LÄROVERKSBIBLIOTEKET
OSKARSHAMN
1<4c

SAMFUNDET

FÖR

NORDISKA MUSEETS

FRÄMJANDE.

1895 och 1896.

Nulla dies sine linea.

Ingen dag spårlös

MEDDELANDEN,

UTGIFNA

AF

ARTUR HAZELIUS,
SAMFUNDETS SEKRETERARE.

STOCKHOLM, 1897.
KUNGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER.

Styrelsen i Samfundet för Nordiska museets främjande tillåter sig härmed fästa de ärade stiftande ledamöternas uppmärksamhet på, att enligt § 4 i samfundets stadgar den, som på en gång erlägger *ett hundra kronor*, är att anse såsom *ständig* ledamot och såsom sådan under sin återstående lifstid fritagen från ledamotsafgift. Han får sig då ock kostnadsfritt årligen tillsända så väl årets redogörelse som stiftande ledamot tillkommande årskort. Äfven vill styrelsen erinra därom, att de ständiga ledamöternas afgifter gå till *Nordiska museets allmänna fond*, hvars stärkande är af största vikt för museets framtid. Stiftande ledamot, som önskar blifva ständig, torde insända det erforderliga beloppet till samfundets skattmästare, dr *A. Hazelius*, Drottninggatan 79.

Samfundets ombud anmodas vänligen att i tid före ledamotsförteckningens tryckning lämna sekreteraren underrättelse om bland ledamöterna timade dödsfall samt om nödiga ändringar med afseende på adresser och titlar.

Gåfvor till Nordiska museet emottagas med tacksamhet. Från landsorten insändas de under adress *Nordiska museet*. I Stockholm kunna de inlämnas i en hvar af museets afdelningar, Drottninggatan 79, Drottninggatan 71, Drottninggatan 88 och Skansen å Djurgården. Vid hvarje föremål böra fyndort och gifvarens namn, titel och adress samt i öfrigt hvarje upplysning, som kan vara af vikt, så fullständigt och tydligt som möjligt angifvas.

Se omslagets tredje sida!

LÄROVERKSBIBLIOTEKET
OSKARSHAMN
K fc 4933h

SAMFUNDET

FÖR

NORDISKA MUSEETS

FRÄMJANDE.

1895 OCH 1896.

Nulla dies sine linea.

Ingen dag spårlös.

MEDDELANDEN,

UTGIFNA

AF

ARTUR HAZELIUS,
SAMFUNDETS SEKRETERARE.

STOCKHOLM, 1897.
KUNGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER.

1.

1.

Om lapparnes tideräkning.

Bland de otaliga kulturimpulser, som lapparne mottagit från de dem omgifvande folken, intages ett icke obetydande rum af det inflytande, som dessa folk utöfvat på lapparne i afseende på omgestaltande och utbildande af deras tideräkning. Den tideräkning, som lapparne en gång i forntiden mottogo i arf från sitt stamfolk, kunna vi visserligen icke ens med den ringaste grad af säkerhet rekonstruera. Troligen har den samma dock varit föga utvecklad och detaljerad. Ett år har man tydligen känt till, och detta år har man kanske förstått att indela i månader, men man får naturligtvis icke tänka sig, att lapparne så noga vetat, hur många dagar detta år eller ens dessa månader innehöllo — det veta många lappar icke ens nu med full säkerhet. Gifvet är, att man för årstiderna haft namn och likaså för begreppen dag och natt, morgon och afton o. dyl. Huru vida begreppet vecka varit kändt, synes vara osäkert; åtminstone är namnet lånadt från skandinaverna. Begreppet timme var obekant, likaså naturligtvis de ännu mindre tidsafdelningarna, minut och sekund.

I följande framställning skola vi i detalj genomgå dessa frågor äfvensom söka visa, huruledes tideräkningen hos lapparne ifrån

denna ringa och primitiva början utvecklat sig till hvad den nu är.

För begreppet **år** finner man hos lapparne tvänne namn: längst i söder, från och med de sydligaste dialekterna i Dalarna, Härjedalen och omkring Rörås till och med Pite lappmark (Arjeplog) ett ord *jāpe*, *jāhpe* o. s. v. (med något olika uttal i olika dialekter), i de öfriga, nordligare dialekterna åter (likväl äfven i Arjeplog och ? Malå) ett ord *jakke*, *jahkē* o. s. v. (med olika uttal i olika dialekter; på Kolahalfön heter det till och med *jikke*, vid Enare träsk *ihe*).[1] Det senare ordet hör etymologiskt till sammans med det finska *ikä*, ålder, och med flere ord för »år» i andra besläktade språk (mordvinska *ie*, *i;* tscheremissiska *i;* ungerska *év*); ordet *jāpe* åter synes ej ha några släktingar i andra språk, tillhörande samma språkfamilj. Med år menade lapparne troligen en tidsperiod, bestående af de fyra årstiderna; någon uppfattning af begreppen solår och månår och af skilnaden mellan dessa kan man naturligtvis icke förutsätta hos dem. Med hvilken dag året i forntiden ansågs taga sin början, kunna vi numera icke afgöra; i senare tid började det med den första januari såsom hos skandinaverna.[2] Skottåret ha lapparne lärt känna af skandinaverna[3] och finnarne; det kallas på lapska *nacketem jappi*[4], *saskad jape*[5], *saskad-jake*[6], *skiwtajape*[7],

[1] Vid skrifvandet af de lapska orden har här då och då måst begagnas litet egendomliga typer: ett vågrätt streck öfver en vokal betyder sålunda, att den samma är lång; ett ᵉ betyder ett mycket kort *e;* đ = *th* i engelska *that, this; g'* = *g* i tyska *sagen; ë* = ett nära *i* stående *e; u* uttalas som det tyska *u*.

[2] Den älsta underrättelsen härom träffas i Graans *Beskrifning öfver Lappland*, manuskript från 1672.

[3] Tornæus, *Beskrifning Öfver Tornå och Kemi Lappmarker*, Stockholm 1772, s. 31 o. f., säger t. ex.: »Jag hafver ock undervist dem veta *Annum bissextilem* (Skott-År), som sker hvart Fjerde År».

[4] Hos Graan; af *nakketet*, skjuta på, stöta fram.

[5] Lindahl et Öhrling: *Lexicon lapponicum*, Stockholm 1780, s. 395; af *sasket* »hoppa med båda fötterna tillika» (d. v. s. hoppa jämfota).

[6] I de nuvarande svensklapska almanackorna och i Högströms *Beskrifning Öfver de til Sveriges Krona lydande Lapmarker*. Stockholm 1746. S. 170.

[7] Lindahl et Öhrling: anf. arb., s. 412; *skiwta* tyckes komma af sv. *skjuta*.

sviktajakke[1], *skuöhttejakke*, *skūtajahkke*, *skuvtajahkkē*[2], *gargadusjakke* eller *garggasjakke*[3].

Årstiderna ha rent lapska namn: (lulelapska) *talᵉvē*, vinter; *kitā*, vår; *kiessē*, sommar; *tjaktja*, höst. Man hör äfven sådana sammansatta benämningar för delar af årstider som *kitā-talᵉvē*, vårvintern; *tjaktja-kiessē*, sensommarn.

Namnet för **månad** är i lapskan i en mycket aflägsen forntid lånadt ur skandinavernas språk; det heter (norsklapska) *manno*, (lulelapska) *mānnū* och härstammar från en »urnordisk» form *mānō*, ur hvilken svenska *måne*, isländska *máni* o. s. v. utgått.[4] Hos LEEM (och efter honom STOCKFLETH) förekommer en ordform *mannod*, i hvilken vi återfinna det *d*, som förekommer i isl. *mánoðr* m. m. Äfven månen benämnes numera i de flesta dialekterna med samma lånade ord *manno;* endast i de allra sydligaste finner man ett ord *aske*, hvilket synes ha varit det ursprungliga lapska namnet på månen (i FIELLSTRÖMS *Dictionarium* begagnas detta ord till och med såsom namn för månad).

De olika månadernas namn äro i olika dialekter och i olika källor betydligt skiftande. Vi anföra dem här i den form, i hvilken de förekomma i

I. FIELLSTRÖM: *Dictionarium Sueco-Lapponicum.* Stockholm 1738. (Sydlapska.)

II. HÖGSTRÖM: *Beskrifning Öfver de til Sveriges Krona lydande Lapmarker.* Stockholm 1746. (Det sydlapska skriftspråket.)

III. HÖGSTRÖM: *Katekismus.* (På lapska; innehåller i slutet äfven en kalender; enligt en upplaga, tryckt i Hernösand 1805; sydlapskt skriftspråk.)

IV. LINDAHL et ÖHRLING: *Lexicon lapponicum.* Stockholm 1780. (Sydlapskt skriftspråk.)

[1] Svensklapskt enligt STOCKFLETH, *Norsk-lappisk Ordbog*, Kristiania 1852, s. 602; betydelse okänd.

[2] De tre senaste formerna äro norsklapska och enligt QVIGSTAD, *Nordische Lehnwörter im Lappischen*, Kristiania 1893, s. 301, lånade ur norska *skotår*, *skutår*.

[3] Norsklapska former, lånade ur finska *karkaus-vuosi*, skottår.

[4] Det urnordiska språket är det enhetliga språk, ur hvilket de nuvarande nordiska språken utgått, och hvilket talades före omkring 700 år efter Kristi födelse.

V. *Den lapska almanackan för år 1885.* (Sydlapskt skriftspråk.)

VI. Halász: *Svéd-lapp nyelv VI.* Budapest 1896. (Dialekten i Folden, Norge = lulelapska.)

VII. Leem: *En Lappesk Nomenclator.* Trondhjem 1756. (Porsangerdialekt.)

VIII. Stockfleth: *Norsk-lappisk Ordbog.* Kristiania 1852. (Norsklapskt skriftspråk.)

IX. Friis: *Ordbog over det lappiske Sprog.* Kristiania 1887. (Norsklapskt skriftspråk.)

X. Genetz: *Wörterbuch der Kolalappischen Dialekte.* Helsingfors 1891. (Rysklapska.)

Januari heter i I *åddejacke*, II *odde peiwe*, III *åddå mano*, V *åddå jake mano*, VI *otō mānnu*, VII *oðða-beive-manod*, VIII *oððajag'e bœive mannod.*

Februari: II *kuowa manno*, III, IV, V *kuowa mano*, IV *kuowa*, VII *guova-manoð*, VIII *govvamannod*, IX *guovva-manno*, X *njuktjmānna.*

Mars: I *niuktzie*, II, III *njuktja*, IV, V *njuktja mano*, VI *marās mānnu*, VII *niuvzhia-manod*, VIII *njuftjmannod*, IX *njuktja-mānno*, X *vȳrttje-mānna.*

April: I *hwärtie*, II *worakis*, III *wuoratje*, IV *wuoratjis mano*, V *wuoratjes mano*, VI *vuoratjis-mānnū*, VII *vuoratzh-manod*, VIII *vuorasj mannod*, IX *vuorasj-mānno*, X *tsuvngys.*

Maj: I *garrtzogneles*, II *tsobmos*, *gartsogneles*, III *morbmes*, IV *qweddet mano*, V *morbmes mano*, VII *zaangos*, VIII *tsongos*, IX *tsuongos-*, *tsuonjos-*, *tjudno-mānno*, X *vȳze-mānna.*

Juni: I, II *salgit*, II *morbmes*, III *petse*, V *petse mano*, VI *kaska-käs-mānnū*, VII *miesse-manod*, VIII *miessemannod*, IX *miesse-*, *moarmës-mānno*, X *kiesse-mānna.*

Juli: I *snalkie*, II *petje*, III *sniltja*, V *sniltja mano*, VII *snjilzhia-manod*, VIII *snilttjamannod*, IX *snjilttja-*, *niltja-mānno.*

Augusti: I *snalgie*, II *snelkja*, III *pårke*, IV *pårge*, V *pårke mano*, VII *gassa-borge*, VIII *borggemannod*, *gassaborgge*, IX *borgge-manno.*

September: I *gålko*, II *porke*, III, IV, V *rakad* (*mano*), VII *vuoðked-manod*, VIII *vuoðkid mannod*, IX *vuoðkëd-mānno.* Därjämte

hos LINDER i *Läsning för folket*, 16:de årg., s. 346: *kassapårge* (sydlapska skriftspråket).

Oktober: I *rackat*, II *rakat*, III, IV *kålko* (*mano*), V *kolko mano*, LINDER *rakad*, VII *ragad*, VIII *rag'ad mannod*, IX *rag'ad-manno*, X *tjaktj-mānna*.

November: I *gålgo*, II *gålko*, III, V *passates mano*, LINDER *kålko*, VII *golgo*, VIII, IX *golggo-manno*, VIII *golggom*.

December: I *biszatz*, II *passatis manno*, *jaulo-manno*, III, IV, V *joula-mano*, IV *passates* (*mano*), VII *passatas*, VIII *bassates manno*, IX *bassatas*.[1]

Vid genomläsandet af denna förteckning frapperas man ovilkorligen af den omständigheten, att så många af dessa namn enligt olika källor beteckna olika månader. Vid närmare undersökning finner man då vidare, att samma namn likväl icke kan beteckna andra månader än sådana, som följa omedelbart på hvar andra; sålunda betyder *njuktja* o. s. v. i X februari, men i I—V, VII—IX mars; *vuoratjis* o. s. v. i X mars, men i I—IX april; *tsuongos* o. s. v. i X april, men i I, II, VII—IX maj; »kalf»-månaden (jfr nedan) är i III—V, X maj, men i II, VII—IX juni; *petse* o. s. v. är i III, V juni, men i II juli; *sniltja* o. s. v. i I, III—IX juli, i I, II augusti; *borgge*, *gassaborgge* o. s. v. i III—IX augusti, i II och hos LINDER september; *rakad* o. s. v. i III—V september, i I, II, VII—IX och hos LINDER oktober; *kålko* o. s. v. i (I september, hvilket troligen är felaktigt) III—V oktober, i I, II, VII—IX och hos LINDER november; *passates* o. s. v. i III, V november, men i I, II, IV, VII—IX december. Huru skall nu denna egendomliga och påfallande osäkerhet i namngifningen förklaras?

Förklaringen ligger säkerligen däruti, att de tidsperioder, som åsyftas med de lapska månadsnamnen, icke fullt öfverensstämma (eller kanske rättare sagdt öfverensstämde) med våra månader. Såsom bevis härför må först anföras den erfarenhet, som författaren af denna uppsats gjorde i Gellivare år 1895, då han skulle upp-

[1] Därjämte förekomma här och där de internationela namnen januari, februari, mars o. s. v. GRAANS gamla handskrifna beskrifning öfver Lappland säger, att lapparne icke känna till andra månadsnamn än dessa internationela, hvilket tydligen är oriktigt.

teckna de lapska månadsnamnen efter diktamen af en medelålders lappkvinna vid namn Assa Mickelsdotter Viltok. På tillfrågan förklarade hon upprepade gånger, att månaderna i året naturligtvis voro tolf till antalet; men då hon räknade upp dem på lapska, nämde hon *tretton* namn, af hvilka hon icke på något vilkor ville utesluta något, och angående hvilkas inbördes ordning hon var fullkomligt säker. Dessa namn voro:

I. *otō jakē mānnū.*
II. *kuöva-mānnū.*
III. *snjuhtja-m.*
IV. *vuöratjis-m.*
V. *moarmēs-m.*
VI. *pietsē-m.*
VII. *porkē-m.*
VIII. *snjiltja-m.*
IX. *mieska-m.*
X. *rakāt-m.*
XI. *kolkū-m.*
XII. *pasātis-m.*
XIII. *joula-m.*

Hennes år bestod altså i själfva verket af tretton månårsmånader, hvar och en bestående af fyra veckor, d. v. s. den ungefärliga tiden mellan tvänne fullmånar.

Äfven i en tryckt källa finner man omtaladt, att lapparne en gång räknat tretton månader på året, nämligen hos Högström, anf. arbete, s. 168: för att hålla reda på tideräkningen »hjelpa de sig fram med Runstafvar eller *Rime*, dem de bruka för Almanach, som äro på det sättet gjorde, som de uti vår Svenska landsbygd för detta öfver alt brukelige. De äro mäst skurne på sju stycken tunna bräder eller Renshorn, dock så, at det sjunde är allenast på ena sida påskrifvit: och emedan på hvar sida af bräderna äro mäst fyra veckor, som de kalla en månad, så blir efter deras räkning 13 månader i året. Få har jag sedt utskurne på käppar.»

Äfven från flere andra i de nordliga delarna af Europa och Asien boende folk är samma indelning af året bekant. Schiefner:

Mélanges Russes, III, s. 307 o. f. (St Petersburg 1856—59), anför denna sed från tschuvascherna, ostjakerna, jenisei-ostjakerna, de minusinska tatarerna, karagasserna, burjäterna och finnarne, och AHLQVIST, samma arbete, s. 626 och s. 632 o. f., från konda-vogulerna, sosva-vogulerna och ostjakerna. Jag tvekar altså icke att antaga, att också det gamla lapska året bestod af tretton månader, hvilken indelning nu så småningom utträngts af den hos de civiliserade folken vanliga, likväl icke så fullständigt, att icke ännu i dag tydliga spår af den samma kunna anträffas.

Vid en indelning af året i tretton månader skulle dessa månader komma att motsvara följande perioder af vår tidsindelning:

I. 1—28 jan.
II. 29 jan.—25 febr.
III. 26 febr.—25 mars.
IV. 26 mars—22 april.
V. 23 april—20 maj.
VI. 21 maj—17 juni.
VII. 18 juni—15 juli.
VIII. 16 juli—12 aug.
IX. 13 aug.—9 sept.
X. 10 sept.—7 okt.
XI. 8 okt.—4 nov.
XII. 5 nov.—2 dec.
XIII. 3—31 dec.

Det är altså tydligt, att man särskildt vid de mellersta månaderna kan vänta sig vacklan vid öfverflyttandet af de gamla månadsnamnen på månaderna i det nya tolfmånadersåret, enär ju särskildt dessa mellersta månader äro sammansatta af ungefär lika stora delar af månader i det enligt det motsatta systemet indelade året. Vid en närmare undersökning finner man också, att så i verkligheten är förhållandet, åtminstone i början af året. Namnen på januari, februari, mars och april äro nämligen öfveralt de samma, endast i X ha de tre sistnämda blifvit förryckta från sina platser. I slutet af året är förhållandet likväl egendomligt nog icke det samma; att namnet *passates* o. s. v. begagnas både för november

och december, torde emellertid kunna förklaras så, att namnet egentligen härleder sig från adventsveckan, hvilken ju ligger på gränsen mellan båda månaderna.

De lapska namnen på månaderna kunna på svenska öfversättas på följande sätt:

Januari, *nyårsmånaden* (*ådde* o. s. v., ny, *jacke* o. s. v., år, *peive* o. s. v., dag; altså t. ex. VIII egentligen nyårsdagsmånad).

Februari, *göjemånaden* (*kuowa manno* o. s. v. är lånadt från de gamla skandinaverna: isl. *góa;* X se mars).

Mars, *svanmånaden;* då ankommer nämligen svanen, *njuktja* (VI *marās mānnu* synes vara lånadt ur de nordiska språkens *mars;* X se april).

April, *kråkmånaden*, efter kråkan, *vuoratjis*, som då anländer till Lappland (X se maj).

Maj, *skarmånaden* eller *kalfmånaden*, *kalfningsmånaden;* under denna tid är nämligen snön betäckt med en mycket hård skare (norsklapska *tsuöngo*, *tsuömmo*, *tsuomo*, *tjuönjo*, *tjuono* betyder enligt IX »Skare, haard Sneskorpe efter Töveir og Kulde»; *garr* i I, II = *garra* o. s. v., hård; Högström och Linder härleda namnet *tsobmos* ur *tsuobbo*, groda, och Schiefner ur *tjånk*, gädda, hvilka förklaringsförsök äro omöjliga; samma dom måste äfven drabba Linders öfversättning »fiskköttmånaden» och hans öfversättning af *gartsogneles* med »parningsmånaden» eller till och med »lommens parningsmånad»). Namnet »kalfmånaden» (*morbme* o. s. v., kalf, enligt IV häst-föl; *vȳze*, kalf) eller »kalfningsmånaden» (icke »fiskleksmånad», såsom Schiefner öfversätter det; IV *meseb qweddet*, kalfva) härleder sig däraf, att renkornas kalfning inträffar »omkring medlet af maj» (v. Düben: *Lappland*, s. 64; »i slutet af Maj eller början af Juni», Lilljeborg: *Sveriges och Norges Däggdjur*, s. 846; »i Maj eller början af Juni», Sven Nilsson: *Skandinavisk Fauna*, I, s. 508).

Juni, *kalfmånaden* (II, VII—IX; *miesse* renkalf), *tallmånaden* (III, V; emedan tallen då löper, safvar), *sofvelmånaden* (?, I, II, jfr IV *salg*, lulelapska *salᵉka* »kött- och fettstycken, som läggas i soppa och välling som sofvel»; enligt Linder skall månaden heta så, emedan »Renen då åtkommer renmossan på bar mark och börjar

taga hull»), *sommarmånaden* (X; väl efter det finska namnet *kesäkuu* id.) eller *midsommarsmånaden* (VI; väl efter svenskan, där detta namn förr varit vanligt). STOCKFLETHS (och efter honom GRIMMS och SCHIEFNERS) svensklapska *pesemanot* är fel för *petse-*.

Juli, *månaden, då renens hårfällning är fullbordad* (ett skinn är *sniltja*, då hela den gamla hårfällen bortfallit, och altså hårömsningen fullbordats; den nya hårfällen är då ännu tämligen tunn; *sniltja* betyder sålunda icke hårlös, såsom LINDER och DÜBEN öfversätta det); II *tallmånaden.*

Augusti, *månaden, då renens nya hårfäll är fullt utvuxen* (då renen är »fullhårig», *borgge*, eller »mycket, tjockt fullhårig», *gassaborgge*); I, II *månaden, då renens hårfällning är fullbordad.*

September, *brunstmånaden* (renens brunsttid infaller i »sista veckan af september och första veckan af oktober», DÜBEN: anf. arbete, s. 64; vildrenens brunsttid börjar omkring medlet af september och fortfar till slutet af oktober, LILLJEBORG: anf. arbete, s. 846; »slutet af September och början af Oktober», SVEN NILSSON: anf. arbete, I, s. 508); I månaden, då rentjurarne äro kraftlösa (troligen orätt, jfr november); II, LINDER *månaden, då renens nya hårfäll är fullt utvuxen;* namnet *vuoǩëd-mānno* o. s. v. i VII—IX är af obekant betydelse, möjligen sammanhänger det med det norsklapska *vuoǩket* »faa hvide Pletter (om Jern, som tages glödende ud af Ilden)» och skulle i så fall kanske betyda »månaden, då den första snön fläckvis visar sig på marken» (SCHIEFNER tror, att det möjligen kunde sammanhänga med *vuoǩǩo*, grund, och att det »könnte seinen Namen von einem frühern Jahresanfang haben», hvilket är språkligt alldeles omöjligt).

Oktober, *månaden, då rentjurarne äro kraftlösa* (efter brunsttiden; III, IV, V); *brunstmånaden*; X *höstmånaden* (jfr finska *syyskuu*, höstmånaden, september).

November, *adventsmånaden* (*passates wakko* har enligt IV betydt »den första veckan i december», d. v. s. adventsveckan, och *pasātis* eller *pasātis ailēkis* betyder än i dag i Lule lappmark adventssöndagen[1]; troligen sammanhänger ordet med *passe*, helig, och betyder

[1] Jfr likväl nedan veckan nr 46.

i så fall helgelse); *månaden, då rentjurarne äro kraftlösa* (I, II, LINDER, VII—IX).

December, *julmånaden; adventsmånaden.*

Äfven de i Gellivare upptecknade namnen på månaderna i trettonmånadersåret få i denna förteckning sin förklaring. Endast namnet på den nionde månaden *mieska-männū* har ännu icke blifvit afhandladt; det betyder *rötmånaden, den ruttna månaden.*[1] Samma namn förekommer äfven i III i formen *mieska mano* och i IV såsom *mäska mano*, men är här icke namn på någon särskild månad, utan endast på den tidrymd, som på svenska kallas rötmånaden (22 juli—22 aug.). Hos den person, efter hvilken detta namn upptecknades i Gellivare, var likväl förhållandet helt annat; hos henne sammanföll det icke med någon del af föregående och efterföljande månad, utan utgjorde namn på en från de öfriga fullt begränsad månad. Att likväl namnet torde ha rönt inflytande från svenskan, är väl otvifvelaktigt.

Vår undersökning af de lapska månadsnamnen har visat, att flertalet af dem äro rent lapska. Ett inflytande från de nordiska, kristna (eller ännu hedniska) folken visar sig endast i namnen *göjemånaden, adventsmånaden* och *julmånaden*, kanske också i namnen *nyårsmånaden* och *rötmånaden;* endast öfver ett litet distrikt sträcker sig det nordiska namnet *midsommarsmånaden.* Inflytande från finnarne, knappast från de geografiskt mera fjärran stående skandinaverna, visar sig väl i de rysklapska namnen *sommarmånaden* och *höstmånaden* (hvilka namn finnarne likväl förmodligen i sin ordning upptagit från sina skandinaviska grannar). Men alla öfriga namn äro rent nationela och hänföra sig till epoker, som för naturmänniskan-nomaden äro i ett eller annat hänseende betydelsefulla, till den tid, då de båda tidigaste flyttfoglarna, svanen och kråkan, ankomma, till renens brunsttid, till den tid, då han fått sin nya hårbeklädnad, så att hans skinn duger till pelsar, o. s. v.

Man skulle kunna vara benägen att tro, att dessa nationela månadsnamn skulle mer eller mindre fullständigt öfverensstämma

[1] Det förklarades af ASSA VILTOK såsom »månaden, då gräset börjar ruttna (och vissna)».

med månadsnamnen hos andra nordeuropeiska och nordasiatiska folk, som lefva under ungefär samma förhållanden som lapparne, och som därför borde ha orsak att uppkalla sina månader efter vissa, för dem alla af betydelse varande epoker. Vid en undersökning af de af SCHIEFNER och AHLQVIST i Mélanges Russes, III, meddelade förteckningarna finner man emellertid, att så icke är fallet, utan att månadsnamnen i hög grad afvika från hvar andra hos olika folk och till och med hos olika grupper af samma folk. Det är då en ren tillfällighet, att t. ex äfven ostjakerna ha en »kråkmånad» (anf. arb., s. 310) och två »skarmånader» (anf. arb., s. 632 o. f.) och jenissei-ostjakerna en »brunstmånad» (anf. arb., s. 312).

Huru vida begreppet **vecka** var kändt af lapparne, innan de kommo i beröring med skandinaverna, är ovisst; namnet på veckan, norsklapska *vakko*, lulelapska *vahkkŭ* o. s. v., ha de åtminstone lånat från de nordiska språken. Endast hos de ryska lapparne förekommer ett annat namn, *niettel*, men detta härstammar från det ryska *nedjelja*.

Men äfven om begreppet vecka hos lapparne möjligen är senare inkommet, ha de i dess ställe sedermera omfattat det samma med desto större intresse, i det de till och med utbildat egna namn för de olika veckorna i året, en företeelse, som man icke torde återfinna hos något i geografiskt eller etnografiskt hänseende dem närstående folk. Såsom af nedanstående redogörelse framgår, ha de visserligen till största delen lånat namnen på veckorna från någon i de samma enligt den kristna kalendern förekommande märkligare dag, men icke så få af namnen äro likväl rent lapska, och i alla händelser är själfva namngifningsidén nationel.

I forna tider har, enligt de uppgifter jag fått af svenska lappar, hvarje vecka i året haft sitt namn; nu ha särskildt namnen på veckorna under vintern till största delen råkat i förgätenhet, men rörande sommarveckornas namn och inbördes ordning är man ännu allmänt på det klara, åtminstone inom Lule lappmark. I norska Finmarken tyckas de fortfarande vara i bruk här och där. Hos de ryska lapparne ha de väl knappast kunnat utveckla sig, åtmin-

stone icke med det utseende och i den ordning, som de ha hos de öfriga lapparne, enär ju den grekisk-ortodoxa kalendern är mycket olika den hos oss använda.

Intressant är att observera, att en del af de lapska namnen på veckor och enskilda dagar i året tydligen äro af finskt ursprung, jfr t. ex. nedan nr 1, 15, 18. Det finska inflytandet på lapparnes tideräkning kommer äfven att möta oss, då vi nedan skola behandla veckodagarnas namn, o. s. v.

I följande förteckning upptagas icke blott namnen på veckorna, utan äfven på de fasta festdagar eller andra dagar, som af en eller annan anledning uppmärksammas af lapparne och därför fått särskilda namn. Källorna för denna förteckning äro:

A. Högström: *Beskrifning* o. s. v., Stockholm 1746 (= II ofvan).

B. Högström: *Katekismus*. Hernösand 1805 (= III ofvan).

C. Olaus Graan: *Lapplands beskrifning*. Manuskript S. 165 i Uppsala universitetsbibliotek.

c. *Varianter* ur idem. Manuskript D 63 i Kungl. biblioteket i Stockholm.

D. Nensens *samlingar*. Manuskript i Uppsala universitetsbibliotek.

E. Lappkvinnan Assa Mickelsdotter Viltok i Gellivare.

F. Lindahl et Öhrling: *Lexicon lapponicum* (= IV).

G. *Den lapska almanackan* (= V).

H. Stockfleth: *Norsk-lappisk Ordbog* (= VIII).

I. Friis: *Ordbog over det lappiske Sprog* (= IX).

K. Qvigstad i *Journal de la Société Finno-Ougrienne*, III, s. 97. Helsingfors 1888. (Koutokeino.)

I de för handen varande uppgifterna rörande de lapska veckonamnen råder här och där en icke ringa förvirring, hvilken omständighet naturligtvis härleder sig därur, att dessa namn börja falla i glömska. Till en del kan ju denna förvirring också förklaras därigenom, att samma vecka kallats på olika sätt på olika trakter.

1. Veckan 1—7 jan. **Nyårsdagen** heter A. *kautsad peiwe*, A., B., F., G. *kaktsad peiwe*, C. *kautzad päivi* (den åttonde dagen, d. v. s.

efter juldagen), H., I. *oðða jag'e bæivve* (nyårsdagen). **Trettondagen,** 6 jan.: C. *kollma konunga paivä*, c. *kolbma kununga päivi* (tre konungars dag; gammalt nordiskt namn); H. *bassegolmgonagasai bæivve* (Helligtrekongersdag); B. *loppats peiwe*, F. *låppas*, *låppates*, H. *loappa* (*bæivve*), I. *loappasj* (*bæivve*) (från finska *loppiainen*); H. *golmlog'ad bæivve* (trettonde dagen); E. *rähtäta-passē*, *rähtät-peiᵉvē* (från svenska trettondagen; *passē* = helg). Hela veckan kallas enligt A. *loppatie-wacko* och har altså fått sitt namn från trettondagen.

2. 8—14 jan. A. *Nutti*, *Knutti-wacko* (Knut). **Tjugondedagen,** Knut, 13 jan.: C. *tiugudaka* från svenskan.

3. 15—21 jan. A. *Heinrik-wacko* (Henrik, 19 jan.).

4. 22—28 jan. A. *Paval-wacko* (Paulus, 25 jan.). **Pauli dag:** B. *Pawal peiwe*, C. *Pavalismäszu* (Paulsmässan).

5. 29 jan.—4 febr. A. *Kintal wacko* efter **kyndelsmässan,** 2 febr.: B. *Kintal peiwe*, C. *Kilda Paivä* (c. *-päivi*), E. *kintal peiᵉvē*, F. *kilde*, *kildepeiwe*, *kintelpeiwe*, G. *kint. peiwe*, I. *gintalmæs-bæivve* (*gintal* o. s. v., ljus).

6. 5—11 febr. Under denna tid infaller enligt B. midvintern: 8 febr. *Talwe quoutel* (midt i vintern).

7. 12—18 febr.

8. 19—25 febr. **Mattiasdagen,** 24 febr.: C. *Talvvi Mattusz-mäszu* (vintermattiasmässan); denna dag utmärkes äfven särskildt i B.

9. 26 febr.—4 mars.

10. 5—11 mars.

11. 12—18 mars.

12. 19—25 mars. D. *Åddå Marje peiwe*, vårfrudagsveckan (»nya Mariedagen», M. enligt nya stilen); härmed torde i D. åsyftas denna vecka, möjligen dock nästa vecka, emedan *Åbme Marje peiwe* säges gå omedelbart före *Kess Idja*. **Marie bebådelsedag,** 25 mars: B. *Marie peiwe*, C. *Mariæ paiwi*, F. *Marje-peiwe*, G. *Marja Peiwe* (Marie dag), I. *Marja-oappaladdam-bæivve* (Maria Bebudelses Dag).

13. 26 mars—1 april. D. *Åbme Marje peiwe* (»gamla Mariedagen», M. enligt gamla stilen; denna är dock identisk med 6 april enligt nya stilen, hvadan detta namn i D. kanske hällre hör till

veckan nr 14, hälst som omedelbart på den samma skall följa *Kess Idja*.

14. 2—8 april. (Jfr föregående vecka.)

15. 9—15 april. A. *Suvija*, D. *Kess Idja*, »Sommar nätter Veckan», E. *Suvidja*. **Tiburtii** dag, 14 april: C. *Kiässiå*, c. *Kässiå*, I. *Suv-igja*, *Suvja*, WIKLUND, *Lule-lappisches Wörterbuch*, Helsingfors 1896: *kēs-idja* (från norra delen af Jokkmokk, Lule lappmark = natten mellan 25 och 26 april, hvilket är lika med natten mellan 13 och 14 april enligt gamla stilen). Tiburtii dag är en stor bemärkelsedag hos lapparne, enär man brukar räkna våren från denna dag, hvilket äfven framgår af dess namn »sommarnatten»; detta namn har sedermera öfvergått på hela veckan. Dess motsats är *talvidja* o. s. v., den 14 oktober. Särskildt att observera är namnformen *suwija*, hvilken tydligen är lånad från finskan (*suvipäivä*, 14 april, »sommardagen», dial. i norra Sverge *suvivyö*, »sommarnatten»), enär något ord *suvi* för »sommar» ej fins i lapskan, endast i finskan. Tiburtii dag är äfven en stor bemärkelsedag hos nordboarne; jfr t. ex. P. G. VISTRAND i *Meddelanden från Samfundet för Nordiska museets främjande 1889*. Stockholm 1891. S. 9.

16. 16—22 april. D. *Åbme Kess Idja*, »gamla sommarnatten», s. enligt gamla stilen; denna dag skulle dock egentligen infalla först i följande vecka, enär den är lika med den 26 april enligt nya stilen. E. *Kuösta-Kantā*, »frost-K.».

17. 23—29 april. D. *Stuor Kanta*, »stora K.»; enligt D. skulle första maj infalla i denna vecka. E. *Mangēp Kantā*, »senare K.».

18. 30 april—6 maj. D. *Uttja Kanta*, »lilla K.». E. *Ruössis vahkkū* (betydelse obekant, kanske dock härledt ur namnet för tredje maj; »då börjar kalfningen»). F. *Kanta wakko*. **Första maj:** C. *Kanta Päivi*, F. *kanta* (*peiwe*); namnet tydligen kommet från det finska *kantta-pyhä*, *kanttaus-pyhä*, *kanttaus-päivä*, »gångdag, bönedag», *kanttaviikko*, *kanttaus-viikko*, »gångveckan, bönveckan (före Kristi himmelsfärdsdag)». Äfven i B. framhäfves denna dag särskildt. **Korsmässa,** 3 maj: C. *Ristismesso*, G. *Kruosmässo*, I. *Ruosmes*, öfversättning af det nordiska namnet.

19. 7—13 maj. D. *Russis Mässo*, jfr E. i föregående vecka. E. *Oapmē Erik*, *Stuör Erik*, »gamla, stora Erik»; detta namn borde väl hällre höra till veckan nr 22, i hvilken Eriksdagen enligt gamla stilen (= 30 maj) finnes, eller åtminstone till nr 21 (enär sådana veckonamn som »nya Olof» och »gamla Olof», »nya midsommar» och »gamla midsommar» o. s. v. alltid bruka följa omedelbart på hvar andra i de lapska veckoförteckningarna). Enligt LINDER, *Läsning för folket*, XV, s. 249, kallas »veckan efter Valborgsmässan» (1 maj) för *nammates wacko*, »den namnlösa veckan». **13 maj:** F. *Åbme kanta* (gamla K.), »den förste Maji efter gamla stylen».

20. 14—20 maj. A. *Nammatus-wacko*, »den namnlösa veckan»; detta namn hör likväl kanske hällre till föregående vecka, enär nästa vecka i A. kallas *Eirik*, som väl egentligen borde höra hit. D. *Uttja Erik*, »lilla Erik», eller *Erik vakko*, »Ers Mess Veckan». E *Ollē Erik*, »fullständiga Erik». **Eriksdagen,** 18 maj: C. *Erick Päivi;* utmärkes äfven särskildt i B.

21. 21—27 maj. A. *Eirik;* borde närmast höra till nr 20. D. *Åbme Erik*, »gamla Erik» (denna dag infaller dock rätteligen den 30 maj enligt nya stilen). E. inskjuter här tydligen oriktigt en vecka *Mäivā*, hvars nummer egentligen är 42; det riktiga namnet torde vara det på *Mäivā* följande *Urpaunus* (Urbanus, 25 maj).

22. 28 maj—3 juni. A. *Urbanus;* borde egentligen höra till nr 21. D. *Nammatebme* (»den namnlösa veckan»; »Gellivare *Njurgo*», hvilket är namn på fogeln svärta). E. *Mint-āhka*, obekant betydelse.

23. 4—10 juni. A. *Henrik* (ordningen mellan denna och följande vecka tyckes här ha blifvit omkastad, enär Henriksdagen enligt den gamla svenska kalendern först infaller den 18 juni). D. *Mangeb Nammatebme*, »den senare namnlösa veckan» (»Gellivare *Nammatebme*»). E. *Eskil* (efter Eskilsdagen, som likvisst infaller först den 12 juni). **10 juni** är enligt B. *kukkemus peiwe*, »den längsta dagen», hvilken uppgift kvarstår från den gamla stilens tid (10 juni g. st. = 22 juni n. st.).

24. 11—17 juni. A. *Eskil* (jfr föregående vecka). D. *Eskil*. E. *Heinarihka* (Henrik). **Eskilsdagen,** 12 juni: B. *Eskil*, C. *Eskillus*. **Henriksdagen,** 18 juni: C. *Hendrick Päivi*, c. *Hinrick päivi*.

25. 18—24 juni. A. *Mitsammar.* D. *Åddå Mittja Mara* (»nya midsommar», m. enligt nya stilen). E. *Mihttsamārvahkkū.* F. *Jounes-mässo.* K. *Oðða-mitsammar-vakko.* **Midsommardagen,** 24 juni: B. *Mitsammar peiwe,* C. *Johanmäszu, Mittsamar,* c. *Juffan Messo, Mittsamar,* F. *Jounes-mässo peiwe, Mitsommar* (*-peiwe*), *Mitsammar,* G. *Johan Mäss.*

D. inskjuter här en vecka *Åbme Mittja Mara,* likaså K. *boares-mitsammar-vakko,* m. enligt gamla stilen, hvilken dock borde sammanfalla med följande vecka.

26. 25 juni—1 juli. A. *Petar-wacko.* D. *Piettaris.* E. *Piehtārus, -ris.* K. *Biettar-vakko.* **Petrusdagen,** 29 juni: B. *Petar,* C. *Petaris-mäszu.*

27. 2—8 juli: A. *Kassa Marie wacko.* D. *Gasak.* E. *Kāsak.* Namnet afledt ur *kasa* o. s. v., gås, emedan vildgässen rugga under denna vecka (A., D., F.). K. *loddelam-vakko* (*lodde,* fogel, *labme,* ruggning). **Marie besökelses dag,** 2 juli: B. *Mar. åppam peiwe,* C. *Kasa Mariæ Päivi,* F. *Kese-* eller *gasa-marjepeiwe,* G. *Mar. Åp. P.* (*åppam,* besökande; *kese,* sommar).

28. 9—15 juli: A. *Kaska-kes-wacko.* D. *Kaska Kese* (som enligt honom felaktigt uppgifves vara identisk med »Qvinno Namsdags Veckan», d. v. s. vår »fruntimmersvecka»). E. *Kaska-kiessē.* K. *Gæsse-guow'dēl-vakko.* Namnet betyder midsommar och härleder sig däraf, att vegetationen i fjällen vid denna tid står i sitt högsta flor. Om **12 juli** säges i B., att *Mieska mano alga,* »rötmånaden börjar», hvilken uppgift kvarstår från den gamla stilens tid (12 juli g. st. = 24 juli n. st.). **13 juli:** C. *Kasca Kässi.*

29. 16—22 juli: A., D. *Marget.* E. *Mārkit.* K. *Margas-vakko* (Margaretadagen är den 20 juli). **(Maria) Magdalena,** 22 juli: C. *Marimäszo.*

30. 23—29 juli: A. *Jacob.* D. *Åddå Vuollis,* »nya Olof», O. efter nya stilen. E. *Vuöllis.* K. *Jagab-vakko.* **Jacobsdagen,** 25 juli: B. *Jakob,* C. *Jacusimäszu,* c. *Jacus Messo.* **Olofsdagen,** 29 juli: B. *Wuollis peiwe,* C. *Wuolismäszo.*

31. 30 juli—5 aug.: A. *Wollis.* B. *Åbme Vuollis* (Olof efter gamla stilen). E. *Nubbē Vuöllis,* »den andra Olof», syftande på att äfven den 3 aug. var helgad åt St Olof. K. *Vules-vakko.*

32. 6—12 aug.: A., D., E. *Lauras.* K. *Lawras-vakko.* **Larsdagen,** 10 aug.: B. *Lauras;* C. *Weahack,* med obekant betydelse.

33. 13—19 aug.: A. *Orjek-wacko,* D. *Årrek,* E. *Orēk,* K. *Varët-vakko; orēk* o. s. v. betyder »tvåårig ren», och veckan kallas så, (A.) »emedan deras tuåriga Kalfvar begynna kallas *Årek*» vid denna tid.

34. 20—26 aug.: A. *Hobmelt* (nr 34 och 35 äro här tydligen omkastade). D. *Parrte;* E. *Par^{e}tē;* K. *Barde-bœi've-vakko,* kallas tydligen så efter **Bartolomeidagen,** 24 aug.: B. *Bartil peiwe,* C. *Bartipäivi.*

35. 27 aug.—2 sept.: A. *Perti* (jfr nr 34); D. *Hobbmel;* E. *Hobmēl;* F. *Håbmel (wakko);* I. *Hobmel (vakko);* Qvigstad: *Nordische Lehnwörter im Lappischen,* Kristiania 1893, s. 194: Koutokeino *hobmel-vahkko.* Ordet torde väl på något sätt sammanhöra med sv. *humle,* isl. *humli,* och skulle då ha afseende på den i september månad infallande humleskörden. Qvigstad, anf. arb., anmärker: »Es ist zu bemerken, dass unter den Tagen der schwedischen Runenkalender in Ehstland auch »humulhans» (eig. Hopfen-Hans) vorkommt; s. H. Vendell, Laut- und Formenlehre der schwedischen Mundarten in Ormsö und Nuckö, p. 166»; jfr härvid, att Johannes döparens halshuggning infaller den 29 aug.

36. 3—9 sept.: A. *Marje;* D. *Maria Vakko;* E. *Mar^{e}jē-vahkkū;* K. *Gil'de-mar'ja-vakko* kallas så efter Jungfru Marias födelsedag, **mormässa,** den 8 sept.: C. *Åriåck Mariæ Päivi* (hvad *åriåck* betyder, är obekant); G. *Mormässo.*

37. 10—16 sept.: A. *Päharis;* D. *Piharis;* E. *Pihāris;* K. *Biha-rista-vakko,* tydligen af det finska *pyhäristi,* »det heliga korset» (*ristinpäivä,* »korsdagen», korsmässa, 3 maj och 14 sept.). **Korsmässa,** 14 sept.: C. *Partipäivi* (måste väl vara någon sammanblandning med Bartolomeidagen, den 24 aug.); G. *Kruosmässo* (öfversättning af det nordiska namnet); I. *Ruosmes* hör väl äfven till denna dag och icke blott till 3 maj.

38. 17—23 sept.: A. *Mattus* (Matteus); D. *Åddå Mikkal* (»nya Mikaeli»; borde väl närmast höra till nästa vecka); enligt D. i Gellivare *Killde* (F., s. 145: »kilde saje, kilde kåte, kallas det rum, där Lapparne uppehålla sig den tiden, då renarne hafva sin spring-

tid, neml. i slutet af September och början af October månad»); E. *Mähtus;* K. *Mattes-mæsso-vakko.* **Matteusdagen,** 21 sept.: B. *Matheus peiwe,* C. *Hopmiel* (väl någon förblandning med veckan nr 35).

39. 24—30 sept.: A. *Mickel;* D. *Åbme Mikkal* (»gamla M.»; Mikaelidagen enligt gamla stilen är egentligen identisk med 11 okt. n. st.); E. *Mihkal;* K. *Mikkal-mæsso-vakko.* **Mikaelidagen,** 29 sept.: B. *Mikkal peiwe;* C. *Mickelsmäszo,* c. *Mickal Messo.* I G. kallas första söndagen i oktober för *Mikkal Peiwe.*

40. 1—7 okt.: A. *Pirgit wacko;* D. *Kålkok* (jfr namnet för oktober månad); E. *Pirkit* (med den folketymologiska tydningen, att bladen vid denna tid falla ifrån träden: *lasta pirkīt*); K. *Birgit-vakko.* **Birgittadagen,** 7 okt.: C. *Birgittpäivi.*

41. 8—14 okt.: A. *Dalwija;* D. *Talve Iija;* E. *Talvidja,* »vinternatten, vinternätterna»; F. *Talwa-peiwe-wakko;* K. *Dal've-idja-vakko.* Namnet hemtadt från **Calixtusdagen,** 14 okt.: C. *Tallviå,* c. *Talvijå,* som i den svenska kalendern är »den första dagen i vintertalet» och äfven på finska kallas *talvipäivä,* »vinterdagen»; då namnet på den 14 april, »sommarnatten», i vissa trakter var lånadt från finskan, ej direkt öfversatt från svenskan, låter det tänka sig, att äfven den 14 okt. på vissa håll fått sitt namn genom finskt inflytande.

42. 15—21 okt.: A. *Meiwa;* D. *Mäjna,* hvilket namn enl. D. skall vara härledt ur ett (i ordböcker ej förekommande) verb *mäinat,* »bli fullhårig, då Ekorrarna blifva vackra»; hit torde väl äfven E. *Mäivā* höra, ehuru det af E. placerades som nr 21. K. *Oarre-vakko,* »ekorrveckan». **Ursuladagen,** 21 okt.: C. *Maiviå,* c. *Meiviå,* hvilket namn lapparne enligt C. icke kunna förklara på annat sätt, än att »Kiölden tillijka medh Snöen då aldeles tager öfwerhanden».

43. 22—28 okt.: A. *Simun;* D. *Simmon;* E. *Sipmūn* (*«ko jau^{e}rē sipmūt al^{e}kā,* då sjön börjar tillfrysa»); K. *Simmon-vakko.* **Simon Judæ dag,** 28 okt.: B. *Simon Jud.;* C. *Simona.*

44. 29 okt.—4 nov.: A., D. *Helgo;* E. *Häl^{e}kū*; K. *Biha-mæsso-vakko* (finska *pyhä,* helig), namnet hemtadt från **allhelgonadag,** 1 nov.: B. *K. ailesi peiw.* (»alla heligas dag»); C. *Hälkämäszo;* E. *Häl^{e}kū-pei^{e}vē;* G. *Kaik. Ail. P.* (= B.); H. *Buokbasi bæive* (»Allehelgensdag»).

45. 5—11 nov.: A. *Martus*, hemtadt från **Mårten Luthers dag**, 10 nov.: C. *Martass*.

46. 12—18 nov.: A. *Passatus;* D. *Passates* (som i förteckningen hos D. likväl följer omedelbart på nr 44). Enligt F. betyder emellertid *passates wakko* »den första veckan i december», och i Lule lappmark heter adventssöndagen *pasātis* (*ailēkis*), jfr ofvan s. 11; därjämte är *passates mano* o. s. v. ofta namn på december, ej på november månad, hvilket lättast förklaras därigenom, att den vecka, efter hvilken månaden fått sitt namn, låg på gränsen emellan båda månaderna. Under dessa förhållanden måste frågan om, till hvilken vecka namnet *passatus* o. s. v. ursprungligen hört, lämnas öppen; det ser likväl icke otroligt ut, att det från början betecknat adventsveckan.

47. 19—25 nov.: A. *Kadai*, tydligen hemtadt från namnet på **Katarinadagen**, 25 nov.: C. *Kadarismäsz Päivi*.

48. 26 nov.—2 dec.: A. *Anteras*. **Andersdagen**, 30 nov.: B. *Andreas;* C. *Andersmäszpäivi*, c. *Andres Mäszpäivi*.

49. 3—9 dec.: A. *Anna*, efter Annadagen, 9 dec. **Barbaradagen**, 4 dec.: C. *Barbrupäivi*. **Nikolaidagen**, 6 dec.: C. *Nickalapäivi*.

50. 10—16 dec.: A. *Lussi*, efter **Luciadagen**, 13 dec.: C. *Lussimäszo*.

51. 17—23 dec.: A. *Thomo*, efter **Tomasdagen**, 21 dec.: B. *Thomas;* C. *Thomasmäsz päivi*, c. *Thuomas Mäsz päivi*.

52. 24—31 dec.: A. *Jaulo-wacko*, julveckan. **Julaftonen**, 24 dec.: *ruöhtta, struota, ruotta, ruöhtta-ēhked* o. s. v., en mängd dylika namnformer hos Qvigstad, anf. arb., s. 277 (*ēhked*, afton); Düben, *Lappland* o. s. v., s. 221 o. f., anser, att ordet bör sammanställas med sv. *drott* (isl. *dróttinn*, herre), och Qvigstad, ibid., förmodar, att det är lånadt ur isl. *þróttr*, kraft, hvilket någon gång brukas som tillnamn åt Oden, men bägge dessa hypoteser måste väl anses som ganska osäkra; förf. har emellertid ingen bättre förklaring att föreslå. **Juldagen**, 25 dec.: B. *Joula peiwe*, C. *Jaula päivi*, G. *Joula-Peiwe;* en mängd andra former af samma ord anföras hos Qvigstad, anf. arb., s. 203 o. f.; ordet är tydligen lånadt i gammal tid från de nordiska språken; på grund af en del språkliga skäl, för hvilka det här icke är platsen

att redogöra, vill man emellertid antaga, att ordet icke är inkommet direkt ur de nordiska språken, utan genom finskans förmedling (jfr WIKLUND: *Entwurf einer urlappischen lautlehre*, I, s. 37, Helsingfors 1896). **Annandag jul,** St Stefani dag, 26 dec.: B. *2. peive*, G. *Stephan. p.* **Tredjedag jul,** Johannes Evangelistens dag, 27 dec.: B. *Johann. peive.* **Fjärdedag jul,** 28 dec., utmärkes äfven särskildt i B. såsom *4. peive.*

De rörliga högtidernas namn äro i lapskan lånade från de nordiska språken eller från finskan:

Fastan: *fasto;* flere former af samma namn anföras hos QVIGSTAD, anf. arb., s. 146. Hos de ryska lapparne kallas den blott »helg», *passe.* Ett egendomligt namn på **fastlagssöndagen,** är hos IV[1] *saitemfasto*, af *saitet*, »taga sin begynnelse, gå in; säges om tiden; *Fasto saiti*, Fastan börjar»; eljest kallas den, direkt öfversatt från svenskan, IV *fasto ailekes* eller IX *fastosodnabæivve* eller, med inflytande från finskan, IX *fastolaskasj-sodnabæivve*, jfr finska *laskiais-sunnuntai.*

Palmsöndagen heter, direkt öfversatt, V *palm-ailek* eller VIII *palmesodnubæivve.*

Långfredagen: IV *kukkes-perjedag*, V *Lange-Perj.*, VIII *gukkisbærjadak* (direkt öfversättning).

Påsken heter antingen med ett ur de nordiska språken hemtadt namn *baisko* eller *pasku* o. s. v. (QVIGSTAD, anf. arb., s. 99) eller med ett finskt namn I *biäszi*, IV *piässats*, *pässats*, V *Pjäs. Peive* (påskdagen), VIII, IX *bæssatjak*, ur finska *pääsiäinen* (hvilket namn är härledt ur verbet *päästä*, slippa, och altså har afseende å fastans slut). De ryska lapparne ha egendomliga namn på påskdagarna; den första påskdagen kalla de nämligen *adtj-piejv*, »fars dag», den andra *ienn-piejv*, »mors dag», och den tredje *rist-adtje-piejv*, »guffars dag». Huru dessa namn uppkommit, är obekant. Ryssarne kalla påskdagen *velikij denj*, »den stora dagen» (eller *pasha*).

Kristi himmelsfärdsdag heter i V *A. Tuores-d.*, »den heliga torsdagen» (*Ailes Tuoresdag*), en öfversättning af ett äfven i de nordiska språken förekommande namn på denna dag: isl. *helgi þórsdagr*, o. s. v.

[1] De romerska siffrornas betydelse se ofvan s. 5 o. f.

Pingsten heter antingen med ett ur de nordiska språken lånadt namn *binstek*, *pinistahka*, *pingelespeive* o. s. v. (flere former af detta ord anföras hos QVIGSTAD, anf. arb., s. 107) eller också med ett finskt ord VIII, IX *helludak*, ur finska *heluntai*, som af AHLQVIST: *De vestfinska språkens kulturord*, s. 230, anses vara kommet ur sv. *helgeandsdag*.

Veckodagarnas namn äro vanligen hemtade från skandinaverna, delvis dock från finskan och hos de ryska lapparne från ryssarne. Sålunda är först och främst namnet på begreppet **hvardag** finskt: norsklapska *argga*, lulelapska *ar^{e}ka*, o. s. v., ur finska *arki*, hvilket ord synes vara genuint finskt.

Helgdag heter antingen med ett i mycket aflägsen tid från skandinaverna lånadt namn *ailek*, *ailekes* o. s. v. (flere former hos QVIGSTAD, anf. arb., s. 85) eller också med ett finskt ord: norsklapska *basse*, lulelapska *passē*, o. s. v., ur det genuint finska ordet *pyhä*, helig; helg.

Söndagen benämnes antingen med samma ord som helgdagen eller också med *sodnabæive*, *sodnopeive* o. s. v. (flere former hos QVIGSTAD, anf. arb., s. 310; *bæive*, *peive*, dag), hvilket ord inkommit ur de nordiska språken (isl. *sunnudagr*) möjligen genom finsk förmedling (finska *sunnuntai*). De af QVIGSTAD anförda formerna *sundāk*, *sundak* härstamma tydligen från nynorska *sundag*.

Måndagen heter med ett från skandinaverna lånadt ord *mannodak* (m. fl. former; QVIGSTAD, s. 231 f.); ett annat namn är norsklapska *vuos-argga*, rysklapska *vūss-ark*, »den första hvardagen», en öfversättning af det finska *ensi arki*; de ryska lapparne ha äfven ett namn *niettele-ālk*, »veckans början».

Tisdagen heter med ett nordiskt ord *distak*, *tīstahka* o. s. v. (se QVIGSTAD, s. 131); ett annat namn är norsklapska *mangeb-arga*, rysklapska *mājeb ark*, *nump-ark*, »den andra l. senare hvardagen», öfversatt från det finska *toinen arki;* det rysklapska *vioftirnehke* är hemtadt från det ryska *ftornik*.

Onsdagen heter på norsklapska *gaskavakko*, lulelapska *kaskavahkkū*, o. s. v., »midtvecka», hvilket är en öfversättning antingen af det

nordiska *miðvikudagr* eller af det finska *keskiviikko;* de ryska lapparne kalla onsdagen *sierit, seareð*, hvilket är lånadt ur ryska *sreda.*

Torsdagen har ett från skandinaverna lånadt namn *duorastak, tuörastahka* o. s. v. (flere former hos QVIGSTAD, s. 140); de ryska lapparne kalla den dock *njealjant piejv*, »den fjärde dagen», eller också *tjetvierit*, ur ryska *tjetverg.*

Fredagens namn *bærjadak, perjetak* o. s. v. (QVIGSTAD, s. 122 o. f.) är, såsom en del språkliga egendomligheter visa, icke lånadt direkt ifrån de nordiska språken, utan närmast från det finska *perjantai* (jfr WIKLUND, anf. arb., s. 34); ett annat namn är *fasto-bæivve* (QVIGSTAD, s. 146), en öfversättning af det fornnordiska *föstudagr*, fredag, egentligen »fastedag»; Kalfjord *fast-duöhkkē* är svårbegripligt; de ryska lapparne ha lånat det ryska *pjatnitsa* under formen *pietnehtse.*

Lördagen heter *lavurdak, lavardak, lavotak* o. s. v. (en mängd former anförda hos QVIGSTAD, s. 214), hvilket namn är af nordisk upprinnelse; de ryska lapparne ha ett ryskt namn på lördagen: *sūbit, sūvet*, af ryska *subbota.*

Något allmännare användt ord för begreppet **dygn** ha lapparne, lika litet som de flesta andra af de finsk-ugriska folken, utvecklat. De nöja sig i stället med omskrifningar sådana som det hos LINDAHL och ÖHRLING förekommande *peive akten ijain*, »en dag tillika med en natt». STOCKFLETH och FRIIS ha likväl ett ord *birralm-bæivve*, dygn, hvilket FRIIS vill förklara som ett *birra alme bæivve*, hvilket skulle betyda ungefär »den tid, under hvilken solen går ett slag rundt om himmelen»; om denna förklaring är möjlig, må dock lämnas därhän.

Dagen har samma namn som solen: norsklapska *bæivve*, lulelapska *peiᵉvē*, o. s. v., hvilket ord är finsk-ugriskt.

Natt, morgon och **afton** ha likaledes inhemska namn: norsklapska *igja, iðed, æked*, lulelapska *idja, itiet, iehkēt*, o. s. v. Morgongryningen, skymningen, middagen, midnatten och andra dylika mindre tidsafsnitt ha äfven inhemska namn, hvilka här icke behöfva närmare omtalas.

Timmens namn är nordiskt och torde väl först i senare tid ha kommit till lapparne: *dībmo, tīma* o. s. v. (QVIGSTAD, s. 128). Minuter och sekunder ha de flesta lappar alt fortfarande mycket liten

reda på; de nöja sig då i stället med att tala om en stund, hvilket uttryckes både med inhemska och lånta ord (t. ex.: *stōnta* o. s. v. = stund, QVIGSTAD, s. 324).

Såsom hjälpmedel för tideräkningen begagna sig lapparne i våra dagar af vanliga **almanackor**, utgifna på lapska språket. Den första lapska almanackan (efter Torne horisont) utkom år 1795. Alt ifrån detta år ha sedermera almanackor på lapska språket regelbundet utgifvits i Sverge. (I Norge, Finland och Ryssland utkomma inga dylika.) De ha i det stora hela samma utseende och innehåll som de vanliga svenska almanackorna; den förnämsta olikheten är den, att af obekant anledning datumtalen ännu i dag äfven angifvas efter den gamla stilen. En af de svenska lapparne mycket känd och använd kalender fins i slutet af HÖGSTRÖMS katekes, hvilken utkommit i en mängd upplagor. Den samma innehåller på tolf sidor de tolf månaderna, och alla mera anmärkningsvärda dagar äro anmärkta, hvar och en på sitt ställe. I föreliggande uppsats har hänsyn äfven tagits till denna kalender.

I forna tider begagnade sig lapparne i stället af **runstafvar**, inrättade i hufvudsak på samma sätt som de hos skandinaverna brukliga; ifrån skandinaverna ha lapparne naturligtvis också lånat hela redskapet i fråga. Att ingå närmare på dessa kalendrars anordning skulle emellertid här föra oss för långt; närmast skulle ju också en sådan beskrifning höra in under en framställning af äfven de skandinaviska runstafvarnas anordning och egendomligheter. Vi hänvisa således den härför intresserade läsaren till en intressant uppsats af EIRÍKR MAGNÚSSON: *An early Runic Calendar, found in Lapland, 1866*, Cambridge 1877, i hvilken göres noggrann reda för en gammal lapsk runkalender, ristad på sex skifvor af renhorn. Vi vilja här endast påpeka den ofvan s. 8 meddelade uppgiften hos HÖGSTRÖM angående årets tretton månader på lapparnes runstafvar, äfvensom aftrycka följande anteckning af MATH. STEUCHIUS i manuskriptet D 63 på Kungl. biblioteket i Stockholm:

»Deras runstaf är sålunda formerat, som iag har sedt honom. 8 stycken ben släta tälde, så länge som det längste fingret på en

mans hand, binda de tilsammans med en trå, som går igenom twenne hål, bårade på både änderna, att man kan wända det ena benskifwan efter den andra som man will, och dock äro de sammanbundne, att den ene intet skal skilias ifrån den andra, eller komma i en annan ordning. Uppå den fremste stafwen på den sijdan som aldraförst kommer att besees, äro anteknade dagarna i weckorne, effter de characterer, som auctor här upsätter. Dock är uti charactererne en åtskilnad som endeles förorsakas af dem som utskiära stafwen: på den andra sijdan äro utskurne fästerne som de löpa i året, ock weckorne der hos. De draga på benskijfwan twenne rader sålunda: — — [bild] inom raderna stå, som iag tycker dagarnas characterer; men utom festernes, som iag har här afrijta låtit effter den som iag har hos mig. Ock så continuera de sina signa till åretz ända. Iag frågade en ock annan om desze characterers bemärkelser ordenteligen; men de wijste intet gifwa mig här om någon wisz berättelse.»

De i handskriften afritade tecknen för vissa högtidsdagar, som Steuchius här omtalar, synas hafva följande betydelser: teeknet för 1 jan., *nyårsdagen* ? (ser ut som ett kors med två tvärträn och mellan dessa på ena sidan två uppåtböjda streck); 6 jan., *trettondagen* ?; 13 jan., *tjugondedagen* ? (två snedställda streck tvärtöfver stafven); 25 jan., *Pauli dag* ?; 2 febr., *kyndelsmässan*, en armstake med fem ljus; 24 febr., *Mattiasdagen*, ett skepp; 25 mars, *Marie bebådelsedag*, en krona; 14 april, *Tiburtii dag*, ett träd, äfvensom ett annat tecken, som möjligen skall föreställa en fogel; 1 maj, *valborgsmässan*, en gök; 3 maj, *korsmässa*, ett kors; 18 maj, *Eriksdagen*, en fisk; 12 juni, *Eskilsdagen* ?; 18 juni, *Henriksdagen* ? (ett kors med en triangel i spetsen); 24 juni, *midsommardagen* ?; 29 juni, *Petri dag* ?; 2 juli, *Marie besökelses dag*, en krona; 13 juli, Kasca Kässi ?; 22 juli, (*Maria*) *Magdalena* ?; 25 juli, *Jacobusdagen* ?; 29 juli, *Olofsdagen*, en yxa; 10 aug., *Larsdagen*, ett halster; 24 aug., *Bartolomeidagen*, en knif; 8 sept., *mormässa*, en krona; 14 sept., *korsmässa*, ett kors; 21 sept., *Matteusdagen*, en yxa; 29 sept., *Mikaelidagen* ?; 7 okt., *Birgittadagen*, en karda??; 14 okt., *Calixtusdagen*, ett träd; 28 okt., *Simon Judæ dag*, en härf; 1 nov., *allhelgonadag*,

en fogel; 10 nov., *Mårten Luthers dag*, ett svin; 25 nov., *Katarinadagen*, ett horn; 30 nov., *Andersdagen*, en nyckel; 4 dec., *Barbaradagen* ?; 6 dec., *Nikolaidagen*, en pilbåge; 13 dec., *Luciadagen*, ett ljus eller kanske hällre en fackla; 21 dec., *Thomasdagen*, en yxa; 25 dec., *juldagen*, ett träd (grenljus?). Tecknen för de olika veckodagarna äro i handskriften mycket vanställda; i ännu mera korrumperad form förekomma de i S 165 Uppsala universitetsbibliotek.

Liksom hela inrättningen af den lapska runstafven otvetydigt visar, att lapparne lånat den samma från de nordiska folken, likaså är äfven namnet på den samma tydligen lånadt från skandinaverna. Den heter i olika dialekter *rim*, *rima*, *rime*, *rīmu* (QVIGSTAD, anf. arb., s. 265), hvilket namn härstammar från det nordiska ordet *primstaf*, »runkalender».

KARL BERNHARD WIKLUND.

2.

Ett bondbröllop i Hargs socken i Uppland på 1840-talet.

Under sommaren 1896 uppträdde på Skansen tvänne nyckelharpospelare från Uppland, Jonas Skoglund från Tolfta socken och Johan Edlund från Harg. Desse spelmän hade åtskilligt att berätta om förhållanden och plägseder på deras hemtrakter, och då författaren till dessa rader fick i uppdrag att på Skansen uppteckna deras melodier, inhemtade jag bland annat af hargspelmannen följande uppgifter om, hur det förr gick till vid ett större bondbröllop i hans hembygd.

Hvar och en, som af erfarenhet känner till, huru svårt en allmogeman har att lämna en sammanhängande redogörelse för ett längre förlopp, bör emellertid ha klart för sig, att nedanstående berättelse ej ursprungligen *var* en sammanhängande berättelse, utan att den endast är resultatet af ett långt samspråk med Johan, hvilket egentligen hade formen af frågor och svar. Berätta kunde den sextiosjuårige Johan Edlund icke, men besked visste han om,

hvad man ville veta om bröllop, gillen och dans. Johan var en genomglad, trohjärtad gammal hedersgubbe, som gnidit sin nyckelharpa i många glada lag, och som säkert varit gärna sedd öfveralt, där en harpspelare var efterlängtad. Ty spela kunde han »riktigt», både många melodier och vackra melodier — marscher och danser — och nödbedd har han nog aldrig varit, därtill föreföll han för godmodig, liflig och själf intresserad af sin musik.

Med den sinnets friskhet, som utmärker en glad spelman, hade han mottagit och behållit alla intryck från de förhållanden, i hvilka han rört sig, och han såg dessa förhållanden och framlade dem för åhöraren på ett naift älskligt sätt, som är omöjligt att återgifva. Vid nedanstående redogörelse för bröllopet afstår jag också ifrån att på falskt landsmål framkonstruera en berättelse, som skulle läggas i min sagesmans mun, och nöjer mig med att återgifva ett och annat af hans uttryck. Läsaren må själf föreställa sig honom svara och berätta, med tonfallen i sin breda uppländska lutande åt dalskan och med aksenten mot slutet af orden och meningarna — föreställa sig honom prata med hela sitt anlete upplyst af glada leenden, ifrig och smått docerande samt då och då görande en komisk åtbörd med sin stora hand, hvilken hela tiden höll stråken i vädret som ett slags skolmästarpekpinne för att eftertryckligt markera, hvad som borde bemärkas såsom särskildt viktigt och intressant.

Det sista bröllop i Harg, som »var riktigt», stod 1851. Vid denna tid hade läsarne börjat tala illa om »de stora bröllopen», och så försvunno dessa, när läseriet bredde ut sig. Men Johan mindes många bröllop från den gamla goda tiden; på dem var det roligt att vara med, och så här gick det vanligen till vid dem.

På bröllopsdagen, hvilken alltid var en söndag, begaf sig bröllopskaran tidigt till kyrkan. Först gingo spelmännen, hvilka alltid voro två, en med »harpa» (nyckelharpa) och en med klarinett.[1]

[1] Vid samspel mellan klarinett och harpa utför klarinetten alltid melodien, och harpan »sekunderar», d. v. s. ackompagnerar med sina bastoner på samma gång hon följer med i melodien.

Efter spelmännen kom brudparet, så föräldrarna och sedan hela raden anhöriga och bröllopsgäster. Under vägen spelades brudmarsch. Var det lång väg till kyrkan, så åkte man dit, och då gick tåget endast från kyrkstallarna fram till kyrkporten. Efter vigseln, som egde rum efter gudstjänstens slut, ordnade sig tåget till hemfärd, och en brudmarsch spelades äfven under denna; nu voro äfven prästen och klockaren samt »deras fruntimmer» med.

Vid hemkomsten till bröllopsgården bjöds det på stor middag, som tillagats af »kokmor», d. v. s. en i matlagning särskildt kunnig kvinna, som fick tjänstgöra vid alla större kalas i socknen och omnäjden; ibland kunde hon vara hyrd långt ifrån, om det ej fans någon bra kokmor på trakten.

Efter det man fått sig smörgåsmat och supar vid ett sidobord, satte man sig vid det stora dukade bordet, hvarvid först ett barn läste bordsbönen och sedan klockaren tog upp psalmen:

Nu blott för världen två,
för Gud ett lif, en anda,
de hulda makar gå
att sina öden blanda.
(Sv. Ps. nr 337.)

Vid bordet, som var dukadt i fyrkant med ena sidan öppen, sutto gästerna alltid i bestämd ordning på följande sätt:

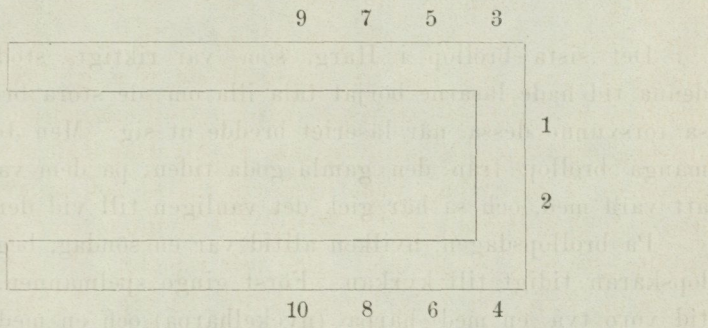

1 brudgum, 2 brud, 3 brudgummens far, 4 brudens mor, 5 prästen, 6 prästens fru, 7 klockaren, 8 klockarens fru, 9 brudens far,

10 brudgummens mor. Sedan de öfriga gästerna efter anseende och efter släktskap med brudfolket. De udda siffrorna angifva, såsom synes, ordningen på »karlsidan», de jämna på »fruntimmersidan»; den förra gick alltid åt höger, den senare åt vänster från brudparet räknadt. Särskildt förtjänar att uppmärksammas likställigheten i plats och rang mellan brudgummens far och brudens mor, brudgummens mor och brudens far.

Spelmännen sutto ej med vid bordet. De stodo nära den öppna sidan af bordrektangeln vid ingången till salen, och för hvarje ny rätt, som bars in, gingo de framför dem, som buro maten, och »spelade in» rätten med någon marsch.

Först serverades färsk fisk. Sedan pepparrotsbringa med kokta ärter eller på senare tider bruna bönor och potatis. Sedan skinka. Därpå var det sötgröt af stötta helgryn; på senare tid begagnades i stället risgrynsgröt eller köttsoppa. Härefter kom det stek med bönor eller potatis. Efter denna serverades två slags ost, en sorts »kakost af bara mjölk» och en sort »af potatismjöl kokt med mjölk». Sist bjöds bakelse och kräm. Dryck under middagen var öl. På senare tider lär äfven ibland ha förekommit »en rätt af makaroner», men när den åts, mindes ej Johan.

Under hela middagen skulle tvänne särskildt utsedde värdar gå ikring och se till, att gästerna fingo af alla rätter samt hade tillräckligt med öl. När krämet började ätas, gingo desse värdar omkring och iskänkte vin, som dracks efter krämet. Under det vinet dracks, framburos ett par tomma tallrikar, som gingo bordet rundt åt hvar sitt håll för uppsamlande af s. k. »brudskatt» eller »brudpengar». Dessa tallrikar buros efter insamlingens slut till prästen, som räknade penningarna och öfverlämnade dem till brudgummen. Under tiden hade nytt vin ihälts, och nu reste sig prästen och höll ett tal för brudfolket. Vid talets slut reste sig alla bröllopsgästerna, höjde sina glas och ropade: »Brudens och brudgummens skål och hela lagets skål!» Så tog klockaren upp psalmen »Herre signe du och råde» (Sv. Ps. nr 500, sista versen), och middagen var slutad.

Efter middagen serverades kaffe, och strax därefter började dansen. Först spelades upp en vals, »och då dansar prästen med bruden, det var naturlig sak det»; därpå följde en ny vals, som brudgummen dansade med bruden. Under dessa båda valser deltogo inga andra; först sedan de afslutats, blef dansen allmän. Brudgummen skulle nu under aftonens lopp dansa med alla fruntimren och bruden med alla karlarne. Om de skulle glömma att bjuda upp någon, så skulle detta vara »en stor chinans»[1] för den, som inte blefve uppbjuden. Danser voro: hambopolska, gammal vals och på senare tid polka.

Allra sist tog man i en ring, bruden tog af sig krona och slöja och gick med brudgummen in i ringen. Han tog in ett fruntimmer, hon en karl ur ringen, och båda paren dansade om under följande sång af hela sällskapet:

Polska.

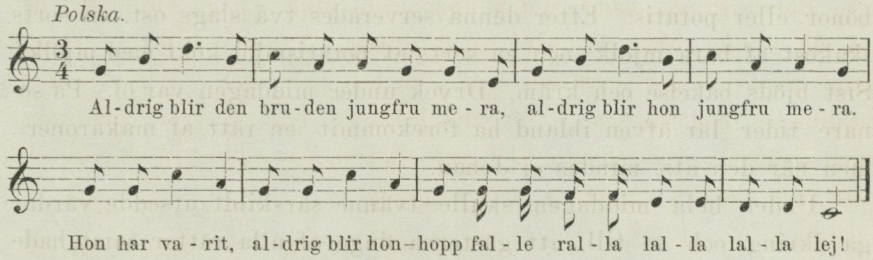

Därefter gingo alla fyra, under det »Kung Göstas skål» spelades, bort till dryckesbordet i ett hörn af salen, där brudens kavaljer lämnade »spelpengar». På samma sätt fortgick det nu, tills alla varit intagna i ringen och alla karlarne sålunda aflämnat sin slant för spelmännen. Spelpengarna kunde ibland gå upp »ända till 40 riksdaler, om det var rejelt kalas».

Efter dansens slut sattes bruden inne i ringen på en stol, hvilken flickorna lyfte och svängde ikring ett par tag, tills alla »gummorna» (de gifta kvinnorna, så väl yngre som äldre) sprungo fram

[1] Blandning af orden *genera* och *chikan*.

och ryckte bruden från flickorna, drogo henne utom ringen och satte på henne en liten låg, svart mössa, kallad »svartmyssa». Därefter behandlade de ogifta och gifta karlarne på samma sätt brudgummen, som fick en nattmössa. När brudgummen skulle ryckas från pojkarne, »kunde det ibland bli sådana nappatag, att alla karlarne lågo i en hög på golfvet».

Andra dagen var middag och dans, men för öfrigt ingen ting särskildt af intresse.

Men tredje dagen företogs den s. k. *långdansen*.

Vid frukostdags gingo de båda värdarne ut i byn med bränvin och åtföljda af flickor, som buro »tilltugg». De samlade nu i hop så väl bröllopsgästerna, hvilka inkvarterats i gårdarna, som alt byfolket hem till bröllopsgården, där det bjöds på »kaffe med tilltugg». Därpå började långdansen.

Först gingo båda spelmännen, sen »ungfar» och »ungmor» och så de öfriga utan särskild rangordning. Tåget skulle nu *springa* från gård till gård utöfver hela byn och hem igen. I hvarje gård stannades och intogs på förhand framsatt traktering af smörgåsar med bränvin och dricka. Den melodi, som användes vid långdansen, var dels »Väfva vamman», dels följande:

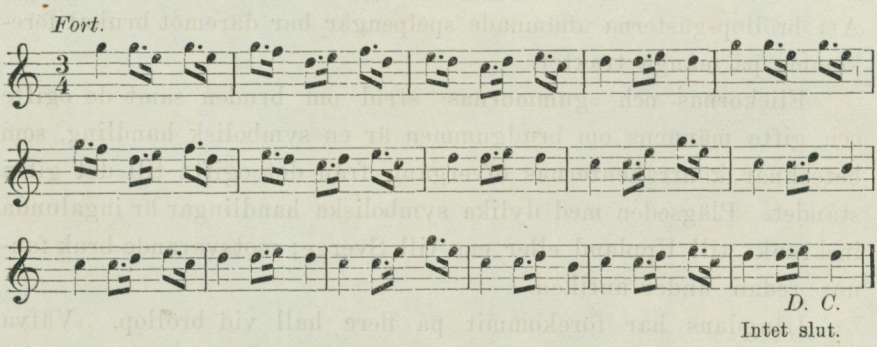

Vid tågets återkomst till bröllopsgården hade kokmor middagen färdig. Andra och tredje dagens middagar voro i det närmaste

lika bröllopsdagens, med den skilnad, att prästens och klockarens ej voro med, och att intet vin serverades.

Efter middagen dansades till kvällen, och därmed var det slut med bröllopshögtidligheterna.

Så berättade Johan Edlund.

Beträffande de förhållanden, som här vidrörts, förtjänar att framhållas följande.

Hvad först angår uppgiften, att spelmännen »spelade in» hvarje rätt, som bars fram, så synes den, så framt den ej innebär en öfverdrift, vitna om en för Harg säregen utsträckning af ett fordom vanligt bruk. Det var förr sed på många trakter att spela in *steken*, och musiken därvid hade på sina håll till och med särskildt namn såsom t. ex. *staik-strik* (stek-stråk) i Skåne; på somliga trakter har förekommit en marsch vid *grötens* inbärande; men att alla rätter vid ett bröllop eller gille spelades in, har jag aldrig förr hört eller sett uppgifvas.

Den visa, som sjöngs till dansen under förloppet vid spelpengarnas aflämnande, är, så vidt jag har mig bekant, säregen för Harg. Att bröllopsgästerna aflämnade spelpengar har däremot brukat förekomma på många trakter.

Flickornas och »gummornas» strid om bruden samt de ogifte och gifte männens om brudgummen är en symbolisk handling, som betecknar kontrahenternas öfvergång från det ogifta till det gifta ståndet. Plägseden med dylika symboliska handlingar är ingalunda inskränkt till Uppland eller ens till Sverge; motsvarande bruk funnos redan under antiken.

Långdans har förekommit på flere håll vid bröllop. »Väfva vamman» har varit den mest använda långdansmelodien i upplandssocknarna norr om Uppsala. Använd på detta sätt, såsom långdansmelodi vid bröllop, utgör den ett talande exempel på huru det tillgår, när orden till en dansvisa bortfalla och så småningom råka

i glömska, under det melodien kvarstår på spelmännens repertoar och öfvergår till vanlig dansmelodi.

Öfriga här omtalade bruk hafva till största delen haft sin fulla motsvarigheter ute i våra bygder. Särskildt bör den, som möjligen föreställer sig, att vår allmoge lefvat i idyllisk frihet från all formalism, lägga märke till den stränga rangordningen vid middagsbordet. Rangen har alltid haft sin betydelse hos vårt folk alt ifrån lagmännens och jarlarnes tid, men den har hos bondeklassen af ålder hvilat på personlig duglighet och förtjänst. Till fasthållandet af rangordningen har också ofta, för att ej säga ständigt, kommit ett iakttagande af vissa konventionela formaliteter, såsom t. ex. seden att låta truga sig ett visst antal gånger att börja en måltid och dylikt.

Åskådning, synpunkter och yttre former för dessas framträdande kunna vara olika hos ett folks olika klasser, men de stora mänskliga hufvuddragen återfinnas hos dem alla.

Stockholm 1896.

KARL PETER LEFFLER.

3.

Svenska allmogedräkter.

1.

En öländsk folkdräkt från 1703.

Då afbildningar och beskrifningar af 1600-talets svenska allmogedräkter äro lika sällsynta som värdefulla för vår dräkthistoria, torde nedanstående bidrag i detta hänseende förtjäna att framdragas ur glömskan.

En student Nicolaus Wallinus[1], som var född på Öland och följaktligen borde hafva god reda på öns förhållanden, utgaf 1703 i Uppsala under professor P. Elvii presidium en gradualdissertation[2], i hvilken han gjort födelsebygden till ämne för sitt lärdomsprof.

Efter en tämligen omfattande redogörelse för Ölands fysiska beskaffenhet berör han öns fornminnen och slutar sin afhandling med en kortfattad beskrifning öfver folkets seder, hemslöjd och klädedräkt m. m.

---

[1] Nicolaus Wallinus, född 1676, kyrkoherde i Köpings pastorat på Öland, död 1731. N. J. Löfgren: *Tjenstemän wid Församlingarne och Lärowerken uti Kalmar stift från äldre till närvarande tider.* Kalmar 1836—41. S. 607.

[2] *De Œlandia dissertatio gradualis.* Præside Petro Elvio. Holmiæ (1703).

Ur denna afhandling[1] hafva vi lånat följande dräktbeskrifning med därtill hörande bild.

Ölänningarna hafva äfven ett säreget sätt att kläda sig, hvilket dock icke är gemensamt öfveralt och för alla, utan är högst betydligt olika för så väl män som kvinnor på skilda trakter af ön. Öfveralt gemensamt för männen är, att de kläda sig i flere svarta vidbyxor och flere något korta, än gröna, än mörkblåa jackor eller

1. Ölandsdräkt
från 1703. Efter N. Wallini gradualafhandling.

tröjor. Däremot förekomma långrockar mera sällan, men väl ett slags öfverrockar, på södra Öland svarta, i norra delen hvita och skurna på ett för öboarne egendomligt sätt. Dessa brukas likväl endast vid bröllop och såsom skydd för de bistra vindarna.

Jackan eller tröjan, som plägar skäras på olika sätt, är dock det plagg, hvarigenom befolkningen från skilda trakter lättast igenkännes och åtskiljes. På södra Öland, ända till Högsrums socken

[1] S. 73 o. f.

på västra kusten och Gärdslösa i öster, bäres nämda plagg tämligen långt och i sidorna utstående, hvaremot det i närgränsande trakter, ända till Pärsnäs socken, är något kortare och veckadt nästan till axlarna. Härstädes brukas äfven mössor af ungefär samma form som polackarnes, något spetsiga och försedda med räfskinsbräm, hvarför de kallas *räfskinsmyssor*. Hit höra stora ullvantar, som nytjas äfven under hetaste sommardagar. Befolkningen i norr och till Föra socken kläder sig likaledes i korta tröjor, men dessa äro mera åtsittande. Äfven här förekomma de ofvannämda mössorna, men vanligen försedda med bräm af fårskinn. Dessa mössor äro mest brukliga på norra Öland; söderut däremot användas mest bredskyggiga hattar, hvilka dock förekomma tämligen allmänt äfven bland invånarne å norra delen af ön. Utom de nu nämda hufvudbonaderna hafva ölänningarne ännu en hjälmformig vacker mössa, som de kalla *karpus*, och hvilken de nytja till skydd för ansiktet under blåsväder. Allmänt är bruket att, då de vandra omkring, använda käppar. I öfrigt skilja sig ölänningarne föga från hvar andra eller utom boende.

För kvinnorna är dräkten i det närmaste lika öfver hela ön, med undantag af ett mångfärgadt tunt skynke, hvarmed i synnerhet de yngre på norra delen af ön, i likhet med flickorna i städerna, hölja sina axlar. På öländska kallas det *handkläde*, på stadsmål *axleskiärp*. De gifta kvinnorna bruka därjämte halssmycken af silfver, med på bröstet långt nedhängande kedjor, samt kappor med styfva utstående kragar.

Allestädes gå flickorna barhufvade, med hårflätorna prydda af flere mångfärgade band.

Den af Wallinus sålunda beskrifna och här ofvan afbildade mansdräkten var 1703 ej synnerligt gammal. Vecken öfver tröjärmarna, den korta jackan och de vida benkläderna visa tämligen tydligt, att vi här hafva ett om än förvanskadt minne af den mod-dräkt, som bars af herrskapsfolk vid 1600-talets början, och som allmänt nytjades af menig man under Gustaf II Adolfs deltagande i 30-åriga kriget. Ett motstycke till den öländska dräkten brukades ännu på

1850-talet af den manliga befolkningen på Runö vid Estlands kust. Russwurm[1] berättar härom såsom alldeles säkert, att runömännen, då de skaffade sig ett nytt klädesplagg, så troget som möjligt utförde det samma efter dräkten å ett porträtt i olja af hertig Vilhelm af Kurland, som var måladt 1615 och fans upphängdt i öns kyrka.

Uppgiften är intressant och förtjänar att påpekas: det är sällan man så bestämdt kan visa ursprunget till och åldern hos en socken- eller häradsdräkt.

[1] C. Russwurm: *Eibofolke oder die Schweden an den Küsten Ehstlands und auf Runö.* Th. 1. Reval 1855. § 59.

PER GUSTAF VISTRAND.

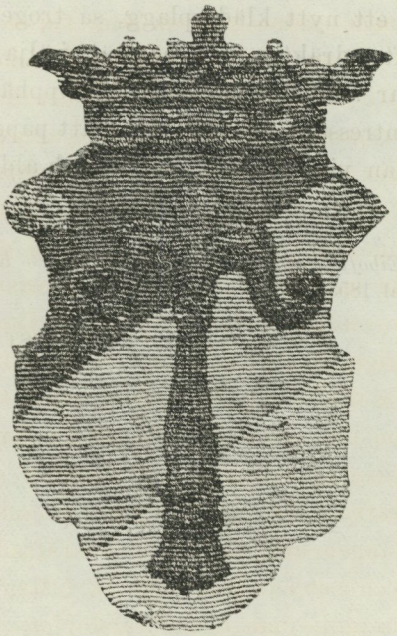

4.

Karl den niondes tapetväfveri och tapetsamling. [1]

Tapetväfveriet, som kring midten af 1500-talet hos oss haft en kort, men rik blomstringstid, hade under senare delen af konung Johans regering samt under Sigismunds dagar endast en enda utöfvare — Jören von der Heijde — hvilken vi därtill mot århundradets slut alldeles förlora ur sikte. Man skulle under sådana för-

Bild 2 (se ofvan) återgifver vasavapnet, sådant det förekommer å en af ingeniör C. R. Lamm till staten donerad tapet, framställande Kärlekens brunn och väfd för konung Gustaf Vasa, möjligen af Paul de Bucher. Jfr nedan anförda arbete. D. I. Pl. VI.

[1] Ur arbetet *Svenska statens samling af väfda tapeter.* Historik och beskrifvande förteckning af J. Böttiger. D. I. Stockholm 1895. S. 79 o. f. — Då detta arbete är tryckt i en upplaga af endast 200 ex., och hvarje ex. betingar ett pris af

hållanden kunnat vänta, att tapetzeriets konst, den från främmande näjder införda planta, som här under hägnet af kunglig gunst utvecklat sina blommor, sedan hon en lång tid saknat detta skydd, med seklet skulle dö ut. Så var emellertid icke fallet. Likasom utanför tröskeln till Sverges politiska storhetstid, under personlig huld och vård af konung Karl den nionde, uppspirar för några år en industri, som mer än tillförene hade förutsättningar att kunna lefva och utveckla sig i svensk jord. Att så icke blef, berodde säkert på de riktningar nationens intressen togo under de tider hon var kallad att spela en rol på den världshistoriska skådebanan.

Det gör ett egendomligt intryck att mellan de allvarsamma, mången gång blodiga bilderna från denna orofylda tid skymta väfvaren i lugn sysselsatt vid sin väfstol samt se honom och hans konst framstå såsom ett särskildt föremål för konungens omsorger. Utan tvifvel får denna omvårdnad betraktas som en yttring af Karls allmänna sträfvan att höja landets yrkesskicklighet, hvilken i de många af konungen utfärdade eller bekräftade skråordningarna tagit ett kraftigt och betecknande uttryck. Men man tycker sig i afseende på den omtanke han egnat väfslöjdens fredliga id nästan kunna följa spåren af ett intresse, som den stränge herskaren omhuldat, och som ger oss liksom en särskild syn på en mer undangömd sida af hans väsen. Geijer har i sin dråpliga karaktäristik af denne furste framhållit hans »inneburna sträfvande att gripa öfver hvarje gräns, att bortom hvarje mål ställa ett annat».[1] Man kan skönja sanningen af detta omdöme äfven på den obetydliga punkt af hans historia vi här beröra. Konungens åtgöranden för att utveckla en inhemsk väfnadsindustri bära stämpeln af ett planlagdt arbete, som så mycket mer väcker vår beundran, ju mer man betänker de svårigheter, af hvilka han så godt som alltid var omgifven, och ju mer man i hans arbete återfinner insatsen af en personlighet, som såg under större synvinkel än de flesta af sina sam-

200 kr., hvarför det kan blifva tillgängligt endast för en mycket fåtalig läsekrets, har det synts lämpligt att här, med några af författaren gjorda ändringar, återgifva ett af de intressantaste kapitlen i det samma, så mycket mera, som detta kapitel berör en hittills ganska obeaktad sida i konung Karl den niondes karaktär. *A. H.*

[1] E. G. Geijer: *Samlade skrifter*. Stockholm 1873—1875. V, 3. S. 272.

tida, och som visste den stora konsten att hinna till äfven för skenbart obetydliga ting.

Man torde sålunda icke misstaga sig, om man förutsätter, att det till en stor del var af hänsyn till landets väfslöjd, som Karl med vanlig kraft hängaf sig åt höjandet af den inhemska fårskötseln. Då konungens sträfvanden i detta hänseende äro liksom den bakgrund, mot hvilken hans tapetväfveri aftecknar sig, skall jag tillåta mig att därom lämna några antydningar. Att han härvidlag framstår som den store jordegaren, hvilken med klok omtänksamhet bevakar egna intressen, är blott uttryck af en fäderneärfd synpunkt, som för öfrigt godt passar i stycke med det så att säga intima i hans sätt att vårda sitt rike. Man tycker sig kunna spörja samma känsla af eganderätten till det hela, då Karl i sina almanacksanteckningar månad efter månad tackar Gud, som skyddat hans gemål och barn, hans land och folk.

Efter den hårda, af härjande farsoter utmärkta tid — »barkeår», säger Johan Bureus —, som följde gryningen af det sjuttonde seklet, inträdde med 1604 en ändring till det bättre.[1] Det är också egentligen från denna tidpunkt man kan följa konungens arbeten i ofvan antydda riktning. Man ser honom nu gång på gång utsända fårvaktare till Tyskland, särskildt Pommern, för att därifrån införa herdar och får, »the bäste the öfverkomma kunne», samt med sina fårvaktare uppgöra utförliga kontrakt.[2] Han bestämmer med en privatmans intresse så väl herdarnes vilkor som sin egen andel: »af huardt hundradt får utom ull enn half tunna smör och en tunna god osth och enn half tunna sijltat miölck.» Han ger noggranna föreskrifter om hjordarnas skötsel och vård, så att »the af vanrycht och oaktsamhet icke komma på något fördärf». »När lambtiden kommer», heter det på ett ställe, »och the begynne till att älta,

[1] J. Werwing: *Konung Sigismunds och konung Carl den IX:des historier utgifna af A. A. von Stiernman.* Stockholm 1746—1747. II. S. 43. — E. G. Geijer: anf. st. S. 260.

[2] *Riksregistraturet* 1605 den 29 juni: fullmakt för Petter Greke fårwaktare att draga till Tyskland och inbeställa får och fåraherdar; den 3 juli: contrakt med Matthias Möller, fårvaktare; 1608 den 14 december: fullmakt för Jören Greke att vara fårvaktare vid Eskilstuna; o. s. v.

skall fårwachtaren bekomma till huartt hundrat (får) tre tunnor hafra och halfannan span Rogh och ett skolpund lagerbär, och salt efther nödtorften till att salta smör och osth med, salt tree tunnor, Lüneborger salt een tunna, als fyre tunnor.»[1] Han bestämmer om sättet att föra hjordarna de olika gårdarna emellan med en djurväns omtanke. När man ser det järnhårda drag i hans ansikte, hvilket återfinnes å alla de bilder, som kommit till eftervärlden, och minnes en scen, lik den, hvilken utspelades i Linköping år 1600, är det icke utan skäl man förvånas öfver en sådan förordning som den, att fåren skulle drifvas »ingalunda längre om dagen än en mil».[2] Det är ett af dessa uttryck för motsatserna i en människas karaktär, som påminner om, huru litet man ändå i själfva verket känner ett hjärtas strömriktningar, och hur lätt därför också domen om död man går vilse.

Liksom konungen, såsom man finner af anteckningarna i hans almanackor, nästan ständigt var stadd på resor mellan de olika delarna af sitt rike, foro också hvarje år några af hans män till gårdarna i orterna för att efterhöra fårhjordarnas storlek, »både unge och gamble», hålla uppsikt öfver den årliga ullafkastningen och upptaga den samma.[3] En stor del af den ull, man erhöll, fördes till Eskilstuna,[4] där konungen, som bekant, hade åtskilliga industriela anläggningar, bland hvilka äfven väfverier, och dit han sökte draga »embetsfolk» mot upplåtande af fria tomter samt åtskilliga andra förmåner, såsom frihet från utskrifning o. s. v.[5] Till sina verkstäder vid Eskilstuna, liksom å andra orter i riket, tog Karl med förkärlek arbetare från Helsingland,[6] »där», enligt hans

[1] *Riksregistraturet* 1604 den 9 juni.

[2] *Riksregistraturet* 1606, s. 292: bref om flyttning af 200 får från Nyköping till Jönköping.

[3] *Riksregistraturet* 1605 den 23 oktober: »Du skalt så snart dette wårt bref dig tillhanda kommer, lata oss weeta, huru månghe Engelske får der är wid Eskilstun, både unge och gamble och hvad ull där effter i år bleffuen är.» — 1606, s. 209: fullmakt för en person att draga till Småland och optaga all ullen efter de tyska fåren och föra den till Eskilstun (jfr 1606 den 7 juni).

[4] *Riksregistraturet* 1605 den 27 maj: om flyttning af ull af engelska får till Eskilstuna.

[5] *Riksregistraturet* 1608 den 13 januari; 1610 den 14 februari.

[6] *Hertig Carls diarium 1566—1592:* den 13 december 1579. — *Riksregistraturet* den 4 september 1602; den 9 mars 1603; den 1 november 1604.

eget uttryck, »ähr temlig wetigtt folk, som gerne lathe sigh lära och bruka til hvad de blifue tillholdne»[1], och hvarest äfven, enligt ordalydelsen i ett annat bref, »äre många fattige, som icke hafva rådh till att holla sielf sine barn hoos sigh, uthan måste låta gå man emellan och tiggia theras födo».[2] För sina arbetare sörjde konungen med sträng påpasslighet. »Så skal du veta», skrifver han 1607 till Lindorm Nilsson, då några handtverkare klagat, att de ej erhöllo, hvad de behöfde för sitt arbete, »så skal du veta, att hvar du icke later dem fhå både deris wist och oppehälde effter nödtorfften, så att de oftare komma hit och besväre oss därom, då skola wij late hämpta dig hijt på hofvedet och late dig veta, hvad det är att icke efterkomma sins herres breef och befallning. Rätt dig här effter!»[3] När handtverkarne ett par år senare å nyo klagade, att de fingo för högt betala de varor, hvilka gåfvos dem af fogden i betalning för arbetet åt konungen, utfärdade denne, som lär hafva yttrat, att de fleste, hvilka varit fogdar i sex år, kunde utan dom och ransakning hängas, »en ordningh medh embetsmännen vid Eskilstuna, hur dyrt de skola taga fetaliepersedlarne». Enligt denna skulle 1 tunna spanmål beräknas till 6 mark, 1 lb smör eller fläsk till 1 daler, 1 stut till 4—5 daler, 1 ko till 4 daler, 1 får till 20 öre, 1 lb humle till 5 mark, 1 lb salt till 1 mark, 1 lb strömming till 6 öre, 1 lb torrfisk till 20 öre o. s. v.[4]

För att ordna och leda arbetet antogs 1608, i likhet med hvad som redan skett å andra ställen, för Eskilstuna en faktor öfver alla handtverkarne, »att han skall skaffe dem i rättan tidh alt hvad de skole på hålla til deres arbethe både ull af alle fårevachtarne öfver hela rijcketh såsom ock lingarn och silke ifrån vår clädekammer och hvad der emoth af förde wåre Embetsmän kan tillgöres det skal han och hvad framdeles är leverera i — — vår klädekammare». Karl har för denne sin tjänsteman med korta mellanrum utfärdat tvänne fullmakter, den senare mera utförlig än den

[1] *Riksregistraturet* 1602 den 4 september; jfr 1609 den 6 mars.
[2] *Riksregistraturet* 1604 den 1 november.
[3] *Riksregistraturet* 1607 den 1 januari.
[4] *Riksregistraturet* 1609 den 5 mars.

första [1]. Såsom ett i hög grad upplysande dokument kan den samma här försvara sin plats. Konungens nye faktor hette Hans Erler eller Wips, som han äfven nämnes. Den senare af fullmakterna, hvilka båda återfinnas i riksregistraturet, har följande lydelse:

Fulmacht för Hans Wipz att ware Factor öfwer Embethene wedh Eskilstuna. Af Stockholm dhen 28 Junij Åhr etc. 1608.

Wij Carl etc. Giöre witterligit att wij hafwe ahntagit uthi wår tiänst Brefwisere Hans Erler för en Factor at ware vtöfwer Wantmakere, Possementmakere, Tripwäfwere och Gullwäfwere embethen wedh Eskilstuna, att han skall skaffe dem i rättan tidh alt huadh dhe behöfwe, Såsom och hafwe inseende medh alle wåre Fårewachtere öfwer heele Rijket, och förmahne Fougterne huar och en i sin befalningh, att dhe äre förb:te Fårewachtere behielpelige till alt som behöfwes till Fårens oppehelle, bådhe medh höö och löf om Winthren, Beet om Sommaren, Och skall han ock hafwe opseende att medh Vllen blifwer rätt handlatt. Och skall huar Fougdte i synnerheet ware förplichtadt att giöre reedhe och räkenskap för Fåårehiorden lijke som för annan opbörd, Han skall och hafwe flitigt ihnseende medh Fåårewachtaren att Fååren för wahnrycht skull icke döö bortt, och all ullen som falla effter förbe:te Fårehiord skole wåre Fougdter och Fårewachtare ware förplichtadt att lefrere Hans Erheler, och den flyttie och fhöre dijt som förbe:te Hans Ehrler will henne hafwe och han hafwer beskedh om ifrå oss. Förbe:te Hans Erhler skall och tage all vllen sigh till opbördh och suare till vthgifften. Deslikes skall han opbäre alle Lijngarn, som wij hafwe lathet befale lathe spinne till Triparbethet, öfwer alt Suerige, huilket alt honom i händer lefreres skall, Der skall han och suare till opbörd och uthgift lijke såsom för Vllen. Han skall och hafwe i befalningh och hafwe flitigt ihnseende medh Eskilstuna, der som sådane Handwerkere äre, som äre Wantmakare, Trijpmakere, Possementmakere och Gullwäfwere, så att dhe giöre dheres arbethe flitigt uthan någen förfalskelse, på thett att dheres arbethe icke må komme i Wanwördeningh, och alt hwad som i så måtto blifwer der till giordt, dett skall han lefrere huart fierdedels åhr in vthi wår klädekammer. Han skall och fordre ifrå Suafwelbruket i Närickie Wichtril, Alun, vthi rättan tidh, så myckit som till samme handwerkere behöfwes, och thett skall Fougdten honom lefrere lathe, och Fougden skall före sigh thett till vthgifft, och honom till opbördh, Och dett skall han äfwen så wäl giöre reedhe och räkenskap före, som alt thett andre. Så hafwe wij och på thett att förbe:te Hans

[1] *Riksregistraturet*: Beställning för Hans Erler att wara factor öfver alle wandtmakare, possementmakare, trijpmakare, gulwäfvere vid Eschilsstugun, Nyköping den 26 maj 1608. Jfr den här återgifna fullmakten för Hans Wipz.

Erhler sigh vthi samme sitt kall och Embete deste troligere skall förholle nådigest vntt honom till löön oeh vnderhold åhrligen Etthundrede daler penninger, Tije Pund Span:ll, Ett paar Oxar, så Fodher och mål till Een häst, och frij Tärepenninger till att reese Fårewachterne emellan her i Ricket, huilcka Fougdterne vthi Heredhen och huar han kommer skole lathe honom få, ifrå then eene Fårewachtaren till den andre. Wår Fougdte wedh Eskilstuna skall och rymme honom en gårdh ihn der wedh Eskilstuna, Dufwetorp be:dt, der han kan boo opå, och hafwe sin hustro och barn oppå. Penningerne som wij honom nådigest hafwe tilsagdt skall han åhrligen bekomme af wår Ränthe Cammar, Span:ll och oxerne af wår Fougdte der vidh Eskilstuna. Hwilcket de ock skole ware förplichtede honom samme penninger, span:ll och oxer att lefwere åhrligen, aldeles eftersom dette wårt bref lijdher, der hvar och en haffwe sigh efter rätte.[1]

Faktorn hade sålunda å ena sidan högsta inseendet öfver handtverkarne vid Eskilstuna, hvilkas arbeten han skulle öfvervaka och mottaga för att hvart fjärdedels år inlämna i konungens klädkammare,[2] å den andra tillsynen öfver de personer, från hvilka det för väfverierna behöfliga råmaterialet borde levereras. Ämbetet utöfvades under ett par år af den nyssnämde Wips, som sedan efterträddes af Herman Ganskow, hvilken Karl år 1610 utnämde till faktor »öfver alle wåre handtverksmän vid Eskilstuna, bådho smeder, vandtmakare, tripmakare, gullwäfvere eller hvad handtverk de bruka, så att han allena skall hafva med dem att göra, och fogden skall intet hafva med dem att beställa».[3]

Liksom sina företrädare sökte äfven Karl den nionde genom inkallade utlänningar höja de svenske arbetarnes yrkesskicklighet. År 1606 hade han sålunda utskickat tripmakaren Henrik Möller till Tyskland för »att förverfua några mestersvenner hijt i Rijket med sigh, som kunne umghå medh att göre trip och elliest wäffue tapeter».[4]

[1] *Riksregistraturet* 1608 den 28 juni.

[2] 1608 aflämnades från Eskilstuna till klädkammaren af Henrik tripmakare 1,283 alnar trip; af Hans vandtmakare 366 alnar gult kläde; dess utom några hundra alnar snören. 1609: Hans vandtmakare pjuk och 11,863 alnar snören; Henrik tripmakare 1,230 alnar trip och 486 alnar segelduk. 1610: Henrik tripmakare 1,625 alnar trip; Hans vandtmakare 1,589 alnar Hyndevadskläde och 10,524 alnar snören o. s. v. *Klädkammarens handlingar.* K. slottsarkivet.

[3] *Riksregistraturet* 1610 den 27 juni.

[4] *Acta Historica* 1605—1611: Pass af Hans von Massenbach för Henrikh Möller, trijpmakar, för att förwärfva några mestersvenner. 1606 den 5 augusti. K. riksarkivet.

Passet för mäster Henrik utfärdades af dåvarande ståthållaren på Stockholms slott, förut konungens »hofmarsk samt gamble och trogne tjänare», Hans von Massenbach, hvars död Karl den 29 mars 1607 antecknar i sitt kalendarium. Det är sannolikt de af Möller införde främlingarne, som omtalas i ett bref den 7 oktober 1606, hvari konungen befaller fogden på Eskilstuna att skaffa några handtverkare »der opå huset» verkstad och kost.

Om det lifliga intresse, med hvilket Karl följde fortgången af arbetet i verkstäderna vid Eskilstuna, lämnar riksregistraturet många och karakteristiska vitnesbörd. Man finner här drag af personligt deltagande i småsaker, som förefalla oss, det nittonde seklets tidlösa barn, hardt när ofattliga, men som kasta liksom skimret från ett gammalt välordnadt hem öfver den stränge konungens sätt att umgås med sina underlydande — i själfva verket icke mycket olikt den bild af husbonden, som möter oss uti »gamble grefwe Peer Brahes oeconomia».[1] Konungen antager och pröfvar sålunda under dessa år själf nya väfvare. En tripmakare till exempel, som sökt inträde i hans tjänst, skickas till Eskilstuna för att väfva ett prof, med hvilket han sedan skulle komma till baka. Om det vann konungens gillande, heter det, skulle han blifva antagen.[2] Äfven för arbetets små detaljer har Karl tid och intresse. Än sänder han sin kammartjänare för att efterhöra, »huru thet hafver tagit lagh med thet wij gofve vantmakarne senast ett munster af, som försökies skulle»;[3] än begär han att få se färgprof på gult trip och frågar, hur mycket af den sorten man kunde hinna väfva i veckan;[4] än önskar han veta, hur mycket ull, som kan finnas i förrådet, och hur mycket kläde man tror sig af den samma kunna förfärdiga.[5] Vid ett annat tillfälle skickar han tripmakaren ett stycke tyg med förfrågan, om denne anser sig kunna utföra en väf af den sort,

[1] *Gamble Grefwe Peer Brahes, Fordom Sweriges Rijkes Drotzetz Oeconomia eller Huuszholdz-Book, för ungt Adelsfolck Skrifwin anno 1581.* Wijsingborg: MDCLXXVII.

[2] *Riksregistraturet* 1609 den 9 augusti.

[3] *Riksregistraturet* 1607 den 8 juni.

[4] *Riksregistraturet* 1608 den 26 april.

[5] *Riksregistraturet* 1608 den 26 april.

som profvet utvisar. »Hafwer han något garn hoos sigh, så lät honom wäfva nu strax en aln till prob och sändt oss den medh brefwisern hijt igen», heter det.[1] Då och då låter han hemta till sig några alnar af det tyg, som för tillfället är under arbete, såsom t. ex. då han en gång begär prof af »thet trijpet, som är medh suart botten och gåhle blommor».[2] Man igenkänner också den praktiske hushållaren i andra ting. Så när han befaller fogden att »hempte twå tünnor blååbäär och lathe torka them wääl i ugnen samt att fråga tripmakaren, om han därmed icke kan ferge blått och rödt. Desslikes bressilie, om thet icke tiener ock så til at ferge medh, så welle wij lathe förskaffe honom thet.» Fogden får samtidigt befallning att låta spinna »trij lispundh swensk ull, thet granneste, som spinnas kan», hvaraf tripmakaren sedan borde väfva ett stycke trip.[3]

Utom enklare tygsorter förfärdigades vid Eskilstuna äfven väfnader af dyrbarare slag. Så begär konungen 1608 väfprof å »inseguld och sölfver, några alner af gullet allene och några alner af gull och silke tilhope, såsom och några alner af silke och tråd tillsammans»,[4] och i brefven under år 1610 förekomma flere gånger uppmaningar att låta konungen veta, hur det lider med det gyllenstycket, som tripmakaren var sysselsatt att väfva.[5]

För vårt ämne af närmaste intresse är emellertid den vid Eskilstuna förekommande tillverkningen af tapetzeri. Jag har i det föregående påpekat, att under konung Sigismunds senare tid vid svenska hofvet ej mer fans någon guldväfvare på stat. Jören von der Heijde, som vid denna tid redan måste varit till åren kommen, uppföres anno 1600 bland »embetsfolk, som styckeverk och för dagalön arbeta».[6] Den summa, som vid detta tillfälle ut-

[1] *Riksregistraturet* 1608 den 18 juni.
[2] *Riksregistraturet* 1608 den 21 november.
[3] *Riksregistraturet* 1608 den 14 september.
[4] *Riksregistraturet* 1608 den 26 april.
[5] *Riksregistraturet* 1610 den 4 och 8 mars.
[6] *Peder Perssons räkenskap* 1600. K. kammararkivet.

betalades åt honom — ej mer än 8 daler — tyder icke på något arbete af större omfång. Under åren 1601 till och med 1603 förekommer han, så vidt jag kunnat finna, ej ens vidare omnämd i hofvets handlingar. Men från år 1604 tog konung Karl honom jämte tvänne medhjälpare i sin tjänst, hvarvid utfärdades följande beställningsbref[1]:

Wij Carl med Gudz nåde Sweriges rijkes uttkorade konung och arfförste, hertig till Södermanneland, Närichie och Wärmeland, göre witterligit, att Wij hafwe latidt antaga thenne Brefwiser Jören van der Heide fhör ehn guldwäfuer, szå opå thet han sig uthi samma Embethe theste flijtteligare skall bruka och befinna låtte, hafue Wij nådigst tilsagt honom till åhrligh lhönn och underhold thesse effter^{skne} partzel såsom Penning^{r} 50 dal, span^{ll} 12 pundh, hofklädning ehn, oxe ehn, såsom ock till två sin drenger, huar ehn klädning, spanmåll 3 pund, swin 2 st^{r}, strömingh ehn ^{tna}, torfisk 6 lb, huilke för^{de} partzel foughtenn her på Stocholm honom åhrligen uthan afkortning lefver skall, det våre Camerere, fougden och alle andre wete sig effter rätta.

Af Stockholm denn 27 Augusti 1604.

CAROLUS.

Må hända stod konungens intresse för denna art af textil konst i något samband med hans gemåls, Kristina af Holstein, som själf synes sysslat med att väfva tapetzeri, om man får döma af en anteckning i 1601 års räntekammarbok, hvilken omtalar, att »Jacob jungfrudräng, för att betala en smed, som bygt (= lagat) något på furstinnans guldväfstol, annamat 2½ daler».[2] Kanske får man också tillskrifva furstinnan Kristinas inflytelse, att på Julita gård i Södermanland »hustru Anna, en dansk kvinna,» just år 1601 »själf tredje under 7 veckor och 3 dagar wof flamsk wäff widh gården» samt då af hampgarn och ullgarn utförde fyra stycken flamska hyendevar, som sedan länge upptagas i fatbursinventariet.[3]

Jören von der Heijde, som vid denna tid uppehöll sig i Stockholm, hade under närmast följande år synbarligen något arbete för

[1] *Södermanlands handlingar* 1612, nr 13 (fogderäkenskap för Eskilstuna). Jfr *Riksregistraturet* 1604 den 28 sept.

[2] *Peder Perssons räkenskap* 1601. K. kammararkivet.

[3] *Södermanlands handlingar* 1601, nr 4. K. kammararkivet.

konungens räkning, ty Karl befaller 1605 att från Eskilstuna till hufvudstaden »skicka fyre lb engelsk ull och trij lb swensk ull och så lage, att hon är här medh förste och tillställes Jurgen guldväfvare».[1] År 1606 på hösten flyttas guldväfveriet i samband med de nyinkomna tripmakarne till Eskilstuna. I konungens redan omtalade bref till fogden heter det: »efter thet, at wi wele thet tripemakerne och gulwäfverne skola dher wedh Eskilstuna arbeta och underholdne blifwa, derför så befale wij, at tu förskaffer dem der opå huset werkstadh och låther dem bekomma kåst och utspisningh med all theres selskap, hustru, barn och mestersvenner.»[2] Guldväfvaren finnes ock från detta år upptagen i räkenskapen för Eskilstuna gård.[3] Konungen skickar nu vid olika tillfällen ull »till den tapetziewäfvaren»[4] eller låter i Stockholm åt honom upptaga andra behöfliga material såsom galläpple, vitriol, bresilia, blåhvitt, lin m. m.[5] År 1608[6] låter konungen ytterligare öka antalet tapetväfvare i Eskilstuna. »Wi befale», skrifver han detta år till Kristiern Hvass, »att Du låther guldwäfvaren der widh Eskilstuna bekomma tre af de nyutskrifne knechter der i din befalning, som skole blifwa hoos honom och lära gulwäware Embetet.»[7] Synbarligen omfattar Karl med lifligt intresse liksom sina öfriga arbeten äfven tapetväfveriet. I januari 1609 finna vi sålunda åter ett bref till samme Hvass med order att låta konungen veta »om tapetzerijdt blifver snart färdigt». »Du skalt förhöra», skrifver Karl, »hoos den tapetzmakaren der widh Eskilstuna ähr, om honom något feelar till the

[1] *Riksregistraturet* 1605 den 23 oktober.

[2] *Riksregistraturet* 1606 den 7 oktober.

[3] *Södermanlands handlingar* 1606, nr 11; 1607, nr 6; 1609, nr 5, o. s. v.

[4] *Riksregistraturet* 1608 den 26 april.

[5] »Wi befale, Lasse Bengdtsonn, att du optager der i Stockholm och sänder till Eshillsstugunn till den som gör det tapetzerijth desse eftenne pertzeler: galläpple 4 pund, vichtril 3 pundh, Britzillia 8 pundh, Blåhvitt otta pundh, Lijn tie lb, ull 8 lb, asha 1 fath tages af ugnsboden», etc. Till Lasse Bengdtsonn att optage Lijn och annedt till tapetzerijt vid Eskilsstugun, dat. i Nyköping den 4 Maj åhr 1608. *Riksregistraturet.*

[6] *Riksregistraturet* 1608 den 3 och 4 augusti.

[7] *Riksregistraturet* 1608 den 3 augusti. Bland främmande upptager mantalsregistret från den 22 juni 1607 till den 19 juni 1608 äfven en guldväfvardräng, som i början af året arbetat under 63 dagar.

tu swenscha konungastycken, som han haffuer der i verket antingen gull, silke, trådh eller ull; ähr det så att honom sådant der till feehlar så läth oss det weta, då wela wi latha förskaffe honom det. Och när samma stycken färdiga ähre, då skal han oförtöfwat skicka dem till oss. Du skal och förhöra om han kan sielf ferga och låthe oss alt detta med allerförste weta. Det Du således beställe skall.»[1] Äfven från år 1610, då Karl en tid vistades i Eskilstuna, innehåller registraturet ett prof på hans fortfarande intresse för sina guldväfvare, i det att han ger befallning att i Helsingland låta uppsöka »fyre unge drängiar, som hafva lust att lähra guldväfvareembetet och förskicka dem till Eskilstuna».[2]

Rörande de tapeter, med hvilka Jören von der Heijde arbetade, har jag ty värr ej kunnat finna annat än antydningar. Af konungens ofvannämda bref den 11 januari 1609 framgår, att hans väfvare vid den tiden voro sysselsatte med »tu swenscha konungastycken», hvilka utfördes i guld, silke och ull. Må hända kan man sammanställa detta med ett par dagboksanteckningar af den förut nämde Johan Bureus, som ofta stod i beröring med Karl i frågor angående fosterlandets äldre historia och antikviteter, och till hvars skicklighet i dylika ting konungen synes haft stort förtroende.[3] År 1602 den 1 november skrifver Bureus: »Wart mig tilsagt at afrijta konungatapeten, som feltes til den K. Erik lät wäfva och måla.» Den 6 samma månad heter det vidare: »war Andr. Bureus och jag hoos Princen medh gullwäfvaren», och den 8: »den dagen, som Blasius Brijta i Ala i Wassunda strektes för thet hon sagt sig waridt i Himelen och helfwetet tog iagh 2 rijs pappeer til Tapete Inventionen»,[4] hvilken sista anteckning man äfven finner bekräftad af årets varuhusräkning på Stockholms slott. Utan tvifvel var det i sammanhang med detta uppdrag Bureus aftecknade hufvudfigurerna

[1] *Riksregistraturet* 1609 den 11 januari.

[2] *Riksregistraturet* 1610 den 17 november.

[3] Jfr t. ex. Burei anteckning 1603 den 8 januari: »Befalte F. N. at jagh intet skulle ferdas utrijkes och sade, om du dör derute, så förkomma antiqitates». *Samlaren.* Tidskrift utgifven af Svenska literatursällskapets arbetsutskott. Fjärde årgången. Stockholm 1883. H. 1. S. 27.

[4] *Samlaren:* anf. st. S. 26.

å de under Erik den fjortondes tid utförda tapeter, som efter Johannes Magni framstälde de gamle svenske sagokonungarne.[1] De följande årens annotationer hafva emellertid intet vidare att förmäla om denna sak. Tydligen kan man här spåra en plan att fullborda nyssnämda suite med de gamle svenske sagokonungarne, af hvilken Jören von der Heijdes arbete i Eskilstuna kanske varit resultatet. Men om Bureus verkligen kommit att utföra några teckningar till tapeter, så väl som om dessa legat till grund för de »tu swenscha konungastyckena», om dessa någonsin blifvit färdiga, och hvar de i så fall hamnat, äro frågor, som jag ännu ej lyckats utreda. Till svårigheten att i denna sak vinna någon upplysning bidrager äfven den omständigheten, att från konung Karl den niondes tid intet enda inventarium öfver husgerådskammaren kunnat anträffas.

Under Karls sista oroliga lefnadsår, då hans helsa redan var bruten, och hans tankar sysselsatta med det förestående kriget mot Danmark, har jag ej funnit, att han haft någon beröring med sina industriela anläggningar i Eskilstuna. Silent enim artes inter arma, kunde man äfven hafva rätt att säga.

Vi hafva så godt som intet att meddela beträffande utseendet och omfånget af Karl den niondes tapetsamling. Husgerådskrifvarnes ofullständiga anteckningar, af hvilka man vanligen kan vinna en eller annan upplysning, saknas nu alldeles, och andra källor, ur hvilka underrättelser i detta hänseende skulle kunnat hemtas — såsom klädkammarens, Stockholms och Nyköpings slotts handlingar — antingen fattas eller äro, om de finnas, från dessa år blott ofullständigt bevarade. Vi skulle eljest må hända varit i stånd att nämna något om de tapeter, hvilka, enligt Werwing, klädde de tvänne teatrar, som vid Karls tåg till kröningen i Uppsala voro uppförda utanför Stockholms slott vid Storkyrkan — en uppgift, som för öfrigt är af intresse, då den utvisar, att man ännu brukade tapetzeriet som dekoration vid fester i det fria. Vi hade då kan

[1] Jfr J. Böttiger: anf. arb. D. I. S. 49.

hända också vetat något om det »tapetzeri och de gyllende stycken», som 1609, när Karl red sin eriksgata, funnos upphängda i festsalen på Vadstena slott, där konungen och hertig Johan »med östgöthom sinom» höllo »et härligt banquet och aftonmåltid».[1] Eller vi skulle kunnat meddela läsaren något närmare om de 4 små tapeter, hvilka den 18 september anno 1599, jämte dynvar, lakan och takdrätter, »annammades opå Wiborgs slått», och som sedan öfverlämnades till drottning Kristina[2] — egentligen den enda antydan om samlingens ökande vi från denna tid påträffat. Vår kännedom om Karl den niondes förråd af tapeter inskränker sig nu till en kortfattad förteckning från den tid han var hertig. I hans gemåls, furstinnan Kristinas närvaro uppgjordes nämligen den 27 september 1583 ett inventarium öfver tapetzeri och husgeråd, hvilket omnämner ett tjugutal väfda tapeter.

En historia om konung Hiskia med verser 8 st^{r};

ett lithet stycke med garn, silke och guld, huru Konung David bleff förd till konung Saul;

ett stycke med en Wase och tu lejoner med enn öffverteckt Crone;

nyo stycken poetiska historier, hvardera med thesse latiniske ord: bellum constat fama, regnum autem liberalitate;

ett stycke med Adam och Eva.[3]

Af dessa återfinnas de flesta i äldre förteckningar öfver det kungliga husgerådet. Hiskias historia är utan tvifvel en af 8 nummer bestående suite, som en gång tillhört hertig Johan och har må hända af honom öfverlämnats till Karl, då den senare år 1570 hos konungen gjorde framställning om erhållande af något tapetzeri.[4] David och Saul har ingått i en redan under Gustaf Vasas och Eriks dagar förekommande serie, som antagligen var ett

[1] J. Werwing: *Konung Sigismunds och Konung Carl den IX:s Historier, utgifna af A. A. von Stiernman.* Stockholm 1747. D. II. S. 159 o. f. »Woro ock twenne theatra upbygde utanför slottet wid Storkyrkan, hwart emot annat med tapeter öfwerklädde, såsom ock tre torn på Norrebro och et theatrum på Norremalms torg uppsatt, der musicanter spelade på allehanda slags instrumenter»; samt om hertig Johans gästabud, sid. 203.

[2] *Sven Larssons klädkammarräkning* 1599. K. slottsarkivet.

[3] *Hertig Carls räntekammarbok* 1582—1583. K. kammararkivet.

[4] Jfr J. Böttiger: anf. arb. D. I. S. 60.

arbete af den svenske tapetväfvaren Nils Eskilsson. Vapentapeten »med en Wase och tu lejoner med enn öffverteckt Crone» torde härstammat från konung Eriks dagar, om det ej är den, som redan 1549 omtalas å Gripsholm.[1] Däremot känner jag icke härkomsten af den suite med »poetiska historier», som bar den latinska sentensen: bellum constat fama, regnum autem liberalitate.

Det vill emellertid synas, som om vid denna tid bruket att använda tapeter till rummens beklädande fått en ganska mäktig medtäflare i den redan förut uppträdande vanan att öfverdraga väggarna med enfärgadt tyg. Jag skall till belysande af detta lämna några utdrag ur klädkammarens handlingar. År 1602 fick sålunda konungens husgerådskrifvare (han hette Karl Kristofferson) »till att bekläda våningarna med, der H. K. M. vistades uti», en mängd »hamborger pjuk och saltwedelsk». 1604 utlämnades grönt packelakan »till att hänga för fönstren i furstinnans (drottning Kristinas) kammare»; samma år lämnades till furstinnans af Sachsen gemak rödt pjuk samt grönt packelakan »att hänga framför dörrarna», och i hertig Gustaf Adolfs kammare användes rödt saltvedelskt till väggarna samt gult kläde från Eskilstuna till dörrförhänge. År 1608 kläddes i en sal för några främmande furstliga personer, »när predikan stod», med rödt »carmeziefärgadt» kläde och rödt pjuk; den förstnämda sorten användes äfven till en stol i kyrkan för konungen själf. Då »det Meklenburgiska bröllopet påstod»[2] brukades »till att bekläda våningarna med» blått och rödt packelakan, rödt kersin och dylikt. Samtidigt öfverdrogos H. K. M:ts förmak och sängkammare med grönt packelakan och grönt saltvedelskt. År 1609 uttogs ur klädkammaren »till att bekläda våningarna med på Stockholms slott både till gästabådet så ock för den engelske gesandten och (för) thenn stolen, som bygdes i Rikssalen till herredagen» rödt kläde och rödt packelakan samt till en »skiffueduk» grönt kläde. Räkenskapen för år 1610 omtalar grön karteck till fönstren i konungens kammar i Örebro, och för 1611 liffärga engelskt rödt och

[1] Jfr J. Böttiger: anf. arb. D. I. S. 21, nr 5.

[2] Jfr Karls anteckning i sin almanacka den 9 oktober 1608: »Stod min systerdotters fröken Margaretha Elisabeths bröllop med Hertig Hans Albrecht af Meklenborg.»

grönt tyg till gemaken i Västerås samt till sist i H. K. M:ts sal i Nyköping svart pjuk. Rödt och grönt voro, som man ser, de moderna färgerna.

Särskildt omkring denna tidpunkt ligger väl förklaringen till ofvan antydda bruk närmast i den omständigheten, att antalet tillgängliga tapeter genom de många delningarna inom Gustafs familj så väl som genom nötning i ej oväsentlig mån förminskats, något som måste blifvit ännu mer känbart, då samlingen, så vidt jag kunnat se, ej vidare ökades genom nya inköp. Det är i detta hänseende ganska upplysande att granska fatbursinventarierna från de olika slotten vid sextonhundratalets ingång, hvilka förteckningar, ehuru ofullständigt bevarade och ofta tämligen summariskt affattade, säkerligen dock lämna antydningar, af hvilka man har rätt att bilda sig ett omdöme beträffande omfånget af det vid denna tidpunkt återstående tapetzeriet från 1500-talet.[1]

Det visar sig af en dylik granskning, att t. ex. å Uppsala slott år 1597—1599 funnos 7 flamska hyenden och 2 stycken flamska bänkdynor; i Örebro 1597—1607 1 flamskt täcke och 4 gamla söndriga tapeter. Västerås slotts fatbursinventarium nämner under åren 1605—1608 alls inga flamska väfnader. Julita gård har 1601—1603 blott 4 stycken flamska hyendevar; Vibyholm 1608 9 stycken flamska täcken, 3 flamska bonader, 2 flamska hyendevar och 4 flamska dynor; Räfsnäs 1598—1611 endast 1 flamskt hyende; Gripsholms i öfrigt välförsedda herrefatbur innehöll 1600—1605 1 flamsk bänkdyna »med vase och leijonhufvud» samt 11 andra till största delen »1/2nötte» bänkdynor, 14 flamska gamla hyenden, af hvilka flere »förnötte», samt 6 flamska täcken. Kalmar egde åren 1607—1609 blott 1 enda »förslitet» flamskt hyende. Leckö hade 1609—1611 8 stycken halfnötta flamska dynor; Höjentorp 1605 1 flamskt hyende och 1 flamskt täcke; Marieholm 1608—1609 1 flamsk dyna och 5 flamska hyenden o. s. v. Och genomgår man de med vanlig noggrannhet förda förteckningarna öfver arbetet i de olika slottens fatburstugor, finner man, att, ehuru öfveralt väfstolen som förut var i gång, man endast undantagsvis, såsom å Julita gård, sysslat

[1] Ur de respektive gårdarnas räkenskaper. K. kammararkivet.

med flamskväfnad — i sin mån ett ytterligare bevis för sanningen af min ofvan uttalade åsikt om denna teknik såsom en utifrån införd konst. Då intet gjordes nytt, och intet utifrån inköptes, måste slutligen förrådet af flamska väfnader, som för öfrigt minskades genom nötning, börja tryta. Däraf sannolikt det ofvan påpekade, nu alt mer utbredda bruket att i stället för de gamla ståtliga tapeterna till väggbeklädnad använda tyg, hvilket väl genom sin färg kunde smeka ögat, men som ej längre tilltalade fantasien. Klädkammarens räkenskaper under följande år lämna i detta hänseende upplysningar, som låta oss sluta till, att vanan snart skref lag äfven för smaken.

Trots den minskning, som vi iakttagit i afseende så väl på användningen som tillgången af tapetzeriet under denna tid, fans dock säkerligen ännu i kistorna på Stockholms och Nyköpings slott ett förråd af tapeter, som i våra dagar skulle ansetts betydande. Man kan gissa därtill af förteckningen öfver det tapetzeri, som, efter enkedrottning Kristinas död år 1626, flyttades från Nyköping till hufvudstaden år 1627, och som omfattade 85 nummer.[1] Men man kan äfven på annat sätt få kasta en blick in i konung Karls husgerådskammare.

Med det ordningsinne, som för honom var utmärkande, tyckes han äfven sökt bringa reda i frågan om eganderätten till tapetsamlingen och andra husgerådskammarens dyrbarheter. Närmaste anledningen härtill torde framgå af en skrifvelse till Seved Ribbing den 15 april år 1608, i hvilken det heter:

Edher drager väl till minnes, att wij uthi Örebro tillsadhe then högborne Furste och herre herr Johan Sweriges, Göthes och Wendes Arffurste, Hertig till Östergötland, wår Elskelige kiäre Brodherson, att wij wele lathe lefrere H. K^{t} igen alle the Credentzer och annet Sölfversmidhe, som Konung Sigismundus hafwer leeftdt effter sigh den tijdh han drogh hådan af Rijkett, såsom och hvad Tapetzerij och annadt huusgerådh der kan finnas, som salige Konungh Johan, H. K^{tz} Herr Fadher tilhördt hafwer. Hwarföre befale wij nådheligen, att H. K^{tz} utskickadhe samme Credentzer, Sölfwer och Tapetzerij lefrere, när thet af idher fordres. Gudh befallands.[2]

[1] Jfr J. Böttiger: anf. arb. D. II. S. 11, 12.

[2] *Riksregistraturet* 1608 den 15 april. Till Söfwedh Ribbing af Segersiö.

Den följande åtgärden i afseende på detta ärende ser man i en tänkesedel för sekreteraren Erik Jörensson, daterad Nyköping den 24 maj 1608, sålunda ett par veckor efter ofvan anförda bref. Efter uppräknande af några andra saker konungen ville hafva uträttade i Stockholm, heter det:

Till det tredie skall Erich Jörensson med Seved Ribbing, Michel Olsson och Paul Christofferson inventere hvad Credenzer, Tapetzerij och annat husgerådt, som salig Konung Johan (Christelig i hugkommelse) hafver haft efter sig och låta opslå alla böcker ifrån 1563 och intill 1592, då salig Konung Johan afsomnade, och hvad salig Konung Johan hafver inköpt för husgerådh, både i Credentzer, silfuerfaath, silfuertalricher och annat silfversmidhe och deth skall leggias i en serdeles Cammer för sigh. De schole och see efter huad för husgerådt salig Konung Johan hafver fått medh sig ifrå Åbo, då han var Hertig, såsom och huad Konung Sigismundus och fröken Anna hafver tagit med sig åth Pålen; men hvad som Konung Erich hafver haft til Tapetzerij, silfversmide och annat husgerådh det schole de åter legge serdelis uthi een cammer för sig, och när det är scheedt schole de sende oss inventariiregistret der på till handa.[1]

Den 15 juni 1608 kvitterar också »Johannes, dux Ostrog othiæ» jämte en ej obetydlig mängd silfversmide, himlar, bordtäcken, möbler m. m., följande, som sålunda ansågs utgöra hans fädernearf:

Tappeter ther opå troianiska historier, förarbetadt af någett silke och garn tretton stycker; Adriasti historier om thet thebaiske kriget, aff silcke och garnn sex stycker; ett tapetstycke ther opå uthgången af Egipten, medh gull sölff, och silcke förarbetadt; tapeter medh löfwerck, förarbetade aff garnn sex stycker än smale tappeter medh löfwärck, tu stycker; stort hvitt turkisk tapet ett; små hvita turkiska tapeter fyre; små röda turkiska tapeter sex; grönt turkisk tapet ett; — — opå hwilcka alle Pertzeler wij hafwe låtit gifwe H. K. M^ts^ huusgerådz skrifware Carl Christofferson wår quittentzie; för hwilken H. K. M^ts^ faderlige nådige och kärlige benägenheet wi H. K. M. på thet flijteligeste sonligen och ödmiukeligen betacke.

Tapetväfveriet eller åtminstone tapetväfvaren i Eskilstuna öfverlefde konung Karl den nionde. 1612 års räkenskap för Eskils-

[1] *Riksregistraturet* 1608 den 24 maj.

tuna gård[1] upptager nämligen ett kvitto af Jören von der Heijde på hans beställning för år 1612 »intill Johannes 1613, till visso med egen hand och nampn underskrifvit datum Eskilstuna huss den 13 juli år 1613».

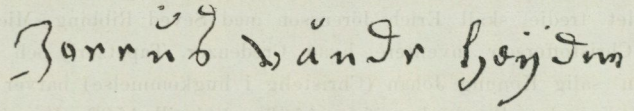

Den gamle väfvaren förekommer äfven omtalad i 1613 års räkning, af hvilken framgår, att han uttagit en del af sin lön den 14 juli 1614, ehuru hans kvitto ej finnes bevaradt.[2] Hela räkenskapen för år 1614 är förlorad. Men i 1615 års fogderäkning finnes ett bref, dateradt Gripsholm den 25 september 1615, enligt hvilket enkedrottning Kristina beviljat »salig mäster Jören gulweffuers effterleffuerska Kristin Jonsdotter» och hennes barn en försträckning, som hustru Kristin också uppburit:[3]

»Att så i sanningh ähr under min s. mans sighnet datum Eskilstune denn 19 julij anno 1616.»

Jören von der Heijde, vasatidens siste kände tapetväfvare, har sålunda aflidit under tiden mellan den 14 juli 1614 och den 25 september 1615.

Bild 3 (se ofvan) återgifver Jören von der Heijdes sigill, sådant det förekommer under det omnämda kvittot.

[1] *Södermanlands handlingar* 1612, nr 13. K. kammararkivet.
[2] *Södermanlands handlingar* 1613, nr 16. K. kammararkivet.
[3] *Södermanlands handlingar* 1615, nr 1. K. kammararkivet.

Vandtmakare och tripväfvare fortsatte äfven sist nämda år att arbeta vid Eskilstuna, men guldväfveriet synes med von der Heijdes död blifvit nedlagdt.[1] Härmed slutas ock för nära nog ett sekel all dylik industri i vårt land.

[1] Af de återstående räkenskaperna för Eskilstuna gård före branden finnas nu mera blott 1619 års handlingar, hvilka ej omtala några tapetväfvare.

Bild 4 (se nedan) framställer en tapetväfvarverkstad och är hemtad ur Olaus Magni *Historia de gentibvs septentrionalibvs*. Romæ MDLV. L. XII. C. XLVIII. S. 469.

JOHN BÖTTIGER.

5.

Studier

i

Nordiska museets rustkammare. [1]

3.

Kammare till bakladdningskanon från senare hälften af 1400-talet.

Bland de fynd, som från grundgräfningsarbetena å Helgeandsholmen år 1896 funnit sin väg till Nordiska museet, torde den här afbildade kanonkammaren vara ett af de märkligare. Starkt förrostad och något ofullständig, igenkännes den likvisst lätt såsom ett kammarstycke till en 1400-talets bakladdningskanon.

Bakladdningsystemet, som man ju i allmänhet föreställer sig vara en våra dagars uppfinning, daterar sig nämligen ända från 1300-talet, och man brukar såsom den första källan för dess omnämnande anföra ett inventarium öfver tyghuset i Bologna af år 1397. Så länge kanonerna voro helt korta — och detta var fallet under nästan hela 1300-talet — hade laddningen framifrån myn-

[1] Se *Meddelanden från Samfundet för Nordiska museets främjande 1888*, s. 32, och *1890*, s. 3.

ningen ej erbjudit några svårigheter, men då mot århundradets slut behofvet af längre rör med mindre kaliber blifvit insedt, grep man till de lösa krutkamrarna. Dessa brukades till så väl större som mindre kanontyper, bombarder och slangor, och för så väl sten- som bly- och, mot slutet af 1400-talet, äfven järnkulor.

Den här ifrågavarande kammaren (bild 5) är af smidt järn, har en längd af 350 mm. och en genomskärning af 103 mm. Egentliga kammaren är 330 mm. lång med 45 mm:s diameter. Järnets förrostning ger dock dessa mått naturligen endast ett ungefärligt värde.

När en kanon, till hvilken ett dylikt kammarstycke hörde, skulle laddas, fyldes kammaren till tre femtedelar med krut, medan

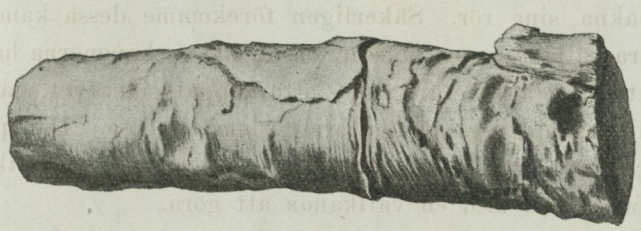

5. Kanonkammare.
Fynd från Helgeandsholmen.
Omkr. 1/4 af nat. storl.
Origin. i Nordiska museet.

de återstående två femtedelarna — åtminstone tyckes detta varit regeln till inemot 1400-talets midt — upptogos af en träpropp. Härigenom ville man, såsom en handskrift från slutet af 1300-talet i Münchens Hof- och statsbibliotek säger, åstadkomma »dass das Feuer zu rechter Brunst und auch zu rechter Kraft mag kommen». Kulan infördes omedelbart i kanonen genom den öppning, som (å kammarstyckets plats på framladdningskanoner) var afsedd att upptaga kammaren, och medelst ett handtag lyftes nu denna in på sin plats, hvarest den fastkilades med en järn- eller träkil. Nämda handtag saknas numera å här afbildade kammare, men dess ena fäste synes tydligt öfver fänghålet, och har det, att döma af andra liknande exemplar, t. ex. i Hamburgs Museum, sträckt sig i tillplattad båge utefter två tredjedelar af kammarens längd. På

andra exemplar åter utgöres handtaget af en ring, äfven den naturligen fäst på öfre sidan, såsom på dylika förvarade i tyghusen i Turin och Schwarzburg.

Kammare af det slag vi här beskrifvit förekomma för öfrigt, ehuruväl till hvarje bakladdningskanon brukade höra ända till fyra stycken, ej ofta i museerna. Särskildt är det gifvetvis ytterst sällan, som kanoner med tillhörande kammare äro bevarade. Dock finnas sådana uti Towern i London, i Artillerimuseet i Paris, museet i Bordeaux, Germanisches Museum i Nürnberg o. a. Vårt Artillerimuseum i Stockholm eger fyra bakladdningskanoner från 1400-talet, men samtliga utan kammare, och de båda lösa kammare, som där finnas, sakna sina rör. Säkerligen förekomme dessa kanonkamrar ännu mera sällan i våra museer, om ej skeppskanonerna haft denna konstruktion, och de därigenom ofta tappats i hafvet, där de fått hvila, tills muddringsarbeten bragt dem i dagen. Den plats, där nu ifrågavarande kammare funnits, gör det dock sannolikt, att vi i detta fall hafva med en vallkanon att göra.

CARL ANTON OSSBAHR.

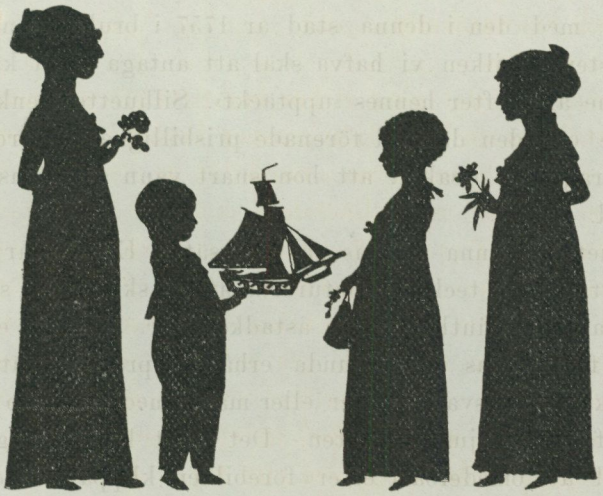

6.

Silhuetter
i
Nordiska museet.

Benämningen silhuett härleder sig från Ludvig XV:s finansminister, *Etienne de Silhouette*. Denne hade nämligen försökt införa i Frankrike ett nytt, på besparingar ställdt finanssystem, som han under en längre tids vistelse i England lärt sig uppskatta, men som däremot emottogs med stor ovilja af hans landsmän. Hans reformatoriska afsikter förhånades och förlöjligades, och med uttrycket *à la Silhouette* förstod man därföre till en början alt, som var otillräckligt eller knapphändigt. Sedermera öfverfördes denna benämning på alla föremål, sedda i konturer, och slutligen på skuggbilder eller silhuetter.

Bild 6 (se ofvan) återgifver en familjebild i silhuett, af okänd.

Alt, som blef nymodigt i Paris, spreds förr som nu hastigt åt den civiliserade världens alla kanter. Så var helt visst äfven förhållandet med den i denna stad år 1757 i bruk komna silhuetteringskonsten, hvilken vi hafva skäl att antaga varit känd hos oss åtminstone året efter hennes »upptäckt». Silhuettens enkla tekniska utförande och den därmed förenade prisbilligheten voro nog i hög grad bidragande orsaker, att hon snart vann stora insteg äfven i vårt land.

Silhuetter kunna utföras på flere sätt. Ett består däruti, att man å ett papper tecknar konturerna af den skuggbild, som en framför det samma befintlig person åstadkommer. Medelst ett särskildt verktyg förminskas det sålunda erhållna profilporträttet, hvilket sedan utklippes i svart papper eller målas med tillhjälp af schablon i mörk färg på ljusare botten. Det mest konstnärliga sättet är emellertid att omedelbart efter förebilden klippa silhuetten i förminskad storlek. År 1820 uppfann en viss Schmalkalder dess utom en silhuett-tagningsmaskin.

Ett särskildt slags silhuettporträtt äro de s. k. *glassilhuetterna*. Dessa inristades eller graverades å en med bladguld eller färg täckt glasskifva, hvarefter de ifyldes med mörk färg; som ett skyddande underlag täcktes botten sist med smält vax. Det sålunda i svart på guld framstälda silhuettporträttet infattades ofta af ett på guldgrunden graveradt ramverk i svart eller i olika färger, hvilket jämte porträttet under det afslipade glasets yta åstadkommer en färgverkan, som erinrar om opalen. En art silhuetter utgöres af sådana porträtt, där bildens ansiktslinier äro itecknade. Man finner äfven silhuettporträtt, målade på porslin eller emalj samt till och med graverade i koppar. I Nordiska museet förvaras sålunda en »emaljsilhuett», antagligen ett svenskt arbete, hvilken framställer hofjunkaren och kanslisten vid justitie-expeditionen G. O. Wallencreutz, en på sin tid mycket känd stockholmstyp (bild 7).

Smaken för silhuettporträttering utvecklades i hög grad vid förra århundradets slut, och denna konst hade sina egna artister, hvilka i samtidens präss annonserade om sin konstfärdighet.

Sålunda läses i Dagligt Allehanda den 28 oktober 1794: »Som undertecknad kommit i ärfarenhet at de respective Herrskaper, som med nöje och bifall ansedt mitt arbete, wore nu för närwarande i okunnighet om mitt wistande, så gifwes härmedelst tilkänna, at jag är boende på Regeringsgatan i Målaren Bäfwes Hus N:o 24, en trappa up. *C. F. Neuman, Silhouetteur.*» — I samma tidning den 1 nov. 1794: »Höge och Respective Herrskaper gifwes härmed, efter mitt löfte, wördsamt tilkänna, at jag nu har slutat mina resor och bor på Stora Nygatan uti Huset N:o 126, twå

7. Göran Otto Wallencreutz.
F. 1747. D. 1805.
Silhuett af Okänd.

trappor up. *Heckens, Glas-Sillhouetteur.*» — samt i samma tidning den 20 sept. 1800: »Undertecknad som förfärdigar Silhouetter, äfven Portraiter och figurer uti Guld i Kopparsticks-smak, samt häri wunnit bifall, recommenderar sig ytterligare i den wördade Allmänhetens förtroende och träffas uti In de Betouska Huset vid Slottsbacken i Flygeln närmast Finska Kyrkan, 3:ne trappor up. *C. C. Furuträd.*»

Dessa tre annonsörer äro numera så godt som alldeles bortglömda, och af dem signerade arbeten anträffas högst sällan. Af *Karl Fredrik Neumans*, född 1755, död 15 sept. 1799, silhuetter är ej något ex. kändt. Möjligen har han att döma af annonsen, där han endast kallar sig »silhouetteur», uteslutande förfärdigat silhuetter i papper.

Af *P. Heckens* porträtt har däremot ett hamnat i Nordiska museets samlingar, nämligen en glassilhuett med ljusgrå bottenfärg, som enligt en gammal anteckning framställer »Lands Höfdingen m. m. gref Clas Ekeblad 1791» (bild 8). Å den ovala inramningens baksida är, ovanligt nog, en tryckt adresslapp af följande lydelse vidfäst: »Silhoutteradt af P. Heckens 1791» (sista siffran ifyld med bläck). I enskild samling finnes ännu en glassilhuett, ett okändt

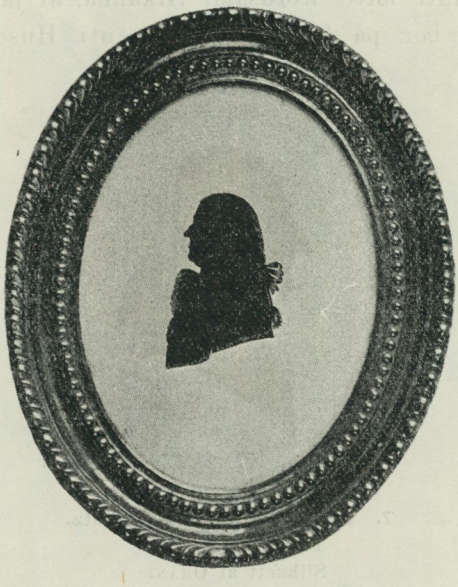

8. Klas Julius Ekeblad.
F. 1742. D. 1808.
Silhuett af P. Heckens.

porträtt, försedt med en liknande tryckt adress och årtalet 179(7). Under den påklistrade lappen är antecknadt med bläck: »J. P. 2 R. Rgd.», hvilket möjligen är porträttets pris. Om Heckens kan man af hans annons dess utom antaga, att han äfven såsom kringresande artist utöfvat sin konst. För öfrigt äro hans lefnadsöden obekanta för oss. Hvad slutligen *Karl Kristian Furuträd*, f. 1765, död 1808, angår, är han mest känd såsom en tämligen medelmåttig miniatyrmålare; någon af honom signerad silhuett känna vi ej till. Med hans i annonsen använda uttryck »förfärdigar Silhouetter — — —

uti Guld i Kopparsticks-smak» menas antagligen, att han graverade sina silhuetter i bladguld.

En, åtminstone någon tid, äfven i Stockholm bosatt silhuettör var *J. L. Tenler*. Af hans hand eger Nordiska museet en silhuett i guld på svart grund — ett mera ovanligt förhållande emellan figur och botten — framställande en bröstbild af Gustaf IV Adolf (bild 9). Porträttet, som omgifves af ett ramverk i grönt och guld med riks-

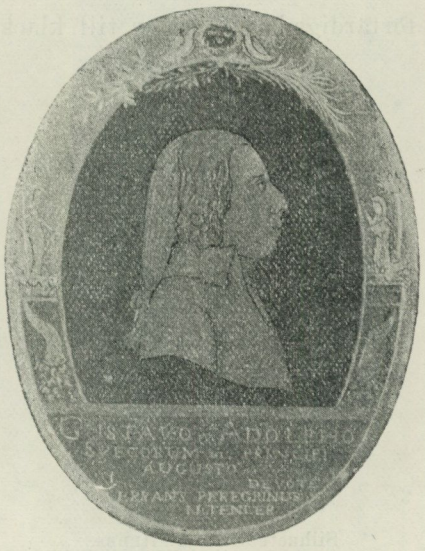

9. Gustaf IV Adolf.
Silhuett af J. L. Tenler.

vapnet öfverst, har uttecknade ansiktsdrag. I en afskärning nedtill läses: »Gustavo IV Adolpho | Svecorum etc. Principi | Augusto Devote | Errans Peregrinus | J. L. Tenler.» Tenler var således påtagligen en utlänning, hvilken förirrat sig hit, och nyssnämda arbete har altså en gång tillhört Gustaf IV Adolf. För öfrigt känna vi utom Nordiska museets ex. blott ett par af Tenler signerade silhuetter. En af dessa, en stor glastafla i flere färger med ett par hufvudfigurer i hel bild och andra porträtt i bröstbilder, till sammans 8 porträtt, är signerad: »Tenler fecit 1803».[1] I likhet med

[1] I bibliotekarien E. H. Segersteens samling i Linköping.

hvad förhållandet är rörande de öfrige silhuettörerne, sakna vi om Tenler några närmare upplysningar. Om vi så här upptaga ledamoten af K. målar- och bildhuggarakademien, målaren och tecknaren *Filip Bernhard Hebbe*, född 1764, död 1834, med hvilkens namn och årtalet 1795 ett om drifven teknik vitnande måladt silhuettporträtt i Nordiska museet, framställande den kände läkaren, generaldirektör O. af Acrel (bild 10), finnes märkt, samt »målare-artisten» *Anders Gustaf Thitz* från Hernösand, född 1771, död i Finland 1828, som bland annat förfärdigade silhuetter till klackringar,[1] hafva vi

10. Olof af Acrel.
F. 1717. D. 1806.
Silhuett af P. B. Hebbe.

namngifvit de af oss kände svenske silhuettörerne från 1700-talet. Säkerligen har det funnits flere, och åtskillige komma nog ännu fram i ljuset, då andra äldre silhuettsamlingar blifvit granskade.

I det öfriga Europa funnos vid förra århundradets slut gifvetvis talrika silhuettporträttörer, och särskildt gäller detta Frankrikes hufvudstad, där »des faiseurs de portraits en silhouette» hade sitt stamhåll i Palais-Royal, den i Paris vid denna tid af den eleganta världen mest besökta mötesplatsen.[2] I Journal de Paris

[1] Se vidare *Finskt Museum*. Finska Fornminnesföreningens Månadsblad. N:o 1—2. Helsingfors 1896. S. 14.

[2] Se Edouard & Jules Goncourt: *L'art du dix-huitième siècle*. Paris 1882. S. 267 (Debucourt).

af den 28 jan. 1788 införde silhuettören *Gonord* följande tillkännagifvande, hvilket vi på grund af de däri förekommande upplysningarna angående silhuetter, här återgifva. »Herr Gonord, porträttritare, vill härmed underrätta, att han af mycket skickliga artister lärt sig att i porträttering på bästa vis tillfredsställa konstkännare. För det första fortsätter han att såsom förut utföra silhuettporträtt till ett pris af 24 sols för hvarje ex., men förbehåller sig att få utföra minst två porträtt af hvarje person. För mycket små silhuetter, afsedda för dosor, medaljonger, ringar o. dyl., är priset 3 livres. För det andra utför han silhuettporträtt, antingen å papper för inramning eller å elfenben för smycken, prydda med hårklädsel och framställda i den dräkt man önskar. Sådana porträtt, hvilka han kallar »silhouettes à l'angloise», kosta 6 livres, fordra endast en minuts sittning och blifva färdiga dagen efter beställningen. För det tredje förfärdigar han kaméer och miniatyrporträtt efter silhuetter, »silhouettes colorées». Priset för dessa är 12 livres. Han bor i Palais-Royal under arkaderna, n:o 166, vid sidan af Rue des Bons Enfants. Såsom ett kännetecken finnes en lykta med silhuetter framför butiken och en liknande åt andra sidan (åt gatan) för att varsko åkande. Om kvällarna skola lyktorna vara tända.»

I danska tidningar från slutet af förra och från början af detta århundradet finner man äfven tillkännagifvanden, liknande dem vi nyss anfört. Bland i Köpenhamn då verksamme silhuettörer voro: *Franz Liborius Schmitz*, *Weitlandt* och *C. Limprecht.*[1] Af den sistnämde är må hända en i Nordiska museet förvarad klipt silhuett, framställande en ung »prinz Louis de Ferdinand». Detta porträtt, som är uppfäst i en kopparsticksram, är nämligen försedt med den af Limprecht använda signaturen *C. L.*

För en papperssilhuett i bröstbild begärde Schmitz år 1805 1 mark dansk och för en helfigur 2 mark dansk. I Sverge voro prisen antagligen enahanda, eller ungefär 67 öre och 1.35 i nu gällande mynt. I den danske silhuettörens annonser talas äfven om de hos oss mera ovanliga helfigurerna och familjebilderna i silhuett, och sådana ser man ibland afbildade i utländska tidningar och tidskrifter. Nor-

[1] Se *Tidsskrift for Kunstindustri.* Kjöbenhavn 1896. S. 52 och 168.

diska museet eger endast en sådan familjetafla, som dock är inköpt i Norge. (Se bild 6 i början af uppsatsen.)

Så väl i Nordiska museets som i Nationalmuseets samlingar äro glassilhuetterna rikhaltigt företrädda. De användes förr ofta såsom prydnader för broscher, ringar, kråsnålar, dosor o. dyl. Bland åtskilliga sådana nipper finnes i Nordiska museet en ring, ett guldsmedsarbete af 1795 från Stockholm, med porträtt af teologie doktor Peter Ekelund, född 1756, död 1818 (se bild 29 i slutet af uppsatsen). Det var ej endast släktingars och anhörigas porträtt, som sålunda buros i smycken, utan äfven porträtt af furstliga personer. I de båda nyssnämda samlingarna finnas nämligen flere små glassilhuetter af den svenske kronprinsen Karl August och konung Karl XIV Johan, hvilka bilder synbarligen varit använda såsom bröstnålsprydnader.

Af papperssilhuetter eger Nordiska museet en särdeles talrik och intressant samling, hvilken kan indelas i tre grupper. Den första, som är från 1770-talet, innehåller 20 porträtt af personer, tillhörande den högre aristokratien, bland hvilka medlemmar af grefliga och friherrliga ätterna Bonde, Creutz, Falkenberg, Gyldenstolpe, Kurck, Lagerbring, Rosenhane, Wachtmeister och Wrede äro företrädda. (Se bilderna 11—13.) Det under nr 14 afbildade silhuettporträttet af den både som vitter och tecknarinna bekanta grefvinnan K. C. Mörner ingår icke i nämda samling och är antagligen utfördt på 1790-talet. Dessa omedelbart efter skuggbilder utklipta silhuetter äro i full naturlig storlek och framträda i svart mot hvit grund. Den andra gruppen åter omfattar 100 porträtt af så väl svenske som utländske lärde, skriftställare, kompositörer, sceniska artister samt enskilda personer ur olika klasser, antagligen utförda på 1780-talet af okänd artist.[1] Hvarje porträtt, som är måladt i svart på tunt hvitt papper, är försedt med namnunderskrift af gammal datum. Hvad slutligen den tredje gruppen angår, är han till antalet den ojämförligt

[1] En liknande, fastän till antalet större silhuettsamling egdes af amanuensen C. Eichhorn i Stockholm och finnes för närvarande i Finland. Af dessa silhuettporträtt, hvilka äro insatta i kopparsticksramar, finnes en del afbildad, dels i svenska tidningar och tidskrifter, dels i en af pastor B. Vadström utgifven, illustrerad porträttkatalog: *Svenska och Finska porträtt.* Stockholm 1894.

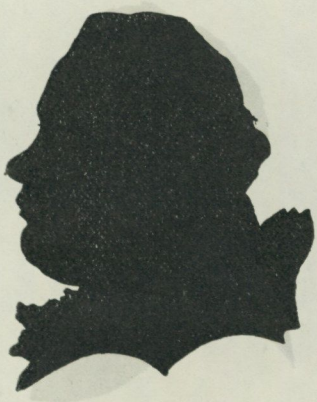

11. Jakob Ernst Creutz.
F. 1727. D. 1778.

12. Per Lagerbring.
F. 1733. D. 1799.

13. Eva Sofia Rosenhane, född Stenbock.
F. 1728. D. 1807.

14. Kristina Charlotta Mörner.
F. 1760. D. 1832.

Skuggbilder från slutet af 1700-talet.

Ur Nordiska museets arkiv.

15. Frans Mikael Franzén.
F. 1772. D. 1847.

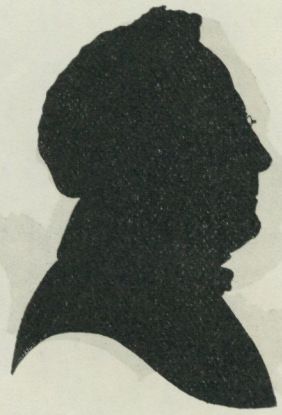

16. Israel Bergman.
F. 1795. D. 1876.

17. Anders Abraham Grafström.
F. 1790. D. 1870.

18. Fredrik Åkerman.
F. 1800. D. 1877.

Silhuetter af Mauritz af Huss.

Ur Nordiska museets arkiv.

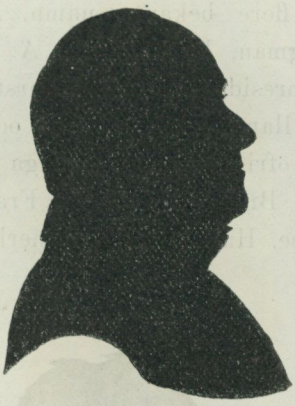

19. Per Vesterstrand.
F. 1785. D. 1857.

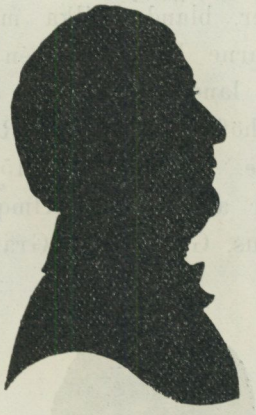

20. Anders Emanuel Ros.
F. 1806. D. 1887.

21. Elias Sehlstedt.
F. 1808. D. 1874.

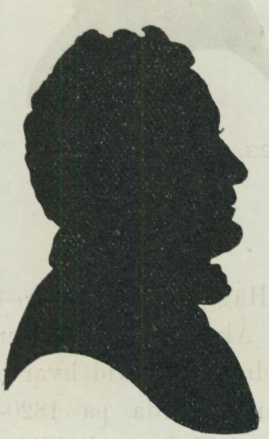

22. August Blanche.
F. 1811. D. 1868.

Silhuetter af Mauritz af Huss.

Ur Nordiska museets arkiv.

rikaste.[1] Denna innehåller nämligen ej mindre än 883 silhuettporträtt af i Ångermanland vid midten af detta århundrade bosatta personer, bland hvilka man träffar flere bekanta namn, såsom biskoparne F. M. Franzén och I. Bergman, kyrkoherden A. Grafström, landshöfdingen F. Åkerman, presidenten P. Vesterstrand, häradshöfdingen A. E. Ros, skriftställarne E. Sehlstedt och A. Blanche. (Se bilderna 15—22.) För öfrigt märkas många medlemmar af släkterna Almqvist, Berlin, Brandell, Bylund, Franzén, Gavelius, Gellerstedt, Grafström, Grape, Hallström, Hummerhjelm,

23. Mauritz af Huss.
F. 1806. D. 1872.
Självporträtt.

24. Ernst Ljung.
F. 1854. D. 1892.
Självporträtt.

Huss. Häggström, Selling, Sidner, Staaf, Tjernberg, Vestman, Vikström, Åkerblom och Åkerman. Dessa silhuetter, som äro målade och ordnade bredvid hvar andra på aflånga blad i två album (tvär 8:o), äro utförda på 1820-talet af e. o. hofrättsnotarien *Mauritz af Huss* i Hernösand (bild 23).

Med den år 1839 i allmänt bruk komna daguerreotypien fick den föråldrade silhuetteringskonsten en farlig medtäflare, hvilken

[1] Denna samling öfverlämnades till Nordiska museet år 1887 såsom gåfva af hofrättsnotarien O. R. Staaff i Hernösand.

Porträtt af Israel Hvasser.

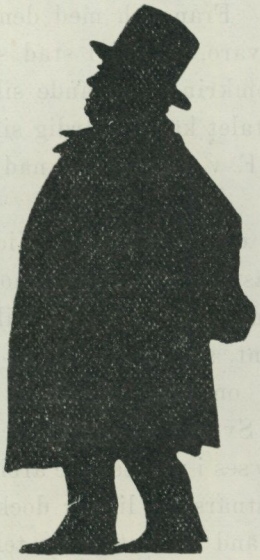

25. Går och ser på stjärnorna.

26. Följer sin fru hem om vinterkvällarna.

27. Går och smågrälar.

28. Går i sin trädgård med kaskett på hufvudet.

Silhuetter af Bernhard Hvasser.

Ur Nordiska museets arkiv.

helt och hållet stälde henne i skuggan. Från och med denna tid synes hon fört en mera kringirrande tillvaro, så väl i stad som på landsbygd. Såsom ett exempel på en omkringvandrande silhuettartist må anföras en i Stockholm på 1840-talet känd, ofärdig silhuettklippare, hvilken finnes afbildad i en af F. v. Dardel tecknad utsikt af Strömparterren 1841.[1]

Ännu voro emellertid ej silhuettens dagar räknade. Vid 1860-talets början fick hon nämligen ett hastigt uppsving genom den tyskfödde *Paul Kone'wkas* uppträdande. Denne alla silhuettartisters mästare utvecklade, såsom bekant, sin konst till en förr ej anad höjd, särskildt inom genrebildens område. En hans efterföljare i vårt land var den äfven utom Sverge så uppburne *Ernst Ljungh*, hvars egenhändigt klipta silhuett ses i närstående afbildning (bild 24). En skildring af dennes konstnärskap ligger dock utom ramen för denna uppsats. En annan känd silhuettör är telegraftjänstemannen *Bernhard Hwasser*, af hvilkens arbeten Nordiska museet förvarar en serie särdeles roliga och betecknande porträtt af professor Israel Hwasser, hvilka framställa honom i olika sysselsättningar (se bild 25—28).

Ej ens fotografien har alldeles kunnat utränga silhuetten ur allmänhetens gunst, och vi se ännu dagligen silhuetter utföras och omfattas med ett intresse, som borgar för, att denna gamla och naiva porträtteringskonst ännu länge kan hållas vid lif.

CARL PALM.

[1] Återgifven i *Gamla Stockholm* af C. Lundin och A. Strindberg. Stockholm 1882. S. 112.

Bild 29 (se nedan) återgifver en guldring med silhuettporträtt af teol. doktor P. Ekelund. Jfr sid. 70.

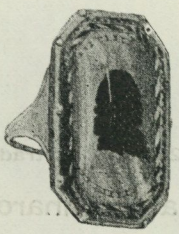

7.

En tapets historia.

För Kungl. husgerådskammaren hafva nyligen förvärfvats tvänne tapeter, af hvilka den ena framställer en scen ur Tobias' historia och enligt den å väfnaden varande inskriften år 1626 är utförd vid Spierings fabrik i Delft; den andra, som ingår i suiten Hero och Leander, är ett alster från fabriken i Mortlake. Den utfördes där under den tid denna atelier stod under ledning af sir Francis Crane, hvars monogram, liksom fabrikens märke, finnes å tapetens lisièrer. Till tiden för utförandet nästan samtida, lämna de båda väfnaderna en god ledning för bedömandet af hvad hautelisse-väfveriet i Europa vid början af det sjuttonde seklet bäst mäktade åstadkomma. Ty den af Karl den förste grundade fabriken i Mortlake var, som man nu allmänt erkänner, en af de främsta, om ej den förnämligaste af alla de många dylika anläggningar, hvilka kring denna tidpunkt voro i verksamhet; och fabriken i Delft, hvars tillverkningar hittills mestadels varit för forskningen obekanta, då de i öfvervägande grad gått till land utom kontinenten — England, Danmark, Sverge — visar sig för hvarje nytt arbete, som kommer i dagen, ega rätt till en af de främsta platserna bland samtida verkstäder af dylik art.

Habent sua fata libelli, heter det. Sentensen gäller i lika hög grad väfda tapeter som böcker. Kunde de förra själfva tälja oss sina erfarenheter, skulle väl knappast rikare källor för äldre tiders historia stå oss till buds. Icke mången politisk underhandling af betydelse har, sedan tapetzeriet kommit i bruk, egt rum, utan att det samma som tyst åhörare funnits med; icke mången fest har hållits, till hvars bullrande glädje det ej varit vitne. Från resor i främmande land och från de förnämas bostäder i staden och på landsbygden, i hvilka tapeterna hörde till gemakens vanliga prydnad, skulle de ur hvardagslifvets krönika kunna berätta oss mycket, som ingenstädes står att läsa. Föga mindre kunde de hafva att säga oss från den tid, när man ej längre hade sinne för detta slags dekoration — när man började klippa sönder dem och, för deras styrkas skull, använda dem till golfmattor, sängbottnar och segel. Men de tiga, så väl när det gäller deras upphöjelse som deras förnedring, och det är kanske bäst — åtminstone i senare fallet. De skulle nog annars förråda, hur främmande vi i själfva verket varit för den själens kultur, i hvilken kärleken till det sköna ytterst har sin rot.

Tobiastapetens äldre historia torde väl för alltid komma att varda höljd i dunkel, då denna väfnad ur enskild ego förvärfvats åt staten. Den andra tapetens öden åter äro lättare att följa, ehuru han sannolikt haft mer växlande skiften att genomgå än den förra.

Öfver alt gammalt, som kommit ur bruk eller af ovarsam hand skadats, sväfvade fordom ett oblidt öde, hvars historiska namn är husgerådskammarauktionerna. Gamla möbler, dem ännu ingen restaurerande hand med okunnighetens säkerhet fördärfvat; stoffer, hvars enda brott var att vara gamla eller ur modet komna; dyrbara prof af Orientens, ännu ej i Faubourg St Antoine förfärdigade keramik; allahanda föremål af meissen- och berlinfabrikernas graciösa konst; tapeter, mattor och alla möjliga alster af den gedigna lyx, med hvilken ännu förra århundradets människor, trots öfverflödsförordningar o. dyl. älskade att omgifva sig — alt gick vid dessa famösa

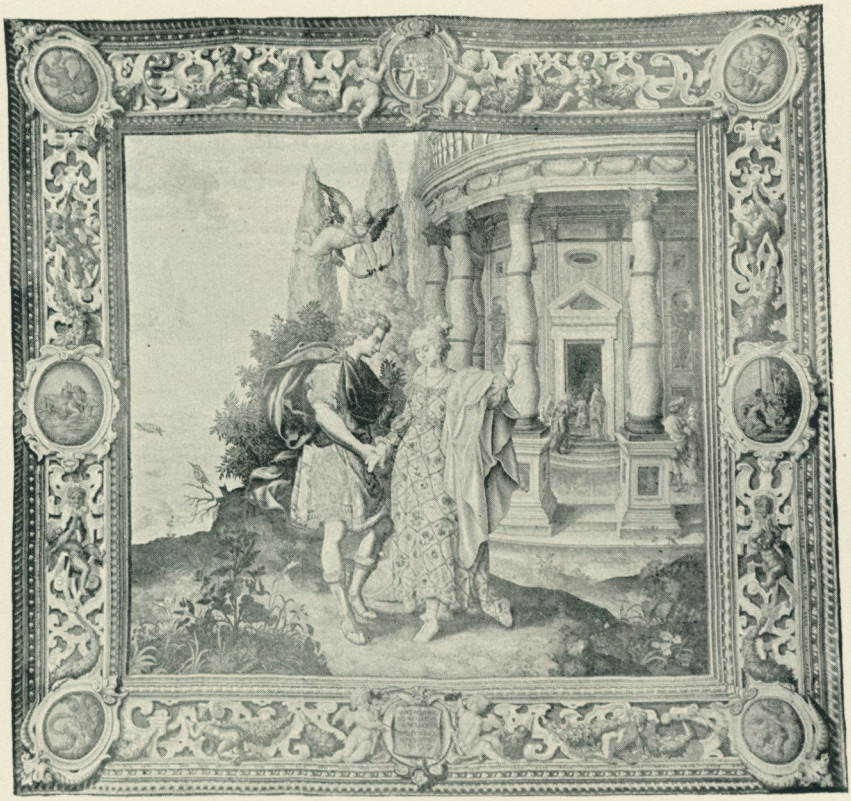

30. Heros och Leanders möte utanför Cytheres tempel.

Mortlakes-tapet från 1630-talet.

Höjd m. 4,20; bredd m. 4,44.

Drottningholms slott.

försäljningar under klubban och såldes, som protokollen visa, för rampris. De spriddes sedan åt alla kanter, mesta delen för att brukas i det dagliga lifvet, det minsta för att af någon samlare förvaras. Därför är ock så mycket af det, som vid dessa auktioner bortslumpades, numera försvunnet.

Men å vinden till det s. k. hertigarnes stall å Drottningholm fans ännu för några år till baka en mängd saker undanstufvade här och där i de skumma hörnen. Grå som de spindelnät, hvilka i länge orörda mönster nedhängde från takbjälkarna, föll den sparsamma dagern in genom små, ännu i sitt bly infattade rutor. Och de gamla resterna, som af stallets — för att ej säga ställets — upplysta opinion tvifvels utan hedrats med benämningen skräp, hade mörkret och sin fördolda plats att tacka för, att de undgått en uppmärksamhet, hvilken annars otvifvelaktigt varit af ödesdiger betydelse för deras tillvaro. Där funnos gamla läderhinkar (lätt åtkomliga vid förefallande eldsvådor!); tennsaker i de mest olika former, från riksenkedrottning Hedvig Eleonoras dagar samt med hennes vackra monogram och ända ned till kung Karl Johans tid; där stodo sönderslagna eller spräckta föremål af rörstrandsfabrikens fajanser från förra århundradet i broderlig förening med salig kung Adolf Fredriks svarfstol och verktyg samt apotekarens på Drottningholm af mått och mal förtärda herbarium. Där låg naturligtvis också en massa lappar af allahanda slag — gamla tryckta rosiga kattuner, sammet, sidenbrokad, rester af orientaliska mattor m. m. — sida vid sida med remsor af söndertrasade papperstapeter, kungliga kungörelser och posttidningar. Här hittades ock vid ett tillfälle en hop mindre stycken af väfda tapeter, inlagda i ett större fragment. Vid närmare granskning visade de sig tillhöra den illa åtgångna suiten Hero och Leander, som kort förut[1] för att hoppassas och repareras nedtagits ur slottets biljardsal. De nyfunna fragmenten hade emellertid icke tillhört någon af de nu för handen varande fyra pjeserna, utan utgjorde delar af en, som man antog, sannolikt alldeles förstörd väfnad och gömdes därför jämte ett par

[1] På anhållan af dåvarande intendenten för H. M. Konungens konstsamlingar frih. Emanuel Cederström, som om ordnandet af slottens konstskatter inlagt största förtjänster.

bårder, som tydligen tillhört ännu en annan tapet, i husgerådskammarens förråd.

År gingo, och man hade, ehuru visserligen ännu ett stycke tillhörande den ofvannämda suiten kommit i dagen, för länge sedan uppgifvit hoppet att lyckas komplettera den samma. Då inträffade de för kännedomen om Sverges äldre konstsamlingar betydelsefulla hammerska auktionerna, vid hvilka till främmande händer bortgick en mängd dyrbarheter från svenska slott, hopplockade under den gyllene tid, då konstsamlarne voro få och konstskatterna många.[1] Katalogen öfver oktoberauktionen 1894 innehöll äfven afbildning af ett större tapetfragment utan bård och framställande en ung man, som, förd af en amorin med brinnande fackla, simmar öfver ett mörkt haf från en på stranden stående flicka. Ehuru det enligt katalogen ansågs som »en fransysk gobelin», var för den, som kände tapeterna på Drottningholm, fragmentets samhörighet med Hero och Leandersuiten så godt som säker, något som ock bevisade sig såsom fullt riktigt, då tapeten, hvilken på konungens befallning inköptes, ankom till Sverge. Det å hertigarnes stall funna stycket, som med sin bård utgjorde ungefär femtedelen af hela väfnaden, *passade nämligen exakt till sammans* med det nyköpta fragmentet, hvilket omfattade omkring tre femtedelar, under det att den återstående femtedelen hufvudsakligen utgjordes af den höger vertikalbård, som jämte några andra bitar af borduren funnits å ofvannämda stallvind. Å det nyförvärfvade fragmentet voro emellertid ett par stora luckor, hvarjämte bitar af bården, såsom kartoucherna med vapnet och inskriften, fattades, hvadan en genomgripande restauration, sedermera verkställd hos Handarbetets vänner, blef af nöden.

Med hjälp af de numera i slottsarkivet samlade inventarierna, hvilka före arkivets grundläggande funnos kringspridda i garderober, i källare och på vindar, är det tämligen lätt att följa dessa tapeters äldre historia. Sannolikt kommo de till Drottningholm mot slutet af 1840-talet, då en fransman, den sorgligt ryktbare »renovateuren» Privat, som handlingarna kalla honom, länge sysselsattes med slottets

[1] Det var egentligen Nordiska museet, som ur detta konstskeppsbrott bärgade det värdefullaste.

31. Hermione anropar gudarne för den bortsimmande Leander.
Mortlakes-tapet från 1630-talet.

Höjd m. 4,17; bredd m. 2,24.

Drottningholms slott.

ordnande. Troligen var det också då, som dessa dyrbara väfnader uppsattes i biljardsalen, hvilken sedan pryddes med taflor, ordentligt upphängda på sina genom tapeterna slagna krokar. Väfnaderna måste sönderstyckas, då de nämligen, såsom ofta varit fallet i våra slott, voro för stora i förhållande till väggytorna. De bortklipta resterna hade naturligtvis icke något värde och såldes därför på närmaste auktion — man kunde ju alltid förtjäna en eller annan riksdaler att därmed upphjälpa slottskassans klena finanser. Alt synes dock ej gått under klubban — troligtvis blott ett par större stycken, d. v. s. den sjätte, med undantag af några bårdfragment, nu alldeles förlorade tapeten samt större delen af den restaurerade pjesen. Må hända egde denna lyckliga finansoperation rum redan den 28 augusti 1852, vid hvilket tillfälle enligt ännu i slottsarkivet bevarade protokoll balettmästar Selinder köpte en tapet för 7 rdr och 17 skilling, samt en onämd samlare hade den oturen att för en dylik pjes få betala ej mindre än — 8 rdr! Säkert är emellertid, att suiten ännu år 1821 var hel och sedan anno 1813 obrukad förvarats i husgerådskammaren. Där hade tapeterna, efter inventarierna att döma, funnits i omkring 150 år. Man betraktade dem synbarligen såsom dyrbarheter, hvilka endast användes vid särskildt högtidliga tillfällen. Så omtalas t. ex. i Tessin och Tessiniana, att de vid konung Stanislaus Leczinskys besök i Stockholm 1711 upphängdes i den praktfulla sängkammare, som för den landsflyktige monarken ordnades i det s. k. kungshuset.[1]

För öfrigt känna vi endast föga om tapeternas äldre historia. Man kan till en början följa henne till baka till åren efter 1697 och genom jämförelse med det kort förut uppgjorda inventariet finna, att suiten oskadad undgick den stora slottsbranden. Inventarierna från 1600-talets midt lämna oss vidare besked. I en förteckning från år 1656 omtalas de som »skiöne fijne Tapeter, nye, medh guld och sölfwor wääfne, som åth H. Kongl. M:tt af grefue Johan ähr förähret»; och en samtidig husgerådskammarräkning förmäler, att denne grefve Johan var hans höggrefliga excellens Johan Oxenstierna, som förärade dem till konung Karl Gustaf »vid H. M:tz Bijlager».

[1] *Tessin och Tessiniana.* Stockholm 1819. S. 262.

Då konungens bröllop med Hedvig Eleonora stod den 24 oktober 1654, hafva vi sålunda härmed året för tapeternas införlifvande med den svenska samlingen.

Grefve Johan, som var son af Axel Oxenstierna, hade år 1634 varit legat till konung Karl I, och då tapeterna bära engelska riksvapnet, är det mer än sannolikt, att den svenske diplomaten efter vanligt bruk erhållit dem som afskedspresent, då han lämnade engelska hofvet. De voro då nya, så nya till och med, att möjligen en af dem — ännu icke ens var betald. Enligt en upplysning i The Calendar of State Papers hade nämligen föreståndaren för fabriken i Mortlake, sir Francis Crane, ännu år 1636 af konung Karl I att fordra 1,704 £ för en tapet ur Hero och Leandersuiten.

Tapetväfveriet har i valet af ämnen från älsta tid och ett godt stycke in på sjuttonhundratalet troget afspeglat tidehvarfvens mest betecknande andliga strömningar. En ur den grekiska sagovärlden hemtad framställning sådan som Hero och Leander låter oss ock förmoda tillvaron i en eller annan form af intresse för den antika kulturen. Också finner man, hurusom just under slutet af femton- och början af sextonhundratalet Englands literatur har riktats med en mängd öfversättningar af Greklands och Roms förnämste författare — Homerus och Hesiodus, Livius och Virgilius, Ovidius och Horatius, Cæsar och Seneca med flere.[1] Det ligger också nära till hands att antaga, att ämnet för den i Mortlake utförda tapetsuiten skulle vara att söka hos någon antik författare, särskildt hos den gamle grekiske grammatikern Musæus, hvilken, som bekant, med älskvärd penna skildrat Heros och Leanders kärleksaga. I viss mån är detta nog också förhållandet. Men man saknar vid en genomläsning af Musæus' dikt en del å tapeterna förekommande detaljer, som knapt kunna tillskrifvas kartongtecknarens skapande fantasi allena, så mycket mer, som de dess utom återfinnas hos ett par samtida engelske författare, hvilka be-

[1] Henry Morley och W. Hall Griffin: *English Writers*. XI. S. 335. Bibliography.

32. Leander anländer simmande till Heros torn.
Mortlakes-tapet från 1630-talet.
Höjd m. 4,20; bredd m. 4,42.
Drottningholms slott.

handlat samma ämne. Vid den tidpunkt, då Hero och Leander-suiten utfördes, hade nämligen den grekiska kärleksdikten varit föremål för en då rätt vanlig travesterande behandling af Christoffer Marlowe (1564—1593) och Georg Chapman (1559?—1634), af hvilka den förre börjat, den senare fortsatt och afslutat det poem, som under titeln Hero and Leander första gången trycktes 1598 och sedermera under 1600-talets början upprepade gånger utkom.[1] Utan tvifvel är det just här vi ha att söka det program, hvarefter den bildande konstnären arbetat.

Marlowe-Chapmans dikt, som är indelad i sex »sestiader», är emellertid, som sagdt, alls icke att betrakta som öfversättning eller ens bearbetning af Musæus' text. Den senares naiva och skära finhet har under de engelske författarnes pennor utbytts mot en i Marlowes del af dikten visserligen kraftfull, men rätt grof sensualism och släpar sig i de senare, af Chapman tillagda sångerna mödosamt fram i en rustning af klassisk lärdom, som gör poemet i det närmaste onjutbart. Af det romantiska skimmer vi efter Musæus gärna förknippa med Venus' älskliga prästinna, återstår här i själfva verket lika litet som af det ungdomligt osjälfviska kärleksvärmeriet hos hennes älskare. Heros och Leanders saga i den engelska bearbetningen är till sin andliga habitus i själfva verket liksom figurerna på den bildande konstnärens framställning ett fullblodigt barn af 1600-talets njutningslystna tidehvarf.

Mindre, än man kunnat vänta, har andan i de båda skaldernas uppfattning verkat bestämmande å den målande konstnärens fantasi. Man återfinner den visserligen tydligt nog i duennans skäligen simpelt uppfattade gestalt, som, enligt de ord Marlowe lägger i Heros mun, var

> »A dwarfish beldam — —
> that hops about the chamber where I lie,
> and spends the night, that might be better spent,
> in vain discourse and apish merriment.»[2]

[1] Henry Morley och W. Hall Griffin: anf. arb. XI. S. 359 och s. 419.

[2] *Select early English Poets. Edited by S. W. Singer, Esq.* No. VIII: *Marlowe's and Chapman's Hero and Leander.* Chiswick 1821. S. 18.

Men öfver Heros gestalt ligger dock ett visst omedvetet behag, som för dikten är så godt som främmande. Här har den bildande konstnären synbarligen mer gripits af skaldens framställning af Heros skönhet, än han fäst sig vid hennes i poemet något tvifvelaktiga ungdomliga oskuld.

Öfverensstämmelsen mellan skaldernas och kartongtecknarens framställning framträder emellertid så mycket mera i en mängd små detaljer, af hvilka jag vill anföra några.

Af de fem tapeter, som nu återstå, skildra trenne diktens hufvudpersoner, de öfriga tvänne Leander och hans syster Hermione, hvilken sistnämda icke ens finnes nämd i Musæus' dikt.

Framställningen å den första tapeten (bild 30) är synbarligen inspirerad af diktens första sång. Målaren har tecknat Hero och Leander inbegripna i samtal utanför Cytheres tempel; Hero lyfter liksom bedyrande ena handen mot himmelen. Ofvanför dem ses en flygande Amor, som just är i begrepp att afskjuta en pil från sin båge. I dikten heter det

»And hands so pure, so innocent — —
did she uphold to Venus, and again
vow'd spotless chastity, but all in vain:
Cupid beats down her prayers with his wings;
her vows above the empty air he flings:
all deep enrag'd, his sinewy bow he bent,
and shot a shaft that burning from him went.»[1]

Venus' tempel har å tapeten visserligen fått en mer strängt arkitektonisk form, än det har i Marlowes skildring af det samma; men den i sången förekommande Bacchus, som med handen prässar vin ur drufklasen, återfinnes i den staty, som är placerad i en nisch till vänster om tempeldörren, och genom den samma ser man en kvinna, knäböjande framför ett altare, eller för att bruka skaldens ord

»And in the midst a silver altar stood;
there Hero sacrificing turtles' blood,
kneel'd to the ground — —.»[2]

[1] *Select early English Poets*, o. a. st. S. 18—19.
[2] *Select early English Poets*, o. a. st. S. 10.

33. **Hermione tager afsked af Leander, då han för sista gången simmar öfver Hellesponten.**

Mortlakes-tapet från 1630-talet.

Höjd m. 4,29; bredd m. 4,72.

Drottningholms slott.

Bakgrunden af tapeten har som vanligt å äldre framställningar fått, för att bruka Viktor Rydbergs uttryck, tjäna som bakgrund i tiden. Från diktens sista sång är idén hemtad till de båda små foglar, som synas till vänster å tapeten. Skalden låter här, då de älskande skattat åt förintelsen, en gud förbarma sig öfver dem och förvandla dem till tvänne foglar. Neptunus

> »flung them into the air and did awake them
> like two sweet birds, surnam'd th' Acanthides,
> which we call Thistle-warps, that near no seas
> dare ever come, but still in couples fly.»[1]

Det är icke minst betecknande för sambandet mellan den diktande och den målande konstnären, att foglarna å tapeten hafva alldeles samma färger, som de, hvilka sången omtalar, nämligen blått, rödt, gult och svart.

> »Their wings, blue, red, and yellow, mix'd appear;
> colours, that as we construe colours, paint
> their states to life; — the yellow shows their saint,
> — — — blue, their truth;
> the red and black, ensigns of death and ruth.»[2]

Den i tidsföljden närmaste tapeten, af hvilken nu blott ett fragment återstår (bild 31), har till ämne Hermione, Leanders syster, en härlig gestalt, som med lyfta händer anropar gudarne för den mot Heros i fjärran synliga torn simmande brodern. »His sister, kind Hermione, who on the shore kneel'd praying to the sea for his return»[3], heter det i dikten. Kartongtecknaren har här i så måtto afvikit från skaldens framställning, att han låtit Hermione bedjande stanna på stranden från den stund, då Leander börjat sin vågsamma färd. Man ser nämligen långt ut bland böljorna simmarens hufvud vändt mot Sestos, som han sålunda ännu ej hunnit. Det är i öfrigt betecknande för öfverensstämmelsen mellan de båda konstverken, att å de tapeter, som framställa Leander simmande, hans hufvud har en bestämdt kvinlig prägel, föranledd af

[1] *Select early English Poets*, o. a. st. S. 123.
[2] *Select early English Poets*, o. a. st. S. 123.
[3] *Select early English Poets*, o. a. st. S. 48.

den beskrifning Marlowe i första sången ger öfver Leanders underbara skönhet, och som slutar med orden

»Some swore he was a maid in man's attire.»[1]

Å den tredje tapeten i suiten, hvilken med undantag af ett tvärt öfver väfnaden gående stycke är hel, ser man Leanders ankomst till tornet. (Bild 32.) »The dwarfish beldam» vinkar med en föga behagfull gest åt Hero, hvars lockiga hufvud och lätt igenkänliga dräkt framskymta genom den halföppnade dörren. Leander, som just synes taga de sista simtagen, gör på åskådaren ett bestämdt kvinligt intryck; hvadan man också i de äldre inventarierna från detta århundrade, för hvilka tapetsuiternas ämnen i allmänhet voro »ett lykt tal», finner denna omtalad under titeln »en kvinna, simmande mot ett tempel». Skaldens glödande skildring af de älskandes möte har målaren här icke följt, i själfva verket ej ens kunnat följa; men detaljer sådana som de tvänne svanorna, hvilka sirligt simma å det spegelklara vattnet, och foglarna, som synas öfver dörren, vitna ytterligare om sambandet mellan dikt och målning.

— — — — — — »I play
with Venus' swans and sparrows all the day.»[2]

säger Hero.

Dramats upplösning nalkas. Den fjärde tapeten — den, om hvilken vi här närmast talat — framställer Leander, då han för sista gången lämnar Abydos. (Bild 33.) Det heter i 5:te sången:

»night close — — — —.
His sister was with him, to whom he shew'd
his guide by sea» — — —.[3]

Ödets afundsamma gudinnor hasta nu till alla vindar »and made them battle fight upon the Hellespont». Under stormen ser man, hur »the curs'd Fates sat spinning of his death on every wave».[4]

Å den praktfulla väfnad, där denna scen är återgifven, synes å stranden Hermione sägande farväl till brodern, som kastat sig i

[1] *Select early English Poets*, o. a. st. S. 6.
[2] *Select early English Poets*, o. a. st. S. 18.
[3] *Select early English Poets*, o. a. st. S. 117, 118.
[4] *Select early English Poets*, o. a. st. S. 120.

34. Hero sörjande den döde Leander.
Mortlakes-tapet från 1630-talet.
Höjd m. 4,25; bredd m. 5,42.
Drottningholms slott.

hafvet och nu, ledd af en amorin med brinnande fackla, står i begrepp att börja sin färd. Tapetens mörka tonalitet, ugglan å en trädgren, reflexen af facklan å de hvitskummiga böljorna samt de tunga stjärnlösa skyarna antyda höstnatten, hvilken äfven skalden gjort till ram kring diktens sista scen. I en ljusning bland molnen har kartongens tecknare placerat de trenne parcerna med öfliga attribut. I fjärran synes Heros torn, från hvilket ett brinnande bloss är utstucket. För att bruka Chapmans ord:

— — — »see, now Hero shines,
no heaven but her appears: each star repines,
and all are clad in clouds» — —[1]

Slutscenen (sista tapeten, se bild 34) passerar utanför tornet. Sedan Hero länge förgäfves späjat efter Leander öfver hafvets rastlöst rullande vågor, varsnar hon honom liggande död å de skarpa klipporna vid tornets fot. Musæus låter henne nu kasta af sig kitonen och störta sig ned öfver sin älskares döda kropp. Hos den engelske skalden, som kartongtecknaren följt, heter det:

»She fell on her Love's bosom, hugg'd it fast,
and with Leander's name she breath'd her last.»[2]

Härmed slutar sagan, hvars hufvudtema Marlowe på ett ställe i första sången vackert uttryckt med orden:

»It lies not in our power to love or hate,
for vill in us is overrul'd by fate.
— — — — — — — —
Who ever lov'd, that lov'd not at first sight?»[3]

Som ofta är fallet, när det gäller väfda tapeter från äldre tid, är kartongtecknarens namn oss obekant. Här finna vi å en af väfnaderna bokstäfverna H D R (B?), som troligen innehålla lösningen af gåtan, ehuru vi i själfva verket genom denna signatur ej komma saken närmare, då någon konstnär med dessa initialer för närvarande ej är oss bekant. Han har emellertid, såsom läsaren

[1] *Select early English Poets*, o. a. st. S. 118.
[2] *Select early English Poets*, o. a. st. S. 123.
[3] *Select early English Poets*, o. a. st. S. 10.

af flere detaljer å afbildningarna kan se, säkert varit bland dem, som arbetat under inflytelse af van Dyck, hvilken store mästare jämte Rubens utförde kartonger till fabriken i Mortlake.

Från den grekiske skaldens drömmar om kärleksagan vid den soliga Hellesponten genom de engelska poeternas cyniska eller lärda funderingar till van Dycks atelier och guldväfvarne i Mortlake; från afskedsaudiensen i Karl den förstes glänsande hof med den svenske legatens resgods genom det af roflystna skaror osäkra Tyskland till Karl Gustafs biläger; från Sverges gamla kungaborg genom härjande lågor till kungshusets praktsängkammare som ram till en landsflyktig konungs drömmar; från det mörka och fuktiga förrådet i Logårdsmagasinet till Privats sax och stallvindens dunkel; från det brokiga lifvet vid en landsauktion till Byströms villa och sedan till de af kännare från den bildade världens alla kanter besökta försäljningarna i Köln och så åter hem till de väntande resterna — habent sua fata!

Men nu synas dock de gamla väfnadernas vandringsår hunnit sitt mått, sedan konung Oskar II å Drottningholm låtit för dem inreda det praktgemak, som med rätta bär sitt namn efter den höge konstvännen. För denna historiska pietet mot föremål, i hvilka ett förgånget släkte gifvit uttryck åt sin skönhetsträfvan, och på hvilka konstförfarna händer nedlagt årslånga mödor, står Sverge till honom, liksom för mycket annat, i outplånlig tacksamhetskuld.

JOHN BÖTTIGER.

8.

Ur

Johan August Hazelii

och

Carl Jonas Ludvig Almqvists

brefväxling.

Två hittills otryckta bref i Nordiska museets arkiv.

Den 18 april 1897 infaller hundraårsdagen af Johan August Hazelii födelse. Jag hade ämnat att till denna dag hafva åtminstone börjat utgifvandet af ett urval bland hans skrifter, för hvilket ändamål viktiga förberedelser sedan många år till baka blifvit gjorda. Flere omständigheter hafva vållat, att denna plans utförande icke medhunnits. För att emellertid vid denna bemärkelsedag lämna en erinran om den varmhjärtade skriftställaren och fosterlandsvännen, meddelar jag ur hans efterlämnade papper nedanstående bref till C. J. L. Almqvist, hvilket gifver en god inblick i bådas karaktär. Jag låter det åtföljas af Almqvists likaledes märkliga svar.

Inledningsvis må här erinras om, huru J. A. Hazelius i sin självbiografi[1] yttrar, att han deltog i det af literatörer och skolmän stiftade Manhemsförbundet och härunder »gjorde bekantskap med det sedermera så olyckliga snillet C. J. L. Almqvist, hvars rika tankar och ingifvelsefulla framställningsätt voro så fängslande för unga sinnen med djup inverkan på hela deras bildning, och hvars nära vän han var under dennes mindre bemärkta bana, ända till mot slutet af 1830-talet, då deras vägar måste skiljas, när A. ingick såsom medarbetare i den press, hvars sätt att behandla politiska och fosterländska ämnen var H. vidrigt, och vid hvilken tidpunkt A:s hela personlighet undergick en stor, af alla hans förra vänner bemärkt förändring».

Intetdera af dessa bref är dagtecknadt, men af deras innehåll framgår, att de antagligen äro skrifna under loppet af år 1844, det förra under vintern — A. talar om »det bref du skref och lemnade mig i vintras» — det senare under våren eller sommaren. Att de ej kunna vara skrifna tidigare än 1844 är tydligt däraf, att A. omnämner »dåvarande kronprinsen», och Karl Johan dog den 8 mars 1844. Vidare däraf, att A. talar om »Atterboms sista utkomna Siare III: delen», och denna utkom 1844. Äfven säger han, att han just höll på att trycka någon ting, som skulle utgöra ett försvar för hans ställning till prästeden, hvilket säkerligen syftar på »Monografien», som började utkomma 1844 och var ämnad att utgöra ett försvar för de åsikter, hvilkas målsman han var. Det skulle också vara egendomligt, om han ej omnämt och hänvisat till detta från hans synpunkt så viktiga arbete, om det redan utkommit vid den tid han skref sitt bref.

Den i H:s bref omnämda artikeln »Frejas framtid» var införd i Aftonbladet den 6 aug. 1842.

J. A. Hazelii bref föreligger endast såsom konsept. Vid dess utgifvande har jag följt de grundsatser, som jag under ett mångårigt, äfven literärt, samarbete med min fader lärde känna såsom

[1] *Svenskt biografiskt lexikon.* Ny följd. B. 5. S. 83. Örebro 1863—64.

för honom ledande. Almqvists bref återgifves oförändradt äfven med afseende på stafningsättet.

Båda de nämda handlingarna tillhöra Nordiska museets arkiv, till hvilket de, jämte en större samling andra bref till och från Almqvist, af mig öfverlämnats.

Stockholm i mars 1897.

Artur Hazelius.

1.

Bref från Johan August Hazelius till Carl Jonas Ludvig Almqvist.

Broder Love!

Det åligger mig med anledning af ditt bref att förklara, hvad jag menat därmed, då jag, uti ett litet bref i vintras, yttrade, att du »alt för mycket uppblandar Guds sak med satans».

Du uppfordrar mig att uppgifva, hvar uti dina skrifter jag fått anledning till denna beskyllning.

Vårt gamla vänskapsband, som räckt mer än 1/4 århundrade, och som först under de senare 4 eller 5 åren blifvit alt mera brutet, gör det till en plikt för mig att vara uppriktig, ehuru det möjligen blir dig påkostande att höra. Men jag kan icke stå inför dig såsom en, den där icke vet, hvad han säger, eller såsom tänkande annat, än hvad han säger. Jag måste därföre nu, på en gång, yttra alt hvad jag tänker, och har en ytterligare uppfordran därtill uti ditt yttrande, att mitt anförda uttryck skulle hafva »afslitit sista tråden af din förhoppning, att sanningen här i världen skulle åtnjuta någon aktning».

Det är min plikt att visa, att hvad *jag menat* med satans sak och tjänst alldeles icke är det samma, som *ens du menar* med sanningens. Jag förstår icke, huru du kunnat så missförstå mig, att tro att det varit de religiösa, poetiska eller politiska *idéer* du i dina skrifter utvecklat, hvaruti jag ansett Guds och satans sak förblandade. Det är så mycket obegripligare, att du kunnat tro det, som just i mitt af dig återskickade bref står: »Den, som bär inom sig en sådan värld af helighet och skönhet som du, den *kan* icke vår Herre tillåta vara en dylik skojare som andra. Det lyckas för dem. Det *måste* misslyckas för dig.» Ligger icke häruti tydligt utsagdt, att det icke är mot *idéerna* jag uppträdt eller benämt sataniska, utan att det är mot *sättet* att göra dessa idéer gällande i världen. Det är uti detta ditt *sätt*, att under de *senare* åren gå till väga, så olikt det du begagnade förr, som jag anser en låg och ond ande fått makt med dig. Det är således uti några af dina offentliga *handlingar* — uti det *sofistiska* sätt, hvarpå du försvarat dem — uti *tonen*, som du antagit i dina *polemiska* skrifter — samt uti de *medel* du begagnat att få dina idéer fram — det är häruti jag anklagar dig inför ditt eget samvete. Detta alt har jag många gånger, såsom mig synes, sagt till dig, men du har aldrig velat förstå mig, eller ock har jag varit otydlig genom min svårighet att muntligen uttrycka mig.

Det är mig pinsamt att återkomma till hvad som är gammalt, men jag *måste* det för att genom några exempel tydligen ådagalägga, hvad jag menat med satans sak, samt att min ovilja mot den icke är det samma, som att jag skulle hafva förlorat aktningen för sanningen.

Förstå mig rätt! Hvad jag nu upprepar är icke för att hafva nöjet att göra förebråelser och upptäcka svagheter; ty Gud vet, med hvilken smärta jag tvingar mig att skrifva så, som jag nu gör, till den, som står så högt öfver mig; men du måste en gång förstå mig och icke förväxla, hvad jag själf så klart tycker mig urskilja.

Du erinrar dig kanske, huru jag uti ett gammalt bref jag tillskref dig, då du låg uti Uppsala, och jag hade hört, att du ämnade

blifva präst, ogillade detta steg ur moraliska grunder samt tillika förutspådde, hvad som sedan inträffat. Du gjorde detta mot alla de vänners tanke, som närmare kände ditt inre. Det var första gången jag tyckte mig märka, att en ond ande fick makt med dig, hvilket jag icke förstår uti figurlig, utan i verklig svedenborgiansk mening. Att blifva präst, när man är i full opposition till de läror prästen beedigar att tro och att utlära — när man ogillar prästens befattningar och anser dem för vanhelgelser m. m. — tror jag är ett steg af hög andelig våda för den, som står andeligt högt. Det är sådant, som kan lyckas för andra, men som måste misslyckas för dig. Du har icke fått ditt klara ljusa medvetande för att så begagna det. Huru mången, som ser sakerna mycket dunklare än du och verkligen vore i behof af prästbefordran, underlåter det af samvetsskäl! Och *du* skulle *ostraffad* få sätta dig öfver sådant! Atterbom t. ex., som väl behöfde ett prebende, har i flere år stridit mot att blifva präst, därföre att han tycker sådant vara orätt, då han icke har någon prästerlig kallelse. Han är likväl ingalunda uti någon opposition hvarken mot lärorna eller mot befattningarna. Jag ville gärna söka ursäkta ditt steg med behofvet af bröd: i så höga mål får icke brödet rösta. Dess utom var du icke i brödbehof och hade i alla fall haft din framtid bättre försäkrad genom en profession, som jag tror, att du med några års tålamod kunnat få.

I din afhandling om »Prästens ställning» har du sökt försvara dig med Luthers exempel. Jag anser detta vara en stor *sofism*, och detta försvar af handlingen synes mig sämre än handlingen själf. Luther *var* redan munk, när hans ögon öppnades till opposition mot påfvedömet. Hvad skulle man hafva sagt om Luther, i fall han, med hela sin opposition mot katolicismen inom sig, hade låtit göra sig till katolsk munk?

Jag nödgas vidare (blott såsom exempel) erinra dig om det omoraliska uti ditt offentliga uppträdande mot Blanche, det oädla uti att för hans skull anfalla Bergvall — men ännu mera, och detta är äfven här det värsta — de — jag nödgas säga ordet — ömkliga *sofismer*, hvarmed du sökte försvara det, uppställande jus

talionis såsom tillåtlig uti det gemena, så litet likt författaren till »Det nya stridsättets idé» — dessa sofismer, som min hustru vet, med hvilka tårar de af mig lästes.

Och hvilken ond ande beherskar icke *tonen* uti din senare polemik, först börjad uti striden mot Palmblad, hvilken, af dig ombedd, skref en recension, där han af förlåtlig professorlig fåfänga möjligen (jag vet det icke, men antager det) häcklade nog mycket, men med ett stort beröm öfver det hela[1] — denna *ton*, som sedan beherskade alt, hvad du skref de månader du styrde Aftonbladet. Jag vill dock medgifva, att jag så vida är partisk, att då du och Sturtzenbecher skrifva i samma ton, är det mig långt vidrigare (för att icke tala om smärtan) att läsa ditt. — Du säger i ditt bref, att man icke bör klandras, för att man skrifver saker af ringa betydenhet. Ack! jag och de flesta, hvilka dagligen *göra* obetydligheter för bröd, skulle jag vilja kasta stenen på någon, för att han skrifver obetydligheter. Men, detta är den stora skilnaden: man har rättighet att för bröd skrifva böcker af så ringa betydenhet som Gabriële Mimanso, af så ringa hållning som Människosläktets saga, eller af så ringa literärt samvete (kritik) som Svenska ordboken — det må vara oklokt af en stor författare, aldrig omoraliskt — men man har aldrig lof att för bröd skrifva lågheter, såsom bland andra artikeln »Frejas framtid».

Hvad slutligen *medlen* angår att befordra idéerna, har du många gånger muntligen sagt och i tryck icke otydligt låtit förstå, att du anser det nya icke kunna framgå på annat sätt än att injaga *fruktan* hos motståndarne, hvilka icke förr gifva med sig, och att man i följd däraf bör uti de nya frågorna i politik, i undervisning, i religion tala till massorna för att hos dem bilda en så kompakt opinion, att denna skrämmer de konservativa att gifva med sig. Men häruti kan jag icke annat än se en ond dämons finger, och är det just den *hufvudfråga*, hvaruti jag skiljer mig

[1] I parentes frågar jag: Hvarför var du så bitter i ditt svar på Palmblads vänliga recension, som dock gaf ditt arbete så mycket värde; — men så utmärkt höflig i svaret på Theorells ovänliga recension, där ditt lexikon alldeles förkastades? Denna höflighet var riktig och var ädel, men hvarför kunde icke också Palmblad få åtnjuta den?

från publicisterne, hvilkas idé detta är, och hvilket jag tror varit den hufvudidé, genom hvilken du dig med dem förenat. Äfven jag vill det nyas framgång och har ingen ting emot, att alla slags nyheter försöka göra sig hörda. Jag fruktar hvarken monarkien med republikanska institutioner, eller republiken själf: må gärna radikalismen och antikristianismen predikas, må eganderätten ifrågasättas — jag fruktar icke att se det kommande tidehvarfvet i synen och inkasta blicken ett par århundraden eller kanske mindre uti framtiden. Det är icke *åsikter*, som skiljer mig från publicisterne; utan det är detta *sätt* att genom hotets, hatets och hånets skrifsätt verka på massorna för att uti dem få medhåll, det är detta, som är mig vidrigt, och mera, i samma mån den författare är utmärkt, som därtill nedlåter sig. Smickret är lågt i konungaborgen, det veta vi alla, men mig synes det lika lågt uti folktribunen. Jag har, såsom du af gammalt vet, en fin instinkt för hvarje tanke eller till och med uttryck, som nedsätter den fattigare folkklassen; jag kan icke t. ex. låta undfalla mig de orden pack, slödder, pöbel, icke ens det vanliga uttrycket sämre folk, emedan alt detta i själfva verket synes mig innebära ett förakt *för fattigdomen*, ett hån öfver olyckan. Men just med denna demokratiska känsla, denna ömhet för folkrättigheterna, som jag vet mig ega, förenar sig hos mig en afgjord motvilja att ställa *reformtalet till denna samhällsklass*.

Det finnes en viss temperatur i det, som skrifves, hvilken tydligen tillkännagifver, antingen man talar till rikedomen, upplysningen och den styrande makten i samhället och söker genom sanningens egen mäktiga kraft öfvertyga dem om rättvisan uti att *gifva med sig* — eller om man talar till fattigdomen, okunnigheten och värnlösheten för att öfvertyga dem om nödvändigheten att *taga ut sin rätt* — och genom fruktan för dettas inträffande skrämma den förra klassen. Att okunnigheten *upplyses* om sina rättigheter, detta gillar jag fullkomligt, på det den må vara mottaglig, för hvad den erhåller. Men att tillika uppreta den till hat mot de klasser, som ensamt förmå gifva den upplysning och bättre utkomst m. m., detta är för mig lika mycket något positift *ondt* som

något positift *oklokt*. Mången i yngre åren kan, i omedvetenhet om den skada han gör, endast ledd af en liflig rättskänsla, *tro* sig vända sig till den bildade klassen, men i själfva verket, genom bitterheten i sin framställning, vända sig till den obildade; och därföre tycker jag Henrik Sandström är ursäktlig. Men helt annat är: att med fullt medvetande, med afsiktlig plan ställa sitt tal till de obildade för att från dem återverka på de bildade. Ännu på långliga tider kan icke världen så upp- och nedvändas, att icke rikedomen, upplysningen och den styrande makten har en stor inflytelse på samhällets öden. Att ställa reformtalet så, att de, hvilka bäst och förnuftigast kunna hjälpa, göras till föremål för hat, kan jag aldrig tro vara hvarken rätt eller klokt. Sanningen bör dem sägas, utan krus och skarpt, därom är ingen fråga; men det skall ske med den allvarliga kraft, att man sätter deras egna samveten till domare, men icke vädjar till massorna, hvilka aldrig varit rättvisa domare. Må de högre klasserna *tvingas* att gifva med sig, men tvingas med den *blygd*, hvarmed samvetet tvingar till en god gärning, stridande mot ens onda begär, icke med den *skräck*, som röfvarens dolk injagar. Denna åsikt är den enda, som skiljer mig från publicisterne, och den enda politiska, som skiljer mig från dig. Jag anser denna skräckåsikt hvila på dämonisk grund och kan omöjligen anse dem, som därtill bekänna sig, gå i goda andars tjänst.

Detta är *min* innerliga öfvertygelse, men jag vill dock medgifva, att olika tankar kunna härom ega rum, och att någon må tro de högre klasserna vara så inbitna, så förstockade för all rättvisa och förnuft, att de måste genom allahanda medel förfäras, att vedergällningens timme vore slagen m. m., med ett ord, att den tid vore kommen, då det, såsom i Herweghs sång »Das Lied vom Hasse», heter

»Wir haben lang' genug geliebt,
Kommt Brüder, lass't uns hassen.»

Jag gillar icke detta, men vill medgifva, att denna tanke kan hafva redliga anhängare. Men äfven de tror jag borde vara ense

om, att detta nödvändiga skräckyrke, denna literatur af hot, hat och hån icke är store författares fält, och att deras kallelse är någon helt annan uti tidehvarfvet. Och detta icke för yrkets *obetydlighet*, utan för yrkets *låghet*. Huru mycket detta på dig inverkat, bevisa de modifikationer din karaktär undergått, sedan du hängifvit dig åt yrket. — Men missförstå mig ej: jag talar icke nu om *tidningskrifning* utan om *usel tidningskrifning*.

Du har själf ofta gjort den skarpsinniga anmärkningen, att så snart man angriper *prästerna* och icke vill tro på deras maktspråk m. m., så betraktas man af dem såsom angripare af religionen. De anse religionen vara så uti dem inkarnerad, att det man säger om den ena måste nödvändigt förstås om den andra. Men alldeles samma oerhörda misstag begås af publicisterne. Det hjälper icke att förklara sig vara den varmaste anhängare af folkets sak, så snart man ogillar publicisternes *sätt* att främja denna sak. Man anses angripa sanningen och upplysningen, så snart man angriper dem. De utgöra dessas inkarnationer! Men är icke detta ett oerhördt anspråk?

Jag skulle önska, att det ofvan sagda riktigt uttryckte min mening och min ståndpunkt, och att, fastän du icke gillar dem, du dock icke missförstode mig.

Jag vill äfven yttra några ord, om hvad du säger om ditt afskedande från Elementarskolan samt om Hartmansdorff och Lefrén.

Kan du verkligen själf tro, att det var politisk förföljelse, som vållade din afgång från Elementarskolan? — Jag är för min del öfvertygad, att missnöjet med dina politiska tänkesätt ingick helt obetydligt, om något, i orsaken till ditt afskedande. Hartmansdorff föranleddes därtill af föräldrars upprepade anmärkningar därvid, att skolans rektor, ehuru präst, förfäktade och hade stält sig i spetsen för »Det går an»-systemet. Om du hade åtnöjt dig att blott utgifva romanen — ja utgifvit flere i samma anda — och låta den verka, hvad den kunde, så hade ingen ting vidare händt. Men du icke blott utgaf den med ett *företal*, som *icke ursprungligen* tillhörde romanen, och som var en *afhandling* i ämnet, utan du uppträdde polemiskt i tidningarna och förfäktade vigselns umbärlighet,

polemiserade mot de nuvarande äktenskapen på ett sätt, som tolkades vara riktadt mot själfva *äktenskapet;* du talade om ett nytt *system*, som med »Det går an»-boken m. m. hade inträdt, hvilket alt jag ogillar, då ditt ändamål med idén icke var att gå afhandlingsvägen, utan romanvägen. Detta var, hvad som väckte en misstänksam uppmärksamhet å din *person*, hvilket aldrig romanförfattaren hade ådragit sig, åtminstone till samma grad. Kan man nu undra, att emedan *du var präst*, föräldrar, med de tänkesätt du vet dem ega, skulle draga öronen åt sig? Föräldrar hafva under den tiden själfva sagt till mig, att de skulle köra dig på dörren, om du visade dig inom deras hus. Hade du *icke* varit präst, tror jag icke, att det hade väckt sådan motvilja mot dig. Kan man nu undra, att då du stod i spetsen för en skola, som var ny, som hade hela det gamla skolsystemets anhängares uppmärksamhet på sig — och hvilken skola det följaktligen var högst nödigt, att den skulle stå alldeles fläckfri inför det allmänna tänkesättet, ja, måste omsorgsfullt undvika *skenet* af något slags s. k. skandal — kan man undra, att direktionen begynte blifva missnöjd med dig? Likväl är jag öfvertygad, att din afsättning ändå icke hade inträffat, om du hade nitiskt skött din tjänst. Men bäste Love! detta gjorde du icke *i den tiden*. Du försöker i ditt bref ursäkta, att du skref och läste korrektur i lektionerna därmed, att detta vitnade om så mycket mera lärartalang, då du hade så ordnat monitörsystemet, att du icke behöfdes. Jag behöfver väl icke bevisa dig, hvilken grof sofism detta är. En lärare, som har nära 100 gossar, skulle kunna hafva ledigt i sin lektion! Du vet själf och har skrifvit om, att ingen monitör kan ersätta läraren. Monitören är ju blott nödfallshjälpare, emedan läraren icke har tid? Bland dessa 100 gossar skulle icke finnas någon, som ej af läraren behöfde handledning? Dina gossar från den tiden veta att berätta, att du icke någon gång, utan ganska ofta skref eller läste korrektur under nästan hela lektionen. Men detta är ju något, som ej kan försvaras. Jag kan icke förklara detta ditt förhållande på annat sätt, än att du, i ditt dåvarande öfvermod öfver det beröm du förskaffat dig för dina skrifter, och det stöd du väntade dig från det hållet, trodde dig

kunna tillåta dig alt. Att den matematiska lektionen de sista åren icke sköttes väl, detta säga alla, både medlärare, direktörer och lärjungar. — Jag vill med alt detta icke säga, att direktionen icke handlade alt för strängt, och att det icke till och med var obilligt att sätta dig på bar backe, då du haft sådana förtjänster om skolans stiftelse, och detta har jag själf sagt både åt Hartmansdorff och Lefrén; men jag kan omöjligen, med den billighetskänsla, som hos mig är djupt nedlagd, neka vikten af deras skäl, och att du, i ditt dåvarande öfvermod, gjorde hvad du kunde att befordra brytningen. Direktionen var också uti en kinkig belägenhet. Att bibehålla dig vid tjänstens utöfning var svårt. Att låta dig vara länge tjänstledig och hafva vikarie, är icke enligt med en mönsterskolas karaktär. Prästbefordran hade du själf försvårat genom det sätt, hvarmed du uppträdde både mot stånd och lära. En profession i Uppsala var svårt, sedan du brutit med dina vänner där. Återstod Lund. — Skulle blott missnöjet med dina politiska tänkesätt väpnat Hartmansdorff mot dig, huru låter det då förklara sig, att denne kan stå på *någorlunda* vänskaplig fot med Jonas Wærn, Er. Gust. och Carl Fredr. Geijer, Geijerstammar och en mängd politiske motståndare, som offentligt uppträdt i motsatta led. Hvarföre *söka* absurda skäl, då helt naturliga *erbjuda* sig?

Att ingen välvilja för dig skulle *äfven förut* hafva funnits hos Hartmansdorff, och att han icke befordrade dig, emedan han ville du skulle arbeta ut dig i skolans tjänst — tror jag du har alldeles orätt uti. Jag har ännu ett bref kvar af dig från 1837, då du låg uti Uppsala, då du tvärt om erkänner hans välvilja, men säger, att du vet, att han själf var uti en svår ställning till konungen och hade det mäktiga episkopala partiet att kämpa emot, och därför icke kunde, hvad han ville. Den tiden bedömde du honom rättvist. Jag hörde honom då med egen mun säga: »Almqvist skall befordras, blott han gifver sig till tåls.» Han sade mig då ganska uppriktigt sin ställning; huru han ännu ansågs vara medhållare af det fosforistiska, d. v. s. det på ett eller annat sätt öfverspända, och huru mycket motstånd han därför fick, då sådana personer, om hvilka detta anades, skulle befordras. Hälst ville han, att du skulle hafva

en profession i Uppsala. Hade ni båda kunnat hålla eder kvar på edra platser, så hade du nu varit väl bärgad. Men han föll, för det han trotsade allmänna tänkesättet i tidningsindragningsfrågan; — du föll, för det du trotsade det allmänna tänkesättet i vigselfrågan och tillika icke skötte väl din tjänst. — Då höge herrar falla, tager man dock icke brödet från dem, som man gjorde med dig — detta ogillar jag, men kan dock icke förbise, att du långt innan din afgång från skolan hade stält dig i samma läger med Hartmansdorffs oförsonlige fiender. Ehuru jag icke tror detta verkade till din afsättning, så tror jag visst, att det ljummade Hartmansdorffs välvilja att verka till din befordran. Dess utom förlorade Hartmansdorff all hufvudsaklig befordringsmakt 1838, då också han blef genom tidningarnas makt afsatt. Hade de haft mera makt, hade de gjort med honom det samma, man gjorde med dig. Hartmansdorff var en varm vän af läroverksreformen, en afgjord motståndare till prästväldet, som äfven sökte förbittra hans styrelse — har man vunnit mycket på att tillbyta sig den nuvarande, som är en afgjord reformmotståndare? Hartmansdorffs tidningsindragningar, hvaruti han icke handlade *olagligt*, blott *oklokt*, var hans mig veterliga enda fel, åtminstone det enda jag hört hans fiender andraga. Att han var reformvän uti hela sin styrelsegren, detta fick ingen ting gälla. Han har visserligen det fel att kanske alt för strängt efterhålla sina underhafvande och på dem göra samma anspråk som på den egna oerhörda arbetsförmåga, hvaruti han själf föregår; det är detta, som gör honom mindre älskad, icke för det han är »rysk», såsom du säger. Tvärt om känner jag få, som äro mera »svenska» än Hartmansdorff, ja, betydligt mera än du, emedan därtill fordras en ensidighet, som din kosmopolitism står långt öfver. Det samma gäller också om de ryska tänkesätt du anser Lefrén ega.

Jag upprepar det. Jag gillar icke deras handlingsätt mot dig. Men jag ogillar också, att du icke vill se dem af dina fel, som föranledt det, utan söker anledningar stridande mot all sannolikhet.

Jag öfvergår nu till ett annat kapitel.

Hvad som mera än alt annat smärtat så väl mig som dina andra närmare vänner, är din bristande uppriktighet. För alla dina

företag är du benägen icke blott att gifva en helt annan grund än den naturliga, utan äfven att onödigtvis förhemliga äfven det, som ej kan döljas. Då du blef präst, då du begynte skrifva i Aftonbladet, då du formligen inträdde i Aftonbladets redaktion, då du blef tjänstledig från Elementarskolan, då du blef skild från tjänsten — ville du aldrig helt enkelt härom underrätta dina vänner, utan framstälde dessa händelser dels på annat sätt, dels alldeles förteg dem, och jag har haft smärtan att först af främmande personer blifva underrättad om alla dessa händelser. Det är visserligen sant, att man icke har någon plikt att slå dörrarna vidöppna för sitt hjärta uti sådant, som man tror icke en annan kunna fatta, men offentliga företag, som man vet ådrager sig ens vänners stora uppmärksamhet, synes det mig, att man är pliktig att tydligt för dem förklara, på det ens vänner må veta, huru räkningen står. Mig synes det knapt vara någon ting här i världen, som ej en vän öfverser, om han blott får en uppriktig förklaring. Men en sådan vill du aldrig afgifva. Själfva ditt närvarande bref är häruppå ett bevis. Det kunde väl icke undgå dig, *hvad* det var i själfva verket, som dessa senare åren skilt oss åt! I dess ställe vänder du saken så, som om jag skulle hafva förnekat de idéers sanning, som du så skönt uttalat. Jag har därför genom detta smärtsamma uttalande, af hvad jag tänker, sökt göra hvad på mig kan ankomma att bringa klarhet i vårt förhållande.

Om du finner detta bref kallt, så inser du lätt, att orsaken är, emedan jag blott låtit förståndet tala. — Hvad jag är dig skyldig, det kan och skall jag aldrig förglömma och har alltid erkänt och gjort mig en plikt och en glädje att icke dölja inför dem, där jag icke kunnat försvara dina senare handlingar. Om detta brefs läsning gifver dig några obehagliga intryck, hvilket jag icke *kunnat* undvika, så vore det mig dock kärt, om uti ditt hjärta, så som i mitt, kvardröjde ett outplånligt minne af vår ungdomsvänskap!

Trofast
Janne.

2.

Bref från Carl Jonas Ludvig Almqvist till Johan August Hazelius.

För minnet.

Man har icke behandlat mig rätt (det kostar på att behöfva säga det sjelf; men det måste en gång sägas). Man har icke behandlat mig rätt; hvarken Regeringen eller, i allmänhet, mina vänner hafva gjort det. Hvar och en vet, att jag icke lefvat för annat än idéer, praktiska eller ideala sanningar, men dock alltid sanningar. Jag har uppoffrat hela min person derför. Äfven du, min bror, som så skarpt kritiserade mig i ditt bref i vintras, om du skulle vilja göra dig den stora och ledsama mödan att genomgå hvarenda rad, som jag skrifvit i böcker eller tidningar, så trotsar jag dig vara i stånd att der kunna uppleta *ett enda uttryck*, om hvilket du ej vet att det flutit ur min bestämda och rena öfvertygelse: en öfvertygelse, som ingen ännu vederlagt, huru mycket man än hatat den. — — En sådan person borde man dock hafva behandlat med något undseende, icke oupphörligt lägga dåliga och usla motiver under honom och hålla honom för föga bättre än en fogelfri, en kanalje. Hela mitt fel är, att icke ega medel: deri är källan för hela min synd, och allt hvad man kan förebrå mig består — då man vill vara uppriktig — ej i annat. Detta vore välförtjänt åt mig, om jag varit en fantast af det slaget, som bara spekulerat på ofruktbara idéer, utan att tillika göra något praktiskt gagn: om jag, med ett ord, varit en grillfängare af den sorten som vi i Sverige hafva många nog, en lathund. Men nu är det icke så. Jag har arbetat så pass mycket i sjelfva den yttre och naturliga verlden, att jag, i jemnbredd med andre, längesedan genom sådana meriter, som befordringslagarne förutsätta, borde hafva blifvit ihågkommen med en plats, där jag kunde vara försörjd och få lefva — återigen icke för mig egentligen, utan för att arbeta

på det goda och sanna jag börjat. Våra befordringslagar förutsätta ej andra, än så beskaffade meriter: *de* tala ej om, att personer (*med* sådana) likväl skola förbigås och eftersättas, derest de hysa *tänkesätt*, såvida icke dessa tänkesätt bevisas vara i och för sig *brottsliga*: och detta har om mina tänkesätt ingen ens försökt ådagalägga. — Huru uppförde sig Lefrén och Hff? Deras käraste idé var en tid realiserandet af Nya Elementarskolan. Jag utförde den. Så sant Gud lefver i himmelen och på jorden denna skola skulle hafva blifvit någonting utaf, om icke jag, genom att utsätta min egen person, här som alltid, i tusentals fall, som ingen numera vet, för all den ilska, hat, otäckhet och bråk af onämnbart slag ifrån vrånga och besynnerliga lärare, dumma föräldrar och opraktiska direktörer, slutligen genomfört saken. Borde detta icke hafva varit någonting värdt inför H:rar L—n och Hff? Gjorde de *nånsin* någonting för mig? Gjorde de *det ringaste*? De anade kanske redan då, att jag hade frisinnade grundsattser? Nåväl — borde sådant stöta personer, som sjelfva om sig påstodo detsamma, och som åtminstone på 1820-talet bevisligen tillhörde frihetens sida i politiken. Antag om, att de i mig befarade en person, som i åtskilligt tänkte *olika* med dem. Visste de då icke med sig sjelfve, att de i många stycken på sina tider tänkt olika med Regeringen, men derföre visserligen icke ville hafva antaget till Befordringsgrundsatts, att de borde skiljas från sina tjenster eller nekas vidare befordran. Men just *en sådan befordringsgrundsatts* — hvilken jag vill våga min nacke på att hvarken L. eller H. ville erkänna såsom giltig och riktig om den skolat tillämpas på dem sjelfve — just *den* utöfvade de mot *mig*. För att nu ej tala om den tacksamhet, som de förnuftigtvis borde hafva känt för en person, som genomfört och satt i verket deras egen vackraste tanke; så frågar jag, var deras uppförande *rätt*, blott helt simpelt seddt ur synpunkten af Chefers skyldighet att medverka till förtjente underlydandes befordran? Hff., under den tid han var Eccl. minister, förbigick mig den ena gången efter den andra, oaktadt jag öfversteg mina medsökande i meriter: så t. ex. sattes en Comminister från Wermdön, Nejdel, till Söderköpings pastorat, som jag sökte. Om L. vet jag bestämdt, att han ej hos

Reg. nånsin till min fördel yttrat så mycket som *ett endaste ord*. Han, likasom H., syntes utgå från den principen, att jag borde helt och hållet vara ignorerad både af dåv. Konungen och Kronprinsen. Jag hade blifvit dem bekant ändå, men helt och hållet genom andre. En gång, då jag kom upp till dåv. Kronprinsen, sedan jag af L. & H. blifvit skild från N. E. och satt på fullkomligen bar backe efter 13 års träget arbete, och jag för prinsen skildrade min önskan likasom mitt behof, att erhålla någon passande verkningskrets, hörde han mig med synnerligt deltagande, men blef alldeles förvånad öfver att jag var ifrån N. E. (hvilket han således ej engång blifvit så mycket som underrättad om, af t. ex. L., hvilken, såsom chef för hans stab råkade honom hvarje vecka, men som förmodligen, om han sagt förhållandet, äfven nödgats redogöra för motiverne till sin gerning, åtminstone risquerade, att K. P. då tyckt synd om mig), och K. P. slöt med att säga, det han alltid skulle hafva mig i minnet, men att han *då*, såsom bekant, egde ingen makt, ingenting att uträtta. — — Nog af med denna långa och ledsama litania. L. & H. hafva aldrig i mig sett annat än en penna, som man skrifver med, så länge hon håller, och som man derefter kastar i sopvrån, utan någon vidare känsla. Ty L. kan väl fälla tårar, men från hjertat komma icke dessa utgjutelser. För öfrigt utgör, hvad han & H. gjort mot mig, alldeles icke något undantag, utan har förhållandet varit alldeles detsamma med alla, som tjenat under dem. Tro icke, att hvad jag här yttrar, sker af harm eller hämnd. Jag har ej lynne för sådant; dessutom är saken flera år gammal, och mycket annat har sedan dess svidit på närmare håll. Men hvad jag säger, har en verklig och *objektiv* grund, bevittnad genom fakta i flere riktningar. Om dessa tvenne herrars *kunskaper* säger jag ingenting (ehuru det är visst, att jag sällan sett någon bildad visa så stor okunnighet i t. ex. Språk och Historia som L.). Om deras *karakter* har mången den öfvertygelsen, att L. & H. blifvit förrädare mot sina egna förut hysta tänkesätt: något, som Gud må afgöra. Om deras *hjerta*[1] vet jag, och ganska

[1] Med ordet *hjerta* förstår jag icke *Grace*, benägenheten att skaffa någon orättmätiga fördelar, utan känslan att vilja göra hvad rättmätigt kan göras till en persons förmån.

många med mig, att det är = 0. — Jag vet nog, att du, kära Janne, skall tycka illa vara öfver dessa ord; emedan du är dessa två herrars vän, äfvensom du förmodar dig vara af dem gynnad. Jag har sagt mina tankar ändock uppriktigt: kan något på dem afprutas, så är det mig kärt; men jag fruktar att tvertom mycket vore att tillägga.

För att nu komma till ett generaliseradt omdöme öfver den ställning, hvaruti sådane personer som t. ex. jag, *måste* befinna sig och det genom *fysiskt*, yttre, rått tvång, så är det följande: Ultrasidan besitter till sin disposition statens alla emolumenter, hvarigenom den de facto är fysiskt väl bärgad och i all beqvämlighet kan arbeta för sig, sitt bästa och sina motståndares nedgörande. Men detta är likväl blott det ena, det mindre. Det stora är, att den tillika, genom sin disposition af statens egendom (så tillvida som denna består i embeten och tjenster) förnekar bärgningen, borttager det nödvändiga för existensen från sådane män, som ej äro denna sidas tillhörigheter, utan, eldade af begär till sanning och rätt, blott lefva för att göra dem gällande i samhället. Huru går det nu? Dessa sednare, hvilka måste behöfva lika mycket lugn för att kunna arbeta till sina idéers realiserande och försvar, som Ultrasidan redan har då den arbetar för sina, måste icke blott sakna detta lugn — hvilket dock ej hindrar, att om det minsta menskliga felsteg, om någon lapsus, om någon nerv-hetsighet under ändelösa lidanden och oförrätter skulle här och der vidlåda deras framställningar, så upphäfves deröfver ett skri, ett hån, ett oväsende utan like. Men detta är likväl blott det ena. Dessa olyckliga vänner af sanning och rätt och beggederas utförande i lifvet, dessa personer, hvilkas själskrafter till en omätlig grad måste anlitas för att fullgöra sjelfva det andliga arbete, som är deras mission i verlden, sättas genom ordentliga orättvisor i befordringsväg på den usla punkt i ekonomiskt afseende, att — då naturen ej låter pruta med sig för sina behofs fyllande, hvarken för dem sjelfva, deras hustrur eller barn — de nödvändigt måste kastas in i labyrinterna af mer eller mindre obestånd. Huru skall Debet och Credit kunna gå ihop, då man intet afseende gör på dessa personers rättmätiga fordringar

af samhället, för det arbete de gjort åt detta och som gällande lagar tillerkänna en sådan rätt; men man deremot ganska naturligen vill, att de, å sin sida, skola honorera sina skyldigheter? De äro satte uti en ekonomisk brandvaktssax, som i otaliga fall måste strypa dem: och det är ultrasidans män, som med den mest obeskrifliga delice, medelst sina nattväktare, hålla denna brandvaktssax om deras halsar. Händer det nu, att desse olycklige slutligen ej kunna reda sig, göra ett större eller mindre fallissement, eller begära uppskof, emedan de ej kunna betala allt hvad de böra och tillika underhålla sina familjer, hvilka utgöra de första, största naturliga fordringsegarne — då är ultrasidans seger inne och rop upphäfvas af följande innehåll: »Se der! ser man icke nu? Ja *sådana* äro de liberale! Så uppfylla dessa *sina* skyldigheter, som ideligen tala om rätt, och rätt och rätt! Uslingar, karnaljer! Och på dessas läror skall man tro, som tala så illa med sina egna exempel!» — — På detta sätt är det som den bittra kalken skall rågas till öfvermått; och den djupa smärtan (att, sedan man uppoffrat hela sin personlighet för det bästa och största i verlden, likväl ej se sig ens kunna få arbeta för *detta* af bristande lugn och medel) skall ännu derutöfver ökas genom hånet, genom infamien, genom förebråelser af tusen slag — alla rättmätiga, så fort man ej betraktar hvilken menniska det är frågan om.[1]

Ultrasidans män betrakta nog detta, likväl, och i dess ögon är just den menniskans beskaffenhet dess hufvudsakliga brott. Med nöje, eller åtminstone utan alltför stor svårighet, hjelpa de en som spelat bort 20 eller 100,000 Rd; den, som genom fylleri eller annan liderlighet förstört sig; den, som utmärkt sig genom oduglighet och lättja och ruinerat alla omkring sig. Ty, sådant är visserligen illa; men det kan dock förlåtas — det är så menskligt! Det är icke förhatligt, icke afskyvärdt, som att vara en reformvän. Detta utgör en förbannelse, som måste straffas, först med att sättas på

[1] NB. Läs, af godhet, Atterboms sista utkomna Siare III: delen sid. 519—527, hvilket mutatis mutandis handlar om mig. Och Mörk hade dock åtminstone så mycket som Bro och Lossa.

bar backe, och sedan öfverhöljas med all den infamie som är möjlig och som häraf följer.

Ifrån dessa allmänna utsigter, som nog innehålla sanning, öfvergår jag till något, som rör dig och mig enskildt, nemligen det bref du skref och lemnade mig i vintras. Tro icke, kära Janne, att jag nånsin varit ond på dig för detta bref. Tvertom fann jag deruti ett stort vittnesbörd, att du fullt förlitade dig på en urgammal vänskap hos mig, emedan man icke eljest skrifver så; och alldeles samma slags bergfasta förlitande, å min sida, på din vänskap, gör, att jag tillskrifver dig allt detta. Men orsaken, hvarföre jag ej längesedan besvarat ditt bref, var smärtan, att känna sig med en gammal vän behöfva likasom läsa om första bokstäfverna i ett alfabet, som man väl kunde hafva skäl att hoppas vara tillryggalagdt åtminstone till hälften. Nu, i min enslighet och på några mellanstunder då ögonen äro bättre, har jag fattat pennan, för att — sine ira et studio, såsom Tacitus säger — säga dig mina tankar om hvad du skrifvit till mig och om mig: hvarvid min enda önskan och begäran är, att du läser och begrundar mina ord under samma känsla af lugn och vänlighet, som ledt mig under skrifvandet. — Ditt bref innehåller många förebråelser, af hvilka i synnerhet en rör en vigtig punkt: jag skall derföre börja med den.

Du lägger mig till last, att jag blifvit prest. Du sätter mig i bredd med Atterbom, som du äfven derföre finner så ädel, att, ehuru hans ekonomi visserligen skulle kunna behöfva understödet af ett pastorat, han likväl renoncerar sig denna fördel, af samvete, emedan han i vår kyrkas Symboliska böcker och presteden ser hvad som med hans öfvertygelse är oförenligt. Jag, deremot, är samvetslös nog, att icke fråga härefter, utan vill hafva ett pastorat ändock, således af pur egennytta, af lågt, gement motiv; hvartill dessutom kommer oförståndet att utsätta mig för samma slags personliga tracasserier, som Tybeck.

Atterbom kan i denna sak handla af ganska ädelt motiv, då han, ledd af samma grundliga obekantskap med hvad som verkligen står i de Symb. B:na, i denna fråga föres af samma fördom som nästan alla andra menniskor, hvilka ej heller läst dem. Det är så-

ledes tydligt, att, då hans samvete måste rätta sig efter ståndpunkten af hans vetande, så handlar han i enlighet dermed alldeles rätt: och *han* skulle uppföra sig samvetslöst, om han gjorde annorlunda.

Jag har snartsagdt träffat ingen enda prest, som läst dessa böcker, åtminstone ej i helhet och med begrundning, hvilket fordras nödvändigt för att veta hvad som utgör deras sanna slutresultat. Ingen under då, om ej Atterbom känner hvaruti detta består. Med dig, broder Janne, har jag mycket svårt att raisonnera i denna sak, emedan du, jemte en fullkomlig obekantskap med ämnet, tillika rangerat dig på mina fienders led i den theologiska frågan och tager på förhand, utan något vidare, för afgjordt, att hvad jag häruti har att säga eller vill säga, blott innefattar advocature.

Jag har yttrat mig ganska bestämdt öfver denna sak i en liten skrift, kallad »Prestens Ställning» (utg. år 1840 i XIII:e B. af Törn. Bok) hvilken jag tror du har läst. Vidare utvecklade jag min på handlingar och oförtydbara Data grundade öfvertygelse att Svenska Presteden gifver fullkomlig rättighet till *lärofrihet*, i mitt svar på Upsala DC:s VII:e fråga, hvilket jag äfven förmodar att du har inhemtat. Slutligen skickar jag dig här några blad (Corr. under tryckning) som jag ber dig af intresse för en vigtig sak genomläsa och begrunda. Jag tror icke att du derefter skall kunna annat än medgifva det jag har rätt i denna fråga.

Men *sedan* du genomläst dessa blad och kommit till det resultat de vid slutet framställa, frågar jag dig på samvete och djupt allvar: månne det icke är af högsta angelägenhet, att religionen restaureras i vårt land icke *genom revolution medelst en* ***utanför*** *kyrkan* stående och verkande makt (en bildning, som då skulle sluta med att bryta in på kyrkan, krossa och förstöra henne), utan *genom reform medelst en* ***inom*** *kyrkan sjelf* uppväxande makt, då småningom hela *presterskapet* (i klart medvetande om att *presteden* ej blott tillåter, men befaller presterne, att *ingen annan* auktoritet lyda än Bibeln, samt att de Symb. Böck. *högtidligen och så klart, som något mensklig språk förmår, förnekat sig sjelfva hafva denna högsta auktoritet*) går att bortrensa alla skefva dogmer ur lärosystemet,

d. v. s. *sådana* som hvarken äro grundade på Skriften eller Förnuftet. Men *om* detta ej kan nekas, så frågar jag vidare: har då icke *jag*, så ringa jag är, gått till utförande af ett vigtigt kall, om jag, genom att sjelf vara prest, just öppnat *denna* bana till kyrkans reform *utan* revolution och anvisat presterskapet huru det *just på vår prested kan stå med full lärofrihet?* Skulle jag lyckas att genomkämpa detta, så menar jag, att om jag ock intet annat i verlden gjort, så skulle det redan vara något för en man och värdt menniskors medkänsla. Och utan tvifvel lyckas detta — ty saken är i sig sjelf klar — om blott regeringen kan förmå sig att inse det rigtiga af den distinktion jag här gjort (emellan en relig: reform *inom* kyrkan sjelf, och en revolution *utom* densamma, sönderbrytande henne), och på denna grund ville gifva mig en pastoratsplats. Att jag *tillika*, *under* och *för* ett sådant arbete (samt äfven andra ideala arbeten), vill vara *fysiskt bärgad*, tillstår jag fritt; och det måtte väl icke vara någon synd. Men, min kära broder Janne, bittert och svårt kännes det, att se detta sista, yttre och fysiska förekastas en såsom ens enda eller högsta motiv, när man likväl så många gånger uppgifvit sin ideala grund för saken. Att bemötas med ett så bistert missförstånd från fienders sida, kan ändock gå. Men då det kommer ifrån en varm och rättänkande man, en vän sedan 30 år — och när det kommer i en tidepunkt, då man står så ensam i verlden med de sina som jag, så medellös, så förskjuten, så från alla håll anfallen — i en tidepunkt, då en hand till hjelp väl kunde behöfts — huru sådant käns, kan du icke bedöma, och jag önskar att du aldrig måtte komma i erfarenhet deraf. Du är dock en person, som så oändligt många gånger i yttre måtto räckt mig en hjelpsam och vänligt biträdande hand: *just så mycket bittrare* måste då det inre missförståndet förekomma. En mörk och kall sky vill breda sig omkring själen, och man begriper icke huru det kan vara möjligt, att man ett ögonblick vill fortfara att arbeta i en litteratur eller för tänkesätt, som, hvart man vänder sig, blott erbjuda förbannelse. Och likväl är det så med mig, att jag ej kan annat. Jag kan sättas i fängelse eller drifvas ur landet, afklädas naken, hängas eller dränkas, men så länge jag lefver, hvar morgon jag vak-

nar, har jag inga andra tankar, än dem jag alltid haft och oupphörligen allt vidare måst utveckla. — Jag kan af fysiskt yttre tvång afbrytas på den bana jag, för min del, utkastat såsom den rättaste och bästa t. ex. till religionens restauration i vårt land (se nyss ofvanföre); jag kan således a en yttre makt tvingas att ej längre vara prest, om existensen dervid göres mig omöjlig: men *det* är då icke längre mitt fel, jag har emellertid uttalat hvad jag håller för den rättaste vägen till det stora målet. Emedan detta ej kan eröfras, för ett helt folk, af blott en enda person, och flere ej vilja biträda honom, så får han resignera ifrån att utföra saken praktiskt (hvilket han eljest, om medel gåfves, ganska väl kunde), och nöja sig med att hafva uppgifvit det theoretiska deraf.

Ifrån detta ämne, som i ditt bref är det största, går jag till några andra, mindre. Så t. ex. yttrar du om min Svenska Ordbok, att det är ett samvetslöst (utan kritik gjordt) arbete. Du säger ej dina skäl. Sjelf är du icke språk-karl. Du har till och med flere gånger af mig begärt språkupplysningar, som tillkännagifvit, att du ansett mig förstå något mera, än du sjelf, i den vägen. För ditt omdöme öfver mitt ordboksarbete måste du således hafva varit ledd af någon annans. Jag har intet deremot, om jag allenast fått höra skälen till det kategoriska fördömandet. En kritiker känner jag, som förekastat mig åtskilligt i det arbetet, och dervid utgått ifrån lexikografer, dem han sätter högst — t. ex. Johnson, Walker, till en del äfven Adelung. Men vid närmare påseende af hans kritik visar det sig, att han sjelf icke ens måtte känna dessa sina egna mönster; emedan det just i de kriticerade afseendena är Johnsons och Adelungs system jag iakttagit, såsom lätt kan bevisas för hvar och en, som begriper sådana saker. Men det deplorabla med kritikförare i vårt land är så ofta det, att man, för att komma till rätta med dem, först skulle nödgas skrifva hela afhandlingar till deras egen upplysning rörande prima stamina artis. — För ett lefvande språk och i en oändlig mängd oafgjorda, rörliga eller vack-

lande fall, kunna språk*förklaringar* göras ur flera slags synpunkter. Så länge saken här af naturnödvändighet är och måste vara outredd, så kan man ej säga att någotdera förklaringssättet är det *uteslutande rätta* hvaraf dock ännu mindre följer, att någotdera är *oriktigt*. När nu en förf:e framställer *ett* af dessa förklaringssätt (bland flere, hvilkas ömsesidiga företräde i språkväg är ännu *oafgjordt*), så säger man icke, att hans förfarande är samvetslöst, utan kritiken anmärker på sin höjd, att i de förevarande fallen gifvas *flere* förklaringssätt. — Hvad mitt arbete vidkommer, så är det visst icke felfritt, och jag begriper ej huru det skulle kunna vara det, då det i sitt slag är utan föregångare i Sverige, och jag för ingen del är en non-plus-ultra författare. Ett arbete af detta slag innehåller, redan i en måttlig del, många tusende enskilda uppgifter. Om deribland misstagna uttryck finnas, saker blifvit förbigångna och andra otvifvelaktigt kunnat sägas vida bättre, så lära dylika fel — utan att af mig på minsta sätt försvaras — dock delas af alla verk inom detta område. Jag vet icke, om du känner Ihres Glossarium Sviogoticum eller hans Sv. Dialekt Lexikon. Beggedera nämnas aldrig i vår litteratur utan högt beröm, och anses för klassiske. Ingen underskrifver detta omdöme hellre än jag. Likväl är det en sanning, att knappt någon sida finnes i dessa verk, på hvilken åtminstone icke ett fel (ej tryckfel, utan författarfel) kan anmärkas. Man anmärker dem också, med skäl; men man kallar derföre icke Ihres verk (då man talar om det hela) samvetslösa eller skrifna utan kritik.

Du finner likaledes åtskilliga af mina romaner samvetslösa. Min älskade, gode broder Janne! härpå torde du tillåta mig att ingenting svara. Inom det artistiska området gifves det banor, som man antingen ser, eller också ser man dem icke. I förra fallet behöfva de ej försvar; i det sednare vore försvaret ett orimligt försök. Men menar du med ditt omdöme ingenting annat än de *politiska och sociala syftningarne* i t. ex. Gabriële och Tre Fruar, så skulle jag tro, att ingen strid oss emellan kan vara, emedan de blott angå frihet, rättvisa och ett sådant behandlingssätt med brottslingar, att de förbättras (se min gamla uppsatts i Hermes).

Hvad som du i ditt bref högligen hos mig klandrar är mitt förfarande mot Palmblad, i afseende på hans rec:n af min Grekiska Språklära. Men känner då du så väl P:s förfarande mot mig i denna sak, förut? Han hade gjort en stor mängd anmärkningar, hvilkas grundlöshet jag bevisade genom att hänvisa honom till en hop af Tysklands ypperste, af honom sjelf erkände Grammatici (t. ex. Matthiæ). Jag skref till honom detta först i bref, med önskan, att han ville sjelf rätta sina misstag. Men för ingen del. Han vidhöll lika fullt i publiken, att han hade rätt. För mig fans då ingen annan utväg, än att också å min sida publicera ett svar, deruti jag hänvisade alla läsare till de nämnde Tyskarne, med uppgifvande ej blott af *sida*, men af *rad*, der det kunde läsas. Då hade P:d den fräckheten, att publikt neka, att, det jag citerat, stod der — i förlitande på, att få eller inga läsare hade de omtalade böckerna och kunde eller ville se efter i dem. Nu har jag den naturen, att till försvarande af min *person* uppträder jag aldrig offentligt eller publikt (såvida ej ett sådant uppträdande inför domstol göres mig till tjenstepligt, såsom i saken med Upsala DC); men till försvar af en *sak*[1], som inför publiken blifvit orätt angripen, anser jag deremot ett sådant uppträdande vid sina tillfällen oundgängligt. Vidare ingår det uti min grundsatts, att när man i polemiken med en person användt skäl, så giltiga, att motståndaren ej med sina skäl kan vederlägga dem, men han ändock djerfves förneka rena, öppna sanningen; så är stunden inne — men *först då*, NB — att få emot honom begagna satir. Kanske ogillar du detta; ehuru jag likväl sett dig sjelf, vid sina tillfällen, hafva skrifvit och i polemik nyttjat rätt skarp satir. Huru nu än härmed är, så bekänner jag, att det hör till min grundsatts; och den stödjer sig derpå, att Sanningen är för god att få falla, derföre, att motståndare finnas med nog hård panna att under intet vilkor, och för intet skäl, vilja erkänna henne: hvarföre, då intet annat vapen till sådanes fällande återstår, satiren, såsom den yttersta utvägen, måste användas, och hvilken blir tillåtlig då den sjelf ej innehåller annat än sanning, fast muntrare utsagd.

[1] Denna distinktion följer ock af tänkesättet i en gammal uppsatts i Hermes, kallad: Det nya Stridssättets idé.

Jag vill icke längre trötta ditt tålamod, som jag tagit så mycket i anspråk, med uppräknande af flere diverse gravamina, deri jag felat eller icke felat. Egentligen torde det förhålla sig med mig, såsom i vissa fall med Åkerstein, att jag i sjelfva verket har alldeles för mycket rätt, för att nånsin kunna hoppas få rätt.

Men det är en öm punkt, som jag måste komma till, ehuru den för mig är motbjudande. Det är en sak, som du troligen har allra mest emot mig, och som du äfven till någon del vidrört i ditt bref. Men jag är uturståndsatt att deröfver yttra mig, utan att tillika nödgas göra dig sjelf, goda broder Janne, en liten förebråelse; och derföre kostar det på mig att komma härtill. Kan någon vara hyggligare, vänligare och älskvärdare i sitt umgänge, än du? Men så fort det blir frågan om *raisonnement* öfver något af de politiska eller eljest vitala ämnena, öfvergår du genast till hetta, när du hör minsta ord, som du märker vara subversift för din öfvertygelse. Du far upp på ett sådant sätt, att — hvad än sedermera kan blifva utaf — men för *skäl* är det en ren omöjlighet att vinna gehör. Nu är jag sjelf en person, som har all aktning för enthusiasm, värme, förargelse, vrede emot otäcka och infama saker. Men så fort det är frågan om att man sitter för att raisonnera, öfverlägga, utreda — så måste det *då för tillfället* vara skäl och grundade tankar, men ingenting annat, som skola komma till tals, emedan det under annat vilkor omöjligen kan blifva ett förnuftigt och till resultat ledande raisonnement utaf. Förlåt mig, käraste Janne; men tro mig att i detta hänseende är du mera lik Atterbom, än du kanske sjelf vill tillstå; du har många gånger beskrifvit Atterbom och huru omöjligt det är att komma till vägs med honom i sociala och politiska frågor, just för detta. Hvad mig beträffar, blir jag, så fort hetta yppar sig i ett samtal, af naturen genast kall, sluten, tyst som en fisk: med undantag kanske af någon enda gång, då jag blifvit smittad och förgått mig med utbrott å min sida: men hvilket jag tror, noga räknadt, skall vara ganska sällsynt. Merendels känner jag mig vid diskurser, där hettan blossar upp hos den jag talar med, obeskrifligen dyster och ledsen, ser i golfvet, säger intet eller litet; afbryter, så fort det står till, alltsammans, och söker komma in på

alldagligheter. Orsaken är, att när jag skall raisonnera, vill jag hvarken gifva eller hafva annat än skäl: och när jag ser temperaturen vara omöjlig för sådana, vill jag alls icke vara med om hela diskursen längre. Ser man saken lugnt, så förekommer detta mitt uppförande både billigt och förnuftigt. Men en mot-samtalare, som för tillfället sjelf blifvit het, ser naturligtvis saken icke lugnt. Honom kan då i det ögonblicket ingenting synas vedervärdigare, nästan nedrigare och gemenare, än att hafva för sig en kall figur, som vid alla hans egna utbrott, lifvade af ädelhet, noble harm och värme, sitter stel, oåtkomlig, orörlig. En het samtalare tycker i sjelfva verket obeskrifligen mycket mera om att se sin motpart lika het, som han sjelf: äfven om det skulle skrida till ordentligt ovett, ja, till och med till slagsmål, så förekommer det honom långt älskvärdare. En tyst, kall slutenhet hos en person midt ibland andras stormande gny, ger en ganska förhatlig, åtminstone demonisk bild: kan man förklara saken såsom dumhet eller svarslöshet hos personen, så är det bäst; men är detta ej troligt, så uttyder man hans tystnad såsom inbiten, ilsken envishet, eller såsom list, falskhet och bakslughet, åtminstone är det inbundenhet. Finnas flere närvarande i diskursen, så att en het kan vända sig till några andra, som också äro heta, då glömmer man lättast den tyste demonen och väsnas med hvarandra, så länge andedrägten förslår, för att efter tre, fyra timmars strid icke hafva kommit ett tuppfjät framåt i sjelfva sakens utredande. Men — är man ensam med honom, så kan detta icke räcka länge, utan slutas — måhända — och illa nog! — med innerlig, ehuru outsagd förargelse emot honom, ovilja för honom. — Om denna tafla innehåller sanning, såsom jag tror, så lär nog jag sjelf många hundrade gånger hafva inför dig utgjort den fatala bild, jag skildrat. — Jag är för min del nästan alldeles viss, att vi begge i sjelfva hufvudpunkterna, som våra diskurser rört, tänka lika, och att vi skolat kunna komma till en klok enighet äfven i sådana stridsfrågor, som om Aftonbladet, sal. kungens person, ansvariga ministrar o. a.; såvida lugn på begge sidorna medgifvit det. — Många, många gånger har jag besökt dig i afsigt att med dig komma i ett förtroligt, innerligt och afgörande

samtal öfver ämnen, som verkligen ligga oss begge ganska nära och som skulle hafva uppredt mången trasslad tråd, upplyst många ämnen deruti du säkert önskat mera öppenhet af mig, såsom du också säger i ditt bref; men förgäfves! Efter få ögonblick — så fort samtalet ej längre blott angått likgiltiga saker — har du inkommit i Zona torrida och jag deraf medsamma bragts i Zona frigida (ursäkta ett par bilder!): en mur af obegriplighet har osynligt, men icke derföre mindre verksamt, upprest sig emellan oss; och slutligen har *jag* skilts från dig med en illa återhållen tår, som du dock icke märkt, och med en djup smärta öfver att ej hafva *kunnat* få komma till tals öfver många af mina förhållanden, som jag velat meddela dig: *du* åter, säkert med hemlig förargelse öfver mig och min inbundenhet.

Lägg härtill den inrotade (jag bör säga: olyckliga) afsmak jag har att tala *om* och *för* mig sjelf. Bland tjugu fall, då personer tänkt och talat illa om mig, har jag låtit nitton passera utan att säga ett ord, och hvarigenom hos mången bildat sig vissa kompakta opinioner emot mig, som ingenting blifvit utaf, om jag kunnat förmå mig, att bus gå på dem, hemma eller borta, tala om mig, och uppreda alla otaliga, dels dumma, dels kloka gräl-frågor, som angått mig. Dels har jag härtill ej haft tid; dels har jag känt en obeskriflig vedervilja att framställa min person. Om någon är försynt här i verlden, så är det jag (fast mången påstår motsatsen); och jag har nog fått plikta för det. Endast den yttersta nödvändighet skall inträda, innan jag, äfven med den bästa vän, kan komma till tals om mig. Det har skett denna gång vidt och bredt — och du har äfven förr om åren några exempel derpå; — ty när jag *en gång* börjar spinna på detta kapitel, är jag lik ett fruntimmer. Jag har så svårt att häruti vara hvad jag borde vara: utan, antingen blir det för mycket af denna sorten, eller — för litet.

Mina ögons plötsligt infallande obestånd i våras bröt då min sista is, på hvilken jag höll mig uppe, dels genom att kunna præstera tillräckligt arbete, dels genom att förströ mina sorger. — Ifrån denna tid har det varit svårare än förut. Resignerad under Guds försyns godhet, har jag, i afseende på menniskor, som hjelpt mig,

ej annat kunnat göra, än bedja om uppskof med återgäldandet; samt lefvat i den förmodan, att den nuvarande Regeringen skulle finnas benägen till ett rättvist behjertande af de meriter jag inlagt, och derföre ställa allt som sig bör. Jag har också härpå fått löften, på hvilkas realiserande jag endast väntar.

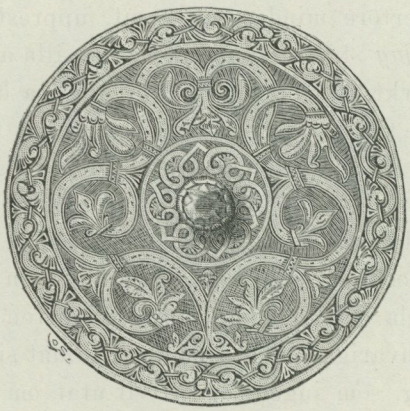

1.

Strödda meddelanden angående Nordiska museet åren 1895 och 1896.

Med afseende å museets personal kan för de båda här ifrågavarande åren följande antecknas.

Till amanuenser vid Nordiska museet kallade museets styrelse vid sammankomst den 21 dec. 1896 e. o. amanuenserna herr C. Palm och fröken S. Millrath. Som e. o. amanuenser anställdes år 1895 fröken H. Möller och år 1896 fröken S. Henström.

Arbetsfördelningen var i allmänhet den samma som under föregående år.

Personalen utgjordes vid slutet af år 1896, utom styresmannen, af 85 personer, nämligen 12 ordinarie och 12 e. o. amanuenser, 1 rustmästare, 1 fogde, 1 kastellan, 10 djurskötare (däri stallbetjäningen inräknad), 10 trädgårdsmästare och trädgårdsarbetare, 5 timmerarbetare, 8 stenarbetare, 2 portvakter, 1 nattvakt, 18 kullor och annan kvinlig betjäning samt 4 arbetare för hvarjehanda göromål. Under sommaren, då vakthållningen och öfriga arbeten vid museet kräfde en större arbetspersonal, utgjordes hela antalet af 122 personer.

Den vid byggnadsarbetet å Lejonslätten använda arbetstyrkan utgjorde, utom arkitekt, kontrollant och byggmästare, omkring 60 man.

Antalet af från museet år 1895 *utgångna* skrifvelser var 1,599 och år 1896 1,749; antalet *inkomna* utgjorde 1895 1,275 och 1896 1,397. Såsom paket och korsband hade från museet 1895 utgått 955 och 1896 1,520 försändelser.

Till museets främjande företog styresmannen under åren 1895 och 1896 följande resor:

1895. Till Köpenhamn den 7—12 april; till Linköping och Vadstena den 22—26 juli; till Trondhjem och Kristiania den 22—27 aug.; till Oktorp i Halland och Köpenhamn den 15—21 okt. samt ytterligare till Köpenhamn den 21—26 nov. Under dessa resor förvärfvades för museets samlingar sammanlagdt 507 nummer, bland hvilka må särskildt nämnas skrålåda med handlingar från Norrköping samt ett märkligt med drakslingor prydt bräde från Väfversunda socken i Östergötland. Det märkligaste förvärfvet gjordes likväl under resan till Slöinge i Halland, då museets styresman inköpte hela den gamla Oktorpsgården jämte alla inventarier (öfver 350 nummer) för att flyttas till Skansen och därstädes uppföras bland öfriga byggnadsminnen från forna dagar. Se sid. 128 och 152.

1896. Till Malmö, Köpenhamn, Berlin, Dresden, Wien och Budapest den 9—27 sept. Denna resa företogs med särskildt syfte att taga kännedom om de pågående utställningarna i Malmö, Berlin, Dresden och Budapest.

Äfven några af Nordiska museets amanuenser gjorde resor för museets räkning, så herr P. G. Vistrand på hösten 1895 en resa till Oktorp i Halland för att göra undersökningar och uppmätningar i och för möjligheten af den därstädes befintliga gårdens förflyttning till Skansen, samt herr C. Palm till Gefle för att vid en auktion göra inköp för museet.

Museets ombud i Dalarna, hemmansegaren Bud Erik Olsson i Mora, företog efterforskningar för anskaffandet af ett härbre och ett eldhus för Skansens räkning, och herr P. Edholm, ombud för museet i Ångermanland, gjorde äfven under de båda ifrågavarande åren insamlingar af allmogesaker från olika socknar i nämda land-

skap. Hemmansegaren M. Haraldsson, museets ombud i västra Småland, har i likhet med föregående år, oftast på egen bekostnad, gjort undersökningar i Västbo härad och därunder lyckats förvärfva åt museet flere från så väl kulturhistorisk som etnografisk synpunkt sedt intressanta föremål.

För museets byggnadsföretag å Lejonslätten gjorde så väl kontrollanten, ingeniör C. G. Norström, som byggmästaren, herr Håkan Larsson, en del kortare resor.

Beträffande samlingarnas bearbetning må här särskildt nämnas, att lektor A. Ahlén under år 1896 utan någon ersättning arbetat i Nordiska museets tjänst och därunder förtecknat och delvis ordnat museets skråarkiv. Genom denna oegennyttiga hjälp har lektor Ahlén gifvit museet en synnerligen värdefull handräckning. Förtecknandet af nämda arkiv — ett träget årsarbete — torde eljest i brist på arbetskrafter hafva måst uppskjutas till en obestämd framtid, hvarunder samlingen, hvilken säkert utgör en af de viktigaste källor vi ega till det svenska skråväsendets historia, förblifvit ytterst svårtillgänglig för dem, som önskade få del af henne.

Å museets nybyggnad på Lejonslätten utfördes under åren 1895 och 1896 åtskilliga arbeten. Att byggnaden dock icke framskred mot sitt fullbordande i så betydlig grad, som man haft anledning att hoppas, berodde därpå, att 1897 års allmänna konst- och industriutställning förlades till denna del af Djurgården.

Sedan åtskilliga förslag rörande plats för utställningen väckts och pröfvats, stannade den kommité, som hade att behandla frågan, slutligen vid Lejonslätten såsom den för ändamålet fördelaktigaste. Från Nordiska museets sida hade också, alt sedan utställningsfrågan åter väckts till lif, ständigt framhållits de ömsesidiga fördelarna för så väl utställningen som museet, om museibyggnaden kunde i sin helhet så utföras, att han för utställningen blefve användbar;

hvarjämte museet, under förutsättning att byggnadsfrågan i samband härmed skulle kunna ordnas, erbjudit utställningen rättighet att afgiftsfritt disponera byggnaden jämte omgifvande mark. Härför skulle visserligen fordrats en betydande summa, så stor, att hon näppeligen kunde belasta utställningens budget, men det ansågs i vida kretsar, att för gynnandet på en gång af tvänne så stora fosterländska företag borde goda utsikter finnas att genom erhållande af tillstånd till ett penningelotteri — ett dylikt var för utställningen i alla händelser föreslaget — kunna anskaffa det behöfliga beloppet. Beklagligtvis blef i riksdagen hela frågan om utställningen så fördröjd, att, sedan Kungl. Maj:ts beslut om utställningen i juni 1895 kungjorts och museets styrelse därefter ingifvit ansökan om tillstånd till ett lotteri, det af vederbörande ansågs så vanskligt att kunna till utställningen hinna få det återstående af byggnaden uppfördt, att museets framställning afslogs.

För att dock kunna hålla den möjlighet till byggnadens uppförande, som i slutet af 1894 förefans, öppen, var det alldeles nödvändigt att utföra en del arbeten utan att afvakta resultatet af lotteriansökningen. Men då byggnadsfonden icke lämnade tillgång därtill, måste museets styrelse i erbjudandet till utställningskommitén af den 31 okt. 1894 äfven göra till vilkor, att ett lån å 100,000 kronor skulle tillhandahållas museet för grundläggning, sockel och anskaffande af fasadsandsten till byggnadens återstående delar.

Under förhandlingarna med kommitén hade museet, med hänsyn till möjligheten att hela museibyggnaden icke skulle kunna inom bestämd tid uppföras, äfven framstält andra vilkor för områdets och byggnadens upplåtande åt utställningen, hvarigenom dock byggnadsarbetet i alla fall kunde främjas. Dessa vilkor bestämdes så, att utställningen för att få förfoga öfver den museibyggnaden omgifvande marken skulle åtaga sig dess planerande och ordnande för all framtid, hvarjämte utställningen genom bekostande af en del likaledes för framtiden afsedda arbeten i museibyggnaden där skulle erhålla ett utrymme till ett pris, som ej öfverstege, hvad motsvarande utrymme skulle kosta i en tillfällig byggnad.

Genom denna anordning minskades visserligen betydligt fördelarna å båda sidor, men tillräckligt återstod dock för att göra äfven en sådan lösning af saken önskvärd. Hade, såsom man tänkt, hela den nu uppförda delen af byggnaden blifvit använd, borde utställningen på den samma hafva nedlagt öfver 75,000 kronor, men då vid den slutliga uppgörelsen utställningen ej ville i så stor utsträckning använda den samma, nedbragtes kostnadsbeloppet för de arbeten å byggnadens konstruktiva delar, som utställningen hade att bekosta, till endast 35,500 kronor. Ehuru således museet ej på långt när genom upplåtelsen erhöll den fördel, som afsetts, är det dock att hoppas, att det alltid skall räknas museet till godo att hafva genom sina medgifvanden rent af *möjliggjort* utställningens hållande på denna plats, hvilken genom sitt bekväma och vackra läge måste anses vara den yppersta, som kunnat erhållas.

De arbeten, som under 1895 kommo till utförande å museibyggnaden, föranleddes således hufvudsakligen af den tillämnade utställningen. De utgjordes dels af de arbeten på byggnadens midtparti och södra del, som utfördes med ofvan nämda upplånade medel, dels af de arbeten, som omedelbart bekostades af utställningen. På museets egen bekostnad fullbordades dess utom dels den uppförda norra delens yttre, hvaraf särskildt märkes den präktiga i sandsten och kalksten utförda balustraden å stora taklisten jämte sträfpelarnas slutkrön, dels återstående fogstrykning af byggnadens yttre, hvarjämte invändigt de stora hvalfbågarna öfver hallen mellan pelarna murades. Likaledes bekostade museet själft, förutom en del andra mindre arbeten, putsningsarbetet i hvalf och kupor öfver hallen. Synnerlig omsorg, noggrannhet och yrkesskicklighet erfordrades för det konstruktift riktiga utförandet af alla dessa hvalfkappor och rikt profilerade, hvar andra skärande bågar och strålar.

Grundläggningsarbetet för södra delen af museibyggnaden tog sin början strax på nyåret 1895 och fortgick oafbrutet till i juni samma år, då det var färdigt, hvarefter grunden till midtpartiet lades. Redan i slutet af april började den höga granitsockeln att uppmuras på den då färdiga grundmuren och var i juli uppförd så långt, som för året borde ske, nämligen till södra delens

östra framsida, sydöstra tornet samt kaféflygeln. Öfriga delar utfördes icke, emedan de skulle hafva varit hindrande för utställningen, så som planen för den sammas ordnande och museets provisoriska tillbyggnad slutligen bestämts, då möjligheten till museets färdigbyggande till utställningen försvunnit. Grundläggningen utfördes såsom förut af herr N. P. Gerlofsson, och sockeln levererades i samma vackra ljusgrå sundbybergsgranit som till byggnadens norra del af hrr J. G. Rehn, P. O. Olander och Melcher Pettersson.

Den till de återstående delarna af byggnadens fasader erforderliga sandstenen hopsamlades i samma trakt, hvarifrån den förut använda tagits, nämligen Björkön i Roslagen, och höggs samt tuktades äfven därstädes för att undvika onödig transport af den råa stenen. Arbetet härför pågick under större delen af året med omkring 12 man, och stenen hitfördes samt upplades tills vidare i de i museibyggnadens södra del anlagda källare, som äro afsedda att en gång visa trogna bilder af gamla tiders fängelsehålor.

För de 35,500 kronor, med hvilka utställningen bidragit till byggnadsarbetets fortgång, bekostades fönsterkarmar med bågar och glas till hela den uppförda byggnaden samt murning af hvalfven dels öfver stora hallen, dels öfver alla lokalerna i bottenvåningen. De stora runda inre takfönstren i hvalfven öfver hallen, utförda af järnspant i kupolform, med mattslipadt glas, ingingo äfven i denna summa, men blefvo först i början af 1896 färdiga för uppsättning.

Sedan hvalfmurnings- och putsningsarbetena fullbordats, så att de betydliga invändiga byggnadställningarna kunde borttagas, har också hallens form och proportioner först kunnat rätt uppfattas, och han visar sig verkligt öfverraskande ståtlig — därom har blott hörts en mening.

Sedan nämda, för museibyggnadens tillfälliga användning af utställningen bekostade arbeten i början af 1896 afslutats, utfördes endast några mindre arbeten, till dess man i juli månad kunde fortsätta med att enligt de fastställda ritningarna fullborda en del af stora hallen, nämligen norra fondpartiet jämte närmaste pelarparti å hallens västra sida.

Dessa arbeten bestodo hufvudsakligen i inmurning af återstående hvalf- och dörromfattningar, listverk, konsoler, en större rikt ornerad balkong m. m., alt af mölnbomarmor; vidare af uppsättning af kolonner af kolmårdsmarmor, panelverk af så väl sten som trä, murning och putsning af hvalfkupor samt inläggning af bjälklag. Utom dessa arbeten, hvilka voro beräknade att afslutas först på våren 1897, utfördes i byggnadens inre endast putsning af bottenvåningens östra del, hvilket äfven bekostats af utställningen.

I det yttre tillkom, oafsedt den provisoriska tillbyggnad, som utställningen låtit utföra, intet annat än en på norra gafvelspetsen uppsatt, å fabrikör A. Lindströms verkstad efter modell af bildhuggaren C. Malmqvist i koppar synnerligt väl drifven figur, föreställande en väpnare i 1500-talets dräkt.

Byggnadens arkitekt är, såsom bekant, professor I. G. Clason. Ingeniör C. G. Norström och byggmästaren H. Larsson hafva fortfarande handhaft ledningen af byggnadsarbetena, vid hvilka under de båda ifrågavarande åren sysselsatts i medeltal omkring 60 man.

Utgifterna för museibyggnaden uppgingo vid 1895 års slut till kr. 562,037: 35 och vid 1896 års slut till kr. 630,314: 44. I dessa summor ingå kostnader för tomt, pristäflan, arkitektarfvoden, jordschaktning för byggnadens återstående del m. fl. poster, som äro gemensamma för hela byggnaden och således ej belasta blott den nu uppförda delen.

I sammanhang härmed må nämnas, att fröken H. Hierta år 1895 till museets byggnadsfond skänkt 1,000 kr.

Museets byggnadsfond utgjorde vid slutet af år 1895, sedan utgifterna för året, kr. 32,537: 98, afdragits, 64,558 kr. 35 öre. Under år 1896 ökades byggnadsfonden med kr. 1,036: 40 och utgjorde vid årets slut — efter afdrag af utgifterna, kr. 30,436: 50 — 35,158 kr. 25 öre. Utom nämda belopp nedlades i arbeten å museibyggnaden år 1895 kr. 82,804: 89 och år 1896 kr. 2,357: 30, hvilka medel anskaffats genom upplåning för att, såsom ofvan nämts, upprätthålla möjligheten att till Allmänna konst- och industriutställningen 1897

hinna uppföra hela byggnaden, hvarjämte sist nämda år dess utom af utställningen bekostades arbeten å byggnaden till ett belopp af kr. 35,483: 29.

Under åren 1895 och 1896 tillföllo flere större penningedonationer Nordiska museet. Bland dessa märkes 1895 den gåfva af 15,000 kr., hvilken framlidna fru E. Benedicks, f. Benedicks, genom testamentariska förordnanden af den 11 dec. 1890 och den 5 juli 1893 öfverlämnat till museet, och hvaraf 5,000 kr. skulle användas för museet och 10,000 kr. för anläggningarna på Skansen. Beloppet utbetalades till museet i slutet af året. I sammanhang härmed må omtalas, att samma gifvarinna några månader före sin död skänkte museet 2,000 kr.

Den 7 okt. 1896 öfverlämnades till Nordiska museet den storartade gåfva af 100,000 kr., hvilken den för några år sedan aflidne finske mecenaten dr H. F. Antell genom testamente af den 1 okt. 1891 donerat till museet. Det skänkta kapitalet skall i enlighet med gifvarens önskan förblifva orubbadt och bilda en fond, hvaraf räntan får användas till museets löpande utgifter.[1]

Såsom bidrag till gäldande af köpeskillingen för museets år 1896 nyförvärfvade område Nedre Skansen har H. M. Drottning Sofia behagat teckna ett belopp af 1,000 kr., afsedt att utbetalas under fyra års tid med en årlig summa af 250 kr. Likaså har fru A. Wallenberg, f. von Sydow, för samma ändamål utlofvat 1,000 kr.

Vidare har H. K. H. Prins Karl till den å Skansen uppförda Håsjöstapeln äfven under åren 1895 och 1896 skänkt 500 kr. hvartdera året.

Bland öfriga större penningebidrag, som under de båda ifrågavarande åren lämnats för olika ändamål, märkas: af apotekaren G. Cavalli i Sköfde 5,000 kr.; af museets styresman dr A. Hazelius 2,500 kr.; af ingeniör C. A. Söderlund 1,500 kr.; af byggmästaren J. Andersson, grosshandlarne F. Bünsow och I. Hirsch samt godsegaren A. R. Holm i Kvibille hvardera 1,000 kr.; af fru H. Berg,

[1] Se sid. 186.

f. Bligh, 500 kr. och af fru C. Wijk, f. Dickson, i Göteborg likaså 500 kr.[1]

Till förmån för Skansen gafs år 1895 ett par soaréer, af hvilka den första, en landsmålsoaré i hotell W6, den 5 mars anordnades af literatören K. P. Rosén (»Jödde i Göljaryd») och Svenska folkdansens vänner m. fl. Den andra soarén gafs i Vetenskapsakademiens hörsal den 15 dec. och upptog å programmet sång af Bellmanskören under anförande af direktör E. Åkerberg, berättelser och visor på bygdemål, m. m.

Museets inkomster under år 1895[2] utgjorde kr. 60,025: 76 och utgifterna kr. 75,262: 12. Skansens inkomster under samma tid uppgingo till kr. 115,490: 15, dess utgifter till kr. 99,716: 38. Museets skuld uppgick vid slutet af år 1895 till kr. 152,378: 08. För hela denna skuld har museets styresman genom sitt öfverlåtelsebref af den 18 april 1880 åtagit sig ett personligt ansvar. Om inkomsters och utgifters fördelning på olika poster se sid. 262 och följande.

Antalet personer, som år 1895 till museet lämnade gåfvor af egentliga museiföremål, var 346 och år 1896 433; de skänkta föremålen utgjorde 1895 öfver 3,700 och 1896 öfver 5,000. Till anläggningarna på Skansen lämnades 1895 gåfvor af 271 personer och 1896 af 193. Se för öfrigt sid. 199 och följande.

Hela inköpsumman af föremål, hänförliga till museisamlingarna, uppgick år 1895, fraktkostnader inräknade, till 17,148 kr. 82 öre.

Samlingarna voro vid 1896 års utgång brandförsäkrade till ett värde af 810,200 kr., och museets båda egendomar i staden (nr 77 och 79 Drottninggatan), byggnaderna å Lejonslätten, Skansen samt

[1] Jfr sid. 225 o. f.

[2] Då bokslutet för år 1896 vid denna årsberättelses utarbetning ej ännu hunnit afslutas, meddelas här endast ställningen vid 1895 års slut.

Bredablicks torn till ett sammanlagdt värde af 664,850 kr. Försäkringsafgifterna under samma år uppgingo till 1,927 kr. 47 öre.

Bland 1895 och 1896 års förvärf till museets skilda afdelningar må följande saker här anföras.

Till den *förhistoriska afdelningen* har museet jämte några stenyxor af vanlig typ lyckats erhålla flere skiffervapen och redskap från den lapska stenåldern, alla påträffade i Ångermanland; en hålcelt af brons, som 1894 hittades å torrlagd sankmark i Ösby i Hvittinge socken i Uppland, samt delar af en bronsbuckla, som 1892 kom i dagen vid plöjning af en åker på Vingnäs egor i Resele socken i Ångermanland. För belysning af grafskicket under stenåldern har anskaffats en modell af en gånggrift, och meningen är att småningom äfven för andra äldre tidskeden skaffa liknande åskådningsmaterial.

Till *allmogeafdelningen*. Från Skåne: ask af trä, i form af en bok och prydd med naiva och i starka färger målade reliefsniderier, som framställa bland annat allmogefolk i bygdedräkt samt den helige Göran i strid med draken, där riddaren, hvilken tydligen tänkts som en af Karl XII:s bussar till häst, uppträder i trekantig hatt och kragstöflar. Vidare tre julbonader, målade på väf; brudgumsskjorta med konstfärdiga broderier; ett par brudlister, drättaduk och ett löfspänne, hvilket synes hafva varit ett i Skåne tämligen sällsynt smycke.

Från Halland har museet vid köpet af Oktorpsgården (se sid. 152) erhållit en större samling husgeråd, möbler, väfnader, målningar, åkerbruksredskap och äfven dräkter, af så mycket större intresse, som hela samlingen förskrifver sig från ett och samma bo och följaktligen ger en helgjuten bild af inventariet i ett halländskt bondhem under 1700-talet. Bland dessa saker, som införlifvats med museets hallandsgård å Skansen, må särskildt framhållas det gamla präktiga högstolsbordet i 1600-talets stil, ett mindre hörnskåp i

samma stil, åtskilligt gammalt ler- och glasgods samt den vackra uppsatsen af kopparkittlar. Af öfriga förvärf från Halland förtjänar äfven nämnas ett medeltidsmycke af silfver, i form af ett klöfverbladskors, med kedja och prydt å ena sidan med en madonnabild och bokstäfverna A. M. G. P., begynnelsebokstäfverna till änglahälsningen Ave Maria gratia plena, fastlödda dels å korsarmarna, dels å stammens fot och topp. Andra sidan prydes af de fyra evangelisternes attribut; ett å krysset ursprungligen här anbragt krusifix är bortfallet.

Från Småland: flere särdeles vackra bänkdynor, väfda i flamsk med mönster af växtmotiv och djurbilder i kraftiga färger och goda färgsammanställningar; tenntallrik med årtalet 1637; flaska af lergods, med inskriften ANNO 1663 TEN ANDRA MARSI, och en intressant ölbolle af trä, prydd med målningar i svart på röd botten, samt slutligen ett »armakläde» eller en »hviva»[1] af hvitt linne med hvitsömsbroderier, som bars såsom dok och hörde till värendskvinnornas riddräkt, då de färdades till kyrkan.

Från Västergötland: kvinnodräkt från Gudhems härad.

Från Östergötland: brudpäll af hvitt siden med broderade blommor i silke och guld; mans- och kvinnodräkt från Ydre härad; strödda husgeråd, såsom dryckeskärl, ostkar, lunor m. m., samt en gammal ökstock, hittad på öfver en meters djup vid odling af en mad å Laggarps egendom.

Från Gotland: karmfat af lergods; glasflaska af gammal form, med egendomlig ornering; bägare af silfver, samt tre svampdosor af samma metall.

Från Södermanland: mansdräkt från Västra Vingåker; ett par brudskor af hvitt skinn, med bottnar och klackar af näfver samt prydda med besättning och annan utstyrsel af svart och rödt skinn; bälte, förkläde m. m., hörande till kvinnodräkt från Österåker; yxa med mycket svängd ägg och prydd med instämplade stjärnor

[1] Namnet skrefs *hviver* i medeltidsvenskan med betydelse af kvinlig hufvudbonad, dok, hufvudkläde. En föreskrift i Codex Bildstenianus bjuder, att »quinna scal hwiuadh i kirkiu ganga». Värendsdräkten hade altså, åtminstone hvad hufvudbonaden angick, mycket gamla anor. (Jfr. K. F. SÖDERWALL: *Ordbok öfver svenska medeltidsspråket*. H. 8 och 9. Lund 1888. S. 541.)

m.' m., sannolikt en käppyxa från 1500- eller början af 1600-talet.

Från Uppland: brudpäll af kinesiskt siden med tryckta mönster, blommor, frukter och djurbilder på grågrön botten.

Från Västmanland: svärdformig runstaf med gyllentalet þ (III) vid nyårsdagen; ältstenar från Kila socken, med uppgift, att dylika ännu i senare tid tillverkats för att å ett snöre hängas kring halsen på barn, som lida af ältan.

Från Dalarna: armborst med spännare och skäkta; runstaf med gyllentalet þ vid 1 januari; brudbälte från Orsa, af läder, med mässingsbeslag och vidhängande knif, nyckel och nålhus. Slutligen må äfven nämnas ett par isläggar af klufna och undertill glättade ben, hvilka användts såsom skridskor; en utmärkt vacker pryska, hörande till Rättviks sockens kulldräkt, samt en »vallsticka» af trä, hvilken tillhört Fryksås fäbodlag och brukats för att angifva, hos hvilken turen att ombesörja kreaturens vallning fans.

Från Gästrikland: kafvelbräde från 1645; oststjärna; fat af lergods, från 1746; brödstämplar af trä, m. m.

Från Helsingland: egendomlig tröskvält samt en släde, »bredsläde», från 1802, med målade blomkransar på svart botten.

Från Jämtland har museet förvärfvat sig vackra lappsaker, hufvudsakligen från Ovikens och Frostvikens socknar. Häraf må nämnas ett par akjor, packkorgar, renselar, kasttömmar, bälten med tenn- och pärlbroderi, dräkter, brudkrona af mässing, samt strödda husgeråd. Dessa saker, som på ett förträffligt sätt fullständiga museets förutvarande samlingar af lapska etnografiska föremål från nämda socknar, ega sitt största intresse såsom prof på lapsk odling i öfvergångsskede till svensk.

Från Ångermanland. Äfven från denna bygd har museet erhållit en god skörd af bohag, såsom fat, skålar, ostkärl, kontar m. m. af näfver, mangelbräden, däraf ett från 1670, selkrokar, rockhufvud, ett rikt snidadt klockfoder o. s. v., delvis af mycket gamla former och sirade på olikartade, för bygden karakteristiska sätt med skärning och målning.

Från Lappland. Af rent lapska föremål, som ingå i museets senare förvärf, må nämnas en renhornsgren, prydd med inristade bilder af renar och lappar med tält och njalla m. m., ursprungligen ämnad till hålk för den spjutspets, som satt instucken i skidstafvens öfre ände. Såsom en stor sällsynthet må äfven omtalas ett trollbälte från Vilhelmina socken i Åsele lappmark, hvilket gått i arf i samma lappsläkt under flere led. Bältet är af läder, hopsatt på två ställen med benspännen samt fullhängdt med smycken af silfver, mässing och ben, en björntand samt pungar innehållande benbitar, fogelben o. dyl.

Äfven från Norge har museet liksom under föregående år lykkats erhålla ansenliga tillökningar, bestående af textila och skulpterade arbeten. Sålunda har af norska väfnader förvärfvats ett 10-tal »tæpper» och 14 »puteovertræk», utförda i rödlakans- och gobelinsteknik och i allmänhet mycket väl bibehållna. Bland träarbeten märkas flere vackra kafveldon, skåp och tavletter samt en stor mängd ölbollar, de senare såsom vanligt ofta försedda med inskrifter af om hvart annat allvarligt och skämtsamt innehåll. Som prof på denna allmogediktnings hållning må anföras följande från nämda bollar lånade rim:

Kraever du Meere end Tønden Kand give,
da ſkal ieg dig paa dørren uddrive. Aº 1744.

Jeg Er en ſaadan Vaert,
Joe mere Laget Dricker
Joe mere er det Kiaert,
men naar Du Vil ad dören gaae
ſaae vil Jeg pongen pase (passe) paae. 1779.

Min alder ingen ved,
Jeg var af Tiden kied,
men maleren den gode mand
han ſatte mig i stand.

Hiertte Kone vil du Tappe,
skal Jeg kyſſe di og Klappe. Anno 1785.

Jeg dricker noch en Tørſtig til,
ſom manden er, ieg ſkienkke vil. Jnbor Ols datter. Anno 1803.

Drek Ollet Det ſnareſt Du kan,
ti tiden den rinder som ſtømende van,
ti giøre Døden en ende med venerne. ar 1816.

Jeg er Faders baeſte ven,
Følger Moer til Kielderen,
god Taar min ven.

I allmänhet äro dessa bollar af en jämförelsevis ny tid — den älsta bär årtalet 1744 och den yngsta 1850 — men såsom prof på den seghet, med hvilken Nordens allmoge håller fast vid gamla bruk, ega de, oafsedt sitt värde såsom ett fullständigande af museets förutvarande samling af norska gilleskärl, stort intresse.

Kolonibestyrer C. Brummerstedt i Julianehaab, som vid flere tillfällen visat sig vara en för museets sak varmt intresserad man, har till den grönländska afdelningen skänkt dels materialier till ett sydgrönländskt vinterhus, sådant det bygges af eskimåerne, dels flere eskimådräkter samt åtskilliga smärre föremål, såsom sypåsar, halsband, dockor m. fl. ur etnografisk synpunkt värdefulla föremål från Grönlands ostkust.

Till museets finska afdelning har genom amanuensen F. R. Martins välvilliga medverkan förvärfvats ett betydande antal föremål, omfattande så väl delar af dräkter som husgeråd m. m. och af stort värde för kännedomen om den svensk-finska odlingens utbredning åt öster. Se vidare sid. 140.

Slutligen må bland förvärf äfven anföras en ovanligt liten snibbskål utan känd fyndort, med en delvis utplånad inskrift, som börjar:

Drick och war lusstigh
derhos Gudhfruchtig ...
J umgienghe war åhrligh
och i sångin kiårlig ...

och årtalet 1662 (?) — årtalets sista siffra är otydlig. Vidare ett par groteska, men förträffligt skurna masker från Bayern, möjligen härstammande från Salzburg eller Tyrolen och utan tvifvel använda i de i dessa trakter fordom allmänna passions-, jul- och Nikolausspelen.

Till *handtverks- och skråafdelningen* hafva liksom under närmast föregående år och särskildt genom inköp från de hammerska samlingarna gjorts flere intressanta förvärf. Af Stockholms gamla skråminnen har museet sålunda lyckats införlifva med sina hithörande samlingar: »Artiklar för Sporemakare Skrå i Stockholm», handskrift från 1656; en stor silfverbägare från 1788, prydd med girlander och en medaljong med inskriften: *Tillhörig Logarvare Gesellskapet i Stockholm;* två silfverskedar, den ena med inskriften: *Gefellen und Iünger Löffel A:o 1745 d 10 Juny*, hvilka tillhört Stockholms klen- och pistolsmedsgesällskap; sigillstamp med inskriften: BYGMESTARE: EMBETE: SIGILL. STOCKHOLM, samt en sigillstamp med inskriften STOLMAK. EMB. SIG. I STOCKHOLM omkring en stol och årtalet 1664. Såsom en stor sällsynthet må anföras tunnbindargesällskapets i Stockholm »Åmskådnings Regel», bestående af en liten oval och fodralformig låda af trä, med å båda insidorna uppklistrade namnförteckningar, upptagande ämbetets gesäller med åldermannen Christ. Hartung, som innehade åldermanskapet 1771—1802. För öfrigt må nämnas en samling gesällbref från 1700—1800-talen; vackra gesällprof, utförda inom glasmästaryrket och bestående af lykta samt skyltar och fönster af olikfärgadt glas i blyomfattning; skomakargesällföreningens låda af järn, med åltgesällens klubba från 1781, och föreningens handlingar, bestående af protokoll, räkenskapsböcker och matriklar för åren 1858—1896.

Såsom närmast hörande under denna afdelning må slutligen nämnas Järnkramhandelssocietetens i Stockholm handlingar, omfattande tiden 1651—1874. Denna samling, som består af fyra digra volymer, däraf två i praktband, från 1710 och 1779, innehåller jämte matriklar och räkenskaper en stor del handlingar af öfvervägande kulturhistoriskt intresse, i det de lämna en inblick i 1600- och 1700-

talens handelsförhållanden och näringsväsen. De upplysa, hvarifrån handelslagren hemtades, visa under olika tider gängse varupris, hvilka åtgärder, som vidtogos för att hindra främlingar att, societeten till »prejuditz», kräma med järnvaror, huru biträden uppfostrades, huru rättigheter att idka järnkramhandel vans, huru fattiga medlemmar och järnkrämaränkor understöddes, m. m. Belysande för 1600-talets sätt att skaffa ämnesvenner är en kunglig förordning, dagtecknad 1654, som föranledts af en rigaborgare Rademakers ansökan att från utrikes ort till Riga få införskrifva åtskillige mästare och klensmeder, som voro skicklige att arbeta i järn, koppar och mässing. Med bifall till ansökan förordnade nämligen K. M:t, att 100 unge soldater af Liflands garnison skulle ställas till de inflyttade mästarnes tjänst för att på vissa vilkor lära deras yrken och sedan som fullärde hit in i riket (Sverge) transporteras och planteras vid Eskilstuna och Torshälla.

Från Jönköping: tvänne välkommor, som tillhört stockmakargesällerne i Jönköping, den ena af tenn, med tre silfverskyltar från 1715 och 1777 samt inskriften: DENNA WÄLKOMMAN KOMMER STOCKEMAKARE GESELLERNA TILL. JÖNKIÖPING D. 19 DECMBR 1744, den andra af masurbjörk samt omgjordad af två band af hvit metall, med öglor för skyltar. Anmärkas bör, att museet i sin svenska samling af skråpokaler icke förut eger någon af trä, hvarför denna välkomma kan anses såsom en stor sällsynthet och ett mycket värdefullt förvärf.

Från Borås: stadens snickarämbetes namnlista från 1767, uppklistrad på insidan af en liten rektangulär låda af ek.

Från Norrköping: ämbetslåda från 1688, samt skråartiklar från samma år och handlingar från 1692—1789, hvilka tillhört stadens hattmakarämbete.

Från Vadstena: ämbetslåda, prydd med en sax i rund sköld, stödd af två lejon, och årtalet 1660 samt bokstäfverna I L M. M K. I G S i inlagdt arbete. Denna låda, som hör till de prydligaste museet eger, uppgifves hafva tillhört nyssnämda stads skräddarämbete.

Från Visby: glasruta med inskriften: BEND LARSON FERBER 1698 och en blå hand såsom vapen, sannolikt färgaremblem.

Från Askersund: sigillstamp från 1781, hvilken tillhört stadens kopparslagarämbete.

Från Uppsala: snickarämbetets i Uppsala protokoll, förda under åren 1844—1857.

Från Arboga: ämbetslåda, prydd med beslag och listverk, hvilken tillhört nämda stads guldsmedsämbete.

Från Västerås: tvänne små skåp af lergods, med målningar i flere färger och inskriften: *Anders Wadberg 1748. Westeråhs*, m. m.

Från Tyskland har museet, hufvudsakligen genom en där bosatt vän och främjare af museets sak, lyckats förvärfva en stor samling skråstampar från tiden emellan 1601—1721, hvilka genom sin stora frändskap med de svenska af samma slag ega ett för kännedomen af vårt skråväsens utveckling särskildt intresse. Hit höra också flere Zunftzeichen, bland hvilka må anföras ett från 1625, af drifven koppar, med en ridsadel, och ett af tenn, med årtalet 1686 och inskriften: *Ein Ehrbare Bruderschaft der Tuch Knappen*, m. m.

Afdelningen för arbetets historia har erhållit en mångsidig tillökning, dels af redskap och verktyg, dels af vetenskapliga instrument för olika yrken och grenar af mänsklig verksamhet. Såsom ett bland de anmärkningsvärdaste bland hithörande förvärf må nämnas en samling brödformar, antagligen för pepparkaksbakning, med omständligt utförda bilder af män och kvinnor i 1500- och 1600-talens rikaste dräkter, madonnor, lindebarn, hästar, frukter m. m. Dessa formar, som bestå af två halfvor, hvardera med en sida af den bild, som skulle formas, äro skurna i trä och stundom öfver en half meter långa. Säkerligen äro de ganska gamla och torde kunna räknas till säilsyntheterna i ett museum. För öfrigt må anföras en blyvinn från 1667, ett slags hjul, hvarpå blyfattningen till rutorna i gamla tiders fönster drogs; en samling graverade stansar och stockar af metall, för prässning af bokryggar och salmbokspärmar. Pärmstockarna äro alltid prydda med rik ornering, hvari ej sällan rimmade inskrifter ingå. Som prof på dessa naiva, men trohjärtade minnesverser må följande anföras:

Bok med Hiertat Jag Tig gifwer
Och Tin Wän i Döden Blifwer.

eller

Gud ſigna Dig min Wän;
ſom denna Bok mig gaf
Jag ſkal och lära den,
til des iag lägs i Graaf.

Vidare trästockar, som tillhört ett kattunstryckeri; redskap från det gamla lundströmska boktryckeriet i Jönköping, hvarifrån museet förut erhållit en samling liknande redskap af framstående kulturhistoriskt värde;[1] en rikhaltig samling guldsmedstansar från förra hälften af vårt århundrade, hvilka äro af intresse för kännedomen om de mönster, som under den tiden voro förherskande i smycken och andra alster af guldsmedskonst; en större samling (226) prof på knyplade spetsar, samt slutligen en samling mikroskop och solur, af hvilka sistnämda ett är märkt: *Philip Jacob Thelott, Ups. 1676.*

Till *farmaceutiska afdelningen:* apoteksskylt i form af ett liggande lejon, från Landskrona; medikamentskista, innehållande ett förråd af burkar, flaskor m. m., hvilken, enligt en å den samma anbragt inskrift, tillhört »Westgiötha Dahls Kg:t Reg:te», samt strödda apotekskärl.

Till *afdelningen för minnen från det gamla Stockholm* hafva bland annat gjorts följande förvärf: värdshusskyltar, som tillhört dels den från 1600-talet härstammande och år 1895 stängda källaren »Remmaren»,[2] hvilken hade sin lokal i det nu rifna huset nr 34 Österlånggatan, dels det för länge sedan upphörda »Franska

[1] Jfr *Meddelanden från Samfundet för Nordiska museets främjande 1893 och 1894.* Stockholm 1895. S. 91.

[2] »Remmarens» skylt finnes afbildad i *Gamla Stockholm* af C. Lundin och A. Strindberg, Stockholm 1880—1882, s. 20, bild 18, samt i *Meddelanden från Svenska Slöjdföreningen år 1895*, s. 46.

Värdshuset» på Djurgården och dels »Blå Ankaret» vid Gråmunkegränd; två glasmästarskyltar från den gamla stafverbergska glasmästarverkstaden vid Stora Nygatan; hofslageriskylt af sandsten, märkt »Johan Karsten 175(?)», samt optisk telegraf och tidkula från Navigationskolans hus vid Mosebacke torg.

Museets vackra samling af stenornament har under åren 1895 och 1896 ökats med flere värdefulla föremål, som utgjort prydnader å numera rifna byggnader inom hufvudstaden. Sålunda det å gamla operahusets hufvudfasad uppsatta, i sandsten huggna riksvapnet, omgifvet af två lejon. Vidare sandstensreliefer,[1] som en gång prydt det bekanta, år 1825 nedbrunna De la Gardieska palatset »Makalös» (Dramatiska teatern), erhållna vid rifningen af Almska stiftelsens hus vid Biblioteksgatan 18, i hvars sockel de i senare tid varit inmurade. Från det s. k. Keijserska huset vid Rödbodtorget hafva erhållits intressanta barockornament (maskaroner m. m.) af sandsten, hvilka ursprungligen smyckat det s. k. Schulzenheimska huset, som år 1874 fick lämna plats för det nuvarande Järnkontorets. Bland dessa finnes äfven adliga ätten Tungels vapen, hvilket hänvisar på palatsets byggherre och förste egare, hofkansleren Nils Nilsson Tungel (f. 1592, d. 1665). Denne, som gynnades af drottning Kristina, erhöll af henne grunden och en tacktäckning af koppar till ifrågavarande hus, såsom man finner af en från samma håll kommen minnestafla af sten, hvars i form af distikon affattade inskrift lyder sålunda: REGINA ARCTOIS QUÆ GENTIBUS IMPERAT HISCE | AEDIBUS ET FUNDUM ET CUPREA TECTA DEDIT | TESTATUR SAXO NICOLAUS TUNGEL IN ISTO | NE SUA POSTERITAS DEMEMINISCE QUEAT. Till denna samling höra äfven en ståtlig med årtalet 1656 märkt sandstensportal med snidade portdörrar, från det år 1896 rifna huset nr 36 Österlånggatan, samt två pelare med baser och kapitäl af sandsten, från det gamla hofstallet på Helgeandsholmen.

För öfrigt har museet från skilda håll erhållit: målade kakel från 1700-talet, järngaller, portklappar, brandredskap m. m. Slutligen förtjänar särskildt framhållas ett 70-tal utsikter af byggnader,

[1] De finnas omtalade med afbildning hos C. LUNDIN och A. STRINDBERG: anf. arb., s. 226, bild 95.

gator och gränder från olika delar af hufvudstaden, som genom nutidens rastlösa byggnadsverksamhet ombildats. Denna samling, hopbragt af framlidne postförvaltaren J. A. LINDHOLM och af honom genom testamentariskt förordnande öfverlämnad till Nordiska museet, består af målningar i olja och akvarell, penntecknings m. m. af C. V. Blom, P. V. Cedergren, V. Forsell, H. Reuterdahl, C. Skånberg, E. Toll, A. Wallander m. fl.

Till den *kyrkliga afdelningen:* furuplanka, prydd med ett rankornament i romansk stil. Plankan, som tillvaratagits vid rifningen af Väfversunda gamla kyrka i Östergötland, hör till de största sällsyntheterna i Nordens museer. Från Jakobs och Johannes församlingar i Stockholm har öfverlämnats en samling kalkdukar af siden med silke- och guldbroderier, och genom uppköpare har museet lyckats öfverkomma en romansk kyrkdörrsring af järn, samt flere medeltida dörrbeslag af samma metall.

I detta sammanhang torde ock kunna anföras en samling föremål, hörande till den mosaiska kulten. Viktigast bland dessa torde vara en mindre, mycket sällsynt lampa af silfver, som nytjades vid judarnes ljusfest, »hanuka», svarande emot den kristna julen; vidare en taklampa af brons, som enligt en graverad hebreisk inskrift 1465 skänktes till en synagoga i Schlesien till minne af en purimsfest; tennfat med inskrifter, samt slutligen en amulett, hvilken användts som skydd för små barn mot svårare åkommor under tandsprickningen.

Till *samlingen af musikinstrument* hafva bland annat förvärfvats: klaver af instrumentmakarne »Pehr Lindholm, Stockholm 1780» och »Pehr Lundborg i Stockholm 1790»; »flygelforte piano» af »Joh. Eric Berglöf i Stockholm 1828»; mahognyklaver af egendomlig form, som tillhört musikern L. A. E. Passy, förfärdigadt af »J. C. Dietz fils à Paris 1824»; positiv med orgelverk, af mahogny, i kejsarstil och enligt en vidfäst etikett ett arbete af: »Davrainville fils . . à Paris, Facteur d'Orgues Mécanicien, Connu pour les orgues d'Appartements propres à faire danser», o. s. v.

Till *vapensamlingen:* krutkammare till bakladdningskanon från 1400-talet, jordfynd från Helgeandsholmen; kruthorn af renhorn, siradt med reliefsniderier i 1500-talets stil, samt flere kanoner af yngre tid.

Till *afdelningen för straffredskap och fångvård:* klagoskrift, korsstyngsbroderi på stramalj, utfördt på »Jönköpings Bastil den 10 Desämber 1805» af Mätta Charlotta Fock, född Ridderbjelke, som 1810 dömdes att mista högra handen, halshuggas och å bål brännas för giftmord å sin man och två af sina barn.[1]

Till *afdelningen för de högre ståndens* har museet genom gåfvor och inköp förvärfvat både värdefulla och rikhaltiga bidrag, af hvilka en stor del härstammar från de bekanta hammerska konstsamlingarna, hvilkas sjätte afdelning försåldes å auktioner i Köln den 28 okt.—7 nov. 1895. Bland sådana nyförvärfvade föremål äro följande särskildt beaktansvärda: sköldebref för löjtnant Jakob Alnoor, adlad af Alnord, dagtecknadt den 13 sept. 1772; sigillstampar, som tillhört medlemmar af grefliga ätten Gyllenborg och adliga ätten af Sandeberg, grefliga ätten Piper och friherrliga ätten Armfelt, grefliga ätten Stenbock och friherrliga ätten Rosenhane, friherrliga ätterna v. Platen och v. Stedingk, adliga ätterna Adlercreutz och Krebs, alla alliansvapen, samt friherrliga ätterna Cederhielm, Koskull, Ribbing af Koberg, adliga ätterna Bäck af Finland, Gyllenadler, Rosenstråhle, Wrangel af Sausis och Ögnelod.

Af den genom konung Gustaf III år 1778 införda s. k. svenska dräkten har museet erhållit fyra fullständiga manskostymer, förfärdigade af olika väfnader, nämligen en af purpursammet, garnerad med guldtyg och guldsnodder, eller den s. k. mindre serafimerdräkten; en af ljusblått siden, garnerad med hvitt siden, hvita silkessnodder och galler; en af svart siden, garnerad med brandrödt siden, »couleur de feu», eller den vanliga tjänstemannadräkten, samt en af

[1] Se härom G. Anrep: *Svenska adelns ättar-taflor.* D. 1. S. 843. Tab. 26.

svart ylle, som bars af de borgerliga samhällsklasserna. Dräktens snitt var den samma för olika rangklasser: enradig jacka med något nedom höfterna gående korta skört och med valkar eller kort uddade hålkar öfver axlarna. Omkring lifvet bars ett bredt skärp af siden eller ylle, som knöts i rosett vid vänstra sidan; benkläderna utgjordes af tämligen vida knäbyxor. Från axlarna nedhängde bakåt en kappa af siden eller ylle. Till dräkten hörde vidare en svart rundkullig hatt, prydd med några plymer vid det uppvikta brättet. — Bland öfriga för museets kostymsamling gjorda förvärf märkas en »robe» af gult siden, från midten af 1700-talet, samt en i stiliseradt bladmönster stickad stubb från samma tid. Vidare en intressant samling af öfver 100 olika skodon, dels i par, dels omaka, bestående af tunga ryttarstöflar från Karl XII:s tid, andra 1700- och 1800-talets mansskodon ända fram till de nymodiga ridstöflar, som burits af konung Karl XV; vidare damskor från 1600-talet, af silfvertyg, med rosetter af silfverspetsar; dam- och barnskor från 1700- och 1800-talen, klädda med siden i olika färger, m. m. — Bland tyg och spetsprof från skilda tider må nämnas en flandrisk spetshalsduk från slutet af 1600-talet.

Inom den textila afdelningen märkas: kudde och väska med schattersömsbroderi i silke, guld och silfver, ett synnerligen smakfullt, å världsutställningen i Paris 1867 prisbelönadt arbete, enligt en å väskan broderad inskrift utfördt år 1743. Vidare har inköpts ett flertal s. k. decoupurebilder eller utklipta kopparstick med i utstyckningarna insatta olikfärgade tygbitar, en i Paris på 1720-talet uppfunnen konstart.

Slutligen förvärfvades en samling ryska väfnader och broderier m. m., hopbragt af amanuensen F. R. Martin under hans resor i Ryssland 1896. Däribland märkas broderade bårder med stjärnformiga figurer, hvilka i utförandets finhet och färgernas sammansättning söka sin like. Dessa broderier hafva prydt de långa linnerockar, hvilka buros af kvinnorna inom de finska volgastammarna tscheremisser och mordviner, och utmärkas genom ofta ganska invecklade mönster, direkt utförda på väfnaden utan någon som hälst föregående teckning. Nordiska museet eger nu en typsamling af

sådana textila alster af de nämda finska folkstammarnas konstskicklighet, en samling, som, bildad redan för några år sedan genom herr Martins bemedling, blifvit i betydlig grad fullständigad genom dessa hans sista förvärf. Så är äfven förhållandet med en samling hålsömsbroderier, hvilka användts såsom bårder å borddukar och handdukar, samt broderier i guld och silke på linne, hvilka prydde kjortelkanten af den dräkt, som bars af kvinnor, tillhörande bojarståndet. Af i trakten af Kiew brukliga egendomliga kvinnoförkläden af groft ylle, innehåller samlingen äfven talrika prof. — Bland öfriga från Ryssland hemförda föremål märkas: några mindre silfverarbeten, såsom dryckesskålar m. m.; snidade husgeråd af trä, samt en liten samling lerkärl, hvilken utgör intressanta prof på den nuvarande lergodstillverkningens ståndpunkt i Sydryssland, där dessa få ersätta de af storryssarne med förkärlek använda träskålarna.

En från häradshöfding C. Dahlgrens samlingar kommen, ytterst sällsynt savonneriväfnad, föreställande en ung gosse lekande med spelkort, förtjänar särskildt framhållas såsom möjligen varande ett arbete af den kände svenske väfvaren och genremålaren Per Hillerström (f. 1733, d. 1816).

Bland möbler och husgeråd märkas: en å världsutställningen i Chicago 1892—1893 prisbelönt, på konsthandlaren A. Matssons verkstad i Stockholm efter mönster i mälsåkersamlingen (nu i Oskarssalen å Drottningholm) förfärdigad möbel i barockstil, bestående af tre länstolar och två taburetter, klädda med hautelisseväfnad, utförd på föreningen Handarbetets vänners atelier härstädes. Vidare må anföras: sybord från 1600-talets midt, måladt i svart med blommor och ornament i guld och färger, som enligt en å bordet anbragt inskrift tillhört »Christina Rosenhane Scherings dotter» (f. 1640, d. 1703); fönsterbord i rokokostil, med valnötsfaner och prydt med brännförgylda bronsbeslag; chiffonier, byrå och sybord af mahogny, med mässingsbeslag, från 1700-talets slut; spegel med bord i kejsarstil, af förgyldt och snidadt trä, med skifva af älfdalsporfyr; flere smärre skrin från 1500- till 1700-talet, däribland ett märkt 1562 och ett med adliga ätten Stjernes vapen och årtalet 1697.

Till husgeråden höra en bordstudsare i gustaviansk stil, af hvit marmor och guldbrons, signerad *Lundstedt, Stockholm*[1] samt en argandsk lampa i kejsarstil, af kristallglas och guldbrons. Bland öfriga strödda husgeråd må nämnas: en stor, delvis förgyld silfverbägare från 1700-talets midt, prydd med en lambrekin i barockstil och Karl XII:s nödmynt samt minnesversen: »Mars med Mercurius» etc. samt i bottnen ett fyra-karolinermynt af 1718, omgifvet af följande med afseende på baron Görtz' afrättning diktade vers: *För ont Som Land och folck af Hand och fot Till skyndas | Måst Halsen plict uth Stå och Krop med Skam Befryndas;* silfversked med årtalet 1788 och inskrift: *Gifvin af major Zachau för trogen tienst under Camp 1788 på örlogs skiep Prins Carl M. E. W.* Vidare, sköljskål af tenn, med Hedvig Eleonoras krönta namnchiffer och märkt: *Drotningholm 1705;* lock af koppar, afsedt som skydd öfver varma maträtter, drifvet arbete, prydt med en graverad bård, framställande åtskilliga djurfigurer, märkt: *G A F L Anno 1749.* Ett prydligt reseschatull med tillhörande servis af koppar — bestående af te- och kaffepannor, socker- och tedosor m. m. — ett arbete från 1700-talets slut, vitnar godt om denna tids handtverksskicklighet.

Af nyförvärfvade porsliner och fajanser må anföras: grupp i »pâte dure», af Mariebergs tillverkning, framställande Aeneas bärande Anchises, och åtföljd af Ascanius; praktvas af fajans, med musselformiga handtag och högt kupigt lock, dekorerad i rödviolett och märkt: *E. Borg 1772* (Marieberg); åtskilliga fajanser från Rörstrands fabrik, däribland tekanna, märkt 1749, fat, märkt 1765, med friherrliga ätten Stures vapen, samt liten bricka från fabrikens tidigare period, signerad Stockholm. Af den föga kända sölvesborgsfabrikens tillverkningar har förvärfvats en fruktkorg af fajans och från Gustafsbergs fabrik två moderna praktvaser, prydda med af F. Meder år 1891 målade porträtt af konung Oskar II och drottning Sofia; konungens bild är utförd efter en fotografi och drottningens efter en i konungens samling befintlig pastell af H. Salmson. Vaserna äro för öfrigt målade i blå emaljfärg med rika förgyll-

[1] Antagligen Anders Lundstedt, som den 3 maj 1786 erhöll rättighet att utöfva urmakeriyrket.

ningar och med Sverges och Norges alliansvapen med ätten Bernadottes hjärtsköld i färger.

Till denna afdelning hör äfven en stor samling, omkring 270 nummer, föreningstecken för offentliga och enskilda ordenssällskap. Denna samling, som öfverlämnades till museet såsom gåfva af grosshandlaren A. Bernström i Stockholm, fullständigar betydligt den i museet förut förvarade samlingen af dylika tecken och är den mest betydande, som museet på en gång erhållit. Till denna höra tecken från »Utile Dulci», Par Bricoll, Frimurarorden, Timmermansorden, »Redliga Svenskar», »Götiska förbundet» m. fl. sällskap från det förra och från detta århundrade, af hvilka flere numera äro upplösta. Härtill komma tecken för arbetarföreningar i skilda städer, sångföreningar, hjälp- och understödsföreningar samt för sport- och idrottsföreningar.

Af de särskildt under förra århundradet mycket brukliga tobaksdosorna af mässing, med orneringar i graveradt eller prässadt arbete, har museet till sin redan förut rika samling förvärfvat ett större antal, däribland flere af svensk tillverkning, antagligen från Skultuna bruk. Några af dessa bära å locken Adolf Fredriks och Gustaf III:s porträtt, andra åter svenska landskapsvapen m. m. tillika med inskrifter på vers eller prosa, hvarpå såsom exempel kan anföras:

WI KLAGA FÄGRING ÄR SÅ KORT
ATT WÅREN KNAPT SIN BÖRIAN HUNNIT,
ATT SOMMARN EI HOS OSS FRAMRUNNIT,
FÖRÄN DE FRÅN OS SKYNDA BORT.

THE KULNA DAGAR DÄREMOT
SOM HÖST OCH WINTER OS BEBÅDA
DEM FÅ WI LÄNGE NOG BESKÅDA
NÖIT SINNE ÄR WÅR IÄMMERS BOT.

Det största antalet utgöres likväl af de äfven i Sverge vanliga tyska och holländska dosorna med profana framställningar eller

bilder ur den bibliska historien, porträtt, jakt- och genrescener, stadsvyer, kalendrar m. m. med till bilderna fogade inskrifter på tyska eller holländska, sådana som: MAN SUCHT NACH FROMMEN LEUTEN. WO SIND SIE? UND HOFT AUF BESSERE ZEITEN. WANN KÖMT DIE? Ibland äro de märkta med fabrikantens namn, såsom t. ex.: GIESE, J. H. HAMER FECIT ISERLOHN. En dosa, som bär sistnämda signatur, prydes, förutom af rokoko-ornament, allahanda tyska inskrifter m. m., å locket af en historisk allegori, hvilken har afseende på fredsfördraget i Nystad. Hon framställer kejsar Peter I samt konungarne af Tyskland och Sverge stående vid ett bord, å hvilket ligger ett dokument med ordet PAX, öfverskriften lyder: EWIGER FRIEDE ZWISCHEN RUSLAND PREUSSEN U. SCHWEDEN.

Till samlingen af åkdon och fortskaffningsmedel har bland annat kommit en kaross från Härlingstorp, som begagnats af justitiestatsministern, friherre L. H. Gyllenhaal (f. 1790, d. 1858), en täckt släde, använd af riksrådet, grefve J. Liljencrantz (f. 1730, d. 1815), en parvagn från Gammelbo, som uppgifves hafva tillhört friherre Krister Klason Horn till Åminne (f. 1622, d. 1692), en »holsteinare» från en herregård i Södermanland, samt en »wurst» från 1820- eller 1830-talet, från Eka säteri i Uppland.

Bland till den *historiska afdelningen* gjorda förvärf må följande framhållas: svarfstol med hyfvelbänk, i rokokostil, målad i brunt med förgyld ornering, en ovanlig och sinnrikt inrättad möbel, som sannolikt blifvit förfärdigad på 1760-talet för hertig Fredrik Adolf af Östergötland, med hvilkens krönta monogram flere af de till svarfven hörande verktygen äro märkta. Dessa hafva dess utom en okänd namnstämpel P M L, utan tvifvel innehållande snickarens initialer. Vidare en säng af snidadt och förgyldt trä, i kejsarstil, klädd med ljusblå sidendamast med silkessnörmakerier, en synnerligen smakfull, å herr C. Hammers auktion i Köln 1895 inköpt praktmöbel, som tillhört konung Karl XIV Johan; litografisk handpräss, anordnad för kronprins Oskars, seder-

mera konung Oskar I, räkning[1] af litografen C. von Schéele, som äfven utarbetat en med prässen följande beskrifning öfver dess användning; målarskrin af lönn, prydt med slipade stålfasetter, hvilket äfven tillhört konung Oskar I; vidare börs, tapisseriväfnad af silke och silfvertråd, med konung Karl XII:s krönta namnchiffer och riksvapnet, antagligen särskildt förfärdigad för konungens räkning (inköpt vid den hammerska auktionen i Köln); dokumentsportfölj af röd marokin med guldprässningar och konung Gustaf III:s krönta namnchiffer samt riksvapnet; silfverpokal, prydd å locket med prinsessan Sofia Albertinas monogram under furstlig krona samt å kalken med hennes krönta vapensköld; uniformsrockar, som begagnats af konungarne Karl XIV Johan och Karl XV, samt pitschaft af bärgkristall i oxiderad silfverinfattning, som äfven tillhört sistnämde konung såsom hertig af Skåne.

Af kungliga personers porträttbilder märkas följande: vaxpousseringar från 1600-talet, framställande två bröstbilder af Gustaf II Adolf; Karl XI i slaget vid Lund, samtida arbete af drifven och förgyld mässing; bröstbild af Karl XII, relief, skuren i elfenben, 1700-tals arbete; samme konung i helfigur, oljemålning från förra århundradet af okänd mästare; Gustaf IV Adolf såsom kronprins, vaxpoussering af Carl Enhörning; paradkoppar af franskt och tyskt porslin med målade porträtt af Karl XIV Johan, Oskar I och drottning Josefina.

Bland minnen af enskilda personer må anföras: fiol, som tillhört grefvinnan K. Casa-Miranda, f. Nilsson, af henne använd, då hon vid 14 års ålder besökte Ljungby marknad; civil uniform, som burits af professor S. Lovén; mikroskop och blåsrör, som begagnats af J. J. Berzelius; flere minnen af fornforskaren, professor N. H. Sjöborg, bland hvilka särskildt förtjänar framhållas en handskrift, innehållande en af honom år 1824 i Stockholm författad utförlig beskrifning öfver Högestads prästgård, Sjöborgs barndoms- och ungdomshem, jämte en intressant skildring af lifvet i ett sydsvenskt prästhus vid 1700-talets slut; föremål, som tillhört

[1] Såsom bekant har konungen utfört flere, af honom signerade litografier.

öfverste J. M. Tauson, däribland en tapperhetsmedalj af guld, som år 1813 efter slaget vid Dennewitz öfverlämnades till dåvarande löjtnant Tauson af general C. v. Cardell; vidare kask, sabel, uniformspersedlar m. m., som burits af öfverste T. Bland nyförvärfvade saker, som föra tanken till baka på framstående nordiske skalder och skriftställare, må nämnas: guldring med hår af J. H. Kellgren, en af de 8 hvar andra liknande ringar, som efter K:s död utdelades åt hans närmaste vänner; armband och brosch af förgyldt silfver, det förra sammansatt af små runda, med hvar andra hoplänkade medaljonger med hår af följande personer: E. G. Geijer, H. Järta, P. D. A. Atterbom, P. U. Kernell, A. Törneros, G. Knös och E. Kjellander, hvarjämte i broschen förvaras hårlockar af Ava Wrangel, Ebba Atterbom, Charlotta Posse, Alida Knös, Anna Lisa Geijer, Tekla Knös och Gustafva Arnell, alla tillhörande den i Uppsalas vittra samhällslif så uppburna öfverstinnan Malla Silfverstolpes närmaste umgänge, för hvilken båda dessa smycken blifvit förfärdigade år 1850. Slutligen hafva erhållits följande minnen af aflidna konstnärer: paletter och penslar, som tillhört A. Jernberg, V. St Lerche, L. Munthe, Berta Valerius och M. E. Winge; skissböcker med porträtt- och landskapstudier m. m. i akvarell och pennteckning, utförda af M. E. Winge under sommarvistelser på Gotland, vid västkusten, i Norge m. fl. ställen; färglåda, staffli, teckningar m. m., som tillhört H. Salmson, samt skissböcker med teckningar i akvarell och blyerts af G. V. Palm, framställande intressanta dräkt- och landskapsbilder från hans resor i Italien, samt i Uppland, Södermanland, Dalarna och på Gotland åren 1835, 1851—1854 och 1862—1863.

Porträtt- och gravyrsamlingen har under åren 1895 och 1896 riktats med ovanligt värdefulla och rikhaltiga bidrag. I första rummet gäller detta porträttsamlingen, hvilken år 1896 erhöll en storartad tillökning genom den af museet inköpta s. k. Andréeska samlingen, under loppet af flere år bildad af häradshöfding T. Andrée i Stockholm. Denna märkliga samling, som nästan uteslutande innehåller svenska porträtt i grafiska och fotomekaniska

afbildningar, uppgår till 20,380 blad och är till största delen ordnad, katalogiserad och uppsatt på kartonger. Dess egentliga tyngdpunkt ligger i träsnitten, sedan komma de fotomekaniska reproduktionerna samt sist litografierna och koppargravyrerna. De flesta porträtten, ofta åtföljda af biografier, äro tagna ur så väl svenska som utländska tidningar och tidskrifter, däribland många, som numera äro mycket svåråtkomliga. Ett särskildt intresse erbjuda de ur den utländska prässen hemtade svenska bilderna. Bland »kungaporträtten» äro de, som återgifva medlemmar af den Bernadotteska ätten, rikast företrädda. I mer än ett afseende utgörande ett för museet värdefullt förvärf, fullständigar den Andréeska porträttsamlingen på ett lyckligt sätt den i museet förut förvarade, hvilken hufvudsakligast innehåller koppargravyrer.

Från annat håll är inköpt en samling, utgörande ett 50-tal af porträttmålaren J. A. Wetterbergh (f. 1816, d. 1872) i blyerts tecknade porträtt af med honom samtida svenske konstnärer, såsom Nils Anderson, Edvard Bergh, C. A. Dahlström, P. D. Holm, J. F. Höckert, Marcus Larson, Egron Lundgren, J. A. Malmström, J. P. Molin, G. V. Palm, C. G. Qvarnström, G. F. Rydberg, F. V. Scholander, J. M. Stäck, O. J. och J. P. Södermark, Uno Troili, Alfred Wahlberg, J. V. Wallander, M. E. Winge och Kilian Zoll.

Bland nya förvärf märkas dess utom några silhuettsamlingar, af hvilka den ena innehåller skuggbilder i naturlig storlek af personer tillhörande Gustaf III:s hof och omgifning, hvaribland medlemmar af grefliga och friherrliga ätterna Bonde, Creutz, Falkenberg, Gyldenstolpe, Kurck, Lagerbring, Rosenhane, Wachtmeister och Wrede. Den andra samlingen utgör silhuettbilder af från det gustavianska tidehvarfvet inom musiken, literaturen och den dramatiska konsten framstående svenskar och utlänningar.

Af till denna afdelning nyförvärfvade målade porträtt må framhållas: interiör från en atelier i konstakademien i Stockholm på 1820-talet, med porträttbilder af landskaps- och marinmålaren J. C. Berger (f. 1803, d. 1871) och historiemålaren A. C. Wetterling (f. 1796, d. 1858); porträtt i bröstbild af justitiestatsministern, friherre M. Rosenblad (f. 1758, d. 1847), antagligen måladt af

Ulrika Pasch, då R. var revisionsekreterare, samt en midjebild af bärgsmannen och häradsdomaren Erik Ersson i Västra Bår (d. 1743), målad af J. H. Scheffel. Följande förträffliga miniatyrmålningar hafva såsom gåfvor blifvit öfverlämnade till museet: en af den berömde svenske miniatyrmålaren P. A. Hall (f. 1739, d. i Liège 1793) signerad bröstbild, som framställer den i Göteborg bosatte grosshandlaren och bärgsrådet N. Arfvidsson (f. 1747, d. 1813), hvilket porträtt antagligen är utfördt i Paris, där, såsom bekant, Hall utöfvade sin egentliga konstnärsverksamhet, och där hans rykte såsom en af samtidens berömdaste miniatyrmålare grundlades. Af den äfven i Paris mest verksamme, såsom framstående gouachemålare kände svensken N. Lafrensen d. y. (f. 1737, d. 1807) har erhållits en fint och känsligt utförd miniatyrbild från år 1791, föreställande fru K. M. v. Jacobsson, f. Ekerman (f. 1737, d. 1792), och af den franske artisten J. Leauté ett porträtt af fru A. M. Arfvidsson, f. v. Jacobsson (f. 1760, d. 1816).

Till porträttsamlingen hör slutligen ett antal från häradshöfding C. Dahlgrens samlingar härstammande porträtt i vaxpoussering, af hvilka några äro utförda af bildhuggaren Samuel Hofmeister (f. 1765, d. 1818).

Gravyrsamlingen har ökats med: ett fullständigt ex. af »Solemniteter som föreföllo I Kongl. Residence-Staden Stockholm, Åren 1771 och 1772» etc., »Stockholm MDCCLXXII», bestående af 23 af P. G. Floding graverade folioblad;[1] Föreningens för grafisk konst Årsblad för 1890—1895, samt följande etsade eller graverade kopparplåtar: »Koret i Upsala Domkyrka före restaureringen» af F. Boberg, »Svenskt vinterlandskap» och »Sjöstycke» af A. Tallberg, samt porträtt af pastor primarius C. P. Hagberg, graveradt af I. G. Ruckman.

Biblioteket har under åren 1895—1896 ökats med 1,943 tryckalster — däraf 502 band, 389 småtryck, 12 kartor under förstnämda år och 569 band, 457 småtryck, 14 kartor under sistnämda år — och räknade vid 1896 års slut omkring 9,500 band och småtryck,

[1] Förtecknade och beskrifna i *Meddelanden från Föreningen för grafisk konst, III*, se C. U. Palms uppsats: »Per Gustaf Floding och hans konstnärskap».

hufvudsakligen af arkeologiskt, historiskt, etnografiskt, topografiskt och naturvetenskapligt innehåll. Bland de många dyrbara förvärf, som under nämda tid kommit biblioteket till godo, må här särskildt anföras: Finsk-ugriska sällskapets i Helsingfors journal för åren 1886—1896, samt strödda arbeten i arkeologi och språkvetenskap, utgifna af samma sällskap; Siedelung und Agrarwesen der Westgermanen und Ostgermanen, der Kelten, Römer, Finnen und Slawen af professor A. Meitzen i Berlin, i tre band jämte atlas; Svenska sällskapets för antropologi och geografi i Stockholm under åren 1875—1895 utgifna arbeten, däribland antropologiska och geografiska sektionernas tidskrifter samt 14 årgångar af Ymer; 16 årgångar, 1874—1896, af Finska fornminnesföreningens i Helsingfors tidskrift; Svenska literatursällskapets i Finland skrifter af språkvetenskapligt, historiskt och biografiskt innehåll, utgifna 1889—1895; Waffensammlung Kuppelmayr med afbildningar och beskrifningar i praktupplaga till denna år 1895 i Köln försålda samling; Brehms Tierleben 1—10, 1890—1893; publikationer af blandadt innehåll, 13 band, utgifna af Académie royale des sciences, des lettres et des beaux-arts de Belgique, samt H. Bukowskis auktionskataloger nr 1—104, delvis med handskrifna uppgifter om pris och köpare. Slutligen må äfven nämnas ett arbete i tsjechisk etnografi och konstslöjd, utgifvet af Tsjechisk-etnografiska utställningen i Prag 1895; arbeten i etnografi och naturalhistoria, utgifna af Smithsonian Institution i Washington, samt en större samling af Svedenborgs skrifter, utgörande 185 band och småskrifter, utgifna till större delen af Nykyrkliga bokförlaget i Stockholm och The Swedenborg Society i London.

Bland märkligare förvärf till *arkivet* kunna anföras: en samling köpe- och fastebref å pergament, utfärdade under tiden 1587—1791, samt strödda anteckningar af metallarbetaren Gustaf Eriksson om skrock och vidskepelse m. m. bland allmogen i Åkers och Rekarne härad i Södermanland.

Museet har för öfrigt ökats med en för det samma så godt som ny afdelning genom den till icke mindre än ungefär 1,800 exemplar

uppgående *samling af postvärdetecken*, som af grosshandlaren H. LICHTENSTEIN år 1895 lämnades såsom gåfva, och hvars värde än mer ökas dels genom åtföljande 78 filatelistiska arbeten, dels genom en för frimärksamlare intressant samling postteckenförfalskningar (falsifikat), sådana dessa ofta nog förekomma i handeln. Bland de skänkta äkta postvärdetecknen voro 469 exemplar svenska, utgörande en samling af alla så väl typer som tillfälliga former, hvilka vid tiden för gåfvans öfverlåtande utkommit. De till ett antal af 1,325 exemplar uppgående utländska postteckнen utgjordes uteslutande af på fackspråket så kallade helsaker, d. v. s. brefkort, frankokuvert och dylikt, från europeiska stater.

Bland depositioner, som museet fått emottaga under åren 1895 och 1896, må nämnas en samling af öfver 2,200 svenska polletter, lämnad af grosshandlaren A. BERNSTRÖM.

Hvad Skansens utveckling och tillväxt under åren 1895 och 1896 angår, må följande anföras.

Skansens jordområde, som med skogsmarken kring Bredablick vid 1893 års slut egde ett ytinnehåll af 20 hektar, 39 ar och 4 kvadratmeter (41 tunnland, 9,9 kappland), ökades genom köp med Nedre Skansen, ett område på 1 hektar, 12 ar och 45 kvadratmeter, till hvilken lägenhet museet efter årslånga, mångskiftande förhandlingar med herr C. Hammer nu lyckades förvärfva besittningsrätten mot en köpesumma af 50,000 kronor. Då museet för ändamålet icke egde några medel till sitt förfogande, afslöts köpet af museets styresman på hans personliga ansvar. Området var dyrköpt, men af mycket stor vikt för Skansens ytterligare utveckling, och den 7 oktober 1896, då köpebrefvet undertecknades, måste betraktas som ett betydelsefullt skede i museets och Skansens historia. Till de många afsevärda fördelar detta område under Allmänna konst- och industriutställningen beredt Skansen, bör läggas, att en del vanprydande byggnader, som hittills belamrat detta område

och verkat störande från Skansens utsiktspunkter, kunde rifvas före utställningens öppnande och att den stora uppvägen från ingången och förbi vaktstugan kunde betydligt utvidgas. Erinras bör äfven om den ståtliga utsikt, som nu öppnat sig öfver den egentliga staden, framför alt från den terrass, som med H. M. Konungens nådiga tillstånd bär namnet Oskar II:s terrass. Gifvet är för öfrigt, att det vunna området skall bereda uppslag till många andra nya anordningar.

Sedan så väl H. M. Konungen som Allmänna konst- och industriutställningens förvaltningsutskott upplåtit plats för en elektrisk järnbana från utställningsområdet till Skansen och ett konsortium af för Nordiska museet intresserade män bildats för dess byggande och tillhandahållande på förmånliga vilkor åt museet, påbörjades arbetet med den samma i december 1896. Banan utgår från en öfvertäckt platform emellan Djurgårdsteatern och Sevilla, stiger i bärgsluttningen i nästan jämn lutning 30 meter i höjd på 105 meters längd samt har då nått Skansens öfre platå mellan Håsjöstapeln och Hjorthagen. Samfärdseln upprätthålles af tvänne vagnar, fästa i hvar sin ände af en ståltrådslina, som vid banans öfre station i ett i bärget nedsprängdt maskinrum går flere hvarf kring stora hjul, hvilka åter sättas i rörelse af en elektrisk motor. Vagnarna, som hafva hvardera 16 sittplatser, komma härigenom samtidigt i gång, den ena från nedre, den andra från öfre stationen, gå förbi hvar andra vid banans midt och äro på en minut vid målet.

Banan bygdes naturligtvis ej enbart för den korta utställningstiden, utan kommer att alt framgent bilda en på samma gång bekväm och intressant uppfartsväg till Skansen.

Å det gamla skansområdet hafva uppförts ej mindre än tre större byggnader, nämligen Laxbrostugan, Oktorpsgården och Svedenborgs lusthus.

Af dessa är Laxbrostugan från Ljusnarsbergs socken i Västmanland älst; enligt en inskrift i ett af rummen synes hon blifvit målad 1673, då gården egdes och beboddes af Mikael Hindersson,

en förmögen bärgsman, gift med Maria van Gent. Ättlingar af dessa makar hafva sedan i nästan oafbruten följd innehaft stället intill våra dagar, och en af dem, brukspatron J. Westholm, har skänkt den gamla byggnaden till anläggningarna på Skansen. Det rödmålade huset, som är torftäckt, eger, utom förstuga och kök, två salslika rum och två inom ett af de senare belägna kammare. Samtliga fönstren äro nygjorda efter det enda exemplar, som, lyckligtvis ännu oskadadt, fans kvar, och åtskilliga af de gamla timmerstockarna hafva måst ersättas med nya, för att stugan ytterligare skall kunna trotsa århundraden.

Hvad i denna stuga främst bör ådraga sig de besökandes uppmärksamhet, är takmålningarna, bestående af djur och växter i dämpade färger på hvit botten, hvilka pryda tingsalen, såsom det största af rummen sedan gammalt fått heta. En annan märklighet äro de särdeles intressanta öppna spislarna, troget murade efter de gamla. Af stugans första inredning och möblering hade under de många släktleden nästan alt gått förloradt; knapt mer än några för öfrigt mycket karakteristiska dörrar med bibehållna lås, kökshyllorna och ett par hörnskåp återstodo; men med hjälp af museets rika samlingar lyckades det snart att få stugans fyra rum, kök och förstuga fullständigt och rikt möblerade, så som det anstod ett ansedt och förmöget borgerligt hus under Karlarnes tid. I den lilla trädgården, som anlagts bakom Laxbrostugan, och som anordnats i 1600-talets stil, hafva planterats prydnadsväxter, men endast sådana, som bevisligen hos oss förekommo under ifrågavarande århundrade.

Oktorpsgården härstammar från Slöinge socken i Halland. Redan för flere år sedan hade museets styresman vid ett besök i näjden uppmärksammat den gamla stugan, hvilken genom så väl sin byggnadsart som det förträffliga skick, hvari hon och all hennes inredning befunnos, syntes honom böra förvärfvas för Nordiska museet. Flere omständigheter gjorde emellertid, att något köp då ej kunde afslutas, men egaren lofvade, att om och när försäljning sattes i fråga, därom underrätta dr Hazelius. Saken hvilade sedan till på hösten 1895, då ett ombud för Dansk Folkemuseum i Köpen-

hamn uppträdde såsom spekulant på stugan. Egaren var nu ej obenägen att sälja henne, men trogen sitt löfte och ytterligare påverkad af grannar, som kände en liflig harm vid tanken, att det åldriga minnesmärket skulle föras ur landet, erbjöd han det samma åt Nordiska museet. Amanuensen P. G. Vistrand erhöll då styresmannens uppdrag att på stället göra undersökningar och uppmätningar med afseende på en möjlig förflyttning af byggnaderna till Skansen, hvarefter dr Hazelius själf reste ned och för en summa af 5,000 kr. inköpte gårdens samtliga åbyggnader med alla gamla inventarier så väl i stugan som i uthusen. Boningshuset, som är en äkta gammal halländsk bålastuga med två loft, är uppfördt på 1750-talet, med takfönster, men utan väggfönster. I mycket liknande Blekingstugan skiljer hon sig dock i väsentliga delar från denna och gifver med sina många hus en fullständig bild af en burgen hallandsbondes hem under danska tiden och under 1700-talet. De talrika uthusen, omkring 15 till antalet, omgifva i sammanbygda längor den fyrsidiga och stensatta gårdsplanen. Man finner här stall och fähus, korn- och hölador, logar, redskapslider, torfhus, vedbod, drängstuga o. s. v. samt ett särskildt liggande brygghus, fordom användt vid husbehofsbränning. Samtliga uthusen äro uppförda af ekplankor och i likhet med boningshuset täckta med råghalm.

Nämnas bör, att byggmästaren J. Andersson samt grosshandlaren I. Hirsch hvardera skänkt 1,000 kr. såsom bidrag till inköpsummans gäldande. För öfrigt står museet i stor förbindelse till förre riksdagsmannen J. Eliasson i Oktorp, som med råd och dåd och lifligaste intresse för den fosterländska planen bistått vid köpeaftalet.

Svedenborgs lusthus, hvilket, såsom bekant, stått på gården i egendomen nr 45 vid Hornsgatan å Södermalm i Stockholm, inköptes 1896 för 500 kr., efter att flere gånger, stundom till mycket höga belopp, hafva varit hembjudet åt Nordiska museet. Huset har, såsom allmänt torde vara kändt, jämte nyssnämda egendom en gång tillhört vetenskapsmannen och teosofen Emanuel Svedenborg. Det var från denna bostad en stor del af hans väldiga arbeten

i många olika grenar af mänskligt vetande utgingo; det var till det lilla lusthuset han drog sig till baka, då han ville ostörd öfverlämna sig åt sina studier och betraktelser, och här var det också, som han säges företrädesvis hafva erhållit sina uppenbarelser och emottagit sina andebesök. Det lilla huset, som å Skansen fått sin plats vid en efter Svedenborg uppkallad väg, ledande från Bredablick till Heliga Birgittas väg, skall blifva ett Svedenborgsmuseum, upptagande alla hans skrifter i olika upplagor, hans porträtt och andra minnen, däribland hans orgel, som finnes i Nordiska museets samlingar. Framför dörren har planterats ett par popplar — ett par sådana stodo förut vid ingången till huset — och nejlikor och auriklar, sådana han enligt en anteckning af 1750 med egen hand planterade i sin trädgård, pryda omgifningen. Såsom bidrag till inköpet m. m. hafva kommendörkaptenerne O. V. Nordenskjöld och N. G. Sundström hvardera lämnat 100 kr.

Sin första runsten erhöll Skansen i november 1896. Länge hade museets styresman arbetat för att kunna med museets samlingar införlifva några af dessa vårt lands märkliga fornminnen, och han lyckades slutligen genom bemedling af riksantikvarien H. Hildebrand och professor O. Montelius erhålla Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademiens tillstånd att förvärfva en, som det vill synas, hittills okänd runsten från Hägerstalund i Spånga socken i Uppland.

Stenen i fråga, som är öfver tre meter hög och prydd med vackra drakslingor jämte inskriften: ᚴᛁᛅᚱᚦᛅᚱ · ᛅᚢᚴ · ᛁᛅᚱᚢᚾᛏᚱ · ᚱᛅᛁᛋᛏᛅ · ᚦᛁᛋᛏᛅ · ᛋᚢᛋᛏᚢᚱ · ᛋᚢᚾᛁ · ᛋᛁᚾᛏᛅ · ᛁᚱᛏᚤᚢᚾᛏ · ᛅᚢᚴ · ᛁᚴᛁᚢᚾᛏ (KIARÞAR . AUK . JORUNT . LATA . REISA . ÞISA . STINA . AFTIR . SUSTUR . SUNI . SINA . JRNMUNT . AUK . I(N)KI(M)UNT.), låg kullvräkt, med inskriften mot jorden, och synes aldrig blifvit afbildad. Härpå följde snart ännu två andra runstenar, af hvilka den ena stått rest vid Ölsta i Gryta socken i Uppland (jämför Bautil nr 376) och den andra på Linga hed i Öfver-Järna socken i Södermanland (afbildad och beskrifven i R. Dybecks Runa. H. 3. 1870. S. 42). Underhandlingar fördes dess utom om ännu en runsten vid Norrsunda gård nära Rosersberg, hvilken sten låg kullfallen i gårdens gödselstad.

Liksom de förutnämda runstenarna är han prydd med vackra drakslingor och en längre runinskrift (se Bautil nr 190).

I sitt slag märkliga fornminnen äro äfven ett par gränsstenar från år 1684, hvilka efter tillstyrkan af länsstyrelsen i Nyköpings län och med Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademiens medgifvande 1895 öfverlämnades till Nordiska museet. Båda dessa stenar, som fordom utgjort länsmärken mellan Östergötland och Södermanland, stodo nu i förstnämda landskap, sedan den gamla gränsen genom utbyte af mark mellan Krokeks gästgifvargård i Linköpings och närgränsande hemman i Nyköpings län i en senare tid ändrats, och tjänade därför ej längre sitt från början afsedda ändamål. Anmärkningsvärdt är, att båda stenarna hafva Östergötlands vapen och följande inskrift: ÖSTERGIÖTLAND TAGER SIN BEGYNNELSE WID DENNA BECK OCH ÄR DENNA STEEN ANNO 1684 OPRETTAT AF TÅ WARANDE LANDSHÖFDINGEN AXEL STÅHLARM.

Bland intressanta förvärf för Skansen må äfven nämnas en samling milstolpar från skilda delar af landet. Den älsta af dessa stenar har stått vid Rönninge i Folkärna socken i Dalarna och bär årtalet 1652 jämte drottning Kristinas monogram under krona och bokstäfverna E. F., de senare syftande på Dalarnas då varande höfding Erik Fleming. Närmast i ålder kommer en milsten från Medelpad, hvilken bär årtalet 1663, samt en från Halland med årtalet 1666.

Vidare hafva Skansens samlingar ökats med en fullständigt riggad och med alla inventarier rustad segelkutter, »Hejd», pristagare vid flere täflingar, samt med luftballongen Svea, i hvilken öfveringeniör S. A. Andrée hittills utfört alla sina ballongfärder, eller till sammans nio, under åren 1893, 1894 och 1895.

Under 1895 och 1896 har därjämte arbetet med Skansens väganläggningar drifvits med mycket stor arbetstyrka, och vägnätet betydligt utvidgats. Att här nämna alla de nyupptagna vägarna förbjuder utrymmet. Anföras bör dock, att en ny bekväm väg brutits från rosendalsidan upp mot Bredablick i stället för den

förra med nästan halsbrytande trappafsatser försedda stigen; vidare att en stor del af Fältmarskalksvägen — Skansens ringlinie — eller den del, som bär namn efter Lennart Torstensson, Karl Gustaf Wrangel, Rutger von Ascheberg, Erik Dahlberg och Otto Vilhelm von Königsmark, jämte många andra tillkommit, samt att den stora uppfartsvägen från Bellmansro, kallad Magnus Ladulås väg, ombygts, och att det ofvannämda nyförvärfvade områdets vägnät delvis utsträckts och upptagits.

Samtidigt härmed har Skansen äfven erhållit ett helt system af i bärgen sprängda dammar, sins emellan förenade genom små vattendrag, som här och hvar slingra sig fram i den af löfträd uppblandade barrskogen.

För belysningen af uppgångarna till Skansen har Stockholms drätselnämds andra afdelning på af styrelsen för Nordiska museet gjord framställning bekostat rörledningar och gaslyktor vid den från Djurgårdslätten till Skansen ledande vägen.

Äfven frågan om Skansens vattenledning har under ifrågavarande tid ordnats på ett mycket förmånligt sätt. Sålunda erhöll Allmänna konst- och industriutställningen Nordiska museets medgifvande att nedlägga rörledningar för pumpverk från Brunsviken till Skansens svandam och under utställningstiden använda Skansens dammar såsom vattenbehållare, under vilkor, att ledningarna med full eganderätt vid utställningens slut skulle tillfalla Nordiska museet. Därjämte började museet med egna medel anläggningen af en ledning från Svandammen till en i närheten af öfre björnburen sprängd dam; och slutligen har drätselnämden medgifvit, att stadens vattenledning fått framdragas till Skansen, med vilkor att museet erlägger betalning för vattnet enligt vanliga grunder.

I öfverensstämmelse med hvad som varit sed alt ifrån dess första tid, har Skansen äfven under de båda här ifrågavarande åren sökt fylla sin uppgift att genom högtidlighållande af våra stora historiska minnen och minnet af framstående svenske män, genom återupptagande af forna sedvänjor och bruk vid större år-

liga högtider samt genom återupplifvande af gamla folkdansar, lekar och melodier verka väckande i fosterländsk riktning.

Bland de minnesdagar, som under år 1895 firades, märkes *den 6 november, Gustaf II Adolfs dödsdag*, som särskildt högtidlighölls med ett tal af bibliotekarien H. Wieselgren till hjältekonungens minne samt med ett större, af herr A. R. Törner anordnadt fyrverkeri. *Den 30 november* egnades under flaggning, illumination, klockringning och kanonsalut åt Karl XII:s minne. *Den 26 juli* firades minnet af Karl Mikael Bellman.

Samma minnesfester upprepades äfven det följande året, 1896, då därjämte *den 2 november, 50-årsdagen af Esaias Tegnérs död*, högtidlighölls.

Den å Skansen såsom svensk nationaldag antagna *Gustafsdagen, den 6 juni*, firades 1895 i samband med årets sedvanliga vårfest. En särskildt högtidlig prägel erhöll denna fest därigenom, att icke mindre än 3,000 af Stockholms folkskolebarn, alla försedda med flaggor i de blå och gula färgerna, deltogo i den samma. Tal höllos vid festen af folkskoleinspektören dr C. G. Bergman för Gustaf Vasa och af riksantikvarien H. Hildebrand för fosterlandet och dess stora minnen.

År 1896 firades likaså nationaldagen med stor högtidlighet och äfven då i samband med vårfesten. Ett stort festtåg af bågskyttar i älsta kända daldräkter, harneskklädde riddare från Erik XIV:s tid, till häst och åtföljde af svenner, samt fotknektar och lifdrabanter i 1600- och 1700-talens dräkter, och sist hela den brokiga skaran af nationalklädd ungdom inledde festen. Tal höllos därefter af öfverståthållaren friherre G. Tamm för H. M. Konungen och af professor E. V. Montan för fosterlandet, hvarjämte pastor J. Rosenius bragte en versifierad hyllning åt den då nyss till Spetsbergen afreste polarforskaren S. A. Andrée och hans följeslagare.

Efter öfverenskommelse med Nordiska museet anordnade Fosterländska förbundet *den 12 maj 1896* å Skansen en fest till firandet af *400-årsdagen af Gustaf Vasas födelse*. Festens program upptog bland annat musik, fosterländsk sång samt minnestal för fäderneslandet af krigsministern friherre A. E. Rappe och för Gustaf Vasas

minne af folkskoleinspektören dr C. G. Bergman, hvarefter festen afslöts med bön af pastor A. G. Rietz. Behållningen af denna fest tillföll Skansen.

Flere af de stora årliga högtiderna firades, såsom förut nämts, genom återupplifvande af fordom gängse seder och bruk. Så hafva under *trettondagshelgen* stjärngossar med trettondagsstjärnan vandrat från stuga till stuga, sjungande staffansvisan, gamla midvinterfestsånger och julhymner. Vid *valborgsmässan* har vårens ankomst hälsats med sång af en stark kör äldre och yngre studentsångare, med valborgsmässoeldar, långdans kring Skansen af nationalklädd allmoge och den traditionela skånska leken »Slå katten ur tunnan».

Både *pingst* och *midsommar* hafva firats och särskildt midsommar, då vaka hållits vid ett å Renbärget flammande bål.

Luciadagen har enligt gammal sed en »Lussi-brud», iförd hvit skrud och med brinnande ljus i sin krona, bjudit besökande förfriskningar i Bollnässtugan.

Äfven *julen* har naturligtvis firats, och särskildt må här nämnas, att vid juletid 1896 i Oktorpsgårdens lada anordnades en grupp i vax, framställande den heliga familjen i Betlehem. Gruppen var en gåfva till museet af fabrikör A. R. Westerdahl. De i full naturlig kroppstorlek framstälda figurerna äro modellerade af artisten Oskar Berg och hvad så väl grupperingen som utförandet angår af konstnärligt värde.

På *nyårsnatten* har hållits nyårsvaka, hvarvid det gamla året ringts ut och det nya in af Håsjöstapelns klockor.

Slutligen må här omnämnas de årligen återkommande vårfesterna, afsedda att anskaffa medel till de dryga kostnader, som de i ständig utveckling stadda anläggningarna å Skansen fordra.

De i vårfesten 1895 medverkande fruarna, hvilka äfven undertecknat ett i tidningsprässen intaget upprop till allmänheten, utgjorde ett hundratal, under det att öfriga deltagares antal uppgick till öfver 400. De ledande damerna voro såsom förut fru A. Wallen-

berg, f. von Sydow, friherrinnan E. Rudbeck, f. Ulfsparre, fru L. Abelin, f. Zethelius, och fru G. Adelsköld, f. Brolin.

Liksom föregående år företedde festen äfven denna gång ett brokigt marknadslif med försäljningar i varustånd, värdshusrörelse, gästgifvargård, postkontor och apotek, vissångare och spelmän, värfvare, stadsgevaldiger, skålknalle m. m. Bland särskildt för denna fest vidtagna anordningar märktes värdshuset »Solen», där skånsk husmanskost serverades, samt en liten friluftsteater, på hvilken en komedi af Gustaf III, »Den ena för den andra», uppfördes. Bygdehistorier berättades och visor sjöngos af två delsbostintor i Bollnässtugan. I skogsbrynet vid Orsastugan var en estrad uppförd, hvarest »Svenska folkdansens vänner» utförde folkdansar. Dess utom gaf Flottans musikkår under alla festdagarna flere konserter dagligen.

Ett historiskt tåg, anordnadt af artisten G. Krehl, framvisade följande strödda bilder ur svunna tiders lif: »Cisterciensermunkar och nunnor från Alvastra kloster»; »En ondsint kvinnas bestraffning», sedebild från 1500-talet; »Erik XIV återvänder från en tornering»; »Nils Brahe och Johan Banér i spetsen för 50 fotknektar»; »Karl XII och Adam Ludvig Lewenhaupt, följda af lifdrabanter»; »Gustaf III jämte Armfelt och Schröderheim»; »Tåg af tyske handtverkare med skråtecken, från 1770-talet», samt sist »Herrar och damer i dräkter, som voro i högsta mod 1818».

Bidrag af allahanda slag till försäljning i marknaden m. m. lämnades frikostigt af en stor mängd enskilda personer samt af handlande i så väl hufvudstaden som landsorten.

Festen varade från den 25 till den 29 maj och afslöts den 6 juni, då större delen af vårfestens program åter upptogs. Den slutliga behållningen utgjorde kr. 21,109: 22.

1896 års vårfest företedde under fru A. Wallenbergs, f. von Sydow, ledning i det närmaste samma anordningar som föregående års. Liksom då var äfven nu ett upprop till allmänheten, undertecknadt af ett hundratal medverkande fruar, infördt i tidningarna.

Ett större historiskt festtåg, anordnadt af artisten G. Krehl och kapten C. Hellström, »Drottning Kristina återvänder från en jakt», gjorde alla festdagarna sin rund kring Skansen. Ledsagad af ett stort följe sågs drottningen till häst, omgifven af hertig Karl Gustaf, M. G. De la Gardie, Pimentelli, Bourdelot och Gabriel Oxenstierna samt andra hofvets herrar och damer, alla ridande. I följet märktes svenner och pager, musikanter, falkenerare, skogvaktare, dreffolk, drängar med hundkoppel, jaktnät och villebråd, samt kökspersonal med hvarjehanda köksattiralj.

På sommarteatern uppfördes ett lustspel af A. Blanche, »Den politiske kocken»; vidare uppträdde »Svenska folkdansens vänner», delsbostintorna, Jödde i Göljaryd m. fl.

Till denna vårfest präglades en medalj öfver Emanuel Swedenborg, hvarjämte en del småtryck utgafs.

Talrika bidrag lämnades liksom vid föregående vårfester äfven vid detta tillfälle.

Festen, som varade från den 29 maj till den 2 juni och som afslöts den 6 juni, nationaldagen, lämnade en slutbehållning af kr. 19,147: 97.

Det i Stockholm i augusti månad 1895 samlade Sjunde allmänna skolmötet anordnade genom sin bestyrelse en af närmare 7,000 mötesdeltagare besökt afskedsfest å Skansen den 8 augusti nämda år. Den 22 oktober 1896 afbrändes å Skansen af herr A. R. Törner ett fyrverkeri i hufvudsaklig öfverensstämmelse med ett dylikt, som afbränts vid festligheterna i Kristiania för den då från sin polarexpedition nyss återvände Fritjof Nansen.

Här må äfven nämnas, att under båda åren 1895 och 1896 har jämtlandslappen Nejrla Makke Åren från Frostviken med hustru och barn haft anställning å Skansen bland annat som renskötare och under tiden bebott en af Skansens lappkåtor. Alla familjens medlemmar uppträda i sin hembygds dräkter och tala sins emellan lapskt språk. De hafva hvar för sig och till sammans gifvit besökande ett utmärkt tillfälle till inblick i lapparnes nomadlif, sådant detta lefves i Sverge.

Såsom skildrare af sydsvenskt folklynne har Jödde i Göljaryd under ifrågavarande års sommarmånader flitigt uppträdt med sina berättelser och visor på småländskt bygdemål, och såsom typer för mellersta Sverges bondspelmän hafva fiolspelare från Värmland och Dalarna samt nyckelharpospelare från Uppland visat sig vara goda förmågor. Särskildt hafva de sistnämda ådragit sig berättigad uppmärksamhet genom den rikedom på gamla intressanta melodier, som de haft till sitt förfogande.

Den blinde kantelespelaren A. Ockenström — »Aatto Virta» — från Kajana i Finland, känd genom sin verksamhet för kantelespelets återupplifvande i Finland, har under somrarna de två sistnämda åren gästat Skansen och därunder å kantele föredragit sina ålderdomliga och vackra finska runosånger och folkvisor.

I öfverensstämmelse med hvad förhållandet varit under föregående år, hafva äfven 1895 och 1896 under våren, sommaren och hösten hvarje sön- och helgdag konserter af K. Flottans musikkår gifvits å Skansen, hvarjämte under en del af sommaren dagligen en mindre afdelning af nämda musikkår konserterat. Antalet sålunda af K. Flottans musikkår gifna konserter utgjorde 1895 133 och 1896 135. För öfrigt hafva sång och musik, hufvudsakligen af fosterländsk art, utförts af Stockholms allmänna sångförening, Bellmanskören, »Skansens dubbelkvartett» och af »Bellmanskapellet».

Hvad beträffar utvecklingen af de naturvetenskapliga afdelningarna på Skansen under 1895 och 1896, införes, i likhet med hvad som skett i föregående årsberättelse, i detta sammanhang endast en redogörelse för de botaniska och mineralogiska afdelningarna, under det att berättelsen om den zoologiska trädgården å annat håll såsom självständig uppsats återfinnes. (Se sid. 171 o. f.)

Växtafdelningen. För så väl fullkomnandet af den bild af Nordens natur, hvilken Skansen är ämnad att te, som af skönhetshänsyn hafva äfven under de sista två åren vidtomfattande

planteringar företagits. Bland dessa må särskildt nämnas utsättning under år 1895 af 1,000 ungbjörkar, 700 granar och 400 tallar, hvilka alla inköptes, äfvensom af ett stort antal skänkta svenska löfträd; samt vidare anläggningen å sluttningen ofvanom vaktstugan af en fruktträdgård, ämnad att i samband med den förut invid och nedom nämda byggnad redda kökträdgården lämna så att säga en profkarta öfver Sverges vanligare matnyttiga växter. Men icke endast de egentliga köks- och fruktväxterna, utan äfven sädesslagen hafva inom nämda område blifvit ihågkomna, och har genom professor J. Erikssons gåfva af ett tjugutal i Sverge odlade sädesarter och sädesformer ett intressant proffält af dessa våra viktigaste näringsväxter varit till finnandes.

Såsom i synnerhet från rent svensk botanisk synpunkt värdt att uppmärksammas må antecknas utplanterandet af omkring 180 exemplar ovanligare svenska buskväxter — Euonymus europæa, Genista tinctoria, Lonicera coerulea m. fl. —, hvilka inköptes, samt af ett antal sällsyntare, vår flora tillhöriga örter, såsom Aconitum septentrionale, Anemone ranunculoides, Euphorbia cyparissias, Lysimachia nummularia, Orchis morio och sambucina, Pulsatilla patens, Scrophularia vernalis, Thalictrum alpinum, Trollius europæus, m. fl., alla skänkta af för saken intresserade gifvare, bland hvilka under dessa liksom under föregående år äro att märka prinsarne Gustaf Adolf och Vilhelm, som själfve tillsett de af dem lämnade växternas utplantering.

För hvad man plägar företrädesvis kalla prydnadsplantering skänktes frikostiga gåfvor från flere håll, och böra — under hänvisning för öfrigt till gåfvolistan sid. 219 — några af dem äfven här omnämnas. Sålunda har direktör N. P. Jensen i Ramlösa under de båda sistförflutna åren gifvit inemot 700 dyrbara rosarter; Tjäders fröhandel öfver 2,000 liljeplantor och lökar och för nära 100 kronor köks- och blomsterfrö; H. Svensons fröhandel ungefär 1,700 liljeväxter och 30 rostelningar, samt Landtbruksakademiens experimentalfält inemot 3,000 buskväxter m. m.

För orangeriet inköptes i november 1895 omkring 500 krukväxter.

Stenafdelningen. Samlingen af inhemska malmer och andra i industrielt hänseende användbara stenarter å det så kallade Malmbärget ökades under år 1895 genom tvänne gåfvor, nämligen ett block blodsten (vägande 600 tons) från Grönvolds grufva i Västmanland och trenne block tälgsten från Handöls stenbrott i Jämtland. Härigenom har antalet af å Skansen genom väldiga stuffer företrädda svenska grufvor och stenbrott stigit till jämt tjugu.

Till följd af Allmänna konst- och industriutställningen 1897 och efter öfverenskommelse emellan Nordiska museet och utställningskommitén öfverlämnades lägenheten Framnäs på vissa vilkor till utställningens förfogande. Museets därstädes befintliga samlingar, hvilka utgjordes af minnen från det gamla Stockholm, John Ericssons arbetsrum, modeller af danska bondgårdar, m. m., måste i anledning häraf till större delen magasineras, till dess museets nya byggnad kan tagas i besittning för museets ändamål. Den 8 april 1896 stängdes Framnäs för besökande, och kort därefter började rifningen af de gamla byggnaderna.

Förevisningstiderna vid museets olika afdelningar så väl i staden som på Djurgården voro de samma som under föregående år, med den förändring dock, att afdelningen i nr 88 Drottninggatan under den senare delen af 1896 hölls stängd.

Samtliga museets afdelningar besöktes år 1895 af 271,656 personer, af hvilka 244,016 besökt Skansen. År 1896 utgjorde de besökandes antal 273,814, af hvilka 253,720 på Skansen.[1]

Vid en af Stockholms roddförening härstädes under våren 1895 uti Industripalatset anordnad utställning af roddmateriel m. m. ställdes till föreningens förfogande de i Nordiska museet förvarade

---

[1] Se sid. 252.

pokaler, som vid täflingar eröfrats af Nordischer Ruderclub i Zürich. — Likaså utställdes vid Nya konstnärsgillets sammanträde den 30 nov. 1896 en samling ryska broderier tillhörande Nordiska museet.

Under åren 1895 och 1896 utkommo följande arbeten, som hafva afseende på Nordiska museet:[1]

Meddelanden från Samfundet för Nordiska museets främjande 1893 och 1894, utgifna af A. HAZELIUS, innehållande jämte årsredogörelserna m. m. följande uppsatser: »Thetta är Glassmestere Embetes Skråå vti Stockholms Stadh» samt »Anteckningar om handtverksämbeten i Stockholm: 1. Tunnbindarämbetet», af P. G. VISTRAND; »Brödets helgd hos svenskarne, särskildt julbrödens, framställd i jämförande belysning», af E. HAMMARSTEDT; »Lapparnes renmärken» af F. SVENONIUS; »Anteckningar om seder och bruk, sägner och vidskepelse i Villstads socken, Västbo härad i Småland under 1700-talet», af M. HARALDSSON, m. m.

Småskrifter, utgifna i samband med Skansens fester. 8 nummer.

Bilder från Skansen. Skildringar af svensk natur och svenskt folklif, under medverkan af flere författare och konstnärer utgifna af A. HAZELIUS. H. 1—3. Plansch- och Litteratur-Aktiebolagets förlag.

Under de gångna åren har Nordiska museet ofta haft att glädja sig åt erkännande så väl inom den svenska som den utländska pressen, hvars sympatiska omdömen visa, att museet och Skansen äro kända och uppskattade icke blott inom vårt fädernesland utan långt utom dess gränser. Och tid efter annan komma från utlandet äfven påminnelser om den ingripande betydelse Nordiska museet torde få anses hafva haft så väl för museumsvetenskapen i allmänhet som särskildt för den etnografiska forskningen.

Så har t. ex. Norsk Folkemuseum i Kristiania, som 1895 trädde i verksamhet, bildats efter föredömet af Nordiska museet; och man

---

[1] Se sid. 242 o. f.

ser ofta i prässen uttalanden därom, såsom t. ex. i *Verdens Gang* för den 7 febr. 1895, att förebilden till det Norske Folkemuseum är som bekant Skansen på Djurgården, Nordiska museets s. k. friluftsmuseum. Och i sin första årsredogörelse, hvari det norska folket uppmanas till ihärdigt arbete för dess sak, hänvisar Norsk Folkemuseum till Nordiska museet.

Äfven för det nybildade tsjechisk-slaviska museet i Prag hafva Nordiska museet och Skansen tagits till mönster.

I *Jahresbericht des Gesangvereins österreichischer Eisenbahn-Beamte* för år 1894, utgifven 1895, förekom en utförlig skildring af sångföreningens resa genom Skandinavien, författad af ingeniör F. Uhl, som särskildt egnar festen på Skansen ett utförligt omnämnande.

Den norska tidningen *Morgenbladet* för den 5 juni 1895 lämnade med anledning af årets vårfest en sympatisk beskrifning af den samma.

Kölnische Zeitung innehöll den 15 sept. samma år under rubriken »Das Stockholmer Freiluftsmuseum» en längre uppsats om Skansen jämte en redogörelse för Nordiska museets tillkomst och utveckling. Samma artikel finnes äfven intagen i *New Yorker Staatszeitung* för den 20 okt. 1895.

I tidskriften *Revue du Monde moderne*'s oktoberhäfte 1895 stod att läsa en längre uppsats: »Un musée en plein air», författad af fru B. Straube, äfvenledes med en skildring af Nordiska museets uppkomst och utveckling. Likaså innehöll *Revue des traditions populaires* sept.—okt. 1895 en längre redogörelse för Nordiska museet och Skansen.

Den 13 nov. 1895 förekom i *Stockholms Dagblad* en på franska affattad artikel om friluftsmuseet på Skansen. Dess innehåll återgafs af *Wiener-Zeitung* i dess nummer för den 19 nov., hvari Skansen benämnes ett friluftsmuseum, som söker sin like. *Manchester Guardian* för samma dag lämnade äfvenså en redogörelse för nämda uppsats och lyckönskar Sverge till »denna enastående skapelse, egnad att upplifva och stärka fosterlandskänslan. Ett Skansen är icke möjligt i hvarje stad, icke ens i hvarje land.»

Tidskriften *Kvêty* i Prag gaf i sitt decemberhäfte en sympatisk och trogen framställning af museet och Skansen jämte interiörer af flere bondstugor.

I slutet af år 1895 och början af 1896 innehöll *Augsburger Postzeitung* i tre på hvar andra följande nummer en öfversättning af HELENE NYBLOMS lilla ypperliga och tankedigra broschyr »Sverges Skans, ett ord om och till svenskarne», hvilken, såsom man torde erinra sig, utkom i samband med en af Skansens vårfester. Öfversättningen var gjord af dr P. WITTMANN, som redan förut gjort sig känd genom sitt intresse för svensk literatur och kultur.

I *Svensk Ecklesiastiktidning* för den 14 mars 1896 redogöres för en i februarinumret af den engelska tidskriften *Hand and Eye* intagen artikel af mr G. BLAKEY, hvilken efter genomgången slöjdkurs vid Näs besökt Stockholm. Han tyckes i synnerhet hafva fäst sig vid Skansen, »där man får studera flydda tiders seder och bruk och på en dag se hvad som skulle kräft mycken tid och långa resor att finna uti aflägsna landsbygder — ett sällsynt och lärorikt skådespel och ett sannolikt nästan enastående monument af det förflutna».

I *The Sheffield and Rotherham Independent* för den 9 juni samma år lämnar en engelsk turist en liflig skildring af Skansen, och i *Newcastle Daily Chronicle* den 22 juni förekommer likaledes en artikel om Skansen.

Redaktören af bremertidningen *Weser-Zeitung* kallar i ett nummer af sin tidning Nordiska museet och Skansen för »en verklig skattkammare för kännedomen om Nordens folk».

Den 20 aug. 1896 läses i den svensk-amerikanska tidningen *Vårt Land*, utgifven i Jamestown, en skildring af ett besök å Skansen.

I *Berliner Lokal Anzeiger* för den 14 okt. 1896 omnämnes i en artikel om Skansen bland annat den zoologiska afdelningen, hvarvid artikelförfattaren särskildt framhåller djurens utmärkta bostäder.

Den norska tidningen *Morgenbladet* innehåller äfven 1896, i numret för den 18 okt., en längre uppsats om Skansen under rubriken »Et Friluftsmuseum».

I ett oktobernummer af *Norddeutsche Allgemeine Zeitung* talar dr G. ZIELER om »det i sitt slag allenastående Nordiska museet».

Svenska tidningar hafva för öfrigt alltid med liflig intresse omfattat Nordiska museet och Skansen och lämnat redogörelser för deras förvärf, fester m. m. Bland många hithörande uppsatser anteckna vi endast följande.

Under rubriken »Vinterbilder från Skansen» förekom den 1 febr. 1896 i *Vårt Land* en liflig skildring af vinterlifvet och dess nöjen ute på Skansen.

Det svenska praktverket *Mälardrottningen* innehöll i sitt 13:de häfte en längre beskrifning öfver Nordiska museet och Skansen jämte flere konstnärligt hållna bilder, och i *Nya Dagligt Allehanda* för den 6 juni 1896 lämnar märket H. A. R. en redogörelse för Skansen i forna dagar.

I *Turisten* för den 31 dec. 1896 meddelar H. SAMZELIUS med anledning af museets nyaste förvärf, Laxbrostugan, Oktorpsgården och Svedenborgs lusthus, under rubrik »Från det nyaste Skansen» en del studier och stämningar jämte flere afbildningar.

Literär förbindelse inleddes under år 1895 med följande vetenskapliga anstalter i utlandet:

Norsk Folkemuseum. Kristiania.
Genealogisk Institut. Köpenhamn.
Westpreussisches Provinzial-Museum. Danzig.
Museum Lübeckischer Kunst- und Kulturgeschichte. Lübeck.
Coppernicus-Verein für Wissenschaft und Kunst. Thorn.
Národopisná výstava československá. Prag.
Anthropologische Gesellschaft. Wien.

och under år 1896 med:

Universitets-Jubilæets Danske Samfund. Köpenhamn.
Finska fornminnesföreningen. Helsingfors.
Litterarische Gesellschaft. Fellin.
»Brandenburgia», Gesellschaft für Heimatkunde der Provinz Brandenburg. Berlin.

Verein für Altertumskunde im Fürstentum Birkenfeld. Birkenfeld.
Museums-Verein. Crefeld.
Königlich Sächsischer Alterthumsverein. Dresden.
Verein für Geschichte Dresdens. Dresden.
Gesellschaft für bildende Kunst und vaterländische Alterthümer. Emden.
Städtisches Kunst-Gewerbe-Museum. Flensburg.
Historischer Verein für Heimathkunde. Frankfurt a. O.
Oberhessischer Geschichtsverein. Giessen.
Thüringisch-sächsischer Geschichts- und Altertums-Verein. Halle a. S.
Verein für Geschichte der Neumark. Landsberg a. W.
Hennebergischer alterthumsforschender Verein. Meiningen.
K. K. Central-Commission zur Erforschung und Erhaltung der Kunst- und historischen Denkmale. Wien.
Historischer Verein des Kantons Thurgau. Frauenfeld.
Koninklijk Oudheidkundig Genootschap. Amsterdam.
Société archéologique de Namur. Namur.
Société dauphinoise d'ethnologie et d'anthropologie. Grenoble.
The Nebraska State Historical Society. Lincoln.

Antalet af de *utländska* museer och samfund, med hvilka Nordiska museet vid slutet af år 1896 stod i förbindelse, utgjorde 164. En förteckning öfver dessa lämnas sid. 235 och följande.

För utmärkta förtjänster om museet kallade styrelsen i Samfundet för Nordiska museets främjande, hvilken utgöres af museets nämd, vid sammankomst den 14 november 1895 till *hedersledamöter* i samfundet:

Fru H. Berg, f. Bligh. Stockholm.
Kammarrådet F. F. T. Bergström. Stockholm.
Grosshandlaren I. Hirsch. Stockholm.
Kapten J. A. S. Lagergren. Halmstad.
Professor J. A. Malmström. Stockholm.
Fröken J. Mestorf. Kiel.

Professorn, friherre A. E. Nordenskiöld. Stockholm.
Ingeniör C. A. Söderlund. Stockholm.

Den 1 februari 1896:

Godsegaren, friherre E. Cederström. Krusenberg, Uppsala.
Ingeniören, fil. doktor G. De Laval. Stockholm.
Godsegaren A. R. Holm. Kvibille.
Bibliotekarien H. Wieselgren. Stockholm.

Den 7 oktober 1896:

Kommerserådet J. Kurtén. Vasa.

Den 21 dec. 1896:

Grosshandlaren A. Bernström. Stockholm.
Bankiren C. G. Cervin. Stockholm.
Fabriksidkaren A. G. Dufva. Stockholm.
Folkskoleinspektör G. Insulander. Gefle.
Riksarkivrådet P. Wittmann. München.

Genom döden förlorade samfundet under år 1895 följande hedersledamöter:

Fru E. Benedicks, f. Benedicks. Stockholm.
Rektor N. G. Bruzelius. Ystad.
Generalkonsul H. Davidson. Stockholm.
F. d. öfverståthållaren, friherre C. G. af Ugglas. Stockholm.

och under år 1896:

Bruksegaren K. O. Ljungqvist. Munksjö, Jönköping.
Fröken M. Ruckman. Stockholm.

Följande personer ingingo 1895, genom erläggande af en afgift för en gång af 100 kronor, såsom *ständiga ledamöter* i Samfundet för Nordiska museets främjande:

Apotekaren T. Göransson. Falun.
Fabriksidkaren C. Swartz. Norrköping.

och under år 1896:

Grosshandlaren E. Engvall. Gefle.
Disponenten V. Folin. Hammarby, Storvik.

Sekreteraren T. NAUMANN. Stockholm.

De ständiga ledamöternas antal utgjorde vid 1896 års slut 305.

Antalet under år 1895 tillkomna stiftande ledamöter utgjorde 245. Bland dessa voro 240 från Sverge och 5 från utlandet. Under år 1896 tillkommo 238 stiftande ledamöter, af hvilka 232 från Sverge och 6 från utlandet. [1]

Genom döden förlorade samfundet under åren 1895 och 1896 8 ständiga och 97 stiftande ledamöter.

[1] Se förteckningen öfver samfundets ledamöter sid. 277 o. f.

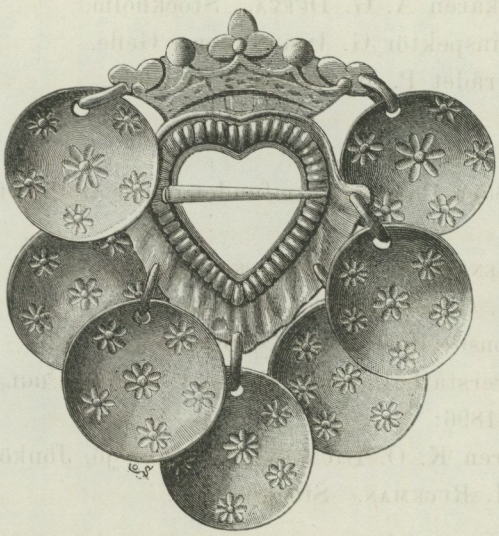

2.

Skansens zoologiska trädgård åren 1895 och 1896.

En återblick på tillståndet inom Skansens djurgård under här afsedda tidskede visar, att äfven i denna redogörelse kan upprepas hvad i föregående årsberättelser meddelats, nämligen att anläggningen varit stadd i oafbruten utveckling, samt att allmänhetens deltagande för den samma fortfarande tett sig lifaktigt.

Ett flertal gifvare synes under de senaste åren hafva särskildt sträfvat att dels bringa Skansen sådana djurslag, som där förut icke funnos, dels förstärka djurbeståndet af just sådana arter, hvilka förut voro fåtaligt eller bristfälligt företrädda. Det är för öfrigt klart, att då enligt naturens lagar bland alla, äfven de härdigaste djurarter, en minskning småningom måste inträda, ett fortsatt förvärf af nya individer ständigt är och blir af nöden. Om gåfvorna af djur sålunda i allmänhet varit rikliga, kan detta däremot dess värre icke sägas om penningebidragen. Det torde med anledning af detta förhållande icke vara ur vägen att erinra om, att Skansens zoologiska trädgård icke åtnjuter något som hälst anslag, under det att utfodring, underhåll och nya anläggningar årligen kräfva stora kostnader. Det må för öfrigt äfven i denna årsberättelse betonas, att en zoologisk trädgård, för att blifva af hela det intresse han *kan* vara, bör förfoga öfver tillräckliga medel att för hvarje djurart i alt göra vistelsen i trädgården så mycket som möjligt öfverensstämmande med djurets lif i det fria.

Hvarje verklig djurvän måste önska, att kärleken till djuren vinner alt större utbredning. Men det är denna kärlek, som i otaliga fall hos unga och gamla väckes och närés genom väl ord-

nade zoologiska trädgårdar. Vill någon häremot invända, att kännedom om djurens lefnadsätt och lynne bör inhemtas i fria naturen, så är detta otvifvelaktigt rätt; men äfven för de få, som hafva tillfälle att, såsom i dylikt fall fordras, helt egna sig åt en dylik uppgift, är denna förbunden med ytterst stora svårigheter, ja, i vissa fall är det rent af omöjligt att på denna väg komma under fund med djurens verkliga skaplynne. Hvem, som iakttagit djuren endast i vildt tillstånd, skulle t. ex. ana, att den argsinte björnen i grund och botten är den putslustige skämtare han visar sig vara såsom tam; att den rofgirige vargen ej endast kroppsligen utan äfven andligen står vår vän hunden så nära; att den verkliga örnen i själfva verket icke öfverensstämmer med den »poetiska örnen», under det att den lilla ringaktade fribytaren sparfhöken mer än någon annan svensk roffogel synes berättigad att i hans ställe prisas såsom frihetsvän? Också är det afgjordt genom de zoologiska trädgårdarna, som vetenskapen om djurens lefnadsätt nått det uppsving, som han under senare tid visat, likasom det äfven är dem, som djurvännen har att tacka för, att man omsider kommit dit hän att finna äfven vilddjuren förtjänta af tillbörlig medkänsla. Äfven må betonas, att det just är hos de folk, hvilka ådagalagt det varmaste intresset för djurskydd, som zoologiska trädgårdar mest anlagts och af allmänheten frikostigast omhuldats.

En beskyllning, som ofta och i alla länder framkastas af motståndarne till de zoologiska trädgårdarna, är, att dödligheten bland djuren i dem är stor. Denna anklagelse, lätt att göra, är emellertid ytterst svår att *bevisa*. Härför kräfves nämligen en grundlig kännedom dels om djurens naturenliga ålder i medeltal, hvilken, om ock ännu i allmänhet ganska obekant, dock helt visst af okunniga personer i regel vida öfverskattas, dels äfven om årliga dödlighetsprocenten inom hvarje art i vildt tillstånd. Att denna senare ingalunda är obetydlig, kan emellertid den grundaste eftertanke säga en hvar. Huru skulle icke eljest våra marker vimla af villebråd, våra parker af sångfoglar!

Ett par exempel bland hundraden må i förbigående anföras till belysning af vårt påstående. En harhona föder om året i medeltal

12 till 15 ungar. Hvilken hartillgång skulle det icke blifva, om, låt oss säga, hälften af dessa alltid nådde fortplantningsåldern! Och hvem, som det ringaste intresserar sig för vår jaktvård, vet ej, hvilken ofantlig minskning hvarje år skulle ega rum i rapphönstillgången, så vida ej dessa foglar vid sin sträfvan för lifvet erhölle människans bistånd!

Från Tyskland, hvarest man otvifvelaktigt bättre än hos oss är i stånd att beräkna det årliga vilda djurbeståndet, hafva vi en uppgift, som förtjänar att äfven här i Sverge blifva känd. Föreståndaren för den stora zoologiska trädgården i Frankfurt am Main doktor A. Seitz yttrar i tidskriften Der Zoologische Garten [1] följande, som i korthet här må återgifvas. Zoologiska trädgårdar tillhöra det slags inrättningar, vid hvilka ett stillestånd är otänkbart. Äfven vid omsorgsfullaste vård måste, då djurbeståndet är någorlunda omfattande, ett större eller mindre antal djur hvarje vecka uppföras på dödslistan. Men därmed är ingalunda sagdt, att icke också hos djuren i fritt tillstånd en mer eller mindre motsvarig dödlighet eger rum. Så är det t. ex. otvifvelaktigt, att under vintern 1895—96 vildbeståndet i skogarna i Frankfurts omgifningar led vida mer af kölden än djuren i den zoologiska trädgården. Dess utom är det helt visst, att, om ock den regelbundna och afmätta utfodringen i den zoologiska trädgården måste anses stridande mot de vilda djurens vanor, den samma dock på ett flertal djurarter verkar vida gynsammare än den omväxling mellan hunger och öfvermättnad, hvilken i naturen som regel är rådande.

Såsom i föregående årsberättelse framhållits, kan till följd af den zoologiska trädgårdens nära sammanhang med Skansens friluftmuseum i dess helhet någon genomförd beräkning öfver djurafdelningens andel i Skansens inkomster icke åstadkommas. Emellertid må äfven här några summor anföras. Under 1895 skänktes af åtskilliga gifvare, särskildt till den zoologiska afdelningen, penningar

[1] *Der Zoologische Garten. Zeitschrift für Beobachtung, Pflege und Zucht der Tiere.* XXXVII Jahrgang. Frankfurt am Main 1896. S. 5.

till ett sammanlagdt belopp af kr. 3,538: 50, hvaremot under 1896 penningebidragens belopp uppgick endast till kr. 170. Till dessa summor komma följande inkomster, nämligen: afgifter af besökande för åkning och ridt inom Skansens område under 1895 kr. 1,541: 22 och under 1896 kr. 1,732: 53; influtna penningar för sålda djur samt ladugårdsprodukter, äfvensom för skinn, skelett och dylikt [1] under 1895 kr. 769: 47 och under 1896 kr. 500: 72; samt slutligen hvarjehanda småinkomster såsom för bröd och nötter, som sålts åt besökande, hvilka önskat mata djuren, under 1895 kr. 238: 56 och under 1896 kr. 212: 66. Härtill må läggas inkomsterna från akvariet, till hvilket en särskild lägre inträdesafgift erlagts. Dessa uppgingo under 1895 till kr. 1,646: 02 och under 1896, då innehafvare af årskort och frikort hade fritt tillträde, till kr. 1,267: 45. Sammanlagda här uppgifna inkomster, penningebidragen oräknade, belöpa sig altså för 1895 till kr. 4,195: 27 och för 1896 till kr. 3,713: 36. Slutligen må äfven nämnas, att de med Skansens hästar utförda körslorna, när de för den zoologiska trädgården gjorda forslingarna afräknas, skattas för 1895 till ett värde af kr. 2,090: 90 och för 1896 till ett värde af kr. 2,436: 25, hvilka summor altså den öfriga Skansen genom den zoologiska afdelningen fått räkna sig till godo.

Utgifterna hafva varit följande:

	1895.	1896.
Djurinköp och fraktkostnader	738: 73	421: 20
Byggnad och underhåll af djurbostäder	3,256: 85	1,196: 80
Djurens utfodring	11,272: 38	8,945: 53
Löner och arfvoden	3,952: 24	3,465: 17
Anslag och etiketter	74: 20	49: 85
Redskap och dylikt	168: 43	341: 94
Medicin och läkarvård	41: 59	40: 64
Stallet	5,481: 14	6,115: 02
Akvariet och terrariet	1,810: 99	1,266: 12
Summa kronor	**26,796**: 55	**21,842**: 27

[1] Döda djur hafva sålts till Vetenskapsakademiens zoologiska afdelning och Stockholms högskola samt äfven någon gång till enskilde vetenskapsmän.

Bland utförda arbeten af större betydelse är särskildt att framhålla den i klippan utsprängda rymliga och präktiga isbjörngrottan, hvilken, då inga isbjörnar ännu kunnat förvärfvas, tills vidare bebos af de två år 1893 af Helsingfors' zoologiska trädgård skänkta landbjörnarna. Denna grotta, på hvilken arbetet länge bedrifvits, fullbordades i september 1895. I detta sammanhang må kanske äfven ommälas, att det i slutet af år 1894[1] till Skansen skänkta f. d. Stockholms akvarium i slutet af januari 1895 blef färdigt att på sin nya plats öppnas för allmänheten.

Hvad beträffar djurantalets tillväxt under det tidskede, som denna redogörelse omfattar, må följande siffror här anföras. Såsom framgår af den zoologiska berättelsen för 1893 och 1894[2], funnos vid sistnämda års slut 44 arter och afarter däggdjur och 63 arter foglar. Vid 1895 års slut funnos 51 arter och afarter däggdjur samt 87 arter foglar, och vid 1896 års slut 50 arter och afarter däggdjur samt 89 arter foglar, hvadan altså antalet högre djurarter vid sistnämda års slut öfversteg det vid 1894 års slut med 32 arter. Mindre gynsam ter sig beräkningen öfver de lägre djuren i akvariet och terrariet, hvilken visar en nedgång med ungefär 10 arter. Härvid bör dock anmärkas, att denna helt oförberedt tillkomna afdelning under rådande förhållanden, hvad beträffar lokal m. m., icke kunnat tillgodoses så, som en dylik anläggning för att komma till sin rätt kräfver, och att därför skäl ej förefunnits att på bekostnad af den öfriga zoologiska trädgården genom inköp underhålla eller förkofra denna för Skansen åtminstone tills vidare mindre viktiga och ännu så länge mera tillfälliga afdelning.

Hänvisande till den i föregående årsberättelse sid. 126—140 införda djurförteckningen, vilja vi här slutligen anföra dels viktigare gjorda förvärf eller förluster, dels några strödda iakttagelser, hvilka i zoologiskt hänseende torde vara af mer eller mindre intresse. Dess för-

[1] Se *Meddelanden från Samfundet för Nordiska museets främjande 1893 och 1894*. Stockholm 1895. S. 125.

[2] Se föreg. årsberättelse i anf. arb. S. 121 o. f.

innan må kanske framhållas, att Skansen, om ock en del utländska djur anskaffats eller emottagits, dock fortfarande hufvudsakligen riktar sin verksamhet på Nordens djurvärld. Särskildt hafva vi i det följande fäst afseende vid djurens yngeltider, dels emedan uppgifterna om åtskilliga af dessa ännu äro i zoologiska arbeten något sväfvande, dels emedan det torde vara för fackmän af ett visst intresse att se, när dessa för Skansens djur infallit.

Däggdjur.

Af apor hafva under 1895 och 1896 funnits 6 arter, nämligen tre af släktet Cercopithecus, från Afrika, två af släktet Macacus, från sydöstra Asien, och en svartpavian (Cynopithecus niger) från Celebes. Bland dessa hafva tre lämnats såsom gåfvor. Svartpavianen, en hona, inköptes 1895 jämte fyra andra apor från Hamburg och har, i strid mot hvad man sett uppgifvas, visat sig såsom en ovanligt stillsam och foglig apart. En nunnemarkatta (Cercopithecus mona), infångad 1894 i Kamerun och samma år skänkt till Skansen, dukade 1896 under, troligen för någon bröståkomma. Af ordningen halfapor finnes 1 art, nämligen en tröglori (Stenops tardigradus) från Birma, hvilket sällsynta djur erhölls såsom gåfva 1896. Det torde förtjäna omnämnas, att detta egendomliga skymningsdjur genast vid sin ankomst visade sig vara ett ganska blodtörstigt rofdjur, hvilket fångade och till skinnet uppåt de småråttor, som råkade förirra sig till dess bur.

Af insektätare fans 1 art, nämligen den vanliga igelkotten (Erinaceus europæus). En sådan hona födde något före medlet af juni 1895 fyra ungar.

Gnagarnas ordning företräddes af 9 arter. År 1896 skänktes af Helsingfors' zoologiska trädgård trenne sumpbäfrar (Myopotamus coypu), hvilken sydamerikanska, såsom namnet anger, bäfverliknande gnagare visat sig fullt härdig mot ett nordligare klimats vintrar. Om haren (Lepus timidus) må antecknas, att denna djurart å Skansen ynglat vid medlet af maj, juni och juli samt närmare slutet af augusti. I mars 1896 skänktes från Västmanland ett ex., som bibe-

hållit sin sommardräkt. Anmärkas bör dock, att han förut under vintern hållits i ett uthus. Beträffande harens hårfällning må i detta sammanhang nämnas, att denna visat sig helt olika den hos flere andra färgombytande djur, i det att den samma sker så småningom och så omärkligt, att man mången gång vore frestad tro, att en verklig förändring af hårets färg egt rum. Bland förluster inom denna afdelning anteckna vi två hasselmöss (Myoxus avellanarius), hvilka infångats i närheten af Alingsås 1893 och samma år skänktes till Skansen. De dogo med ett par månaders mellantid hösten 1896.

Artantalet af rofdjur har varit 24. Bland gåfvor till denna däggdjursafdelning märkas särskildt en mungo (Herpestes mungo); en utter (Lutra vulgaris); fyra gräflingar (Meles taxus); två grönländska eskimåhundar (Canis familiaris borealis), hane och hona, helhvita och af genom längre urvalsparning omsorgsfullt sofrad ras, hvilka år 1896 skänktes af kolonibestyrer R. Müller i Holstensborg;[1] två ryska vindhundar (Canis familiaris grajus var. rossica), hane och hona, hvilken senare kort efter ankomsten till Skansen nedkom med två valpar; en svarträf (Canis vulpes var. nigro-argentea), hona, genom hvilken gåfva Skansen omsider lyckades erhålla ett par[2] af denna sällsynta räfform; tre unga blåräfvar (Canis lagopus var. obscura), som 1896 under expeditionen till Spetsbergen infångats därstädes; en näsbjörn (Nasua narica), fångad i Mexico; en björn (Ursus arctos), hona, något öfver sju år gammal och härstammande från Karelen samt 1896 skänkt af Helsingfors' zoologiska trädgård; och slutligen en annan dylik af samma kön, men helt ung och af rumänisk härkomst, 1895 lämnad såsom gåfva af H. M. Konung OSKAR II. Ty värr blef denna mycket fromsinta och välartade »nalles» lif helt kort. Då han en gång infördes till en annan björn, Skansens största och i regel äfven godmodigaste, råkade nämligen denne af oförklarad anledning — han hade förut ofta i all vänskap haft en svensk mindre björn hos sig på besök — i det vildaste raseri och ihjälbet, trots vårdarens lifs-

[1] Se om dessa utförligare i *Kennelklubbens tidskrift*. Stockholm 1896. S. 160 o. f.
[2] En hane inköptes nämligen 1893.

farliga och modiga ansträngningar för att hindra honom i hans mordlust, sin rumäniska gäst. Först sedan denna erhållit två fruktansvärda bett, det ena genom ryggen in till lungorna, lyckades vårdaren få ut det ännu flämtande offret ur det ursinniga vilddjurets bur. — Bland rofdjuren hafva, utom af hund, under 1895 och 1896 ungar födts af vanlig räf samt fjällräf. Den förra djurartens yngeltid har, liksom i vildt tillstånd, inträffat i början af maj. Hos fjällräfvarna iakttogs 1896 parning strax i början af april, och 2 ungar föddes den 25 maj, altså efter ungefär sju veckors dräktighet.[1]

Vilda räfvar hafva fortfarande hemsökt Skansen och där tillställt åtskillig skada, särskildt bland sjöfoglarna. Till och med kattugglorna hafva, såsom spår i snön samt dun och blod tydligen en morgon utvisade, icke suttit säkert skyddade i sin bur. Fyra af de objudna gästerna hafva under 1895 och 1896 fångats i sax.

Säldjuren företräddes af 2 arter, nämligen vikaren (Phoca foetida) samt gråsälen (Halichoerus grypus). Den 27 mars 1896 erhölls ett ex. af sistnämda art såsom gåfva. Denna, hvilken nyss förut infångats, var då ännu mycket ung och helt hvitullig samt måste födas med mjölk ur flaska med napp. Trots de härmed förknippade svårigheterna trifdes han godt och fälde omkring den 10 april ungullen, samtidigt med hvilken tilldragelse han begynte förtära fisk. Ty värr dog han dock, liksom en annan sedermera inköpt ungsäl, under den tryckande sommarhettan i juli månad, oaktadt sälbassängen flyttats till vattenledning, så att vatten under den varmaste årstiden två gånger dagligen kunde ombytas.

Af hofdjur funnos 2 arter: åsna och häst, af hvilken senare fyra raser voro företrädda. Tre hästföl och två åsneföl föddes. För att bereda besökande tillfälle att företaga ridter å åsna kring Skansen anskaffades 1895 från Lübeck härför egnade sadlar och ridtyg efter tysk modell.

Svindjuren hafva företrädts af det vanliga svinet i ett par raser.

[1] Ehuru det icke faller inom denna årsberättelses tidrymd, må här meddelas, att äfven 1897 fjällräfvarnas parning iakttogs vid nästan samma tid som ofvan nämts, hvarefter valpningen inträffade den 20 maj.

Af idisslare funnos 8 arter, och äro bland hithörande gåfvor att anföra: tre rådjur och en älg — en vacker och lofvande hankalf, hvilken i september 1896 tillvaratogs i Gagnef i Dalarna och med K. M:ts vederbörliga tillstånd öfverlämnades till Skansen — samt vidare en ståtlig bock af bulgarisk ras och tvänne får af isländsk härkomst. Såsom större förluster äro här att omnämna en älgkalf af honkön, hvilken i juni 1895 afled af akut maginflammation samt tvänne axishjortar (Cervus axis). Af denna sistnämda hjortart hafva två kalfvar födts, den ena i juli, den andra i april. Af dofhjort föddes 1895 fyra och 1896 åtta kalfvar. Tre dofhjortar hafva sålts och två bortskänkts till Helsingfors' zoologiska trädgård. Brunsttiden för denna hjort har å Skansen inträffat i september och kalfningen i regel i juni månad, dock aldrig före den tionde; i ett fall till och med så sent som den 21 juli. Af ren föddes två kalfvar 1895 och tre 1896, så att de på Skansen varande renarna nu nästan alla tillhöra en där uppfödd stam. Brunsttiden har inträdt i slutet af september eller början af oktober och kalfningen tidigast en vecka in i maj, och i regel alltid i denna månad; i ett fall dock så sent som den 14 juni. Tre gamla renar slaktades. Af fjällnötras hafva födts tre kalfvar och af rödbrokig nötras en kalf.

Utom i här ofvan ommälda fall har afkomma naturligtvis erhållits i stort antal af kanin, marsvin och hvit mus samt dess utom af get (nio killingar), får (tre lamm) och svin (sex grisar).

Foglar.

Af tättingarnas ordning hafva funnits 48 arter. Bland hithörande förvärf må nämnas en näktergal (Luscinia philomela); en flöjtfogel (Strepera tibicen), en mycket roande australisk fogel, hvilken dock ty värr efter endast något mer än ett års vistelse på Skansen dog af difteri; samt vidare två bärgfinkar (Fringilla montifringilla); två stenknäckar (Coccothraustes vulgaris) och slutligen ett större antal praktfinkar och dylika små skönskrudade burfoglar, tillhörande släktena Spermestes, Habropyga, Euplectes, Calyphantria och Cyanospiza, hvilka alla sistnämda förvärfvades genom köp.

Koltrastarna lade i likhet med sommaren 1894[1] äfven i slutet af april sistförflutna år ägg i det i buren varande stenröset. En del till denna ordning hörande fogelarter hafva å Skansen infångats, däribland ännu under sista dagarna af oktober 1895 ett par rödhakar.[2] En vild domherrhane uppehöll sig i juni 1896 i skogen omkring småfogelburen och flög omsider, då dörren lämnades honom öppen, frivilligt in i denna, ett fall som flere gånger inträffat med bofinkar, nötväckor och andra deras likar.

Papegojornas afdelning företräddes af 10 arter, och voro de hithörande gåfvorna följande: tvänne präktiga exemplar af släktet Sittace, nämligen en arakanga (Sittace macao) och en ararauna (Sittace ararauna), båda från Sydamerika; tre gultofskakaduor (Plissolophus galeritus) från Australien; en klipp-papegoja (Conurus patagonus) samt en munkpapegoja (Bolborynchus monachus), båda från Sydamerika; och slutligen två sparfpapegojor (Psittacula passerina), likaledes från Sydamerika. En näskakadua (Plictolophus nasicus) från Australien och två gråhufvudpapegojor (Psittacula cana) från Madagaskar inköptes.

Af duffoglarnas ordning funnos 3 arter, bland hvilka tamdufvan (Columba domestica) företräddes af ett flertal raser. Sex starlingdufvor skänktes och dess utom åtskilliga andra sällsyntare dufformer. En brefdufva, hvilken af öfveringeniör S. A. Andrée den 24 juli afsändes från Spetsbergen med depesch och före den 14 augusti anlände till Bergviknäs, Ofoten, i Norge efter att hafva tillryggalagt omkring 120 svenska mil, skänktes i september af tidningen Aftonbladet. Ett större antal dufungar hafva kläckts.

Roffoglarnas ordning har varit företrädd af 20 arter. De märkligaste bland hithörande gåfvor äro: tre dvärgfalkar (Falco æsalon), en kungsörn (Aquila chrysaëtus), en hafsörn (Haliaëtus albicilla), tre fiskljusar (Pandion haliaëtus), tre fjällvråkar (Buteo lagopus), två chimangoer (Ibycter crotophagus) från Sydamerika, skänkta af

[1] Se föregående årsberättelse. S. 132.

[2] Icke såsom vore denna sena vistelse i Norden något från regeln afvikande! Men vi hafva velat påpeka detta förhållande, emedan det är en ganska allmän åsikt, att dessa foglar vid nämda årstid för länge sedan flyttat söder ut.

djurhandlaren C. Hagenbeck i Hamburg, sex bärgufvar (Bubo ignavus), en fjälluggla (Athene nyctea), en hökuggla (Surnia ulula), fem hornugglor (Asio otus), en jorduggla (Asio brachyotus) och en pärluggla (Strix Tengmalmi). Bärgufvarna lade äfven de sistförflutna åren omkring medlet af april ägg och rufvade dem ock någon tid, men fortfarande utan resultat.[1] En bärguf, som den 3 februari 1895 råkade komma ut ur buren, och som, sedan han här och där uppenbarat sig i Stockholms omgifningar, då han ansågs såsom vild, föranledde åtskilliga omnämnanden i tidningsprässen, återkom den 30 mars och lät, trött på frihet och svältkost, åter infånga sig. Kanske bör, för att kattugglan må rätt skattas äfven till sina fel, icke förtigas, att en dylik sistförflutna år mellan den 14 april och den 9 maj, då hon omsider fångades på bar gärning, genom att inträngа i ett dufslag dödade sex eller sju tamdufvor.

Hönsfoglar hafva funnits i 10 arter. Ett mycket värdefullt hithörigt förvärf gjordes i oktober 1896 genom inköp från Värmland af två hanar och en hona af rackelhane (hybrid mellan orre och tjäder). Olyckligtvis dog hönan, hvilken af de tre var den mest sällsynta, samma år vid ruggningen, men tupparna visa sig fortfarande krya. Jämförelsevis ovanlig torde äfven den hvita påfogelhöna (Pavo cristatus) vara, som 1895 förvärfvades. Sju guldfasaner (Phasianus pictus) hafva vidare inköpts. Såsom en iakttagelse, möjligen af något värde för dem, som ifra för ökande af vår villebrådstillgång genom införsel af främmande djurarter, må antecknas, att silfverfasanen (Phasianus nycthemerus) visat sig afgjordt öfverträffa den vanliga eller ädelfasanen (Phasianus colchicus) i härdighet mot vårt klimat. Så väl tjäder som orre hafva vårtiden i sina skogsburar låtit höra ordentligt spel, båda börjande kring medlet af mars. I början af maj 1896 lade en tjäderhöna ägg, dock utan att rufva dem, något som äfven var fallet med en orrhöna, hvilken samma år värpte i slutet af nämda månad. Ungar hafva kläckts af påfogel och tamhöns. En vild rapphöna uppehöll sig, lockad af sina fångna kamrater, i april 1895 en längre tid omkring dessas bur.

[1] Jfr föregående årsberättelse. S. 135.

Vadarnas ordning har representerats af 10 arter. Hithörande viktigare gåfvor äro två hägrar (Ardea cinerea), en trana (Grus communis) och en rörhöna (Gallinula chloropus), hvilken sistnämda sällsynta fogel under sommaren 1895 fångades i närheten af Kalmar. Ty värr dog hon i slutet af samma år. En trana lade omkring den 20 maj 1895 ägg och rufvade dem med tillhjälp af hanen, men utan resultat; följande år omkring den 12 samma månad lade hon åter ägg, och denna gång framkommo efter jämt en månads rufning ur de båda äggen tvänne gulduniga ungar.

Af simfoglarnas ordning hafva funnits 20 arter. Viktigare hithörande gåfvor äro: tre bläsgäss (Anser albifrons), en grågås (Anser cinereus), två hönsgäss (Cereopsis Novæ-Hollandiæ), fem grafänder (Vulpanser tadorna) och två äjdrar (Somateria mollissima). Dels genom de förut omnämda vilda räfvarnas angrepp, dels äfven till följd däraf, att de om hösten icke låtit infånga sig i dammarna, utan, när kölden sedan inträdt, flugit sin kos, hafva rätt många till denna afdelning hörande foglar, däribland alla de fem mycket skygga grafänderna, gått förlorade. Af de båda ofvannämda hönsgässen, hvilka omedelbart infördes från Australien, dog den ena, honan, kort efter hitkomsten af resans ansträngningar.[1] Ungar hafva kläckts af flere raser ankor samt af gräsänder. En hona af sistnämda slag, hvilken 1894 på hösten bortflög,[2] återkom följande år helt obemärkt och öfverraskade genom att i maj oförmodadt framkomma med tio ungar. Under år 1895 kläcktes för öfrigt tre och under 1896 fyra andkullar. Antecknas må slutligen, att ännu så sent som dagen före julaftonen 1895 vilda änder iakttogos, hvilka, kommande från sjösidan, i skymningen besökte sina ute i Skansens dammar varande kamrater.

[1] Gifvaren, herr C. von Platen, hade äfven efterskrifvit tre mindre känguruer, men dessa dukade under, innan de hitkommo. Otvifvelaktigt är denna färd utan mellanstationer, där djuren få hemta nya krafter, för ett flertal alt för lång.

[2] Jfr föregående årsberättelse. S. 137, 138.

EDVARD HAMMARSTEDT.

3.

Nordiska museets fonder.

1.

Byggnadsfonden.

Byggnadsfonden har uppkommit dels genom behållningen af Skandinavisk-etnografiska samlingens byggnadsfond, förut ställd under särskild nämds förvaltning, dels genom medel, som blifvit af Nordiska museets styrelse insamlade genom anstälda basarer, folkfester och lotterier samt lämnade gåfvor till museibyggnaden.

Af årsberättelsen för 1893 inhemtas, att sedan f. d. Skandinavisk-etnografiska samlingens byggnadsfond med dess återstående behållning kr. 115,545: 29 ingått till den under museistyrelsens förvaltning stående byggnadsfonden, de sålunda förenade fonderna vid 1893 års slut visat en behållning af

193,017 kr. 98 öre.

Under år 1894 ökades byggnadsfonden med gåfvor 2,000 kr. och räntor m. m. kr. 5,111: 44, men minskades med utgifter för museibyggnaden kr. 111,295: 02, i följd hvaraf fondens vid 1894 års slut återstående behållning utgjorde

88,834 kr. 40 öre.

Under år 1895 ökades byggnadsfonden genom:

gåfva . . . . . 1,000: —

försäljning af äldre hus vid Lejonslätten m. m. . . . . 6,728: —

samt återföring af en post, hvarmed fonden under år 1894 obehörigen belastats . . . . . 533: 93 [1]

S:a kr. 8,261: 93

Byggnadskostnaderna under år 1895 utgjorde kr. 115,342: 87, men häraf utgingo, enligt aftal med 1897 års Allmänna konst- och industriutställnings styrelse, kr. 82,804: 89 af upplånta medel, hvadan fonden påfördes allenast återstående kr. 32,537: 98, och uppgick således fondens behållning vid 1895 års slut till

64,558 kr. 35 öre.

Under år 1896 ökades byggnadsfonden genom:

gåfva m. m. 1,036: 40

S:a kr. 1,036: 40

Byggnadskostnaderna 1896 uppgingo till kr. 68,277: 09, men häraf utgingo kr. 2,357: 30 af upplånta medel samt kr. 35,483: 29 för af Allmänna konst- och industriutställningen bekostadt arbete, hvadan fonden påfördes allenast återstående kr. 30,436: 50, och utgjorde således fondens behållning vid 1896 års slut

35,158 kr. 25 öre.

2.

Allmänna fonden.

För uppkomsten af denna fond redogöres i 1881 års meddelanden sid. 47.

Fondens kapital skall förblifva orubbadt, men räntorna äro ämnade att användas till löpande utgifter för Nordiska museets ändamål.

[1] Detta belopp utgjorde, enligt från byggnadskontoret efter 1894 års räkenskapers afslutande erhållet meddelande, kostnaden för grund och sockel till midtelpartiet och södra delen af museibyggnaden, hvilka arbeten icke skulle bestridas af byggnadsfonden utan af upplånta medel i enlighet med de vid upplåtandet af museibyggnaden till Allmänna konst- och industriutställningen i Stockholm 1897 stadgade vilkor. Se sid. 123.

Till den sammas förstärkning gå, enligt § 8 i stadgarna för Samfundet för Nordiska museets främjande, alla ständiga ledamöters på en gång lämnade afgifter.

Förvaltningen är enligt museets stadgar öfverlämnad åt museets styrelse.

Allmänna fonden, hvilken enligt 1894 års berättelse vid nämda års slut uppgick till 51,022 kr. 47 öre, hade under åren 1895 och 1896 ökats genom ständiga ledamöters afgifter med ett sammanlagdt belopp af 550 kr. och utgjorde vid 1896 års slut

51,572 kr. 47 öre.

3.

Pensionsfonden.

Om uppkomsten af denna fond se sid. 58 i 1885 års meddelanden. Fondens kapital, som den 31 dec. 1894 utgjorde kr. 1,551: 30, hade vid 1896 års slut vuxit till

1,710 kr. 31 öre.

4.

Bredablicksfonden.

Denna fond, som under namn af »Belvederefonden» bildades i slutet af år 1891, afser att skaffa bidrag till gäldande af köpeskillingen — 100,000 kronor — för Bredablick samt äfven att, efter dennas fullständiga gäldande, bereda medel till tornets underhåll m. m. En närmare redogörelse för fondens uppkomst lämnas sid. 77 och följande i 1891 och 1892 års meddelanden. Summan af de vid 1896 års slut lämnade bidragen uppgick till

55,570 kronor.

5.

Skansfonden.

Denna fond, som afser att skaffa bidrag till gäldandet af köpeskillingen för så väl det år 1891 förvärfvade området Öfre Skansen — 25,000 kr. — som för den år 1896 inköpta Nedre Skansen — 50,000 kr. — bildades år 1894 med anledning af det först nämda köpet. Vid 1896 års slut utgjorde summan af de lämnade bidragen

8,250 kronor.

6.

Herman Frithiof Antells fond.

Genom testamente af den 1 okt. 1891 skänkte framlidne med. doktor H. F. Antell den storartade gåfvan af

100,000 kronor.

till Nordiska museet »att af dess styrelse förvaltas som fond, hvars räntor användas till museets fromma». Enär, enligt testators förordnande, vissa andra legat först skulle utdelas, men »öfriga tillgångar sammanhållas och förvaltas, tills de genom tillkommande räntor nått sådant belopp, att en hvar sitt erhålla kan», blef denna fond först den 7 okt. 1896 öfverlämnad till Nordiska museet.

4.

Donationer till Nordiska museet.[1]

Under denna öfverskrift upptagas sådana till museet alt ifrån dess grundläggande år 1872 lämnade penningebidrag, som uppgå till ett belopp af 500 kronor eller därutöfver. Af bidragen har en del gått till museets fonder.

Ständiga ledamöters afgifter äro icke medräknade i nedanstående summor. Årtalen angifva de år, då penningebidragen lämnats.

H. M. Konung Oskar II. *Samfundets skyddsherre.* 1874. **660: —**

H. K. H. Kronprins Gustaf. *Ständig ledamot. Hedersledamot. Br.*[2] 92—97. **600: —**

H. K. H. Prins Karl. *Ständig ledamot. Hedersledamot.* 92 (500), 93 (500), 94 (525), 95 (500). **2,025: —**

Abramson, Eveline, f. **Gumpert,** fru. Stockholm. *Ständig ledamot. Br.* 92—97. **600: —**

Althainz, Fredrik Gerhard, grosshandlare. Stockholm. 88. **500: —**

Andersson, Johan, byggmästare. Stockholm. *Hedersledamot.* 91 (1,000), 93 (10,000), 94 (2,000), 96 (1,000). **14,000: —**

Antell, Herman Frithiof, medicine doktor. Paris. *Ständig ledamot. Hedersledamot.* Död 1893. 84 (200), 90 (700), 91 (1,000), 92 (1,000), 93 (3,000); *Br.* 92—95 (400) och 96 (600); genom testamente af den 1 okt. 1891 (100,000 kr., utbet. af dödsboet 96). Se sid. 186. **106,900: —**

---

[1] I denna förteckning äro upptagna alla donationer, som lämnats till museet intill den 1 april 1897.

[2] *Br.* utmärker här och i det följande, att under hvartdera af de närmast efteråt angifna åren 100 kronor lämnats såsom bidrag till Bredablicksfonden. Se sid. 185.

Appelberg, Lotten, f. **Östergren,** fru. Stockholm. *Ständig ledamot. Br.* 92—97. **600: —**

Arwidsson, Torsten Adolf, kommendör. Stockholm. Död 1893. 92. **1,000: —**

Astrup, Hans Rasmus, f. d. statsråd. Kristiania. *Ständig ledamot. Hedersledamot.* 73 (500), 82 (2,500), 84 (2,500). **5,500: —**

Axell, Severin, grosshandlare. Sundsvall. Död 1892. 77. **500: —**

Axling, Hampus, godsegare. Stockholm. 94. **3,000: —**

Benedicks, Carl, generalkonsul. Stockholm. *Hedersledamot.* Död 1888. 79. **1,000: —**

Benedicks, Emma, f. **Benedicks,** fru. Stockholm. *Hedersledamot.* Död 1895. 91 (10,000), 93 (3,000), 94 (2,000), 95 (2,000), genom testamentariska förordnanden af den 11 dec. 1890 och den 5 juli 1893 (15,000). **32,000: —**

Benedicks, Gustaf, bruksegare. Gysinge. *Ständig ledamot. Hedersledamot.* 74 (100); *Br.* 92—97 (600). **700: —**

Berg, Helene, f. **Bligh,** fru. Stockholm. *Hedersledamot.* 94 (500), 95 (500). **1,000: —**

Berg, Nils Vilhelm, grosshandlare. Stockholm. 80 (25), 89 (100), 92 (500). **625: —**

Berggren, Maria Eleonora, f. **Wickberg,** fru. Stockholm. Död 1895. *Br.* 92, 93 (200) och 94 (800). **1,000: —**

Berggren, Robert Constantin, grosshandlare. Stockholm. *Ständig ledamot.* Död 1893. 84 (500), 88 (200). **700: —**

Bergstedt, Carl, fabriksidkare. Stockholm. 76 (100); *Br.* 92—97 (600). **700: —**

Bergstedt, Erik, grosshandlare. Stockholm. 76 (100), 87 (100); *Br.* 92—97 (600). **800: —**

Bergström, Frans Frode Theodor, f. d. kammarråd. Stockholm. *Hedersledamot.* 94. **1,000: —**

Bobergh, Thérèse, f. **Björklund,** fru. Stockholm. *Br.* 92—97. **600: —**

Bolinder, Jean, ingeniör. Stockholm. *Ständig ledamot.* 73 (100); *Br.* 92—97 (600). **700: —**

Boman, Emil, skeppsklarerare. Stockholm. *Ständig ledamot. Br.* 92—97. **600: —**

Bonde, Carl Carlsson, friherre, kammarherre. Stockholm. *Br.* 92—97. **600: —**

Bonde, Gustaf Trolle-, grefve, öfverste-kammarjunkare. Stockholm. *Ständig ledamot.* Död 1884. 73 (200), 78 (500). **700: —**

Bondeson, August, medicine doktor. Göteborg. 80. **709: 10**

Bonnier, Albert, bokförläggare. Stockholm. *Br.* 92—97. **600: —**

Boström, Erik Gustaf, statsminister. Stockholm. *Ständig ledamot. Br.* 92—97. 600: —

Brandt, Axel, grosshandlare. Stockholm. *Ständig ledamot.* 88. 500: —

Burén, Carl, brukspatron. Skeda, Ryssby. *Ständig ledamot. Hedersledamot.* Död 1887. 76 (200), 84 (1,000). 1,200: —

Bünsow, Fredrik, grosshandlare. Stockholm. *Hedersledamot.* 77 (500), 92 (3,000), 93 (100), 94 (1,000), 95 (1,000). 5,600: —

Bäckström, Johan, grosshandlare. Stockholm. 83 (1,000), 87 (100), 96 (100); *Br.* 92—97 (600). 1,800: —

Carlson, Albertina, f. **Arvin,** fru. Stockholm. *Br.* 92—97. 600: —

Carnegie, David, grosshandlare. Göteborg. Död 1890. 76 (1,000), 87 (1,000). 2,000: —

Carnegies, David, grosshandlare, **dödsbodelegare,** Göteborg, genom konsul **O. Ekman.** Stockholm. 90. 5,000: —

Cavalli, Gustaf, apotekare. Sköfde. *Hedersledamot.* 88 (1,000), 96 (5,000). 6,000: —

Cavalli, Johan Gustaf, apotekare. Göteborg. *Hedersledamot.* Död 1888. 87. 10,000: —

Cederlund, Edvard, grosshandlare. Stockholm. *Ständig ledamot. Hedersledamot.* 83. 500: —

v. Celsing, Petrus Fredrik, kapten. Stockholm. *Ständig ledamot. Br.* 92—97. 600: —

Cervin, Carl Gustaf, bankir. Stockholm. *Hedersledamot. Br.* 92—97. 600: —

Clason, Isak Gustaf, professor. Stockholm. *Br.* 92—97. 600: —

Dahlberg, Johan Petter, bruksegare. Bollsta, Nyland. *Hedersledamot. Br.* 92—97. 600: —

Danelius, Bror August, grosshandlare. Stockholm. *Br.* 92—97. 600: —

Davidson, Ernst, herr. Stockholm. *Br.* 92—97. 600: —

Davidson, Henrik, generalkonsul. Stockholm. Död 1895. *Hedersledamot.* 74 (100), 83 (1,000), 90 (1,500). 2,600: —

Davidson, Vilhelm, konditor. Stockholm. *Ständig ledamot. Hedersledamot.* Död 1883. 83. 2,500: —

De Laval, Gustaf, ingeniör. Stockholm. *Hedersledamot. Br.* 92—97. 600: —

Dickson, Charles, medicine doktor. Stockholm. *Ständig ledamot.* 76. 500: —

Dickson, James Jamesson, grosshandlare. Göteborg. *Ständig ledamot. Hedersledamot.* Död 1885. 76 (1,000), 83 (1,000), 84 (2,000), 85 (1,000). 5,000: —

Dickson, Oskar, friherre, grosshandlare. Göteborg. *Ständig ledamot. Hedersledamot.* 72 (1,000), 84 (3,000). 4,000: —

Dickson, Robert, grosshandlare. Göteborg. *Ständig ledamot.* 76. **600: —**

Du Rietz, Gustaf Adolf, grosshandlare. Stockholm. *Br.* 92—97. **600: —**

Dölling, Fritz, fabriksidkare. Stockholm. *Ständig ledamot. Hedersledamot.* 87 (1,000), 93 (100). **1,100: —**

Ekengren, Vilhelm Alfred Ferdinand, stadsmäklare. Stockholm. *Br.* 92—97. **600: —**

Ekman, Oskar, konsul. Stockholm. *Hedersledamot.* 73 (100), 80 (2,500), 83 (1,000). **3,600: —**

von Essen, Fredrik, friherre, riksmarskalk. Stockholm. *Hedersledamot. Br.* 92—97. **600: —**

de Fontenay, Otto Ernst le Sage, professor. Köpenhamn. *Hedersledamot.* 87 (2,500), 88 (2,500), 90 (5,000). **10,000: —**

Forsgrén, Ida, fröken. Stockholm. *Br.* 92—97. **600: —**

Forsgrén, Sally, f. **Wikström,** fru. Stockholm. *Br.* 92—97. **600: —**

Francke, Olena, f. **Hallberg,** fru. Stockholm. *Br.* 92—97. **600: —**

Fris, Carl Gustaf, bankdirektör. Stockholm. *Ständig ledamot.* 73 (200); *Br.* 92—97 (600). **800: —**

Fröberg, Christian August, borgmästare. Hernösand. *Br.* 92—97. **600: —**

Geber, Philip, bankir. Stockholm. *Br.* 92—97. **600: —**

Georgii, Axel, konsul. Stockholm. *Br.* 92—97. **600: —**

Gilljam, Gustaf Fredrik, statsråd. Stockholm. 92. **500: —**

Göransson, Thure, apotekare. Falun. *Ständig ledamot. Br.* 92—97. **600: —**

Hafström, Adolf Valdemar, grosshandlare. *Ständig ledamot. Br.* 92—97. **600: —**

Hagdahl, Charles Emil, medicine doktor. Stockholm. 96 (70); *Br.* 92—97 (600). **670: —**

Hallström, Hans, byggmästare. Stockholm. *Br.* 92—97. **600: —**

v. Hallwyl, Walter, grefve, bruksegare. Stockholm. *Hedersledamot.* 90 (15,000)[1], 93 (2,000). **17,000 —**

Hammarstedt, Nils Oskar, prost. Norrby, Sala. 91 (1,000), 92 (1,000). **2,000: —**

Hassell, Carl Johan, sekreterare i Kammarkollegium. Stockholm. Död 1892. Genom testamentariskt förordnande af den 11 maj 1891. **5,000: —**

Hazelius, Artur, Nordiska museets styresman. Stockholm. *Ständig ledamot.* 83 (500), 85 (1,000), 88 (4,500), 89 (500),

[1] Detta belopp utgjorde inlösen af lägenheten Framnäs på Djurgården, hvilken inköptes af grefve v. Hallwyl och omedelbart därpå öfverlämnades såsom gåfva till Nordiska museet. Se sid. 70 i *Samfundet för Nordiska museets främjande 1890.*

90 (2,500), 91 (1,000), 92 (6,000), 93 (2,000), 94 (4,200), 95 (1,000), 96 (1,500); *Br.* 92—97 (600). 25,300: —

Hazelius, Fredrik Philip, öfverstelöjtnant. Stockholm. Död 1894. 94. 1,000: —

Heckscher, Edvard, bankdirektör. Stockholm. 92. 500: —

Hedberg, Anders Petter, grosshandlare. Sundsvall. Död 1882. 77. 500: —

Hedberg, Johan August, grosshandlare. Sundsvall. *Ständig ledamot.* 94. 500: —

Heilborn, Otto Henrik, generalkonsul. Stockholm. 89 (100); *Br.* 92—97 (600). 700: —

Heiss, Frans, direktör. Stockholm. 90. 1,000: —

Hellberg, Frithiof, direktör. Stockholm. *Br.* 92—97. 600: —

Hellberg, Johan Vilhelm, v. konsul. Sundsvall. 77. 500: —

Hellman, Mathilda, f. **Joholm,** enkefru. Uppsala. Död 1893. Genom testamente af den 2 januari 1888. 94. 10,000: —

Hernmarck, Carl Gustaf, justitieråd. Stockholm. *Ständig ledamot. Hedersledamot. Br.* 92—97. 600: —

Hierta, Hedvig Elisabet, fröken. Stockholm. *Ständig ledamot. Hedersledamot.* 73 (100), 83 (100), 95 (1,000); *Br.* 92—97 (600). 1,800: —

Hirsch, Isaak, grosshandlare. Stockholm. *Hedersledamot.* 96. 1,000: —

Hirsch, Oskar, ingeniör. Stockholm. *Hedersledamot. Br.* 92—97. 600: —

Hoffman, August, f. d. slottsarkitekt. Stockholm. *Hedersledamot.* 89. 10,000: —

Holm, Anders Reinhold, godsegare. Kvibille. *Hedersledamot.* 95. 1,000: —

Höglund, Anton, konsul. Stockholm. *Br.* 92—97. 600: —

Hörstadius, Gustaf Ferdinand, advokatfiskal. Stockholm. 94. 1,000: —

Jacobsen, Carsten Tank, disponent. Sundsvall. 92. 500: —

Janson, Axel Gotthard, byggmästare. Stockholm. 92 (250); *Br.* 92—97 (600). 850: —

Jeansson, Johan, grosshandlare. Kalmar. Död 1896. 89 (500); *Br.* 92—95 (400). 900: —

Johansson, Botvid, grosshandlare. Sundsvall. 77. 500: —

Kempe, Bernhard, grosshandlare. Stockholm. *Hedersledamot.* 76 (150), 84 (500), 92 (300), 93 (200), 94 (1,000). 2,150: —

Kempe, Elias Vilhelm, grosshandlare. Stockholm. Död 1890. 76 (150), 84 (500). 650: —

Kempe, Frans, konsul. Stockholm. *Ständig ledamot.* 97. 1,000: —

Kempe, Frans och **Seth,** grosshandlare. Stockholm. *Ständiga ledamöter.* 84. 500: —

Kempe, Henriette, f. **Diewel,** fru. Stockholm. *Hedersledamot.* 94 (1,000); *Br.* 92—97 (600). 1,600: —

Kempe, Johanna, f. **Wallis,** fru. Stockholm. *Ständig ledamot. Hedersledamot.* 92 (2,000), 93 (5,200). 7,200: —

Kempe, Julie, f. **Fahlman,** fru. Stockholm. *Br.* 92—97. 600: —

Kempe, Vilhelm Henrik, grosshandlare. Stockholm. *Ständig ledamot. Hedersledamot.* Död 1883. 74 (500), 77 (1,180), 83 (2,500). 4,180: —

Kempes, Vilhelm Henrik, grosshandlare, **dödsbodelegare.** Stockholm. 83. 2,500: —

Kjellberg, Thérèse, f. **Edgren,** fru. Stockholm. *Br.* 92—97. 600: —

Lamm, Carl Robert, ingeniör. Stockholm. *Br.* 92—97. 600: —

Lamm, Gustaf Mauritz, ingeniör. Stockholm. *Ständig ledamot.* Död 1892. 91 (400), genom testamentariskt förordnande af den 13 febr. 1892 (10,000). 10,400: —

Laurin, Agnes, f. **Rohtlieb,** fru. Stockholm. Död 1896. *Ständig ledamot.* 90. 500: —

Laurin, Carl, ingeniör. Stockholm. *Ständig ledamot.* 90. 500: —

Lemon, Adolf, grosshandlare. Stockholm. *Br.* 92—97. 600: —

Levin, Hartvig, grosshandlare (död 1892) och fru **Fanny Levin,** f. **Labatt,** Stockholm. *Br.* 92—97. 600: —

Liljedahl, August, godsegare. Uppsala. *Hedersledamot.* 90 (1,000), 91 (3,000), 92 (1,000). 5,000: —

Liljewalch, Carl Fredrik, grosshandlare. Stockholm. *Hedersledamot.* 92. 1,800: —

Liljewalch, Edvard, grosshandlare. Stockholm. *Hedersledamot. Br.* 92—96. 500: —

Liljewalch, Tom, f. d. stadsmäklare. Stockholm. 73 (100), 93 (20); *Br.* 92—97 (600). 720: —

Limnell, Carl Abraham, öfverdirektör, *ständig ledamot* (död 1882), och fru **Fredrika Limnell,** f. **Forsberg.** Död 1892. Stockholm. 74. 1,000: —

Lindahl, Vilhelm Nils Andreas, auditör. Karlskrona. *Br.* 92—96. 500: —

Lindegren, August, arkitekt. Stockholm. 92. 500: —

Lindroth, Carl, grosshandlare. Stockholm. 73. 1,500: —

Lindström, Edvard, konsul. Stockholm. *Ständig ledamot. Br.* 92—97. 600: —

Ljunglöf, Knut, grosshandlare. Stockholm. 73 (250), 82 (1,000). 1,250: —

Ljungqvist, Knut Ottonin, bruksegare. Munksjö, Jönköping. *Hedersledamot.* Död 1896. 79 (500), 90 (50), 94 (100), 95 (350). 1,000: —

Lovén, John, grosshandlare. Stockholm. *Br.* 92—97. 600: —

Lundberg, Louise, f. **Haak,** fru. Stockholm. 94. 1,000: —

Lundberg, Ludvig, grosshandlare. Stockholm. *Ständig ledamot.* 84. 1,000: —

Lundström, Carl Fredrik, godsegare. Stockholm. *Ständig ledamot. Hedersledamot.* 82 (200), 91 (500), 94 (2,350); *Br.* 92—97 (600). 3,650: —

Lundström, Johan Ludvig, grosshandlare. Stockholm. *Br.* 92—97. 600: —

Malmsten, Emil, löjtnant. Malmö. 92. 1,000: —

Maude, Louise, f. **Siljeström,** fru. Stockholm. 90. 500: —

Möller, Fredrik, generalkonsul. Stockholm. *Br.* 92—97. 600: —

Neijber, Magnus Julius, stadsmäklare. Stockholm. *Hedersledamot.* Död 1894. 90 (1,000), 93 (20). 1,020: —

Nisser, Betty, f. **Wettergren,** fru. Stockholm. *Br.* 92—97. 600: —

Norlund, Lotten, f. **Hertzer,** fru. Stockholm. *Br.* 92—97. 600: —

Norström, Claes Gustaf, ingeniör. Stockholm. *Ständig ledamot. Br.* 92—96. 500: —

Näs, Nils Olof, grosshandlare. Östersund. *Hedersledamot.* 86 (5,500), 87 (5,000). 10,500: —

Odelberg, Theodor, öfverdirektör. Stockholm. *Br.* 92—97. 600: —

Odelberg, Vilhelm, löjtnant, fabriksdisponent. Stockholm. *Br.* 92—97. 600: —

Ohlsson, Anders, generalkonsul. Kapstaden, Kap. 92. 500: —

Oldenburg, Carl Camillus, kyrkoherde. Österby, Hammar. *Ständig ledamot.* Död 1896. 89 (510), 92 (250), 94 (100), 95 (150), 96 (150). 1,160: —

Olrog, Thorvald, grosshandlare. Stockholm. *Ständig ledamot. Br.* 92—97. 600: —

d'Otrante, Gustaf Armand Fouché, hertig, förste hofstallmästare. Stockholm. *Ständig ledamot. Br.* 92—97. 600: —

Palmcrantz, Susanna, f. **Vinborg,** fru. Stockholm. *Br.* 92—97. 600: —

Pehrsson, Måns, åkare. Stockholm. Död 1895. 93. 1,000: —

Petersen, Ingeborg, f. **Tanberg,** fru. Stockholm. *Br.* 92—97. 600: —

Peterson, P. S., mr. Rosehill, Chicago, Illinois. *Ständig ledamot.* 85 (200), 97 (1,000). 1,200: —

Peyron, Ludvig, grosshandlare. Stockholm. 77. 1,200: —

Philipson, Carl David, konsul. Stockholm. *Ständig ledamot.* 73 (200), 82 (500). 700: —

Piper, Claës Gustaf Fritz, grefve, hofstallmästare. Stockholm. 91. 500: —

v. Platen, Carl, bruksegare. Stockholm. 94 (300), 95 (400). 700: —

Ramstedt, Julia, f. **Hæggström,** fru. Stockholm. *Br.* 92—97. 600: —

Regnell, Anders Fredrik, medicine doktor. Minas Geraes, Caldas, Brasilien. Död 1884. 77. **700: —**

Reinhold, Alma, f. **Burmester,** fru. Stockholm. *Ständig ledamot. Br.* 92—97. **600: —**

Reinhold, August, fabriksidkare. Stockholm. *Ständig ledamot. Hedersledamot.* 89 (1,895: 01), 91 (1,500). **3,395: 01**

Retzius, Magnus Gustaf, professor, och fru **Anna Retzius,** f. **Hierta.** Stockholm. *Ständiga ledamöter. Hedersledamöter.* 94. **1,000: —**

Rosén, Karl Peter, literatör. Stockholm. 84 (500), 85 (500), 93 (106), 94 (1,539: 42), 95 (350). **2,995: 42**

v. Rosen, Fredrik Thomas Carl, grefve, kammarherre. Hedenlunda, Vadsbro. *Ständig ledamot. Br.* 92—97. **600: —**

Rundström, Sofia, f. **Schwartz,** fru. Stockholm. *Br.* 92—97. **600: —**

Röhss, Vilhelm, konsul. Göteborg. *Hedersledamot.* 92 (1,000), 93 (10,000). **11,000: —**

Sager, John Edvard Magnus, hofstallmästare. Stockholm. *Ständig ledamot. Hedersledamot.* 94. **1,000: —**

Sandell, Clara, f. **Ohlson,** enkefru. Stockholm. *Ständig ledamot.* 87 (100), 91 (50); *Br.* 92—97 (600). **750: —**

Scharp, Clara, f. **Westman,** fru. Stockholm. *Hedersledamot. Br.* 92 (1,000); 94 (100), 96 (100), 97 (100). **1,300: —**

Scholander, Sven, ornamentsbildhuggare. Stockholm. 91. **860: —**

Schumburg, Robert, konsul. Stockholm. *Br.* 92—97. **600: —**

von Schwerin, Mathilda Christina, f. **Hagberg,** grefvinna. Husby, Söderköping. *Ständig ledamot. Hedersledamot.* Död 1892. *Br.* 92. **1,000: —**

Selggren, Jonas, rektor. Gefle. Död 1896. 82 (200), 84 (500). **700: —**

Settervall, Carl, grosshandlare. Stockholm. *Br.* 92—97. **600: —**

Sjögren, Hjalmar, professor. Nynäs, Ösmo. *Hedersledamot.* 91. **500: —**

Smith, Lars Olsson, grosshandlare. Stockholm. 91. **1,500: —**

Sprinchorns, Elisabet, f. **Elfstrand,** enkefru, **arfvingar.** Stockholm. *Br.* 92—97. **600: —**

Stridsberg, Ernst Viktor, ingeniör. Trollhättan. *Br.* 92—96. **500: —**

Strömer, Hjalmar, literatör. Stockholm. Död 1886. 80. **500: —**

Strömman, Ester, f. **Kempe,** fru. Stockholm. 94. **1,000: —**

Sundberg, August, grosshandlare. Sundsvall. 77. **500: —**

Sundström, Per, grosshandlare. Stockholm. *Br.* 92 (100) och 93 (900). **1,000: —**

Sunnerdahl, Emil, grosshandlare. Stockholm. *Br.* 92—97. **600: —**

Svanström, Frans, grosshandlare. Stockholm. *Br.* 92—97. **600: —**

Söderlund, Carl Axel, ingeniör. Stockholm. *Hedersledamot. Br.* 92—94 (300) och 95 (700); 95 (1,500), i strödda poster (120: 83). **2,620: 83**

Söderström, Carl Christian, grosshandlare. Stockholm. 82 (300), 83 (1,000). **1,300: —**

Sörman, Henrik, grosshandlare. Stockholm. *Br.* 92—97. **600: —**

Tamm, Hugo, bruksegare. Fånö, Grillby. 74 (100); *Br.* 92—97 (600). **700: —**

Thiel, Ernst, bankdirektör. Stockholm. *Br.* 92—97. **600: —**

Thorell, Edla, fröken. Stockholm. *Ständig ledamot.* 91 (100), 92 (100), 93 (10), 95 (50); *Br.* 92—97 (600). **860: —**

Thorell, Reinhold, auditör. Stockholm. *Br.* 92—96. **500: —**

Unander, Fanny, f. **Scharin,** fru. Stockholm. *Br.* 92—96. **500: —**

Wachtmeister, Axel Fredrik, grefve, öfverste-kammarherre. Stockholm. *Br.* 92—97. **600: —**

Wachtmeister, Axel Knut Trolle-, grefve, hofmarskalk. Trolle-Ljungby, Gualöf. *Hedersledamot.* 92 (1,000), 93 (1,000). **2,000: —**

Wachtmeister, Fredrik Claësson, grefve, kabinetts kammarherre. Tistad, Larslund. 92 (100), 93 (100), 94 (100), 95 (100), 96 (100). **500: —**

Wahlund, Carl Vilhelm, professor. Uppsala. *Ständig ledamot.* 92. **500: —**

Walldén, Vilhelm, godsegare. Stockholm. *Ständig ledamot. Hedersledamot.* 74 (150), 83 (400), 87 (1,000), 90 (1,500), 92 (200). **3,250: —**

Wallenberg, Anna, f. **von Sydow,** fru. Stockholm. *Hedersledamot.* 88 (500), 90 (1,000), 92 (200), 93 (100), 95 (100), 96 (100), 97 (250); *Br.* 92—97 (600). **2,850: —**

Wallenberg, Knut Agathon, bankdirektör. Stockholm. 89 (1,000), 90 (250). **1,250: —**

Valley, August, grosshandlare. Stockholm. *Br.* 92—97. **600: —**

Weber, Mathilda, f. **Weylandt,** fru. Stockholm. *Br.* 92—97. **600: —**

Weinberg, Margareta Gustava, f. **Törnsten,** enkefru. Stockholm. *Hedersledamot.* Död 1894. 92 (1,000), 93 (1,000). **2,000: —**

Weinberg, Olof David, grosshandlare. Stockholm. *Ständig ledamot. Hedersledamot.* Död 1884. 74 (500), 82 (1,000), 84 (15,000). **16,500: —**

Wicander, August, fabriksidkare. Stockholm. *Ständig ledamot.* Död 1891. 90. **1,000: —**

Wijk, Caroline, f. **Dickson,** fru. Göteborg. *Hedersledamot.* 79 (500), 90 (200), 96 (500). **1,200: —**

Wijk, Olof, grosshandlare. Göteborg. *Ständig ledamot. Hedersledamot.* 76 (600), 83 (500), 87 (500). 1,600: —

Wikström, Hulda, fröken. Stockholm. *Br.* 92—97. 600: —

Wikström, Nils, grosshandlare. Sundsvall. Död 1883. 77. 500: —

Wikströms, Per, grosshandlare, **dödsbodelegare.** Stockholm. 82. 2,500: —

Wikström, Per Magnus, grosshandlare. Stockholm. *Hedersledamot.* 93. 2,000: —

Wikström, Sofi, f. **Edlund,** fru. Stockholm. *Hedersledamot. Br.* 92—97. 600: —

Wrangel von Brehmer, Johan Wolmer, friherre, öfverste-kammarjunkare. Hyby, Klågerup. *Br.* 92—97. 600: —

Vult von Steyern, Fredrik, redaktör. Stockholm. *Br.* 92—97. 600: —

Åslund, Fredrik August, konsul. Sundsvall. 77. 500: —

Apotekarsocieteten. Stockholm. 87 (500), 90 (500). 1,000: —

Norrlands gille. Stockholm. 91. 1,500: —

Patriotiska sällskapet. Stockholm. 91. 500: —

5.

Testamentariska förordnanden till förmån för Nordiska museet.

Thomsen, Anna, fröken. Köpenhamn. Död 1888. Genom muntligt förordnande 1888: norskt allmogesmycke af silfver. Aflämnadt 1888.

Wallander, Josef Vilhelm, professor. Stockholm. Död 1888. Genom testamente af den 4 aug. 1887: skisser i akvarell och olja, med motiv från Delsbo och Vingåkers socknar, samt 3 delsbo- och 4 österåkersdräkter m. m. Aflämnadt 1888.

Eichhorn, Christofer, biblioteksamanuens. Stockholm. Död 1889. Genom testamente af den 6 nov. 1889: hela den af honom hopbragta samlingen af skråhandlingar, utgörande omkring 6,600 nummer, fördelade på 100 olika skrån och omfattande en tidrymd af öfver 300 år. Aflämnadt 1890.

Hassell, Carl Johan, f. d. sekreterare. Stockholm. Död 1892. Genom testamente af den 11 maj 1891: ett belopp af 5,000 kronor, afsedt till inköp af för museet passande föremål. Aflämnadt 1892.

Lamm, Gustaf Mauritz, ingeniör. Stockholm. *Ständig ledamot.* Död 1892. Genom testamente af den 13 febr. 1892: ett belopp af 10,000 kronor, afsedt till ökande af museets »Allmänna fond». Aflämnadt 1892.

Fries, Carl Leonard August, kommendörkapten. Stockholm. Död 1892. Genom testamente af den 12 dec. 1889: minnen från fregatten Eugenies jordomsegling 1851—1853, m. m. Aflämnadt 1893.

Flygare-Carlén, Emilie, fru. Stockholm. Död 1892. Genom testamentariskt förordnande af den 22 jan. 1890: den hedersgåfva, bestående af författarinnans samtliga romaner, öfversatta till böhmiska språket, hvilken hon år 1882 erhöll från Prag, m. m. Aflämnadt 1893.

Hellman, Mathilda, f. **Joholm,** enkefru. Uppsala. Död 1893. Genom testamente af den 2 jan. 1888: ett belopp af 10,000 kronor. Aflämnadt 1894.

Antell, Herman Frithiof, med. doktor. Paris. *Ständig ledamot. Hedersledamot.* Död 1893. Genom testamente af den 1 okt. 1891: ett belopp af 100,000 kronor, afsedt att af museets styrelse »förvaltas som fond, hvars räntor användas till museets fromma». Aflämnadt 1896.

Lindholm, Johan August, f. d. postförvaltare. Stockholm. Död 1894. Genom skriftligt förordnande: en större samling oljemålningar, akvareller och penntecknings, alla återgifvande byggnader, gator och gränder från det »gamla Stockholm». Aflämnadt 1895.

Tunelius, Johanna Charlotta Lovisa, fröken. Stockholm. Död 1894. Genom testamente, dagt. i juni 1893: en samling porslinsföremål från århundradets början, m. m. Aflämnadt 1895.

Adlersparre, Sophie, f. **Leijonhufvud,** friherrinna. Stockholm. Död 1895. Enligt muntligt förordnande: klagoskrift, sydd på väf, från 1805. Aflämnadt 1895.

Benedicks, Emma, f. **Benedicks,** fru. Stockholm. *Hedersledamot.* Död 1895. Genom testamentariska förordnanden af den 11 dec. 1890 och den 5 juli 1893: ett belopp af 15,000 kronor, hvaraf 5,000 kr. till museet och 10,000 kronor till anläggningarna på Skansen. Aflämnadt 1895.

Nisbeth, Henriette Caroline, f. **Owenius,** fru. Simrishamn. Död 1895. Genom testamente af den 16 maj 1890: ett rikt snidadt antikt ekskåp. Aflämnadt 1897.

Schwartz, Marie Sophie, f. **Birath,** fru. Stockholm. Död 1894. Enligt muntligt förordnande: spegel med bord, i kejsarstil. Aflämnadt 1896.

Crusenstolpe, Charlotta, fröken. Stockholm. Död 1896. Genom testamente af den 16 okt. 1893: antik chiffonier, bokskåp med flere andra möbler, en samling familjeporträtt samt många minnen efter M. J. Crusenstolpe och Emilie Flygare-Carlén. Aflämnadt 1897.

6.

Personer, som under åren 1895 och 1896 lämnat gåfvor till Nordiska museet.

1.

I denna afdelning upptagas endast namnen på de personer, hvilka under de nämda åren lämnat mera märkliga gåfvor till museets särskilda samlingar, jämte kort angifvande af själfva gåfvan. Öfriga gifvare upptagas i nästa afdelning (2).

Till allmogeafdelningen:

1895.

Bogrens, J., källarmästare, *dödsbo* genom fröken **L. Zickerman*, Sköfde: kvinnodräkt från Broddetorps socken i Västergötland, m. m.

****Brummerstedt, C.***, kolonibestyrer, Julianehaab, Grönland: en samling eskimådräkter m. m. från Grönland.

Hackman, A., doktor, Helsingfors: öfverdel, krage, bälten m. fl. delar af sockendräkten i Vörö i Österbotten, Finland; m. m.

****Haraldsson, M.***, herr, Vipperhult, Smålandsstenar: åkerbruksredskap m. m. från Västbo härad i Småland.

Norman, L., grosshandlare, Bollnäs: armborst med spännare och skäkta, från Dalarna.

****Rääf, L.***, kammarjunkare, Bulsjö, Ydre: allmogedräkter från Ydre härad i Östergötland.

Santhesson, O., kronolänsman, Norrköping: brudpäll af siden med silkesbroderier, från Östergötland.

Stjernström, G., herr, Stockholm: ett par brudvantar från Urshults socken i Småland.

*Tecknet * utmärker här, att gifvaren lämnat gåfvor äfven under ett eller flere föregående år.*

1896.

Ahlström, A., kronolänsman, Ockelbo: skvaltkvarnstenar från Ockelbo i Gästrikland.

Bernström, A., grosshandlare, Stockholm: flaska af lergods, märkt ANNO 1663 TEN : ANDRA MARSI, från Småland.

Furstenberg, C. A., apotekare, Mariehamn: släde från Åland.

Holmgren, P., pastor, Gefle: brudpäll från Börje socken i Uppland. Se sid. 130.

**Lindvall, P. L.*, urmakare, Båstad: löfvaspänne af silfver, från Skåne.

Lundström, S. A., komminister, Jättendal, Harmånger: tröskvält af egendomlig form, från Helsingland.

Melander, H., ingeniör, Stockholm: 5 grafkors af smidt järn, från Åre socken i Jämtland.

Nordström, C. R., grosshandlare, Stockholm: 3 bonader, målade på väf, från Hofs socken i Skåne.

Samuelsson, A., herr, Stockholm: renhorn med graverade lapska bilder. Se sid. 130.

Sundblad, E., förvaltare, Bergsäter, Motala verkstad: modell af gamla gärdesgårdar å Godegårds bruk i Östergötland.

Till handtverks- och skråafdelningen:

1895.

Beckman, C. B., ordningsman, Stockholm: järnkramhandelsocietetens i Stockholm handlingar för tiden 1651—1874, m. m. Se sid. 133.

**Bukowski, H.*, konsthandlare, Stockholm: tvänne skråtecken, det ena från 1625, det andra från 1686 (se sid. 135); m. m.

Fogelström, A., revisor, Stockholm: sigillstamp från 1781, hvilken tillhört kopparslagarämbetet i Askersund.

Hellberg, H., fru, Sala: glasruta med blå hand såsom vapen samt inskrift och årtalet 1698, ursprungligen från Gotland. Se sid. 134.

**Holmberg, D.*, mynthandlare, Stockholm: strödda lär- och gesällbref från 1800-talets början, m. m.

Holmgren, O., löjtnant, Stockholm: snickarämbetets i Uppsala protokoll 1844—1857.

**Linder, J.*, ingeniör, Stockholm: en större samling mästar- och gesällbref, utfärdade i skilda städer under 1700- och 1800-talen.

Stafverberg, J. G., fabrikör, Stockholm: lykta, mästarprof, förfärdigadt af gifvaren 1847; 2 glasmästarskyltar samt 5 prof för vinnande af gesällskap inom Stockholms glasmästarämbete.

1896.

Klemming, A. och *J.*, fröknar, Stockholm: sparbössa, som tillhört bleckslagarämbetet i Stockholm.

**Linder, J.*, ingeniör, Stockholm: tvänne gesällbref inom skräddarämbetet, m. m.

Skomakargesällföreningen genom skomakaren *P. Olsson*, Stockholm: föreningens protokoll, räkenskapsböcker och matriklar för åren 1858—1896; åltgesällklubba från 1781, samt kassalåda af järn.

Till afdelningen för arbetets historia:

1896.

**Lempertz, H.*, konsthandlare, Köln: en stor samling pepparkaksformar, skurna i trä. Se sid. 135.

**Levin, A.*, med. doktor, Stockholm: blyvinn, märkt IL SE 1667, från Floda socken i Södermanland.

Genom **Lundin, G.*, faktor, Jönköping: boktryckeriredskap från Lundgrens enkas tryckeri (f. d. Lundströms) i Jönköping.

Ögren, G., fabrikör, Stockholm: en samling äldre redskap, använda vid hattillverkning.

Östberg, G. F., godsegare, Stockholm: ljusstöpningsbord med tillhörande verktyg.

Till farmaceutiska afdelningen:

1895.

Danelius, K., med. doktor, Stockholm: medikamentskista, som tillhört Västgöta Dals regemente.

1896.

**Sylvén, V. M. T.*, apotekare, Landskrona: apotekskylt i form af ett lejon, från apoteket i Landskrona.

Till afdelningen för minnen från det gamla Stockholm:

1895.

Berglund, P. J., ingeniör, Stockholm: optisk telegraf och tidkula från Navigationskolans hus vid Mosebacke.

Bäcklin, V. A., löjtnant, Stockholm: tapeter, målade på väf, från huset nr 24 Smålandsgatan.

Eklund, M., målare, Stockholm: skylt och skyltarm från den gamla källaren »Remmaren» vid Österlånggatan. Se sid. 136.

Lindholm, J. A., postförvaltare, Stockholm, genom testamentariskt förordnande: 77 st. bilder i olja, akvarell, pennteckning m. m., återgifvande byggnader, gator och gränder m. m. från det »gamla Stockholm». Se sid. 138.

Nordenadler, L., veterinärläkare, Stockholm: hofslageriskylt af sandsten. Se sid. 137.

Nordenström, L. J., herr, Stockholm: en samling äldre kakel från huset nr 7 vid Björngårdsgatan.

1896.

Berg, C. E., fabrikör, Stockholm: en samling kakel från huset nr 76 Drottninggatan.

Berggren, E. V., byggmästare, Stockholm: kakel från huset nr 9 Stora Vattugatan.

Bernström, A., grosshandlare, Stockholm: en samling kakel från Stockholm.

**Bukowski, H.*, konsthandlare, Stockholm: handteckning, framställande Ingemarshof 1777, af J. L. Caton, samt tvänne utsikter från huset nr 83 Regeringsgatan, handteckningar af C. Hedelin.

**Drätselnämden*, Stockholm: portal af sandsten, i barockstil och med årtalet 1656, samt tvänne till den samma hörande portdörrar af snidad ek, från egendomen nr 36 Österlånggatan.

Hultgren, A., byggmästare, Stockholm: paneltak med målningar, från huset nr 36 Österlånggatan; m. m.

Johanson, L. P., byggmästare, Stockholm: kakel, portklapp och brandredskap från huset nr 30 Grefgatan, samt tvänne dörrar af järn, från huset nr 1 Kaptensgatan.

Kjellström, E., ingeniör, Stockholm: 2 pelare af sandsten, med baser och kapitäler, från det gamla hofstallet på Helgeandsholmen.

Kungl. akademien för de fria konsterna genom professor *F. G. A. Dahl*, Stockholm: en samling kakel med målningar i blått å hvit grund, från akademiens gamla hus.

Kühl, F., fabrikör, Stockholm: järnhäll, märkt 1674, från Stockholm.

Lundberg, K. M., grosshandlare, Stockholm: 4 marmorkolonner med kapitäl, samt flere reliefer i sandsten, från huset nr 18 Biblioteksgatan. Se sid. 137.

**Nordenström, L. J.*, och *Dahlbeck, B. P.*, byggmästare, Stockholm: flere kakel samt en järnhäll från huset nr 6 Fredsgatan.

Pettersson, J. A., byggmästare, Stockholm: minnessten med inskrift; 15 st. maskaroner samt vapensköld med adligt vapen, från Keijserska huset vid Rödbotorget. Se sid. 137.

Sachs, J., grosshandlare, Stockholm: kakel från huset nr 5 och 7 Regeringsgatan.

Till afdelningen för straffväsendet:

1895.

**Adlersparre, S.*, f. *Leijonhufvud*, friherrinna, Stockholm, genom muntligt förordnande: klagoskrift, sydd på väf med korsstygn af fru Metta Charlotta Fock, f. Ridderbjelke, då hon 1805, anklagad för giftmord å sin man och tvänne sina barn, flyttades från Jönköpings »bastil» till Karlstens fästning. — Hon halshöggs och brändes 1810 på Fägredsmo i Västergötland.

1896.

Åkers och ***Selebo härad*** genom kronolänsman ***C. G. Roman,*** Stallarholmen: förskinn, användt vid spöstraff, från nämda härad i Uppland.

Till afdelningen för postväsendet:

1895.

Lichtenstein, H., grosshandlare, Stockholm: en dyrbar samling postvärdetecken m. m. Se sid. 150.

1896.

Andréen, F. V., disponent, Stockholm: Nordisk filatelistisk tidskrift. Årg. 1—3. Stockholm 1894—1896.

Till afdelningen för musikinstrument:

1895.

Anderson, L., f. ***Mild,*** fru, Norrköping: klaver, förfärdigadt af Per Lindholm i Stockholm 1785.

Creutz, E., f. ***Nordwall,*** grefvinna, Boda, Töreboda: klaver från 1780, af Per Lindholms i Stockholm tillverkning.

****Ruckman, M.,*** fröken, Stockholm: »flygelfortepiano», förfärdigadt af instrumentmakaren J. E. Berglöf i Stockholm 1828.

Stafverberg, J. G., fabrikör, Stockholm: klaver från 1790, förfärdigadt af Per Lundborg i Stockholm.

Till afdelningen för de högre ståndet:

1895.

****Alm, M.,*** fröken, Stockholm: länkkedja af silfver, med krusifix i samma metall, funnen på 1840-talet i Jönköpings vallar.

Apelqvist, F., bokhandlare, Karlskrona: kakel till två kakelugnar, med vapentrofeer, urnor, girlander m. m., målade i flere färger, i gustaviansk stil.

Fornell, C., fröken, Stockholm: sigillstamp med adliga ätten Ögnelods vapen; skrin från 1697, prydt med sniderier och adliga ätten Stjernes vapen.

Larson, C., artist, Stockholm: klädning och stubb af siden, från rokokotiden, samt rock af violett sammet, jämte tvänne västar från samma tid.

Lewenhaupts, E., f. *v. Essen*, grefvinna, *dödsbodelegare* genom grefve *E. Lewenhaupt*, Uppsala: wurst från 1820—30-talet från Eka säteri i Uppland.

Londicer, G., grosshandlare, Stockholm: spinnrock af mahogny, från Köpenhamn.

**Pettersson, A. B.*, fabrikör, Sala: fönster i blyinfattning, från Väsby kungsgård i Uppland; m. m.

**Reutersvärd, O.*, studerande, Boston, Massachusetts: 3 solfjädrar.

**Ruckman, M.*, fröken, Stockholm: bordstudsare, ljusstakar af hvit marmor, bokställ, skuret af ornamentsbildhuggaren H. Nerpin af virke från det år 1676 vid Dalarö sjunkna linieskeppet Applet; m. m.

**Tunelius, N.*, fröken, Stockholm, genom testamentariskt förordnande: sidentäcke från 1700-talet, samt en kaffe- och teservis af engelskt porslin, från början af detta århundrade; m. m.

**v. Wedel, S.*, f. *Hamilton*, grefvinna, Berlin: mortel från 1651; m. m.

1896.

**Anrep, G.*, literatör, Stockholm: brudgumsväst från 1850-talet, prydd med silkesbroderier; m. m.

**Axling, H.*, herr, Stockholm: 2 urnor af Gustafsbergs tillverkning, dekorerade i blått och guld, med konung Oskar II:s och drottning Sofias porträtt samt svenska rikssvapnet. Se sid. 142.

Barthelson, A., f. *Berglind*, fru, Stockholm: vagn, »holsteinare», från Nysätra gård i Södermanland.

Berggren, E. V., byggmästare, Stockholm: tapeter från 1830-talet, från Ulfåsa i Östergötland.

Bergman Olsons, J., grosshandlare, och *hans hustrus*, f. *Deutsch, arfvingar* genom v. häradshöfding *A. Alm*, Stockholm: två större resvagnar och tre slädar från början af 1800-talet.

Bernström, A., grosshandlare, Stockholm: en stor samling förenings- och ordenstecken, uppgående till omkring 270 nummer (se sid. 143); 2 viktlådor med viktsatser, märkta 1646 och 1742; m. m.

Bonde, C., f. *Rålamb*, grefvinna, Stockholm: klädning från början af 1800-talet, randig, af brunt siden och sammet; spetsar m. m.

Drake, F. A., ombudsman, Skalltorp, Katrineholm: dräkter från detta århundrades början.

**Eliasson, A.*, med. doktor, Ystad: en samling kammar, hårprydnader af horn och sköldpadd.

v. Hofsten, E., f. *Lorichs*, fru, Stockholm: reskoffert af läder, med rik ornering, antagligen spanskt arbete.

Lundqvist, F. L., herr, Stockholm: broderi i schattersöm, enligt uppgift från Leckö slott.

Odelberg, C. A., kapten, Stockholm: besman af mässing, i fodral.

Richter, G., godsegare, Öster Hedemora, Ärila: dörr af fur, ornerad i renässansstil, från Ärila socken i Södermanland.

**Ruckman, M.*, fröken, Stockholm: möbler från 1700-talets slut, däribland chiffonier, byrå och sybord af mahogny, med mässingsbeslag; m. m.

Silfversvärd, C., kansliråd, Stockholm: hvitbroderi, täcke från 1780-talet; kaschmirschal af ylle, från samma tid, m. m.

**Silfversvärd, C.*, f. *Schartau*, fru, Stockholm: »pocher» från slutet af 1700-talet; en samling dräkter, däribland två rockar, kappa och skärp, hörande till »svenska dräkten», frack af mörkblå sammet, samt fruntimmershattar från 1830- och 1840-talen, m. m.

**v. Wedel, S.*, f. *Hamilton*, grefvinna, Berlin: klädning af skär atlas, med silfverbroderier.

**Wetterbergh, V.*, f. *v. Platen*, fru, Stockholm: två sigillstampar, den ena med grefliga ätten Pipers och friherrliga ätten Armfelts vapen, den andra med friherrliga ätterna v. Platens och v. Stedingks vapen; m. m.

**Zetterberg, H.*, godsegare, Sticklinge, Lidingö: släde från Sticklinge egendom å Lidingö.

Östberg, C. G. B., generalkonsul, Alexandria: svensk generalkonsulsuniform.

Till historiska afdelningen:

1895.

Fägersköld, S., fröken, Stockholm: värja, hvilken tillhört major G. T. Adelsköld.

v. Heijne, K., häradshöfding, Stockholm: teologie doktorshatt, som enligt uppgift tillhört superintendenten O. v. Kjörning i Hernösand.

Lovén, M., f. *Ekström*, fru, Stockholm: uniform och värja, som tillhört professor S. Lovén.

Miranda, K. Casa, f. *Nilsson*, grefvinna, Paris: fiol, på hvilken gifvarinnan spelat som barn, då hon vid 14 års ålder upptogs på Ljungby marknad.

Nehrman, F., godsegare, Karlstorp: kursläde, som tillhört v. amiralen O. H. Nordenskiöld.

Nyblœus, J., f. *Tauson*, fru, samt fröknarna *F.* och *P. Tauson*, Lund: tapperhetsmedalj i guld, ordenstecken, fullmakter samt uniform m. m., som tillhört kommendanten på Karlstens fästning öfverste J. M. Tauson. Se sid. 146.

**Poppius, J.*, f. *Hazelius*, fru, Stockholm: 22 handteckningar af general J. P. Lefrén.

Sylvander, P. O., v. häradshöfding, Ekeby, Väsby: porträttbyst i gips af presidenten J. Sylvander.

**v. Wedel, S.*, f. *Hamilton*, grefvinna, Berlin: 2 brefprässar, som tillhört baron G. v. Brinkman, broderade och skänkta till honom af samtida damer.

**Wetterberg, V.*, f. *v. Platen*, fru, Stockholm: smärre föremål, som tillhört Karl XIV Johan, drottning Desideria och hennes hofdamer.

1896.

Arfvidsson, H., f. *Johnsson*, fru, Stockholm: handskrifter af professor N. H. Sjöborg, samt strödda föremål, hvilka tillhört den samme. Se sid. 145.

Arlberg, M. A. R., f. *Neruda*, fru, Stockholm: handskrift af Fritz Arlberg.

**Bergström, A.*, hofrättsnotarie, Stockholm: bref från P. A. Säve och S. Grundtvig.

Bernström, A., grosshandlare, Stockholm: porträttmedaljonger i järn, af J. G. Gahn, C. G. af Leopold, J. T. Sergel, G. Stiernhielm och J. Svedberg; filosofie doktorsdiplom för L. C. Ekmark och J. F. Neikter; m. m.

Björling, L., f. *Kastengren*, fru, Stockholm: minnen efter den sannolikt förolyckade unge polarforskaren J. A. Björling.

Bonde, C., f. *Rålamb*, grefvinna, Stockholm: serafimerordensdräkt, som tillhört ståthållaren på Drottningholms slott, friherre C. Rålamb; m. m. Se sid. 139.

**Bukowski, H.*, konsthandlare, Stockholm: gouachemålning af C. P. Hilleström samt handteckning af E. Martin.

**Böttiger, J.*, hofintendent, Stockholm: 2 respass, utfärdade för C. V. Böttiger och dagtecknade 1835 och 1839.

Cervin, C. G., bankir, Stockholm: porträtt i olja, af justitiestatsministern M. Rosenblad; tvänne vagnar från egendomen Gammelbo i Västmanland, af hvilka den ena enligt uppgift tillhört och begagnats af Krister Klasson Horn; m. m.

**Clason, E.*, professor, Uppsala: guldring, innehållande hår af J. H. Kellgren. 8 dylika ringar utdelades åt skaldens närmaste vänner efter hans död.

Gyllenhaal, L. H., friherre, Uppsala: kaross från godset Härlingstorp i Västergötland och som tillhört justitiestatsministern friherre L. H. Gyllenhaal.

Hedin, L., statsarkitekt, Stockholm: minnen efter premieraktör S. Hedin, hvaribland 15 marskalkstrumpeband, en samling matsedlar m. m.

**Hyltén-Cavallius, H.*, hypoteksbokhållare, Växjö: porträtt af öfverste-kammarjunkaren friherre A. G. Gyllenkrook, handteckning i rödt marokinfodral; m. m.

Ignell, M., fröken, Stockholm: palett och penslar, som tillhört målarinnan Berta Valerius.

Jernberg, M., f. *Bjurling*, fru, Düsseldorf: palett och penslar, som tillhört artisten A. Jernberg.

Liljencrantz, V., grefve, Stockholm: släde, som tillhört gifvarens farfars far, riksrådet grefve J. Liljencrantz.

**Linder, J.*, ingeniör, Stockholm: autografer, bland hvilka en af Karl X Gustaf, tre af S. Owen, m. fl.

Genom *Lönegren H.*, fru, Stockholm: minnen efter professor M. E. Winge, hvaribland 4 skissböcker, palett och penslar, samt en skiss af målarinnan fru Hanna Winge.

Munthe, L., f. *Vlierboom*, fru, Düsseldorf: palett och penslar, som tillhört professor L. Munthe.

**Nelson, C. G. A.*, folkskolelärare, Stockholm: handteckning af F. W. Scholander, samt en samling resolutioner och skrifvelser med autografer af framstående män.

**Nordenskiöld, A. E.*, friherre, professor, Stockholm: den tunna, hvari gifvaren under öfvervintringen i Sibirien från Vegas masttopp gjorde sina iakttagelser.

**Palm, C. U.*, amanuens, Stockholm: 2 bref från justitiestatsministern friherre L. H. Gyllenhaal.

**Rosenlind, E.*, direktör, Stockholm: en samling handlingar med autografer af framstående svenskar, däribland A. Afzelius, P. v. Afzelius, J. E. Rydqvist, S. Grubbe, J. H. Schröder, P. Sjöbring, E. Tegnér och P. A. Wallmark m. fl.

**Ruckman, M.*, fröken, Stockholm: arbetsbord från 1815, som tillhört gravören J. G. Ruckman.

Ruthberg, A., bokhandlare, Stockholm: porträtt i olja, af J. G. Carlén.

Salmson, J. E., handlande, Malmö: handteckningar och skisser af artisten H. Salmson, samt färglåda, penslar, staffli och målarparaply m. m., som tillhört den samme.

Schwartz, M. S., f. *Birath*, fru, Stockholm, genom muntligt förordnande: spegel med bord i kejsarstil, hvilket tillhört gifvarinnan och enligt uppgift tidigare presidenten friherre A. N. C. Edelcrantz.

St Lerche, M., f. *Rittershaus*, fru, Düsseldorf: palett, som tillhört artisten V. St Lerche, samt en af den samme påbörjad oljemålning.

af Tibell, C., fröken, Stockholm: spetshalsduk, s. k. flandrisk spets, buren till svärdsordensdräkt af general G. V. af Tibell; m. m.

»*Varfvet Kusten*», aktiebolag, Göteborg: skylight från fartyget Vega.

**Wetterbergh, V.*, f. *v. Platen*, fru, Stockholm: bref från porträttmålarinnan Maria Röhl samt från friherrinnan S. v. Knorring, f. Zelow

Till mynt- och medaljsamlingen:

1895.

**Frisell, A.*, f. *v. Sydow*, fru, Stockholm: minnespenning i silfver, öfver Oskar I:s tre älste söner, präglad 1829.

John Ericsson Memorial Association of New-York genom herr *C. K. Johansson*, New-York: minnespenning i silfver, öfver John Ericsson, präglad 1893.

**Ruckman, M.*, fröken, Stockholm: en samling minnespenningar i silfver (34 st.), öfver framstående svenska personer.

1896.

Sandahl, H., herr, Stockholm: belöningsmedalj i silfver, för kyrkoherden J. H. Wallman, utfärdad af Svenska trädgårdsföreningen 1832.

Till porträtt- och gravyrsamlingen:

1895.

Boberg, F., arkitekt, Stockholm: kopparplåt till gifvarens etsning »Koret i Upsala Domkyrka före restaureringen».

**Cederström, T.*, friherre, München: en samling svenska porträtt i gravyr och litografi.

**Palm, C. U.*, amanuens, Stockholm: en samling svenska porträtt i gravyr och litografi.

**Riezler, F. X.*, bildhuggare, München: svenska porträtt i gravyr och litografi.

**Södermark, A.*, f. *Örtenblad*, fru, Stockholm: en samling i handteckning, gravyr och litografi utförda svenska porträtt.

Tallberg, A., artist, Stockholm: två kopparplåtar, etsade af gifvaren och framställande »Svenskt vinterlandskap» och »Sjöstycke».

1896.

Arfvidsson, H., f. ***Johnsson***, fru, Stockholm: 3 miniatyrporträtt, utförda af P. A. Hall, N. P. Lafrensen och I. Léauté, samt ett miniatyrporträtt i 1600-talets dräkt, af okänd mästare. Se sid. 148.

Till bibliotek och arkiv:

Af gåfvor från utländska samfund upptagas här endast de mest anmärkningsvärda. Se för öfrigt förteckningen öfver de museer och vetenskapliga samfund, med hvilka Nordiska museet står i förbindelse, sid. 235 o. f.

1895.

****Académie royale des sciences, des lettres et des beaux-arts de Belgique***, Brüssel: akademiens skrifter — 13 band — utgifna 1892—1895.

****Bukowski, H.***, konsthandlare, Stockholm: handteckning af Abr. Fischer, framställande belägringen af Fredrikshall 1718.

Coppernicus-Verein für Wissenschaft und Kunst, Thorn: föreningens årsskrifter och meddelanden för åren 1887—1894.

Generalstaben, Stockholm: en samling kartor samt 10 fotografier af föremål i Nordiska museets samlingar.

Grosch, H., direktör, Kristiania: en samling fotografier (79 st.) af norska allmogesaker i Nordiska museet.

****Grönvold, M.***, artist, München: 9 skisser i olja, akvarell och blyerts, återgifvande folktyper och dräkter från Hallingdalen, Voss och Sätersdalen i Norge.

****Kungl. vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien***, Stockholm: akademiens under året utgifna månadsblad och handlingar samt antikvarisk tidskrift.

Orling, B., fotograf, Stockholm: 30 fotografiplåtar, jämte afdrag, tagna af föremål i Nordiska museets samlingar.

Piscator, C., fil. doktor, Vänersborg: Twå gambla Swenske Rijm-Krönikor aff Joh. Messenio. Ny upplaga af Joh. Hadorph. Stockholm 1674.

****Smithsonian Institution***, Washington: institutionens under året utgifna publikationer.

Stchoukine, P. J., herr, Moskwa: beskrifning öfver gifvarens samlingar, tryckt i två delar, med fotografiska afbildningar. Moskwa 1895.

****Svenska literatursällskapet i Finland***, Helsingfors: skrifter af språkvetenskapligt, historiskt och biografiskt innehåll, utgifna af sällskapet åren 1889—1895.

****Svenska turistföreningen***, Stockholm: föreningens vägvisare och årsskrifter, utgifna under tiden 1887—1895.

Upmark, G., intendent, Stockholm: en samling fotografier af allmogetyper, stugor och bohag från Värmland.

Wieselgren, S., generaldirektör, Stockholm: gifvarens arbete Sveriges Fängelser och Fångvård. Stockholm 1895.

1896.

Bernström, A., grosshandlare, Stockholm: en samling fastebref på pergament, utfärdade under tiden 1689—1791.

**Bukowski, H.*, konsthandlare, Stockholm: gifvarens samtliga auktionskataloger, nr 1—104, delvis försedda med anteckningar om pris och köpare.

Claëson, N., justitieråd, Stockholm: tvänne fastebref på pergament, dagt. 1725 och 1738.

**Dahlgren, E. V.*, bibliotekarie, Stockholm: faksimile af Emanuel Swedenborgs »Summaria Sensus interni librorum propheticorum et psalmorum Davidis».

Finska fornminnesföreningen, Helsingfors: 16 årgångar af föreningens tidskrift samt »Finskt Museum», månadsblad för 1894 och 1895.

Finsk-ugriska sällskapet, Helsingfors: sällskapets journal 1—10, 13 och 14 för åren 1886—1896, samt strödda arbeten af arkeologiskt och språkvetenskapligt innehåll.

**Hazelius, A.*, fil. doktor, Stockholm: anteckningar af metallarbetaren Gust. Ericsson om skrock och vidskepelse m. m. bland allmogen i Åkers och Rekarne härad i Södermanland under åren 1830—1840, m. m.

Helbing, H., konsthandlare, München: Kunst und Kunstgewerbe der Sammlungen Kuppelmayr. München 1896.

Kungl. landtbruksakademien, Stockholm: akademiens handlingar och tidskrift, årg. 16—33, Stockholm 1877—1894.

Meitzen, A., professor, Berlin: Siedelung und Agrarwesen der Westgermanen und Ostgermanen, der Kelten, Römer, Finnen und Slawen. B. I—III, jämte atlas till tredje bandet. Berlin 1895.

Nykyrkliga bokförlaget, Stockholm: en större samling svedenborgsliteratur.

**Retzius, A.*, f. *Hierta*, fru, Stockholm: karta öfver en del af norra Europa, utgifven af A. E. Nordenskiöld efter original från 1467.

Reuterskiöld, E., apotekare, Stockholm: bytesbref på pergament, dagt. »Helige tre kongars dag 1593», samt fastebref från 1817.

Svenska sällskapet för antropologi och geografi, Stockholm: sällskapets under åren 1875—1895 utgifna arbeten, däribland antropologiska och geografiska sektionernas tidskrifter samt 14 årgångar af Ymer.

The Academy of the New Church, Philadelphia, genom *Nykyrkliga bokförlaget*, Stockholm: E. Svedenborgs Summaria Sensus interni. Holmiæ 1896.

The Swedenborg Society, London: en dyrbar samling af Svedenborgs skrifter, utgifna af nämda sällskap.

Utom här ofvan omnämda större gåfvor har museet under år 1896 emottagit följande: af grefve *A. Bobrinskoj*, Smiela, Ryssland, genom amanuensen *F. R. Martin*, Stockholm: en samling prof på lerkärl, förfärdigade på gifvarens gods Smiela nära Kiew i Lill-Ryssland; af konsthandlaren **H. Bukowski*, Stockholm: 455 stockar till illustrationerna uti hans auktionskatalog nr 40, utgörande förteckning öfver E. A. Bomans keramiska samlingar; af kapten *C. F. V. Gripenberg*, Stockholm: mudderskopa af trä, funnen i Olandsån vid Ora i Alunda socken, Uppland; af godsegaren *I. Heyman* Hägerstalund, Barkarby: järnhäll från Hägerstalund i Spånga socken i Uppland.

2.

För öfrigt hafva under åren 1895 och 1896 gåfvor lämnats till Nordiska museet af ytterligare följande personer:

1895.

**Adlercreutz*, *D.*, f. *v. Knorring*, fru. Stockholm.
**Adlers*, *G.*, förvaltare. Stockholm.
Agnér, *H.*, med. doktor. Stockholm.
Genom *Ahlgrensson*, *I.*, fröken. Stockholm.
Aldéen, *J.*, kandidat. Järfsö.
Andersson, *H.*, fröken. Forsås, Näsåker.
Andersson, *N. P.*, hemmansegare. Vipperhult, Smålandsstenar.
v. Axelson, *M.*, major. Sparreholm.

Berencreutz, *A.*, kammarherre. Stockholm.
**Bergkvist*, *A. L.*, urmakare. Nyköping.
**Bergsten*, *V.*, med. doktor. Norrköping.
Bergström, *A.*, hofrättsnotarie. Stockholm.
Bergström, *E.*, fröken. Stockholm.
Beuster, *R.*, herr. Stockholm.
Biljer-Hedgren, *H.*, herr. Stockholm.
Boberg, *A.*, f. *Scholander*, fru. Stockholm.
**Bonnier*, *A.*, bokförläggare. Stockholm.
Broman, *E.*, fröken. Skärkind.
**Bromée*, *J.*, häradsdomare. Billsta, Hackås.
**Böttiger*, *J.*, hofintendent. Stockholm.

**Carlander*, *C. M.*, grosshandlare. Borås.
Carlsson, *M.*, fröken. Stockholm.
**Cederström*, *E.*, friherre. Krusenberg, Uppsala.

**Dahl*, *H.*, konsularagent. Karlshamn.
**Dahlberg*, *E. M.*, byggmästare. Stockholm.
Dahlgren, *E. V.*, bibliotekarie. Stockholm.

Edström, *G.*, handlande. Hillersjö, Svartsjö.
**v. Ehrenheim*, *E.*, godsegare. Grönsö, Enköping.
Ekerot, *H.*, redaktör. Stockholm.
Eneroth, *H.*, apotekare. Nyköping.
**Engelke*, *V.*, kapten. Stockholm.
**Engström*, *L.*, fröken. Stockholm.
Eriksson, *Brita*. Hof, Hackås.
Ersson, *J.*, hemmansegare. Orrvik, Bjästa.

Falkengren, *M.*, fröken. Växjö.
**Feltenberg*, *J. F.*, smed. Sala.
Floderus, *M.*, fröken. Enköping.
Fogelgren, *A. M.*, fröken. Stockholm.
**Friberg*, *A.*, ingeniör. Huskvarna.
**Fägersköld*, *K.*, frih., ingeniör. Stockholm.

**Genberg*, *A.*, artist. Stockholm.
Gradin, *O. P.*, skogsinspektor. Skorped.
**Grönlund*, *R.*, urmakare. Sundsvall.
Gustafsson, *J.*, fru. Stockholm.

**Hagander*, *A. G.*, antikvitetshandlare. Stockholm.
Hagberg, *L.*, f. *v. Schwerin*, professorska. Stockholm.
**Hammarstedt*, *E.*, amanuens. Stockholm.
**Hammer*, *C.*, juvelerare. Stockholm.
**Hazelius*, *A.*, styresman för Nordiska museet. Stockholm.
**Hazelius*, *A.*, fröken. Stockholm.
**Hazelius*, *G.*, kandidat. Uppsala.
**Hermelin*, *O.*, friherre. Österby, Folkesta.
Holm, *A.*, kamrer. Stockholm.
Genom *Hwasser*, *R.*, kyrkoherde. Ore.
**Hyltén-Cavallius*, *H.*, hypoteksbokhållare. Växjö.
**Hörlin*, *O.*, guldsmed. Kristianstad.

Jakobsson, *K. G.*, notarie. Stockholm.
**Jansson*, *J. G.*, antikv.-bokhandlare. Stockholm.
Jansson, *V.*, hemmansegare. Hemmarö, Furusund.
**Johansson*, *J.*, hemmansegare. Hälle, Bjästa.
**Johnsson*, *A.*, ingeniör. Stockholm.

Kahn, *E.*, fröken. Stockholm.
**Karlson*, *K. F.*, prost. Nyköping.
Karlström, *A.*, fru. Åtvidaberg.
**Key*, *A.*, professor. Stockholm.
Kjellberg, *H.*, notarie. Stockholm.
Klemming, *O.*, jägmästare. Stockholm.

Larsson, *P.*, herr. Boda, Östanå.
**Levertin*, *A.*, med. doktor. Stockholm.
Lidholm, *V.*, f. *Bergkvist*, fru. Stockholm.

*Tecknet * utmärker här liksom förut, att gifvaren lämnat gåfvor äfven under ett eller flere föregående år.*

Lidström, J. L., herr. Näsåker.
**Lind, H.*, apotekare. Borås.
Lindstedt, E., fröken. Stockholm.
Lindstedt, F., ingeniör. Stockholm.
Ludvigsson, M., fröken. Karlstad.
Lundberg, A. J., landtbrukare. Storbyn, Morshyttan.
**Lundeberg, S.*, syssloman. Uppsala.
Lundgren, O., torpare. Fors, Bjästa.
**Längstadius, C.*, grosshandlare. Stockholm.

Mœchel, B., f. *Nathorst*, fru. Stockholm.
**Malmgren, G.*, musikhandlare. Göteborg.
Malmqvist, I., herr. Nianfors.
**Mandelgren, N. M.*, artist. Stockholm.
**Matsson, A.*, antikvitetshandlare. Stockholm.
**Melkerson, J. A.*, ingeniör. Bäcka, Orsa.
**Michal, J.*, herr. Linköping.

Nathorst, A. G., professor. Stockholm.
Nettelbladt, H., trafikchef. Gefle.
Neumüller, E., f. *Reuszner*, enkefru. Stockholm.
**Nordeman, F. A.*, veterinär. Vadstena.
**Nordin, I.*, apotekare. Malmö.
Nylander, G., herr. Stockholm.

Ohlsson, C. G., byggmästare. Stockholm.

Palmqvist, H., fröken. Stockholm.
Petersen, J., handlande. Linköping.
**Petrelli, J.*, kapten. Stockholm.
Petterson, G., herr. Stockholm.
Pettersson, C., godsegare. Odensviholm.
Pettersson, C. H., arbetare. Stockholm.
Petterzén, V., herr. Stockholm.

**Rosén, C. A.*, snickarmästare. Linköping.
**Rosenlind, E.*, direktör. Stockholm.
**Runbom, F. G.*, vågmästare. Stockholm.
Rundquist, A., fabrikör. Stockholm.

**Samzelius, H.*, jägmästare. Stockholm.
Genom **Scherini, T.*, fröken. Norrköping.
**Schildt, H.*, fröken. Stockholm.
**af Schmidt, K.*, herr. Stockholm.
**Sjöblom, J. F.*, hemmansegare. Djurhamn, Stafsnäs.
**Sjögren, E.*, fröken. Stockholm.
Stillström, J. A., målarmästare. Linköping.
Ströhm, G., rektor. Lund.
Sundevall, C., f. *Sundvall*, fru. Norrköping.
Sundvallson, K., fru. Karlberg, Borlänge.
**Svanberg, A.*, kassör. Nederkaliks.
**Svenonius, F.*, fil. doktor. Stockholm.
Svensson, A., bokhållare. Kopparberg.
Svensson, C. G., handlande. Norrköping.
Söderberg, C. J., kyrkvaktarson. Nätra, Bjästa.
Söderberg, C. O., kyrkvaktare. Nätra, Bjästa.

Théel, H., professor. Stockholm.
Tidbeck, J. H., fabrikör. Stockholm.
Tillgren, S., fröken. Stockholm.
Toll, H., sjukgymnast. Vadstena.

Welin, S., herr. Molkom.
Videmark, O., fröken. Stockholm.
**Wiman, E.*, major. Uppsala.
**Virgin, J.*, fröken. Göteborg.
**Vistrand, P. G.*, amanuens. Stockholm.

Zegolson, L., fröken. Göteborg.

Åkermark, G., herr. Göteborg.

Öfverström, K., auktionsvaktmästare Linköping.

Akademiska föreningen. Lund.
Allmänna konst- och industriutställningens i Stockholm år 1897 förvaltningsutskott. Stockholm.
**Generalstabens litografiska anstalt* genom ingeniör **A. Lagrelius.* Stockholm.
**Göteborgs museum.* Göteborg.
**Jakobs och Johannes församlings kyrkoråd.* Stockholm.
**Kulturhistoriska föreningen.* Lund.
**Kungl. biblioteket.* Stockholm.
**Kungl. boktryckeriet.* Stockholm.
**Kungl. eklesiastikdepartementet.* Stockholm.
**Kungl. generalpoststyrelsen.* Stockholm.
**Kungl. slottsbyggnadens förråd* genom hofintendenten *J. Böttiger.* Stockholm.
**Nationalmuseum.* Stockholm.
Plansch- och litteraturaktiebolaget. Stockholm.
Sommarkursernas byrå genom kandidat *A. Åkerlindh.* Uppsala.
**Svenska slöjdföreningen.* Stockholm.

Tigerhielms, E., kammarherre, *dödsbodelegare* genom protokollsekreteraren *J. B. Tegnér*. Stockholm.

Torgfabriken. Filipstad.
Tunelii, N., fröken, *dödsbodelegare*. Stockholm.

Ibsen, O., herr. Kristiania.

Bauer, A., herr. Köpenhamn.
Feilberg, H. F., pastor. Askov, Veien.

de Fontenay, A. N., grosshandlare. Köpenhamn.

Conwentz, H., professor. Danzig.
Gube, M., gravör. München.
**Heberle, J. M.*, konsthandlare. Köln.
v. Lipperheide, F., friherre. Berlin.

**Mestorf, J.*, fröken. Kiel.
Theuer, I., artist. München.
**Weil, A.*, antikvitetshandlare. München.

v. Andrian-Werburg, F., friherre. Wien.
Bancalari, G., öfverste. Linz.

Uhl, F., ingeniör. Wien.

**Gaidoz, H.*, herr. Paris.
de Mortillet, G., professor. Saint Germain-en-Laye.

Mörner, H., friherre. Cognac.
Sébillot, P., herr. Paris.

Peterson, P. S., direktör. Rose Hill, Chicago.

1896.

**Adlercreutz, D.*, f. *v. Knorring*, fru. Stockholm.
**Adlers, G.*, herr. Stockholm.
Ahlén, A., lektor. Stockholm.
Anderson, H., f. *Freudenthal*. Stockholm.
Andersson, J. M., hemmansegare. Ryd, Smålandsstenar.
Andersson, J., auktionsvaktmästare. Stockholm.
Antonson, E., notarie. Stockholm.
Arvastsson, C., herr. Vanstad, Esperöd.
**Aschan, G.*, rådman. Eksjö.

Benedicks, A., f. *Benedicks*, fru. Gysinge.
Benedicks, I., f. *Wahlfelt*, fru. Stockholm.
Benzelstjerna v. Engeström, L., grefve. Göksbo, Altuna.
Berg, G., herr. Stockholm.
**Bergengren, C. A.*, herr. Stockholm.
Bergström, C., herr. Löfholmen, Liljeholmen.
Bergström, F. G., herr. Stockholm.
Björk, A., pastor. Stockholm.
Björkegren, A., stadsfiskal. Landskrona.
Björklund, P., murare. Stockholm.
Björkman, A., fröken. Uppsala.
Blomberg, E. A., ingeniör. Söderhamn.
Genom *Blumenberg, H. G.*, kyrkoherde. Östra Ryd, Rydbo.
Bodén, N., dräng. Strinne, Nyland.
Borg, A., e. o. postexpeditör. Stockholm.
Boyesen, A. T., pastor. Stockholm.
Boyesen, J., pastor. Stockholm.
Brolin, C. G., stationsinspektor. Gagnef.
Brorström, A., herr. Stockholm.

**Carlander, C. M.*, grosshandlare. Borås.
**Cederström, G.*, friherre, professor. Stockholm
Crasselt, A., fröken. Stockholm.

Damm, D., fröken. Stockholm.
Drake, J., apotekare. Nora.

**Edholm, P.*, herr. Bålsjö, Nyland.
Ekerot, G., redaktör. Stockholm.
**Eklund, P. B.*, bokförläggare. Stockholm.
Eliasson, A., grosshandlare. Stockholm.

Eliasson, J. E., riksdagsman. Slöinge.
**Engelke, V.*, kapten. Stockholm.
Ericsson, P., byggmästare. Stockholm.
Eriksson, L., vagnsmörjare. Stockholm.

Fahlgren, C. A., artist. Stockholm.
Fahnehjelm, O., civilingeniör. Stockholm.
Florman, G., kapten. Stockholm.
**Fogelström, A.*, revisor. Stockholm.
Folcker, E. G., amanuens. Stockholm.
Forsserstråle, A., herr. Sundsvall.
**Fägersköld, K.*, frih., ingeniör. Stockholm.

**Giöbel, C. A.*, brukspatron. Stockholm.
Grähs, G., herr. Stockholm.
**Guillemot, L.*, grosshandlare. Stockholm.

Haberkorn, C. M., f. *Svensson*, fru. Stockholm.
**Hagander, A. G.*, antikvitetshandlare. Stockholm.
Hallström, P., fröken. Stockholm.
**Hamilton, G. M.*, grefve. Hedensberg.
Genom *Hanell, I.*, poststationsföreståndare. Ramfall.
**Haraldsson, M.*, herr. Vipperhult, Smålandsstenar.
Hasselblad, K., herr. Stockholm.
**Hazelius, G.*, kandidat. Uppsala..
Hedberg, J., handlande. Helsingborg.
Hedenberg, C., regementsintendent. Eksjö.
Hellichius, E., f. *Unge*, fru. Stockholm.
Holm, I., f. *Elfström*, fru. Stockholm.
**Holmberg, D.*, mynthandlare. Stockholm.
Genom **Holmström, F. O.*, rustmästare. Stockholm.
Hultqvist, J. M., skräddare. Stockholm.
Hülphers, L., fröken. Stockholm.
Hvitfeldt, H., fröken. Stockholm.
Hylin, P. A., fabriksidkare. Stockholm.
Hällman, E., poliskonstapel. Stockholm.
**Högberg, O.*, kamrer. Stockholm.
Hök, A. F., herr. Forsnäs, Flen.
Hökerberg, L., redaktör. Stockholm.

Jacobson, F., f. *Julius*, fru. Stockholm.
Jansson, K., hemmansegare. Norrmarjum, Söderbykarl.
Jonson, F., f. *Sandström*, fru. Stockholm.
Josephson, L., direktör. Stockholm.

Kindelius, E., fröken. Stockholm.
Kindelius, K., fröken. Stockholm.
Kjellberg, T., f. *Edgren*, fru. Stockholm.
Genom *v. Krusenstjerna, C. H.*, postmästare. Åsele.

Lagercrantz, E., löjtnant. Stockaryd.
Lindskog, F., arkitekt. Sundbyberg.
**Lord, J.*, herr. Stockholm.
Lundgren, C. P., smed. Stockholm.
Lundin, E., fröken. Stockholm.
Lundqvist, A., fröken. Stockholm.
**Läffler, F.*, professor. Djursholm.
**Längstadius, C. V.*, grosshandlare. Stockholm.
Löfving, T. S., emaljör. Stockholm.

**Matsson, A.*, antikvitetshandlare. Stockholm.

**Nauckhoff, V.*, kapten. Stockholm.
**Nettelbladt, H.*, trafikchef. Gefle.
Norström, C. G., ingeniör. Stockholm.
**Nystrand, E.*, grosshandlare. Stockholm.

**Oldenburg, C. C.*, kyrkoherde. Österby, Hammar.
Olsson, Elias O., hemmansegare. Holsåker.
Olsson, O., fotograf, genom fru *E. Ljungberg*. Östersund.
**Orling, B.*, fotograf. Stockholm.
Ouchterlony, A., fröken. Stockholm.

**Petrelli, I.*, f. *Eketrä*, fru. Stockholm.
**Petrelli, J.*, kapten. Stockholm.
Petterson, C., f. *Johnsson*, fru. Stockholm.
Petterson, Tora, fotograf, genom fru *E. Ljungberg*. Östersund.
**Pettersson, A. B.*, fabrikör. Sala.
Planting-Gyllenbåga, E., f. *Lewenhaupt*, fru. Nyköping.

**Quint, S.*, fröken. Nyköping.
Qwarfordt, C. A. S., fastighetsegare. Stockholm.
Qvarnström, I. A., bondson. Henriksdal, Nyland.

**Retzius, G.*, professor. Stockholm.
**Ringström, J. G.*, herr. Stockholm.
Roos, S., f. *Nordenfalk*, fru. Stockholm.
Roosval, A., redaktör. Stockholm.
**Rosén, C. A.*, snickare. Linköping.
Rubenson, S. V., dekorationsmålare. Stockholm.

Sahlin, C., ingeniör. Falun.
**Samzelius, H.*, jägmästare. Stockholm.
Sandström, J. A., herr. Ume.
Schedin, G., handlande. Öregrund.
**af Schmidt, K.*, herr. Stockholm.
Schumburg, R., konsul. Stockholm.
Schweitz, F., källarmästare. Rimbo.
Segerström, H., herr. Stockholm.
Silén, V., bokförläggare. Stockholm.
Silfverswärd, G., kapten. Södertälje.
**Sjödin, J.*, hemmansegare. Bålsjö, Nyland.
Sjöstedt, K., herr. Stockholm.
Sjöström, O., hemmansegare. Bålsjö, Nyland.
Sjövall, R., grosshandlare. Stockholm.
Svanström, G., fröken. Stockholm.
**Svedberg, K.*, sjömansmissionär. Gefle.

Taube, C. B., frih., arkivarie. Stockholm.
**Tjäder, E.*, fröhandlare. Stockholm.
Tydén, A., fröken. Stockholm.

Waller, A. G., agent. Stockholm.
Waller, V., agronom. Linköping.
**Wallin, H.*, fröken. Stockholm.
**Wallin, P. E.*, hemmansegare. Grössjö, Skog.
Walter, O., handlande. Äggen, Mörsil.
Werner, F., kapten. Stockholm.
Widmark, J., f. *Schylander*, fru. Stockholm.
**Wikström, A.*, literatör. Stockholm.
**Wiman, E.*, major. Uppsala.
Winnberg, N., skollärare. Skog.
Winqvist, E., herr. Stockholm.
**Vistrand, P. G.*, amanuens. Stockholm.

Åkerberg, C. A., redaktör. Stockholm.

Ädelgren, S., fröken. Stockholm.

Öberg, B., hemmansegarenka. Yttered, Skog.
Öhman, E., grosshandlare. Stockholm.
Öhnell, P., herr. Stockholm.
Östgren, K., maskinist. Stockholm.

Akademiska föreningen. Lund.
Allmänna konst- och industriutställningens i Stockholm år 1897 förvaltningsutskott. Stockholm.
Bergin & k:o, A. Nora.
Centraltryckeriet genom direktör *E. Oldenburg.* Stockholm.
F. & G. Beijers bokförlagsaktiebolag. Stockholm.
Forsgréns, C., f. *Wester*, fru, *dödsbo* genom fröken *I. Forsgrén.* Stockholm.
Föreningen för Grafisk konst genom amanuensen **C. U. Palm.*
Generalstaben. Stockholm.
**Göteborgs museum.* Göteborg.
**Hultmans, H. B.*, fabrikör, *dödsbo.* Stockholm.
**Kulturhistoriska föreningen.* Lund.
**Kungl. biblioteket.* Stockholm.
**Kungl. boktryckeriet.* Stockholm.
**Kungl. eklesiastikdepartementet.* Stockholm.
Kungl. utrikesdepartementet. Stockholm.
**Kungl. vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien.* Stockholm.
Metallbolaget. Stockholm.
**Nationalmuseum.* Stockholm.
Nordiska skolmötets bestyrelse genom herr *J. J. Dalström.* Stockholm.
Seelenbrandts, O., arfvingar genom herr *O. Seelenbrandt.* Stockholm.
**Stockholms stads byggnadskontor* genom ingeniör *C. J. Gimberg.* Stockholm.
Svenska akademien. Stockholm.
**Svenska slöjdföreningen.* Stockholm.
**Svenska turistföreningen.* Stockholm.
Tullbergs konst- och industriaktiebolag genom direktör *K. Granberg.* Stockholm.

Bergh, H., lärare. Lomen, Valders.

**Leifsson Bolkesjö, T.*, hotellegare. Gransherred.

**Hofman Bang, C.*, inspektör. Köpenhamn.
**Nyrop, C.*, professor. Köpenhamn.
**Olsen, B.*, direktör. Köpenhamn.

Schröder, L., folkhögskoleföreståndare. Askov, Veien.

Juselius, J., kapten. Mariehamn, Åland.

**Stchoukine, P. J.*, herr. Moskwa.

Cederström, T., friherre. München.
**Conwentz, H.*, professor. Danzig.
Credner, R., professor. Greifswald.
Dorgerloh-Commusin, herr. Berlin.
**Friedel, E.*, geheimeråd. Berlin.
**Holmberg, A.*, professor. München.
Lämmle, S., herr. München.
**Montan, A.*, artist. Düsseldorf.
**Theuer, I.*, artist. München.
**Weil, A.*, konsthandlare. München.

**Bancalari, G.*, öfverste. Linz.

Kende, S., bokförläggare. Wien.

Lennberg, D., herr. Bukarest.

Stapelmohr, H., bokhandlare. Genève.

Davis, C. T., bibliotekarie. London.

**Gaidoz, H.*, herr. Paris.
Piétrement, C. A., herr. Paris.
Piette, E., herr. Paris.
**Sébillot, P.*, herr. Paris.

Capella, M. J. M., professor. Vianna do Castello.

**Peterson, P. S.*, direktör. Rose Hill, Chicago.
**Tufts College.* Massachusetts.

Till här ofvan upptagna gifvare komma ytterligare några, som önskat vara onämda, hvarjämte bör anmärkas, att några icke upptagits på grund af ofullständiga namnuppgifter. Hela antalet gifvare under år 1895 uppgår då till 346 och under år 1896 till 433.

Till jämförelse meddelas här gifvarnes antal äfven under föregående år:

1872—1873	436	1886	348
1874	351	1887	489
1875	403	1888	304
1876	939	1889	364
1877	1,012	1890	469
1878	515	1891	548
1879	461	1892	362
1880	828	1893	380
1881	702	1894	421
1882	428	1895	346
1883	527	1896	433
1884	553	Summa	**12,252**
1885	633		

De skänkta föremålens antal har under år 1895 utgjort mer än 3,700 och under 1896 mer än 5,000.

En jämförelse med föregående år utfaller sålunda:

1872—1873	mer än	1,500	1886	mer än	1,300
1874	» »	1,500	1887	» »	5,100
1875	» »	1,000	1888	» »	2,300
1876	» »	2,500	1889	» »	1,400
1877	» »	2,000	1890	» »	2,400
1878	» »	2,000	1891	» »	2,900
1879	» »	1,000	1892	» »	2,000
1880	» »	2,000	1893	» »	1,300
1881	» »	2,400	1894	» »	1,200
1882	» »	1,200	1895	» »	3,700
1883	» »	2,000	1896	» »	5,000
1884	» »	2,000			
1885	» »	1,700	Summa mer än		**51,400**

3.

I denna afdelning upptagas endast namnen på de personer, hvilka under de nämda åren lämnat mera märkliga gåfvor till museets anläggningar på Skansen, jämte kort angifvande af själfva gåfvan. Öfriga gifvare upptagas i nästa afdelning (4).

Till friluftmuseet:

1895.

Genom ***Engelstedt, E. F.,*** kronofogde, Sundsvall: 5 milstolpar, alla från Njurunda socken i Medelpad; en af kalksten och med årtalet 1663, de öfriga af järn, från 1811.

Länsstyrelsen för Södermanlands län genom kronolänsman ***O. Santhesson,*** Norrköping: 2 stenar från 1684, hvilka utgjort gränsstenar mellan Östergötland och Södermanland. Se sid. 155.

1896.

Barnängens tekniska fabrik genom disponenten ***A. Backman,*** Stockholm: segelkuttern »Hejd», om 22 tons dräktighet, fullt riggad och med alla den samma tillhörande inventarier.

Genom ***Fredrickson, J. L.,*** hemmansegare, Ölsta, Örsundsbro: runsten från Ölsta i Gryta socken i Uppland. Se sid. 153.

Genom ***Heyman, I.,*** godsegare, Hägerstalund, Barkarby: runsten från Hägerstalund i Spånga socken i Uppland. Se sid. 154.

Genom ***Johanson, A.,*** herr, Skäfve, Järna: runsten från Linga hed i Öfver-Järna socken i Södermanland. Se sid. 154.

*Tecknet * utmärker här liksom förut, att gifvaren lämnat gåfvor äfven under ett eller flere föregående år.*

Kernell, S., possessionat, Laggarp, Strålsnäs: ökstock från Åsbo socken i Östergötland.
Stora Kopparbergs läns styrelse genom länsman *C. F. Wallenström*, Julardo: milstolpe af sten, märkt 1652, från byn Rönningen i Folkärna socken i Dalarna.
Genom *Rodhe, E. H.*, biskop, Göteborg: milsten, märkt 1667, från Tölö socken i Halland.
**Westholm, J.*, brukspatron, Laxbro, Kopparberg: en gammal ryggåsstuga från Laxbro i Ljusnarsbergs socken i Dalarna, uppförd 1673 af bärgsmannen Mikael Hindersson. Se sid. 152.

Till djurafdelningen:

1895.

**H. M. Konung Oskar II:* 1 björnunge.
Alberg, G., fabrikör, Stockholm: 1 dansk dogg.
Andersson, O., öfverkonstapel, Stockholm: 2 skogsdufvor och 4 mindre foglar.
Appelberg, H., fröken, Dannäs: 1 råbock.
**Bengtsson, N.*, herr, Mjellby: 2 gräsänder och 2 tornfalkar.
Boman, C., fru, Stockholm: 4 sångfoglar med bur.
Brandström, C. V. L., källarmästare, Stockholm: 3 hermeliner.
Carlsson, H., fröken, Göteborg: 1 hare.
Cederström, C., friherre, Brunna, Ingarö: 1 pilgrimsfalk.
Collin, J. P., agent, Stockholm: 11 bursångfoglar m. m.
**Ekstam, O.*, amanuens, Stockholm: 1 fjälluggla.
Enander, S. J., kyrkoherde, Lillherrdal: 1 fjällvråk.
Eneberg, R. A:son, jägmästare, Nordmaling: 1 grågås.
Fagerberg, S., fru, Bellstabro, Sundbyberg: 1 kokinkinatupp.
Fagerström, C. G., stationsinspektor, Gällö: 3 blåsgäss.
Faustman, A., fru, Stockholm: 1 mungo.
v. Feilitzen, G., löjtnant, Linköping: 2 papegojor.
**Gerlach, H.*, direktör, Varberg: 1 kungsörn.
**Gyllenkrok, C. A. F.*, jägmästare, Torsjö, Eksjö: 1 hornuggla.
Gylling, O., konservator, Skog: 3 dvärgfalkar.
Hagenbeck, C., djurhandlare, Hamburg: 2 chimangoer.
Hagman, A., skeppstimmerman, Stockholm: 1 näsbjörn.
Hanström, P., rådman, Kalmar: 1 rörhöna.
Hellström, J. G., porterutkörare, Stockholm: 4 perukdufvor.
Henriksson, C. A., husegare, Stockholm: 1 dansk dogg.
Henriksson, J., kandidat, Gnesta: 1 lärkfalk.
Herlenius, A., herr, Storfors: 2 gräflingar.
Holm, M. T., husegare, Stockholm: 1 flöjtfogel.
Holmgren, J., ingeniör, Brännudden, Vaxholm: 2 gråtrutar.
Huldt, H. H:son, ingeniör, Ume: 2 fjällvråkar och 1 jorduggla.
Höglander, E., kusk, Stockholm: 1 rapphöna.
Johanson, A., stadsfiskal, Eskilstuna: 1 hare.
Johansson, K. L., prost, Stora Mellby, Sollebrunn: 1 sothöna.
Larsson, S., fru, Stockholm: 1 stjärtand.
**Liljencrantz, L. J. P.*, frih., öfverste, Borås: 1 gultofskakadua.
Löwenadler, H., herr, Göteborg: 1 grissla.
Matthiesen, S. O. T., konsul, Ottenby: 1 äjder.

Melin, S., herr, Lindö, Vallentuna: 1 hornuggla.
Miedl, J., byggmästare, Nässjö: 1 bulgarisk bock.
Modin, E., komminister, Linsell, Sveg: 2 orrar.
Mölner, J., handlande, Enafors: 3 fjäll-lemlar.
Nathanson, R., grosshandlare, Stockholm: 3 pilgrimsfalkar.
Neiglick, C., grosshandlare, Stockholm: 2 bärgufvar.
Nilsson, V., landtbrukare, Salsta, Frösunda: 1 hare.
Nordin, S. I., apotekare, Malmö: 2 salamandrar.
Oldenburg, A., herr, Äs, Katrineholm: 1 hare.
*Oldenburg, *T., *K., *Edv.* och *El.*, studerande, Stockholm: 7 fiskmåsar, 4 trutar, 3 snäppor, 2 tärnor och 3 strandskator.
v. Otter, A., friherre, Stora Hultrum, Vireda: 1 orre.
Renhuldt, F., farmaceut, Brösarp: 2 hägrar.
**Retzius, G.*, professor, Stockholm: 38 grönödlor.
v. Rosen, R., grefve, löjtnant, Stockholm: 2 ryska vindhundar.
v. Schantz, F. V., kommunalråd, Kauhajoki, Finland: 1 trana och 1 bärguf.
Schullström, V., studerande, Högsjö: 1 fiskljuse.
Sjöberg, R., fabrikör, Stockholm: 1 bärguf.
Stjernblad, L., fröken, Stora Markie, Börringe: 5 grafänder.
Stånggren, J., löjtnant, Linköping: 1 gultofskakadua.
Särnblad, T., herr, Stockholm: 5 killingar.
Thufvesson, A., inspektor, Bo, Värmdö: 1 hare.
Törnman, A., och *Lagerlöf, H.*, gossar, Stockholm: 2 skogsdufvor.
Uhrner, O., maskinarbetare, Liljeholmen: 1 sothöna.
Waldau, E., herr, Stockholm: 1 näktergal.
Wennberg, H., handlande, Stockholm: 1 gök.
Vistrand, D., doktor, Säflundet: 1 tordmule.

1896.

Aftonbladets redaktion, Stockholm: brefdufva, afsänd af öfveringeniör S. A. Andrée från Spetsbergen.
Backlund, E., handlande, Franshammar: 1 svarträf.
v. Bahr, G., landtbrukare, Mälby, Flen: 1 hökuggla.
Benzinger, E., fru, Vennebo, Fritsla: 1 rådjur.
**Cyrén, O.*, teknolog, Karlstorp, Hjältevad: 1 slätsnok, 14 vanliga snokar och 7 skogsödlor.
De Geer, G., friherre, statsgeolog, Stockholm: 3 fjällräfvar.
Ekengren, T., enkefru, Stockholm: 1 pärluggla.
**Ekström, C. E. T.*, herr, Stockholm: 1 näktergal.
Forsberg, E., sjökapten, Stockholm: 1 gråsäl.
**Hagman, A.*, skeppstimmerman, Stockholm: 1 tröglori.
Hallström, E., fru, Stockholm: 1 gultofskakadua.
**Helsingfors' zoologiska trädgård* genom löjtnant **A. Fabritius*, Helsingfors: 1 björn, 3 sumpbäfrar.
Hjort, E. G:son, jägmästare, Råstorp, Kisa: 3 skogsufvar.
Isberg, A., maskinist, Enköping: 1 husarmarkatta.
**Jönsson, N.*, handlande, Stockholm: 1 hare.
**Kjellin, K.*, artist, Fellingsbro: 1 hare.
Lagergren, C. E., studerande, Lund: 6 starlingdufvor.

Lorentz, J., herr, Stockholm: 1 bundermarkatta.
Malmborg, E. A., landshöfding, Karlstad: 2 bärgufvar.
Müller, R., kolonibestyrer, Holstensborg: 2 grönlandshundar.
Nilsson, E., direktör, Hornsberg: 1 arakangapapegoja.
Olssons, O. F., handelsaktiebolag, Stockholm: 2 islandsfår.
Peyron, F. M., kapten, Stockholm: 1 araraunapapegoja.
Retzius, A., f. *Hierta*, fru, Stockholm: 3 doggar.
Ruffel, N. O., herr, Stockholm: 1 grönmarkatta.
**Schullström, V.*, studerande, Schullsjö, Högsjö: 2 fiskljusar.
Stenberg, O., grosshandlare, Varberg: 1 äjder.
Sundstrand, C. J., arbetsförman, Stockholm: 1 hafsörn.
Thermœnius & son, J., Hallsberg: 1 gräfling.
Wendt, N., fröken, Gustafsborg, Perstorp: 1 rådjur.
Vestin, S. P., fanjunkare, Stockholm: 18 småfoglar.
**Wöhler, V.*, godsegare, Klintebys, Klintehamn: 3 pilgrimsfalkar.
Öhman, O., kassör, Vånevik, Påskallavik: 1 utter.
Österman, A., herr, Harö: 3 pilgrimsfalkar.

Till växtafdelningen:

1895.

**H. K. H. Prins Gustaf Adolf* och **H. K. H. Prins Vilhelm:* hvarjehanda sällsyntare svenska växter.
Bengtsson, O. F., med. doktor, Ramsele: ett parti plantor af Pulsatilla patens och Aconitum septentrionale.
**Eriksson, J.*, professor, Albano: 20 sädesprof.
**Jensen, N. P.*, direktör, Ramlösa, Helsingborg: 75 remontantrosbuskar.
Johansson, F., direktör, Västerås: närmare 400 prydnadsbuskar.
Karlberg, C., trädgårdsmästare, Stockholm: prydnadsväxter.
Klingberg, A., trädgårdsmästare, Stockholm: 50 ex. prydnadsväxter.
**Linköpings trädgårdsförening* genom direktör **V. Holm*, Linköping: 20 ligustertelningar m. m.
**Lundström, C. F.*, godsegare, Antuna, Rotebro: 76 trädtelningar.
v. Paykull, L. G., friherre, Vallox-Säby, Knifsta: 79 hagtorns- och berberisbuskar.
Petrelli, J., kapten, Stockholm: 1 parti plantor af Trollius europæus, m. m.
**Pettersson, F.*, direktör, Uppsala: ett parti fjällväxtplantor.
**Skogsinstitutet* genom direktör **C. G. G. Holmerz*, Stockholm: 113 träd- och busktelningar.
**Svensons fröhandel*, Stockholm: 30 rostelningar samt öfver 1,600 blomsterlökar m. m.
Svensson, C., fru, Stockholm: 25 törnrosbuskar m. m.
**Tjäders fröhandel*, Stockholm: öfver 800 blomsterlökar samt köksväxt- och blomsterfrö m. m.

1896.

**Jensen, N. P.*, direktör, Ramlösa, Helsingborg: 600 törnrostelningar.
**Landtbruksakademiens experimentalfält* genom direktör **E. Lindgren*, Albano: inemot 3,000 buskar och örter.

**Svenska trädgårdsföreningen* genom direktör **A. Pihl*, Rosendal: öfver 300 prydnadsväxter samt 100 grantallar.

**Tjäders fröhandel* genom grosshandlaren **E. Tjäder*, Stockholm: öfver 1,000 liljeväxter och liljelökar samt ett större parti blomster- och köksväxtfrö m. m.

**Uppsala botaniska trädgård* genom direktör **F. Pettersson*, Uppsala: ett parti sällsyntare plantor.

Till stenafdelningen:

1895.

Bergin & k:o, A., Nora: 1 järnmalmblock från Grönvolds grufva i Västmanland.

Lewander, C. A., grosshandlare, Stockholm: 3 tälgstensblock från Handöl i Jämtland.

Till anläggningarna i öfrigt:

1895.

Collin, J. R., agent, Stockholm: 4 fogelburar och 3 badkärl för foglar.

**Lindroth & k:o, J. A.*, Stockholm: virke och bränsle i större parti.

Svanberg, A., kassör, Nederkaliks: 1 ekorrbur m. m.

Tidbeck, J. H., fabrikör, Stockholm: 1 fogelbur.

1896.

**Mobeck, E.*, advokatfiskal, Stockholm: 1 större fogelbur.

Onämd: 3 selar, 4 mjölkcylindrar, grytor m. m.

Westerdahl, A. R., fabrikör, Stockholm: »De tre vise männens tillbedjan», grupp af 7 figurer, utförd af artisten O. Berg. Se sid. 158.

Till underhåll, försäljning och dylikt:

1895.

Almgren, O., godsegare, Hammarby: 63 lispund hö och 5 lass halm.

Andersson, A. P., handlande, Stockholm: 1 säck västkustsnäckor.

Casselli, H., fröken, Stockholm: ett parti hö.

Cronstedt, F., grefve, Fullerö, Västerås: ett parti hö.

Dickson, E., godsegare, Sparreholm: 29 säckar ogräsfrö.

Engström, L., fröken, Stockholm: ett parti hö.

Feychting, O. H., handlande, Stockholm: 1 säck kastanjer.

Humble, J., lektor, Stockholm: ett parti hö.

af Klintberg, L. F., revisor, Stockholm: 3 tunnor hafre och 1 tunna potatis.

Lewenhaupt, E., grefve, Geddeholm, Västerås: ett parti hö.

Loenbom, E., fröken, Stockholm: ett parti hö.
Lundqvist, G., godsegare, Näs, Tillberga: ett parti hö.
Palmqvist, H., fröken, Stockholm: ett parti hö.
Redlund, C., godsegare, Malma, Västerås: ett parti hö.
Richter, T., godsegare, Brunnby, Västerås: ett parti hö.
Schumacher, C. V., fabriksidkare, Stockholm: 120 kg krossbröd.
**St Eriks bryggeri*, Stockholm: 55 hektoliter draf.
Thorselius, H., godsegare, Kristiansborg, Västerås: ett parti hö.
**Tjäders fröhandel*, Stockholm: 3 säckar sopfrö.
Westerdahl, J., bageriidkare, Stockholm: 9 säckar bröd och brödaffall m. m.
Westman, H., fröken, Stockholm: ett parti hö.
**Öhmans söner & ko, E.*, Stockholm: 33 säckar slösäd.

1896.

**Frövi-Ludvika järnväg* genom trafikchefen **J. Johnsson:* fri frakt för stockar och andra tillbehör till Laxbrostugan.
Larsson, P., inspektor, Österfors, Gagnef: vård och utfodring af en älgkalf under två och en half månads tid.
**St Eriks bryggeri* genom disponenten **N. Hildestrand*, Stockholm: 32 hektoliter draf.
Stora bryggeriet, Hornsberg: 500 kg slösäd, m. m.
**Törner, A. R.*, öfverfyrverkare, Lidingö: 1 lass kål, m. m.
**Veterinärinstitutet*, Stockholm: 145 kg hästkött.
**Västerås-Bergslagens järnväg* genom trafikchefen **E. Lindquist:* fri frakt för stockar och tillbehör till Laxbrostugan.
**Öhmans söner & ko, E.*, Stockholm: 37 säckar slösäd, m. m.

4.

För öfrigt hafva under åren 1895 och 1896 gåfvor lämnats till museets anläggningar på Skansen af ytterligare följande personer:

1895.

Agner, H., med. doktor. Stockholm.
Andersson, A., djurvårdare. Skansen.
Andersson, A., fröken. Stockholm.
Andersson, A., fröken. Linköping.
Andersson, A. V., herr. Stockholm.
Andersson, E., gosse. Stockholm.
Andersson, E., herr. Källhagen, Stockholm.
Andersson, F., herr. Lidingö.
Andersson, F., herr. Stockholm.
Andersson, G., gosse. Stockholm.
Andersson, O., gosse. Stockholm.
Asp, G., gosse. Stockholm.
Avén, J. E., herr. Stockholm.

Beckman, C. B., ordningsman. Stockholm.
Berglind, R., gosse. Stockholm.
Berglund, C., handlande. Stockholm.
Bergman, A. M., fru. Stockholm.
Bergström, C., fru. Stockholm.
**Billman, A. V.*, fabrikör. Stockholm.
Björklund, V., portvakt. Stockholm.
Bolander, M., redaktör. Karlskrona.
**Boman, A.*, trädgårdselev. Stockholm.
Broman, O., grosshandlare. Djursholm.
Broms, J. D., major. Ekhof, Björnlunda.

Carlsson, H., herr. Stockholm.
Carlsson, J. A., herr. Stockholm.
Carlsson, J., sluss-servis. Stockholm.
Carlsson, S., fröken. Stockholm.
Cyrén, O., teknolog. Göteborg.

Damstedt, T., herr. Stockholm.
Deutgen, C., herr. Djursholm.
Dietrichson, B., fru. Stockholm.
Drake, B., herr. Nora.
Drake, S., fröken. Stockholm.

Edling, C. G., handlande. Sala.
Eklund, A., fogde. Skansen.
**Eklöf, J.*, trädgårdsmästare. Skansen.
Ekström, C., herr. Stockholm.
Elliot, H., fröken. Stockholm.
Eriksson, J., herr. Stockholm.
Eriksson, J., kakelugnsmakare. Stockholm.

Fahlstedt, A. G., frisör. Stockholm.
Falk, A. S., fru. Stockholm.
Fraenkel, M., herr. Göteborg.
Frödin, M., fru. Stockholm.

v. Gegerfelt, E., herr. Stockholm.
Granath, G., herr. Binklinge, Vrena.
Gustafsson, S. O. V., typograf. Stockholm.
Gynterberg, V., fröken. Skellefte.

Hallander, I., fru. Stockholm.
Hammarén, F., gosse. Stockholm.
Hammarlund, T., arbetare. Skansen.
Hammarstedt, E., amanuens. Stockholm.
Hasselhuhn, A., inspektor. Stockholm.
Hellberg, H., fru. Stockholm.
Hellberg, J. S., egendomsegare. Ökna, Bogsta.
Helsing, H., arbetare. Stockholm.
Hjertman, C. A., poliskonstapel. Stockholm.
Humbla, A., apotekare. Falkenberg.
Högberg, J., fröken. Stockholm.
v. Höpken, N., friherre. Bogesund.

Isaksson, F., herr. Hälla, Jularbo.

Jansson, C. M., sjöman. Stockholm.
Johansson, A., arbetare. Skansen.
Johansson, M., fröken. Stockholm.
Jonsson, G., målare. Stockholm.
**Jönsson, N.*, handlande. Stockholm.

Karlsson, J. V., djurvårdare. Skansen.
Kjellgren, H., studerande. Stockholm.
v. Konow, T., herr. Stockholm.
v. Konow, U., herr. Stockholm.
v. Konow, Y., fröken. Stockholm.
Kronqvist, K., studerande. Stockholm.
Kullman, A., brefbärare. Stockholm.

Lagergren, D., fröken. Stockholm.
Larsson, J. A., maskinarbetare. Finnboda slip, Stockholm.
Levy, I., verkmästare. Stockholm.
Lindberg, G., herr. Stockholm.
Lindberg, N. J., grosshandlare. Stockholm.
Lindqvist, M., fru. Stockholm.
Lindström, A., vaktbiträde. Skansen.
Lindström, K., fru. Stockholm.
Lindström, S., herr. Stockholm.
Lundholm, C. A. V., bokförläggare. Stockholm.
Lundin, A. N., herr. Stockholm.
Lundin, G., sjökapten. Stockholm.

Magnusson, J. E., slaktare. Stockholm.
Malmström, A. L., herr. Tuna, Värmdö.
Mobeck, E., advokatfiskal. Stockholm.
Modin, S. L., f. *Niechels*, enkefru. Stockholm.
Molin, M., gosse. Stockholm.
Mossberg, G., gosse. Stockholm.
Mårtensson, Alma. Stockholm.
Mårtensson, Tyra. Stockholm.

Nilsson, S., doktor. Stockholm.
Nordenfeldt, J., akvarievårdare. Stockholm.
Nordensson, H., gosse. Stockholm.
Nording, A., herr. Sandö glasbruk, Fånö.
Nordström, J. G., herr. Stockholm.
Norlin, E., herr. Stockholm.
Nylander, C., herr. Stockholm.
**Nyström, G. A.*, barberare. Stockholm.

Ohlin, A. F., arrendator. Täby.
Olihn, A., fröken. Stockholm.

Petrelli, E., fru. Jennyhill, Djurgården.
Petterson, A., kvartersman. Järnvågen, Djurgården.
**Pettersson, A.*, herr. Stenkullen, Åby.
Pettersson, C. G., konditor. Stockholm.
**Poppius, M.*, fröken. Stockholm.

Ranft, G. A., teaterdirektör. Stockholm.
Roberg, E., fröken. Stockholm.
Ros, A., fru. Stockholm.
Rydell, A., sjökapten. Stockholm.

Schlüter, A., herr. Stockholm.
Sidenbladh, L., fru. Stockholm.
Signeul, A., handlande. Stockholm.
Sjöberg, G. H., styrman. Stockholm.
Sjöberg, O., herr. Borrud, Jula.
Soth, V., f. *Rydberg*, fru. Råcksta, Spånga.
Springer, G., direktör. Stockholm.
Strindberg, T., herr. Stockholm.
Sundler, E., fru. Stockholm.
Svensson, A. E., trädgårdsmästare. Skansen.
Svensson, R., herr. Stockholm.
Särnblad, Anders. Stockholm.
Särnblad, Hulda. Stockholm.
Särnblad, Sofia. Stockholm.

Thorngren, H., herr. Linköping.

Wahl, A., fröken. Stockholm.
**Vahlström, E.*, gosse. Stockholm.
Wallenberg, R., gosse. Stockholm.
Varberg, C. E., handlande. Stockholm.
Vickman, K., snickare. Albano.
Viklund, V., herr. Stockholm.
Vikström, C., grosshandlare. Listonhill, Djurgården.
Våhlberg, G., herr. Värtan.
Vållgren, E. J., djurvårdare. Skansen.

Zacco, H. F., postexpeditör. Stockholm.
**Zetterberg, H.*, godsegare. Sticklinge, Lidingö.

Ågren, F., läroverksadjunkt. Lule.
Ärrefeldt, G. A., herr. Kolviken, Värmdö.

Ölin, A. F., fru. Teby, Åkerby.
Österberg, John. Vattholma.
Österberg, Sven. Vattholma.
Österberg, Viktor. Vattholma.

Pansarbåten Götas officerare.
Söderhamns apotek genom apotekaren *C. F. A. Afzelius.*

1896.

Ahlbom, S., studerande. Stockholm.
Ahlgrensson, I., fröken. Stockholm.
Anderssen, C., herr. Stockholm.
Andersson, A., fiskhandlare. Stockholm.
**Andersson, E.*, gosse. Stockholm.
Andersson, O., polisöfverkonstapel. Stockholm.
Andersson, V., fru. Stockholm.
Andersson, R., skräddarmästare. Stockholm.
Anell, A., studerande. Stockholm.
Arnheim, C. A., kronolänsman. Liljeholmen.

Berg, G., possessionat. Näs säteri, Basarpö.
**Bergman, A. M.*, fru. Stockholm.
Bergman, I., fröken. Stockholm.
Beyer, A., fru. Stockholm.
Beyer, N., målarmästare. Stockholm.
**Billman, A. V.*, fabrikör. Stockholm.
Bjurström, C. A., herr. Ulriksdal.
Blomberg, F., lagermästare. Stockholm.
**Bolander, M.*, redaktör. Karlskrona.
Borglund, E., fru. Stockholm.
Borgman, H., grosshandlare. Stockholm.
Broberg, C. A. E., snickeriarbetare. Fridhem, Sundbyberg.
Brolin, V., konsul. Söderhamn.
Bylund, A. A., skräddarmästare. Stockholm.

Cronstedt, A., grefve. Fullerö, Västerås.
Cronstedt, C., grefve. Fullerö, Västerås.
Cronstedt, E., grefve. Fullerö, Västerås.

Dalström, O., hotellvaktmästare. Stockholm.
**Dunér, A. C.*, enkefru. Västberga, Elfsjö.

Edelstam, S., gosse. Stockholm.
**Eklöf, J.*, trädgårdsmästare. Skansen.
Ekman, C. E., disponent. Finspång.
Ekström, K., kommissarie. Tossene.
Elfström, S., herr. Stockholm.
**Eriksson, O.*, trädgårdsmästare. Stockholm.

Fellenius, V., herr. Skällingsbo, Stjärnsund.
Fryklund, T., grosshandlare. Stockholm.

Giöbel, C. A., bruksegare. Stockholm.
Gyldenstolpe, H. F. A., grefvinna. Stockholm.

Hall, K., gosse. Stockholm.
Hallström, J., fru. Stockholm.
Hamnstedt, H. L. L., sjökapten. Stockholm.
**Hellberg*, H., fru. Stockholm.
Holmstedt, V., handlande. Stockholm.
Hwasser-Engelbrecht, D., gosse. Stockholm.
Höglund, I. V., herr. Fredriksdal, Stockholm.

Jansson, F. A., skogvaktare. Erstavik.
Jansson, T., fru. Taberg, Finnmossen.
Johansson, C. F., herr. Stockholm.
Johansson, K., sergeant. Långholmen.

Karlsson, K., vaktmästare. Stockholm.
Klemming, V., byggmästare. Stockholm.
**Klingberg*, A., trädgårdsmästare. Stockholm.
Klint, H., sjukgymnast. Stockholm.
af Klintberg, F., revisor. Stockholm.
v. Konow, L., fröken. Stockholm.
Kull, A., med. doktor. Stockholm.
**Kullman*, A., brefbärare. Stockholm.
Kvarnström, H., fanjunkare. Stockholm.

Landström, A., stationskarl. Linköping.
Larssén, C., fabrikör. Lidö, Djurgårdsbrunn.
Larsson, R., maskinist. Stockholm.
de Laval, G., gosse. Stockholm.
Lewenhaupt, G. C., grefve, löjtnant. Aske, Bro station.
Leverin, A., sjökapten. Stockholm.
Levin, O. L., herr. Muskö.
Lindén, O., fru. Motala verkstad.
**Lindqvist*, M., fru. Stockholm.
**Lindström*, K., fru. Stockholm.
Lund, C. G., guldsmedsarbetare. Stockholm.
Lundberg, C. A., hofjägare. Stockholm.
Lundqvist, E., byggmästare. Stockholm.

Malmqvist, F. V., herr. Strand, Väppeby brygga.
Melin, C., herr. Stockholm.
Moberg, K., herr. Stockholm.

Nauckhoff, H., herr. Ås säteri, Ås.
Neumüller, F. M., gosse. Stockholm.
**Nilsson*, H., disponent. Kåge.

Olofsson, M., fru. Stockholm.
Olsson, E., järnsvarfvare. Stockholm.
Orling, S., gosse. Stockholm.

Palm, L., fröken. Stockholm.
**Palmqvist*, N., stadsläkare. Säter.
Persson, P. A., nattvakt. Stockholm.
Petersson, G., herr. Skogaholms bruk, Svennevad.
**Pettersson*, C. G., konditor. Stockholm.
Pettersson, E., gosse. Stockholm.
Pettersson, F., fru. Stockholm.
**von Platen*, C., herr. Stockholm.
Pott, G., direktör. Stockholm.

Rosén, O., gosse. Stockholm.
Rundström, M. L., bagare. Stockholm.

Samzelius, H., jägmästare. Stockholm.
Sandelius, J., kaféidkare. Stockholm.
Schultz, J., kontorsbiträde. Stockholm.
Schumburg, R., konsul. Stockholm.
Severin, E., gosse. Stockholm.
Seymer, M. A., agent. Stockholm.
Smidt, H., gosse. Stockholm.
Stare, S., gosse. Stockholm.
Strid, L., herr. Stockholm.
Ståhlberg, A., järnvägstjänsteman. Bollnäs.
Sundholm, J., sjökapten. Stockholm.
Sundvall, T., herr. Stockholm.
Svensson, D., grönsakshandlare. Stockholm.

Tandberg, G., gosse. Stockholm.
Tandberg, O., gosse. Stockholm.
Tegnér, E., herr. Stockholm.
Tullström, E., djurfångare. Stockholm.

Velin, E., herr. Stockholm.
Vestin, G., fru. Stockholm.
Vestin, G., fröken. Stockholm.
Vestin, H., fröken. Stockholm.
Vestin, K., gosse. Stockholm.
Vestin, R., gosse. Stockholm.
Vestin, T., gosse. Stockholm.
Vikström, A., herr. Stockholm.

**Zetterberg*, H., godsegare. Sticklinge, Lidingön.

Ångman, A. R. L., apotekare. Kristinehamn.
Åsbrink, G., fil. kand. Stockholm.

Öman, *A.*, fröken. Stockholm.
Östberg, *A.*, maskinist. Stockholm.
Östergren, *K.*, maskinist. Stockholm.

**F. V. Billes bryggeri*. Stockholm.
Frisk & Lundberg. Stockholm.
Graf & son, William. Stockholm.
**Lacave y Ca*. Stockholm.
**Lindroth & ko, J. A.* Stockholm.

Till ofvan omnämda gifvare komma ytterligare några, hvilka icke upptagits på grund af ofullständiga namnuppgifter. Antalet gifvare till anläggningarna å Skansen uppgick under år 1895 till 271 och 1896 till 193.

5.

Följande penningebidrag hafva lämnats under 1895:[1]

Till Bredablicksfonden enligt lämnade förbindelser	10,300: —
Af major *C. Abenius*	200: —
Af ingeniör *C. A. Söderlund*	1,500: —
Af grosshandlaren *F. Bünsow*	1,000: —
Af *H. K. H. Prins Karl*	500: —
Af fru *E. Benedicks*, f. *Benedicks*	2,000: —
Af *den samma* genom testamentariskt förordnande	15,000: —
Af direktör *N. Stedt*	38: 50
Af fröken *H. Hierta*	1,000: —
Af fröken *E. Thorell*	50: —
Af fröken *B. Thorell*	50: —
Af literatören *K. P. Rosén*	350: —
Af artisten *A. Tholander*, Moskwa	7: 20
Af direktör *G. Beckman*, Norrköping	10: —
Af justitierådet *C. G. Hernmarck*	100: —
Af Nordiska museets styresman dr *A. Hazelius*	1,000: —
Af *J. L. Eklund & k:o*	30: —
Af fru *B. Mac-Kelvie*, f. *Sandahl*	100: —
Af fru *A. Wallenberg*, f. *v. Sydow*	100: —
Öfverföras	**33,335: 70**

[1] Af dessa bidrag hafva 1,000 kr. lämnats till Byggnadsfonden, 10,400 kr. till Bredablicksfonden, 1,000 kr. till Skansfonden, 18,414: 50 kr. till anläggningarna på Skansen samt 5,347: 20 kr. till löpande utgifter.

Öfverfördt	33,335: 70
Af herr *Olof Perslow* i Malmö	10: —
Af kyrkoherden *C. C. Oldenburg*, Österby, Hammar	150: —
Af fru *A. Hammarlund*, f. *Nilsson*	5: —
Af fabrikör *A. V. Billman*	56: —
Af fru *H. Berg*, f. *Bligh*	500: —
Af herr *C. v. Platen*	400: —
Genom pastor *A. Olsson*, South Manchester, Connecticut, behållningen af en familjefest till förmån för Nordiska museet	30: —
Af kommendörkapten *O. V. Nordenskjöld*	100: —
Af kommendörkapten *N. Sundström*	100: —
Af kabinetts-kammarherren, grefve *F. Cl:son Wachtmeister*, Tistad, Larslund	100: —
Af godsegaren *A. R. Holm*, Kvibille	1,000: —
Af ingeniör *R. T. Björklund*, Skultuna	25: —
Af brukspatron *O. Ljungqvist*, Munksjö, Jönköping	350: —
Summa kronor	36,161: 70

Under år 1896 influtna penningebidrag: [1]

Till Bredablicksfonden enligt lämnade förbindelser	9,700: —
Af *J. L. Eklund & ko*	50: —
Af grosshandlaren *N. Paton*	14: —
Af justitierådet *C. G. Hernmarck*	100: —
Af fröken *C. af Tibell*, Rönninge, Tumba	5: —
Af fröken *Olivia Södergren*, Rönninge, Tumba	5: —
Af *onämd* i Göteborg	500: —
Af häradshöfding *A. G. Bergsten*, Orsa	5: —
Af häradshöfding *A. Broomé*, Lund	100: —
Af fru *Clara Scharp*, f. *Westman*	100: —
Af grosshandlaren *V. Strokirk*	50: —
Af artisten *A. Tholander*, Moskwa	6: 40
Af konsthandlaren *H. Bukowski*	110: —
Öfverföras	10,745: 40

[1] Af dessa bidrag hafva genom testamentariskt förordnande af framlidne med. doktor H. F. Antell 100,000 kr. lämnats till bildande af den Antellska fonden (se sid. 186); 9,800 kr. till Bredablicksfonden; 250 kr. till Skansfonden samt kr. 6: 40 till Byggnadsfonden. Till anläggningarna på Skansen lämnades 10,004: 94 kr. samt till museets löpande utgifter 534 kr.

Öfverfördt	**10,745: 40**
Af kapten *C. A. Odelberg*	305: —
Af kyrkoherden *C. C. Oldenburg*, Österby, Hammar	150: —
Af apotekaren *G. Cavalli*, Sköfde	5,000: —
Af *Mörlanda telefonabonnenter*	10: —
Af grosshandlaren *I. Hirsch*	1,000: —
Af byggmästaren *J. Andersson*	1,000: —
Af *onämd*	3: —
Af fru *A. Wallenberg*, f. *v. Sydow*	100: —
Af med. doktor *C. E. Hagdahl*	70: —
Af *onämd*	7: 50
Af fru *L. Aldén*, f. *Strahl*	10: —
Af *onämd*	5: —
Af konsul *E. Liljewalch*	5: 70
Af *S. M.*	100: —
Af *onämd*	1: —
Af *H. K. H. Hertigen af Connaught*	5: —
Af Nordiska museets styresman dr *A. Hazelius*	1,500: —
Af grosshandlaren *J. Bäckström*	100: —
Af ingeniör *C. A. Söderlund*	94: 33
Af fru *A. Retzius*, f. *Hierta*	9: 83
Af ingeniör *C. G. Norström*	3: 58
Af med. doktor *H. F. Antell* enligt testamentariskt förordnande	100,000: —
Af länsman *A. Skogh*, Nyland	10: —
Af *H. M. Drottning Sofia*	250: —
Af kabinetts-kammarherren grefve *F. Cl:son Wachtmeister*, Tistad, Larslund	100: —
Af herr *F. Blomberg*	10: —
Summa kronor	**120,595: 34**

7.

Ombud för Nordiska museet.

I nedanstående förteckning upptagas äfven de ombud för Samfundet för Nordiska museets främjande, hvilka ännu under senare år varit verksamma med afseende å anmälan af nya ledamöter och uppbärande af ledamotsafgifter.

Tecknet + *utmärker ombud för museet,* * *ombud för samfundet.*

Stockholm.

Lektor *A. Ahlén.* + *
Öfverjägmästaren *F. V. Berg.* +
Major *A. V. Brunius.* + *
Konsthandlaren *H. Bukowski.* + *
Fil. doktor *V. Carlheim-Gyllensköld.* +
Fröken *A. Ekermann.* *
Kapten *V. Engelke.* + *
Geologen *E. Erdmann.* +
Fru *A. Frisell*, f. *v. Sydow.* *
Fru *H. Frisk*, f. *Palmborg.* *
Fru *R. Juel*, f. *Björkman.* *
Med. doktor *J. F. Kinberg.* *
Grosshandlaren *H. Lichtenstein.* +
Med. doktor *K. Malmsten.* +
Antikvitetshandlaren *A. Matsson.* +
Friherre *J. Nordenfalk.* + *
Fröken *H. Palmqvist.* *
Fru *A. Retzius*, f. *Hierta.* + *
Professor *G. Retzius.* + *
Direktör *E. Rosenlind.* + *
Friherrinnan *E. Rudbeck*, f. *Ulfsparre.* *
Jägmästaren *H. Samzelius.* + *
Professor *M. Sondén.* +

Skåne.

Packhusinspektor *B. A. Antonsson.* * Malmö.
Kapten *A. Berg von Linde.* * Källunda, Önnestad.
Med. doktor *J. Brandberg.* * Landskrona.
Med. doktor *A. Eliasson.* + Ystad.
Fru *M. Magnét*, f. *Södermark.* * Engelholm.
Skolläraren *J. Olsson.* + Sandby, Borrby.
Docenten *C. af Petersens.* * Lund.
Fröken *L. af Petersens.* + * Lindved, Svedala.
Öfverstelöjtnant *G. Thestrup.* * Landskrona.
Bruksegaren *A. B. Vallis.* + * Dybeck, Tofthög.

Bleking.

Redaktör *M. Bolander.* + * Karlskrona.
Lektor *J. A. Gadd.* + * Karlskrona.

Halland.

Kapten *J. A. Lagergren.* + * Halmstad.

Småland.

Stationsinspektor *J. Andersson.* + Vislanda.
Landsekreteraren *A. H. Bagge.* + * Jönköping.
Häradshöfding *G. Berg.* * Eksjö.
Med. doktor *M. v. Friesen.* * Västervik.
Hemmansegaren *M. Haraldsson.* + Vipperhult, Smålandsstenar.
Folkskoleläraren *K. A. Hultkvist.* + Vrigstad.
Kapten *A. Qvistgaard.* + * Huleviksberg, Ulfö.
Kyrkoherden *N. Sellergren.* + * Göteryd.
Sjukgymnasten *F. Sylvan.* + * Växjö.

Bohuslän.

Häradshöfding *F. D. Carlborg.* * Kragenäs, Lur.
Apotekaren *J. L. Lundberg.* + * Lysekil.

Västergötland.

Apotekaren *G. Cavalli.* + Sköfde.
Med. doktor *A. Charlés.* * Borås.
Rektor *S. Högman.* * Alingsås.
Fru *E. Nydqvist.* * Trollhättan.
Fröken *M. Rahmn.* * Göteborg.
Fröken *E. Sahlén.* * Vänersborg.
Lektor *C. J. Sundström.* * Göteborg.
Fru *M. L. Svanberg*, f. *Hasselgren.* * Göteborg.
Med. doktor *P. Södermark.* +* Mariestad.
Lektor *F. Ödberg.* * Skara.

Östergötland.

Med. doktor *V. Bergsten.* + Norrköping.
Major *F. V. Ekenstam.* * Ruda, Ljungsbro.
Veterinär *E. Eriksson.* * Motala.
Direktör *H. Hazelius.* +* Klakeborg, Skeninge.
Jägmästaren *E. G:son Hjort.* * Kisa.
Fröken *V. Löfholm.* * Norrköping.
Veterinär *F. A. Nordeman.* +* Vadstena.
Snickaren *C. A. Rosén.* + Linköping.
Fröken *D. Scherini.* +* Norrköping.
Bibliotekarien *E. H. Segersteen.* + Linköping.

Södermanland.

Lektor *I. Fehr.* * Strängnäs.
Friherre *O. Hermelin.* +* Österby, Folkesta.
Handlanden *C. Lennmalm.* * Malmköping.
Handlanden *L. J. Liedgren.* * Södertälje.
Jägmästaren *G. Noréus.* * Eskilstuna.
Handlanden *G. Nyström.* * Mariefred.
Handlanden *C. G. Pettersson.* * Södertälje.
Häradshöfding *E. V. C. Planting-Gyllenbåga.* * Nyköping.

Närke.

Häradshöfding *G. Bergström.* * Örebro.

Uppland.

Amanuensen *R. Arpi.* + * Uppsala.
Friherre *E. Cederström.* + Krusenberg, Uppsala.
Professor *A. Erdmann.* * Uppsala.
Fru *A. M. Holmgren*, f. *Tersmeden.* + Uppsala.
Skomakarmästaren *S. A. Hägg.* + Uppsala.
Fil. kand. *E. N. Söderberg.* * Uppsala.
Docenten *K. B. Wiklund.* + Uppsala.

Västmanland.

Bankdirektör *R. Gagge.* * Västerås.
Kontraktsprosten *O. Hallborg.* * Torstunaby.
Fabrikör *A. B. Petterson.* + * Sala.

Värmland.

Inspektor *G. Hazelius.* * Varpnäs, Edsvalla.
Fröken *J. Malmstedt.* * Karlstad.
Apotekaren *C. Ölander.* + Sunne.

Dalarna.

Apotekaren *T. Göransson.* * Falun.
Landthandlaren *A. Hansson.* + Kallmora, Orsa.
Intendenten *S. Månsson.* * Tänger, Enviken.
Hemmansegaren *Bud Erik Olsson.* + Vinäs, Mora.

Gästrikland.

Kronolänsman *A. Ahlström.* * Ockelbo.
Folkskoleinspektör *G. Insulander.* + * Gefle.
Med. doktor *A. Söderbom.* * Bollnäs.
Magistratsekreteraren *A. M. Troilius.* * Gefle.

Helsingland.

Apotekaren *A. Brun.* * Hudiksvall.

Medelpad.

Apotekaren *K. Lindblad.* * Vifstavarf.

Jämtland.

Lektor *S. J. Kardell.* +* Östersund.
Apotekaren *C. O. Strömholm.* * Ragunda.

Ångermanland.

Herr *P. Edholm.* + Bålsjö, Nyland.
Bruksegaren *J. Dahlberg.* * Bollsta, Nyland.
Jägmästaren frih. *T. V. Hermelin.* * Björkå bruk.
Komminister *E. Modin.* + Linsell.
Med. doktor *J. Wallmark.* * Örnsköldsvik.

Västerbotten.

Jägmästaren *S. J. Cederberg.* + Pajala.
Med. doktor *O. Genberg.* * Haparanda.
Konsul *V. Glas.* * Ume.
Direktör *A. Norberg.* + Pajala.
Jägmästaren *N. G. Ringstrand.* * Burträsk.
Kassören *A. Svanberg.* +* Nederkaliks.
Agronomen *C. Tenger.* * Haparanda.
Bokhållaren *C. Åberg.* * Skellefte.

Lappland.

Öfverste *C. O. Bergman.* + Gellivare.
Hofkamrer *F. B. Forsström.* * Karesuando.
Jägmästaren *G. F. Holmgren.* * Arvidsjaur
Lappfogden *O. H. J. Hultin.* * Vittangi.
Jägmästaren *K. H. Lundström.* * Gellivare.
Jägmästaren *H. Nordlund.* +* Jockmock.

Norge.

Direktör *C. Söderberg.* + Kristiania.
Gårdsbrukaren *Christian Olsen To.* + Gransherred.

Danmark.

Antikvitetshandlaren *J. M. E. Bolvig.* + Köpenhamn.
Professor *O. E. le Sage de Fontenay.* + * Köpenhamn.
Antikvitetshandlaren *C. A. Rasmussen.* + Köpenhamn.
Med. doktor *A. Thomsen.* + Köpenhamn.

Island.

Landfogéti *A. Thorsteinsson.* + Reykjavik.

Grönland.

Kolonibestyrer *C. Brummerstedt.* + Julianehaab.
Kolonibestyrer *R. Müller.* + Holstensborg.

Finland.

Friherre *V. M. v. Born.* * Sarflaks, Lovisa.
Fröken *E. Govenius.* * Torne.
Fru *B. Hildén*, f. *Hartman.* * Tammerfors.
Magister *E. Nordström.* * Helsingfors.
E. o. landskanslisten *J. Rossander.* + Enare.
Intendenten *T. Schwindt.* + Helsingfors.
Professor *J. E. Strömborg.* * Borgå.

Ryssland.

Löjtnant *E. Löfström.* * Petersburg.
Artisten *A. Tholander.* + * Moskwa.

Tyskland.

Friherre *T. Cederström.* + * München.
Direktor *H. Sauermann.* + Flensburg.
Antikvitetshandlaren *A. Weil.* + München.
Riksarkivrådet *P. Wittmann.* + * München.

England.

Intendenten *Ch. Derby.* † London.

Amerika.

Pastor *P. J. O. Cornell.* * Wilcox, Pennsylvania.
Professor *C. M. Esbjörn.* * Marshfield, Oregon.
Mr *J. W. Jochim.* * Ishpeming, Michigan.
Biblioteksamanuensen *A. Josephson.* * Chicago, Illinois.
Pastor *A. G. Olsson.* * Helena, Montana.
Studeranden *O. Reutersvärd.* †* Boston, Massachusetts.
Direktör *G. Stolpe.* * Rock Island, Illinois.
Pastor *M. Stolpe.* * New-York.
Domaren *J. E. Sundström.* * Los Angeles, California.
Med. doktor *F. Westerberg.* * San Francisco, California.

8.

Museer och vetenskapliga samfund i utlandet, med hvilka Nordiska museet står i förbindelse.[1]

Norge.

Bergen.	Bergens Museum. 1884. + *
»	Vestlandske Kunstindustrimuseum. 1891. + *
Kristiania.	Universitetets samling af nordiske oldsager. 1888. + *
»	Kunstindustrimuseum. 1894. + *
»	Norsk Folkemuseum. 1895. *
Trondhjem.	Nordenfjeldske Kunstindustrimuseum. 1894. + *

Danmark.

Köpenhamn.	Industriforeningen. 1886. + *
»	Det Kongelige Nordiske Oldskrift-Selskab. 1888. + *
»	Dansk Folkemuseum. 1893.
»	Genealogisk Institut. 1895. *
»	Universitets Jubilæets Danske Samfund. 1896. *
Reykjavik.	Forngripasafnid. 1883. +

Finland.

Helsingfors.	Tekniska föreningen i Finland. 1883. + *
»	Föreningen för konstfliten i Finland. 1889.
»	Svenska literatursällskapet i Finland. 1891. +

[1] De museer och samfund, hvilka sändt publikationer till Nordiska museet år 1895, utmärkas med tecknet +, och år 1896 med *. — Siffrorna angifva det år, då förbindelsen inleddes.

Helsingfors. Finsk-Ugriska sällskapet. 1894. *
» Svenska Landsmålsföreningen i Helsingfors. 1894.
» Finska fornminnesföreningen. 1896. *
Åbo. Åbo stads historiska museum. 1891. + *

Ryssland.

Dorpat. Gelehrte estnische Gesellschaft. 1883. + *
Fellin. Litterarische Gesellschaft. 1896. *
Mitau. Kurländische Gesellschaft für Literatur und Kunst. 1883. + *
» Lettisch-Literärische Gesellschaft. 1883. + *
Moskwa. Société Impériale des Amis des Sciences naturelles d'Anthropologie et d'Ethnographie. 1889.
Petersburg. Société Impériale Russe de Géographie. 1889. + *
» Société Impériale d'Archéologie. 1889. *
Reval. Estländische literärische Gesellschaft. 1889. + *
Riga. Gesellschaft für Geschichte und Alterthumskunde der Ostseeprovinzen Russlands. 1889. + *

Tyskland.

Aachen. Aachener Geschichtsverein. 1889. + *
Augsburg. Historischer Verein für Schwaben und Neuburg. 1883. + *
Bamberg. Historischer Verein Bamberg. 1891.
Bayreuth. Historischer Verein für Oberfranken. 1892. + *
Berlin. Kunstgewerbe-Museum. 1883. *
» Märkisches Provinzial-Museum. 1883. + *
» Verein für die Geschichte Berlins. 1883. + *
» Gesellschaft für Anthropologie, Ethnologie und Urgeschichte. 1884. + *
» Gesammtverein der deutschen Geschichts- und Alterthumsvereine. 1889. + *
» Museum für deutsche Volkstrachten und Erzeugnisse des Hausgewerbes. 1889.
» Verein für Geschichte der Mark Brandenburg. 1892. + *

Berlin. »Brandenburgia», Gesellschaft für Heimatkunde der Provinz Brandenburg. 1896. *

Birkenfeld. Verein für Altertumskunde im Fürstentum Birkenfeld. 1896. *

Bonn. Verein von Alterthumsfreunden im Rheinlande. 1891. + *

Brandenburg a. d. H. Historischer Verein. 1894.

Braunsberg. Historischer Verein für Ermland. 1892. + *

Breslau. Museum schlesischer Alterthümer. 1890. + *

» Verein für Geschichte und Alterthum Schlesiens. 1892. *

» Schlesische Gesellschaft für vaterländische Cultur. 1892. + *

Cottbus. Niederlausitzer Gesellschaft für Anthropologie und Alterthumskunde. 1889. *

Crefeld. Crefelder Museums-Verein. 1896. *

Danzig. Westpreussischer Geschichtsverein. 1892. + *

» Westpreussisches Provinzial-Museum. 1895. + *

Darmstadt. Historischer Verein für das Grossherzogthum Hessen. 1890. +

Dillingen. Historischer Verein für Dillingen. 1889. + *

Dresden. Verein für Erdkunde. 1883. *

» Königlich Sächsischer Altherthumsverein. 1896. *

» Verein für Geschichte Dresdens. 1896. *

Düsseldorf. Düsseldorfer Geschichts-Verein. 1890. + *

» Künstlerverein »Malkasten». 1894.

Eisleben. Verein für Geschichte und Alterthümer der Grafschaft Mansfeld. 1889. + *

Emden. Gesellschaft für bildende Kunst und vaterländische Alterthümer. 1896. *

Erfurt. Verein für Geschichte und Alterthumskunde. 1886. + *

Flensburg. Städtisches Kunstgewerbe Museum. 1896.

Frankfurt am Main. Verein für Geschichte und Alterthumskunde. 1889. *

Frankfurt a. O. Historischer Verein für Heimathkunde. 1896. *

Freiburg im Breisgau. Gesellschaft für Beförderung der Geschichts- Alterthums- und Volkskunde. 1891. + *

Giessen. Oberhessischer Geschichtsverein. 1896. *

Greifswald. Geographische Gesellschaft. 1892. *

Görlitz. Gesellschaft für Anthropologie und Urgeschichte der Oberlausitz. 1890. +

» Oberlausitzische Gesellschaft der Wissenschaften. 1891. + *

Halle a. S. Thüringisch-Sächsischer Geschichts- und Altertums-Verein. 1896. *

Hamburg. Verein für naturwissenschaftliche Unterhaltung. 1883. +

» Verein für Hamburgische Geschichte. 1888. + *

» Museum für Kunst und Gewerbe. 1888. + *

» Zoologische Gesellschaft. 1894.

Hannover. Geographische Gesellschaft. 1883.

» Historischer Verein für Niedersachsen. 1891. + *

Heidelberg. Grossherzogliche Badische Universitätsbibliothek. 1891. +

» Historisch Philosophischer Verein. 1891. + *

Insterburg. Alterthums-Gesellschaft. 1889. + *

Jena. Verein für Thüringische Geschichte u. Alterthumskunde. 1892. +

Kaiserslautern. Pfälzisches Gewerbe-Museum. 1891.

Kiel. Schleswig-Holsteinisches Museum vaterländischer Alterthümer. 1883.

» Gesellschaft für Schleswig-Holstein-Lauenburgische Geschichte. 1885. + *

» Anthropologischer Verein in Schleswig-Holstein. 1891. + *

Köln. Historischer Verein für den Niederrhein. 1892. *

» Städtisches Kunstgewerbe-Museum. 1894. + *

Königsberg. Alterthumsgesellschaft Prussia. 1884. + *

Landsberg a. W. Verein für Geschichte der Neumark. 1896. *

Leipzig. Kunst-Gewerbe-Museum. 1883. + *

» Museum für Völkerkunde. 1883. *

» Verein für die Geschichte Leipzigs. 1885. *

» Deutsche Gesellschaft zur Erforschung vaterländischer Sprache und Alterthümer. 1889.

Leisnig. Geschichts- und Alterthumsverein. 1884. *

Lübeck. Verein für Lübeckische Geschichte und Alterthumskunde. 1883. +

» Museum Lübeckischer Kunst- und Kulturgeschichte. Lübeck. 1895. +

Lüneburg. Museumsverein für das Fürstenthum Lüneburg. 1891. *

Mainz. Verein zur Erforschung der Rheinischen Geschichte und Alterthümer. 1893.

Mannheim. Mannheimer Alterthumsverein. 1891. +

Meiningen. Hennebergischer altertumsforschender Verein. 1896. *

Metz. Gesellschaft für Lothringische Geschichte und Alterthumskunde. 1890. + *

München. Historischer Verein von Oberbayern. 1883.

» Münchener Alterthumsverein. 1886. +

» Bayerisches Nationalmuseum. 1889. *

» Königlich Bayerische Akademie der Wissenschaften. 1892. + *

» Deutsche anthropologische Gesellschaft. 1892. +

Nürnberg. Germanisches Museum. 1883. *

» Verein für Geschichte der Stadt Nürnberg. 1891. +

Oldenburg. Grossherzogliches Museum. 1891. + *

Osnabrück. Verein für Geschichte und Landeskunde. 1883. +

Posen. Historische Gesellschaft für die Provinz Posen. 1885. + *

Regensburg. Historischer Verein für Oberpfalz und Regensburg. 1891. + *

Roda. Verein für Geschichts- und Alterthumskunde. 1889.

Rostock. Verein für Rostocks Alterthümer. 1890. +

Schwerin. Verein für Mecklenburgische Geschichte und Alterthumskunde. 1891. *

Speier. Historischer Verein der Pfalz. 1891. + *

Stade. Verein für Geschichte und Alterthümer der Herzogthümer Bremen und Verden und des Landes Hadeln. 1883.

Stettin. Gesellschaft für Pommersche Geschichte und Alterthumskunde. 1889. + *

Strassburg. Gesellschaft für Erhaltung der geschichtlichen Denkmäler im Elsass. 1893. + *

Stuttgart. Württembergischer Alterthumsverein. 1891. + *

Thorn. Coppernicus-Verein für Wissenschaft und Kunst. 1895. + *

Tilsit. Litauische-Litterarische Gesellschaft. 1883. + *

Torgau. Alterthums-Verein. 1891. *

Ulm. Verein für Kunst und Alterthum in Ulm und Oberschwaben. 1891. *

Wiesbaden. Verein für Nassauische Alterthumskunde und Geschichtsforschung. 1883. + *

Worms. Alterthumsverein. 1891. *

Würzburg. Historischer Verein von Unterfranken und Aschaffenburg. 1890. + *

Österrike-Ungern.

Brünn. Mährisches Gewerbe-Museum. 1891. + *

Budapest. Országos magyar iparmüvészeti muzeum (Ungarisches Landes-Kunstgewerbe-Museum). 1894.

Graz. Historischer Verein für Steiermark. 1892. *

Innsbruck. Ferdinandeum. 1891. + *

Klagenfurt. Kärnthnerischer Geschichts-Verein. 1892. *

Krakau. Akademie der Wissenschaften. 1883. *

» Numismatische und archeologische Gesellschaft. 1892.

Laibach. Musealverein für Krain. 1892. +

Linz. Oberösterreichischer Gewerbeverein. 1891. +

Prag. Verein für Geschichte der Deutschen in Böhmen. 1891.

» Národopisné museum československé. 1895. *

Salzburg. Städtisches Museum Carolino-Augusteum. 1889. + *

Wien. Verein der Geographen an der K. K. Universität. 1883. *

» K. K. Österreichisches Museum für Kunst und Industrie. 1889. + *

» Anthropologische Gesellschaft. 1895. + *

» K. K. Central-Commission zur Erforschung und Erhaltung der Kunst- und historischen Denkmale. 1896. *

Schweiz.

Bern. Historischer Verein des Kantons Bern. 1892. + *

» Allgemeine geschichtsforschende Gesellschaft der Schweiz. 1892.

Frauenfeld. Historischer Verein des Kantons Thurgau. 1896. *

Rapperswyl. Polnisches Nationalmuseum. 1892. + *

Zürich. Antiquarische Gesellschaft. 1887. + *

Holland.

Amsterdam. Koninklijke Akademie van Wetenschappen. 1889. + *
» Koninklijk Oudheidkundig Genootschap. 1896. *
Haarlem. Nederlandsche Maatschappij ter bevordering van Nijverheid. 1888. + *
» Koloniaal Museum. 1894. + *
Leiden. Rijks Etnographisch Museum. 1883.
» Maatschappij der Nederlandsche Letterkunde. 1892. *

Belgien.

Brüssel. Académie royale des Sciences, des Lettres et des Beaux-Arts de Belgique. 1889. +
Namur. Société archéologique de Namur. 1896. *

Frankrike.

Grenoble. Société dauphinoise d'ethnologie et d'anthropologie. 1896. *
Lyon. Société d'Anthropologie. 1892. + *

Italien.

Rom. Muzeo nazionale preistorico ed etnografico. 1889.

Portugal.

Lisboa. Sociedade de geographia. 1883. + *

Amerika.

Cincinnati. Cincinnati Museum Association. 1893. + *
Lincoln. The Nebraska Historical Society. 1896. *
Washington. Smithsonian Institution. 1886. + *

Köpenhamn. Zoologisk Have. 1892.
Helsingfors. Helsingfors zoologiska trädgård. 1893.

9.

Arbeten,

som angå Nordiska museet eller utgått från det samma.[1]

Le musée d'ethnographie scandinave à Stockholm, fondé et dirigé par le Dr Arthur Hazelius. Notice historique et descriptive par J.-H. KRAMER. Deuxième édition. 64 p. Stockholm 1879. Prix: 1 kr. 50 öre.

Minnen från Nordiska museet. Afbildningar af föremål i museet jämte åtföljande text, under medverkan af flere konstnärer och författare utgifna af A. HAZELIUS. Första bandet. H. 1—12. Med 36 planscher i stentryck och 14 träsnitt. Stockholm 1880—92. P. B. Eklunds förlag. Pris: 2 kr. för hvarje häfte. H. 1—4 äro utgifna i ny upplaga.

Första bandet innehåller:

Första häftet. Höstflyttning i Lule lappmark, af J.-H. KRAMER. Praktvagn från Tureholm, af L. LOOSTRÖM. Pedell och kursor vid Uppsala universitet, af L. LOOSTRÖM.

Andra häftet. Bålastuga i Halland, af A. BONDESON. Broderi från 1500-talet, af L. LOOSTRÖM. Ett skänkskåp från 1609, af G. UPMARK.

Tredje häftet. Stuga i Delsbo socken i Helsingland, af L. LANDGREN. Krus af stengods, från nedre rhentrakten, af G. UPMARK. Skomakarämbetets i Västerås låda, af A. STRINDBERG.

[1] I förteckningen äro upptagna alla arbeten, som utkommit intill denna årsberättelses utarbetning.

Fjärde häftet. Drägter från Mora och Orsa socknar i Dalarna, af H. HOFBERG. Hattmakarämbetets i Stockholm välkomst, af G. UPMARK. Släde från Gudbrandsdalen i Norge, af P. A. GÖDECKE.

Femte häftet. Kyrkdörr från Skirö socken i Småland, af H. HILDEBRAND. Vinkylare och flaskor af drifven och graverad koppar, af L. LOOSTRÖM. Skyltar och skyltarmar af smidt järn, af C. EICHHORN.

Sjätte häftet. Krus af stengods, från nedre rhentrakten, af G. UPMARK. Kafvelbräden från södra och mellersta Sverge, af H. HÖRLIN. Tunnbindargesällernes i Stockholm och bagargesällernes i Karlskrona välkomster, af G. UPMARK.

Sjunde häftet. Bärstol från Tureholm, af G. GÖTHE. Allmogeväfnader från Skåne, af J. KULLE.

Åttonde häftet. Bord i barockstil, af L. LOOSTRÖM. Allmogeväfnad från Skåne, af J. KULLE. Vagnmakarämbetets i Stockholm låda, af C. EICHHORN.

Nionde häftet. Guldsmedsämbetets i Karlskrona låda, af C. EICHHORN. Prof på krukmakartillverkning i Norden under 1600—1700-talen, af R. ALMSTRÖM. Urfoder i rokokostil, af L. LOOSTRÖM.

Tionde häftet. Dopfunt från Lockne socken i Jämtland, af G. STEPHENS. Allmogesömnad från Skåne, af ANNA FLEETWOOD DERBY. Smedsämbetets i Stockholm låda, af C. EICHHORN.

Elfte häftet. Bord i gustaviansk stil, af L. LOOSTRÖM. Kyrkdörr från Hvetlanda socken i Småland, af C. EICHHORN. Snipaskålar från Sverge, af H. HILDEBRAND.

Tolfte häftet. Kandelaber i kejsarstil, af L. LOOSTRÖM. Kåsa från 1600-talet, af G. O. HYLTÉN-CAVALLIUS. Ölbollar från Norge, af C. EICHHORN.

Af **andra bandet** hafva utkommit:

Första häftet. Allmogemålningar från Dalarna, af C. EICHHORN. Broderadt paradtäcke från Salsta slott i Uppland, af ANNA FLEETWOOD DERBY.

Andra häftet. Stol i rokokostil, af L. LOOSTRÖM. Kyrkdörr från Moheda socken i Småland, af C. EICHHORN. Portaler från de norska stafkyrkorna i Bödalen, Veum och Tudal, af L. DIETRICHSON.

Tredje häftet. Stuga i Västra Vingåkers socken i Södermanland, af R. BERGSTRÖM. Två norska allmogeväfnader, af J. BÖTTIGER.

Fjärde häftet. Stuga från Rättviks socken i Dalarna, af E. HAMMARSTEDT. Flickdräkt från 1660—1670-talet, af C. A. OSSBAHR. Soffa i rokokostil, af L. LOOSTRÖM.

Finland i Nordiska museet. Några bidrag till kännedomen om finnarnes gamla odling. Af G. RETZIUS. Med 95 träsnitt samt en karta öfver Finland. IV. 176 sid. Stockholm 1881. F. & G. Beijers förlag. Pris: 3 kr.

Utgör afdelning 1 af *Bidrag till vår odlings häfder*, utgifna af A. HAZELIUS.

Af denna del har utkommit en tysk öfversättning:

Finnland im Nordischen Museum von GUSTAF RETZIUS. Autorisirte Übersetzung von C. APPEL. Mit 93 Illustrationen und 1 Karte von Finnland. VIII. 158 Seit. Berlin 1885. Preis: 4 Kr.

Ur de nordiska folkens lif. Skildringar, utgifna af A. HAZELIUS. H. 1, 2. Med 61 träsnitt. 160 sid. Stockholm 1882. F. & G. Beijers förlag. Pris 1 kr. 50 öre för hvarje häfte.

Utgör början till afdelning 2 af *Bidrag till vår odlings häfder* (se ofvan).

Lifvet i Kinds härad i Västergötland i början af sjuttonde århundradet. Anteckningar ur häradets domböcker. Af G. DJURKLOU. VI. 88 sid. Stockholm 1885. F. & G. Beijers förlag. Pris: 2 kr.

Utgör afdelning 4 af *Bidrag till vår odlings häfder* (se ofvan).

Byskomakaren Jonas Stolts minnen från 1820-talet. Anteckningar från Högsby socken i Småland. Utgifna från NORDISKA MUSEET. Med 25 träsnitt och en karta öfver trakten kring Högsby. III. 94 sid. Stockholm 1892. F. & G. Beijers förlag. Pris: 2 kr.

Utgör afdelning 5 af *Bidrag till vår odlings häfder* (se ofvan).

Samfundet för Nordiska museets främjande. Meddelanden, utgifna af A. HAZELIUS. Stockholm.

Dessa meddelanden innehålla bland annat:

1881. Inbjudningen till allmänheten angående samfundets stiftande samt samfundets stadgar. Pris: 50 öre.

1882. Dr A. Hazelii öfverlåtelsebref af den 18 april 1880, Nordiska museets stadgar samt K. m:ts resolution angående plats för en byggnad åt museet. Pris: 1 kr.

1883. Program för en byggnad åt Nordiska museet samt upplysningar angående täflingen om de utfästa prisen för inlämnade ritningar till nämda byggnad. Pris: 1 kr.

1884. Ryggåsastugor i Bleking, af C. M. Fürst. Pris: 1 kr.

1885. Hvad är på tapeten? Af R. Mejborg. Pris: 1 kr. 25 öre.

1886. Isländska föremål i Nordiska museet, af R. Arpi. — Ellakors i Skåne, efter meddelande af Per Nilsson i Espö 1875. — Läsning för syndaförlåtelse, upptecknad af A. R. E. Watz, meddelad af R. Bergström. — Skrock och vidskepelse i Fryksdals härad i Värmland, af Jan Magnusson i Granbäckstorp. Pris: 1 kr. 50 öre.

1887. Symbolske figurer i Nordiska museet, af R. Mejborg. — Småländske bonadsmålare, af P. G. Vistrand. — Fästmansgåfvor i Roslagen, af A. Engdahl. — Skymfebref. — »Mig för lof Ält-Gesäll, jag ber om Reglament.» — Förlofning och bröllop hos allmogen i Bjuråkers socken i Helsingland i början af 1840-talet, af fru E. Pira, f. Sefström. Pris: 1 kr. 50 öre.

1888. Tunnbindarnes i Stockholm skråordning 1579. V. Granlund. — Iakttagelser öfver julens firande i södra Halland på 1860-talet, af M. Ysenius. — Ett bröllop i Järna socken i Dalarna midsommardagen år 1851, af L. B. Falkman. — Fellingsbrodräkten af H. Atterling. — Liten Kersti. Folkvisa från Dalsland. — Signelse eller läsning mot »svartsjuka», af P. G. Vistrand. — Studier i Nordiska museets rustkammare, 1, af C. A. Ossbahr. Pris: 1 kr. 50 öre.

1889. Tvänne runstafvar i Nordiska museet, af P. G. Vistrand. — De nedstötta andarna. Anteckningar, gjorda i Västra Göinge härad i Skåne under våren 1889, af fru E. Vigström. — Seder och bruk i Julita socken i Södermanland. Anteckningar, gjorda år 1890, af fröken A. Lundquist. — Ett och annat ur folktron i Västerbotten. Anteckningar från tiden

omkring år 1880, af F. Unander. — Afbildningar af sigillstampar, tillhörande Nordiska museet: 1. Skråsigill från Stockholm. — Skymfebref. Pris: 1 kr. 50 öre.

1890. Studier i Nordiska museets rustkammare, 2, af C. A. Ossbahr. — Ett blad om Vads by i Söderbärke socken i Dalarna. Anteckningar, gjorda år 1891, af V. Engelke. — Spöken och gastar samt Tro och sägner om foglar. Anteckningar, gjorda i Västra Göinge härad i Skåne under våren 1889, af fru E. Vigström. — Behandling för »engelska sjukan» på 1850-talet, af E. Hammarstedt. — Beretning om julens feirende i Vang, Valders i Norge omkring år 1860, af Ove B. Steile. — Förteckning öfver runstafvar, tillhörande Nordiska museet: 1. Runstafvar från Dalarna, af P. G. Vistrand. Pris: 1 kr. 50 öre.

1891 och **1892.** »Unge herr Falkenbergarnes» uppsalavistelse 1657, af J. Böttiger. — Trollkonster och häxerier. Anteckningar, gjorda i Västra och Östra Göinge härad i Skåne under våren 1889, af fru E. Vigström. — Skildringer af seder og skikke i Vang, Valders i Norge omkring år 1860, af Ove B. Steile. — Om smöjning och därmed befryndade bruk. Ett försök att genom jämförelse med motsvarigheter hos andra folk framvisa innebörden af en svensk fornsed, af E. Hammarstedt. — Etnografiska studier från Öfverkaliks socken i Norrbottens län. Några anteckningar från den nordligaste svenskbygden, af H. Samzelius. — Sked från år 1607, af P. G. Vistrand. Pris: 2 kr.

1893 och **1894.** Thetta är Glassmestere Embetes Skråå vti Stockholms Stadh. Henricus Burschius HB. Verdensis. Af P. G. Vistrand. — Anteckningar om handtverksämbeten i Stockholm: 1. Tunnbindarämbetet, af P. G. Vistrand. — Brödets helgd hos svenskarne, särskildt julbrödens, framställd i jämförande belysning, af E. Hammarstedt. — Lapparnes renmärken. Ett etnografiskt-juridiskt bidrag, af F. Svenonius. — Anteckningar om seder och bruk, sägner och vidskepelse i Villstads socken, Västbo härad, i Småland under 1700-talet, af M. Haraldsson. — »Vårbundet träd», af A. P. Ahlberg. — Sägner från nordvästra Dal, af Hilma Forsell. Pris: 2 kr.

Symbolske figurer i Nordiska museet. Af R. Mejborg. 20 sid. Stockholm 1889. Pris: 50 öre.

Särtryck ur *Meddelanden från Samfundet för Nordiska museets främjande 1887.*

Program för en byggnad åt Nordiska museet i Stockholm. Med tvänne kartor. 8 sid. Stockholm 1883.

Programm zu einem beabsichtigten Gebäude für das Nordische Museum in Stockholm. Mit zwei Karten. Zweite Auflage. Stockholm 1883.

Programme pour la construction d'un édifice destiné au Musée du Nord à Stockholm. Avec deux cartes. Deuxième édition. Stockholm 1883.

Program of a designed building for the Northern Museum in Stockholm. With two maps. Stockholm 1883.

Saga. Minnesblad från Nordiska museet 1885. Under redaktion af ANN CHARLOTTE EDGREN, A. HAZELIUS, N. LINDER och B. MEIJER (för texten) samt V. ANDRÉN och C. G. HELLQVIST (för illustrationerna). Med talrika vignetter, teckningar och planscher. 2 uppl. IV. 48 sid. Stockholm 1885. Pris: 2 kr. 50 öre.

Runa. Minnesblad från Nordiska museet 1888. Utgifvet af A. HAZELIUS. Illustrationerna under öfvervakande och ledning af V. ANDRÉN. Med två kromotypier samt talrika vignetter och teckningar. IV. 69 sid. Stockholm 1888. Pris: 4 kr.

Afbildningar af föremål i Nordiska museet äfvensom af nordiska ansiktstyper, klädedräkter och byggnader, af hvilka teckningar förvaras i Nordiska museets arkiv. Utgifna af A. HAZELIUS.

Af **första bandet** hafva utkommit:

Första häftet. Småland. 12 planscher med 53 träsnitt. Stockholm 1888. Pris: 1 kr. 50 öre.

Andra och tredje häftena. Island. 20 planscher med 108 träsnitt. Innehåll och upplysningar meddelade af R. ARPI. Stockholm 1890. Pris: 3 kr.

Fjärde och femte häftena. Svenska byar och gårdar. 16 planscher med 6 ljustryck, 35 etsningar och en karta. Innehåll och upplysningar meddelade af G. AMÉEN. Stockholm 1892. Pris: 3 kr.

Sjätte och sjunde häftena. Spetsar. 6 planscher i ljustryck. Innehåll och upplysningar meddelade af INGEBORG PETRELLI, f. EKETRÄ. Stockholm 1892. Pris: 3 kr.

Das Nordische Museum in Stockholm. Stimmen aus der Fremde. Als Beilage: Führer durch die Sammlungen des Museums. Mit 37 Illustrationen. 122 Seit. Stockholm 1888. Preis: 2 Kr.

Norske jordfundne oldsager i Nordiska Museet i Stockholm. Af I. UNDSET. Med 2 plancher. 43 sid. Christiania 1888.

Särtryck ur *Christiania Videnskabs-Selskabs Forhandlinger 1888. No. 2.*

Führer durch die Sammlungen des Nordischen Museums in Stockholm. Herausgegeben von A. HAZELIUS. Mit 89 Illustrationen. 50 Seit. Stockholm 1888. Preis: 75 Öre.

Guide au Musée du Nord à Stockholm. Publié par A. HAZELIUS. Traduit par J.-H. KRAMER. Avec 5 plans et 89 illustrations. 54 p. Stockholm 1889. Prix: 75 öre.

Guide to the collections of the Northern Museum in Stockholm. Published by A. HAZELIUS. Translated by ISABEL C. DERBY. With 5 plans and 89 illustrations. 52 p. Stockholm 1889. Price: 75 öre.

Handlingar angående Nordiska museet. Utgifna af A. HAZELIUS. Stockholm 1890 och 1891.

1. Dr A. Hazelii öfverlåtelsebref af den 18 april 1880 samt Nordiska museets stadgar. 8 sid. Pris: 25 öre.

2. Nordiska museet inför 1890 års riksdag jämte ett par samtidiga uttalanden i tidningsprässen. 56 sid. Pris: 50 öre.

3. Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien emot Nordiska museet 1886. 21 sid. Pris: 25 öre.

Landsbyskomageren Jonas Stolts Optegnelser. Frit efter et Haandskrift i Nordiska Museet. Af R. MEJBORG. Med 62 Billeder. 165 Sid. Kjöbenhavn 1890. Pris: 1 Kr.

Utgifven af *Udvalget for Folkeoplysnings Fremme.* Aargangen 1890. Nr. 174.

Förslag till byggnad för Nordiska museet. 15 ljustryck efter de af arkitekten prof. I. G. Clason utarbetade ritningarna, samt upplysande text. Stockholm 1891. Pris: 10 kr.

Skansen och Nordiska Museets anläggningar å Kgl. Djurgården. Af H. A. Ring. Med 18 illustrationer. 110 sid. Stockholm 1893. F. E. H. Wallins förlag. Pris: 1 kr. 25 öre.

Toner från Skansen. Svenska folkmelodier och dansar, för piano upptecknade af F. Sundling. 12 sid. Stockholm 1893. C. Gehrmans musikförlag. Pris: 1 kr.

Träsniderimönster i Allmogestil, hemtade ur Nordiska Museet i Stockholm. Af V. Oldenburg. 250 motiv från 16-, 17- och 18-hundratalen jemte deras användning å gamla föremål. Utgifvet med understöd af svenska staten och Nordiska museet. 32 planscher i ljustryck jämte text. Stockholm 1893. G. Chelius' förlag. Pris: 10 kr.

Vår. Minnesskrift från Skansens vårfest. Utgifven med anledning af vårfesten 1894 af H. O. Wieselgren. Med vignetter, teckningar och planscher. 32 sid. Stockholm 1894. Pris: 2 kr.

Småtryck, utgifna i samband med basarer och fester till förmån för Nordiska museet. 1. Prolog vid Sällskaps-Spektaklen å Kungl. stora teatern den 15 och 18 mars 1879 till förmån för Skandinavisk-etnografiska samlingen, af C. D. af Wirsén. — 2. Till bazaren för den Skandinaviska-etnografiska samlingen den 20 mars 1879, af F. Holmgren. — 3. Till Nordens qvinnor. Vid basaren till förmån för Nordiska museets byggnadsfond i Arvika den 11 augusti 1884, af F—f. Pris för 1—3: 35 öre.

Småtryck, utgifna i samband med Skansens fester: 1. Allmän Kungörelse om Skansens Vårfest 1893. 3 uppl. — 2. Ordning vid H. M:t Konung Gustaf III:s marknadsfärd. — 3. Majsång på Skansen, af C. Snoilsky. — 4. Sommarkväll på Skansen, af C. D. af Wirsén. — 5. Vallgossens Visa, af Z. Topelius. — 6. Gustaf Vasas krona. I Uppsala domkyrka. Af A. U.

Bååth. — 7. Drottningens Juvel, af N. F. Sander. — 8. En helt ny, ganska märkelig och lustig Visa om Vårens och Sommarens Herrlighet på Skansen, af Frithiof Östgöte. — 9. Tre Gammaldags Visor, af G. Frö-ding. — 10. Maj-visa, af Auge Speleman. — 11. Klockor på Skansen, af M. Bolander. — 12. En splitter ny, mycket nöjsam och eftertänkelig visa, af en smålandsgosse ifrån Brocksvik. — 13. Sverges Skans. Ett ord om och till Svenskarne, af Helene Nyblom. 16 sid. — 14. Hur tankarna komma och gå. Intryck från Skansen, af G. af Geijerstam. Med 13 teckningar af D. Ljungdahl. 12 sid. — 15. Skansen och fosterländsk geografiundervisning, af Alfr. D—n. Särtryck ur *Svensk Lärare-tidning*. — 16. Nordiska Museets frikostige donator Herman Frithiof Antell. Minnesteckning af F. Lindberg. 8 sid. — 17. En ny märkvärdig Historia om Kloka Stina i Karshult. — 18. Allmän Kungörelse om Skansens höstmarknad 1893. — 19. Majmånads visa. Efter tryckt exemplar upplagd. — 20. Skansens vårfest 1894. 2 uppl. — 21. En mycket ljufvelig och lustig Visa om Jöddes besök på Skansen. Diktad af honom sjelf. — 22. Program vid nationalfesten den 6 juni 1894. — 23. Gustaf Adolfsdagen på Skansen den 9 december 1894, af F. Holm-gren. — 24. Skansens vårfest 1895. — 25. Skansen, af Nonny Lund-berg. — 26. Program vid nationalfesten på Skansen den 6 juni 1895. — 27. Program vid Skansens vårfest 1896. — 28. Skiss från Skansen, af A. T. Gellerstedt. — 29. Håsjöstapeln, etsning af R. Haglund. — 30. Porträtt af Emanuel Svedenborg, ljustryck efter oljemålning af P. Krafft d. y. — 31. Program vid nationalfesten på Skansen den 6 juni 1896.

Priset för en hvar af dessa småskrifter är 25 öre, utom för nr 2, 18, 22, 26 och 31, för hvilka priset är dels 10, dels 15 öre. Om alla köpas samtidigt, erhållas de för 5 kr.

Karta öfver Skansen jämte Bredablick, Lejonslätten och Framnäs å Kongl. Djurgården. Upprättad år 1894 af C. E. Dahlman. Pris: 50 öre.

Bilder från Skansen. Skildringar af svensk natur och svenskt folklif, under medverkan af flere författare och konstnärer utgifna af A. Hazelius. H. 1—3. Med 12 planscher i kromotypi- och autotypitryck jämte åtföljande text. Stockholm 1896. Plansch- & Litteratur-Aktiebolagets förlag. Pris: 2 kr. för hvarje häfte.

De hittills utkomna häftena innehålla:

Första häftet. Upp till Skansen! Dikt af F. Holmgren. Vignett af D. Ljungdahl. — Bollnässtugan. Text af V. Engelke. Bild af C. Schuberth, samt autotypi. — Kyrkhultstugan. Text af H. A. Ring. Bild af E. Torslow.

Andra häftet. På fäbovallen. Text af J. Nordlander. 2 bilder af E. Åberg. — Från Håsjöstapeln. Text af H. Samzelius. Autotypi. — Bredablick. Text af C. Lundin. Bild (se tredje häftet).

Tredje häftet. Bredablick, autotypi. Text (se andra häftet). — Räfvar på Skansen. Text af E. Hammarstedt. Bild (se ett följande häfte). — Högstuga från Mora. Text af P. Vistrand. Bild af C. Schuberth. — Kyrkhultstugan. Bild af Anna Palm. Text (se första häftet).

Minnespenningar, präglade vid olika tillfällen.

1. Minnespenning öfver Skansens vårfest 1894. Graverad af Lea Ahlborn. 7:e storleken. Aluminium. Pris: 50 öre.

2. Minnespenning öfver Emanuel Svedenborg. Åtsidan efter en af P. H. Lundgren graverad stamp, tillhörig Kungl. Vetenskapsakademien; frånsidan graverad af Lea Ahlborn. 7:e storleken. Silfver (pris: 3 kr.), brons (1 kr.) och aluminium (50 öre).

10.

Antal besökande i Nordiska museet.

Nordiska museets samlingar voro under år 1895 besökta af 271,656 personer, af hvilka 255,295 betalande och 16,361, som erhållit fritt tillträde, samt under 1896 af 273,814 personer, bland hvilka 261,010 betalande och 12,804 fria.

De besökandes antal under årens särskilda månader har utgjort:

	1895.	1896.		1895.	1896.
Januari	2,463	3,389	Juli	22,395	29,825
Februari	3,454	4,949	Augusti	50,491	40,740
Mars	6,673	7,147	September	31,012	26,320
April	24,156	20,181	Oktober	14,290	18,103
Maj	58,658	58,218	November	5,630	9,581
Juni	48,089	50,236	December	4,345	5,125
			Summa	**271,656**	**273,814**

Sedan museets öppnande har de besökandes antal varit följande:

	Betalande.	Icke betalande.	Summa.
1873 (från den 24 okt.)	2,042	165	2,207
1874	18,548	1,467	20,015
1875	22,012	1,483	23,495
1876	29,325	1,960	31,285
1877	19,019	1,661	20,680
1878	22,695	3,245	25,940
1879	11,833	1,335	13,168
1880	15,452	943	16,395
1881	20,862	908	21,770
Öfverföras	161,788	13,167	174,955

	Betalande.	Icke betalande.	Summa.
Öfverfördt	161,788	13,167	174,955
1882	18,505	515	19,020
1883	21,986	554	22,540
1884	22,970	940	23,910
1885	18,927	1,036	19,963
1886	15,992	878	16,870
1887	14,215	6,856	21,071
1888	12,754	3,441	16,195
1889	14,506	1,063	15,569
1890	19,863	1,023	20,886
1891	27,242	1,926	29,168
1892	107,731	5,914	113,645
1893	228,621	7,245	235,866
1894	236,531	17,272	253,803
1895	255,295	16,361	271,656
1896	261,010	12,804	273,814
Summa	**1,437,936**	**90,995**	**1,528,931**

Ifrån museets öppnande den 24 okt. 1873 till och med den 31 dec. 1896 hade altså det samma varit besökt af 1,528,931 personer, bland hvilka 90,995 erhållit fritt tillträde.

II.

Ur Nordiska museets och Samfundets för Nordiska museets främjande räkenskaper för åren 1893—1895.

Uti 1892 och 1893 års meddelanden från Nordiska museet var infördt ett utdrag ur museets räkenskaper för år 1893, men då revisionen för det ifrågavarande året vid årsberättelsens tryckning ej var afslutad, upptages här nedan revisionsberättelsen för nämda år.

Vid den siffergranskning, som räkenskaperna efter vanligheten undergått, hafva några mindre anmärkningar gjorts och det felaktiga blifvit rättadt. Dock saknas ännu bilagan N:o 169 i kassaboken (qvitto af Herr Meyborg på ett belopp af 80 kronor), hvilken ännu icke inkommit.

Inkomsterna för Nordiska Museet med anläggningarne på Skansen och Bredablick uppgingo under år 1893 till följande belopp:

Statsanslag	25,000: —
Samfundets bidrag	12,327: 03
Gåfvor	44,317: 63
Inträdesafgifter	93,109: 87
Diverse inkomster	36,165: 63
Byggnadsfondens bidrag till förvaltningskostnaden	1,500: —
Behållen afkastning af egendomarne N:is 77 & 79 Drottninggatan	6,179: 64
Ökning af samlingar, bibliotek och inventarier	23,585: 20
Summa	**242,185**: —

Utgifter.

Hyror, bränsle och belysning	19,386: 12
Försäkringsafgifter	1,150: 45
Löner och resekostnader	23,917: 09
Expeditionskostnader	1,668: 99
Lagningar och underhåll	2,216: 13
Litterära arbeten	1,956: 04
Öfverföras	50,194: 82

	Öfverfördt	50,194: 82
Anslag och etiketter samt hvarjehanda utgifter		1,094: 98
Räntor		4,687: 07
Utgifter för Framnäs		162: 38
» » Skansen		125,713: 95
» » Bredablick		16,975: 27
Öfverskottet af Skansens och Bredablicks inkomster, använd till afbetalning af museets förskott till nämnda lägenheter		2,684: 98
Gåfvorna till Bredablicksfonden dels använda, dels afsatta till betalning af köpeskillingen för Bredablick		11,125: —
Inköp till samlingarna, biblioteket och inventarier		23,585: 20
	Summa	**236,323**: 65
Då till behållningen vid årets början		102,603: 75
lägges skillnaden mellan inkomster	242,185: —	
och utgifter	236,323: 65	5,861: 35
finnes behållningen vid årets slut uppgå till		108,465: 10

Denna behållning redovisas i utgående balansen sålunda:

Tillgångar.

Samlingarna, biblioteket och inventarier		262,886: 64
Egendomarne N:o 77 och 79 Dr.-g.		291,730: 30
Museets fordran för förskott till Skansen och Bredablick		11,039: 13
Fordringar		39,984: 91
Obligationer		31,125: —
På bankräkning innestående		75,044: 04
Kassabehållning		679: 34
	Summa	**712,489**: 36

Skulder.

Fonder: Allmänna fonden	50,722: 47		
Byggnadsfonden	193,017: 98		
Pensionsfonden	1,477: 43		
Bredablicksfonden	4,653: 26		
Hebbes fond	750: —		
Fastigheternas reparationsfond	3,882: 09	254,503: 23	
Skuld för egendomarne N:o 77 och 79 Dr.-g.		180,941: 26	
Till Doktor Hazelius		134,538: 01	
Obetalda räkningar med mera		34,041: 76	
	Summa	604,024: 26	
Behållning den 31 Dec. 1893		108,465: 10	
		712,489: 36	

Med hänvisning till det, som i föregående revisionsberättelse yttrats, få vi fästa uppmärksamheten på, att skulden till D:r Hazelius ökats med 7,610 kr. 75 eller från 126,927: 26 kronor till 134,538: 01 kronor.

Vid granskning af de oss förevisade säkerhetshandlingarna hafva vi icke funnit anledning att med afseende på dem göra någon särskild anmärkning.

De utgöras af	Inteckningar	16,000: —
	Reversfordringar	13,500: —
	Obligationer	1,125: —
	Hos banker innestående	30,451: 99
		Kr. 61,076: 99

Stockholm den 29 April 1895.

G. Lindström. **B. Hasselberg.** **O. Pettersson.**

Obs.! Sedan denna berättelse var renskrifven har det ofvan såsom felande anmärkta qvittot af Professor Meyborg inkommit.[1]

(*Anm. af revisorerne.*)

Af Kungl. Vetenskapsakademien utsågos genom skrifvelser af den 15 januari 1895 och den 10 januari 1896 till revisorer att granska Nordiska museets räkenskaper för åren 1894 och 1895 professor G. Lindström, lektor A. E. Törnebohm och bibliotekarien J. A. Ahlstrand, samt, sedan den sist nämde med döden afgått, i hans ställe professor C. Aurivillius.

Revisionsberättelsen har följande lydelse:

Undertecknade, af Kongl. Vetenskaps Akademien utsedda Revisorer för granskning af Nordiska Museets räkenskaper för åren 1894 och 1895 erhöllo dessa räkenskaper för båda åren samtidigt sig tillställda den 30 December 1896, ett förhållande, som Revisorerna med anledning af § 7 i Nordiska Museets stadgar ej anse sig kunna lemna oanmärkt, emedan det strider mot samma stadgars § 3, hvarest föreskrifves, att Museets räkenskaper skola till granskning aflemnas före utgången af April månad året efter det, de omfatta.

Sedan sagde räkenskaper nu blifvit af oss granskade få vi härmed afgifva följande revisionsberättelse:

Vid den siffergranskning af Nordiska Museets räkenskaper och verifikationer, hvilken efter vanligheten företagits af en dertill af Museets Styrelse särskildt utsedd person, har enligt af honom till Revisorerna afgifvet skriftligt intyg, som här bilägges, ej anledning till anmärkning förefunnits.

Bifogade utdrag ur räkenskaperna gifva en öfverblick öfver Nordiska Museets ekonomiska ställning under räkenskapsåren.

---

[1] Det torde böra nämnas, att professor M., som var bosatt i Köpenhamn, vid den tid kvittot borde ha inlämnats var frånvarande på resor i Danmark, hvarom revisorerne äfven underrättades.

Inkomster.	*1894.*		*1895.*	
Statsanslag	25,000: —		25,000: —	
Samfundets bidrag	9,791: 85		9,519: 47	
Gåfvor	49,142: 88		35,575: 89	
Inkomster af museet	4,760: 85		5,861: 98	
Inkomster af Skansen och Bredablick	115,753: 88		117,219: 86	
Behållen afkastning af egendomarne N:o 77 och 79 Drottningg.	6,647: 34	211,096: 80	3,687: 43	196,864: 63
Ökning af värdet:				
å samlingar, böcker och inventarier (genom inköp)	18,054: 11		17,434: 74	
å Skansen (genom afbetalning å skulden med medel ur Skansfonden)	7,000: —		1,000: —	
å Bredablick (genom afbet. å skulden med medel ur Bredablicksfonden)	12,000: —		10,500: —	
å Museibyggnaden å Lejonslätten	111,295: 02	148,349: 13	115,342: 87	144,277: 61
Summa		359,445: 93		341,142: 24

Utgifter.	*1894.*		*1895.*	
Hyror, bränsle och belysning	17,530: 04		20,099: 29	
Försäkringsafgifter	1,319: 06		1,231: 45	
Löner och resekostnader	25,674: 13		25,313: 21	
Expeditionskostnader	1,753: 01		2,153: 60	
Hvarjehanda utgifter	2,890: 15		1,942: 61	
Räntor	4,634: 66		7,096: 46	
Utgifter för Skansen, Bredablick och Framnäs	128,450: 28	182,251: 33	116,042: 20	173,878: 82
Inköp af samlingar, böcker och inventarier	18,054: 11		17,434: 74	
Kostnader för grund och sockel till Museibyggnadens midtelparti och södra del	— —	18,054: 11	83,338: 82	100,773: 56
Gåfvor, som blifvit öfverförda till:				
Skansfonden	7,000: —		1,000: —	
Bredablicksfonden	10,900: —		10,400: —	
Byggnadsfonden	2,000: —	19,900: —	1,000: —	12,400: —
Summa utgifter		220,205: 44		287,052: 38
Öfverskott		139,240: 49		54,089: 86
Summa		359,445: 93		341,142: 24

Tillgångar	vid ingången af år 1894.		vid utgången af år 1894.		vid utgången af år 1895.	
I samlingar, bibliotek och inventarier nedlagdt kapital	262,886 64		280,940 75		298,375 49	
I Museibyggnaden å Lejonslätten nedlagdt kapital	335,399 46	598,286 10	446,694 48	727,635 23	562,037 35	860,412 84
Egendomarne N:ris 77 och 79 Drottninggatan	— — —	291,730 30	— — —	291,730 30	— — —	291,730 30
Skansens inköpsvärde	— — —	25,000 —	— — —	25,000 —	— — —	25,000 —
Bredablicks inköpsvärde	— — —	100,000 —	— — —	100,000 —	— — —	100,000 —
Fordringar	39,984 91		30,634 26		30,747 40	
Obligationer	31,125 —		1,125 —		1,125 —	
På bankräkn. innestående	75,044 04		59,478 20		32,505 48	
Kassabehållning	679 34	146,833 29	1,030 77	92,268 23	731 51	65,109 39
Summa tillgångar		**1,161,849** 69		**1,236,633** 76		**1,342,252** 53

Skulder	vid ingången af år 1894.		vid utgången af år 1894.		vid utgången af år 1895.	
Fonder: Allmänna fonden	50,722 47		51,022 47		51,222 47	
Pensionsfonden	1,477 43		1,551 30		1,628 87	
Skansfonden	— — —		30 61		30 61	
Bredablicksfonden	4,653 26		3,576 83		3,487 16	
Hebbes fond	750 —		750 —		750 —	
Fastigheternas reparationsfond	3,882 09	61,485 25	5,670 41	62,601 62	7,820 58	64,939 69
Byggnadsfonden	— — —	193,017 98	— — —	88,834 40	— — —	64,558 35
Skuld å egendomarne N:ris 77 och 79 Drottninggatan	180,941 26		230,273 18		228,578 39	
Skuld å köpeskillingen för Skansen	25,000 —		18,000 —		17,000 —	
Skuld å köpeskillingen för Bredablick	80,000 —		68,000 —		57,500 —	
Skuld till D:r Hazelius	134,538 01		154,311 84		152,378 08	
Skuld å bankräkning					87,222 74	
Obetalda räkningar m. m.	34,041 76	454,521 03	22,546 80	493,131 82	23,919 50	566,598 71
Summa skulder		709,024 26		644,567 84		696,096 75
Behållning		452,825 43		592,065 92		646,155 78
Summa		**1,161,849** 69		**1,236,633** 76		**1,342,252** 53

Vid genomgående af nämndens protokoll hafva Revisorerna funnit en brist på reda deruti, att influtna gåfvor, som bokförts på olika år, stundom anmälts i en summa utan något angifvande af huru de fördelats på räkenskapsåren.

Vid den 27 Februari företagen granskning af Museets oss förevisade säkerhetshandlingar, bland hvilka äfven ingå den först under år 1896 tillkomna Antell'ska fondens värdepapper, hafva vi icke funnit anledning till någon anmärkning.

Berörda säkerhetshandlingar utgöras af:

Inteckningar		19,000: —
Reverser		13,500: —
Obligationer		1,125: —
Hos banker innestående		15,497: 41
Antellska fonden:		
Aktier i Gefle-Dala jernväg	99,820	
Depositionsbevis	180	100,000: —
I fastigheterna vid Drottninggatan nedlagdt kapital		65,151: 91
	Summa	214,274: 32

Stockholm den 10 April 1897.

A. E. Törnebohm. G. Lindström. Chr. Aurivillius.

Vid siffergranskning af Nordiska Museets räkenskaper och bilagor för år 1894 och 1895 har ej någon felnotering eller felräkning kunnat iakttagas, hvilket härmed intygas.

Stockholm den 11 Dec. 1896.

Knut Ekman.

På samma gång får jag på begäran intyga att alla utgiftsposter äro noga granskade med bilagorna.

Knut Ekman.

Vid ofvan anförda revisionsberättelse anser jag mig böra göra följande erinringar:

Med anledning af revisorernes anmärkning angående tiden för museets räkenskapers aflämnande, torde härmed i all korthet böra omnämnas, att revisorerne själfve i mars 1896 föreslogo, att hela revisionen skulle uppskjutas till hösten, emedan alla revisorerne ämnade tidigt afresa från Stockholm; vidare att det med den utom-

ordentliga utveckling Nordiska museet, särskildt genom Skansens tillkomst, tagit, visar sig vara snart sagdt omöjligt att följa de år 1880 fastställda stadgarnas föreskrift om räkenskapernas aflämnande före april månads utgång. Till belysning af denna utveckling, hvilken revisorerne — vare det sagdt i förbigående — icke med ett ord i sin berättelse omnämt, må här endast anföras, att då antalet räkenskapsbilagor 1880 utgjorde 654, uppgick det 1894 till 2,035, hvarvid märkes, att underbilagor ej äro medräknade och att åtskilliga bilagor (t. ex. Skansens dagsverkslistor) hvardera upptaga öfver 100 utgiftsposter, hvilka måste fördelas på olika konto.

Efter den af museets flere särskilda räkenskapsförare utförda granskningen följer det tidsödande arbetet med renskriften af räkenskaperna, hvilken man ej vill anförtro åt flere personer, och hvilken, då dessa räkenskaper äro afsedda att i all framtid bevaras, utföres med stor omsorg och prydlighet. Därefter lämnas räkenskaperna till en särskild, utom museet stående siffergranskare, som vanligen behöfver närmare en månad för detta arbete, ehuru han däråt uteslutande egnar sig.

Man kunde visserligen tycka, att under sådana förhållanden borde stadgarnas föreskrift om aflämningstiden ändras, men det synes å andra sidan, som kunde härmed lämpligast anstå, till dess museets ännu pågående »Sturm- und Drangperiod» hunnit afslutas, då man lättare kan döma om, hvad framtiden i detta afseende kräfver.

I de vid sammankomsterna förda protokollen angifvas helt summariskt, i särskilda paragrafer, influtna viktigare gåfvor af olika slag, hvarvid alltid, *såsom i paragrafernas öfverskrifter uttryckligen angifves*, tiden för denna redogörelse räknas från den ena sammankomsten till den andra, utan afseende på månad eller år, hvilket också är tämligen öfverflödigt, då en sådan redogörelse alltid finnes dag för dag, dels i särskilda diarier, dels i museets räkenskaper, och det tyckes knappast föreligga anledning att frångå det hittills följda tillvägagångsättet.

Artur Hazelius.

Här nedan lämnas ett sammandrag af 1894 års inkomster och utgifter:

Museets inkomster.

Statsanslag		25,000: —
Inträdesafgifter		4,724: 35
Gåfvor		14,322: 64
Bidrag från Samfundet för Nordiska museets främjande		9,791: 85
Öfriga inkomster:		
Egendomen nr 77 Drottninggatan, behållen afkastning	2,439: 05	
Egendomen nr 79 » » »	4,208: 29	
Hvarjehanda inkomster	36: 50	6,683: 84
	Summa kr.	**60,522**: 68

Museets utgifter.

Inköp och fraktkostnader		17,270: 22
Inredning		783: 89
Hyror		16,812: 50
Öfriga utgifter:		
Uppvärmning	667: 50	
Belysning	50: 04	
Försäkringsafgifter	1,319: 06	
Lagningar och underhåll	342: 53	
Löner och arfvoden	24,830: 33	
Resekostnader	843: 80	
Expeditionskostnader	1,753: 01	
Literära arbeten	1,416: 85	
Hvarjehanda utgifter	1,130: 77	
Räntor	4,634: 66	
Framnäs	364: 21	37,352: 76
	Summa kr.	**72,219**: 37

Utöfver de bland inkomsterna upptagna gåfvorna till museet	14,322: 64
hade till Skansen, Bredablick samt till fonder influtit följande gåfvor:	
till Skansen	14,920: 24
» Skansfonden	7,000: —
» Bredablicksfonden	10,900: —
» Byggnadsfonden	2,000: —
Summa kr.	**49,142**: 88

Skansens inkomster.

Gåfvor	14,920: 24
Inträdesafgifter	80,137: 75
Hvarjehanda inkomster	22,044: 37
Summa kr.	**117,102**: 36[1]

[1] Skansens behållning 1894, kr. 171: 32, är tillgodoförd Bredablick såsom afbetalning å dess skuld till Nordiska museet.

Skansens utgifter.

Anläggningskostnader, aflöningar m. m.	115,239: 95
Summa kr.	**115,239**: 95

Bredablicks inkomster.

Inträdesafgifter	2,638: 75
Hvarjehanda inkomster	10,761: 69
Summa kr.	**13,400**: 44

Bredablicks utgifter.

Underhåll, aflöningar m. m.	12,674: 80
Summa kr.	**12,674**: 80

Ett sammandrag af 1895 års inkomster och utgifter visar följande siffror:

Museets inkomster.

Statsanslag		25,000: —
Inträdesafgifter		5,608: 80
Gåfvor		5,347: 20
Bidrag från Samfundet för Nordiska museets främjande		9,519: 47
Öfriga inkomster:		
Egendomen nr 77 Drottninggatan, behållen afkastning	889: 34	
Egendomen nr 79 » » »	2,798: 09	
Skansen, behållen afkastning	10,609: 68[1]	
Literära arbeten	241: 68	
Hvarjehanda inkomster	11: 50	14,550: 29
Summa kr.		**60,025**: 76

Museets utgifter.

Inköp och fraktkostnader		17,148: 82
Inredning		285: 92
Hyror		16,925: —
Öfriga utgifter:		
Uppvärmning	3,068: —	
Belysning	106: 29	
Försäkringsafgifter	1,231: 45	
Lagningar och underhåll	275: 08	
Löner och arfvoden	24,955: 71	
Öfverföras	29,636: 53	34,359: 74

[1] Sedan kr. 5,164: 09 af Skansens behållning 1895 först tillgodoförts Bredablick i afräkning å dess skuld till Nordiska museet.

Öfverfördt	29,636: 53	34,359: 74
Resekostnader	357: 50	
Expeditionskostnader	2,153: 60	
Anslag och etiketter	7: 75	
Hvarjehanda utgifter	1,596: 13	
Räntor	7,096: 46	
Framnäs	54: 41	40,902: 38
	Summa kr.	**75,262**: 12

Utöfver de bland inkomsterna upptagna gåfvorna till museet	5,347: 20
hade till Skansen, Bredablick samt till fonder influtit följande gåfvor:	
till Skansen	17,828: 69
» Skansfonden	1,000: —
» Bredablicksfonden	10,400: —
» Byggnadsfonden	1,000: —
Summa kr.	**35,575**: 89

Skansens inkomster.

Gåfvor	17,828: 69
Inträdesafgifter	77,486: 25
Hvarjehanda inkomster	20,175: 21
Summa kr.	**115,490**: 15

Skansens utgifter.

Anläggningskostnader, aflöningar m. m.	99,716: 38
Summa kr.	**99,716**: 38

Bredablicks inkomster.

Inträdesafgifter	2,850: 50
Hvarjehanda inkomster	11,543: 81
Summa kr.	**14,394**: 31

Bredablicks utgifter.

Underhåll, aflöningar m. m.	11,107: 32
Summa kr.	**11,107**: 32

Till jämförelse meddelas äfven följande öfversikt af inkomster och utgifter från museets grundläggning år 1872 till och med år 1895:

Museets inkomster.

	Statsanslag.	Inträdesafgifter.	Gåfvor.	Bidrag från samfundet.	Öfriga inkomster.	Summa.
1873	— —	920: 75	6,895: —	— —	116: 60	7,932: 35
1874	— —	8,490: 25	4,284: 47	— —	205: 20	12,979: 92
1875	5,000: —	10,242: 29	1,070: —	— —	124: 16	16,436: 45
1876	7,500: —	10,457: 88	3,030: —	— —	34: —	21,021: 88
1877	7,500: —	8,242: 96	7,540: 20	— —	14: —	23,297: 16
1878	7,500: —	5,939: 23	1,343: 90	— —	8,338: 84	23,121: 97
1879	11,600: —	4,440: 80	59,311: 02	— —	200: 67	75,552: 49
1880	11,600: —	5,177: 30	3,776: 10	6,549: 27	955: 55	28,058: 22
1881	11,600: —	5,262: 80	742: 64	10,910: 53	1,833: 03	30,349: —
1882	16,000: —	4,860: 95	8,687: 50	13,876: 97	1,024: 02	44,449: 44
1883	16,000: —	5,927: 85	15,543: 23	15,332: 88	168: 77	52,972: 73
1884	16,000: —	6,320: 20	6,613: 08	12,691: 87	5,813: 15	47,438: 30
1885	16,000: —	5,058: 70	1,042: 41	12,387: 40	59,056: 80	93,545: 31
1886	16,000: —	4,951: 55	5,001: 96	8,204: 95	11,950: 69	46,109: 15
1887	16,000: —	4,360: 35	23,219: —	10,533: 32	4,955: 15	59,067: 82
1888	16,000: —	4,211: 20	9,718: 60	8,640: 68	26,949: —	65,519: 48
1889	16,000: —	4,452: 85	4,470: 36	9,326: 79	8,593: 27	42,843: 27
1890	16,000: —	5,581: 05	20,113: 89	9,811: 22	6,655: 86	58,162: 02
1891	25,000: —	4,568: 10	12,255: 19	9,362: 69	7,715: 25	58,901: 23
1892	25,000: —	3,301: 70	19,046: 80	9,362: 99	8,391: 70	65,103: 19
1893	25,000: —	3,501: 90	13,561: 51	12,327: 03	7,710: 16	62,100: 60
1894	25,000: —	4,724: 35	14,322: 64	9,791: 85	6,683: 84	60,522: 68
1895	25,000: —	5,608: 80	5,347: 20	9,519: 47	14,550: 29	60,025: 76
S:a kr.	**331,300**: —	**126,603**: 81	**246,936**: 70	**168,629**: 91	**182,040**: —	**1,055,510**: 42

Museets utgifter.

	Inköp och fraktkostnader.	Inredning.	Hyror.	Öfriga utgifter.	Summa.
1873	9,250: 99	3,566: 80	2,420: —	1,876: 90	17,114: 69
1874	13,973: 56	6,592: 80	2,633: 37	5,458: 46	28,658: 19
1875	8,904: 59	4,760: 52	5,916: —	7,816: 91	27,398: 02
1876	16,595: 29	3,567: 87	9,350: —	10,949: 03	40,462: 19
1877	21,241: 83	6,462: 42	11,600: —	12,278: 16	51,582: 41
1878	5,604: 41	680: 97	11,600: —	20,935: 50	38,820: 88
1879	6,976: 85	552: 62	11,550: —	23,838: 99	42,918: 46
1880	5,603: 88	780: 35	11,275: —	14,089: 63	31,748: 86
1881	7,374: 93	797: 90	11,125: —	15,127: 56	34,425: 39
1882	15,639: 76	270: 72	11,275: —	19,960: 68	47,146: 16
1883	24,967: 06	6,954: 19	14,775: —	25,343: 41	72,039: 66
1884	20,257: 19	1,311: 20	15,200: —	22,844: 15	59,612: 54
1885	19,445: 54	496: 55	15,200: —	20,798: 11	55,940: 20
1886	26,496: 43	1,236: 51	15,200: —	22,717: 84	65,650: 78
1887	26,556: 30	1,021: 06	15,802: 08	25,854: 80	69,234: 24
1888	15,642: 67	921: 62	16,675: —	37,701: 08	70,940: 37
1889	13,755: 40	169: 60	16,631: 25	26,185: 41	56,741: 66
1890	15,045: 66	777: 12	16,500: —	29,661: 66	61,984: 44
1891	18,249: 56	960: 53	16,550: —	34,674: 83	70,434: 92
1892	14,105: 44	474: 27	16,568: 75	35,504: 18	66,652: 64
1893	23,275: 37	309: 83	16,775: —	39,464: 25	79,824: 45
1894	17,270: 22	783: 89	16,812: 50	37,352: 76	72,219: 37
1895	17,148: 82	285: 92	16,925: —	40,902: 38	75,262: 12
S:a kr.	**363,381**: 75	**43,735**: 26	**298,358**: 95	**531,336**: 68	**1,236,812**: 64

Skansens och Bredablicks inkomster.

	Skansen.	Bredablick.	Summa.
1891	20,525: 66	— —	20,525: 66
1892	45,954: 33	8,156: 10	54,110: 43
1893	133,442: 73	11,931: 47	145,374: 20
1894	117,102: 36	13,400: 44	130,502 80
1895	115,490: 15	14,394: 31	129,884: 46
S:a kr.	**432,515**: 23	**47,882**: 32	**480,397**: 55

Skansens och Bredablicks utgifter.

	Skansen.	Bredablick.	Summa.
1891	20,240: 11	— —	20,240: 11
1892	55,374: 20	12,460: 34	67,834: 54
1893	125,713: 95	16,975: 27	142,689: 22
1894	115,239: 95	12,674: 80	127,914: 75
1895	99,716: 38	11,107: 32	110,823: 70
S:a kr.	**416,284**: 59	**53,217**: 73	**469,502**: 32

Inkomster till museets byggnad.

	Gåfvor.	Basarer, lotterier m. m.	Arrendeafgifter, hyror m. m.	Räntor.	Bidrag från Skand.-etnografiska saml. byggn.-fond.	Summa.
1883	1,000: —	— —	47: 40	— —	5,000: —	6,047: 40
1884	22,882: —	5,248: 55	900: —	547: 69	10,209: 67	39,787: 91
1885	1,215: 90	206,828: 06	900: —	1,969: 16	— —	210,913: 12
1886	720: —	14,066: 87	800: —	10,515: 66	— —	26,102: 53
1887	— —	11,200: 04	868: 75	10,898: 01	— —	22,966: 80
1888	580: 84	20,785: 55	955: 50	10,424: 76	— —	32,746: 65
1889	11,100: —	— —	373: 33	8,820: —	— —	20,293: 33
1890	4,000: —	— —	422: 69	8,820: —	— —	13,242: 69
1891	— —	— —	434: 49	7,262: 50	8,300: —	15,996: 99
1892	[1] 6,875: —	— —	258: —	5,800: —	35,545: 29	48,478: 29
1893	10,000: —	— —	250: —	4,218: 17	50,000: —	64,468: 17
1894	2,000: —	— —	250: —	2,235: —	30,000: —	34,485: —
1895	1,000: —	— —	6,728: —	— —	— —	7,728: —
S:a kr.	**61,373**: 74	**258,129**: 07	**13,188**: 16	**71,510**: 95	**139,054**: 96	**543,256**: 88

Utgifter för museets byggnad.

	Tomtens förvärf.	Förberedande o. allm. utgifter.	Byggnadskostnader.	Arkitektkostnader.	Tomtafgifter, skatter och dyl.	Hvarjeh. utgifter.	Summa.
1883	— —	— —	— —	5,000: —	— —	1,668: 71	6,668: 71
1884	10,209: 67	— —	— —	— —	419: 80	634: 86	11,264: 33
1885	3,000: —	— —	— —	— —	487: 26	369: —	3,856: 26
1886	— —	3,480: —	— —	— —	463: 34	694: 47	4,637: 81
1887	— —	— —	— —	— —	465: 47	931: 67	1,397: 14
1888	— —	3,000: —	137: —	— —	763: 97	199: 20	4,100: 17
1889	— —	2,300: —	27,680: 39	— —	614: 39	734: 83	31,329: 61
1890	— —	2,063: 13	— —	4,014: —	779: 45	— —	6,856: 58
1891	— —	4,037: 71	7,157: 24	8,174: 02	746: 78	10: —	20,125: 75
1892	— —	2,115: 36	83,210: 27	7,856: 92	815: 05	106: 50	94,104: 10
1893	— —	2,043: 35	140,481: 25	7,691: 77	791: 16	51: 47	151,059: —
1894	— —	125: —	104,658: 28	4,778: 98	1,309: 95	422: 81	111,295: 02
1895	— —	75: —	110,391: 29	3,092: 97	1,055: 29	728: 32	115,342: 87
S:a kr.	**13,209**: 67	**19,239**: 55	**473,715**: 72	**40,608**: 66	**8,711**: 91	**6,551**: 84	**562,037**: 35

[1] Häraf gåfvor i materialier kr. 5,860.

De på allmän sammankomst den 10 februari 1894 utsedde revisorerne att granska Samfundets för Nordiska museets främjande räkenskaper för år 1893, professorerne B. Hasselberg och O. Pettersson, intygade i sin den 12 november 1895 aflämnade revisionsberättelse, att »vid verkställd granskning af samfundets räkenskaper och styrelsens förvaltning under år 1893 har intet funnits att deremot erinra utan ha de influtna afgifterna befunnits riktigt bokförda samt utgifterna behörigen verificerade».

Utdrag ur samfundets räkenskaper för samma år lämnades i föregående årsberättelse.

Till revisorer att granska samfundets räkenskaper för år 1894 utsågos professorerne O. Pettersson och B. Hasselberg samt till revisorsuppleanter professor G. Lindström och jägmästaren H. Samzelius. För år 1895 valdes till revisorer professor G. Lindström och bibliotekarien J. A. Ahlstrand samt till suppleanter lektor A. E. Törnebohm och ingeniör C. G. Norström.

Granskningen af 1894 och 1895 års räkenskaper skedde samtidigt och utfördes af professor G. Lindström och lektor A. E. Törnebohm, hvilka aflämnade en revisionsberättelse af följande lydelse:

Vid den granskning af Samfundets räkenskaper och Styrelsens förvaltning under åren 1894 och 1895, som undertecknade, af Samfundet utsedde revisorer, nu verkställt, vilja vi först med anledning af paragrafen 1 i protokollet vid Samfundets sammankomst den 21 Dec. 1896, så lydande: »Revisionsberättelsen för år 1894 kunde, såsom *ännu icke* aflämnad, ej vid denna sammankomst föredragas för Samfundets medlemmar», till undvikande af missförstånd erinra om, att vi först den 30 December 1896 mottogo de för granskning afsedda handlingarna och följaktligen varit förhindrade, att dessförinnan aflämna någon berättelse.

För öfrigt hafva vi mot räkenskaperna ingen anmärkning att göra, utan hafva vi funnit de influtna afgifterna riktigt bokförda, samt utgifterna behörigen verificerade.

— — — — — — — — — — — — — — — —

Stockholm den 20 April 1897.

A. E. Törnebohm. **G. Lindström.**

Med anledning af ofvanstående revisionsberättelse torde jag böra erinra, att vid samfundets sammankomst den 21 december 1896 *alla* vid sammanträdet närvarande naturligtvis fingo *fullt och klart besked* om anledningen till att räkenskaperna då icke ännu aflämnats.

Artur Hazelius.

Ur samfundets räkenskaper för år 1894 må här följande öfversikt meddelas:

Inkomster.

Ständiga ledamöters afgifter		300: —
Stiftande och bidragande ledamöters afgifter		13,467: 47
	Summa kr.	**13,767**: 47

Utgifter.

Omkostnader för samfundet		3,675: 62
Lämnadt till Nordiska museet:		
till Allmänna fonden	300: —	
till löpande utgifter	9,791: 85	10,091: 85
	Summa kr.	**13,767**: 47

Ur räkenskaperna för år 1895 meddelas följande:

Inkomster.

Ständiga ledamöters afgifter		200: —
Stiftande och bidragande ledamöters afgifter		13,776: 90
	Summa kr.	**13,976**: 90

Utgifter.

Omkostnader för samfundet		4,257: 43
Lämnadt till Nordiska museet:		
till allmänna fonden	200: —	
till löpande utgifter	9,519: 47	9,719: 47
	Summa kr.	**13,976**: 90

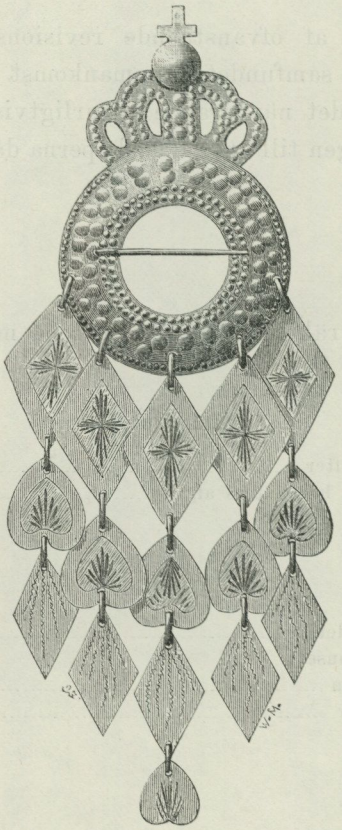

3.

Nordiska museet.

Styrelse.

Ordförande.

Professor Axel Key. 94. [1]

Styresman.

Dr Artur Hazelius. 72.

Skattmästare.

Justitierådet Anders Victor Åbergsson. 80.

Öfrige ledamöter.

Ingeniör Jean Bolinder. 83.
Professor Carl Curman. 90.
Professor Gustaf Nordenström. 94.

Tjänstemän.

Amanuenser vid museets särskilda afdelningar.

Hr Per Gustaf Vistrand, *vid allmogeafdelningen samt handtverks- och skråafdelningen.* 81. (Se äfven nästa sida.)

Dr John Böttiger, *vid afdelningen för de högre ständen.* 91. Tjänstledig.

Hr Carl Palm, *vid historiska afdelningen och gravyrsamlingen.* 96.

Hr Edvard Hammarstedt, *vid botaniska och zoologiska afdelningarna på Skansen.* 93.

---

[1] Siffrorna angifva det år, då befattningen tillträddes.

Föreståndare vid afdelningen för katalogisering af inkommande föremål:

Fröken MALIN KISTNER. 86. (Se äfven nedan.)

Arkivarie och sekreterare.

Fröken VISEN LEVIN. 86.

Bibliotekarie.

Hr PER GUSTAF VISTRAND. 81.

Räkenskapsförare.

Fröken SELMA STRÖM. 93.

Förrådsförvaltare.

Fröken AGNES LJUNGBERG. 81.
Fröken ANNA LEVIN. 93.
Fröken SIGRID MILLRATH. 96.

Öfriga ordinarie amanuenser.

Fröken EMILIA HELLEDAY, *vid registreringsarbetet.* 76.
Fröken LOUISE HAGBERG, *biträdande sekreterare.* 94.

Arbetsledare.

Fröken MALIN KISTNER. 86.

Extra ordinarie amanuenser.

Fru HERMINA HELLEDAY, f. HELLEDAY. 86.
Fröken HILDA WALLIN. 86.
Fröken AUGUSTA NAUMAN. 89.
Fröken LOTTEN HAGBERG. 91.
Fru AMELIE BERGMAN, f. AF KLINT. 92.
Fröken MARIANNE BÄCKSTRÖM. 92.
Fröken HEDVIG AF KLINT. 92.
Fröken ELLEN PLANTHABER. 93.

Fru Edit von Wedderkop, f. Stenman, *biträdande räkenskapsförare på Skansen.* 93.
Fröken Ingegerd Ahlgrensson. 94.
Fröken Hildur Möller, *biträdande arbetsledare på Skansen.* 95.
Fröken Sigrid Henström. 96.

Rustmästare.

Hr Frans Oskar Holmström. 79.

Fogde på Skansen.

Hr Anders Eklund. 95.

Fodermarsk vid den zoologiska afdelningen på Skansen.

Hr Johan Fredrik Settergren. 96.

Trädgårdsmästare på Skansen.

Hr Anders Edvard Svensson. 92.

Kastellan på Bredablick.

Hr Gustaf Lindqvist. 92.

Museets byggnad på Lejonslätten.

Arkitekter.

Professor Isak Gustaf Clason. 88.
Arkitekten Gustaf Améen. 90.

Byggnadskontrollant.

Ingeniör Claes Gustaf Norström. 91.

Byggmästare.

Hr Håkan Larsson. 89.

2.

Samfundet för Nordiska museets främjande.

Skyddsherre.

H. M. Konung OSKAR II.

Styrelse.

Denna styrelse utgöres, enligt § 2 i samfundets stadgar, af Nordiska museets nämd och består sålunda af följande personer:

Ordförande.

Professor AXEL KEY. 94. [1]

Sekreterare och skattmästare.

Dr ARTUR HAZELIUS. 80.

Öfrige ledamöter.

Justitierådet ANDERS VICTOR ÅBERGSSON. 80.
Ingeniör JEAN BOLINDER. 83.
Professor CARL CURMAN. 90.
Professor GUSTAF NORDENSTRÖM. 94.

Biträdande sekreterare.

Fröken AGNES LJUNGBERG. 81.
Fröken VISEN LEVIN. 86.
Fröken SELMA STRÖM. 93.
Fröken LOUISE HAGBERG. 94.

---

[1] Siffrorna efter namnet angifva det år, då befattningen tillträddes.

3.

Hedersledamöter.

Inländska.

Den 21 maj 1880.

Oskar Ekman, konsul. Stockholm.
Vilhelm Engelke,* kapten. Stockholm.
Emelie Grundberg, f. **Lindberg,*** fru. Getinge, Halmstad.
Ann Margret Holmgren, f. **Tersmeden,*** fru. Uppsala.
Johan Nordenfalk,* friherre, godsegare. Stockholm.
Albert Baltzar Wallis,* bruksegare. Dybeck, Tofthög.

Den 12 november 1880.

Gustaf Retzius,* professor. Stockholm.

Den 30 mars 1881.

Sven Adolf Hedlund, redaktör. Göteborg.

Den 30 april 1881.

Lars Nilsson, landtbrukare. Håslöf, Malmö.

Den 31 mars 1882.

Johan Adolf Gadd,* lektor. Karlskrona.

Den 29 november 1882.

Jules Henri Kramer, konsul. Stockholm.

Den 10 februari 1883.

Edvard Cederlund, grosshandlare. Stockholm.

Den 16 maj 1884.

Ture Cederström,* friherre, genremålare. München.
Oskar Dickson, friherre, grosshandlare. Göteborg.
Olof Hermelin,* friherre, landskapsmålare. Österby, Folkesta.
Dorotea Scherini,* fröken. Norrköping.

*Tecknet * utmärker här, att ledamot tillika är ombud för Samfundet för Nordiska museets främjande.*

Den 29 november 1884.

TERESIA AMALIA KAROLINA JOSEFINA ANTOINETTA, enkehertiginna af Dalarna.

Amelie Frisell, f. **von Sydow,*** fru. Stockholm.

Den 31 mars 1885.

Hedda Blomqvist, f. **Siösteen,*** fru. Västra Tunhem.

Hedvig Ehrensvärd, f. **Vogt,** grefvinna. Tosterup, Svenstorp.

Carl Grabow, dekorationsmålare. Stockholm.

Sven Johan Kardell,* lektor. Östersund.

Severin Nilson, genremålare. Stockholm.

Marie Louise Svanberg, f. **Hasselgren,*** fru. Göteborg.

Den 30 juni 1885.

OSKAR GUSTAF ADOLF, Sverges och Norges kronprins.

SOFIA MARIA VIKTORIA, Sverges och Norges kronprinsessa.

Ebba Ankarcrona, f. **Bielke,** grefvinna. Stockholm.

Hildur Frölén, f. **Vessblad,** fru. Sundsvall.

Oskar Hirsch, ingeniör. Stockholm.

Anna Retzius, f. **Hierta,*** fru. Stockholm.

Anna Wallenberg, f. **von Sydow,** fru. Stockholm.

Den 31 mars 1886.

Nils Olof Näs, grosshandlare. Östersund.

Den 30 december 1886.

Gustaf Benedicks, bruksegare. Gysinge.

Gunnar Wennerberg, f. d. statsråd. Stockholm.

Den 10 juni 1887.

Ludvig Boberg, sekreterare. Stockholm.

Den 17 december 1887.

Fritz Dölling, fabriksidkare. Stockholm.

Frithiof Holmgren, professor. Uppsala.

Vilhelm Walldén, godsegare. Stockholm.

Olof Wijk, grosshandlare. Göteborg.

Den 6 juni 1888.

August Reinhold, fabriksidkare. Stockholm.

Ebba Rudbeck, f. **Ulfsparre,*** friherrinna. Stockholm.

Evert Strokirk, grosshandlare. Stockholm.

Den 12 januari 1889.

Henrik Bukowski,* konsthandlare. Stockholm.
Gustaf Cavalli, apotekare. Sköfde.

Den 1 april 1889.

Hedvig Elisabet Hierta, fröken. Stockholm.
August Hoffman, f. d. slottsarkitekt. Stockholm.
Carl Fredrik Lundström, godsegare. Stockholm.

Den 25 februari 1890.

Walter von Hallwyl, grefve. Stockholm.

Den 27 maj 1890.

Carl Nyström, med. doktor. Stockholm.
Caroline Wijk, f. **Dickson,** fru. Göteborg.

Den 12 januari 1891.

August Liljedahl, godsegare. Uppsala.
Nils Månsson Mandelgren, artist. Stockholm.
Clara Scharp, f. **Vestman,** fru. Stockholm.

Den 13 februari 1892.

OSKAR KARL VILHELM, hertig af Västergötland.
Johanna Kempe, f. **Wallis,** fru. Stockholm.

Den 1 april 1892.

Johan Petter Dahlberg, bruksegare. Bollsta, Nyland.
Hjalmar Sjögren, professor. Nynäs, Ösmo.
Sofi Wikström, f. **Edlund,** fru. Stockholm.

Den 16 maj 1892.

Johan Andersson, byggmästare. Stockholm.
Carl Fredrik Liljewalch, grosshandlare. Stockholm.

Den 12 november 1892.

Fredrik Bünsow, grosshandlare. Stockholm.
Carl Vilhelm Christian Röhss, grosshandlare. Göteborg.
Axel Knut Trolle-Wachtmeister, grefve, hofmarskalk. Trolle-Ljungby, Gualöf.

Den 10 februari 1894.

Carl Gustaf Hernmarck, justitieråd. Stockholm.
Bernhard Kempe, grosshandlare. Stockholm.

Den 29 december 1894.

Lotten Abelin, f. **Zethelius,** fru. Stockholm.
Fredrik von Essen, friherre, riksmarskalk. Stockholm.
Henriette Kempe, f. **Diewel,** fru. Stockholm.
John Edvard Magnus Sager, hofstallmästare. Stockholm.
Per Magnus Wikström, grosshandlare. Stockholm.

Den 14 november 1895.

Helene Berg, f. **Bligh,** fru. Stockholm.
Frans Frode Theodor Bergström, kammarråd. Stockholm.
Isaak Hirsch, grosshandlare. Stockholm.
Josef August Samuel Lagergren,* kapten. Halmstad.
Johan August Malmström, professor. Stockholm.
Adolf Erik Nordenskiöld, friherre, professor. Stockholm.
Carl Axel Söderlund, ingeniör. Stockholm.

Den 1 februari 1896.

Emanuel Cederström, friherre, godsegare. Krusenberg, Uppsala.
Gustaf De Laval, fil. doktor, civilingeniör. Stockholm.
Anders Reinhold Holm, godsegare. Kvibille.
Harald Wieselgren, bibliotekarie. Stockholm.

Den 21 december 1896.

Andreas Bernström, grosshandlare. Stockholm.
Carl Gustaf Cervin, bankir. Stockholm.
Anders Gabriel Dufva, fabriksidkare. Stockholm.
Gustaf Insulander,* folkskoleinspektör. Gefle.

Den 21 januari 1897.

SOFIA VILHELMINA MARIANA HENRIETTA, Sverges och Norges drottning.

Utländska.

Den 4 januari 1883.

Hans Rasmus Astrup, f. d. statsråd. Kristiania.

Den 30 juni 1885.

CHRISTIAN FREDERIK VILHELM CARL, Danmarks kronprins.
LOVISA JOSEFINA EUGENIA, Danmarks kronprinsessa.
Charles Derby, intendent vid Bethnal Green Museum. London.

Den 17 december 1887.

Otto Ernst le Sage de Fontenay,* professor. Köpenhamn.

Den 6 juni 1888.

Maria Pfusterschmid von Hardtenstein, f. **Merck,** baronessa. Salzburg.

Zachris Topelius, statsråd. Helsingfors.

Den 12 januari 1889.

Rejnhold Mejborg, professor. Hellerup.

Heinrich Sauermann, direktör. Flensburg.

Den 12 januari 1891.

George H. Robinson, mr. New-York.

Den 10 februari 1894.

Conrad Brummerstedt, kolonibestyrer. Julianehaab, Grönland.

Den 29 december 1894.

Rudolf Virchow, geheimeråd, professor. Berlin.

Den 14 november 1895.

Johanne Mestorf, fröken. Kiel.

Den 7 oktober 1896.

Joachim Kurtén, kommerseråd. Vasa.

Den 21 december 1896.

Pius Wittmann,* riksarkivråd. München.

Med döden afgångna hedersledamöter.

Inländska.

1880. [1]

Nils Gustaf Bruzelius, rektor. Ystad. F. 1826. D. 1895.

Gunnar Olof Hyltén-Cavallius, chargé-d'affaires. Sunnanvik, Torne. F. 1818. D. 1889.

[1] Årtalet angifver tiden för valet till hedersledamot.

Lars Landgren, biskop. Hernösand. F. 1810. D. 1888.
Gundla af Petersens, f. **von Düben**, friherrinna. Lindved, Svedala. F. 1830. D. 1882.
Maria Ruckman, fröken. Stockholm. F. 1810. D. 1896.
Therèse af Ugglas, f. **Björnstjerna**, friherrinna. Stockholm. F. 1829. D. 1881.
Henrik Adolf Widmark, landshöfding. Karlstad. F. 1833. D. 1889.

1881.

Curt Gustaf af Ugglas, friherre, f. d. öfverståthållare. Stockholm. F. 1820. D. 1895.

1883.

Vilhelm Davidson, konditor. Stockholm. F. 1812. D. 1883.
James Jamesson Dickson, grosshandlare. Göteborg. F. 1815. D. 1885.
Vilhelm Kempe, grosshandlare. Stockholm. F. 1807. D. 1883.
Knut Ottonin Ljungqvist, bruksegare. Munksjö, Jönköping. F. 1836. D. 1896.
Olof David Weinberg, grosshandlare. Stockholm. F. 1810. D. 1884.

1884.

CHARLOTTA EUGENIA AUGUSTA AMALIA ALBERTINA, Sverges och Norges prinsessa. F. 1830. D. 1889.

1885.

Carl Benedicks, generalkonsul. Stockholm. F. 1816. D. 1888.

1886.

Carl Burén, bruksegare. Skeda, Ryssby. F. 1834. D. 1887.
Augusta Munktell, f. Eggertz, fru. Stockholm. F. 1818. D. 1889.

1887.

Johan Gustaf Cavalli, apotekare. Göteborg. F. 1822. D. 1888.

1888.

Ella von Rosen, f. **Moore**, grefvinna. Stockholm. F. 1843. D. 1892.

1890.

Henrik Davidson, generalkonsul. Stockholm. F. 1823. D. 1895.

1891.

Emma Benedicks, f. Benedicks, fru. Stockholm. F. 1826. D. 1895.

1892.

Didrik Anders Gillis Bildt, friherre, riksmarskalk. Stockholm. F. 1820. D. 1894.

Mathilda Christina von Schwerin, f. **Hagberg,** grefvinna. Husby, Söderköping. F. 1818. D. 1892.

1893.

Magnus Julius Neijber, stadsmäklare. Stockholm. F. 1838. D. 1894.

Margareta Gustafva Weinberg, f. **Törnsten,** fru. Stockholm. F. 1818. D. 1894.

Utländska.

1880.

Carl Russwurm, arkivarie. Reval. F. 1812. D. 1883.

1886.

Felix Liebrecht, professor. St Hubert, Belgien. F. 1812. D. 1890.

1887.

Christian Holst, öfverintendent. Kristiania. F. 1809. D. 1890.

1891.

Herman Frithiof Antell, med. doktor. Paris. F. 1847. D. 1893.

4.

Ständiga ledamöter.

Siffrorna i första raden angifva det år, då ledamot inträdde i samfundet såsom ständig; de i andra raden den erlagda afgiftens belopp.

Dessa ledamöter erlägga, enligt § 4 i samfundets stadgar, på en gång en summa af 100 kr. eller därutöfver. Anmälan om ledamotskap kan göras hos Nordiska museets styresman, som tillika är samfundets sekreterare, och hvars adress är Stockholm.

SOFIA VILHELMINA MARIANA HENRIETTA, Sverges och Norges drottning. *Hedersledamot.* 86 100

OSKAR GUSTAF ADOLF, Sverges och Norges kronprins. *Hedersledamot.* 80 200

OSKAR KARL AUGUST, prins BERNADOTTE. 82 100

OSKAR KARL VILHELM, hertig af Västergötland. *Hedersledamot.* 80 100

EUGEN NAPOLEON NIKOLAUS, hertig af Närke. 84 100

TERESIA AMALIA KAROLINA JOSEFINA ANTOINETTA, enkehertiginna af Dalarna. *Hedersledamot.* 84 100

ABRAMSON, EVELINE, f. GUMPERT, fru. Stockholm. 81 100

ADELSVÄRD, AXEL REINHOLD AUGUST, friherre. Adelsnäs, Åtvidaberg. 82 100

AHRENBERG, HENRIK ELIS, grosshandlare. Göteborg. 83 100

ALBRIGHT, ARTHUR, mr. Mariemont, Birmingham, England. 89 100

APPELBERG, LOTTEN, f. ÖSTERGREN, fru. Stockholm. 83 100

ARBO, JENNY, fröken. Guldskoven, Drammen, Norge. 84 100

I denna förteckning upptagas de ledamöter, som ingått i samfundet före den 31 dec. 1896.

*Tecknet * utmärker här såsom förut, att ledamot tillika är ombud för Samfundet för Nordiska museets främjande.*

Ask, Frans Olof, löjtnant. Jonsträsk, Hällnäs. 92 100
Aspelin, Christian, bruksegare. Stockholm. 83 100
Astrup, Hans Rasmus, f. d. statsråd. Kristiania, Norge. *Hedersledamot.* 80 100
Axell, Mauritz, borgmästare. Nora. 90 100

Becker, Carl Heinrich, grosshandlare. Stockholm. 91 100
Beijer, Gottfrid, grosshandlare. Malmö. 87 100
Benedicks, Gustaf, bruksegare. Gysinge. *Hedersledamot.* 80 100
Berg, Lars, generaldirektör. Stockholm. 86 100
Bergvall, Axel, bruksegare. Stockholm. 82 100
Berlin, Charlotte, fröken. Ystad. 89 100
Billmanson, Janna, f. Ljungqvist, fru. Göteborg. 80 100
Bjurholm, Anders, fabriksidkare. Stockholm. 81 100
Björklund, Reinhold Theodor, ingeniör. Skultuna. 91 100
Björkman, Jakob Alf Gustaf, major. Stockholm. 80 100
Blanch, Theodor, hofkonsthandlare. Stockholm. 80 100
Bolinder, Jean, ingeniör. Stockholm. 81 100
Boman, Emil, skeppsklarerare. Stockholm. 82 100
Bonde, Gustaf Fredrik, grefve. Säfstaholm, Vingåker. 86 100
Borgström, Johan Axel Theodor, apotekare. Karlskrona. 93 100
Boström, Erik Gustaf, statsminister. Stockholm. 81 100
Brandt, Axel, grosshandlare. Stockholm. 80 100
Bruzelius, Lotty, f. Kempe, fru. Stockholm. 81 100
Bukowski, Henrik,* konsthandlare. Stockholm. *Hedersledamot.* 93 100
Bukowski, Konstanty, studerande. Paris, Frankrike. 89 100
Burén, Axel, kammarherre. Stockholm. 87 100
Börtzell, Johan Erik Algernon, hofintendent. Stockholm. 81 100

Cantzler, Henrik, grosshandlare. Stockholm. 91 100
Carlander, Kristoffer, grosshandlare. Göteborg. 83 100
Carlson, Anders Peter, fabriksidkare. Adelaide, Australien. 82 108
Cavalli-Holmgren, Adolf Frithiof, handlande. Stockholm. 82 100
Cederberg, Axel Fredrik Oskar, öfverstelöjtnant. Saltsjöbaden. 80 100
Cederlund, Edvard, grosshandlare. Stockholm. *Hedersledamot.* 80 100
Cederström, Ture,* friherre, genremålare. München, Bayern. *Hedersledamot.* 83 100
von Celsing, Petrus Fredrik, f. d. kapten. Stockholm. 82 100
Curman, Carl, professor. Stockholm. 82 100

Dahl, Hjalmar, fabriksidkare. Karlshamn. 86 100
Dahlander, Carl Adolf, generalkonsul. Barcelona, Spanien. 80 100
Dickson, Beatrice, fröken. Göteborg. 80 100
Dickson, Charles, medicine doktor. Stockholm. 81 100
Dickson, Eleonore, f. Willerding, fru. Göteborg. 80 100
Dickson, James Fredrik, stallmästare. Göteborg. 80 100
Dickson, Oskar, friherre, grosshandlare. Göteborg. *Hedersledamot.* 81 100
Dickson, Robert, grosshandlare. Göteborg. 81 100
Donner, Otto, professor. Helsingfors, Finland. 89 100
Dölling, Fritz, fabriksidkare. Stockholm. *Hedersledamot.* 81 100

Egidius, Fredrik Thorvald, f. d. generalkonsul. Amsterdam, Holland. 86 100
Ekman, Carl Edvard, bruksegare. Finspong. 83 100
Ekman, Johan Jakob, grosshandlare. Göteborg. 83 100
Ekman, Vilhelm, kassör. Uppsala. 92 100
Ekström, Carl August, kapten. Viborg, Finland. 82 100
Eliasson, Anders, lasarettsläkare. Ystad. 86 100
Enestrom, Vilhelm Fredrik, ingeniör. Stockholm. 83 100
Engvall, Ernst, grosshandlare. Gefle. 96 100
Ericsson, Carl Ferdinand, fastighetsegare. Stockholm. 84 100

Folin, Ernst Viktor, disponent. Hammarby, Storvik. 96 100
Forsselius, Erik, läroverkskollega. Norrtälje. 91 100
Francke, Johan Robert, grosshandlare. Stockholm. 92 100
Frederiksen, N. C., professor. Paris, Frankrike. 84 100
von Friesen, Johan Otto, bibliotekarie. Stockholm. 80 100
Fris, Carl Gustaf, bankdirektör. Stockholm. 80 100
Fröberg, John, herr. Finspong. 89 100
Fürstenberg, Pontus, grosshandlare. Göteborg. 81 100

Giöbel, Carl Albert, bruksegare. Stockholm. 87 100
Gleerup, Jakob, bokförläggare. Lund. 81 100
Granfeldt, Georg Gustaf, v. konsul. Coronel, Chile. 90 100
Gripenstedt, Johan, friherre, ryttmästare. Stockholm. 91 100
Grischotti, R. O., grosshandlare. Glasgow, Skottland. 90 100
Grundberg, Leonard, lasarettsläkare. Vänersborg. 86 100
Göransson, Thure,* apotekare. Falun. 95 100

Hafström, Adolf Valdemar, grosshandlare. Stockholm. 80 100
Hagströmer, Johan Vilhelm, professor. Uppsala. 92 100

HALLBERG, L. G., arkitekt. Chicago, Illinois, N. Amerika. 85 100
HAMMARLUND, NILS MAGNUS, byggmästare. Stockholm. 84 100
HANSEN, HANS HENRIK EMIL, apotekare. Hobro, Danmark. 88 100
HARAJEWICZ, MARIA JOHANNA SOFIA, f. BUKOWSKA, fru. Wien, Österrike. 89 100
HAZELIUS, ARTUR, styresman för Nordiska museet. Stockholm. 80 100
HAZELIUS, AUGUST EMIL, hofintendent. Stockholm. 80 100
HAZELIUS, GUNNAR, fil. kandidat. Uppsala. 80 100
HAZELIUS, HJALMAR,* direktör. Klakeborg, Skeninge. 80 100
HAZELIUS, THERÈSE, f. LUNDMARK, fru. Stockholm. 92 100
HEDBERG, JOHAN AUGUST, grosshandlare. Sundsvall. 83 100
HEDLUND, SVEN ADOLF,* redaktör. Göteborg. *Hedersledamot.* 80 100
HENNINGS, JAKOB NIKOLAUS, grosshandlare. Chicago, Illinois, N. Amerika. 92 100
HERNMARCK, CARL GUSTAF, justitieråd. Stockholm. *Hedersledamot.* 80 100
HERZOG, PEDER, generalkonsul. Stockholm. 81 100
HIERTA, HEDVIG ELISABET, fröken. Stockholm. *Hedersledamot.* 82 100
HISINGER, EDVARD, friherre. Fagervik, Karis, Finland. 92 100
HOLM, GUSTAF BIRGER ANDERS, v. häradshöfding. Stockholm. 81 100
HYLIN, PER JOHAN ALBERT, fabriksidkare. Stockholm. 80 100
HÄGG, AXEL HERMAN, artist. London, England. 84 100
HÄGGSTRÖM, CARL, medicine doktor. Stockholm. 92 100
HÖGSELIUS, PER MAGNUS VICTOR, regementsläkare. Alingsås. 84 100

IBRAHIM, HAMED, skeppshandlare. Alexandria, Egypten. 91 100
IDESTRÖM, CARL AUGUST, handlande. Oskarshamn. 80 100
ISÆUS, HILMA, f. WESTIN, fru. Stockholm. 83 100

JOCHIM, J. W., statssekreterare. Ishpeming, Michigan, N. Amerika. 92 100
JOHANSSON, JOHANNES, grosshandlare. Göteborg. 83 100
JOSEPHSON, VILHELM, grosshandlare. Stockholm. 80 100

KAIJSER, ARTUR, apotekare. Enköping. 88 100
KELLGREN, HENRIC, direktör. Sanna, Jönköping. 86 100
KEMPE, FRANS KRISTOFFER, konsul. Stockholm. 82 100
KEMPE, JOHANNA, f. WALLIS, fru. Stockholm. *Hedersledamot.* 92 100
KEMPE, SETH, grosshandlare. Stockholm. 82 100
KENNEDY, JAMES THOMAS, kapten. Råbelöf, Kristianstad. 87 100

KEY, ERNST AXEL, professor. Stockholm. 80 100

VON LANDBERG-HALLBERGER, CARLO, grefve, kammarherre. Schloss Tutzing, Bayern. 86 100
LARSON, ADLER, grosshandlare. Stockholm. 90 100
LAURIN, CARL, boktryckare. Stockholm. 81 100
LAWSKI, JEAN, grosshandlare. Norrköping. 90 100
LIEDBECK, ALARIK, ingeniör. Stockholm. 84 100
LINDAHL, CARL FREDRIK, grosshandlare. Stockholm. 80 100
LINDBLAD, GUSTAF, privatlärare. Stockholm. 80 100
LINDEBÄCK, HERMAN JOHAN, apotekare. Vasa, Finland. 88 100
LINDGREN, JOHN R., v. konsul. Chicago, Illinois, N. Amerika. 94 100
LINDMANSSON, JOHAN AUGUST VILHELM, bokbindare. Stockholm. 84 100
LINDSTRÖM, EDVARD, konsul. Stockholm. 89 100
LITHMAN, KARL, konsul. Kapstaden, Kap. 90 100
LJUNGBERG, AGNES, fröken. Stockholm. 88 100
LJUNGQVIST, AUGUSTA, fröken. Munksjö, Jönköping. 80 100
LUNDBERG, LUDVIG, grosshandlare. Stockholm. 80 100
LUNDSTRÖM, CARL FRANZ, godsegare. Stockholm. *Hedersledamot.* 81 100
LUNDSTRÖM, SOFI, f. MALMBERG, fru. Stockholm. 81 100

MAGNUSON, CARL, bruksegare. Stockholm. 80 100
MALMSTRÖM, CARL GUSTAF, f. d. riksarkivarie. Stockholm. 83 100
MIRANDA, KRISTINA, f. NILSSON, grefvinna. Paris, Frankrike. 81 100
MONTAN, ERIK VILHELM, professor. Stockholm. 86 100
MURRAY, AXEL, apotekare. Stockholm. 87 100
MÖLLER, NILS, skeppsredare. Shanghai, Kina. 90 108

NAUMANN, THEODOR, sekreterare. Stockholm. 96 100
NEUMÜLLER, OTTO EMIL, fabriksidkare. Stockholm. 90 100
NORDENFALK, OTTO VILHELM CLAËS JOHAN, major. Linköping. 82 100
NORDENFELT, TORSTEN VILHELM, kammarherre. Paris, Frankrike. 81 100
NORDENSKIÖLD, ADOLF ERIK, friherre, professor. Stockholm. *Hedersledamot.* 80 100
NORDSTRÖM, JOHN ALBERT, arkitekt. Djursholm. 89 100
NORMAN, ALBERT, f. d. bankdirektör. Berlin, Tyskland. 81 100
NORSTRÖM, CLAES GUSTAF, ingeniör. Stockholm. 92 100
NYSTRÖM, GUSTAF,* handlande. Mariefred. 80 100

Olrog, Thorvald, grosshandlare. Stockholm. 91 100
d'Otrante, Gustaf Armand Fouché, hertig, förste hofstallmästare. Stockholm. 84 100
Ouchterlony, J. A., professor. Louisville, Kentucky, N. Amerika. 91 100

Pantzerhielm, Ludvig Gustaf Sigge, kommendör. Stockholm. 81 100
Paton, Ninian, grosshandlare. Stockholm. 80 100
Pentzin, Johan Leonard, justitieborgmästare. Uleåborg, Finland. 92 100
Peterson, Gustaf, v. konsul. Karlskrona. 81 100
Peterson, P. S., mr. Chicago, Illinois, N. Amerika. 88 100
Pettersson, Carl Fredrik, kyrkoherde. Sundborn, Falun. 85 100
Philipson, Carl David, konsul. Stockholm. 81 100
Piper, Erik Carl Alfred, grefve, öfverhofstallmästare. Söfdeborg, Marsvinsholm. 81 100

Quensel, Johan Oskar, docent. Uppsala. 83 100

Ramstedt, Viktor, grosshandlare. Stockholm. 93 100
Reinhold, Alma, f. Burmester, fru. Stockholm. 81 100
Reinhold, August, direktör. Stockholm. *Hedersledamot.* 80 100
Rettig, Fredrik, kommerseråd. Åbo, Finland. 91 100
Rettig, Gotthard, generalkonsul. Stockholm. 82 100
Retzius, Anna, f. Hierta,* fru. Stockholm. *Hedersledamot.* 80 100
Retzius, Emelie, f. Wahlberg, enkefru. Stockholm. 80 100
Retzius, Gustaf,* professor. Stockholm. *Hedersledamot.* 80 100
Reutersvärd, Oscar,* studerande. Boston, Massachusetts, N. Amerika. 94 100
Richert, Ernst, f. d. bruksegare. Stockholm. 89 100
Rooth, G., ingeniör. Nürnberg, Bayern. 90 106
Rosborg, Carl Axel, provinsialläkare. Lidköping. 81 100
von Rosen, Carl Gustaf, grefve, öfverste-kammarjunkare. Stockholm. 84 100
von Rosen, Fredrik Thomas Carl, grefve, kammarherre. Hedenlunda, Vadsbro. 85 100
Röhss, Johan Anders August, grosshandlare. Göteborg. 81 100

Sachs, Simon, generalkonsul. Stockholm. 81 100
Sager, Carl Daniel Robert, kammarherre. Stockholm. 82 100
Sager, John Edvard Magnus, hofstallmästare. Stockholm. *Hedersledamot.* 80 100

Sahlgaard, Hagbart, v. konsul. St Paul, Minnesota, N. Amerika. 86 100
Salin, Berta, f. Kempe, fru. Stockholm. 81 100
Sandberg, Helge, herr. Stockholm. 90 100
Sandell, Clara, f. Ohlson, enkefru. Stockholm. 81 100
von Schéele, Knut Henning Gezelius, biskop. Visby. 87 100
Schiller, Axel Lewton, rektor. Åtorp, Kvistrum. 92 100
von Schinckel, Carl David, bruksegare. Stockholm. 80 100
Schmidt, Henrik Vilhelm, konsul. Honolulu, Hawaij. 87 100
Schram, Richard, ingeniör. Chiswick, England. 83 100
Schwan, Knut August, f. d. kapten. Stockholm. 82 100
Schwartz, Eugène, rektor. Stockholm. 80 100
Schweigaard, Christian Homann, f. d. statsminister. Kristiania, Norge. 86 100
Segerdahl, Carl, konsul. Cadiz, Spanien. 80 144
Sifvert, Axel, järnkramhandlare. Stockholm. 89 100
Silverstolpe, David August Leonard, generalmajor. Stockholm. 92 100
Sjögreen, Otto August, kansliråd. Stockholm. 80 100
Sterky, Adolf, herr. Stockholm. 94 100
Stålhammar, Adolf, öfverstelöjtnant. Stockholm. 81 100
Svahn, Johannes, fabriksidkare. Växjö. 89 100
Swartz, Betty, f. Forsgrén, enkefru. Stockholm. 80 100
Swartz, Carl, fabriksidkare. Norrköping. 95 100
Söderhjelm, Vilhelm August, bruksegare. Stockholm. 80 100

Tamm, Fredrik August, docent. Uppsala. 81 100
Tengvall, Andreas, grosshandlare. Helsingborg. 81 100
Thorell, Bertha, fröken. Stockholm. 90 100
Thorell, Edla, fröken. Stockholm. 90 100
Töhrnqvist, Carl Edvard, rådman. Köping. 92 100
Törnqvist, Carl Johan, provinsialläkare. Stockholm. 89 100
Törnqvist, Nicolaus, major. Stockholm. 82 100

Væringsaasen, Helge, gårdsbrukare. Elverum, Norge. 90 300
Wærn, Carl Fredrik, president. Baldersnäs, Billingsfors. 80 100
Wærn, Martin Edvard, bruksegare. Göteborg. 80 100
Wahlund, Carl Vilhelm, professor. Uppsala. 91 100
Wahrolin, Caroline, fröken. Djursholm. 90 100
Waldenström, Mathilda, f. Hallgren, fru. Gefle. 93 100
Waldenström, Paul Peter, lektor. Gefle. 90 100
Walldén, Vilhelm, godsegare. Stockholm. *Hedersledamot.* 81 100

WARBURG, FREDRIK ELIAS, grosshandlare. London, England. 81 100
VON WEDEL, STEPHANIE AUGUSTA, f. HAMILTON, grefvinna. Berlin, Tyskland. 80 100
WEINBERG, CHRISTIAN AXEL, v. häradshöfding. Stockholm. 91 100
WEINBERG, JULIA, f. LENNMARK, fru. Stockholm. 91 100
WENNBERG, ERIK OSKAR, rådman. Lidköping. 81 100
WERNER, N. O., bankkassör. Minneapolis, Minnesota, N. Amerika. 90 100
WESTERLUND, ERNST, regementsläkare. Enköping. 86 100
WIDGREN, JONAS, åkare. Stockholm. 89 100
WIJK, OLOF, grosshandlare. Göteborg. *Hedersledamot.* 80 100
WIKSTRÖM, CLAËS, sågverksegare. Heby. 83 100
VON WILLEBRAND, REINHOLD FELIX, friherre, v. häradshöfding. Helsingfors, Finland. 93 100

ZETTERBERG, HARALD, godsegare. Sticklinge, Lidingö. 92 100

ÅMARK, FREDRIK VILHELM, rektor. Enköping. 90 100

ÖHMAN, ERIK, grosshandlare. Stockholm. 80 200
ÖSTERGREN, KNUT AUGUST, v. konsul. Stockholm. 83 100

Med döden afgångna ständiga ledamöter.

CHARLOTTA EUGENIA AUGUSTA AMALIA ALBERTINA, Sverges och Norges prinsessa. *Hedersledamot.* F. 1830. D. 1889. 83 100

ABRAMSON, GABRIEL, grosshandlare. Stockholm. F. 1823. D. 1896. 83 100
ANDERSSON, VICTOR JULIUS, grosshandlare. Göteborg. F. 1850. D. 1892. 90 100
ANTELL, HERMAN FRITHIOF, med. doktor. Paris, Frankrike. *Hedersledamot.* F. 1847. D. 1893. 82 100
ASCHAN, JOHAN LORENTZ, bruksegare. Gransholm, Gemla. F. 1839. D. 1891. 87 100

BERGGREN, ROBERT CONSTANTIN, grosshandlare. Stockholm. F. 1819. D. 1893. 80 100

Bexelius, Anton, grosshandlare. Stockholm. F. 1826. D. 1891. 80 100
Bjurholm, Per, f. d. fabriksidkare. Stockholm. F. 1814. D. 1891. 81 100
Blixén, Samuel, konsul. Montevideo, Uruguay. F. 1839. D. 1895. 90 100
Bolinder, Carl Gerhard, ingeniör. Stockholm. F. 1818. D. 1892. 81 100
Bonde, Gustaf Trolle-, grefve, öfverste-kammarjunkare. Stockholm. F. 1806. D. 1884. 81 100
Burén, Carl, bruksegare. Skeda, Ryssby. *Hedersledamot.* F. 1834. D. 1887. 83 100

Cadier, Regis, hotellegare. Stockholm. F. 1829. D. 1890. 83 100
Cammermeyer, Albert, bokhandlare. Kristiania, Norge. F. 1838. D. 1893. 90 100
Carlsund, Otto Edvard, civilingeniör. Stockholm. F. 1809. D. 1884. 81 100

Dahm, Oskar Elis Leonard, rektor. Kalmar. F. 1812. D. 1883. 80 100
Davidson, Vilhelm, konditor. Stockholm. *Hedersledamot.* F. 1812. D. 1883. 80 100
Dickson, James Jamesson, grosshandlare. Göteborg. *Hedersledamot.* F. 1815. D. 1885. 80 100

Farup, William, bruksegare. Ljusnedal, Funäsdalen. F. 1824. D. 1893. 83 100
Fischer, Gustaf Elis, v. häradshöfding. Stockholm. F. 1834. D. 1889. 80 100
Forsgrén, Berndt Gustaf, handlande. Stockholm. F. 1799. D. 1888. 81 100
Frestadius, Anders Vilhelm, grosshandlare. Stockholm. F. 1827. D. 1894. 80 100

Hammarberg, James, grosshandlare. Göteborg. F. 1847. D. 1896. 83 100
Hammarberg, Peter, grosshandlare. Göteborg. F. 1814. D. 1888. 81 100
Hazelius, Lovisa Vilhelmina, fröken. Stockholm. F. 1805. D. 1888. 88 100
Hill, Charles, fabriksidkare. Alingsås. F. 1816. D. 1889. 84 100
Huldberg, Per Adolf, bokförläggare. Stockholm. F. 1816. D. 1887. 84 100

Isæus, Per Magnus Reinhold, professor, ledamot af Nordiska museets styrelse. Stockholm. F. 1841. D. 1890. 81 100

Johnson, William, generalkonsul. Köpenhamn, Danmark. F. 1845. D. 1888. 85 100

Kempe, Vilhelm, grosshandlare. Stockholm. *Hedersledamot.* F. 1807. D. 1883. 80 100

Kistner, Tekla, amanuens vid Nordiska museet. Stockholm. F. 1843. D. 1890. 90 100

Lagerheim, Karl, riddarhusfiskal. Stockholm. F. 1824. D. 1882. 80 100

Lamm, Gustaf Mauritz, ingeniör. Stockholm. F. 1855. D. 1892. 92 100

Laurin, Agnes, f. Rohtlieb, enkefru. Stockholm. F. 1846. D. 1896. 82 100

Limnell, Karl Abraham, öfverdirektör. Stockholm. F. 1825. D. 1882. 80 100

Lind af Hageby, August, kapten. Stockholm. F. 1830. D. 1888. 83 100

Lindberg, Hanna, fröken. Stockholm. F. 1823. D. 1889. 80 100

Lindqvist, Svante, löjtnant. Stockholm. F. 1833. D. 1893. 82 100

Ljungqvist, Ida, f. Tenger, fru. Munksjö, Jönköping. F. 1843. D. 1881. 80 100

Lönegren, Algot, apotekare. Ström. F. 1841. D. 1892. 90 100

Marcus, Fredrik, grosshandlare. Stockholm. F. 1835. D. 1882. 80 100

Nilsson, Knut, hofbokhandlare. Paris, Frankrike. F. 1842. D. 1887. 81 100

Nisser, Gustaf Vilhelm, ombudsman. Stockholm. F. 1826. D. 1883. 82 100

Oldenburg, Carl Camillus,* kyrkoherde. Österby, Hammar. F. 1816. D. 1896. 90 100

Ostrom, Olof N., bankpresident. Minneapolis, Minnesota. N. Amerika. F. 1850. D. 1893. 91 100

von Platen, Carl Baltzar Ernst, grefve, öfverste-kammarherre. Stockholm. F. 1833. D. 1888. 80 100

RICHTER, OLE JÖRGENSEN, statsminister. Kristiania, Norge. F. 1829. D. 1888. 81 100

ROSÉN, HENRIK, generalkonsul. Stockholm. F. 1841. D. 1892. 90 100

ROSÉN, KNUT, bruksegare. Stockholm. F. 1833. D. 1886. 80 100

VON ROSEN, ELLA CARLTON, f. MOORE, grefvinna. Stockholm. *Hedersledamot.* F. 1843. D. 1892. 81 100

VON ROTHSTEIN, EMIL EDVARD, professor. Stockholm. F. 1821. D. 1890. 86 100

SCHARP, JOHAN HENRIK, grosshandlare. Stockholm. F. 1830. D. 1890. 88 100

VON SCHWERIN, MATHILDA CHRISTINA, f. HAGBERG, grefvinna. Husby, Söderköping. *Hedersledamot.* F. 1818. D. 1892. 87 100

SIGURDSSON, HELGI, pastor. Akranes, Island. F. 1815. D. 1888. 88 100

SMERLING, LEONARD, grosshandlare. Stockholm. F. 1828. D. 1891. 80 100

STACKELBERG, HONORINE AGNES CHARLOTTE MARGUERITE, f. ADELSVÄRD, enkegrefvinna. Stensnäs, Storsjö. F. 1822. D. 1891. 80 100

STJERNSVÄRD, CARL GUSTAF, ryttmästare. Vidtsköfle. F. 1844. D. 1896. 90 100

SVANÖE, PETER, konsul. Chicago, Illinois, N. Amerika. F. 1840. D. 1893. 87 100

SWARTZ, ERIK, fabrikör. Norrköping. F. 1817. D. 1881. 80 100

SYLVAN, EMIL, v. häradshöfding. Stockholm. F. 1833. D. 1886. 85 100

SÖDERBERG, JOHN, fabriksidkare. Stockholm. F. 1810. D. 1892. 81 100

SÖDERHJELM, SOFIA ULRIKA AMALIA, fröken. Stockholm. F. 1838. D. 1885. 80 100

THULIN, ELINA, f. MELIN, fru. Göteborg. F. 1808. D. 1888. 84 100

TRANCHELL, JUSTUS FREDRIK, grosshandlare. Landskrona. F. 1818. D. 1883. 80 100

AF UGGLAS, CURT GUSTAF, friherre, f. d. öfverståthållare Stockholm. *Hedersledamot.* F. 1820. D. 1895. 80 100

WACHTMEISTER, HENRIETTE ULRIKA, fröken. Näs, Nyköping. F. 1842. D. 1887. 83 100

WALL, RUDOLF, direktör. Stockholm. F. 1826. D. 1893. 81 100

WEINBERG, OLOF DAVID, grosshandlare. Stockholm. *Hedersledamot.* F. 1810. D. 1884. 81 100

WENDT, JAKOB ALFRED, borgmästare. Borås. F. 1830. D. 1892. 88 100

WESTZYNTHIUS, VILHELM JOSEF SEPHANIUS, konsul. Montpellier, Frankrike. F. 1819. D. 1883. 81 100

VICANDER, AUGUST, fabriksidkare. Stockholm. F. 1836. D. 1891. 81 100

WILSON, JOHN WEST, grosshandlare. Göteborg. F. 1816. D. 1889. 81 100

WISSNELL, JOHAN FREDRIK, snickare. Stockholm. F. 1823. D. 1881. 80 100

WOLFF, FRANS HERMAN JULIUS, konsul. Karlskrona. F. 1826. D. 1886. 81 100

ÅKERBLOM, LEONARD, generalkonsul. Lübeck, Tyskland. F. 1830. D. 1896. 81 105

5.

Stiftande ledamöter.

Siffrorna angifva det år, då ledamot inträdde i samfundet. Dessa ledamöter erlägga enligt § 3 i samfundets stadgar en årlig afgift af 5 kronor. Anmälan om ledamotskap kan, hälst skriftligen, göras hos Nordiska museets styresman, som tillika är samfundets sekreterare, och hvars adress är Stockholm.

Sverge.

Abelin, G. R., generallöjtn. Stockholm. 89
Abelin, R., direktör. Norrköping. 92
Abrahamson, H., fröken. Stockholm. 93
Abrahamson, O., herr. Stockholm. 93
Abramson, A., grossh. Stockholm. 80
Adde, A. P., kapten. Stockholm. 95
Adelborg, M., fröken. Stockholm. 91
Adelsköld, C., major. Stockholm. 89
Adelswärd, A., landtbrukare. Bjernhult, Elmhult. 92
Adlers, G., förvaltare. Stockholm. 90
Adlerstierna-Adelsköld, J. F. S., godsegare. Öjared, Floda station. 86
Afzelius, F., apotekare. Söderhamn. 80
Afzelius, R., lektor. Jönköping. 90
Agrelius, M., trafikchef. Örebro. 82
Ahlberg, C., tandläkare. Halmstad. 92
Ahlberg, D., musikdirektör. Stockholm. 95
Ahlgren, C., justitieråd. Stockholm. 82
Ahlgren, N., f. **Staaf**, fru. Stockh. 89
Ahlin, O., grosshandlare. Stockholm. 96
Ahlnander, U., f. **Ödberg**, fru. Stockholm. 94
Ahlsell, A., öfveringeniör. Stockholm. 80
Ahlstrand, J. A., f. d. bibliotekarie. Stockholm. 80
Ahlström, A.,* kronolänsman. Ockelbo. 85
Ahlström, J., herr. Stockholm. 87
d'Ailly, C., f. **Blüm**, fru. Stockholm. 94
Albrecht, E., v. konsul. Karlskrona. 82
Aldén, G.,* redaktionsekret. Stockh. 80
Aldén, L., f. **Strahl**, fru. Stockholm. 80
Alin, O., professor. Uppsala. 89
Allstrin, J. E., ingeniör. Stockholm. 89
Alm, S., borgmästare. Eskilstuna. 80
Almén, A., generaldirektör. Stockholm. 95
Almén, S., f. **Fries**, fru. Stockholm. 95
Almgren, G., öfverkommissarie. Stockh. 81
Almgren, O., grossh. Stockholm. 80
Almgren, O., godsegare. Hammarby, Stockholm. 81
Almgren, S., f. **Rydell**, fru. Hammarby, Stockholm. 82
Almlöf, K., hofintendent. Mariefred. 82
Almquist, E., professor. Stockholm. 82
Almquist, G., domänintendent. Jönköping. 95
Almquist, H., f. **Wihlborg**, enkefru. Stockholm. 93
Almquist, S., f. **Hultén**, fru. Stockh. 82
Almquist, S., rektor. Stockholm. 94
Almqvist, J. A., fil.doktor. Stockholm. 93
Almqvist, P. V., professor. Stockholm. 80
Almqvist, R., biblioteksamanuens. Uppsala. 96
Almroth, E., registrator. Stockholm. 93
Almström, R., fabriksidk. Stockholm. 81
Alpen, B., fru. Göteborg. 90
Alström, A., folkhögskoleföreståndare. Grebbestad. 91
Ameln, C., grosshandlare. Stockholm. 80
Amilon, M., f. **Möller**, fru. Stockholm. 94
Amundson, A., kapten. Stockholm. 82
Andberg, C., handlande. Eskilstuna. 80
Andersén, A., grosshandlare. Norrköping. 84
Andersen, I., f. **Pedersen**, fru. Stockholm. 93
Andersén, L., grosshandlare. Norrköping. 84

I denna förteckning upptagas de ledamöter, som ingått i samfundet före den 31 dec. 1896.

*Tecknet * utmärker här liksom förut, att ledamot tillika är ombud för Samfundet för Nordiska museets främjande.*

Andersen, P., fröken. Stockholm. 93
Anderson, A., generaldirektör. Stockholm. 95
Anderson, A., spegelfabrikör. Stockh. 90
Anderson, A., f. **Eneberg**, fru. Stockh. 93
Anderson, A. L., vinhandl. Malmköping. 80
Anderson, A. P., fröhandlare. Stockh. 82
Anderson, E. V., herr. Stockholm. 94
Anderson, G. A., bruksinspektor. Ullfors, Tierp. 84
Anderson, J. A., ingeniör. Göteborg. 92
Anderson, R., ingeniör. Stockholm. 94
Anderson, S., grossh. Stockholm. 82
Andersson, A., fastighetsegare. Stockholm. 94
Andersson, A., handlande. Stockholm. 95
Andersson, A. O., apotekare. Strängnäs. 96
Andersson, C., fabrikör. Stockholm. 89
Andersson, C., herr. Stockholm. 94
Andersson, C. A., kyrkoherde. Algutsboda. 85
Andersson, C. A., kyrkoherde. Karlskrona. 95
Andersson, C. J., grosshandlare. Stockholm. 94
Andersson, E., f. **Nyström**, fru. Stockholm. 96
Andersson, E., f. **Julpander**, fru. Stockholm. 95
Andersson, F. V., ingeniör. Stockh. 93
Andersson, G., fabrikör. Karlskrona. 90
Andersson, H., f. **Larssen**, enkefru. Stockholm. 93
Andersson, J., byggmäst. Stockholm. *Hedersledamot.* 80
Andersson, J., grosshandlare. Stockh. 90
Andersson, J., grosshandl. Motala. 91
Andersson, J. A. V., apotekare. Grythyttehed. 90
Andersson, N., disponent. Stockholm. 90
Andersson, P. J., herr. Motala. 91
Andersson, R., grosshandlare. Stockh. 95
Andersson, R., herr Stockholm. 95
Andreæson, A., med. doktor. Uppsala. 90
Andrée, S. A., öfveringeniör. Stockh. 90
Andréen, P., stadskamrer. Göteborg. 80
Angel, A. V., konsul. Halmstad. 85
Angelin, B., f. **von Rothstein**, fru. Stockholm. 94
Angelin, C., sekreterare. Stockholm. 94
d'Angotte, C. E., prost. Grimeton, Varberg. 80
Anjou, C. A., husegare. Stockholm. 91
Anjou, K., kronofogde. Gefle. 96
Ankarcrona, V., ståthållare, öfverhofjägmästare. Stockholm. 80
Ankarsvärd, E., f. **Nyström**, enkefru. Stockholm. 82
Annerstedt, C., bibliotekarie. Uppsala. 80
Antonsson, B. A.*, packhusinspektor. Malmö. 91
Anzelius, A., notarie. Stockholm. 94
Apelqvist, F., bokhandl. Karlskrona. 81
v. Arbin, H., kapten. Stockholm. 94
Arfwidson, A., f. **Röök**, fru. Stockholm. 94
Arfwidson, G., konsul. Stockholm. 94
Arfwidson, S., häradshöfding. Kalmar. 90
Arfwidsson, M., f. **Linders**, enkefru. Kålslätt, Bjärkaryd. 80
Arnander, A., f. **Laqvist**, fru. Stockholm. 95
Arnberg, J. V., bankfullm. Stockholm. 81
Arosenius, L., v. konsul. Stockholm. 82
Arpi, R.*, amanuens. Uppsala. 81
Arwidsson, A., fröken. Stockholm. 93
Arwidsson, F. M., fröken. Stockholm. 94
Aschan, E., kapten. Växjö. 82
Askerberg, F. C., bokförläggare. Stockholm. 89
Asp, C., med. doktor. Malmö. 90
Asp, F., fabrikör. Motala. 91
Aspegren, L., fröken. Stockholm. 95
Aspengrén, F. U., snickarmästare. Stockholm. 80
Asperén, A. F., bruksegare. Stockholm. 82
Aspgren, N., major. Östersund. 96
Asplund, D., f. **Danielson**, fru. Stockholm. 96
Asplund, H., civilingeniör. Stockh. 83
Asplund, N., herr. Stockholm. 93
Atmer, G., bruksegare. Stockholm. 82
Augustinson, E., bataljonsläk. Halmstad. 85
Aurell, C., grosshandl. Stockholm. 86
Aurivillius, C., professor. Stockholm. 90

Backlin, H., grosshandlare. Stockh. 80
Bæckström, E., v. häradsh. Stockholm. 88
Bagge, A. H.*, landsekreterare. Jönköping. 80
Bagge, E., kassör. Stockholm. 95
v. Bahr, C., revisionsekr. Uppsala. 92
Balck, V., major. Stockholm. 80
Balkenhausen, R., apotekare. Norrtälje. 90
Ballé, O. S. S., grosshandl. Stockh. 82
Baltzer, L., artist. Göteborg. 92
Barchmann, C., grosshandl. Göteborg. 81
Barclay, G., grosshandl. Göteborg. 80
Barkman, A. T., grosshandl. Stockholm. 96
Barkman, M., f. **Lagerholm**, fru. Stockholm. 96

Barnekow, A., grefve. Sörby Torp. 87
Barnekow, F., friherre. Åraslöf, Vinslöf. 84
Barthelsson, E., f. **Pfeiff**, fru. Stockholm. 94
Baumbach, V., apotekare. Jämshög. 90
v. Baumgarten, J., f. **Wirén**, fru. Stockholm. 96
Bayard, C. J., inspektor. Nyland. 81
Bayoud, C., f. **Cadier**, fru. Stockh. 92
Becker, A., kansliråd. Stockholm. 90
Becker, N., protokollsekret. Stockh. 80
Becker, V., grosshandlare. Stockh. 80
Beck-Friis, A., f. **Adelsvärd**, friherrinna. Stockholm. 94
Beck-Friis, A., f. **De Geer**, friherrinna. Stockholm. 96
Beck-Friis, C. C., friherre. Fiholm, Eskilstuna. 86
Beck-Friis, L., friherre. Stockholm. 96
Beckman, A., f. **Appelqvist**, fru. Stockholm. 96
Beckman, A., f. **Granqvist**, fru. Stockholm. 96
Beckman, A., f. **Grenander**, fru. Djursholm. 81
Beckman, B., tjänsteman. Stockholm. 92
Beckman, C. H., kanslist. Stockh. 82
Beckman, E., direktör. Djursholm. 89
Beckman, G., direktör. Norrköping. 91
Beckman, K., fil. doktor. Stockholm. 95
Beckman, L., rådman. Norrköping. 91
Been, T., postinspektor. Helsingborg. 88
Beijer, C. G., generaldirektör. Stockh. 81
Beijer, F., bokförläggare. Stockholm. 87
Beijer, P., fil. doktor. Stockholm. 89
Bekk, C., disponent. Åmmeberg, Askersund. 90
Belfrage, A., provinsialläkare. Söderhamn. 90
Belfrage, J. G. V., kammarherre. Stockholm. 82
Belfrage, M., f. **Munktell**, fru. Stockholm. 93
Bellander, B. O., jägmästare. Bollnäs. 83
Bendix, V., grosshandlare. Stockh. 82
Benedicks, I., f. **Wahlfelt**, enkefru. Stockholm. 81
Bengtson, C., grosshandlare. Stockh. 80
Bengtson, I., f. **Ahlstedt**, fru. Stockholm. 96
Bennich, A. G:son, f. d. gen.-tulldirektör. Stockholm. 81
Berencreutz, H., f. **Vennerström**, fru. Stockholm. 95
Berg, A., f. **Breitholtz**, fru. Vårby, Fittja. 94
Berg, A., f. **Söderström**, fru. Stockholm. 96
Berg, A. T., grosshandlare. Askersund. 90
Berg, G.,* häradshöfding. Eksjö. 85
Berg, I., handlande. Karlskrona. 81
Berg, J., professor. Stockholm. 82
Berg, J., kamrer. Stockholm. 82
Berg, J. E., handlande. Växjö. 81
Berg, K. J., f. d. president. Stockholm. 80
Berg, N., grosshandlare. Saltskog. 82
Berg, O., häradshöfding. Stockholm. 94
Berg, O., konditor. Stockholm. 96
Berg, O. F., bryggmästare. Karlskrona. 95
Berg, R., grosshandlare. Stockholm. 93
Berg von Linde, A.,* kapten. Källunda, Önnestad. 84
Berg von Linde, H., f. **De la Gardie**, grefvinna. Källunda, Önnestad. 85
Berg von Linde, J., landtbrukare. Dufeke, Tågarp. 85
Bergbom, C., sågverksegare. Nederkaliks. 93
v. Bergen, C., literatör. Stockholm. 80
Bergendahl, C. G., ryttmästare. Ryholm, Moholm. 91
Bergendal, A., f. **Hoppe**, fru. Stockholm. 96
Bergendal, E., kandidat. Stockholm. 96
Bergendal, F. V., grossh. Stockholm. 82
Bergengren, C., f. **Hultqvist**, fru. Stockholm. 96
Bergengren, C. A., smedsmästare. Stockholm. 94
Bergenstjerna, G., kammarskrifvare. Stockholm. 93
Bergenstråhle, C. V. R., kapten. Sköfde. 86
Bergenzaun, P. A., kapten. Stockh. 94
Berger, V., bokhållare. Stockholm. 94
Berggren, A.. f. **Widéen**, fru. Stockholm. 95
Berggren, E., direktör. Sundsvall. 93
Berggren, E. V., byggmästare. Stockholm. 96
Berggren, H., disponentdirektör. Karlskrona. 83
Berggren, J. B., grosshandlare. Halmstad. 92
Berggren, M. V., f. d. tullkontrollör. Stockholm. 81
Berggren, O., major. Göteborg. 80
Bergh, C., provinsialläkare. Mellerud. 90
Bergh, E., handlande. Kalmar. 90
Bergh, S., fil. doktor. Stockholm. 83
Bergholtz, K., apotekare. Sveg. 90
Bergholtz, K. G., klockgjutare. Stockholm. 82
Berglund, A., grosshandlare. Stockh. 94
Berglund, F., lektor. Stockholm. 96
Berglöf, E., fabrikör. Stockholm. 96
Bergman, A., herr. Stockholm. 93
Bergman, C. V., bryggeriidkare. Norrköping. 81
Bergman, E. V., arkivarie. Stockh. 82

Bergman, F. A. G., professor. Stockholm. 82
Bergman, G. C:son, öfverstelöjtnant. Stockholm. 82
Bergman, G. T., rektor. Vänersborg. 93
Bergman, J. V., protokollsekreterare. Stockholm. 82
Bergman, O., f. **Taube**, fru. Nederkaliks. 93
Bergmanson, K., kapten. Stockholm. 95
Bergmark, J. O., borgmäst. Alingsås. 80
Bergqvist, H., f. **Hallén**, enkefru. Stockholm. 89
Bergstedt, C., fabriksidkare. Stockholm. 80
Bergstedt, E., grosshandlare. Stockholm. 80
Bergsten, A. G., häradshöfding. Orsa. 92
Bergsten, V., med. doktor. Norrköping. 90
Bergstrand, J., sjökapten. Stockh. 81
Bergstrand, R., kassör. Stockholm. 94
Bergström, A., fabrikör. Stockholm. 93
Bergström, A., f. **Törneman**, fru. Stockholm. 94
Bergström, A., kamrer. Stockholm. 94
Bergström, A., körsnär. Stockholm. 80
Bergström, F., f. d. kammarråd. Stockholm. *Hedersledamot.* 81
Bergström, I., fröken. Stockholm. 94
Bergström, J. F., civilingeniör. Stockholm. 96
Bergström, J. G., civilingeniör. Stockholm. 80
Bergström, L., provinsialläkare. Hernösand. 81
Bergström, M., f. **Wendt**, fru. Stockholm. 95
Bergström, O., kapten. Stockholm. 89
Bergvall, E., häradsh. Sollefte. 80
Bergvall, F., bruksegare. Stockholm. 80
Bergvall, O., bageriidkare. Stockh. 89
Bergöö, H., f. **Sahlqvist**, fru. Stockholm. 81
Berlin, H., intendent. Stockholm. 82
Berlin, J., sekreterare. Stockholm. 81
Bernhardt, F., bruksegare. Malm, Bettna. 92
Berns, H., konditor. Stockholm. 91
Bernstam, N., apotekare. Burträsk. 90
Berthold, A., häradshöfd. Stockholm. 93
Berwald, M., tjänsteman. Stockholm. 81
Beskow, B., fil. doktor. Stockholm. 95
Beskow, F. A., regementspastor. Stockholm. 96
Beskow, G., direktör. Stockholm. 82
Beskow, G. E., hofpredikant. Stockh. 95
Beskow, J. F., med. doktor. Söderhamn. 90
v. Bétzen, H., f. **Bæckborg**, fru. Stockholm. 91
v. Bétzen, V. L., f. d. bruksegare. Stockholm. 82
Bexell, A., godsegare. Varberg. 84
Biberg, C., f. **Öhrling**, fru. Stockholm. 95
Billbergh, T. A., f. d. advokatfiskal. Stockholm. 82
Bille, V., bokhandlare. Stockholm. 81
Bille, V., bryggeriidkare. Stockholm. 89
Billing, V., rådman. Stockholm. 80
Billmanson, A., öfverste. Stockholm. 82
Billqvist, G., med. doktor. Göteborg. 80
Billsten, T., fabrikör. Norrköping. 84
Bishe, H., f. **Flygare**, fru. Stockh. 95
Bjerkander, M. L., med. doktor. Landskrona. 90
Bjurman, G., boktryckare. Karlskrona. 82
Björck, E., gulddragare. Stockholm. 82
Björck, F., disponent. Hudiksvall. 89
Björkbom, E., fröken. Stockholm. 93
Björkbom, T. H., med. doktor. Pite. 90
Björkegren, E., herr. Motala. 93
Björkegren, H., herr. Stockholm. 95
Björkegren, I., hoffurir. Stockholm. 95
Björklund, G., expeditionsekreterare. Stockholm. 80
Björklund, J. A., redaktör. Stockh. 91
Björkman, C. A. T., landshöfding. Gefle. 82
Björkman, J., boktryckare. Stockh. 96
Björkman, K. F. L., kronofogde. Norrtälje. 86
Björkvall, C., fabrikör. Stockholm. 81
Björn, K. F., med. fil. kand. Stockholm. 82
Björnlund, A., fröken. Stockholm. 93
Björnstjerna, M., f. **Ankarcrona**, fru. Stockholm. 81
Björnstjerna, O. M., generalmajor. Stockholm. 81
Björnström, E., f. **v. Kræmer**, enkefru. Stockholm. 83
Blanck, C., grosshandlare. Stockh. 80
Blavier, J., notarie. Stockholm. 96
Blomberg, A. V., ingeniör. Stockh. 82
Blomqvist, H., f. **Siösteen**, * fru. Västra Tunhem. *Hedersledamot.* 86
Blomstrand, C. V., professor. Lund. 81
Boberg, A., apotekare. Stockholm. 80
Bobergh, T., f. **Björklund**, enkefru. Stockholm. 84
Bodach, A., fröken. Stockholm. 92
Bodin, O., kammarrättsråd. Stockh. 96
Boévie, H. A., handlande. Stockholm. 80
Bogren, E., tandläkare. Helsingborg. 90
Boheman, C., kanslisekreterare. Stockholm. 90
Boheman, M., amanuens. Stockholm. 93
Bohlin, D., f. **Nordblom**, fru. Kyrkeslätt, Kettilstorp. 93

Bohlin, E., herr. Kyrkeslätt, Kettilstorp. 93
Bohm, H., f. Edgren, fru. Uppsala. 95
Bohm, O., kontraktsprost. Nora. 90
Bohnsack, L., f. Lundberg, fru. Stockholm. 93
Bohnstedt, C. E. L., hofjägmästare. Rinkesta, Årila. 86
Bohnstedt, J. E., godsegare. Stockh. 82
Boije, C. O., handlande. Stockholm. 80
Boije, V., grosshandlare. Göteborg. 80
Boije af Gennäs, C. O., civilingeniör. Stockholm. 80
Boije af Gennäs, E., f. Almroth, fru. Stockholm. 94
Boije af Gennäs, E., fröken. Stockh. 94
Boije af Gennäs, K. J., kamrer. Stockholm. 96
Boije af Gennäs, S., lektor. Stockholm. 95
Bokelund, A., provinsialläkare. Hesselholm. 90
Bolin, E., grosshandlare. Stockholm. 90
Bolinder, A. M., landsekreterare. Mariestad. 86
Bolinder, E. A., ingeniör. Stockholm. 90
Bolling, G., medicinalråd. Stockholm. 91
Boltenstern, V., ryttmästare. Stockholm. 94
Boman, C., grosshandlare. Västerås. 80
Boman, C. T., grosshandl. Stockh. 85
Boman, G., grosshandlare. Stockh. 80
Boman, M., f. Viberg, fru. Stockh. 96
Boman, V., ingeniör. Stockholm. 96
Bomgren, E., f. Hultbring, fru. Stockholm. 94
Bonde, C. C:son, friherre, kammarherre. Stockholm. 93
Bonde, C. G., friherre. Stockholm. 93
Bonde, E., fröken. Stockholm. 93
Bonde, S., f. Beck-Friis, friherrinna. Stockholm. 93
Bonnier, A., förlagsbokhandl. Stockholm. 80
Borelius, J., med. doktor. Karlskrona. 94
Borg, A., postexpeditör. Stockholm. 93
Borg, C., distriktsläkare. Stockholm. 89
Borg, C., f. Aschan, fru. Stockholm. 96
Borg, D., kontraktsprost. Mora. 83
Borg, F., f. Borg, fru. Stockholm. 95
Borg, F. G., apotekare. Malmö. 90
Borg, P. V., fabriksidkare. Lund. 81
Borgström, H., f. Ankarstrand, fru. Stockholm. 80
Borin, S. G., grosshandlare. Stockh. 80
af Borneman, A., fröken. Stockholm. 93
af Borneman, C., kapten. Stockholm. 93
v. Bornstedt, E., kapten. Stockh. 95
Bosæus, R., borgmästare. Arboga. 90
Boström, C. A., apotekare. Hesselholm. 90
Boström, C. J., stadsläkare. Sölvesborg. 90
Boström, K., järnvägstjänsteman. Stockholm. 94
Boustedt, M., bankkassör. Karlsborg. 84
Bouveng, G., löjtnant. Stockholm. 95
Bowallius, B., e. o. amanuens. Stockh. 91
Bowallius, R., v. häradshöfd. Stockh. 91
Brahe, M., grefve, kammarherre. Stockholm. 80
Brahe, N., grefve, öfverste-kammarjunkare. Stockholm. 80
Brandberg, I., med. doktor. Nyköping. 93
Brandberg, J.,* med. doktor. Landskrona. 90
Brandel, C., kamrer. Stockholm. 88
Branting, A., fröken. Stockholm. 90
Brate, E., lektor. Stockholm. 90
Bratt, A. V., hofrättsråd. Jönköping. 80
Bratt, E., ingeniör. Stockholm. 96
Bratt, H., telegrafdirektör. Stockholm. 82
Braun, C. A., v. häradsh. Stockholm. 82
Braun, F. A., skorstensfejare. Stockh. 80
Braune, J. G., mariningeniör. Enköping. 89
Bredberg, L. J., f. Smerling, enkefru. Stockholm. 87
Brehmer, B., notarie. Stockholm. 89
Brehmer, V., öfverste. Södertälje. 82
Breitholtz, E. J., generalmajor. Stockholm. 86
Brelin, T., landtbrukare. Stockholm. 95
Brenguier, O. E., revisor. Stockh. 81
Brinck, A., grosshandlare. Stockh. 80
Brinck, C. V., grosshandlare. Stockholm. 80
Brinck, F. L., grosshandlare. Stockholm. 89
Brisman, M., fröken. Stockholm. 94
Broander, N. F., handlande. Stockholm. 82
Brodin, A., skeppsbyggmäst. Gefle. 82
Brodin, E., f. Almqvist, fru. Stockh. 93
Brodin, G. A., ingeniör. Stockholm. 96
Broman, J. V., direktör. Stockholm. 94
Broms, G. E., v. konsul. Stockholm. 90
Broms, O., ingeniör. Stockholm. 93
Broomé, E., f. Ekeman, fru. Stockh. 96
Broomé, L., major. Stockholm. 82
Brummer, M., löjtnant. Fröllinge, Getinge. 84
Brun, A.,* apotekare. Hudiksvall. 81
Brun, C., apotekare. Hudiksvall. 81
Brun, C. E., apotekare. Smedjebacken. 90
Brun, S. J., provisor. Hudiksvall. 82
Brunius, A. V.,* major. Stockholm. 80
Brunnberg, T., med. doktor. Uppsala. 89
Brusewitz, E., myntdirektör. Stockh. 80
Brusewitz, P., köpman. Stockholm. 93
Bruzelius, A., kontraktsprost. Österlöf. 90
Bruzelius, A. J., sekreterare. Stockh. 80

Bruzelius, R. M., professor. Stockh. 80
Bråkenhjelm, P. J., landshöfding. Uppsala. 86
Brändström, E., öfverstelöjtnant. Linköping. 81
Bucht, V., apotekare. Pajala. 90
Buckau, J. A., fabrikör. Stockholm. 90
Burén, N., uppbördskommissarie. Stockholm. 80
v. d. Burg, B., uppbördskommissarie. Stockholm. 89
v. d. Burg, G., notarie. Stockholm. 95
v. d. Burg, H., f. **Leinberg**, fru. Stockholm. 95
Burgman, P., med. doktor. Stockh. 95
Burgman, T., f. **Holmlund**, fru. Stockholm. 95
Burman, C., notarie. Stockholm. 93
Burmeister, J., grossh. Stockholm. 82
Burmester, E., f. **Weber**, fru. Stockh. 96
Burmester, E. V., agronom. Stockh. 96
Bång, I. A., bruksegare. Stockholm. 80
Bäckström, H., f. **Andersson**, fru. Stockholm. 95
Bäckström, J., grossh. Stockholm. 80
Bäckström, M., aktuarie. Stockholm. 96
Bäckström, M. E., auditör. Stockholm. 89
Bärnheim, O., löjtnant. Växjö. 91
Bäärnhielm, L., öfv.-löjtn. Stockh. 87
Böklin, D., godsegare. Täckhammar, Nyköping. 96
Bökman, L. C., juvelerare. Stockh. 80
Böttiger, J., hofintendent. Stockholm. 82
Böttiger, J., f. **Ekströmer**, fru. Stockholm. 93
Böös-Nathorst, E., häradshöfding. Stockholm. 94

Cadovius, J., banktjänsteman. Djursholm. 96
Calissendorff, H., f. **Meyer**, fru. Stockholm. 95
af Callerholm, T., häradshöfding. Hedemora. 92
Callin, O. V., förrådsförvaltare. Stockholm. 94
Callin, R., fabrikör. Stockholm. 92
Callmander, R., genremålare. Göteborg. 83
Calwagen, E., lektor. Stockholm. 82
Cardon, C. O., litograf. Stockholm. 82
Carlander, C. M., grosshandl. Borås. 89
Carlberg, C. G., landtbrukare. Valla, Björkvik. 80
Carlborg, F. D.,* häradshöfding. Kragenäs, Lur. 91
Carlén, N., kontraktsprost. N. Fogelås, Hjo. 90
Carlheim-Gyllensköld, A., f. **Sjöstedt**, fru. Stockholm. 95
Carlheim-Gyllensköld, S., fröken. Stockholm. 95
Carlin, E., fröken. Stockholm. 95
Carlmark, H. R. L., revisor. Stockh. 81
Carlson, A., grosshandlare. Göteborg. 83
Carlson, A., handlande. Stockholm. 82
Carlson, A. V., bokförläggare. Stockholm. 82
Carlson, C. A., disponent. Stockh. 80
Carlson, C. F., tjänsteman vid Stockholms gasverk. Stockholm. 90
Carlson, E., kassör. Stockholm. 91
Carlson, E., fröken. Stockholm. 94
Carlson, F., kamrer. Stockholm. 95
Carlson, K. G., justitieråd. Stockh. 89
Carlson, L., fröken. Stockholm. 94
Carlson, T., f. **Strömbäck**, fru. Stockholm. 96
Carlson, V., direktör. Stockholm. 95
Carlsson, A., f. **Arvin**, fru. Stockh. 92
Carlsson, A. L., grosshandlare. Stockholm. 85
Carlsson, C.,* fröken. Stadra, Gyttorp. 81
Carlsson, D., arkitekt. Stockholm. 92
Carlsson, E., bruksegare. Stadra, Gyttorp. 80
Carlsson, F., fabrikör. Stockholm. 89
Carlsson, F., herr. Stockholm. 94
Carlsson, G., bokhandlare. Stockh. 82
Carlsson, G., snickare. Stockholm. 89
Carlsson, J., grosshandlare. Stockh. 92
Carlsson, J., f. **Jansson**, fru. Stockholm. 95
Carlstedt, H., kommendörkapten. Stockholm. 95
Carlström, C., kapten. Stockholm. 90
Carlström, C. R., fabrikör. Stockh. 81
Carlström, F. A., grossh. Stockh. 80
Casparsson, E., ingeniör. Stockholm. 95
Casparsson, E. H., banktjänsteman. Stockholm. 84
Cassel, E., expeditionschef. Stockh. 89
Cassel, I., grosshandlare. Stockholm. 90
Cassel, K. A. H., löjtnant. Uppsala. 93
Casselli, G., fröken. Stockholm. 80
Cavallin, F. G., grosshandlare. Stockholm. 82
Cederberg, E., artist. Stockholm. 94
Cederblom, J. E., professor. Stockh. 83
Cedergren, A., grosshandlare. Stockholm. 90
Cedergren, A. N., jägmästare. Stockholm. 89
Cedergren, H. T., direktör. Stockh. 80
Cedergren, K. G., kandidat. Stockh. 92
Cederroth, I., f. **Holter**, fru. Stockholm. 96
Cederschiöld, G., professor. Göteborg. 90
Cederschiöld, H., major. Stockholm. 82

Cederström, E., friherre. Krusenberg, Uppsala. *Hedersledamot.* 81
Cederström, G., f. **Törngren**, fru. Stockholm. 95
v. **Cederwald, E.**, f. **Akrell**, fru. Stockholm. 94
Celsing, C., f. **Montgomery**, fru. Lindholm, Barfva. 80
Celsing, L. A., kammarherre. Lindholm, Barfva. 80
Cervin, C., grosshandlare. Stockh. 80
Cervin, C. G., bankir. Stockholm. *Hedersledamot.* 80
de Champs, C. E., f. d. kommendörkapten. Stockholm. 89
Charlès, A.,* provinsialläkare. Borås. 80
Charlier, A. V., med. doktor. Sollefta. 90
Chelius, G., bokhandlare. Stockholm. 94
Christopherson, C., landsekreterare. Karlskrona. 81
Claëson, N., justitieråd. Stockholm. 80
Clason, I. G., professor. Stockholm. 82
Claus, C. A., med. doktor. Stockholm. 81
Cleve, A., f. **Öhbom**, fru. Stockholm. 94
Cohn, A., ornamentsbildhuggare. Stockholm. 95
Cohrs, F., ingeniör. Stockholm. 96
Colliander, A., grosshandlare. Stockholm. 96
Colliander, F., f. **Hartwig**, fru. Stockholm. 96
Colliander, S., fröken. Lund. 91
Collijn, A., grosshandlare. Stockh. 80
Collin, C. G., fabrikör. Stockholm. 80
Corneliusson, M. T., handlande. Hafstenssund, Grebbestad. 91
Coyet, A., kammarjunkare. Nynäs, Sköllersta. 81
Crafoord, C. O. L., häradshöfding. Lyckeby. 82
Cronholm, A., v. häradshöfding. Stockholm. 81
Cronius, H., fröken. Stockholm. 92
Cronland, M., f. **Bergström**, fru. Stockholm. 94
Cronland, T. H., kamrer. Stockh. 82
Cronquist, A. V., professor. Stockholm. 90
Cronstedt, C. R:son, grefve, ingeniör. Lindö, Runtuna. 81
Cronstedt, R., grefve, generaldirektör. Stockholm. 89
Crusebjörn, J., landshöfding. Ume. 80
Curman, H., v. häradshöfding. Strängnäs. 80

Dabelstein, L., agent. Stockholm. 89
Dahl, C. E., grosshandlare. Stockh. 80
Dahl, F. G. A., intendent. Stockholm. 80
Dahlander, A., apotekare. Uddevalla. 90
Dahlander, A., fröken. Göteborg. 82
Dahlander, C. P., juris kand. Stockholm. 93
Dahlander, G. R., professor. Stockh. 81
Dahlberg, E. M., herr. Stockholm. 93
Dahlberg, J., bruksegare. Bollsta, Nyland. *Hedersledamot.* 81
Dahlberger, K. J., kontraktsprost. Virserum. 90
Dahlbäck, C. J., rektor. Falun. 80
Dahlerus, G. E., stadskassör. Stockholm. 93
Dahlerus, S., f. **Klingenstjerna**, fru. Stockholm. 93
Dahlgren, E. V., bibliotekarie. Stockh. 80
Dahlgren, V., ingeniör. Stockholm. 91
Dahllöf, A. J:son, fotograf. Stockh. 88
Dahlman, C. E., kartograf. Stockh. 81
Dahlman, V., bildhuggare. Stockholm. 94
Dahlström, H., professor. Stockholm. 96
Dahlström, M., f. **Sundberg**, fru. Stockholm. 95
Dahlström, O., bokhållare. Stockholm. 93
Dahlström, O., grossh. Stockholm. 80
Dalborg, M., folkskolelärare. Stockholm. 94
Dandenell, A., häradshöfd. Stockh. 95
Danelius, B. A., grossh. Stockholm. 80
Danielson, C., f. **Eriksson**, fru. Stockholm. 96
Dann, O., häradshöfding. Stockholm. 94
Dannberg, A., bokhållare. Stockholm. 81
Dannström, I., direktör. Stockholm. 80
Danström, L., redaktör. Halmstad. 92
v. **Dardel, F. L.**, kab.-kammarherre. Stockholm. 87
v. **Dardel, N.**, v. häradshöfd. Stockh. 91
Davidsohn, M., grossh. Stockholm. 82
Davidson, M., herr. Stockholm. 80
De Geer, C., frih., godsegare. Leufsta bruk. 92
De Geer, L., kapten. Skälboö, Söderköping. 86
De la Gardie, P., grefve, kammarherre. Mansdala, Ovesholm. 85
De la Gardie, R., landshöfding. Linköping. 92
Delin, C. F., handlande. Halmstad. 90
Dellvik, C. A., direktör. Stockholm. 80
Denckert, A. F., hofskorstensfäjare. Stockholm. 89
Denninghoff, V., grosshandlare. Göteborg. 91
Derlien, H., grosshandlare. Stockh. 89
Dickson, W., godsegare. Seckestad, Moholm. 92
Dieden, B. M., grosshandl. Malmö. 81
Dietrichson, B., f. **Rosencrantz**, fru. Stockholm. 93
Ditzinger, F., fabriksidkare. Stockh. 80

Ditzinger, V., fabriksidkare. Stockh. 82
Djurbergh, F. O., handlande. Karlskrona. 82
Djurklou, G., friherre, kammarherre. Örebro. 80
Dorph, V., herr. Stockholm. 95
Douglas, L., grefve, excellens. Stockholm. 81
Drangel, E., fröken. Stockholm. 96
Drangel, H., f. **Lindqvist**, fru. Stockholm. 96
Drewes, P., herr. Stockholm. 96
Dubois, S., kontorskrifvare vid K. järnvägstyrelsen. Stockholm. 94
Dufva, A. G., fabriksidkare. Stockh. *Hedersledamot.* 81
Dufva, J. M., handlande. Stockholm. 88
Dufva, L., f. **Grönvall**, fru. Stockh. 80
Du Rietz, A., herr. Stockholm. 95
Du Rietz, E., f. **Prehn**, fru. Stockholm. 95
Du Rietz, G., grosshandlare. Stockh. 94
Du Rietz, G. A., grossh. Stockholm. 80
Du Rietz, L., f. **Borgh**, fru. Stockh. 94
Du Rietz, S., fröken. Stockholm. 96
Duus, E., f. **Zetliz**, fru. Stockholm. 95
v. Düben, G., fröken. Stockholm. 95
v. Düben, L., fröken. Stockholm. 92
Dyberg, J. N., handlande. Malmö. 85
Dyberg, O. A., kassör. Malmö. 85
Dyrssen, G., kommendörkapten. Stockholm. 89
Dyrssen, G., kapten. Stockholm. 96
v. Döbeln, J. V., regementsläkare. Stockholm. 80

Eberstein, A., f. **Sjögren**, fru. Norrköping. 91
Eberstein, C., bankdir. Norrköping. 80
Eckerström, I., f. **Blomqvist**, fru. Stockholm. 95
Eckert, F., arkitekt. Stockholm. 80
Edblom, R., byggmästare. Stockholm. 90
Edelstam, C. F., regementskrifvare. Stockholm. 87
Edelstam, E. A., häradshöfding. Nyköping. 87
Edelström, C., kapten. Sunnerborg, Hamneda. 80
Edelsvärd, A. V., major. Stockholm. 80
Edenberg, A. A:son, redaktör. Stockholm. 80
Edgren, G., sekreterare. Stockholm. 82
Edholm, E., generaldirektör. Stockh. 80
af Edholm, E., f. hofmarskalk. Stockh. 80
Edling, C., f. **v. Steyern**, fru. Stockholm. 96
Edlund, A., rektor. Gefle. 93
Edlund, E. A., skogsförvaltare. Ockelbo. 94
Edman, C. G., kanslisekreterare. Stockholm. 80
Edman, E., f. **Biel**, fru. Stockholm. 96
Edoff, O. J., komminister. Skeninge. 80
Edqvist, E., fröken. Stockholm. 95
Edström, G. R., kontraktsprost. Nordmaling. 90
Edström, O.,* inspektor. Bollsta, Nyland. 81
Edwall, A., f. **Hellman**, fru. Stockholm. 95
Egerström, A., jägmästare. Lycksele. 84
Egerström, F. R., v. häradshöfding. Stockholm. 83
Eggertz, C. M. U., lektor. Karlskrona. 84
Egnell, E., grosshandlare. Stockholm. 80
Egnell, O., f. **Weslien**, fru. Norrköp. 80
Ehnberg, C., v. konsul. Helsingborg. 81
v. Ehrenheim, P., universitetskansler, f. d. statsråd. Stockholm. 80
Ekelund, D., kansliråd. Stockholm. 91
Ekelund, H., bruksegare. Stockholm. 90
Ekenberg, H., herr. Örebro. 94
Ekenberg, J., fabriksidk. Södertälje. 80
Ekendal, C., disponent. Mariestad. 89
Ekengren, V. A. F., stadsmäklare. Stockholm. 80
Ekenstam, F. V.,* major. Ruda, Ljungsbro. 81
af Ekenstam, T., häradshöfding. Visby. 91
Ekgren, C. E., kamrer. Stockholm. 88
Ekholm, A. F., byråchef. Stockholm. 92
Eklund, A. F., bat.-läkare. Stockh. 82
Eklund, M., målarmästare. Stockholm. 94
Eklund, P. B., bokförläggare. Stockholm. 81
Eklundh, H., hofkamrer. Stockh. 82
Ekman, E., komm.-kapten. Göteborg. 80
Ekman, F., kandidat. Stockholm. 95
Ekman, H., handlande. Halmstad. 91
Ekman, I., med. doktor. Hudiksvall. 94
Ekman, J. E., grosshandl. Göteborg. 80
Ekstrand, A., kronouppbördskommissarie. Stockholm. 80
Ekström, A., bokhandl. Stockholm. 87
Ekström, A., öfverintendent. Stockh. 80
Ekström, A. E., tjänsteman. Stockholm. 96
Ekström, C., f. d. landshöfd. Stockh. 80
Ekström, J., f. **Hedberg**, fru. Stockholm. 95
Ekström, J. A., hofpredikant. Vingåker. 83
Ekström, N., f. **Rehn**, fru. Stockholm. 94
Ekströmer, J. M., kapten. Fogelfors, Lillsjödal. 87
Elfstrand, P., grosshandlare. Gefle. 93
Elfström, J. A., apotekare. Stockh. 93
Elfving, C. E., öfverstelöjtnant. Stockh. 81
Elfving, G., fröken. Stockholm. 93

Elfving, I., fröken. Stockholm. 94
Elgérus, D. J., fabrikör. Örebro. 80
Eliasson, E., grosshandlare. Stockh. 90
Elliot, A., herr. Stockholm. 96
Elliot, A. O., polismästare. Göteborg. 80
Elliot, C., f. Pålman, fru. Stockholm. 93
Elliot, G., fröken. Stockholm. 96
Elliot, J. E., justitiekansler. Stockh. 80
Elliot, M., grosshandlare. Stockholm. 89
Elliot, O., kommendörkapten. Stockh. 93
Ellsén, A., major. Stockholm. 95
Ellsén, H., studerande. Stockholm. 95
Ellsén, I., f. Johannisen, fru. Stockholm. 95
Elmqvist, E., godsegare. Bronäs, Strångsjö. 81
Elmqvist, E., fröken. Stockholm. 93
Elmström, O., apotekare. Stockholm. 81
Enblom, R. S., arkitekt. Stockholm. 90
Enell, H. G. O., apotekare. Stockholm. 90
Eneman, A., notarie. Stockholm. 95
Eneman, H., kammarskrifvare. Stockholm. 93
Eneman, J. H., kronofogde. Rosenfors, Borgholm. 86
Engblom, F., juvelerare. Stockholm. 82
Engblom, V., kassör. Stockholm. 90
Engelbrecht, K., apotekare. Stockholm. 90
Engelstedt, E. F., kronofogde. Sundsvall. 90
Engeström, E., grosshandl. Malmö. 81
v. Engeström, J. O. T., registrator. Stockholm. 81
Engholm, E., rektor. Norrköping. 93
Englund, J. A., kontraktsprost. Nederlule. 90
Engstrand, G., f. stadsläkare. Jönköping. 80
Engström, A., källarmästare. Stockh. 80
Engström, E., förste stationsskrifvare. Stockholm. 92
Engström, P., bankdirektör. Gefle. 93
Engvall, E., grosshandlare. Gefle. Sedan ingått såsom *ständig ledamot.* 84
Enhörning, C., f. Levin, fru. Norrköping. 80
Enhörning F., kamrer. Stockholm. 95
Enstedt, H., f. Bjurling, fru. Stockh. 96
Erdmann, A.,* professor. Uppsala. 81
Erdmann, E., geolog. Stockholm. 80
Erdmann, T., med. doktor. Stockholm. 81
Ericksson, C. A., byggm. Stockh. 80
Ericson, E., grosshandlare. Stockh. 96
Ericson, G., f. Rohtlieb, fru. Stockholm. 94
Ericson, M., fröken. Stockholm. 94
Ericson, Y., ingeniör. Sandviken. 93
Ericsson, G., f. d. järnarbetare. Stockh. 80
Ericsson, H., fabrikör. Stockholm. 80
Ericsson, J. A., fabriksidk. Stockholm. 82
Ericsson, L., fröken. Stockholm. 96
Ericsson, L. M., mekanikus. Stockholm. 89
Erikson, C., grosshandlare. Stockh. 96
Erikson, C., f. Malmqvist, fru. Stockholm. 96
Erikson, J. O., grosshandlare. Göteborg. 91
Eriksson, E.,* veterinär. Motala. 91
Eriksson, M., arkitekt. Stockholm. 95
Eriksson, P., brukspatron. Hofors. 94
Erlandsson, H., fru. Torsång, Ornäs. 81
Ernberg, A., ingeniör. Karlskrona. 81
Eschelsson, Elsa, fil. och jur. kand. Uppsala. 84
Essén, R., kommissionslandtmätare. Tomastorp, Ås. 80
v. Essen, F., friherre, riksmarskalk. Stockholm. *Hedersledamot.* 87
v. Essen, F. J., frih., kammarherre. Stockholm. 90
v. Essen, R. J., friherre. Sköfde. 87
Eurenius, M. C. J., lektor. Malmö. 81
Eurström, O. J. F., apotekare. Vadstena. 90
Ewerlöf, J., v. häradshöfding. Stockh. 93

Fæltenborg, L. B., skolföreståndare. Rephult, Liatorp. 85
Fagerberg, G., landträntmästare. Jönköping. 85
Fagerholm, H., apotekare. Sundsvall. 90
Fagerholm, R., kronofogde. Ljungby. 92
Fagerlund, C. A., landshöfding. Kalmar. 84
Fagerström, A., rådman. Mariefred. 83
Fagerström, H., handl. Strängnäs. 91
Fahlander, F. F., handlande. Örnsköldsvik. 81
Fahlcrantz, C. J., fil. doktor. Stockh. 80
Fahlén, A. F., fabrikör. Stockholm. 80
Fahlgren, C. A., sågverksegare. Stockholm. 81
Fahlstedt, E. V., perukmakare. Stockholm. 91
Fahnehjelm, H., löjtnant. Grenna. 88
Fahnehjelm, O., ingeniör. Stockholm. 80
Falck, A., med. doktor. Malmö. 90
Falk, A., fröken. Stockholm. 93
Falk, C., apotekare. Jönköping. 92
Falk, E., fröken. Stockholm. 92
Falk, F., f. Hector, fru. Stockholm. 94
Falk, M., landsekreterare. Stockholm. 94
Falk, S., fröken. Stockholm. 94
Falkenberg, C., friherre. Lagmansö, Vadsbro. 87
Falkenberg, H., kapten. Vadstena. 91

Falkenberg, M. F., frih., ryttmästare. Marielund, Mörarp. 87
Falkenstedt, H., f. Armfelt, fru. Stockholm. 93
Falkman, C. F., grossh. Stockholm. 80
Falkman, H., grosshandl. Djursholm. 91
Falkman, J. L. A., major. Stockh. 80
Favre, H., f. Watz, fru. Stockholm. 93
Fehr, A., f. Gibson, fru. Stockh. 96
Fehr, I.,* lektor. Strängnäs. 86
v. Feilitzen, M., fil. doktor. Åkerstad, Linköping. 82
v. Feilitzen, R., kontre-amiral. Stockholm. 82
Fennov, C., bokhållare. Stockholm. 81
Ferlin, O., grosshandlare. Stockholm. 80
Feron, J., f. Feron, fru. Stockholm. 94
Feychting, A. V., byråchef. Stockh. 94
Feychting, E. V., grosshandlare. Stockholm. 94
Feychting, O. H., handlande. Stockh. 89
Fischer, A., grosshandlare. Stockh. 80
Fischer, E., fröken. Stockholm. 94
Fischer, T., fröken. Stockholm. 94
Flensburg, C., med. doktor. Stockh. 89
Flodin, C., fröken. Stockholm. 94
Florman, G., kapten. Stockholm. 80
Flygare, A., fröken. Stockholm. 93
Flygare, G., kapten. Stockholm. 83
Fogelmarck, E., professor. Stockh. 81
Fogman, E., med. doktor. Stockh. 80
Folcker, E. G., amanuens. Stockholm. 89
Forsberg, A. G., arkitekt. Stockh. 82
Forsberg, C. L., krigsråd. Stockh. 82
Forsgrén, I., fröken. Stockholm. 89
Forsgrén, M., rådman. Stockholm. 80
Forsgrén, R., grosshandlare. Stockh. 81
Forssberg, C., prokurist. Stockholm. 93
Forssberg, E., med. doktor. Stockh. 93
Forssberg, L., f. Lundberg, fru. Stockholm. 95
Forssberg, S., fröken. Stockholm. 96
Forssell, M., f. Trahn, fru. Stockh. 96
Forssén, E., skollärare. Stockholm. 94
Forssman, C. M., telegrafdirektör. Göteborg. 82
Fosser, J., grosshandlare. Norrköping. 81
Fosser, N., godsegare. Halleby. 81
Fougt, C., v. konsul. Stockholm. 80
Frænckel, L., bankir. Stockholm. 80
Frænkel, A., kapten. Stockholm. 81
Frænkel, L., f. Löfgren, fru. Stockholm. 92
Franc, H., brukspatron. Stockholm. 91
Fredenberg, H., kamrer. Stockholm. 82
Fredrikson, C. J., handlande. Halmstad. 96
Fredrikson, G., teaterdirektör. Stockholm. 80
Frennesen, N. O. R., länsveterinär. Halmstad. 80
Friberg, A., ingeniör. Huskvarna. 80
Friberg, F., bankokommissarie. Stockholm. 82
Friberg, V., provinsialläkare. Näsundet, Kristinehamn. 90
Frick, D. G., landtbrukare. Malmö. 81
Frieberg, F. A., musikdirektör. Stockholm. 81
Friedländer, C., studerande. Stockh. 94
Friedländer, C. L., bruksegare. Jönköping. 80
Friedländer, T., f. d. konsul. Stockh. 89
v. Friesen, M.,* med. doktor. Västervik. 89
v. Friesen, S., lektor. Stockholm. 82
Frisell, A., löjtnant. Stömne, Högsätersby. 84
Frisell, A., f. v. Sydow,* fru. Stockholm. *Hedersledamot.* 81
Frisell, E., f. Strömberg, fru. Stockholm. 94
Frisell, H., bruksegare, Stockholm. 93
Frisk, H., f. Palmborg,* fru. Stockholm. 80
Frisk, P. E., kontraktsprost. Häfverö. 90
From, P., mekaniker. Stockholm. 88
Fryckholm, A., fröken. Stockholm. 93
Fryckholm, C., fröken. Stockholm. 93
Fryckstrand, G., herr. Stockholm. 93
Frykholm, N. E., ingeniör. Stockh. 91
Fränckel, E., generalkonsul. Stockh. 87
Fröberg, C. A., borgmästare. Hernösand. 83
Fröding, B., bruksegare. Stockholm. 91
Fröding, H., öfverstelöjtnant. Stockholm. 94
Fröding, J., bruksegare. Stockholm. 91
Frölander, N., f. Palmær, fru. Djursholm. 81
Frölich, O., grefve, major. Stockh. 82
Frölich, O., med. doktor. Skene. 90
Funch, H. T., grosshandlare. Stockh. 83
Funck, F., friherre. Almstad, Söderköping. 87
Fürst, C. M., e. o. professor. Lund. 80
Fürst, M., öfverfältläkare. Karlskrona. 81
Fägersten, A., kassör. Stockholm. 93
Fägersten, G., f. Englund, fru. Stockholm. 95
Förberg, E., hoftandläkare. Stockh. 80
Förberg, E., f. Almgren, fru. Stockholm. 96
Förselius, A. G., direktör. Stockholm. 80

Gadd, J. A.,* lektor. Karlskrona. *Hedersledamot.* 81
Gagge, A., bankdirektör. Djursholm. 81

Gagge, R.,* bankdirektör. Västerås. 80
Gahn, E., kapten. Uppsala. 93
Gahn, R., bruksegare. Norn, Vikmanshyttan. 82
Gartz, C., auktionskommiss. Stockh. 80
Gasslander, G. H., landskamrer. Jönköping. 81
Gavelius, G., kamrer. Stockholm. 86
Gavelius, O., bokhållare. Sandviken, Frånö. 81
Geber, H., bokförläggare. Stockh. 80
Geber, M., bankir. Stockholm. 91
Geber, P., bankir. Stockholm. 80
Geete, G., provinsialläkare. Borås. 81
Geete, O., uppbördskommissarie. Stockholm. 83
Geete, R., bibliotekarie. Stockholm. 82
Geete, S., häradshöfding. Östersund. 81
Geete, V., fortifikationskassör. Stockholm. 83
Geijer, C. A., hofrättsråd. Stockh. 82
Geijer, C. O., kungl. sekreterare. Stockholm. 81
Geijer, F., herr. Stockholm. 92
Geijer, G., öfverste. Stockholm. 94
Geijer, O. E., notarie. Stockholm. 96
Geijer, T., fröken. Stockholm. 92
Geisler, G. T., kassör. Stockholm. 82
Gellerstedt, C. A., apotekare. Pite. 90
Gellerstedt, G. R., mantalskommissarie. Stockholm. 81
Genberg, O.,* provinsialläkare. Haparanda. 81
Gerle, C., departementschef. Stockh. 80
Gezelius, A., kontrollör i järnvägstyrelsen. Stockholm. 89
Gibson, H., f. **Lindberg**, fru. Stockholm. 93
Gibson, M., f. **Barclay**, fru. Göteborg. 80
Giertz, J. B., fabrikör. Staby, Linköping. 89
Gihl, G., bankdirektör. Stockholm. 80
Gillberg, O., fabrikör. Stockholm. 91
Gillblad, A., handlande. Göteborg. 80
Gilljam, G. F., statsråd. Stockholm. 80
Gilljam, T., telegrafkommissarie. Hudiksvall. 92
Giron, E., bokförläggare. Stockholm. 94
Gistrand, C., banktjänsteman. Norrköping. 80
Giöbel, S., fröken. Stockholm. 90
Glas, V.,* v. konsul. Ume. 83
Gleerup, C., handlande. Malmö. 81
Gleerup, V., med. fil. kand. Stockholm. 96
Godée, A., apotekare. Skeninge. 80
Goslett, F., milkontrollör. Skedhult, Eksjö. 89
Gothén, A., revisor. Stockholm. 82
Graaf, H. A., grosshandlare. Stockholm. 96
Graff, A. H. E., f. d. sjökapten. Stockholm. 83
Graffman, J. E., disponent. Halmstad. 92
Grafström, A., f. **Gauffin**, fru. Stockholm. 93
Grafström, H., f. **Hazelius**, enkefru. Stockholm. 81
Grafström, J. F., apotekare. Lule. 90
Grahn, F., handlande. Ume. 83
Grandin, A., handelsbokhåll. Stockholm. 86
Grandinson, E., redaktionsekreterare. Stockholm. 94
Grandinson, M., f. **Lindblad**, fru. Stockholm. 94
Granlund, A., bokhandlare. Stockholm. 96
Granlund, A., byråchef. Stockholm. 80
Grape, A., med. doktor. Gefle. 81
Grenander, E., f. d. politiborgmästare. Stockholm. 80
Grewesmühl, O., godsegare. Herrestad, Stallarholmen. 83
Grevilli, G., disponent. Mariestad. 89
Gripenberg, C. F. V., kapten. Stockholm. 96
Gripensköld, N., hofrättsråd. Stockh. 89
Groll, V. L., landshöfding. Stockholm. 80
Groth, C. M., professor. Stockholm. 80
Grundberg, E., f. **Lindberg**, fru. Getinge, Halmstad. *Hedersledamot.* 80
Grundelius, H., kamrer. Falun. 80
Grönberg, G., grosshandlare. Stockholm. 96
Grönberger, A., f. **Wiberg**, fru. Stockholm. 94
Grönberger, L., kamrer. Stockholm. 93
Grönbäck, J. V., urfabrikör. Stockh. 82
Grönlund, C., kronofogde. Norrköping. 81
Grönlund, M., inspektor. Stafre. 84
Grönvall, C. A., bryggeriidkare. Stockholm. 80
Grönwall, E. A., bokhandlare. Uppsala. 93
Gudheim, E. R., herr. Stockholm. 96
Guldbrand, J., med. doktor. Karlstad. 90
Gullberg, E., grosshandlare. Stockh. 87
Gullbransson, T. L., apotekare. Höganäs. 90
Gumælius, A., direktör. Stockholm. 80
Gumælius, S., fröken. Stockholm. 94
Gumpert, M., grosshandlare. Stockh. 89
Gustafson, C. A., handlande. Stockh. 88
Gustafsson, J., förgyllare. Stockh. 88
Gustafsson, K., bokförläggare. Stockholm. 82
Gustafsson, R., redaktör. Stockh. 80
Gustrin, E. F., kanslirâd. Stockh. 82
Gyldén, H., professor. Stockholm. 80
Gyldenstolpe, G. Fersen, grefve, förste hofstallmästare. Stockholm. 80

Gödecke, A., f. **Hall**, fru. Stockholm. 94
Gödecke, E., fröken. Stockholm. 94
Göhle, B., f. **Åhman**, fru. Stockholm. 94
Göransson, A., amanuens. Stockholm. 95
Göransson, A. H., bruksegare. Sandviken. 81
Göransson, E. F., ingeniör. Stockh. 82
Göransson, G., f. **Cöster**, fru. Stockholm. 96
Göransson, G. F., konsul. Sandviken. 82
Göransson, G. O., grossh. Stockh. 82
Göthe, G., amanuens. Stockholm. 82
Göthe, I. M., bokhandlare. Stockholm. 82

Haage, J., grosshandlare. Stockholm. 94
Haak, C. A., med. doktor. Karlstad. 90
Haak, O. C., direktör. Stockholm. 80
Hæffner, A. V., grossh. Stockholm. 80
Hæggström, A., f. **Hallström**, fru. Stockholm. 94
Hæggström, A., kapten. Stockholm. 94
Hæggström, I., boktryckare. Stockh. 81
Hafström, C., landsekreterare. Halmstad. 93
Hafström, H., hofkamrer. Stockholm. 92
Hafström, J. L., lifmedikus. Helsingborg. 90
Hagberg, H., grosshandlare. Göteborg. 88
Hagberg, J., f. **Lundberg**, fru. Stockholm. 96
Hagberg, M., fröken. Stockholm. 93
Hagberg, P. T., f. d. godsegare. Stockholm. 82
Hagbergh, C. P., kanslisekreterare. Stockholm. 82
Hagdahl, C. E., med. doktor. Stockh. 82
Hagelin, J. P., bruksegare. Stockh. 82
Hagelqvist, E., fabriksidkare. Borås. 88
Hagerman, H., fabrikör. Stockholm. 89
Haglind, E., bokhållare. Stockholm. 90
Haglind, J. A., fabrikör. Stockholm. 82
Haglund, S. E. A., komminister. Stockholm. 80
Hagström, A., fröken. Stockholm. 95
Hahn, C., med. doktor. Stockholm. 80
Hahn, G., handlande. Karlskrona. 81
Hahr, M., öfverdirektör. Stockholm. 80
Hallberg, J. V., handlande. Halmstad. 82
Hallberg, N., handlande. Halmstad. 96
Hallberg, V., grosshandlare. Gefle. 81
Hallborg, O.,* kontraktsprost. Torstuna, Torstunaby. 82
Hallbäck, A., f. **Eneman**, fru. Stockholm. 94
Hallén, A., kapellmästare. Stockholm. 95
Hallén, F., kamrer. Karlskrona. 81
Hallén, S., f. **Sundström**, enkefru. Stockholm. 82
Halling, C., f. **Beckman**, enkefru. Stockholm. 89
Hallongren, H., f. **Hallongren**, fru. Stockholm. 94
Hallongren, T., fröken. Stockholm. 94
Hamberg, N. P., professor. Stockh. 80
Hambn, J., grosshandlare. Stockh. 94
Hambræus, J., landsekreterare. Visby. 95
Hamilton, A., f. **Hamilton**, grefvinna. Stockholm. 81
Hamilton, A. P., grefve, ryttmästare. Stockholm. 80
Hamilton, E., f. **Åkerhielm**, grefvinna. Stockholm. 96
Hamilton, G., grefve, godsegare. Hjelmsäter, Lidköping. 81
Hamilton, G. M., grefve. Hedensberg. 89
Hamilton, H. E. G., grefve, öfverdirektör. Stockholm. 96
Hamilton, L., f. **Beck-Friis**, grefvinna. Ovesholm. 82
Hamilton, M., f. **Lewenhaupt**, grefvinna. Stockholm. 95
Hammarén, A., f. **Stjernbergh**, fru. Stockholm. 81
Hammarin, T., fältläkarstipendiat. Stockholm. 94
Hammarskjöld, C. G., justitieråd. Stockholm. 81
Hammarskjöld, K., fröken. Stockh. 94
Hammarsten, C. E., handlande. Stockholm. 94
Hammarsten, O., professor. Uppsala. 81
Hammarstrand, G., grossh. Stockh. 80
Hammarström, A., v. häradshöfding. Stockholm. 89
Hammarström, C., grosshandlare. Östersund. 93
Hammer, C., juvelerare. Stockholm. 90
Hamnqvist, G., sågverksegare. Hammar, Nyland. 81
Hamnqvist, H., herr. Stockholm. 94
Hansen, A., f. **Sahlström**, fru. Stockholm. 96
Hansen, C., disponent. Stockholm. 94
Hansen, J. Wiel-, f. **Steigerwald**, fru. Stockholm. 94
Hansen, J. Wiel-, fröken. Stockholm. 95
Hansen, M., grosshandlare. Stockh. 82
Harlingzon, H. H., apotekare. Stockh. 80
v. Hartmansdorff, A., kanslisekreterare. Stockholm. 91
Hartvig, H., grosshandlare. Göteborg. 81
Hartwigsson, H., elektriker. Stockh. 96
Hassel, N., fröken. Stockholm. 94
Hasselblad, C. F., disponent. Sprängviken, Frånö. 80
Hasselblad, O., grosshandl. Göteborg. 82
Hasselhuhn, A., inspektor. Stockh. 95
Hasselquist, A., löjtnant. Stockh. 96
Hay, B., disponent. Jönköping. 80

Hazelius, A., fröken. Stockh. *Ständig ledamot.* 80
Hazelius, G.,* inspektor. Varpnäs, Edsvalla. 91
Hazelius, M., f. **Gahn**, fru. Stockholm. 96
Heckscher, E., bankdirektör. Stockh. 80
v. Hedenberg, R., kommendör. Stockholm. 89
Hedenbergh, E., f. **Lemcken**, fru. Stockholm. 92
Hedenblad, P. H., kamrer. Stockh. 80
Hedenius, P., professor. Uppsala. 81
Hedenstierna, H., häradsh. Kisa. 88
Hedenström, C. V., häradsh. Gefle. 82
Hederstierna, F., landshöfding. Västerås. 81
Hedin, C., skeppsmäklare. Stockh. 91
Hedin, E. A., stadsarkitekt. Gefle. 83
Hedström, G., tandläkare. Stockholm. 95
Hedström, P., tandläkare. Stockholm. 93
Hegardt, G., fröken. Stockholm. 92
Hegardt, I., grosshandlare. Stockholm. 91
v. Heideken, P. G., kontraktsprost. Bälinge. 90
Heijkenskjöld, C., kungl. sekr. Stockholm. 82
v. Heijne, C. A., banktjänsteman. Stockholm. 91
v. Heijne, D., hofrättsråd. Stockholm. 94
v. Heijne, E., f. **Odelberg**, fru. Stockholm. 96
v. Heijne-Lillienberg, G., kapten. Edeby, Jäderön. 91
Heilborn, O., generalkonsul. Stockh. 80
Heimanson, E., tjänsteman. Stockh. 94
Heiss, F., fabriksidkare. Stockholm. 80
Helander, E. A., kammarskrifvare. Stockholm. 92
Hellbacher, F., konditor. Stockholm. 80
Hellberg, C., auditör. Stockholm. 89
Hellberg, F., direktör. Stockholm. 91
Hellberg, J. A., häradshöfding. Jönköping. 80
Hellberg, O., herr. Stockholm. 95
Hellberg, T., f. **Rein**, fru. Stockholm. 95
Helleday, A., v. häradshöfd. Stockh. 82
Helleday, F., apotekare. Stockholm. 81
Helleday, H., f. **Örtenholm**, fru. Stockholm. 82
Helleday, U., med. doktor. Stockholm. 81
Helling, Ph., bruksegare. Stockholm. 91
Hellman, E., grosshandlare. Stockh. 80
Hellman, J. A., läroverksadjunkt. Stockholm. 94
Hellstedt, E., handlande. Eskilstuna. 80
Hellsten, F., tjänsteman i Riksbanken. Stockholm. 94
Hellsten, J., bokhandlare. Stockh. 82
Hellström, C. A., apotekare. Värnamo. 90
Hellström, E., f. **Malmberg**, fru. Stockholm. 95
Hellström, F., kyrkoherde. Vaxholm. 96
Hellström, O., ingeniör. Norrköping. 91
Hellström, T., med. doktor. Stockh. 94
Hemming, H., provinsialläk. Ödeshög. 90
Hemning, D., bankkamrer. Mariestad. 89
Henning, C. V., gravör. Stockholm. 82
Henriksson, S., f. **Lindqvist**, fru. Stockholm. 95
Herlenius, D., kamrer. Gefle. 84
Herlitz, B., f. **Althainz**, fru. Stockholm. 93
Herlitz, G., f. **Fredholm**, fru. Stockholm. 95
v. Hermansson, C. F., grefve. Ekensberg, Enhörna. 83
Herrström, B., byggmästare. Stockholm. 92
Herrström, J. P., byggmästare. Stockholm. 94
Herrström, R., arkitekt. Stockholm. 92
Hesselgren, G. A., fördelningsläkare. Hofors, Robertsholm. 81
Heurlin, C., fröken. Stockholm. 94
Heurlin, L., f. **Åberg**, enkefru. Stockholm. 87
Hildebrand, A., pastor. Stockholm. 82
Hildebrand, E., lektor. Stockholm. 82
Hindbeck, F. O., protokollsekreterare. Stockholm. 80
Hinricsson, E., herr. Stockholm. 95
Hirsch, E., ingeniör. Stockholm. 80
Hirsch, O., ingeniör. Stockholm. *Hedersledamot.* 80
Hirsch, O., musikförläggare. Stockholm. 91
Hising, A., disponent. Malmö. 93
Hising, R., trafikchef. Markaryd. 93
Hjellström, J. F., handlande. Växjö. 81
Hjelm, C., komm.-kapten. Stockholm. 81
Hjelm, C. E., handlande. Karlskrona. 91
Hjort, E. G:son,* jägmästare. Kisa. 82
Hjorth, H., med. doktor. Stockholm. 80
Hjorth, R., apotekare. Vara. 81
Hjortsberg, C. M., kassör. Stockh. 82
Hjortzberg, F., expeditionsekreterare. Stockholm. 80
Hjulhammar, C. A., herr. Stockholm. 94
Hjulhammar, C. A., kommendörkapt. Stockholm. 94
Hoffman, N., f. **Westin**, fru. Stockholm. 96
Hoffstedt, V., lektor. Stockholm. 80
Hoffsten, C., magasinsförvaltare. Stockholm. 94
Hoffsten, E., ingeniör. Stockholm. 94
Hofgren, F. G., grosshandl. Stockh. 82
v. Hofsten, C. J., sekreterare. Stockholm. 82
v. Hofsten, H., kapten. Örebro. 89

Hofvander, A., f. **Carlborg**, fru. Stockholm. 93
v. Hohenhausen, T., f. **Arnell**, fru. Stockholm. 96
Holck, I., fröken. Stockholm. 92
Hollgren, C. A., jägmästare. Kulltorp, Halmstad. 93
Holm, A., kronofogde. Stockholm. 95
Holm, G., häradshöfding. Bollnäs. 80
Holm, H., grosshandlare. Stockholm. 81
Holm, M., f. **Hofrén**, fru. Stockholm. 95
Holm, P. D., professor. Stockholm. 82
Holmberg, A., kungl. sekreterare. Stockholm. 90
Holmberg, C. G., kontorschef. Stockholm. 93
Holmberg, D., mynthandlare. Stockholm. 89
Holmberg, E., fabrikör. Södertälje. 91
Holmberg, F. V., grosshandlare. Gefle. 95
Holmberg, H., öfverstelöjtnant. Stockholm. 89
Holmberg, J. P., byggm. Stockholm. 80
Holmberger, A., f. **Malm**, fru. Stockholm. 96
Holmberger, H., kontr.-prost. Lofta. 80
Holmén, C. E., provinsialläkare. Nederkaliks. 90
Holmerz, C. G., direktör. Stockholm. 80
Holmgren, A., herr. Stockholm. 93
Holmgren, G., herr. Stockholm. 93
Holmgren, H. T., arkitekt. Stockh. 80
Holmgren, K. A. V., professor. Lund. 81
Holmgren, M., f. **Preutz**, fru. Stockholm. 96
Holmgren, M., fröken. Stockholm. 94
Holmlund, J., fröken. Stockholm. 80
Holmqvist, C. F., expeditionschef. Stockholm. 89
Holmstedt, J. G., handlande. Göteborg. 80
Holmstedt, V., grosshandlare. Stockholm. 95
Holmström, H., fröken. Stockholm. 94
Hoppe, A., studerande. Stockholm. 96
Hoppe, E. F. F., kapten. Växjö. 94
Hoppe, O., fil. kand. Stockholm. 82
Horneij, C. J., apotekare. Skog. 90
Horner, G. F., apotekare. Ragunda. 90
Hornvall, E., f. **Wiklund**, fru. Stockholm. 93
Hubendick, E., f. **Wæhrenqvist**, fru. Stockholm. 94
Hubendick, L. A., kapten. Stockh. 82
Hultbom, C., tandläkare. Stockholm. 96
Hultkrantz, J. V., med. doktor. Stockholm. 95
Humble, J., lektor. Stockholm. 80
Hummel, A. F., jägmästare. Kosta. 85
Husberg, C. R., handlande. Stockh. 89
Husberg, H., v. häradsh. Stockholm. 80
Huselius, G., v. häradshöfding. Stockholm. 91
Huss, J., notarie. Stockholm. 93
Huss, P. E., dispaschör. Hernösand. 93
Huss, V., justitieråd. Stockholm. 82
Hübner, B., fröken. Stockholm. 90
Hübner, E., v. häradshöfding. Stockholm. 89
Hübner, L., departementschef. Stockholm. 82
Hwass, T., med. doktor. Stockholm. 89
Hybbinette, M., f. **Lindblad**, fru. Stockholm. 96
Hybbinette, N., herr. Stockholm. 96
Hyltén, F., fröken. Stockholm. 94
Håkansson, O., med. doktor. Stockholm. 96
Hålén, J., rådman. Gefle. 86
Hård af Segerstad, E., civilingeniör. Stockholm. 96
Hård af Segerstad, F., f. **Hård af Segerstad**, fru. Stockholm. 95
Hård af Segerstad, J., bankdirektör. Stockholm. 95
Hägg, S. A., skomakarmäst. Uppsala. 84
Häggström, F. V., professor. Uppsala. 80
Högberg, C., tandläkare. Stockholm. 94
Högberg, J., fröken. Stockholm. 94
Höglund, A., konsul. Stockholm. 82
Höglund, C., grosshandl. Stockholm. 81
Höglund, E., revisor. Stockholm. 91
Höglund, E., disponent. Strömsbro, Gefle. 91
Höglund, F., fabrikör. Stockholm. 95
Höglund j:r, F., fabrikör. Stockholm. 96
Höglund, I. R., revisor. Stockholm. 93
Höglund, O. M., grosshandlare. Stockholm. 83
Högman, A., kontorist. Stockholm. 93
Högman, A., possessionat. Stockholm. 93
Högman, C., f. **Backman**, fru. Stockholm. 93
Högman, S. E. B.,* rektor. Alingsås. 84
Högström, G., ingeniör. Stockholm. 95
Höjer, H., disponent. Stockholm. 82
Höjer, J. P., kontraktsprost. Ölme. 90
Höjer, M., lektor. Stockholm. 81
v. Höpken, N. v. Lantinghausen, friherre. Stockholm. 91
Hörlin, J. F., herr. Stockholm. 96
Hörlin, L., f. **Norrby**, fru. Stockholm. 96
Hörnell, R., direktör. Stockholm. 81

Ihrfors, A. V., provinsialläkare. Västerås. 89
Ingelotz, V., v. häradshöfd. Stockh. 82
Ingeström, V., sterbhusnotarie. Stockholm. 87

Insulander, G.,* folkskoleinspektör. Gefle. *Hedersledamot.* 80
Isacson, F., fröken. Stockholm. 95
Isacson, L., f. **Eneroth,** fru. Stockholm. 95
Isacson, L., stadskassör. Stockholm. 95
Isæus, E. R., kamrer. Stockholm. 94
Isakson, A., ingeniör. Stockholm. 95
Isberg, P. G. V., landshöfding. Stockholm. 83
Isoz, E., godsegare. Åda, Vagnhärad. 94
Isselhorst, H., grosshandlare. Stockholm. 94

Jacobson, A., f. **Lethin,** fru. Stockholm. 94
Jacobson, E., med. doktor. Stockh. 82
Jacobsson, C. A., bokhållare. Stockholm. 94
Jahnsson, J., juvelerare. Stockholm. 81
Jancke, P. G., häradshöfding. Strömsberg, Orresta. 92
Janse, A., kapten. Stockholm. 82
Janson, A. G., byggmästare. Stockh. 89
Janson, G., bankokommissarie. Stockholm. 80
Jansson, S., f. **Lindblom,** fru. Stockholm. 95
Janzon, A., tapetserare. Stockholm. 92
Jehander, S., byggmästare. Stockholm. 91
Jentzen, C., med. doktor. Stockholm. 80
Jerling, K. J., f. d. provinsialläkare. Stockholm. 90
Johanson, C. E., grosshandlare. Stockholm. 80
Johanson, C. H., lektor. Västerås. 84
Johanson, C. O., herr. Stockholm. 95
Johanson, J., målarmästare. Stockh. 93
Johanson, N., amanuens. Stockholm. 94
Johanson, R., målarmästare. Stockholm. 96
Johanson, S. J., handl. Jönköping. 80
Johansson, A., fröken. Stockholm. 96
Johansson, A. J., domkyrkosyssloman. Kalmar. 92
Johansson, F., bokhållare. Stockholm. 93
Johansson, G., v. konsul. Nyköping. 96
Johansson, J., handlande. Stockholm. 85
Johansson, J., rektor. Ume. 83
Johansson, P., med. doktor. Stockholm. 93
Johansson, T., studerande. Stockholm. 95
Johnson, M., herr. Stockholm. 95
Johnsson, T., fröken. Stockholm. 96
Jolin, S., professor. Stockholm. 89
Jonsson, A., folkskolelärare. Stockh. 94
Jonsson, F., fabrikör. Ockelbo. 89
Jonsson, O., hemmansegare. Arbrå. 80
Josefsson, A., fröken. Stockholm. 96
Josephson, L., teaterdirektör. Stockholm. 89
Josephson, S., grosshandlare. Stockholm. 91
Juel, R., f. **Björkman,*** fru. Stockholm. 90
Juhlin, F., handlande. Karlskrona. 81
Juhlin, H., f. **Stjernberg,** fru. Stockholm. 94
Julius, A., handlande. Stockholm. 80
Jungbeck, K., revisor. Stockholm. 89
Jäderin, E., lektor. Stockholm. 82
Jönsson, A., grosshandlare. Stockh. 92
Jönsson, C. P., grosshandlare. Halmstad. 92
Jönsson, E., handlande. Halmstad. 90
Jönsson, L.,* hemmansegare. Sandby, Svenstorp. 80

Kahl, C. A., grosshandlare. Stockh. 96
Kahn, A. T., grosshandlare. Stockh. 96
Kahn, H., fröken. Stockholm. 96
Kahn, L., f. **Westman,** fru. Stockholm. 95
Kallenberg, R., bokhandl. Stockh. 80
Kardell, S. J.,* lektor. Östersund. *Hedersledamot.* 81
Karlson, K. F., prost. Stenbro, Nyköping. 80
Karlson, V., arkitekt. Stockholm. 83
Karlsson, C. G., herr. Stockholm. 92
Karlsson, K. F., herr. Stockholm. 94
Karlsson, K. V., apotekare. Svärdsjö. 90
Kastman, C., kansliråd. Stockholm. 84
Kastman, I., grossh. Stockholm. 80
Keijser, E. J., biskop. Skara. 80
Keiller, H., f. **Falck,** fru. Göteborg. 80
Kempe, B., grosshandlare. Stockholm. *Hedersledamot.* 81
Kempe, H., f. **Diewel,** fru. Stockholm. *Hedersledamot.* 82
Kempff, H., lektor. Gefle. 80
Kerfstedt, P., direktör. Tomteboda. 82
Keyser, H., f. **Ekelund,** enkefru. Stockholm. 86
Key-Åberg, A., professor. Stockholm. 89
Kihlberg, L., f. **Granbom,** fru. Söderhamn. 91
Kinander, E., v. häradshöfding. Stockholm. 90
Kinberg, A., revisor. Stockholm. 93
Kinberg, A. G. H., löjtnant. Stockh. 93
Kinberg, H., fröken. Stockholm. 92
Kinberg, J. F.,* f. d. provinsialläkare. Stockholm. 90
Kinberg, J. G. H., professor. Stockh. 80
Kindelius, K., fröken. Stockholm. 96
Kindgren, J., borgmäst. Karlskrona. 81

Kindstrand, D., f. **Plagemann**, fru. Stockholm. 93
Kindvall, D., f. **Tholander**, fru. Stockholm. 95
Kinnwall, E., med. stud. Stockholm. 94
Kinnwall, S. A., förste lärare. Stockholm. 94
Kistner, M., f. **Ljungberg**, enkefru. Stockholm. 80
Kjellberg, M., f. **Tranchell**, fru. Uppsala. 86
Kjellén, J., kammarrättsråd. Stockh. 80
Kjellgren, J. A., handlande. Stallarholmen. 83
Kjellman, F., med. doktor. Stockh. 80
Kjellman, G. H., studerande. Stockh. 96
Kjellquist, J., kontraktsprost. Ekedalen. 90
Klemming, V., direktör. Stockholm. 91
af Klercker, G., kontreamiral. Stockholm. 80
Klinckowström, R., frih., f. d. öfverste. Stockholm. 82
Klingberg, A., grosshandl. Stockh. 82
Klingenstierna, T., f. **Lothigius**, fru. Stockholm. 95
Klingspor, C. A., riksheraldiker. Stockholm. 90
Klingspor, E., f. v. **Rosen**, friherrinna. Näsby, Gnesta. 93
Klingvall, I. H., herr. Stockholm. 96
Klingwall, N. L., med. doktor. Stockh. 80
Klint, F. G., fabriksidkare. Stockh. 80
Klintberg, C. A., grossh. Stockholm. 94
Klintberg, F. H., kontreamiral. Stockholm. 90
af Klintberg, F., revisor. Stockholm. 82
Klockhoff, O., lektor. Linköping. 89
Knös, C. J., major. Stockholm. 80
v. Koch, F., häradsh. Hälla, Falun. 81
v. Koch, R. V.,* öfverstelöjtnant. Stockholm. 80
Kock, A., professor. Lund. 82
Kocken, J., apotekare. Göteborg. 90
Kockum, F. H., fabriksidk. Malmö. 81
Kôersner, V., fil. doktor, redaktör. Stockholm. 91
Kollberg, L., ångbåtskapten. Halmstad. 86
Kolmodin, E., kansliråd. Stockholm. 82
Kolthoff, G., konservator. Uppsala. 93
v. Konow, S., kommendörkapten. Stockholm. 91
Koræn, A. V., apotekare. Eskilstuna. 90
Korsgren, C. G., bankokommissarie. Stockholm. 88
Kreüger, J., akademisekreterare. Stockholm. 94
Kronberg, E., grosshandlare. Gefle. 96
Krook, H., godsegare. Johannislund, Vingåker. 81
Krook, J. A., bokhandl. Karlskrona. 81
Krook, N., grosshandlare. Stockholm. 82
Kruhs, K. F., bokhandlare. Stockh. 91
Kruse, J., doktor. Stockholm. 96
Kull, J., kamrer. Örnsköldsvik. 81
Kullman, E., fröken. Stockholm. 93
Kumlien, A., hofintendent. Stockholm. 80
Kumlin, C., enkefru. Mariefred. 85
Kuylenstjerna, A. I. C., kammarherre. Stockholm. 94
Kylander, E., f. **Lewin**, fru. Stockholm. 95
Kylander, P. O., grosshandl. Stockholm. 95
Källström, A., fröken. Stockholm. 92
Källström, A., f. **Hedman**, fru. Falun. 94
Köhler, O., direktör. Stockholm. 89
Königsfeldt, E., häradshöfding. Smedjebacken. 92
Körner, A., häradshöfd. Stockholm. 95

Lagerberg, G. O. F., grefve, öfverste. Fagersta, Västanfors. 81
Lagerberg, M., kammarherre. Göteborg. 80
Lagerberg, S., grefve, general. Stockholm. 82
Lagerbjelke, H., friherre, kapten. Stockholm. 85
Lagerbring, E., häradshöfding. Stockholm. 94
Lagercrantz, A., f. **Zethelius**, enkefru. Stockholm. 81
Lagercrantz, B., f. **Hellsten**, fru. Stockholm. 95
Lagercrantz, E. G:son, assistent. Stockholm. 93
Lagercrantz, G., kapten. Stockh. 89
Lagercrantz, J., regementsintendent. Stockholm. 82
Lagergren, A. G., fabrikör. Stockh. 81
Lagergren, C., grefve, kammarherre. Tyresö. 87
Lagergren, G. B., kanslisekreterare. Stockholm. 83
Lagergren, G. R., konsul. Stockholm. 87
Lagergren, H., kassör. Stockholm. 95
Lagergren, J. A.,* kapten. Halmstad. *Hedersledamot.* 92
Lagergren, N., f. **Sääf**, fru. Stockholm. 94
Lagerheim, T., friherre. Stockholm. 95
Lagerlund, J. F., lektor. Stockholm. 82
Lagerlöf, E., hofrättsnotarie. Stockh. 95
Lagerquist, O., hofpredikant. Gärds-Köpinge. 87
Lagerqvist, H., jägmästare. Skellefte. 81
Lagersson, L., f. **Nordell**, fru. Stockholm. 95

Lagerström, T., källarmästare. Stockholm. 94
Lagrelius, A., ingeniör. Stockholm. 93
Lamm, A., fröken. Stockholm. 92
Lamm, A., grosshandlare. Göteborg. 89
Lamm, C. D., direktör. Stockholm. 82
Lamm, C. R., ingeniör. Stockholm. 91
Lamm, F. L., direktör. Stockholm. 80
Lamm, G., f. Jacobsson, fru. Stockholm. 92
Lamm, H., f. Meyersson, fru. Stockholm. 80
Lamm, H., grosshandlare. Stockholm. 80
Lamm, L., f. Philipson, fru. Stockh. 80
v. d. Lancken, E., generalmajor. Stockholm. 82
v. d. Lancken, E., underståthållare. Stockholm. 89
Landberg, A. V., revisor. Stockholm. 83
Landberg, H., jägmästare. Uppsala. 82
Landelius, J. C., hofkonditor. Stockholm. 80
Landelius, P. F., distriktsläkare. Lysekil. 87
Landgren, M., provinsialläk. Engelholm. 90
Landtmanson, I. S., prof. Uppsala. 82
Lang, K. F. M., häradshöfding. Mariestad. 92
Lange, G., bokhållare. Stockholm. 96
Langenskiöld, K., frih., bankdirektör. Stockholm. 83
Larson, A., kapten. Stockholm. 96
Larson, H., fröken. Stockholm. 96
Larsson, E., herr. Stockholm. 93
Larsson, E. F., grosshandlare. Stockholm. 87
Lassén, A., f. Hoffman, fru. Stockholm. 94
Laurentz, V., grossh. Stockholm. 82
Laurin, E., f. Laurin, fru. Stockh. 86
de Laval, G., ingeniör. Stockholm. 89
de Laval, J., major. Stockholm. 95
Leche, V., professor. Stockholm. 89
Leczinsky, C. G., med. doktor. Uppsala. 93
v. Leesen, J., f. Henström, fru. Norrköping. 94
Leffler, G. Mittag-, professor. Djursholm. 82
Leffler, J., fil. doktor. Stockholm. 89
Leiber, H., grosshandlare. Stockh. 80
Leijer, E., regementsläkare. Stockh. 83
Leijer, K., aktuarie. Stockholm. 96
Leijonhufvud, A. G., frih., generalmajor. Stockholm. 82
Leijonhufvud, B. A., frih., gen.-löjtn. Stockholm. 94
Leijonhufvud, C. G:son, frih., gen.-löjtnant. Stockholm. 82
Leijonhufvud, E., fröken. Stockholm. 96
Leijonmarck, C., assessor. Stockh. 91
Leissner, A., fröken. Stockholm. 94
Lejdström, I., f. Samzelius, fru. Stockholm. 94
Lejdström, O., musikdirektör. Stockholm. 94
Leman, Ph., fil. doktor. Göteborg. 80
Lenhardtson, A., tandläkare. Stockh. 89
Lennberg, J., grosshandlare. Stockh. 94
Lennmalm, C.,* handl. Malmköping. 80
Lennmark, H., språklärare. Stockh. 95
Lentvör, F., herr. Stockholm. 93
Lewenhaupt, E., grefve, bibliotekarie. Uppsala. 91
Leverin, A., kapten. Stockholm. 96
Levertin, S., f. Davidson, fru. Stockholm. 95
Levin, A., med. doktor. Stockholm. 88
Levin, A., studerande. Stockholm. 95
Lewin, E. V., grosshandlare. Stockh. 87
Lewin, H., kassör. Stockholm. 92
Lewin, V., handlande. Stockholm. 95
Liberg, B., fabrikör. Rosenfors, Skogstorp. 82
Liberg, L. L., grosshandlare. Stockh. 80
Lidbom, C., med. doktor. Elfkarleö. 90
Lidström, G., verkmästare. Stockholm. 96
Liedbeck, C. H., gymnastikdirektör. Stockholm. 82
Liedbergius, J. H., apotekare. Linköping. 80
Lilienberg, A., häradsh. Ronneby. 80
Lilienberg, G. R., justitieråd. Stockholm. 80
Lilienberg, V. E., kapten. Stockholm. 82
Liljevalch, C. F., jr, grosshandlare. Stockholm. *Hedersledamot.* 80
Liljevall, H., grossh. Karlskrona. 81
Lilliehöök, A., f. Ekelund, fru. Stockholm. 95
Lilliehöök, C. M., hofmarskalk. Stockholm. 95
Lilliehöök, G., major. Kungsgård. 85
Lilliesköld, C. A., häradshöfding. Arvika. 84
Lilliesköld, V., kamrer. Stockholm. 80
Lind, C. T., hemmansegare. Gerum, Tanum. 91
Lind, C. V., fabrikör. Norrköping. 80
Lind, E., fröken. Stallarholmen. 83
Lind, H., apotekare. Borås. 80
Lind, P. O., stadsläkare. Västerås. 80
Lind af Hageby, C. M., ryttmästare. Ryfors, Elmhult. 92
Lindahl, G., löjtnant. Stockholm. 91
Lindahl, H., f. Ahlnander, fru. Stockholm. 96
Lindahl, N., herr. Stockholm. 96
Lindahl, P. E., godsegare. Stockh. 81
Lindahl, V. N. A., auditör. Karlskrona. 84

Lindau, S., byggmästare. Stockholm. 82
Lindberg, G., f. Ålander, fru. Stockholm. 96
Lindberg, G. E., hamnfogdeinspektör. Stockholm. 81
Lindberg, J., grosshandlare. Halmstad. 96
Lindberg, N. J., destillator. Stockholm. 82
Lindberg, O., arkitekt. Stockholm. 92
Lindberg, P. A., bokhandlare. Stockholm. 96
Lindbergh, O., tjänsteman. Stockh. 94
Lindblad, A., med. doktor. Stockh. 82
Lindblad, K., apotekare. Vifstavarf. 90
Lindblad, L., f. Möller, fru. Stockholm. 92
Lindblom, A., revisor. Stockholm. 94
Lindblom, E., f. Erikson, fru. Stockholm. 95
Lindblom, L., f. Wallerstedt, fru. Stockholm. 94
Lindblom, L. C., seminarieadjunkt. Stockholm. 94
Lindbohm, J., fröken. Stockholm. 81
Lindbom, O., komm.-kapten. Stockh. 82
Lindbäck, A., lasarettskommissarie. Stockholm. 80
Lindeberg, C., disponent. Ramvik, Hernösand. 81
Lindeberg, K., kansliråd. Stockholm. 82
Lindeberg, O., fabrikör. Nyköping. 93
Lindegren, A., arkitekt. Stockholm. 89
Lindegren, A., fröken. Stockholm. 94
Lindegren, C., f. Nilsson, fru. Stockholm. 95
Lindegren, E., v. häradshöfding. Jönköping. 80
Lindegren, F., f. Kindgren, fru. Stockholm. 92
Lindencrona, A. T., bandirektör. Stockholm. 88
Linder, N., lektor. Stockholm. 80
Linderoth, J., fabriksidkare. Stockholm. 80
Lindgren, A., kronofogde. Västerås. 92
Lindgren, A. M., öfverste. Stockh. 89
Lindgren, A. R., bryggeriidkare. Stockholm. 80
Lindgren, A. R., hofjuvelerare. Stockholm. 94
Lindgren, C. E., kassör. Norrköping. 81
Lindgren, M., f. Arfwidson, fru. Västerås. 92
Lindgren, R., löjtnant. Stockholm. 96
Lindgren, T. B., handlande. Stockh. 82
Lindh, V., disponent. Gefle. 96
Lindhagen, C., assessor. Stockholm. 94
Lindhagen, D. G., professor. Stockh. 80
Lindhagen, H., f. Frisell, fru. Stockholm. 93
Lindholm, B., landskapsmålare. Göteborg. 83
Lindhult, H. G., rektor. Alingsås. 84
Lindman, A., landskapsmålare. Stockholm. 82
Lindman, B., kontrolldirekt. Stockh. 89
Lindquist, E., trafikchef. Stockholm. 82
Lindquist, J. H., kontrollör. Göteborg. 82
Lindquist, P. A., sjökapten. Täcka udden, Mariefred. 90
Lindquist, T., apotekare. Väsby. 90
Lindqvist, C., professor. Stockholm. 82
Lindqvist, H., kassör. Stockholm. 82
Lindroth, A., grosshandlare. Stockh. 80
Lindroth, L., fil. doktor. Stockholm. 83
Lindroth, N., f. Berg, fru. Göteborg. 80
Lindskog, F., arkitekt. Franstorp, Sundbyberg. 80
Lindstedt, K., revisor. Stockholm. 93
Lindstedt, V., kamrer. Stockholm. 94
Lindström, A., geolog. Stockholm. 81
Lindström, C. J., handl. Stockholm. 81
Lindström, G., assistent. Stockh. 80
Lindström, M., fröken. Stockholm. 93
Lindström, N. J. O. H., biskop. Växjö. 83
Lindström, V. H., apotekare. Mora. 90
Lindström, V. O., grossh. Stockholm. 82
Lindvall, C. A., öfveringeniör. Stockh. 90
Linnander, H., f. Grönvall, fru. Stockholm. 96
Litsström, G. L., fabrikör. Stockholm. 94
Littke, H., ingeniör. Stockholm. 94
Livijn, E. C., grosshandlare. Stockh. 89
Ljungberg, A. E., amanuens. Stockh. 83
Ljungberg, C. E., advokatfiskal. Stockholm. 89
Ljungberg, E., registrator. Stockholm. 89
Ljungberg, E. A., apotekare. Stockholm. 82
Ljungberg, J., vinhandl. Norrköping. 80
Ljungberg, K., apotekare. Stockh. 80
Ljungberg, Y., med. doktor. Stockholm. 95
Ljungdahl, H., med. doktor. Östersund. 95
Ljunggren, A. G., apotekare. Valdemarsvik. 90
Ljunglöf, K., grosshandlare. Stockholm. 87
Ljungstedt, V., f. d. departementschef. Stockholm. 82
Ljungström, E. L., docent. Lund. 95
Ljungström, O., v. konsul. Ystad. 81
Loenbom, O., med. doktor. Stockh. 96
Londicer, G., grosshandl. Stockholm. 82
Looström, I., herr. Stockholm. 96
Looström, L., fil. doktor, sekreterare. Stockholm. 80
Looström, M., f. Neumüller, fru. Stockholm. 96

Lovén, C., professor. Stockholm. 80
Lovén, H., president. Stockholm. 81
Lovén, J., grosshandlare. Stockholm. 80
Lovisin, C. G. G., friherre. Strängnäs. 95
Lund, D., boktryckare. Stockholm. 82
Lund, T., grosshandlare. Stockholm. 91
Lundberg, A., bruksförvalt. Ockelbo. 81
Lundberg, A., löjtnant. Stockholm. 91
Lundberg, A., f. d. bruksegare. Stockholm. 95
Lundberg, A., f. **Hummerhjelm**, fru. Stockholm. 95
Lundberg, C., kandidat. Lysekil. 96
Lundberg, C., rektor. Stockholm. 81
Lundberg, C. O., byggmästare. Stockholm. 89
Lundberg, C. T., revisor. Stockh. 82
Lundberg, F., godsegare. Stora Tuna. 82
Lundberg, F., fil. doktor. Strängnäs. 91
Lundberg, H., fröken. Stockholm. 94
Lundberg, I., f. **Kingren**, fru. Stockholm. 95
Lundberg, J. E., byråassistent. Stockholm. 96
Lundberg, J. L.,* apotekare. Lysekil. 87
Lundberg, K. L., handlande. Stockholm. 80
Lundberg, L., f. **Haak**, fru. Stockh. 93
Lundberg, O., apotekare. Norberg. 90
Lundberg, O. V., borgmästare. Sala. 90
Lundberg, S., fröken. Stockholm. 95
Lundblad, E. A., rådman. Eskilstuna. 80
Lundblad, E. G., konsistorienotarie. Strängnäs. 82
Lundblad, N., fröken. Stockholm. 94
Lundbom, L., f. **Munck**, fru. Stockholm. 96
Lundborg, G. R., kontraktsprost. Kisa. 90
Lundeberg, A., ingeniör. Oslättfors, Gefle. 86
Lundeberg, C., bruksegare. Forsbacka, Margretehill. 81
Lundeberg, S., sysslоman. Uppsala. 89
Lundgren, C., kommendörkapten. Tomtebo, Sparreholm. 81
Lundgren, F., kanslist. Stockholm. 82
Lundgren, F. G., f. d. apotekare. Linköping. 81
Lundgren, N. A., kamrer. Vingåker. 81
Lundgren, N., herr. Stockholm. 94
Lundholm, A. U., postexpeditör. Stockholm. 95
Lundholm, C. A. V., bokförläggare. Stockholm. 88
Lundin, A., fröken. Stockholm. 87
Lundin, B. V., ryttmästare. Stockh. 87
Lundin, C., literatör. Stockholm. 80
Lundin, C. R., grossh. Stockholm. 80
Lundin, E., ingeniör. Stockholm. 90
Lundin, O., herr. Stockholm. 95
Lundman, J., lektor. Stockholm. 91
Lundqvist, A., herr. Stockholm. 93
Lundqvist, O., brukspatron. Bona, Karlsby. 91
Lundstedt, B., amanuens. Stockh. 81
Lundstedt, C. R., godsegare. Inglatorp, Karlskrona. 82
Lundström, J., grossh. Stockholm. 80
Lundvall, A., v. häradsh. Stockh. 80
Lundvall, A., postkontrollör. Stockh. 80
Lundvall, J., landtbrukare. Södertälje. 85
Lüders, H., bokhållare. Stockholm. 94
Lychou, G. O., herr. Stockholm. 96
Lychou, R. E., herr. Stockholm. 95
Lyckberg, N. G., kapten. Strängnäs. 96
Lysell, A., v. konsul. Lysekil. 87
Lyth, A., handelsbokhållare. Stockh. 94
Lyttkens, A., landtbruksinspektör. Stockholm. 88
Lyttkens, A. F., grosshandl. Stockh. 94
Läffler, L. F., professor. Djursholm. 81
Längstadius, C. V., grossh. Stockh. 81
Löfberg, E., fröken. Stockholm. 94
Löfgren, C., f. **Östgren**, fru. Stockholm. 95
Löfgren, J. V., handlande. Stockh. 80
Löfholm, V.,* fröken. Norrköping. 80
Löfman, C. P., öfverdirektör. Stockh. 80
Löfmarck, J., f. d. polismästare. Mariestad. 80
Löfström, A. P., godsegare. Sundbyberg. 87
Löfvander, V., rådman. Stockholm. 81
Löfving, T., emaljör. Stockholm. 94
Lönbohm, E., fröken. Stockholm. 93
Lönegren, E., f. **Lyttkens**, fru. Stockholm. 95
Lönegren, G., handelsbokhåll. Stockholm. 95
Lönegren, G. V., generaltulldirektör. Stockholm. 89
Lönnborg, P., herr. Stockholm. 94
Lönngren, E. V., stämpelkassör. Stockholm. 89
Löwegren, M. K., professor. Lund. 90
Löwen, A. Trolle-, friherre. Gärdesta, Gnesta. 94
Löwenadler, E., ingeniör. Stockholm. 96
Löwenhamn, G., snickeriidkare. Stockholm. 93

Mæchel, B., f. **Nathorst**, fru. Stockholm. 95
Mæchel, C. H., herr. Stockholm. 93
Magnét, A., protokollsekret. Engelholm. 80
Magnus, A., grosshandl. Göteborg. 81
Magnusson, M., grosshandl. Stockh. 82
Magnusson, T., ingeniör. Sandviken. 81

Malm, A., registrator. Stockholm. 91
Malm, C., fröken. Stockholm. 89
Malm, H., kanslisekret. Stockholm. 81
Malm, J., f. **Möller**, fru. Stockholm. 94
Malm, J. T., kontraktsprost. Löderup. 92
Malm, O. B., öfverstelöjtnant. Stockh. 89
Malmberg, C. V. F., ingeniör. Stockh. 89
Malmborg, C., civilingeniör. Stockh. 82
Malmgren, A., artist. Stockholm. 91
Malmgren, E. H., bruksförvaltare. Stockholm. 82
Malmros, G., herr. Malmö. 84
Malmsten, K., med. doktor. Stockholm. 92
Malmström, A., handelsbokhållare. Stockholm. 81
Malmström, A., professor. Stockholm. *Hedersledamot.* 81
Malmström, C. G. T., dekorationsmålare. Stockholm. 92
Malmström, H., fröken. Stockholm. 80
Mannheimer, T., bankdirektör. Göteborg. 83
Marin, A., fröken. Stockholm. 94
Markstedt, D. R., rådman. Skellefte. 81
Martin, A., f. **Ulfhielm**, fru. Stockholm. 95
Martin, E., f. **Unger**, fru. Stockholm. 95
Martin, H., fröken. Stockholm. 94
Martin, H., v. häradshöfding. Stockholm. 91
Martin, H. V., generaldirektör. Stockh. 83
Martin, P. R., notarie. Stockholm. 93
Martinson, P., apotekare. Kopparberg. 90
Masreliez, E., major. Stockholm. 89
Matsson, A., konsthandlare. Stockh. 90
Matthiesen, J., protokollsekr. Djursholm. 81
Matthiesen, M., notarie. Stockholm. 90
Matthiessen, A., agent. Stockholm. 81
Matthiessen, M., f. **Nyblom**, fru. Stockholm. 93
Matton, C. R., grosshandlare. Stockholm. 96
Matton, D., f. **Reimers**, fru. Stockholm. 96
Mattson, J., byggmästare. Västerås. 92
May, J., kamrer. Stockholm. 95
Medberg, C. R., herr. Stockholm. 93
Medin, O., professor. Stockholm. 80
Meijer, J., f. d. kanslisekreterare. Stockholm. 89
Meister, A., kommendör. Karlskrona. 81
Melander, A., inspektör. Stockholm. 95
Melander, V., v. häradshöfding. Malmö. 92
Melén, E., förvaltare. Berga, Mariefred. 81
Mellberg, M., fröken. Stockholm. 94
Mellgren, E., f. **Winkrans**, fru. Göteborg. 82
Mellin, C. F., borgmästare. Gefle. 90
Merténs, C., revisor. Stockholm. 82
Meuller, C. L., öfverkontrollör. Stockholm. 82
Meyer, C., grossh. Stockholm. 96
Meyer, O., konstgjutare. Stockholm. 95
Meyer, V., xylograf. Stockholm. 93
Michaeli, J., grosshandlare. Stockh. 89
Michalowski, M., landtbrukare. Ekeborg, Enköping. 90
Michelsen, D., f. **Hein**, fru. Stockh. 96
Milenius, A., brukspatron. Lida, Hölö. 94
Mineur, C. G., fabriksidkare. Stockh. 80
Moberg, C. D., ingeniör. Norrköping. 95
Moberg, C. O., borgmästare. Karlstad. 90
Mohlin, A., f. **Kjellberg**, fru. Stockholm. 96
Mohlin, C. J., herr. Stockholm. 96
Mohlin, E., kapten. Stockholm. 96
Molander, A., direktör. Stockholm. 80
Molander, C. A., grossh. Stockholm. 80
Molin, C. R., konditor. Stockholm. 82
Molin, E., f. **Broberg**, fru. Stockh. 80
Molin, J. A., e. jägmästare. Grebbestad. 96
Moll, F., handelsbokhållare. Stockh. 80
Montelius, A., f. **Reuterskiöld**, fru. Stockholm. 80
Montelius, C., fabrikör. Karlskrona. 94
Montelius, C. A., notarie. Stockholm. 93
Montelius, L. H., häradshöfd. Växjö. 82
Montelius, O., professor. Stockholm. 80
Montelius, V., riksbankens ombudsman. Stockholm. 82
Montgomery, C. F., herr. Stockholm. 95
Montgomery, R., ryttmästare. Stockholm. 96
Morell, S., f. **Ståhl**, fru. Stockholm. 95
Morén, E., öfverhofpredikant. Stora Tuna. 82
Moritz, C. G., disponent. Ume. 83
Morssing, F., handlande. Stockholm. 80
Mueller, J., grosshandlare. Stockh. 91
Muhl, S., f. **Rosenblad**, fru. Hellerup, Falkenberg. 81
Munktell, H., fröken. Stockholm. 81
Munthe, C. H., hofrättsråd. Stockholm. 90
Munthe, G., expeditionschef. Stockh. 89
Munthe, Å., fil. doktor. Stockholm. 94
Murén, B., amanuens. Stockholm. 95
Murray, A., fröken. Stockholm. 95
Murray, G., grosshandlare. Göteborg. 90
Murray, R., professor. Stockholm. 80
Müller, J. Rieck-, ingeniör. Elfsbyn. 81
Myhrman, E., byråchef. Stockholm. 91
Myrberg, A. M., läroverksadjunkt. Stockholm. 82
Myrberg, O. F., professor. Uppsala. 90
Myrtin, E., f. **Pihlgren**, fru. Stockh. 95
Månsson, S.,* intendent. Tänger, Enviken. 90

Möller, A., grosshandlare. Stockholm. 93
Möller, C., grosshandlare. Stockholm. 80
Möller, C. F., stationsinspektor. Borlänge. 82
Möller, G., kandidat. Stockholm. 96
Möller, I., fröken. Stockholm. 95
Möller, K., fröken. Stockholm. 93
Möller, M., f. **Kühn**, fru. Stockholm. 93
Mörk, A., bankkassör. Stockholm. 96
Mörner, G., grefve. Landskrona. 96
Mörner, J., f. **Bennet**, grefvinna. Stockholm. 92
Mörner, K. A. H., grefve, professor. Stockholm. 89
Mörner, U. M., f. **Scharp**, fru. Linköping. 83

Nachmanson, A., handlande. Stockholm. 80
Nachmanson, E., grossh. Stockholm. 80
Nachmanson, H., grossh. Stockholm. 80
Næss, H. T., kontorschef. Stockholm. 94
Nattsén, T., v. kollega. Alingsås. 96
Naumann, J. L., med. doktor. Hörby. 90
Naumann, T., sekreterare. Stockholm. Sedan ingått såsom *ständig ledamot*. 81
Nehlson, G., direktör. Stockholm. 95
Nehrman, K. H., kammarråd. Djursholm. 86
Neijber, L. T., expeditionsekreterare. Stockholm. 88
Nelson, J., handlande. Stockholm. 96
Nerman, H., borgmästare. Karlskrona. 80
Nerpin, H., ornamentsbildhuggare. Stockholm. 80
Netzel, L., f. **Pistolekors**, fru. Stockholm. 80
Netzel, V., professor. Stockholm. 80
Neuendorff, A., handlande. Karlskrona. 94
Nilson, A., rektor. Gefle. 93
Nilson, D., fabrikör. Stockholm. 94
Nilsson, A., fabriksidkare. Eskilstuna. 82
Nilsson, B., f. **Nilsson**, fru. Stockh. 96
Nilsson, E. J., länsveterinär. Mariestad. 92
Nilsson, G., stadsfiskal. Alingsås. 80
Nilsson, G. E., glasmästare. Stockh. 82
Nilsson, N., grosshandlare. Stockh. 94
Nilsson, N., grosshandlare. Stockholm. 96
Nilsson, N. C., läroverkskollega. Stockholm. 81
Nobel, L., ingeniör. Stockholm. 94
Nordberg, F., notarie i Medicinalstyrelsen. Stockholm. 94
Nordeman, F. A.,* veterinär. Vadstena. 80
Nordenfalk, C., landshöfding. Halmstad. 85
Nordenfalk, J.,* friherre, godsegare. Stockholm. *Hedersledamot*. 81
Nordenfalk, S., f. **Piper**, grefvinna. Halmstad. 85
Nordenfelt, L., f. d. landtmäteridirektör. Stockholm. 89
Nordenskjöld, G., öfverste. Eksjö. 80
Nordenskjöld, O. V., kommendörkapten. Stockholm. 81
Nordenson, E., med. doktor. Stockholm. 88
Nordenson, J., kontraktsprost. Sunne. 90
Nordenström, G., professor. Stockh. 80
Nordgren, C. O., fil. kand. Stockh. 93
Nordgren, G., herr. Stockholm. 96
Nordgren, J. L., apotekare. Töreboda. 90
Nordin, S. I., apotekare. Malmö. 90
Nordling, A., f. **Strömbäck**, fru. Stockholm. 94
Nordling, I. R., grosshandlare. Stockh. 94
Nordling, N. E., herr. Stockholm. 96
Nordlund, H., jägmästare. Jockmock. 91
Nordlund, K. P., lektor. Gefle. 82
Nordqvist, C. J., kronolänsman. Stocksund. 89
Nordstedt, A., ingeniör. Sundbyberg. 94
Nordström, C. J., handlande. Gefle. 81
Nordström, G., apotekare. Stockholm. 84
Nordström, S., handlande. Gefle. 81
Nordström, T., generaldirektör. Stockholm. 89
Nordvall, A. O. L., roteman. Stockh. 83
Nordwall, H., fröken. Stockholm. 92
Nordwall, I., kamrer. Stockholm. 94
Norin, L., f. d. häradshöfding. Stockholm. 81
Norinder, V., herr. Stockholm. 95
Norlander, G., kollega. Oskarshamn. 80
Norlander, J., f. **Fernström**, fru. Oskarshamn. 80
Norling, C. F., bruksegare. Fors, V. Fernebo. 89
Norling, L., fröken. Stockholm. 96
Norling, T., herr. Stockholm. 96
Norlund, L., f. **Hertzer**, enkefru. Stockholm. 89
Norrman, H., häradshöfding. Stockh. 94
Norrman, L., f. **Rydberg**, enkefru. Karlskrona. 81
Norrsell, C., f. **Blomberg**, fru. Stockholm. 96
Norstedt, A., f. **Jansson**, fru. Stockholm. 95
Norstedt, E., bruksegare. Stockh. 83
Norstedt, O., med. doktor. Bro, Enköping. 90
Norström, A., grosshandlare. Stockh. 94
Norström, A., f. **Richter**, fru. Stockholm. 94
Norström, E., major. Stockholm. 94
Norström, E., enkefru. Stockholm. 92

Norström, M., f. Wallensteen, fru. Stockholm. 95
Nyberg, E., faktor. Stockholm. 93
Nyberg, N. J., sjökapten. Bollsta, Frånö. 81
Nydqvist, A., ingeniör. Trollhättan. 80
Nydqvist, H., ingeniör. Trollhättan. 95
Nygren, C., f. d. bruksegare. Stockh. 81
Nygren, S., seminarierektor. Göteborg. 80
Nyholm, F., boktryckare. Stockholm. 88
Nylén, A., kronofogde. Lindesberg. 80
Nylén, M., fröken. Stockholm. 95
Nylin, E., med. doktor. Stockholm. 94
Nylin, V., notarie. Stockholm. 93
Nyman, I., f. Böös, fru. Stockholm. 94
Nyquist, N., handlande. Växjö. 81
Nyrén, A. G., läroverksadjunkt. Stockholm. 95
Nystedt, S., veterinär. Stockholm. 96
Nyström, C., med. doktor. Stockh. *Hedersledamot.* 80
Nyström, C. M., ingeniör. Mariefred. 83
Nyström, E., provinsialläkare. Mariestad. 93
Nyström, G., major. Gefle. 81
Nyström, L. R., förste hofintendent. Stockholm. 82
Nyström, M., banktjänsteman. Stockholm. 95
Nyström, T., major. Båråkra, Nettraby. 81
Näs, N. O., grosshandlare. Östersund. *Hedersledamot.* 82

Ocklind, C., rektor. Skellefte. 81
Odelberg, A., kapten. Stockholm. 80
Odelberg, A., löjtnant. Stockholm. 96
Odelberg, G., bruksförvaltare. Hofors. 94
Odelberg, I., f. Croneborg, fru. Stockholm. 95
Odelberg, O. V., disponent. Stockh. 89
Odencrantz, G., öfverste. Landskrona. 92
Odencrantz, T., häradshöfding. Annelund, Borås. 80
Odhner, C. T., riksarkivarie. Stockh. 81
Odhner, D., f. Lennmalm, fru. Stockholm. 94
Ohlsson, B., bankbokhållare. Stockh. 81
Ohlsson, G., grosshandlare. Karlskrona. 81
Ohlsson, M., handlande. Halmstad. 92
Olander, G., f. Egnell, fru. Stockholm. 95
Olauson, A., banktjänsteman. Hernösand. 92
Olbers, M., kamrer. Göteborg. 82
Oldenburg, A., notarie. Stockholm. 80
Oldenburg, J. F. H., kassör. Stockh. 82
Oldenburg, U., v. häradshöfd. Stockholm. 94
Olin, J. A., hofpredikant. Malmö. 81
Olivecrona, K., justitieråd. Stockh. 80
Olivecrona, R., f. Roos, fru. Stockh. 81
Ollman, E. A., civilingeniör. Stockh. 82
Olson, C. A., landsekreterare. Kristianstad. 86
Olson, K., ingeniör. Stockholm. 93
Olsson, A., f. Gauffin, fru. Stockholm. 95
Olsson, A., grosshandlare. Karlskrona. 91
Olsson, C. J., herr. Stockholm. 93
Olsson, G., källarmästare. Stockh. 86
Olsson, H. V., handlande. Stockh. 80
Olsson, J., herr. Stockholm. 92
Olsson, M., fröken. Stockholm. 93
Olsson, M., handelsbokh. Göteborg. 80
Olsson, O., grosshandlare. Stockholm. 90
Ortman, J. R., apotekare. Nyland. 90
Osenius, E., fröken. Stockholm. 95
Ossbahr, C. A., föreståndare för K. Lifrustkammaren. Stockholm. 81
Ossbahr, F., direktör. Hernösand. 92
Osterman, J., kommendör. Stockholm. 81
v. Otter, B. S., frih., major. Kristianstad. 92
v. Otter, E., frih., assessor. Stockh. 90
Ouchterlony, E., fröken. Stockholm. 93
Ouchterlony, E. F., revisor. Stockholm. 92
Ouchterlony, S., f. Kühn, fru. Stockholm. 96

Palander, A., v. konsul. Karlskrona. 81
Palander, A., f. Grischotti, fru. Stockholm. 96
Pallin, J. R., lektor. Stockholm. 80
Palm, A., handelsbokhållare. Stockholm. 91
Palm, H., grosshandlare. Stockholm. 94
Palm, H., f. Bergengren, fru. Stockholm. 96
Palm, V., f. Bergendal, fru. Stockholm. 96
Palmær, C. V., disponent. Stockholm. 81
Palme, G., intendent. Stockholm. 89
Palme, J. H., bankdirektör. Stockholm. 80
Palmgren, K. E., rektor. Stockh. 80
Palmquist, P., disponent. Stockholm. 96
Palmqvist, H., civilingeniör. Stockholm. 95
Palmqvist, H.,* fröken. Stockholm. 80
Palmstierna, C. F., friherre. Stockh. 87
Palmstierna, G., frih., kommendörkapten. Karlskrona. 82
Pauli, K., civilingeniör. Stockholm. 96

Personne, J. V., domprost. Linköping. 82
Personne, N., premieraktör. Stockh. 82
Persson, M., grosshandlare. Kristianstad. 89
Petersen, D., fröken. Stockholm. 83
af Petersens, C., f. **Stenbock**, grefvinna. Stockholm. 89
af Petersens, C. J. F.,* docent. Lund. 81
af Petersens, G., herr. Stockholm. 93
af Petersens, H., kanslirâd. Stockholm. 80
af Petersens, H., förste hofjägmästare. Stockholm. 89
af Petersens, L.,* fröken. Lindved, Svedala. 90
Peterson, J. A., herr. Stockholm. 84
Peterson, L., rådman. Karlskrona. 82
Peterson, L., arkitekt. Stockholm. 89
Petersson, A., rådman. Stockholm. 82
Petersson, C. E., amiralitetsintendent. Karlskrona. 81
Petersson, E. R., fördelningsläkare. Stockholm. 80
Petersson, P., kontraktsprost. Årset. 90
Peterzens, F., häradshöfding. Stockholm. 94
Petre, H., bruksegare. Stockholm. 88
Petre, V., konsul. Gefle. 96
Petrelli, J., kapten. Stockholm. 93
Petri, A., rådman. Eksjö. 87
Petri, H., tjänsteman i Riksbanken. Stockholm. 94
Petterson, C. J. V., arkitekt. Stockholm. 94
Petterson, F., f. **Svensson**, fru. Stockholm. 96
Petterson, M., fabrikör. Stockholm. 88
Petterson, O., apotekare. Ume. 90
Pettersson, A., fröken. Stockholm. 93
Pettersson, A., f. **Ulander**, fru. Stockholm. 95
Pettersson, C. A., amanuens. Stockholm. 96
Pettersson, C. E., hofkamrer. Stockholm. 95
Pettersson, C. E., tapetserare. Stockholm. 96
Pettersson, C. G.,* handl. Södertälje. 86
Pettersson, C. J., snickare. Stockholm. 96
Pettersson, E., f. **Strandberg**, fru. Stockholm. 96
Pettersson, F., banktjänsteman. Stockholm. 94
Pettersson, F., fabrikör. Stockholm. 92
Pettersson, H., ingeniör. Stockholm. 94
Pettersson, L. V., apotekare. Mönsterås. 90
Pettersson, O., herr. Stockholm. 93
Pettersson, S., handlande. Stockholm. 93
Peyron, A., grosshandlare. Stockholm. 80
Peyron, L., grosshandlare. Stockh. 82
Philipson, J., bankdir. Norrköping. 80
Piehl, C., f. **Hellsten**, enkefru. Stockholm. 94
Pihl, A., föreståndare vid Trädgårdsföreningen. Rosendal, Stockholm. 80
Pihl, A. E., grosshandlare. Halmstad. 82
Piper, C. G. F., grefve, hofstallmästare. Stockholm. 82
Pira, J. O., f. d. rådman. Stockholm. 82
Piscator, P. J. E., provinsialläkare. Sunne. 90
Planck, E., ingeniör. Stockholm. 96
Planthaber, L., f. **Mobach**, fru. Stockholm. 94
Planting-Gyllenbåga, E. V. C.,* häradshöfding. Nyköping. 81
v. Platen, L., friherre. Stockholm. 80
Ploman, P. G. E., landskamrer. Nyköping. 80
v. Plomgren, C. A. L., frih., kammarjunkare. Stockholm. 82
Poignant, G., f. v. **Engeström**, fru. Visby. 95
Poignant, P. G. E., landshöfding. Visby. 95
Pontin, D. M., medicinalråd. Stockholm. 94
Pontin, E., godsegare. Skedevi, Rimforsa. 96
Pontin, M., med. kand. Stockholm. 94
af Pontin, F., öfverste. Stockholm. 83
Poppius, E., tullfiskal. Stockholm. 80
Poppius, J., f. **Hazelius**, fru. Stockholm. 81
Posse, A., f. **Hägerflycht**, grefvinna. Näsby, Mariefred. 82
Posse, L., frih., öfverste. Stockholm. 81
v. Post, A., kapten. Katrineholm. 84
v. Post, V., bruksegare. Stockholm. 91
Prehn, C., fröken. Stockholm. 94
Printzsköld, O., kabinetts-kammarh. Stockholm. 80
v. Prinzencreutz, G., protokollsekreterare. Stockholm. 82
Pripp, B., f. **Arfvidson**, fru. Göteborg. 80
Psilander, S. F., med. doktor. Falun. 81
Påhlman, E., herr. Stockholm. 95

Qwarfordt, C. A. S., fastighetsegare. Stockholm. 93
Qvarnström, A. V., f. **Ekroth**, fru. Stockholm. 95
Qviding, G., handlande. Karlskrona. 95
Qvistgaard, A.,* kapten. Huleviksberg, Ulfö. 80

Radhe, M., konsul. Lysekil. 87
Rahm, E., handlande. Stockholm. 89
Rahmn, C., f. **Hammarberg**, fru. Göteborg. 80
Ramberg, G., med. doktor. Stockholm. 90
Ramel, O., friherre. Öfveds kloster, Bjersjölagård. 84
Ramstedt, A., handlande. Stockholm. 80
Ramstedt, C. G., jägmästare. Arnö, Nyköping. 92
Ramstedt, E., v. häradsh. Stockh. 80
Ramstedt, J. O., expeditionschef. Stockholm. 83
Ramzell, F., fröken. Stockholm. 94
Randel, A., rådman. Västervik. 89
Raphael, A., fil. doktor. Stockholm. 81
Rappe, E., fröken. Stockholm. 93
Redelius, O. V., kontraktsprost. Hallingeberg. 90
Redtz, J. M., byggmästare. Stockh. 80
v. Rehausen, C. A. M., kronofogde. Hudiksvall. 86
Rehbinder, H., frih., kommerseråd. Stockholm. 83
Rehn, A. G., hofintendent. Stockholm. 95
Remahl, C. O., apotekare. Ronneby. 90
Rengvall, A., f. **Johansson**, fru. Stockholm. 93
Renström, H., godsegare. Borrud, Mariestad. 95
Rettig, C. V., godsegare. Flen. 88
Rettig, H., v. häradshöfding. Stockh. 89
Rettig, J., v. konsul. Gefle. 81
Rhodin, G., borgmästare. Hjo. 90
Rhodin, H., konsul. Stockholm. 81
Riben, L. V., statskommissarie. Stockholm. 81
Richter, F., f. **Jenni**, fru. Stockholm. 94
Richter, F., sekreterare i Järnkontoret. Stockholm. 80
Richter, G., godsegare. Östra Hedemora, Ärila. 82
Richter, L., fröken. Stockholm. 96
Ridderborg, C. F. C., kammarherre. Ribbingshof, Norra Vi. *Ständig ledamot.* 81
van Rijswijk, H., tapetserare. Stockh. 80
Ringheim, G., handlande. Karlskrona. 85
Ringheim, S., f. **Ekeroth**, fru. Stockholm. 94
Ringheim, V., major. Stockholm. 94
Ringius, J. A., kronofogde. Göteborg. 86
Ringstrand, N. G.,* e. jägmästare. Burträsk. 93
Ringström, R. V., apotekare. Filipstad. 90
Rinman, C., fastighetsegare. Stockh. 84
Rinman, K., med. kand. Stockholm. 96
Ripa, N., läroverksadjunkt. Karlskrona. 89
Risberg, H., f. **Sandahl**, fru. Stockholm. 93
Rising, K., grosshandlare. Stockholm. 95
Ritou, C. G., disponent. Stockholm. 90
Ritter, E. V., byggmästare. Stockh. 89
Robbertte, S., f. **Molin**, fru. Stockh. 94
Rogberg, C., professor. Stockholm. 80
Rohtlieb, H., häradshöfding. Stockholm. 81
Rolander, V., f. v. **Braun**, enkefru. Djursholm. 81
Roman, A., direktör. Landskrona. 96
Roman, C. G., länsman. Stallarholmen. 83
de Ron, C. E., veterinär. Mariefred. 83
de Ron, F., kapten. Stockholm. 95
Roos, A., häradshöfding. Stockholm. 95
Roos, M., fröken. Stockholm. 94
Roos, S., f. **Nordenfalk**, fru. Stockholm. 96
Roosvall, H., f. **Kramer**, fru. Stockholm. 96
Ros, G., godsegare. Leksand. 91
Rosander, C., tandläkare. Stockh. 82
Rosborg, A., f. **Böös**, fru. Stockholm. 96
Rosborg, F., kassör. Stockholm. 95
Rosell, A., domprost. Göteborg. 80
Rosén, J. A. V., apotekare. Gefle. 90
Rosén, P. G., professor. Stockholm. 81
v. Rosen, A. G., grefve, generalmajor. Sambro, Vattholma. 80
v. Rosen, A. R. F., grefve, förste hofmarskalk. Stockholm. 82
v. Rosen, G., grefve, hofrättsråd. Stockholm. 81
v. Rosen, G., grefve, professor. Stockh. 87
Rosenberg, A., f. **Hellström**, fru. Stockholm. 94
Rosenberg, J. O., professor. Stockh. 89
Rosendahl, H. V., professor. Stockholm. 91
Rosendal, G., grosshandlare. Stockh. 89
Rosengren, C., grossh. Stockholm. 80
Rosenlind, E.,* direktör. Stockholm. 82
Rosenlöf, L., fröken. Stockholm. 95
Rossander, A., fröken. Stockholm. 89
Rossander, C., f. **Liedström**, enkefru. Stockholm. 93
Rossander, C. J., professor. Stockh. 80
Rossander, F., grossh. Stockholm. 80
Rossander, V., f. **Forsgrén**, fru. Stockholm. 90
v. Rothstein, C., f. v. **Knorring**, fru. Stockholm. 93
Ruben, A., grosshandlare. Karlskrona. 81
Rubenson, J., grossh. Stockholm. 80
Rubenson, L., grossh. Stockholm. 81
Rubenson, M., sekreterare. Stockh. 82
Rubenson, R., professor. Stockholm. 81
Rubenson, S. V., målare. Stockh. 80
Ruckman, M., fröken. Stockholm. *Hedersledamot.* 80

Rudbeck, A., friherre. Stockholm. 80
Rudbeck, E., f. **Ulfsparre**,* friherrinna. Stockholm. *Hedersledamot.* 80
Rudberg, A., f. bataljonsläkare. Karlskrona. 82
Rudebeck, G., häradshöfding. Elfkullen, Sunne. 92
Runbom, F. G., f. d. vågmästare. Stockholm. 93
Rundgren, C., f. **Maule**, fru. Karlstad. 80
Rundquist, A., fabriksidkare. Stockholm. 82
Rundström, B. S., f. **Schwartz**, fru. Stockholm. 85
Runnqvist, L., fröken. Stockholm. 92
Ruuth, M. D., frih., generallotsdirektör. Stockholm. 91
Rügheimer, L., grosshandl. Stockholm. 82
Rütterskiöld, E., f. d. bruksegare. Stockholm. 83
Ryberg, A., f. **Trotzig**, fru. Stockholm. 95
Rydbeck, F., landskontorist. Jönköping. 84
Rydberg, C., godsegare. Eksund. 82
Rydberg, K. H., apotekare. Växjö. 80
Rydberg, O. S., kansliråd. Stockholm. 81
Rydberg, T., herr. Stockholm. 95
Rydberg, V. L., bankkassör. Kristinehamn. 80
Rydin, A., bankdirektör. Sala. 93
Ryding, B. T. G., landshöfding. Hernösand. 83
Ryding, K. A., generallöjtnant. Sköfde. 84
Rydow, E., handlande. Karlskrona. 81
Rådberg, T., disponent. Dannemora. 92
Rääf, E., öfverkommissarie. Karlskrona. 81
Rödbom, G., direktör. Stockholm. 81
Röhss, V., konsul. Göteborg. *Hedersledamot.* 81
Rönblom, E., f. **Ekecrantz**, fru. Stockholm. 96
Rönquist, H., fröken. Stockholm. 94
Rönström, C. E., f. d. amiralitetskassör. Stockholm. 81

Sachs, M., handlande. Stockholm. 87
Sack, E., fröken. Stockholm. 94
Sahlberg, P., kamrer. Trollhättan. 80
Sahlin, P. O., skomakarmästare. Stockholm. 80
Salander, J., häradshöfding. Stockholm. 95
Salenius, C. F., snickare. Stockholm. 95
Salin, K., arkitekt. Stockholm. 83
Salin, M., professor. Stockholm. 80
Saloman, G., v. professor. Stockholm. 82
Saloman, N., fröken. Stockholm. 89
Saloman, S., kompositör. Stockholm. 89
Salomon, O., slöjdskoleföreståndare. Björkenäs, Floda station. 86
Samson, E., direktör. Stockholm. 81
Samson, E., f. **Runnqvist**, fru. Stockholm. 94
Samson, O., direktör. Stockholm. 80
Samson, T., studerande. Stockholm. 94
Samuelsson, P. G., rådman. Hedemora. 88
Samuelsson, V., adjunkt. Strängnäs. 95
Samzelius, A., f. **Sällström**, fru. Lilla Väsby, Väsby. 92
Samzelius, H.,* jägmästare. Lilla Väsby, Väsby. 90
Samzelius, P., statskommissarie. Stockholm. 81
Samzelius, S., f. **Bergfalk**, fru. Stockholm. 94
Sandahl, S., fru. Stockholm. 95
Sandberg, C. O. V., grosshandlare. Norrköping. 96
Sandberg, F., hofpredikant. Solna, Tomteboda. 90
Sandberg, G. F., byråchef. Stockholm. 95
Sandberg, G. V., revisor. Stockholm. 83
Sandberg, I., f. **Norström**, fru. Stockholm. 95
af Sandeberg, C., f. **Branting**, fru. Stockholm. 94
Sandels, F., generallöjtnant. Stockh. 87
Sandels, G., generallöjtnant. Stockh. 80
Sander, N. F., kansliråd. Stockh. 80
Sandlund, S., grosshandlare. Stockh. 96
Sandstedt, E. T., apotekare. Jönköping. 90
Sandstedt, K., roteman. Stockholm. 91
Sandström, K., bokhandlare. Stockholm. 96
Sauer, A., inspektor. Länna, Mariefred. 81
Saul, L., fabrikör. Stockholm. 80
Schale, E., kommendörkapten. Stockh. 82
Schalén, C. A., f. d. kansliråd. Stockh. 80
Schalén, V., registrator. Stockholm. 89
Schéle, T., skeppsklarerare. Halmstad. 89
Schelin, E., järnvägstjänsteman. Stockholm. 96
Schenström, M., häradsh. Västerås. 80
Scherdin, J., f. **Nordström**, fru. Stockholm. 96
Scherini, O., grossh. Norrköping. 80
Schildknecht, A., musikhandl. Stockh. 81
Schildt, H., fröken. Stockholm. 94
Schillberg, A. J., apotekare. Stockh. 83
Schlesinger, J., köpman. Norrköping. 81
Schlyter, C. E., herr. Malmö. 92
Schlyter, C. O., häradshöfding. Hudiksvall. 81
Schlytern, F. H., byråchef. Stockh. 82

Schlytern, G., grosshandlare. Stockholm. 96
Schmelzkopf, V., agent. Stockholm. 89
Schmidt, E. C., f. **Ditzinger**, enkefru. Stockholm. 88
Schmidt, J., grosshandlare. Stockh. 83
Schmidt, V., stadsläkare. Köping. 83
af Schmidt, K., godsegare. Stockh. 82
v. Schneidau, H., fru. Stockholm. 93
Schnell, C., grosshandlare. Stockh. 81
Schosty, L., f. **Wahlberg**, fru. Stockholm. 95
Schough, R., öfverstelöjtnant. Gefle. 83
Schram, A. T., f. d. provinsialläkare. Stockholm. 80
Schröder, A., apotekare. Söderåkra. 90
Schröder, A., kronofogde. Gefle. 81
Schröder, V., bruksegare. Näs Kungsgård, Hedemora. 82
Schubert, R., öfverste. Stockholm. 89
Schultz, A., ångbåtskomm. Stockholm. 81
Schultzberg, E. H., tandläkare. Göteborg. 80
Schultzberg, H., revisor. Stockholm. 92
Schultzberg, J., f. **Lokrantz**, fru. Stockholm. 95
Schumacher, C. V., bageriidkare. Stockholm. 80
Schumburg, R., v. konsul. Stockh. 83
Schürer v. Waldheim, V., landtbrukare. Mellingeholm, Norrtälje. 81
Schützercrantz, J. V., kammarskrifvare. Stockholm. 81
v. Schwerin, H. H., friherre, professor. Lund. 81
Schönfeldt, E., f. **Höök**, fru. Stockholm. 93
Schönfeldt, H., handlande. Stockh. 87
Schönmeyr, C., v. häradsh. Stockh. 82
Schönthal, H., grosshandl. Stockh. 84
Sebardt, V., hofapotekare. Stockh. 80
Sebenius, A., fröken. Stockholm. 94
Seberg, A., civilingeniör. Stockholm. 88
Seelig, A. I., bokförläggare. Stockh. 81
Segerberg, E., kamrer. Malmö. 86
Segerlind, F., ingeniör. Stockholm. 95
Segerström, A., f. **Planting**, fru. Stockholm. 94
Segerström, H., bokhållare. Stockholm. 92
Segerström, H., fröken. Stockholm. 95
Segerström, S., f. **Kinander**, fru. Stockholm. 96
Seippel, A., grosshandlare. Stockh. 81
Seligmann, J., bokförlägg. Stockh. 80
Seligmann, J., grosshandlare. Stockh. 81
Sellergren, N.,* kyrkoherde. Göteryd. 83
Sellgren, S., fröken. Stockholm. 93
Selling, C. G., hofrättsråd. Stockholm. 89
Sellmann, G., bryggeriidkare. Stockh. 85
Senell, E., kollega. Stockholm. 81
Seth, E., fröken. Stockholm. 94
Seth, N. J., bokhållare vid statens järnvägar. Stockholm. 82
Seton, B., f. **Rosencrantz**, fru. Ekolsund. 80
Setterblad, G., med. doktor. Stockholm. 80
Settergren, C., kapten. Stockholm. 82
Settergren, E., advokatfiskal. Stockh. 82
Setterman, G., handlande. Stockh. 83
Settervall, H. A., grossh. Stockh. 81
Settervall, J., grosshandlare. Stockholm. 83
Settervall, N., v. häradsh. Stockh. 87
Severin, E., f. **Barck**, fru. Stockholm. 96
Severin, G., fröken. Stockholm. 96
Sidenbladh, E., öfverdirektör. Stockholm. 80
Sidenbladh, K., f. aktuarie. Stockh. 80
Sievert, M., handlande. Stockholm. 84
Silfverbrand, O., byråchef. Stockh. 89
Silfverskiöld, J. T., apotekare. Västerås. 80
Silfverstolpe, C., hofmarskalk, arkivarie. Stockholm. 81
Silfversvärd, C., kansliråd. Stockh. 93
Silfversvärd, L., f. **Siljeström**, fru. Stockholm. 93
Siljeström, A. L., kassör. Finspong. 85
Siljeström, J. G., rådman. Göteborg. 80
af Sillén, O. F., president. Stockh. 80
Simon, M., provinsialläkare. Malmköping. 90
Siöberg, G., organist. Kågeröd, Tågarp. 86
Sjöberg, A., fotograf. Halmstad. 93
Sjöberg, A., generalkrigskommissarie. Stockholm. 93
Sjöberg, A., provinsialläkare. Mariestad. 90
Sjöberg, A., sekreterare. Stockholm. 93
Sjöberg, E., tandläkare. Stockholm. 91
Sjöberg, G., fröken. Stockholm. 95
Sjöberg, G., rektor. Stockholm. 83
Sjöblom, A., provinsialläkare. Hernösand. 89
Sjöblom, E., fröken. Stockholm. 93
Sjöbring, P., biskop. Kalmar. 80
Sjöcrona, C. A., landshöfding. Mariestad. 81
Sjöding, A., kyrkoherde. Stockholm. 82
Sjögreen, M., f. **Anderson**, fru. Stockholm. 93
Sjöstrand, A., revisionsekreterare. Stockholm. 81
Sjöstrand, F., handlande. Mariefred. 91
Sjöwall, R., grosshandlare. Stockholm. 94
Sjöwall, T., f. **Dahlin**, fru. Stockh. 94
Skantze, H., sjökapten. Karlskrona. 90
Skogh, V., f. **Wahlgren**, fru. Stockholm. 81

Skogman, A., f. **Poppius**, friherrinna. Stockholm. 81
Skogman, C. J. A., friherre, f. d. kommendörkapten. Stockholm. 81
Skogsborg, R., tandläkare. Stockh. 81
Skytte, C. G., major. Östersund. 94
Sköldebrand, I., f. **Posse**, grefvinna. Stockholm. 96
Smedberg, S. A., landtbruksingeniör. Mariestad. 92
Smerling, C. F., kansliråd. Stockholm. 81
Smith, J. J., landsekreterare. Gefle. 84
Snoilsky, C., grefve, öfverbibliotekarie. Stockholm. 91
Sohlman, H., redaktör. Stockholm. 91
Sondén, E. A., kassör. Norrköping. 81
Sondén, M., professor. Stockholm. 80
Sondén, P., amanuens. Djursholm. 92
Soneson, A., handlande. Halmstad. 82
Spak, F. A., major. Stockholm. 80
Sparre, A., f. **Hamilton**, grefvinna. Kronovall, Esperöd. 91
Sparre, C. C:son, grefve, f. d. häradshöfding. Sjörred, Ulricehamn. 92
Sporrong, C. F., fabrikör. Stockh. 84
Springer, G., direktör. Stockholm. 81
Spångberg, Z., f. **Bruce**, fru. Stockholm. 94
Staël v. **Holstein, H.**, f. **Strokirk**, friherrinna. Stockholm. 96
v. Stapelmohr, I., borgmästare. Östersund. 90
Starck, A., konsul. Stockholm. 89
Stare, R. V., bokhandlare. Stockholm. 94
Statlander, E., f. **Beckman**, fru. Stockholm. 96
Steckmeister, H., f. **Ekström**, fru. Stockholm. 95
Stedt, E., fröken. Stockholm. 94
Stedt, N., inspektör. Stockholm. 91
Stedt, N. M., borgmäst. Sölvesborg. 81
Stenbeck, C. V., grosshandlare. Gefle. 93
Stenbeck, J. F., bankdirektör. Gefle. 93
Stenman, V., kassör. Stockholm. 80
Stenmark, V., f. **Mellström**, fru. Stockholm. 95
Stenqvist, G., apotekare. Hallsberg. 90
Stenström, A. F., apotekare. Målilla. 90
Stenström, C. R., ingeniör. Mariestad. 95
Stenström, K., amanuens. Stockholm. 96
Sterky, A., fröken. Uppsala. 94
Stern, E., handlande. Stockholm. 89
Stjernhoff, C. G., herr. Värtan, Stockholm. 82
Stjernspetz, E., f. **af Wirsén**, fru. Stockholm. 81
Stjernspetz, P. A. H., major. Stockholm. 80
v. Stockenström, E., bruksförvaltare. Dådran, Enviken. 91
v. Stockenström, H., öfverkammarherre. Stockholm. 81
Stollenwerk, J., ingeniör. Åmmeberg, Askersund. 90
Storckenfeldt, E., generaldirektör. Stockholm. 88
Strahl, A., v. häradshöfding. Stockh. 90
Strandberg, G., fondmäklare. Stockholm. 89
Strandberg, P., kanslisekret. Fyrisvall, Gamla Uppsala. 82
Strandell, A., kyrkoherde. Stockholm. 89
Stridbeck, A., fördelningsläkare. Näsjö. 90
Stridsberg, E., ingeniör. Trollhättan. 80
Stridsberg, G., herr. Stockholm. 94
Strindberg, J. O., grosshandl. Stockholm. 82
Strokirk, C. E., kapten. Storvik. 80
Strokirk, C. G., ingeniör. Hernösand. 80
Strokirk, E., grosshandlare. Stockholm. *Hedersledamot.* 88
Strålenhjelm, A., f. **Hagander**, fru. Stockholm. 96
Ström, E., f. **Nordwall**, fru. Stockholm. 92
Ström, H., f. **Björk**, fru. Stockholm. 94
Ström, I., f. **Nordwall**, fru. Stockholm. 92
Ström, L., intendent. Stockholm. 89
Ström, L. V., grosshandlare. Stockh. 83
Strömberg, G. L., godsegare. Hyndevad, Skogstorp. 93
Strömberg, M., häradshöfding. Stockholm. 96
Strömberg, O. M., bruksförvaltare. Strömsberg, Tierp. 93
Strömfelt, F., grefve. Hylinge, Västra Husby. 89
Strömholm, C. O., apotekare. Stockh. 90
Strömman, O., kapten. Sköfde. 83
Stuart, C., f. **Palm**, fru. Stockholm. 94
Stuart, S. L., notarie. Stockholm. 92
Stuart, U., fröken. Stockholm. 96
Sturzen-Becker, V., lektor. Stockh. 80
Ståhl, M., f. **Wennergren**, fru. Stockholm. 95
Stål, A., f. **Böös**, fru. Stockholm. 94
Stål, S., boktryckare. Stockholm. 82
Stål, V., öfverstelöjtnant. Stockholm. 80
Stålhammar, C., herr. Stockholm. 95
Stålhane, B., f. **Schale**, fru. Stockholm. 96
Stålhane, H., öfverstelöjtnant. Stockholm. 95
Stånggren, F., borgmästare. Linköping. 80
Sundberg, A., kamrer. Stockholm. 84
Sundberg, A. N., ärkebiskop. Uppsala. 82
Sundberg, C., herr. Stockholm. 94
Sundberg, E., herr. Stockholm. 93

Sundberg, E. G., sekreterare. Stockholm. 80
Sundberg, G., fabriksidkare. Kalmar. 90
Sundberg, G., löjtnant. Göteborg. 94
Sundblad, L. A., kronofogde. Arvika. 86
Sundblad, V., apotekare. Uppsala. 80
Sundelin, J. A. I., kontraktsprost. Jönköping. 80
Sundell, K., med. doktor. Stockholm. 94
Sundell, V. C., konditor. Stockholm. 88
Sundgren, F. C., kronouppbördskomm. Stockholm. 83
Sundin, E. O., hemmansegare. Stafre. 82
Sundström, A., agent. Stockholm. 84
Sundström, A., f. **Fris**, Stockholm. 95
Sundström, C. J.,* lektor. Göteborg. 81
Sundström, H., grosshandl. Stockholm. 95
Sundström, P., grosshandlare. Stockholm. 87
Sundström, R., herr. Stockholm. 95
Sundström, V., f. **Schultz**, fru. Stockholm. 92
Sunnerdahl, E., grossh. Stockholm. 81
Svahn, C. A., industriidkare. Karlskrona. 81
Svanbeck, C. E., kamrer. Stockholm. 81
Svanbeck, P., trafikchef. Karlshamn. 81
Svanberg, A.,* kassör. Nederkaliks. 93
Svanberg, G., borgmästare. Göteborg. 80
Svanlund, E., apotekare. Karlskrona. 81
Svanström, F., grosshandl. Stockholm. 80
Svanström, J., fröken. Stockholm. 92
Swartling, A., v. konsul. Norrköping. 81
Swartling, K., fil. doktor. Strängnäs. 95
Swartz, D., f. **Frisell**, fru. Norrköping. 92
Swartz, D., f. **Lundström**, fru. Norrköping. 93
Swartz, L., f. **Hülphers**, fru. Norrköping. 80
Svedberg, J., grosshandlare. Stockh. 90
Svedberg, J. F., provinsialläkare. Stockholm. 80
Svedbom, H., f. **Lindberg**, fru. Stockholm. 89
Svedbom, V., sekreterare. Stockholm. 81
Svenson, A., kontorschef. Stockholm. 96
Svenson, J. S., fabriksidkare. Stockh. 83
Svensson, A., grosshandlare. Stockh. 94
Svensson, A., skräddare. Stockholm. 94
Svensson, B., kontorsbiträde. Stockh. 96
Svensson, C. P., tapetserare. Stockh. 80
Svensson, F., notarius publikus. Stockholm. 81
Svensson, F., stadsfiskal. Stockholm. 96
Svensson, G., herr. Stockholm. 94
Svensson, J. P., herr. Pikedala, Pataholm. 95
Svensson, M., f. **Gumælius**, fru. Stockholm. 96
Svensson, S. J., apotekare. Malmköping. 80
Svinhufvud, A., f. **Granberg**, fru. Strängnäs. 96
Svinhufvud, V., kapten. Strängnäs. 82
Syberg, F., grosshandlare. Stockholm. 80
Syberg, V., herr. Stockholm. 94
v. Sydow, F. E., öfverläkare. Göteborg. 81
v. Sydow, H., v. häradshöfd. Stockholm. 91
Sylvan, F., * sjukgymnast. Växjö. 96
Sylvander, L., f. **Dimberg**, fru. Stockholm. 94
Sylvén, V. M. T., apotekare. Landskrona. 90
Sällberg, G. T., distriktsläk. Stockh. 80
Sällström, A. G., byggmäst. Stockh. 80
Sällström, E., f. **Höglund**, fru. Nederkaliks. 93
Sällström, G. F. V., ingeniör. Stockh. 83
Särnblad, A. J., läroverksadjunkt. Skara. 90
Sätherberg, H., professor. Stockh. 80
Sätterholm, R., ingeniör. Stockh. 83
Sääf, H., f. **Cimmerdahl**, fru. Norrköping. 92
Söderbaum, C., krigsråd. Stockh. 83
Söderbaum, H. V., kontraktsprost. Estuna. 90
Söderbaum, P., med. doktor. Falun. 90
Söderberg, C. A., kassör. Stockholm. 94
Söderberg, E. N., fil. kand. Uppsala. 90
Söderberg, G., handlande. Stockholm. 92
Söderberg, G., f. **Örtenholm**, fru. Stockholm. 96
Söderberg, N. J., regementspastor. Uppsala. 93
Söderberg, P., förste provinsialläkare. Halmstad. 96
Söderberg, P., grosshandlare. Stockh. 96
Söderberg, R., f. **Carlson**, fru. Stockholm. 96
Söderblom, F., orgelnist. Delsbo. 84
Söderbom, A.,* med. doktor. Bollnäs. 87
Söderbom, H., f. **Stjernstedt**, enkefru. Uppsala. 80
Söderholm, S., handlande. Strängnäs. 96
Söderholtz, L., f. **Örtegren**, fru. Stockholm. 92
Söderling, K., med. lic. Stockholm. 94
Söderlund, F., fil. doktor Uppsala. 93
Söderman, C. A., skulptör. Stockh. 80
Södermark, P.,* lasarettsläk. Mariestad. 86
Söderström, C., sjökapten. Mariefred. 83
Söderström, C. C., grossh. Stockh. 80
Söderström, L., f. Årvik, fru. Stockh. 96
Söderström, M., f. **König**, fru. Stockholm. 81
Söderström, P. G., fabrikör. Mariefred. 83

Söderwall, K. F., professor. Lund. 95
Sörenson, C., med. doktor. Visby. 90

Tamm, A., fil. doktor. Stockholm. 80
Tamm, A., f. **af Wetterstedt**, fru. Stockholm. 94
Tamm, C., agronom. Bro. 93
Tamm, C., direktör. Stockholm. 93
Tamm, G., löjtnant, stallmästare. Malstanäs, Flen. 91
Taube, B., frih., arkivarie. Stockholm. 89
Taube, E., grefve, kommendant. Stockholm. 83
Tauvon, C., kapten. Önsta, Bro. 93
Tegnér, C., f. **Thorell**, enkefru. Stockholm. 80
Tegnér, E., bibliotekarie. Lund. 80
Tegnér, E., professor. Uppsala. 80
Tempelman, G., grosshandlare. Stockholm. 82
Tengbom, C. A., landträntmästare. Mariestad. 80
Tengroth, C. G., kammarskrifvare. Stockholm. 94
Tengroth, S., fröken. Stockholm. 94
Tengroth, V., f. **Blommert**, fru. Stockholm. 94
Tesch, I., f. **Lindström**, fru. Stockh. 89
Tesch, J., apotekare. Malmö. 85
Thalin, C., handlande. Stockholm. 80
Tham, H., ryttmästare. Stäholm, Köping. 90
Tham, L., fröken. Huskvarna, Jönköping. 95
Tham, V., direktör. Huskvarna. 82
Thegerström, F., premieraktör. Stockholm. 84
Thegerström, R., grosshandl. Djursholm. 83
Themptander, O. R., landshöfding. Stockholm. 81
Theorin, B., f. **Zetterström**, fru. Uppsala. 96
Thestrup, G., * öfverstelöjtnant. Landskrona. 80
Thimgren, L., öfverste. Stockholm. 81
Thollander, G., provinsialläkare. Kisa. 96
Thomæus, E. A., med. doktor. Drottningholm. 89
Thomas, J. E., byggmäst. Stockh. 80
Thorell, R., regementsauditör. Stockh. 81
Thorén, A., generalmajor. Stockholm. 83
Thorsell, H., fröken. Stockholm. 96
Thorssell, A., kapten. Stockholm. 83
Thorssell, E. B., sjökapten. Stockh. 91
Thulin, A. B., med. doktor. Kungsbacka. 90
Thulin, C. G., skeppsmäklare. Stockh. 80
Thulin, G., kammarråd. Stockholm. 96
Thulstrup, H., öfverste. Södertälje. 81
Thunberg, A., kommendörkapt. Stockholm. 91
Thunström, E., herr. Stockholm. 94
Thunström, M., f. **Ljunglöf**, fru. Stockholm. 96
Thuresson, T. R., ombudsman. Sundsvall. 90
Thörn, S., f. **Söderström**, enkefru. Karlskrona. 83
Thörn, V. L., v. konsul. Karlskrona. 81
Tigerschiöld, H., v. häradshöfding. Stockholm. 89
Tigerstedt, R., professor. Stockholm. 83
Tillander, H., apotekare. Stockholm. 80
Tillberg, H., kamrer. Stockholm. 94
Tillgren, K., kassör. Stockholm. 94
Tillman, G., lasarettsläkare. Halmstad. 96
Tondén, A., grosshandlare. Stockholm. 94
Tondén, A., f. **Gyllengahm**, fru. Stockholm. 94
Torén, K., bankdirektör. Stockholm. 92
Torin, K., bibliotekarie. Skara. 85
Tornérhielm, C., kanslisekreterare. Stockholm. 81
Torngren, J. V., kassör. Västerås. 80
Torpson, N., seminarieadjunkt. Stockholm. 94
Trana, E., v. häradsh. Göteborg. 80
Tranchell, C., ingeniör. Landskrona. 80
Trapp, O., bankdirektör. Helsingborg. 92
Treffenberg, C., f. d. landshöfding. Stockholm. 86
Troili, E., notarie. Stockholm. 81
Troilius, A. M., * magistratsekreterare. Gefle. 81
Trolle, A., direktör. Stockholm. 93
Trolle, E., f. **Carlberg**, fru. Stockh. 93
Trotzig, G. F., grosshandl. Stockh. 83
Trybom, F., förste fiskeriassistent. Stockholm. 91
Tull, N. P., segelmakare. Stockholm. 81
Tullberg, H. V., bokhandlare. Stockh. 80
Törnblad, L., f. **Jakobsson**, fru. Stockholm. 96
Törnblom, C. A., kapten. Limsta, Ransta. 83
Törnbohm, H., notarie. Djursholm. 94
Törnebladh, C. O., v. häradshöfding. Stockholm. 83
Törnebladh, I., landskamrer. Stockholm. 92
Törnebladh, M., f. **Siljeström**, fru. Stockholm. 93
Törnebohm, A. E., lektor. Stockh. 80
Törngren, L. M., professor. Stockh. 83
Törnmarck, S., f. d. provinsialläkare. Hjo. 89
Törnquist, A., hofrättsråd. Stockh. 80
Törnqvist, A., f. **Mineur**, fru. Stockholm. 96
Törnqvist, H., arkitekt. Stockholm. 89

Uddenberg, C. G., kontraktsprost. Gärdslösa, Störlinge. 90
Uddenberg, E., generalkonsul. Stockholm. 81
Uhnér, F., grosshandlare. Stockh. 83
af Uhr, M., f. **Damm**, fru. Stockholm. 95
Ullman, U. L., biskop. Strängnäs. 80
Ullvén, F., herr. Stockholm. 95
Ulmgren, O., med. doktor. Stockh. 80
Ulmgren, S., f. **Prytz**, fru. Stockh. 94
Ulrich, A., fröken. Stockholm. 93
Ulrich, S., fröken. Stockholm. 93
Undén, V., apotekare. Karlstad. 92
v. Unge, A., f. **Wahren**, fru. Norrköping. 93
v. Unge, H., med. doktor. Norrköping. 90
Unger, R., f. **Löwenhielm**, fru. Stockholm. 95
Unman, J., grosshandlare. Stockholm. 89
Upmark, E., f. **Kindstrand**, fru. Stockholm. 93
Upmark, G., intendent. Stockholm. 80
Uppling, E., tandläkare. Karlskrona. 85
Uppström, K. D., häradshöfding. Hernösand. 93
Uppström, V., häradshöfding. Stockholm. 80

v. Wachenfeldt, J., apotekare. Kisa. 90
Wachtmeister, A., grefve, öfverstekammarherre. Stockholm. 91
Wachtmeister, A. K. Trolle, grefve, hofmarskalk. Trolle-Ljungby, Gualöf. *Hedersledamot.* 80
Wachtmeister, H. H:son, grefve, statsråd. Stockholm. 81
Wadström, B., komminister. Stockh. 81
Waendt, C. V., agronom. Lerbäck. 94
Wærn, C. F., jr, grossh. Göteborg. 80
Wærn, E., f. **Neuman**, fru. Göteborg. 81
Wærn, I., grosshandlare. Göteborg. 80
Wærn, J., professor. Stockholm. 83
Wagner, O., med. doktor. Stockholm. 89
Wagner, S., målare. Stockholm. 80
Wahlberg, C. F., landtbrukare. Stockh. 83
Wahlberg, E. H., godsegare. Börrum. 81
Wahlberg, F. A., handlande. Stockh. 87
Wahlberg, S., fröken. Stockholm. 80
Wahlberg, V., fröken. Stockholm. 96
Wahlgren, C. A., häradshöfding. Stockholm. 95
Wahlin, C., f. **Syberg**, fru. Stockholm. 95
Wahlin, C. A., grosshandl. Stockh. 83
Wahlin, C. M., kronolänsman. Sköldnäs, Baggetorp. 81
Wahlström, A., herr. Stockholm. 93
Wahlström, C., fröken. Stockholm. 93
Wahlström, E., grosshandlare. Stockholm. 93
Wahlström, E., f. **Brandt**, fru. Stockholm. 93
Wahlström, G. E., disponent. Uppsala. 93
Wahlström, L., vinhandlare. Stockholm. 88
Wahlström, P. K., bokförläggare. Stockholm. 91
Wahlström, S., f. **Söderholm**, fru. Stockholm. 94
Wahren, E., f. **Philip**, fru. Norrköping. 80
Wahren, G., grosshandl. Norrköping. 81
de Wal, M., f. **Kjellin**, fru. Stockholm. 94
Waldenström, G. F., regementsläkare. Ume. 89
Waldenström, H. O., regementsläkare. Åmål. 89
Valentin, P., disponent. Norrköping. 83
Wallander, E., landtbrukare. Mariefred. 83
Wallander, F. G. F., direktör. Stockholm. 83
Wallberg, A. V., fabriksidkare. Halmstad. 82
Wallberg, C., f. **Bredberg**, fru. Halmstad. 83
Wallberg, I., ingeniör. Karlstad. 90
Vallberg, M. V., bokförläggare. Norrköping. 80
Wallén, O. A., kontraktsprost. Järfsö. 90
Wallenberg, K., bankdirektör. Stockholm. 80
Wallenius, K. G., ingeniör. Svaneberg, Mariestad. 92
Wallenström, E. C., amanuens. Stockholm. 83
Valley, A., grosshandlare. Stockh. 83
Wallin, A., med. doktor. Göteborg. 90
Wallin, A. F., kronofogde. Haparanda. 81
Wallin, J., herr. Stockholm. 93
Vallin, J., hofpredikant. V. Vemmenhög. 83
Wallin, J. O., rådman. Södertälje. 81
Wallin, J. V., handlande. Stockh. 83
Wallin, M. F., handlande. Stockholm. 80
Wallin, O., hofrättsnotarie. Stockh. 83
Wallin, V., bruksegare. Sättra, Karlslund. 81
Wallinder, J., prost. Halmstad. 92
Wallis, C., professor. Stockholm. 80
Wallmark, J.,* lasarettsläkare. Örnsköldsvik. 81
Wallmark, V., f. **Klockhoff**, fru. Örnsköldsvik. 81
Wallqvist, L., snickare. Stockholm. 80
Wancke, A. E., sjökapten. Stockh. 91
Wannberg, A., grosshandlare. Stockholm. 81
Wannqvist, P. A., handl. Söderhamn. 80
Warburg, A., f. **Ware**, fru. Stockh. 94
Warburg, M., konsul. Stockholm. 94

Warfvinge, F. V., öfverläkare. Stockholm. 80
Watz, E., fröken. Stockholm. 94
Wawrinsky, H., kapten. Stockholm. 91
Wecke, C., ingeniör. Ämmeberg, Askersund. 90
Wedberg, C. V., apotekare. Engelholm. 90
Wedberg, J. O., justitieråd. Stockh. 80
Wedelin, A., kontorskrifvare. Stockh. 94
v. Vegesack, E., frih., generalmajor. Stockholm. 83
Weisner, J., grosshandlare. Stockh. 81
Welander, E., e. o. professor. Stockh. 80
Welander, P., kontraktsprost. Elmeboda. 90
Welin, A., auditör. Stockholm. 94
Welinder, B., godsegare. Svalöf. 89
Wellander, C., borgmästare. Nyköping. 80
Wendels, E., läroverksadjunkt. Stockh. 83
Wengström, J. O., fabriksidk. Stockh. 80
Wennberg, A., grosshandlare. Stockholm. 92
Wennberg, C. G., häradshöfding. Skara. 92
Wennerholm, A., f. **Isaacsson**, fru. Stockholm. 95
Wennerholm, H., auditör. Stockholm. 95
Wennermark, A. G., apotekare. Skene. 90
Werner, A., med. doktor. Stockh. 80
Werner, F., dockmästare. Stockholm. 81
Werner, K. F., kamrer. Stockholm. 80
Wernstedt, L., borgmästare. Strängnäs. 91
Versteegh, A., grosshandl. Hernösand. 82
Weslien, K., vinhandlare. Stockh. 91
Wessberg, H., ingeniör. Malmö. 82
Wessberg, L., f. **Lindgren**, fru. Stockholm. 94
Wessberg, S., notarius publikus. Stockholm. 80
Wesslau, N., f. **Segerlind**, fru. Stockholm. 96
Wesslau, T. H., grosshandlare. Stockh. 93
Wessman, A. G., v. häradshöfding. Stockholm. 83
Westberg, G. V., protokollsekreterare. Stockholm. 80
Westerberg, A. P., fördelningsläkare. Falköping. 90
Westerberg, E., major. Sköfde. 95
Westerberg, J. A., arkitekt. Göteborg. 83
Westergren, C. F., postkontrollör. Stockholm. 93
Westerling, A., fröken. Stockholm. 93
Westerlund, J. A., ingeniör. Jädraås. 91
Westfelt, G., lifmedikus. Stockholm. 80
Westfelt, M., fröken. Stockholm. 92
Westgren, A., apotekare. Gnesta. 90
Westholm, G. A., prost. V. Fernebo. 84
Westin, L. E., handlande. Stockh. 83
Westin, O. E., professor. Stockholm. 89
Westman, A. G., konsul. Jönköping. 93
Westman, F., fabriksidkare. Stockh. 89
Westman, R., uppbördskassör. Stockh. 89
Westrin, A., landsekreterare. Kalmar. 91
Wetterdal, G. L., bärgmästare. Falun. 81
Wetterdal, H., med. doktor. Stockh. 94
Wettergren, C., med. doktor. Arboga. 89
Wetterstrand, O., med. doktor. Stockholm. 94
Wetterström, H., landtmäterisekreterare. Stockholm. 80
Viberg, A., apotekare. Västervik. 89
Wiberg, C., f. **Kumlin**, fru. Stockholm. 95
Wiberg, C. L., apotekare. Dalby, Stället. 90
Wiberg, F., handlande. Stockholm. 80
Wickert, I., handlande. Stockholm. 87
Wickström, M., rådman. Östersund. 89
Wickström, V. H., fil. doktor. Östersund. 86
Victorin, H., redaktionsekreterare. Stockholm. 94
Widebeck, A., adjunkt. Strängnäs. 95
Widebeck, M., fröken. Stockholm. 92
Widegren, A., fröken. Stockholm. 94
Widén, J., landsekreterare. Nyköping. 87
Widforss, M., handlande. Stockholm. 81
Widgren, C., f. **Ketscher**, fru. Stockh. 95
Widgren, C. F., handlande. Stockholm. 96
Widmark, J., professor. Stockholm. 88
Vidmark, S., f. **Ekbom**, fru. Stockh. 95
Widmark, V., ingeniör. Helsingborg. 82
Wieselgren, H., bibliotekarie. Stockh. 81
Wieselgren, S., generaldirektör. Stockholm. 80
Wijkström, M., f. **Kahl**, fru. Stockholm. 96
Wijnbladh, H., fröken. Stockholm. 93
Wijnbladh, H., herr. Stockholm. 93
Wikander, E., ingeniör. Lidhem, Vimmerby. 86
Wikander, E. J., f. d. borgmästare. Lidhem, Vimmerby. 80
Wikblad, H., fröken. Norrköping. 80
Wikland, F., sekreterare i marinförvaltningen. Stockholm. 81
Wikland, H., öfverdirektörsassistent. Stockholm. 93
Wiklander, O., öfverdirektörsassistent. Stockholm. 89
Wiklund, V., fabrikör. Stockholm. 82
Wiksell, J., boktryckare. Uppsala. 93
Wikström, O., borgmästare. Söderhamn. 91
Wilkman, J. E., jägmästare. Strängnäs. 94
Willers, V., kamrer. Stockholm. 81
Willners, J., intendent. Stockholm. 95
Wilms, A., kandidat. Stockholm. 93
Wilms, H., grosshandlare. Stockholm. 92

Wilms, L., f. Lindner, fru. Stockholm. 96
Wiman, A., f. Forssberg, fru. Stockholm. 95
Wiman, E. A., civilingeniör. Stockh. 80
Wimer, N., med. licentiat. Halmstad. 96
Wimmerstedt, A., professor. Stockholm. 80
Wimmerstedt, R., notarie. Stockh. 93
Winberg, V., kapten. Östersund. 80
Winblad, C. A., grosshandlare. Nyköping. 96
Winborg, T., fabrikör. Stockholm. 80
Windahl, J., f. Hult, fru. Stockholm. 96
Winge, M. E., professor. Stockholm. 80
Wingård, J. A., apotekare. Sundsvall. 90
Winqvist, E., herr. Stockholm. 95
Wirén, A. G., fabrikör. Stockholm. 83
Wirenus, M., herr. Stockholm. 96
Virgin, C. P., viceamiral. Stockholm. 83
Virgin, H., major. Göteborg. 80
Virgin, J., skräddarmästare. Stockh. 89
Virgin, O., öfverstelöjtnant. Stockholm. 91
af Wirsén, C. D., fil. doktor. Stockholm. 80
Visén, K., redaktör. Södertälje. 95
Wising, P. J., professor. Stockholm. 80
Wising, S., f. Benedicks, fru. Stockholm. 94
Vistrand, P. G.,* amanuens. Stockh. 82
Witt, E., med. doktor. Norberg. 90
Wittrock, V., professor. Stockholm. 81
Wladislawowsky, M. L., handlande. Halmstad. 92
Wold, J. H. O., häradshöfding. Borås. 89
Wolffelt, G., protokollsekreterare. Stockholm. 81
Wolffelt, M., major. Stockholm. 83
Wollin, O., apotekare. Kalmar. 80
Voss, R., byggmästare. Stockholm. 80
Wrangel, H., kapten. Stockholm. 89
Wretblad, P., handlande. Stockholm. 89
Wretman, J., rådman. Stockholm. 83
Vult v. Steijern, F., redaktör. Stockholm. 80
Vult v. Steyern, J., ingeniör. Landskrona. 90
Vult v. Steyern, N. H., president. Stockholm. 80
Wåhlander, L. C., kontrollör. Stockholm. 83
Wåhlén, A. F., apotekare. Marstrand. 90
Wåhlin, B., fröken. Mariefred. 83
Wåhlin, K., amanuens. Stockholm. 90
Wästfeldt, S., fröken. Stockholm. 94

Zacco, A. V., intendent. Stockholm. 95
Zacco, K. Y., civilingeniör. Stockholm. 91
Zacco, R., f. Böös, fru. Stockholm. 94
Zachrison, M., landsekreterare. Vänersborg. 86
Zachrisson, C. A., lektor. Stockholm. 92
Zamore, O. C., körsnär. Stockholm. 88
af Zellén, J. O., byråchef. Stockholm. 96
Zethelius, A., kapten. Stockholm. 83
Zethelius, H., protokollsekr. Stockholm. 80
Zettergren, A., f. Schale, fru. Stockholm. 96
Zettersten, A., intendent. Stockholm. 92
Zettersten, F., fru. Stockholm. 92
Zettervall, H., öfverintendent. Stockholm. 83
Zettervall, S., ingeniör. Stockholm. 96
Zickerman, J., apotekare. Klippan. 90
Zickerman, L., fröken. Sköfde. 95
Zimmerman, H., notarie. Stockholm. 96
Zinn, C. M., perukmakare. Stockholm. 94

Åberg, C. A., bokhållare. Skellefte. 94
Åberg, C. L., sadelmakarmästare. Stockholm. 84
Åberg, H., grosshandlare. Stockholm. 91
Åberg, L., f. Ringström, fru. Norrköping. 83
Åberg, O. J., registrator. Stockholm. 82
Åberg, V., f. Thomée, fru. Stockholm. 95
Åbom, S., f. Stenberg, fru. Stockh. 94
Åhlèn, E., handlande. Stockholm. 96
Åhlin, K., fröken. Stockholm. 80
Åhrberg, C., f. af Geijerstam, fru. Västanfors. 84
Åhrberg, H., v. häradshöfding. Stockh. 89
Åkerberg, P., med. doktor. Falun. 90
Åkerhielm, L., frih., statsråd. Stockh. 81
Åkerlund, E. O., byggmäst. Stockh. 83
Åkerlund, J., artist. Stockholm. 94
Åkerlund, P., f. Neumüller, fru. Stockholm. 94
Åkerman, R., generaldirektör. Stockh. 80
Åkerman, V., grosshandlare. Stockholm. 81
Åkermark, G., v. häradshöfding. Göteborg. 80
Ålund, C., f. Fogelström, fru. Stockholm. 94
Ålund, V., jägmästare. Haparanda. 94
Ångman, A. R. L., apotekare. Kristinehamn. 90
Ångström, K., professor. Uppsala. 91
Årfelt, H., f. Bergentz, fru. Stockholm. 96
Årre, G., bankdirektör. Norrköping. 92
Åstedt, C. A., postkontrollör. Stockholm. 95

Åström, A., herr. Norra Degerfors. 92
Åström, P., lektor. Karlstad. 91

Ädelgren, A., kanslisekret. Stockh. 80
Åhlström, C. O., grosshandlare. Stockholm. 94

Öberg, O. F., generalkonsul. Stockh. 81
Öberg, V., fil. doktor. Tranås, Nässjö. 81
Ödberg, C. A., herr. Stockholm. 95
Ödberg, F.,* lektor. Skara. 88
Ödman, N. P., lektor. Gefle. 93
Ödman, S., professor. Lund. 91
Ödmansson, E., professor. Stockh. 80
Öhgren, G., handl. Örnsköldsvik. 81
Öhman, J. A., skollärare. Torstuna, Torstunaby. 82
Öhngren, H., v. konsul. Örnsköldsvik. 81
Öhrn, H., herr. Stockholm. 94
Öhrn, J. F., provinsialläkare. Järfsö. 90
Öhrström, C. A., jägmästare. Stockh. 94
Öhrström, H., f. Ritou, fru. Stockholm. 95
Öhrvall, P. L., med. doktor. Askersund. 90
Öjermark, C. J., bankdirektör. Västerås. 93
Ölander, C., apotekare. Sunne. 90
Öman, V., redaktör. Örebro. 91
Örström, A., rådman. Arboga. 81
Örtegren, C., handlande. Stockholm. 80
Östberg, A., fröken. Stockholm. 94
Österberg, T., f. Prüssing, fru. Stockholm. 95
Österdahl, G. V., protokollsekret. Stockholm. 83
Östergren, A., president. Stockholm. 80
Östergren, G., revisor. Stockholm. 95
Östergren, L., f. Linnander, fru. Stockholm. 95
Österlind, E., grosshandlare. Stockholm. 96
Österlind, H., f. Ekman, fru. Stockholm. 96
Österling, J., f. Pettersson, fru. Stockholm. 95
Östlund, A., apotekare. Nås. 90
Östman, A. F., revisor. Stockholm. 81
Östman, T. A., apotekare. Haparanda. 81

Norge.

Aall, H. J., direktör. Kristiania. 94
Bruun, C., disponent. Kristiania. 90
Bugge, N., konsul. Tönsberg. 90
Leifsson, Bolkesjö, Torjus, hotellegare. Bolkesjö. Gransherred. 80
Nicolaysen, N. L., sorenskriver. Fredrikshald. 80
Sibbern, C. G., f. d. statsminister. Værne kloster, Dilling. 81
Söderberg, C., direktör. Kristiania. 90
Thams, M., bruksegare. Trondhjem. 91

Danmark.

Bang, J. L., sognepræst. Langå, Nyborg. 87
Bondesen, I., literatör. Köpenhamn. 84
Brummerstedt, C., kolonibestyrer. Julianehaab. *Hedersledamot.* 90
de Fontenay, A. N., grosshandlare. Köpenhamn. 87
Forngripasafn Islands. Reykjavik. 91
Reitzel, C. A., bokförläggare. Köpenhamn. 87
Rom, N. C., redaktör. Köpenhamn. 88
Stephensen, M., landshöfding. Reykjavik. 82
Thaysen, P., apotekare. Köpenhamn. 87
Thomsen, A., med. doktor. Köpenhamn. 89
Verdier, S., fru. Köpenhamn. 83

Finland.

Alfthan, A. R., apotekare. Kemi. 89
Askolin, J., kommerseråd. Borgå. 96
Asp, G., professor. Helsingfors. 92
v. Bonsdorff, H. G., t. f. kontraktsprost. Ikalis. 90
v. Born, V. M.,* friherre. Sarflax, Lovisa. 80
de la Croix, M., f. **Sandman**, fru. Tammerfors. 92
Cygnæus, G., lektor. Åbo. 91
Dahlström, E., grosshandlare. Åbo. 89
Ekblom, R. V., bryggeriidkare. Borgå. 80
Freudenthal, A. O., professor. Helsingfors. 80
Föreningen för konstfliten i Finland. Helsingfors. 89
Grotenfelt, G., docent. Helsingfors. 92
Hallberg, M., handlande. Helsingfors. 84
Hartvall, A. L., fabriksidkare. Helsingfors. 86
Herlitz, G., fabriksföreståndare. Helsingfors. 89
Hildén, B., f. **Hartman**,* fru. Tammerfors. 91
Hoving, V., bokhandlare. Viborg. 83
v. Julin, E. L., brukspatron. Helsingfors. 91
Lindh, A., läkare. Borgå. 80
Lindström, C. O., herr. Helsingfors. 89
Nilsson, E., disponent. Tammerfors. 92
Nordström, E.,* magister. Helsingfors. 84
Nyberg, A., justitieråd man. Helsingfors. 80
Pettersson, C., herr. Helsingfors. 89
Schildt, H., handlande. Helsingfors. 84
Strömborg, G. J., läkare. Viborg. 81
Strömborg, J. E.,* professor. Borgå. 80
Topelius, Z., statsråd. Helsingfors. *Hedersledamot.* 82
Westerlund, E., assessor. Uleåborg. 89

Ryssland.

v. Anrep, A., ingeniör. Moskwa. 94
v. Arbin, A. O. F., kapten, militärattaché. Petersburg. 83
Backman, L., pastor. Moskwa. 94
Bolin, V., juvelerare. Moskwa. 89
Gadelli, F., possessionat. Moskwa. 95
Hagman, C. J., godsegare. Moskwa. 93
Jörgensen, P. A., statsråd. Moskwa. 84
Koch, C., direktör. Moskwa. 92
Löfström, E.,* gardeslöjtnant. Petersburg. 96
Meijer, F., hoflitograf. Moskwa. 91
Mellgren, T., statsråd. Nischnij Novgorod. 81
Tholander, A.,* artist. Moskwa. 81
Winkel, N., konsul. Moskwa. 81

Tyskland.

Appel, C., professor. Breslau. 85
v. Berenberg-Gossler, J., bankir. Hamburg. 90
v. Engeström, L. Benzelstierna, grefve. Posen. 90
Helander, S. V., konsul. Düsseldorf. 95
v. Mühlenfels, O., Eisenbahn-Directions-Präsident. Oldenburg. 82
Müller, G. A., doktor. Leipzig. 93
Rosencrantz, E. A., generalkonsul. Dresden. 89
Wittmann, P.,* riksarkivråd. München. *Hedersledamot.* 92

Österrike.

Krauss, F., Landes-Rechnungsrath. Graz. 86

Belgien.

Gyldenstolpe, A. L. Fersen, grefve, minister. Brüssel. 81

England.

Derby, A., f. **Fleetwood,** fru. London. 85

Frankrike.

Danielsson, D., generalkonsul. Hâvre. 90
Due, F. G. K., minister. Paris. 91
Friedländer, L., grosshandlare. Paris. 90
Vasseur, F., herr. Paris. 90
Wrangel, H., grefve, legationsekreterare. Paris. 89

Spanien.

Prytz, H., v. konsul. Alicante. 90

Portugal.

Grill, A. V., konsul. St. Yves. 95

Turkiet.

Lindell, C., grosshandlare. Konstantinopel. 90

Persien.

Hybennet, B., lifmedikus. Teherán. 90

Algier.

Ben Roustan, El Bachir, membre de la Justice Musulmane. Tlemcen. 90.

N. Amerika.

Andersson, A., agent. Moline, Illinois. 94
Arvedson, E., herr. Boston, Massachusetts. 96
Bersell, A. O., fil. doktor, professor. Rock Island, Illinois. 93
Cornell, P. J. O.,* pastor. Centreville, Rhode Island. 92
Crælius, D., bärgsingeniör. San Francisco, California. 91
Cronholm, N. N., fil. doktor. Chicago, Illinois. 95
Elofson, C., doktor. Brandon, South Dacota. 95
Enqvist, L., f. **Johnson**, fru. San Francisco, California. 92
Esbjörn, C. M.,* professor. Marshfield, Oregon. 91
Fagerström, A. W., herr. Philadelphia, Pennsylvania. 91
Forsberg, G. E., pastor. N. Grosvenor Dale, Connecticut. 92
Georges, L., musikhandlare. San Francisco, California. 91
Glim, N. N., studerande. Minneapolis, Minnesota. 94
Hallonqvist, E., fröken. San Francisco, California. 93
Herenius, A. M. L., pastor. San Josè, California. 91
Hogner, R., med. doktor. Boston, Massachusetts. 90
Holmberg, C. P., bokhandlare. Chicago, Illinois. 90
Holmström, A., pianofabrikör. New York, New York. 94
Hulting, F. B., apotekare. San Francisco, California. 90
Josephson, A.,* biblioteksamanuens. Chicago, Illinois. 96
Juhlin, G., pastor. Sheffield, Pennsylvania. 96
Krook, G., herr. Texas, Texas. 93
Le Veau, A. M., pastor. Oakland, California. 91
Liliencrantz, A., med. doktor. San Francisco, California. 92
Linck, T., postexpeditör. Oakland, California. 91
Lindberg, P. M., professor. Rock Island, Illinois. 92
Lindblom, R., börsmäklare. Chicago, Illinois. 90
Lund, H., konsul. San Francisco, California. 87
Lundborg, J. A. W., doktor. San Francisco, California. 91
Nodling, F., grosshandlare. Chicago, Illinois. 90
Nodling, J. A., grosshandlare. Chicago, Illinois. 94
Ohlson, B., herr. San Francisco, California. 92
Olsson, A. G.,* pastor. South Manchester, Connecticut. 95
Olsson, O., teol. och fil. doktor, professor. Rock Island, Illinois. 92
Petersen, J., herr. San Francisco, California. 92
Rosenqvist, H. A., banktjänsteman. San Francisco, California. 91
Rozycki, S., ingeniör. Washington, Columbia. 90
Sandelin, F., apotekare. Oakland, California. 91
v. Stockenström, H., f. d. statssekreterare. St Paul, Minnesota. 87
Stolpe, G.,* musikdirektör. Rock Island, Illinois. 91
Stolpe, M.,* pastor. New York, New York. 91
Sundström, J. E.,* domare. Los Angeles, California. 91
Sylwén, W., ingeniör. Washington, Columbia. 93
Taleen, J. A., agent. Rothschild's Block, Ironwood, Michigan. 92
Thomas j:r, W. W., f. d. minister. Portland, Maine. 91
Uddenberg, A., apotekare. Iron Mountain, Michigan. 92
Westerberg, F.,* med. doktor. San Francisco, California. 90

Australien.

Berg, A., grosshandlare. Sydney. 90
Falstedt, C. A., konsul. Sydney. 92

6.

Öfversikt af antalet ständiga och stiftande ledamöter i olika land, landskap och städer.

Sverge.	Ständ.	Stift.	Summa.
Stockholm	155	1,886	2,041
Skåne	9	79	88
Bleking	2	16	18
Karlskrona	2	40	42
Halland	—	39	39
Småland	9	75	84
Öland	—	2	2
Bohuslän	1	12	13
Dalsland	1	2	3
Västergötland	6	65	71
Göteborg	21	59	80
Östergötland	6	38	44
Norrköping	3	42	45
Gotland	1	5	6
Södermanland	4	99	103
Närke	1	15	16
Uppland	8	43	51
Uppsala	6	38	44
Västmanland	4	34	38
Värmland	—	21	21
Dalarna	2	23	25
Gästrikland	2	17	19
Gefle	3	34	37
Helsingland	—	25	25
Medelpad	1	6	7
Jämtland	1	14	15
Öfverföras	**248**	**2,729**	**2,977**

	Ständ.	Stift.	Summa.
Öfverfördt	248	2,729	2,977
Härjedalen	1	1	2
Ångermanland	—	29	29
Västerbotten	1	27	28
Lappland	—	4	4
Summa	**250**	**2,790**	**3,040**
Andra land.			
Norge	6	8	14
Danmark	2	8	10
Island	1	2	3
Grönland	—	1	1
Finland	7	29	36
Ryssland	—	13	13
Tyskland	6	8	14
Österrike	1	1	2
Holland	1	—	1
Belgien	—	1	1
England	4	1	5
Skottland	1	—	1
Frankrike	7	5	12
Spanien	2	1	3
Portugal	—	1	1
Turkiet	—	1	1
Persien	—	1	1
Kina	1	—	1
Egypten	1	—	1
Algier	—	1	1
Kaplandet	1	—	1
N. Amerikas förenta stater	11	47	58
Chile	1	—	1
Uruguay	1	—	1
Australien	2	2	4
Summa	**56**	**131**	**187**
Summa	**306**	**2,921**	**3,227**

7.

Med döden under åren 1895 och 1896 afgångna ledamöter.

Abramson, G., grosshandlare. Stockholm. *Ständig ledamot.*
Ahlborn, C., f. d. ornamentsbildhuggare. Stockholm.
Ahlstrand, J. A., f. d. bibliotekarie. Stockholm.
Ahlström, C. O. L., bokhållare. Stockholm.
Beckman, G., direktör. Norrköping.
Benedicks, E., f. *Benedicks*, fru. Stockholm. *Hedersledamot.*
Bergman, F. V., f. d. bankokommissarie. Stockholm.
Bergström, L., provinsialläkare. Hernösand.
Björkman, K. F. L., kronofogde. Norrtälje.
Blixén, S., konsul. Montevideo, Uruguay. *Ständig ledamot.*
Blomberg, O., regementsläkare. Kristianstad.
Boheman, C., kanslisekreterare. Stockholm.
Borg, F. T., redaktör. Helsingborg.
Braune, J. G., mariningeniör. Enköping.
Bruzelius, N. G., rektor. Ystad. *Hedersledamot.*
Burman, O., bankdirektör. Haparanda.
Cassel, K., godsegare. Stjernsund, Askersund.
Crafoord, C. O. L., häradshöfding. Lyckeby.
Davidson, H., generalkonsul. Stockholm. *Hedersledamot.*
De la Gardie, J., grefve, godsegare. Oretorp, Lyngsjö.
Dufva, L., f. **Grönvall**, fru. Stockholm.
Ekenberg, O., fabriksidkare. Södertälje.
Eriksson, N., grufförvaltare. Långnäs, Robertsholm.
Fehr, F., pastor primarius. Stockholm.
Flodin, O., grosshandlare. Örebro.
Flygt, L. A., inspektor. Ljungå.
Forsell, M., fröken. Stockholm.
Fougt, C., v. konsul. Stockholm.
Freese, H., rådman. Norrköping.

Friedländer, T., f. d. konsul. Stockholm.
Frisk, P. E., kontraktsprost. Häfverö.
Galitski, C. K., handlande. Helsingfors.
Groll, V. L., landshöfding. Stockholm.
Gylden, H., professor. Stockholm.
Göransson, G., f. **Cöster**, fru. Stockholm.
Hæffner, A. V., grosshandlare. Stockholm.
Hahn, C., med. doktor. Stockholm.
Hallén, S., f. **Sundström**, enkefru. Stockholm.
Hamilton, M., f. **Lewenhaupt**, grefvinna. Stockholm.
Hammarberg, J., grosshandlare. Göteborg. *Ständig ledamot.*
Hedenius, P., professor. Uppsala.
Hellberg, C., auditör. Stockholm.
Helleday, A., v. häradshöfding. Stockholm.
Häggström, F. V., professor. Uppsala.
Insulander, I., direktör. Bjärka-Säby, Linköping.
Joulin, C. G., hyrkusk. Stockholm.
Lagerbjelke, G., grefve, f. d. landshöfding. Stockholm.
Lagerquist, O., hofpredikant. Gärds-Köpinge.
Lamm, F. L., direktör. Stockholm.
Larsson, J., förste stadsläkare. Örebro.
Laurin, Agnes, f. *Rohtlieb*, enkefru. Stockholm. *Ständig ledamot.*
Leijer, E., regementsläkare. Stockholm.
Lilliestierna, H., kammarherre. Ek.
Lind, C. T., hemmansegare. Gerum, Tanum.
Lindvall, B. N. A., kyrkoherde. Refteled.
Litsström, G. L., fabrikör. Stockholm.
Ljungberg, B., landskamrer. Ume.
Ljungqvist, K. O., bruksegare. Munksjö, Jönköping. *Hedersledamot.*
Lundin, A. V., fabriksidkare. Stockholm.
Lundvall, A., postkontrollör. Stockholm.
Löfman, C. P., öfverdirektör. Stockholm.
Lönner, G. A., v. konsul. Karlskrona.
Löwen, A. Trolle- friherre. Gärdesta, Gnesta.
Martin, A. F., borgmästare. Södertälje.
Martin, O. A., stadsläkare. Södertälje.
Mielck, V. H., fil. doktor. Hamburg.
Neess, C. F., grosshandlare. Landskrona.
Nerman, H., borgmästare. Karlskrona.
Nisbeth, H., f. *Ovenius*, enkefru. Simrishamn.
Oldenburg, C. C.,* kyrkoherde. Österby, Hammar. *Ständig ledamot.*

Oldenburg, J. F. H., kontorschef. Stockholm.
Olsson, G., källarmästare. Stockholm.
Olsson, M., handelsbokhållare. Göteborg.
Palmstierna, C. F., friherre. Stockholm.
Petersson, P., kontraktsprost. Årset.
Pettersson, F., fabrikör. Stockholm.
Richert, J. C., f. d. statsråd. Stockholm.
Richert, J. G., öfverste. Stockholm.
Ringheim, S., f. *Ekeroth*, fru. Stockholm.
Ripa, N., läroverksadjunkt. Karlskrona.
Rogberg, J. G., kontraktsprost. Grenna.
Ruckman, M., fröken. Stockholm. *Hedersledamot.*
Rydberg, V., professor. Djursholm.
Samuelsson, A. J., fil. doktor. Västervik.
Sandberg, F., hofpredikant. Solna, Tomteboda.
Sandberg, M., f. *Scherini*, fru. Norrköping.
Schelin, E., järnvägstjänsteman. Stockholm.
Schmidt, J., grosshandlare. Stockholm.
Schumburg, A., litograf. Stockholm.
Setterman, G., handlande. Stockholm.
Sporrong, C. F., fabrikör. Stockholm.
Staaff, A. V., kyrkoherde. Stockholm.
Stedt, N. M., borgmästare. Sölvesborg.
Stjernsvärd, C. G., ryttmästare. Vidtsköfle. *Ständig ledamot.*
Thaulow, H. A., distriktsläkare. Modum, Vikersund.
Thulin, A. B., med. doktor. Kungsbacka.
af Tibell, M. V., fröken. Rönninge, Tumba.
Torngren, J. V., kassör. Västerås.
Törnblom, C. A., kapten. Limsta, Ransta.
af Ugglas, C. G., frih., f. d. öfverståthållare. Stockholm. *Ständig ledamot. Hedersledamot.*
Wagner, O., med. doktor. Stockholm.
Warnecke, F., Geheimer-Rechnungsrath. Berlin.
Weinberg, E. J., provinsialläkare. Ockelbo.
Widmark, P. F., literatör. Idavallen, Bie.
Winge, M. E., professor. Stockholm.
Åbom, J. A., f. d. revisor. Stockholm.
Åkerblom, L., generalkonsul. Lübeck. *Ständig ledamot.*
Österdahl, G. V., protokollsekreterare. Stockholm.

INNEHÅLL.

1.

1. **Om lapparnes tideräkning.** Af K. B. Wiklund ..... Sid. 3.
2. **Ett bondbröllop i Hargs socken i Uppland på 1840-talet.** Af K. P. Leffler ..... » 28.
3. **Svenska allmogedräkter.**
   1. En öländsk folkdräkt från 1703. Af P. G. Vistrand ..... » 36.
4. **Karl den niondes tapetväfveri och tapetsamling.** Af J. Böttiger » 40.
5. **Studier i Nordiska museets rustkammare.**
   3. Kammare till bakladdningskanon från senare hälften af 1400-talet. Af C. A. Ossbahr ..... » 60.
6. **Silhuetter i Nordiska museet.** Af C. Palm ..... » 63.
7. **En tapets historia.** Af J. Böttiger ..... » 77.
8. **Ur Johan August Hazelii och Carl Jonas Ludvig Almqvists bref-växling.** Två hittills otryckta bref i Nordiska museets arkiv. Utgifna af A. Hazelius ..... » 89.
   1. Bref från Johan August Hazelius till Carl Jonas Ludvig Almqvist » 91.
   2. Bref från Carl Jonas Ludvig Almqvist till Johan August Hazelius. För minnet ..... » 102.

2.

1. **Strödda meddelanden angående Nordiska museet åren 1895 och 1896** ..... Sid. 119.
2. **Skansens zoologiska trädgård åren 1895 och 1896.** Af E. Hammarstedt ..... » 171.
3. **Nordiska museets fonder.**
   1. Byggnadsfonden ..... » 183.
   2. Allmänna fonden ..... » 184.
   3. Pensionsfonden ..... » 185.
   4. Bredablicksfonden ..... » »
   5. Skansfonden ..... » 186.
   6. Herman Frithiof Antells fond ..... » »
4. **Donationer till Nordiska museet** ..... » 187.

5. Testamentariska förordnanden till förmån för Nordiska museet Sid. 197.
6. Personer, som under åren 1895 och 1896 lämnat gåfvor till Nordiska museet » 199.
7. Ombud för Nordiska museet » 228.
8. Museer och vetenskapliga samfund i utlandet, med hvilka Nordiska museet står i förbindelse » 235.
9. Arbeten, som angå Nordiska museet eller utgått från det samma » 242.
10. Antal besökande i Nordiska museet » 252.
11. Ur Nordiska museets och Samfundets för Nordiska museets främjande räkenskaper för åren 1893—1895 » 254.

3.

1. Nordiska museets styrelse och tjänstemän Sid. 273.
2. Samfundets för Nordiska museets främjande skyddsherre och styrelse » 276.
3. Hedersledamöter » 277.
4. Ständiga ledamöter » 284.
5. Stiftande ledamöter.
Sverge » 296.
Norge » 328.
Danmark » »
Finland » 329.
Ryssland » »
Tyskland » »
Österrike » »
Belgien » 330.
England » »
Frankrike » »
Spanien » »
Portugal » »
Turkiet » »
Persien » »
Algier » »
N. Amerika » 331.
Australien » »
6. Öfversikt af antalet ständiga och stiftande ledamöter i olika land, landskap och städer » 332.
7. Med döden under åren 1895 och 1896 afgångna ledamöter » 334.

För dem, som ej närmare känna museet, anmärkas, att det samma är ämnadt att belysa *alla* samhällsklasser i landet, således icke endast allmogens, och att därföre med nöje alla föremål emottagas, som afse borgerskapet eller ståndspersonsklasserna öfver hufvud, äfvensom minnen efter framlidna utmärkta personer, som i olika riktningar främjat vårt fosterlands utveckling och ära.

Erinras bör ock, att ehuru samlingarna äro i några afseenden tämligen fullständiga, så förefinnas i många andra stora luckor, som böra fyllas. Hvad exempelvis allmogeafdelningen angår, kan museet af det forna lifvet i flere af våra bygder ännu gifva endast en alt för svag och ofullkomlig bild.

Då erfarenheten gifvit vid handen, att mången låter afhålla sig från att till museet insända föremål, emedan han föreställer sig, att flere exemplar där redan förut finnas af de samma, må här framhållas, dels att likartade föremål dock ofta äro så skiljaktiga, att denna skilnad bör åskådliggöras, dels att många exemplar i flerfaldiga afseenden underlätta forskningen och möjliggöra säkra slutsatser. Den ofta hörda anmärkningen om ett öfverflödigt antal exemplar har altså sin grund i en bristande insikt om, hvad frågan här gäller, och bör därföre på det kraftigaste motarbetas, då hon utan tvifvel hindrar museet att fylla sin uppgift.

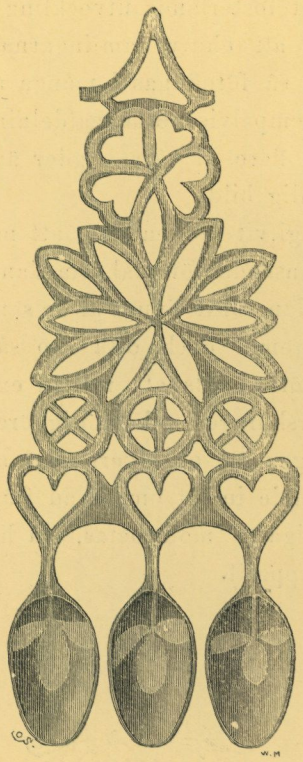

Sked af trä.
Från Leksands socken i Dalarna.

☞ *Förteckning öfver arbeten, som angå Nordiska museet eller utgått från det samma, meddelas sid. 242.*

Pris: 2 kr. 50 öre.
